

מגדל חברה לביטוח בע"מ
דוח תקופתי לשנת 2019

תוכן העניינים

פרק 1 תיאור עסקי התאגיד

פרק 2 דוח הדירקטוריון על מצב ענייני התאגיד

פרק 3 דוח והצהרות בדבר הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי

פרק 4 דוחות כספיים מאוחדים

פרק 5 פרטים נוספים על התאגיד

פרק 6 נספחים

מגדל חברה לביטוח בע"מ

מספר חברה: 52-000489-6 כתובת: אפעל 4, קרית אריה, פתח תקווה

טלפון: 076-8868959, 076-8868962 פקסימיליה: 03-9238988

דוא"ל: migdalhold@migdal.co.il אתר אינטרנט: www.migdal.co.il

דירקטוריון

- ניר גלעד - יו"ר (נכנס לתפקידו ביום 1/3/2019)
- עוזדד שריג - יו"ר לשעבר (פרש ביום 1/3/2019)
- שלמה אליהו
- רונית בודו - דב"ת (מונתה ביום 2/9/2019, דח"צ עד ליום 2/9/2019)
- אברהם ביגר - דח"צ (פרש ביום 12/3/2019)
- מירב בן כנען הלר - דח"צ
- מישאל וקנין - דח"צ (מונה ביום 24/3/2019)
- עזריאל מוסקוביץ
- אריה מינטקביץ
- ד"ר גבריאל פיקר
- חיים רמון (מונה ביום 2/10/2019)

תיאור עסקי התאגיד

דוח זה נערך בהתאם לחוזר הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון מיום 20 בינואר 2014, שעניינו "עדכון הוראות בדוח התקופתי של חברות ביטוח" וכן בהתאם לחוזרים המתקנים לו מימים 1 בינואר 2018, 4 במרס 2018 וה-27 בדצמבר 2018 ("חוזר הממונה") המביאים בחשבון גם את עמדת רשות ניירות ערך בנושא קיצור דוחות כפי שפורסמה על-ידיה.

מידע צופה פני עתיד בדוח זה

בדוח זה כללה החברה ביחס לעצמה וביחס לחברות המוחזקות על ידה מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, תשכ"ח-1968 ("חוק ניירות ערך"). מידע כאמור כולל, בין היתר, תחזיות, מטרות, הערכות ואומדנים המתייחסים לאירועים או עניינים עתידיים, אשר התממשותם אינה וודאית ואינם בשליטת הקבוצה. מידע צופה פני עתיד בדוח זה יזוהה בדרך כלל באמירות כמו "החברה צופה", "החברה מצפה", "החברה מעריכה", "החברה מאמינה", "בכוונת החברה", "החברה בוחנת", "החברה מתכננת", וביטויים דומים.

מידע צופה פני עתיד אינו מהווה עובדה מוכחת והוא מבוסס רק על הערכתה הסובייקטיבית של הנהלת החברה, אשר הסתמכה בהנחותיה, בין השאר, על ניתוח מידע כללי, שהיה בפניה במועד עריכת דוח זה, ובכללו פרסומים ציבוריים, מחקרים וסקרים, אשר לא ניתנה בהם התחייבות לנכונות או שלמותו של המידע הכלול בהם, ונכונותו לא נבחנה על ידי הנהלת החברה באופן עצמאי.

בנוסף, התממשותו ו/או אי התממשותו של מידע צופה פני עתיד אינו ודאי והוא מושפע מגורמים אשר לא ניתן להעריכם מראש והם אינם מצויים בשליטת החברה, ובכללם, גורמי הסיכון המאפיינים את פעילות החברה הנזכרים בדוח זה וכן אופן היישום של הוראות רגולציה ותגובת הגורמים הרלוונטיים, לרבות צרכנים וגופים מוסדיים אליהן, ההתפתחויות בסביבה הכללית ובגורמים החיצוניים המשפיעים על פעילות החברה המתוארים בדוח זה.

לפיכך, על אף שהנהלת החברה מאמינה שציפיותיה, כפי שמופיעות בדוח זה, הינן סבירות, הרי שקוראי דוח זה מוזהרים בזאת, כי התוצאות בפועל בעתיד עלולות להיות שונות מאלו שהוצגו במידע צופה פני עתיד המובא בדוח זה.

מידע צופה פני עתיד המופיע בדוח זה מתייחס אך ורק למועד בו הוא נכתב, והחברה אינה מתחייבת לעדכן או לשנות מידע זה ככל שמידע נוסף בקשר למידע כאמור יגיע לידיעתה.

הערכים הכספיים הנקובים בפרק זה ובדוח הדירקטוריון הינם, בדרך כלל (זולת כאשר צוין אחרת), במיליוני ש"ח. הערכים הכספיים הנקובים בדוחות הכספיים הינם, בדרך כלל (זולת כאשר צוין אחרת), באלפי ש"ח.

עסקי החברה הינם בתחומים הדורשים ידע מקצועי רב אשר במסגרתו מקובלים מונחים מקצועיים רבים החיוניים להבנת עסקי החברה. על מנת להביא את תיאור עסקי החברה באופן בהיר ככל שניתן, הובא תיאור עסקי החברה תוך שימוש הכרחי במונחים מקצועיים אלו, בצירוף הסבר ובאור בהירים ככל שניתן. התיאור המובא לגבי מוצרי הביטוח והכיסויים הביטוחיים המתוארים בפרק זה הינו לצרכי דוח זה בלבד והתנאים המלאים והמחייבים הם התנאים המפורטים בתכניות הביטוח או בתקנוני קרנות הפנסיה וקופות הגמל הרלבנטיות, והוא לא מהווה ייעוץ ולא יישמש לצרכי פרשנות תכניות הביטוח או התקנונים כאמור.

**פרק 1 - תיאור עסקי התאגיד
תוכן עניינים**

3	הקדמה לפרק תיאור עסקי התאגיד
3	1. מקרא - הגדרות
6	2. פעילות הקבוצה ותיאור התפתחות עסקיה
13	3. תחומי הפעילות של הקבוצה
14	4. השקעות בהון החברה ועסקאות במניותיה
14	5. חלוקת דיבידנדים
16	תחום א' - ביטוח חיים וחיסכון לטווח ארוך
16	6. מוצרים ושירותים
28	7. תחרות
32	8. לקוחות
33	תחום ב' - ביטוח בריאות
33	9. מוצרים ושירותים עיקריים
36	10. תחרות
38	11. לקוחות
39	תחום ג' - ביטוח כללי
39	12. מוצרים ושירותים עיקריים
44	13. תחרות
47	14. לקוחות
51	15. מגבלות ופיקוח החלים על פעילות החברה
53	16. חסמי כניסה ויציאה
55	17. גורמי הצלחה קריטיים
56	18. השקעות
58	19. ביטוח משנה
65	20. הון אנושי
69	21. שיווק והפצה
73	22. ספקים ונותני שירותים
74	23. רכוש קבוע ומידע על השקעות במערכות המחשב
75	24. עונתיות
76	25. נכסים לא מוחשיים
77	26. דיון בגורמי סיכון
77	27. הסכמים מהותיים והסכמי שיתוף פעולה
78	חלק ה' - היבטי ממשל תאגידי
79	28. דירקטורים חיצוניים
79	29. גילוי בדבר מבקר הפנים
80	30. רואה חשבון מבקר
81	31. אפקטיביות הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי

הקדמה לפרק תיאור עסקי התאגיד

1. מקרא - הגדרות

בדוח זה ייעשה שימוש בהגדרות המפורטות להלן לנוחות הקורא:

<p>אגרות חוב ממשלתיות צמודות למדד אשר המדינה מנפיקה לחברות הביטוח ולקרנות הפנסיה בריבית ולתקופה קבועים מראש. בביטוח חיים - מונפקות אג"ח מסוג ח"ץ ובפנסיה מסוג "מירון" ו"ערד".</p> <p>אורלן סוכנות לביטוח (1994) בע"מ</p> <p>אליהו הנפקות בע"מ.</p> <p>אליהו 1959 בע"מ (לשעבר אליהו חברה לביטוח בע"מ).</p> <p>מבטח וחברה מנהלת, כהגדרתם בחוק הפיקוח. Assicurazioni Generali S.p.A.</p> <p>הסכומים שמפקיד עמית (או שמפקידים עבורו) בקרן פנסיה או בקופת גמל.</p> <p>סכומים הכלולים בפרמיות המיועדים לכיסוי הוצאות המבטח (דמי רישום, דמי פוליסה, ודמי היטל).</p> <p>הבורסה לניירות ערך בתל אביב בע"מ.</p> <p>הדוח התקופתי לשנת 2018 של החברה (כהגדרתה להלן).</p> <p>מגדל חברה לביטוח בע"מ.</p> <p>הממונה על רשות שוק ההון ביטוח וחסכון במשרד האוצר (שהינו גם ה"מפקח על הביטוח" כהגדרתו בחוק הפיקוח).</p> <p>החברה והחברות המוחזקות שלה, בבעלותה המלאה או החלקית, שדוחותיהן הכספיים מאוחדים עם דוחות החברה.</p> <p>הרבעון הרביעי של שנת 2019.</p> <p>אותו חלק מהנכסים שאינו מושקע באג"ח מיועדות.</p> <p>שנת 2019.</p> <p>חברה שעיסוקה ניהול קופות גמל או קרנות פנסיה וקיבלה רישיון לכך מאת הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון במשרד האוצר, בהתאם לסעיף 4 לחוק קופות הגמל.</p> <p>כהגדרתם בבאור 1 לדוחות הכספיים בסעיף ההגדרות.</p> <p>כהגדרתם בבאור 1 לדוחות הכספיים בסעיף ההגדרות.</p> <p>חוזר הסולבנסי 2 שפרסמה הממונה על רשות שוק ההון, ביטוח וחסכון בחודש יוני 2017.</p> <p>חוק החברות, התשנ"ט-1999.</p> <p>חוק הסדרת העיסוק בייעוץ השקעות, בשיווק השקעות ובניהול תיקי השקעות, התשנ"ה-1995.</p> <p>חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981.</p> <p>חוק השקעות משותפות בנאמנות (תיקון מס' 28), התשע"ז-2017.</p> <p>חוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968.</p> <p>חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005.</p> <p>יזומה קרן פנסיה לעצמאיים בע"מ (חברה מנהלת).</p> <p>המבטח בביטוח חיים והעמית בקרנות פנסיה וקופות גמל.</p> <p>מבטח סימון סוכנויות לביטוח בע"מ (חברה בת של מגדל סוכנויות).</p> <p>מגדל אחזקות ביטוח ופיננסיים בע"מ.</p> <p>מגדל ביטוח גיוס הון בע"מ.</p> <p>מגדל מקפת קרנות פנסיה וקופות גמל בע"מ.</p> <p>קרן פנסיה חדשה כללית- מגדל מקפת משלימה.</p> <p>מגדל אחזקות נדל"ן בע"מ.</p>	<p>אג"ח מיועדות</p> <p>אורלן אליהו הנפקות אליהו 1959 גוף מוסדי ג'נרלי דמי גמולים דמים</p> <p>הבורסה הדוח התקופתי לשנת 2018 החברה ו/או התאגיד ו/או מגדל ביטוח הממונה</p> <p>הקבוצה ו/או קבוצת מגדל</p> <p>הרבעון המדווח השקעות חופשיות התקופה המדווחת חברה מנהלת</p> <p>חוזי ביטוח חוזי השקעה חוזר הסולבנסי חוק החברות חוק הסדרת העיסוק</p> <p>חוק הפיקוח תיקון קרנות הסל חוק ניירות ערך חוק קופות הגמל יזומה לעצמאיים מבוטח ו/או עמית מבטח סימון מגדל אחזקות מגדל גיוס הון מגדל מקפת מגדל מקפת משלימה מגדל נדל"ן</p>
---	---

<p>מגדל אחזקות וניהול סוכנויות ביטוח בע"מ. מגדל שוקי הון (1965) בע"מ. מידרוג בע"מ.</p>	<p>מגדל סוכנויות מגדל שוקי הון מדרוג מרווח סיכון</p>
<p>כהגדרת מונח זה בסעיף 1.5 לשטר הנאמנות אשר פורסם ביום 12 בדצמבר 2018 על ידי מגדל גיוס הון (מס' אסמכתא: 121446-01-2018). כהגדרתם בסעיף 31א לחוק הפיקוח. סוכנויות פלתורס ביטוח בע"מ דמי הביטוח ותשלומים אחרים שעל המבוטח לשלם למבטח בהתאם לתנאי הפוליסה, לרבות דמים.</p>	<p>נכסי החיסכון לטווח ארוך פלתורס פרמיה</p>
<p>פרמיה המתייחסת לשנת הדוח. תכנית ביטוח שאושרה לפי חוק קופות גמל ותקנותיו כקופת גמל לתגמולים, לפיצויים או לקצבה.</p>	<p>פרמיה שהרווחה קופת ביטוח</p>
<p>כהגדרתה בחוק קופות הגמל (קופת גמל כוללת גם קרן השתלמות ולא כוללת "קרן פנסיה" ו"קופת ביטוח").</p>	<p>קופת גמל</p>
<p>קופת גמל לקצבה שאיננה זכאית להשקיע באג"ח מיועדות. קופת גמל המאפשרת לעמית לצבור כספים לצורכי השתלמות והכספים ניתנים למשיכה בחלוף 6 שנות חברות. מוצר זה נחשב הן כמוצר פנסיוני והן כמוצר פיננסי. קופת גמל משלמת לקצבה כמשמעותה בחוק קופות גמל שאינה קופת ביטוח.</p>	<p>קרן כללית קרן השתלמות</p>
<p>קרן פנסיה שהוקמה לפני 1.1.1995. קרן פנסיה שהוקמה החל מיום 1.1.1995.</p>	<p>קרן פנסיה קרן פנסיה ותיקה קרן פנסיה חדשה</p>
<p>פוליסות ביטוח חיים המשוקות החל מ-1.1.2004. תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (הון עצמי מינימלי הנדרש ממבטח), התשנ"ח-1998.</p>	<p>תכניות חדשות תקנות ההון</p>
<p>תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופת גמל) (כללי ההשקעה החלים על גופים מוסדיים), התשע"ב-2012 ו/או תקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (דרכי השקעות ההון והקרנות של מבטח וניהול התחייבויותיו), התשס"א-2001, לפי העניין. תקנות השקעות משותפות בנאמנות (קרנות מחקות), התשע"ח-2017. תקנות מס הכנסה (כללים לאישור ולניהול קופות גמל), התשכ"ד-1964.</p>	<p>תקנות ההשקעה ו/או כללי ההשקעה תקנות קרנות מחקות תקנות מס הכנסה</p>

חלק א' – פעילות הקבוצה ותיאור התפתחות עסקיה

2. פעילות הקבוצה ותיאור התפתחות עסקיה

2.1. תיאור החברה

החברה התאגדה בחודש מאי 1934. משנת 1997, בעלת השליטה בחברה הינה מגדל אחזקות, שהינה חברה ציבורית שמניויתיה נסחרות בבורסה לניירות ערך בתל-אביב.

הקבוצה פועלת בתחומי הביטוח, הפנסיה והגמל. פעילות הביטוח, הפנסיה והגמל של הקבוצה, מתבצעת באמצעות החברה וחברות הבנות שלה ופעילות הפנסיה והגמל של הקבוצה, מתבצעת באמצעות חברות הבנות של החברה: מגדל מקפת ויוזמה לעצמאים.

בנוסף, הקבוצה מחזיקה בסוכנויות ביטוח ועיקר ההחזקה כאמור הינה באמצעות מגדל סוכנויות, חברה בת של החברה.

2.2. מבנה השליטה בחברה

למיטב ידיעת החברה, נכון למועד דוח זה, אליהו הנפקות מחזיקה ב-68.46% מהון המניות המונפק והנפרע של מגדל אחזקות. מר שלמה אליהו הינו בעל השליטה הסופי במגדל אחזקות, כפי שיתואר להלן.

אליהו הנפקות הינה חברה בבעלות מלאה של אליהו 1959. למיטב ידיעת החברה בעלי המניות של אליהו 1959 הינם:

מר שלמה אליהו, המחזיק ב-25.14% מההון ו-98% ממניות ההנהלה, גב' חיה אליהו, המחזיקה ב-0.02% מההון ו-2% ממניות ההנהלה, שלמה אליהו אחזקות בע"מ, המחזיקה ב-61.7% מההון, אחים אליהו חברה לנאמנות והשקעות בע"מ, המחזיקה ב-13.14% מההון. בעלי המניות של חברת שלמה אליהו אחזקות בע"מ, הינם מר שלמה אליהו המחזיק ב-83.31% וגב' חיה אליהו המחזיקה ב-16.69%.

בעלת המניות היחידה בחברת אחים אליהו חברה לנאמנות והשקעות בע"מ, הינה שלמה אליהו אחזקות בע"מ, שהמחזיקים בה הינם ה"ה שלמה אליהו וגב' חיה אליהו כמפורט לעיל.

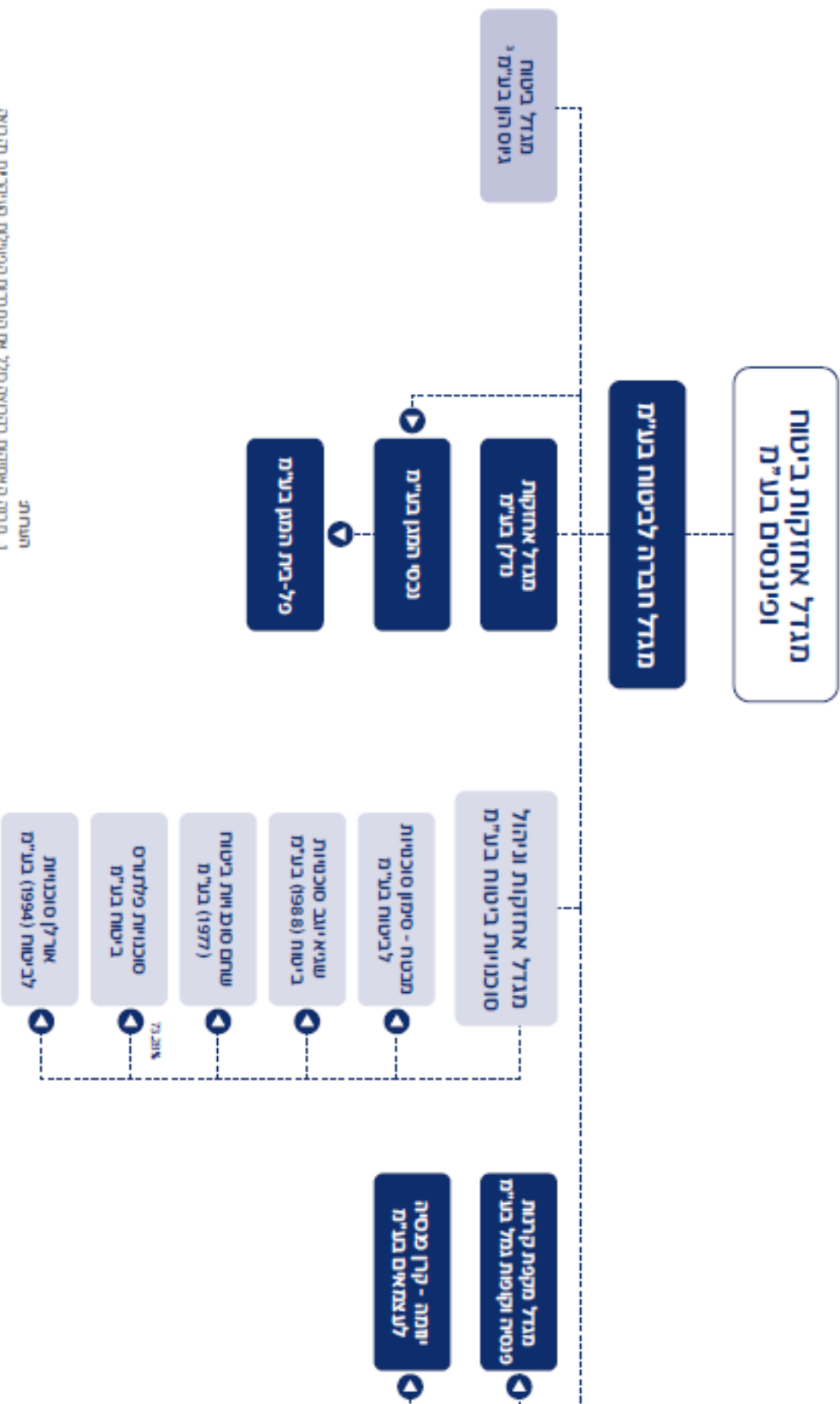
2.3. תרשים מבנה אחזקות של הקבוצה

להלן תרשים מבנה האחזקות של החברות העיקריות בקבוצה, סמוך ליום פרסום הדוח¹.

¹ לרשימה של החברות הבנות והחברות הכלולות לתאריך הדוח, ראה תקנה 11 בחלק פרטים נוספים על התאגיד.

תרשימים אחזקות הקבוצה

נכון ליום 26 במרץ 2020

הערות

1. מנכ"ל האחזקות בקבוצה סל, אינה מספקת הסמכות היכולת העיקרית בתוכה.
2. למיטעם נוספים אוחזות אחזקות בהכרזת בניית נכסיהן קמחור, והתגם תקנהו בחלק מסטם נוספים על החשאי.
3. דהכרזת הנתחיות דתן ביטוחקמחור, 100% ללא איא איא החזית.

2.4 התפתחויות עיקריות מהותיות בקבוצה במהלך שנת 2019 ועד למועד פרסום הדוח

2.4.1 השפעת הסביבה הכלכלית ותנודתיות בעקום הריבית חסרת הסיכון

הקבוצה פועלת בסביבה כלכלית המושפעת, בשנים האחרונות, בין היתר, מסביבת ריבית נמוכה ומתנודתיות של עקום הריבית ושוק ההון.

בהמשך לתנודתיות ניכרת של עקום הריבית שאפיינה את שנת 2018 (אשר בסיכומה חלה עליה של עקום הריבית לעומת סוף שנת 2017), בשנת 2019 ("התקופה המדווחת") חלה ירידה ניכרת של עקום הריבית לעומת סוף שנת 2018. לשיעורי הריבית הנמוכים השלכה מהותית הן על התשואה המושגת עבור לקוחות הקבוצה והן על רווחי הקבוצה, וכן על גובה ההתחייבויות הביטוחיות של הקבוצה.

מנגד, בתקופה המדווחת חל גידול ניכר בהכנסות מהשקעות לעומת שנת 2018, שנבע מעליות במדדי המניות ומדדי אגרות החוב. לפירוט נוסף, ראה סעיפים 2.2 ו-2.3 בדוח הדירקטוריון של החברה.

הירידה של עקום הריבית² כאמור, הביאה בסיכומה של התקופה המדווחת לגידול בעתודות ביטוח החיים³ בסך של כ-2,051 מיליון ש"ח ובעתודות ביטוח הבריאות בענף ביטוח סיעודי בסך של כ-365 מיליון ש"ח, במקביל לקיטון ברווח לפני מס. ברבעון הרביעי של שנת 2019 ("הרבעון המדווח") הירידה של עקום הריבית כאמור הביאה לגידול בעתודות ביטוח החיים בסך של כ-330 מיליון ש"ח ובעתודות ביטוח הבריאות בענף ביטוח סיעודי בסך של כ-36 מיליון ש"ח. לפירוט ראה באור 36.ב.3.ב(5) לדוחות הכספיים.

בתקופה שלאחר מועד הדוח ועד לפרסומו, בעקבות התפתחות משבר נגיף הקורונה, חלו ירידות חדות בשווקים הפיננסיים, אשר השפיעו לרעה על תיק הנוסטרו של החברה וכן על תיק ההשקעות של הפוליסות המשתתפות ברווחים אשר להם השפעה על המרווח הפיננסי ועל דמי הניהול להם זכאית החברה ממבטוחיה. לפירוט ראה באור 39 לדוחות הכספיים.

לפירוט בדבר רגישות הרווח (והפסד) וההתחייבויות הביטוחיות לשינויים בריבית, ראה באור 1.א.36.ב.1.א) בדוחות הכספיים לשנת 2019.

השינויים בעקום הריבית משפיעים גם על יחס כושר הפירעון מבוסס סולבנסי 2, כמצוין בסעיף 2.4.10 להלן.

בביטוח כללי, הירידה של עקום הריבית חסרת הסיכון לטווח הקצר בתקופה המדווחת, ובהתחשב בפער בין השווי ההוגן והערך בספרים של הנכסים הלא סחירים, הביאה להגדלת ההתחייבויות הביטוחיות בענפי החבויות בסך של כ-22 מיליון ש"ח בשייר לפני מס.

בנוסף, לשינויים האמורים לעיל של עקום הריבית, ישנה השפעה גם על ההתחייבויות האקטואריות של חשבונות העמיתים מקבלי הקצבה בקרנות הפנסיה החדשות, שמועד זכאותם לקיצבה חל לפני 1 בינואר 2018, וכן ביחס לסך כל העמיתים בקרן הוותיקה יוזמה לעצמאיים (אשר מנהלת על ידי יוזמה לעצמאיים). ההשפעה באה לידי ביטוי בגידול בהתחייבויות בתקופה המדווחת כתוצאה מירידה של עקום הריבית המשמש להיוון ההתחייבויות כלפי העמיתים הנזכרים לעיל. יצוין כי הריבית הינה רק חלק ממנגנון האיזון האקטוארי, והעודף/גירעון נקבע גם לפי תוצאות ההשקעות והשפעת גורמים דמוגרפיים שונים.

2.4.2 התמודדות החברה עם משבר נגיף הקורונה בישראל

בעקבות ההתפרצות של נגיף הקורונה COVID-19 מסוף 2019, ההכרזה של ארגון הבריאות העולמי (WHO) על התפרצות נגיף הקורונה כמגיפה עולמית, מגבלות תנועה ותעסוקה אשר התעדכנו לאור ההתפתחויות ואשר עליהן הכריזו ממשלת ישראל וממשלות אחרות בעולם, החלה ירידה בהיקפי הפעילות הכלכלית, אשר בתחילה הייתה מוגבלת למגזרים ספציפיים, והיא הלכה והתרחבה באופן משמעותי ביותר בכל מגזרי הפעילות העסקית.

חברות הקבוצה נוקטות בצעדים המחייבים על מנת להתמודד עם המצב, לרבות קיום הערכות מצב שוטפות, ביצוע פעולות לצמצום ומניעת הדבקות בקרב עובדי הקבוצה ולקוחותיה, והפעלת תשתיות ייעודיות הקיימות בקבוצה ובכלל זה מערכות טכנולוגיות לעבודה מרחוק.

להתפרצות הנגיף השפעה מהותית מאוד על הפעילות הכלכלית ועל השווקים וכן על עקום הריבית חסרת סיכון. לפירוט בדבר ההתפתחויות בשווקי ההון והתנודות בעקום הריבית לאחר תאריך המאזן, לרבות ההשלכות המרכזיות על החברה, ראה ביאור 39 לדוחות הכספיים.

² בהתאם לתיקון החוזר המאוחד לעניין מדידת התחייבויות-הנחת ריבית כאמור בסעיף 2.4.5 להלן.

³ לא כולל את ההשפעות בגין מעבר למודל הערכה מחדש למדידת קרקע ובנייני משרדים בבעלות על עתודות ביטוח חיים כאמור בסעיף 2.4.4 להלן, השינויים בהתאם לחוזר לוחות התמותה כאמור בסעיף 2.4.7(ב) להלן ושינויים בהנחות גמלה.

לפירוט נוסף אודות התמודדות החברה בקשר עם משבר נגיף הקורונה, לרבות ניתוח החשיפה הפוטנציאלית של החברה להשפעות נגיף הקורונה והשלכות על החברה, ראה סעיף 3.2 בדוח הדירקטוריון של החברה.

2.4.3 השפעת הנחות אקטואריות שונות בתחומי הפעילות השונים של החברה

התחזיות וההנחות אשר על בסיסן מעריכה החברה את התחייבויותיה הביטוחיות בתחומי פעילותה השונים, מבוססות, בין היתר על ניסיון העבר, כפי שעולה ממחקרים אקטואריים הנערכים מעת לעת, ובהנחה כי תביעות העבר (אשר נבחנו במחקרים), ייצגו את העתיד לקרות ("התחזיות וההנחות האקטואריות של החברה"). נוכח הרפורמות בשנים האחרונות בשוק ההון, הביטוח והחיסכון והשינויים בסביבה הכלכלית והדמוגרפית, נתוני העבר עשויים לא לשקף בהכרח את התוצאות העתידיות, והתחזיות וההנחות האקטואריות של החברה מתבססות לעיתים על הנחות לגבי אירועים עתידיים ופעולות ההנהלה, שלא בהכרח יתממשו, או שיתממשו באופן שונה מההנחות אשר שימשו בסיס לתחזיות וההנחות האקטואריות של החברה. יצוין כי הערכות אקטואריות, לרבות עדכון, עשויות להשפיע על הנתונים הכספיים של החברה, לרבות על יחס כושר הפירעון מבוסס סולבנסי 2, ולא מן הנמנע כי אף באופן מהותי.

במהלך שנת הדוח, הושפעו ההתחייבויות הביטוחיות בביטוח חיים, בין היתר, מפרסום חוזר המעדכן את טבלאות ברירות המחדל לעניין תמותת גמלאים, שינויים בהנחות שיעורי מימוש גמלה וכן ממודל הערכה מחדש למדידת קרקע ובנייני משרדים בבעלות. בביטוח בריאות, ההתחייבויות הביטוחיות הושפעו, בין היתר, משינויים בהוראות החוזר המאוחד לענין מדידת התחייבויות-הנחת ריבית ומחקר בדבר התמשכות תביעה בביטוח סיעודי. לפירוט בנוגע לעדכון הנחות אקטואריות בחישוב העתודות בביטוח חיים ובריאות, ראה סעיפים 2.4.5 ו-2.4.7(ב) להלן וכן באור 36.ב.3.ב(5) לדוחות הכספיים.

2.4.4 מודל הערכה מחדש למדידת קרקע ובנייני משרדים בבעלות

החל מדוחותיה הכספיים של החברה ליום 30 בספטמבר 2019 ("מועד המעבר"), אימצה החברה מודל הערכה מחדש למדידת קרקעות ובנייני משרדים בבעלותה כמתאפשר על ידי תקן חשבונאות בינלאומי 16 - רכוש קבוע ("מודל הערכה מחדש"). להערכת החברה, מודל הערכה מחדש נותן לקורא הדוחות מידע רלבנטי יותר המשקף את שווי השוק של הנכסים האמורים. עד למועד המעבר, החברה מדדה את קבוצת הנכסים לפי מודל העלות. יצוין כי, חלק מהפער בין השווי ההוגן של הנכסים לבין ערכם בספרים נכלל בחישוב ה-LAT, וכתוצאה מהמעבר למודל גדלה ההתחייבות הביטוחית במגזר ביטוח חיים.

יתרת קרן הערכה מחדש שנוצרה כתוצאה מאימוץ המודל, ליום 30 בספטמבר 2019, הביאה לגידול ברווח הכולל בסך של כ-486 מיליוני ש"ח (בניכוי מס כ-375 מיליוני ש"ח), ומנגד השפעה על הרווח והפסד כתוצאה מגידול בהתחייבויות הביטוחיות בגין חישוב ה-LAT הנובע משינוי עודף השווי ההוגן של הנכסים מעל ערכם בספרים הסתכמה לסך של כ-158 מיליוני ש"ח (כ-104 מיליוני ש"ח בניכוי מס). סך ההשפעה על הרווח הכולל הסתכמה בכ-328 מיליון ש"ח (בכ-270 מיליון ש"ח בניכוי מס). לפירוט נוסף ראה באור 2.ב. לדוחות הכספיים.

2.4.5 תיקון הוראות החוזר המאוחד לענין מדידת התחייבויות-הנחת ריבית

בחודש מרס 2020 פרסם הממונה חוזר בענין תיקון הוראות החוזר המאוחד⁴ לענין מדידת התחייבויות - הנחת ריבית (בסעיף זה: "החוזר"). מטרת החוזר הינה להבהיר את הנחת הריבית בה יש להשתמש במסגרת יישום הוראות פרק מדידת התחייבויות בחוזר המאוחד ובנוסף, לקבוע הנחיות מחייבות לאופן בו תחושב הנחת הריבית כאמור.

בתוך כך, נקבע במסגרת החוזר, בין היתר, כי: (1) עד לשנה ה-25 (כולל), עקום הריביות חסרת הסיכון יהיה מבוסס על עקומי הריביות חסרות הסיכון המפורסמות על ידי החברה אשר תזכה במרכז הממונה לציטוט מחירים; (2) החל מהשנה 26 ועד לשנה ה-60, יקבע עקום הריבית על פי שיטת אמידה חדשה, אשר לעמדת הממונה תביא ליציבות גבוהה יותר בשיעור הריבית לטווחים ארוכים מאוד.

החוזר מיושם החל מהדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2019. ביחס לאמור החוזר קובע הוראות מעבר שתתייחסנה בדיווח הכספי בגין שנת 2019 אל הוראות החוזר כאל שינוי באומדן חשבונאי בהתאם לתקן 8. לחוזר האמור השפעה נכרת לטובה בעיקר על הפרשות להתחייבויות הביטוחיות בביטוח סיעודי, לפירוט ראה באור 36.ב.3.ב(4) לדוחות הכספיים.

2.4.6 טיוטת תיקון להוראות החוזר המאוחד לענין מדידת התחייבויות- בדיקת נאותת העתודה

בחודש מרס 2020, פרסם הממונה טיוטת תיקון להוראות החוזר המאוחד לענין מדידת התחייבויות- בדיקת נאותת העתודה (להלן בפסקה זו: "הטייטה"). מטרתה של הטייטה הינה עדכון אופן חלוקת מוצרי הביטוח השונים בין תיקי הביטוח לצורך מדידת בדיקת נאותת העתודה (LAT), וזאת, כמסובר במסגרת הטייטה, על מנת להביא לשיקוף כלכלי

⁴ המכונה "קודקס הרגולציה" המופיע במלואו בכתובת: <https://mof.gov.il/hon/Information-entities/Pages/Codex.aspx>

טוב יותר של ההון של חברות הביטוח בדוחות הכספיים, לצד הקטנת תנודתיות היתר, אשר מקשה על ניתוח תוצאותיהן. השינוי המוצע במסגרת הטיוטה הינו בעיקרו, קביעה כי בדיקת נאותות העתודות תחושב תוך קיבוץ מוצרי ביטוח חיים לתיק ביטוחי בודד וזאת במקום חישוב נאותות העתודות עבור כל מוצר ביטוח חיים בנפרד. בהקשר זה יצוין כי מוצרי הסיעוד ימשיכו להיות נפרדים מתיק ביטוחי החיים האמור. מוצע כי הוראות הטיוטה, ככל שתתגבש לחוזר מחייב, יחולו החל מהדוחות הכספיים ליום 31 במרס 2020 כשינוי מדיניות חשבונאית בדרך של יישום למפרע.

החברה לומדת את הוראות טיוטת החוזר, כאשר להערכת החברה ככל שהטיוטה תתגבש לכדי חוזר מחייב, צפוי קיטון ניכר בסך של כ-0.9 מיליארד ש"ח בהתחייבויות הביטוחיות בביטוח חיים. מנגד, לתיקון זה כשלעצמו, צפויה השפעה משמעותית לרעה על יחס כושר הפירעון של מגדל ביטוח תחת משטר כושר הפירעון הקיים, אך יחד עם זאת תחת טיוטת מתווה ההון הרגולטורי החדש ועל בסיס פריסת ההתחייבויות עד לשנת 2032, לא צפויה השפעה מהותית. לפרטים נוספים ראה באור 3.3.36(4) לדוחות הכספיים.

2.4.7

התפתחויות אחרות בסביבה העסקית ובכלל זה שינויים מהותיים בהסדרים תחיקתיים

תחום ביטוח חיים וחסכון לטווח ארוך

עיקרי השינויים שחלו בתחום ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח מפורטים בסעיף 6.4 בחלק ב' להלן.

(א) קיטון במכירות ביטוחי המנהלים

בשנת 2019, חל קיטון ניכר ביותר במכירות ביטוחי המנהלים בקבוצה. להערכת החברה, הדבר נובע ממספר גורמים, ובכלל זה מאי קבלת אישור הממונה לתעריף ריסק מוות הנמכר כחלק מפוליסת ביטוח המנהלים (ראה פירוט בסעיף 6.4.2 להלן), ממגמה של התעצמות מוצר הפנסיה על רקע החרפת התחרות, וכן משינוי רגולטורי שנכנס לתוקף בחודש אפריל 2019 ביחס לכיסוי ביטוח אובדן כושר עבודה הנרכש מתוך תגמולי עובד ומעסיק המגביל את העלות המצטברת של כלל הכיסויים הביטוחיים שירכשו במסגרת קופת הגמל ל-35% מסך ההפקדות למרכיב התגמולים (ראה פירוט בעניין זה בסעיף 6.4.4 להלן). להערכת החברה, מגמה זו של קיטון במכירות ביטוחי המנהלים בשנת 2019, עלולה להשפיע גם על היקף מכירות ביטוחי המנהלים בעתיד.

הערכות החברה ביחס למידע הכלול לעיל בנושא הגורמים לקיטון במכירות ביטוחי המנהלים והמגמה העתידית בעניינו, הינן מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך, המבוסס על מידע המצוי בידי מגדל ביטוח נכון למועד דוח זה, על נוסח ההסדרים הרגולטוריים הנוגעים לנושא הידועים במועד דוח זה, וכן על הערכות והנחות של הקבוצה, שהתממשותן אינה ודאית ואינה בשליטתה של החברה, לרבות בדבר דרכי פעולה שבהן יבחרו הגופים הפועלים בשוק. הערכות אלה עשויות שלא להתממש והתוצאות בפועל עשויות להיות שונות מן התוצאות המוערכות, אם, בין היתר, ישתנו ההוראות או יעודכנו או ייושמו באופן אחר מזה החזוי או הקיים היום וכן בהתאם לדרכי הפעולה של הגופים הפועלים בשוק, ובכלל זה המבטוחים, הגופים המוסדיים, הסוכנים והמפיצים, אשר עשויות להיות שונות מאלו החזויות.

(ב) עדכון מערך הנחות הדמוגרפי בביטוח חיים ועדכון מודל שיפורי תמותה לחברות ביטוח ולקרנות הפנסיה

בחודש יולי 2019 פרסם הממונה את טיוטת חוזר "תיקון הוראות החוזר המאוחד לעניין מדידת התחייבויות - עדכון מערך הנחות הדמוגרפי בביטוח חיים ועדכון מודל שיפורי תמותה לחברות ביטוח ולקרנות הפנסיה" ונייר עמדה הדן בנושא זה. בחודש נובמבר 2019, הפכה טיוטה זו לחוזר (בסעיף זה: "החוזר").

החוזר מפרט הנחות ברירת מחדל מעודכנות שעל בסיסן יחשבו חברות הביטוח את ההתחייבויות בגין פוליסות ביטוח חיים, המאפשרות קבלת קצבה על-פי שיעורי המרה מובטחים. כמו כן, החברות המנהלות של קרנות פנסיה, הפועלות במתכונת של ביטוח הדדי, יחשבו על בסיס מודל שיפורי תמותה מעודכן את המאזן האקטוארי של הקרנות שבניהולן, ויקבעו בהתאם את המקדמים הכלולים בתקנונים שלהן.

החוזר מעדכן את לוחות התמותה ולוחות שיפורים עתידיים בתמותה אשר עומדים בבסיס קביעת מקדמי קצבה שבמועד הפרישה בפוליסות ביטוח חיים וקרנות פנסיה, כך שבאופן מצרפי צופה החוזר הארכה בתוחלת החיים ביחס לטבלאות ברירות המחדל הקודמות.

כפועל יוצא מכך, ברבעון השני של שנת 2019 הגדילה מגדל ביטוח את ההפרשה לעתודה משלימה לגמלאות ואת ה-LAT והקטינה את הרווח הכולל בסך של כ-125 מיליון ש"ח לפני מס ושל כ-82 מיליון ש"ח לאחר מס. לפירוט נוסף ראה באור 3.3.36.3 לדוחות הכספיים.

פועל יוצא נוסף של החוזר, הינו הקטנה של יחס כושר פירעון של מגדל ביטוח ליום 30 ביוני 2019, לפירוט נוסף, ראה סעיף 3.3 לדוח הדירקטוריון של החברה.

בנוסף, החוזר משפיע גם על ההתחייבויות האקטואריות של קרנות הפנסיה בקבוצה. בשנת 2019, חל גידול חד פעמי בהתחייבויות למקבלי קצבה בקרנות החדשות ובכלל ההתחייבויות בקרנות הוותיקות שחולק כגירעון אקטוארי בין כלל העמיתים בקרנות. במגדל מקפת ההשפעה הסתכמה בשיעור של כ-0.02% מסך כל התחייבויות הקרן, במגדל מקפת משלימה ההשפעה הסתכמה בשיעור של כ-0.2% מסך כל התחייבויות הקרן וביוזמה לעצמאיים ההשפעה החד פעמית על ההתחייבויות לכלל עמיתי הקרן הסתכמה בכ-0.94% מסך כל התחייבויות הקרן.

תחום ביטוח בריאות

(ג) הפסקת מכירות ביטוח סיעודי

כחלק מהתמודדותה של מגדל ביטוח עם השינויים ארוכי הטווח בתוחלת החיים והירידה בסביבת הריבית, ביום 6 באוקטובר 2019 הודיעה מגדל ביטוח על צמצום אפשרות לרכישת מסלולים במסגרת הביטוח הסיעודי, לרבות מסלול לכל החיים וסיעודי משלים לילדים, ופנתה לממונה בבקשה לאישור עדכון תעריפים בביטוח הסיעודי.

בחודש נובמבר 2019, לאחר שהובהר כי לא ניתן יהיה לעדכן את תעריפי הביטוח הסיעודי, הודיעה מגדל ביטוח על הפסקת שיווקן של פוליסות ביטוח סיעודי פרט החל מיום 13 בנובמבר 2019. יצוין כי בעתיד, יתכן והחברה תשוב לשווק פוליסות לביטוח סיעודי, תוך התמודדות טובה יותר עם השינויים ארוכי הטווח בתוחלת החיים ובסביבת הריבית האמורים לעיל.

הערכות החברה האמורות ביחס להשלכות הפסקת שיווק ביטוח סיעודי לעיל הינן בגדר מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך ואין כל וודאות כי תחזיתיה בדבר ההשלכות אכן תתממשה, ובהתאם, יכול שיחולו שינויים בהערכותיה.

תחום ביטוח כללי

(ד) פסיקת בית המשפט העליון בעניין ריבית המשמשת להיוון תגמולי ביטוח בשל נזק לגוף בנזיקין

בחודש יוני 2019 הגישה הוועדה הבין משרדית לבחינת ריבית ההיוון של הפיצויים בשל נזק לגוף בנזיקין ("הוועדה") את המלצותיה הסופיות בנושא לבית המשפט העליון. בחודש אוגוסט 2019 קבע בית המשפט העליון כי שיעור ההיוון לפיצויים בשל נזקי גוף בנזיקין ימשיך לעמוד על 3% (אלא אם יוכח צורך בשינוי בהתאם למנגנון שהוצע ע"י הוועדה) וכי יש לתקן בהתאם את תקנות הביטוח הלאומי (היוון), תשל"ח-1978. בהתאם לכך, ביצעה מגדל ביטוח ברבעון השני של שנת 2019 אומדן של השפעת פסק הדין האמור והקטינה את ההפרשות בענפים חובה וחבויות בסך של כ-140 מיליון ש"ח בשייר לפני מס (כ-92 מיליון ש"ח לאחר מס). לפירוט ראה באור 36.ב.ג.5. לדוחות הכספיים וכן סעיף 12.2.1 להלן.

2.4.8 הסכם קיבוצי

ביום 16 במאי 2019, חתמו החברה ומגדל מקפת עם הסתדרות העובדים הכללית החדשה וועד העובדים בחברה על הסכם קיבוצי חדש לתקופה שבין יום 1 באפריל 2019 ועד ליום 31 בדצמבר 2021. לפירוט נוסף, ראה דוח מידי של מגדל אחזקות מיום 16 במאי 2019 (אסמכתא: 2019-01-047224), סעיף 20.4.1 להלן וכן באור 32 לדוחות הכספיים.

2.4.9 מכירת אחזקותיה העקיפות של החברה בחברת קניון רמת אביב

ביום 25 בדצמבר 2019 חתמה מגדל נדל"ן, חברה בת של החברה, על הסכם למכירת מלוא החזקותיה בחברת קניון רמת אביב בע"מ. בגין המכירה הכירה החברה ברווח לפני מס בסך של כ-84 מיליון ש"ח.

לפרטים נוספים ראה דוחות מידיים של מגדל אחזקות מיום 24 באוקטובר 2019 (מס' אסמכתא: 2019-01-090183) ומיום 25 בדצמבר 2019 (מס' אסמכתא: 2019-01-113838) וכן סעיף 18.4.1 להלן ובאור 7.ב. לדוחות הכספיים.

2.4.10 יישום משטר כושר פירעון כלכלי של חברת ביטוח מבוסס סולבנסי 2

על החברה חל משטר כושר פירעון כלכלי מבוסס סולבנסי 2 וזאת בהתאם להוראות יישום שפורסמו בחודש יוני 2017 ("חוזר סולבנסי").

ביום 31 בדצמבר 2019, פרסמה החברה דוח יחס כושר פירעון כלכלי ליום 30 ביוני 2019 (להלן - "הדוח"). על פי הדוח, שאיננו סקור ואיננו מבוקר, יחס כושר הפירעון של החברה ליום 30 ביוני 2019 נמוך מ-100% ללא התחשבות בהוראות המעבר ונמוך מיחס כושר הפירעון ליום 31 בדצמבר 2018. בהתחשב בהוראות המעבר, ליום 30 ביוני 2019 לחברה עודף הון.

הירידה ביחס כושר פירעון של החברה ליום 30 ביוני 2019 בהשוואה ליחס כושר הפירעון ליום 31 בדצמבר 2018, נבעה בעיקר מירידה משמעותית בעקום הריבית ומעדכון לוחות התמותה שפורסמו בחודש יולי 2019.

בתקופה שלאחר יום 30 ביוני 2019 ועד ליום 31 בדצמבר 2019, החריפה הירידה בעקום הריבית שמשפיעה מהותית לרעה על יחס כושר הפירעון של החברה. כמו כן לאירועים בשווקים הפיננסיים שחלו לאחר תאריך המאזן עלולה להיות השפעה לרעה על יחס כושר הפירעון בהתאם למתווה ההון הרגולטורי הקיים של החברה. בשלב זה, אין ביכולתה של החברה לאמוד את ההשפעה.

ביום 19 במרס 2020 שלח הממונה מכתב לחברות הביטוח שעניינו טיוטת מתווה ליישום הוראות סולבנסי 2 במתכונת האירופית, במסגרתו, בין היתר, בכוונת הממונה לפעול להתאמת משטר כושר הפירעון הכלכלי בישראל לדירקטיבה האירופית ועדכונה, וכן נקבעה דחייה ביחס לפרסום דוח יחס כושר פירעון ליום 31 בדצמבר 2019. כמו כן, פורסמה במקביל למכתב טיוטת מתווה הון עדכנית אשר מתייחסת לאופן חישוב יחס כושר הפירעון הכלכלי ולאופן יישום הוראות המעבר.

על בסיס הערכה ראשונית שערכה החברה, אשר אינה סקורה ואינה מבוקרת, ליישום טיוטת מתווה ההון הרגולטורי העדכנית השפעה מהותית לטובה על יחס כושר הפירעון של החברה, כאשר בהתאם לה יחס כושר הפירעון של מגדל ביטוח אילו חושב מחדש ליום 30 ביוני 2019 על בסיס פריסת ההתחייבויות עד לשנת 2032, היה גבוה משמעותית מ-120%. לפרטים נוספים ראה באור 39.ב. לדוחות הכספיים.

לפירוט נוסף, לרבות לעניין ניהול ההון של מגדל ביטוח, ראה סעיף 3.3 בדוח הדירקטוריון של החברה ובאור 14.ד. לדוחות הכספיים.

יובהר, כי נכון למועד זה, טיוטת מתווה ההון העדכנית טרם נכנסה לתוקף והיא כפופה, בין היתר להשלמת ההליך הנדרש מול ועדת הכספים של הכנסת, בהתאם לחוק, ולפרסום חוזר מחייב.

המידע הכלול לעיל באשר להשפעות האפשריות של אימוץ טיוטת מתווה ההון הרגולטורי וטיטת החוזר הינו מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, המבוסס על מידע המצוי בידי החברה נכון למועד דוח זה, על נוסח ההסדרים הרגולטוריים הקיימים והידועים במועד דוח זה, וכן על הערכות והנחות של הקבוצה, שהתממשותן אינה ודאית ואינה בשליטתה של החברה. מידע זה עשוי שלא להתממש בשל גורמים שונים, שאינם תלויים בחברה, ובכלל זה – אין ודאות כי טיוטת המתווה וטיטת החוזר ייכנסו לתוקף או כי לא יחולו בהם שינויים לרבות אם יפורסמו הנחיות נוספות על ידי הממונה בעניין זה; תוצאות יישום המתווה מושפעות מהנחות השוררים במועדי החישוב הרלוונטיים (לרבות שוק ההון ועקום הריבית) ועל כן החישוב שנערך ביחס ליום 30.6.2019 אינו בהכרח אינדיקטיבי לנתונים שיהיו נכונים למועד החישוב הבא של כושר הפירעון של החברה. בהתאם, אין כל ודאות כי הערכות החברה האמורות לעיל יתממשו, והתוצאות בפועל עשויות להיות שונות, לרבות באופן מהותי, מההערכות המובאות בסעיף זה לעיל.

2.4.11. הקצאה פרטית על דרך הרחבה של סדרת אגרות החוב (סדרה ו')

ביום 31 במרס 2019 ביצעה מגדל גיוס הון הקצאה פרטית של אגרות חוב (סדרה ו') על דרך של הרחבת סדרה ("הקצאה פרטית"). במסגרת ההקצאה הפרטית, הוקצו 258,531,541 ש"ח ע.ג. אגרות חוב (סדרה ו'), רשומות על שם, בנות 1 ש"ח ע.ג. כל אחת, מהסדרה הקיימות במחזור ("אגרות החוב (סדרה ו') הנוספות"). אגרות החוב (סדרה ו') הנוספות הונפקו בתמורה כוללת של 250 מיליון ש"ח ובניכיון של 3.92%. אגרות החוב (סדרה ו') הנוספות הונפקו בתנאים זהים לתנאי אגרות החוב (סדרה ו') הקיימות במחזור, ודורגו באותו יום על ידי מדרוג, בדירוג של Aa3.il (hyb). לפרטים נוספים, ראה באור 24.ה. לדוחות הכספיים, וכן דוחות מיידיים של מגדל אחזקות מיום 31 במרס 2019 (אסמכתא: 2019-01-029659) ושל מגדל גיוס הון מיימים 31 במרס 2019 (אסמכתא: 2019-01-029602) ואסמכתא: 2019-01-029641), ו-3 באפריל 2019 (אסמכתא: 2019-01-032566).

2.4.12. דירוג החברה ואגרות החוב של החברה

בחודש ספטמבר 2019 הודיעה מדרוג כי היא מותירה על כנם את הדירוגים הבאים: דירוג של Aa1.il לאיתנות הפיננסית (IFS) של החברה; דירוג של Aa2.il(hyb) לכתבי ההתחייבות הנדחים (הון שלישוני מורכב) ודירוג של Aa3.il(hyb) לכתבי ההתחייבות הנדחים (הון משני מורכב והון רובד 2), שגויסו על ידי מגדל גיוס הון. אופק הדירוג יציב. לפירוט נוסף, ראה דוח מיידי של מגדל אחזקות מיום 16 בספטמבר 2019 (מס' אסמכתא: 2019-01-096604).

יצוין, כי בחודש מרס 2020, בעקבות התפתחות משבר נגיף הקורונה פרסמה מדרוג "דוח מיוחד – הערת ענף" לחברות ביטוח חיים, בריאות וכללי.

2.4.13. מיזוג יוזמה לעצמאיים למקפת והעברת ניהול קרן הפנסיה יוזמה לניהול מקפת

נכון למועד הדוח, הקבוצה פועלת למיזוג יוזמה לעצמאיים למקפת ובנוסף, להעברת ניהול קרן הפנסיה שבניהולה של יוזמה לניהול מקפת. הנושא אושר עקרונית בדירקטוריונים של הגופים המוסדיים הרלוונטיים בקבוצה. המיזוג והעברת

קרן הפנסיה המתוארים לעיל צפויים להיות מושלמים במהלך שנת 2020 בכפוף להתקיימותם של תנאים מתלים שונים וביניהם, קבלת רולינג של רשות המיסים, אישורי רשויות, תיקון תקנון וכל אישור נוסף, ככל שיידרש.

2.4.14 שינויים בהרכבי הדירקטוריונים בקבוצה ובמצבת נושאי משרה בכירה בחברה

(א) יו"ר דירקטוריון החברה

ביום 1 במרס 2019 סיים פרופ' עודד שריג את כהונתו כיו"ר דירקטוריון החברה, והחל ממועד זה החל מר ניר גלעד את כהונתו כיו"ר דירקטוריון החברה. לפירוט נוסף, ראה דוחות מידיים של החברה מיום 11 בפברואר 2019 (מס' אסמכתא: 2019-01-012076) ומיום 6 בפברואר 2019 (מס' אסמכתא: 2019-01-010720).

(ב) דירקטוריון החברה

- (1) ביום 20 בינואר 2019 החל מר אריה מינטקביץ' את כהונתו כדירקטור בחברה. לפרטים נוספים, ראה דוח מידי של מגדל אחזקות מיום מיום 21 בינואר 2019 (מס' אסמכתא: 2019-01-008196).
- (2) ביום 12 במרס 2019, סיים מר אברהם ביגר את תפקידו כדירקטור חיצוני בחברה. לפירוט ראה דוח מידי של מגדל אחזקות מיום 12 במרס 2019 (אסמכתא 2019-01-021061).
- (3) ביום 24 במרס 2019 החל מר מישאל וקנין את כהונתו כדירקטור חיצוני בחברה. לפירוט נוסף, ראה דוח מידי של החברה מיום 24 במרס 2019 (מס' אסמכתא: 2019-01-025636).
- (4) ביום 2 בספטמבר 2019 מונתה הגב' רונית בודו לדירקטורית בלתי תלויה במגדל ביטוח, כאשר עד למועד האמור כיהנה כדירקטורית חיצונית בחברה. לפירוט נוסף, ראה דיווחים מידיים של החברה מיום 29 באוגוסט (מס' אסמכתא: 2019-01-090469), מיום 3 בספטמבר 2019 (מס' אסמכתא: 2019-01-091999) ומיום 22 בספטמבר 2019 (מס' אסמכתא: 2019-01-097939).
- (5) ביום 2 אוקטובר 2019 החל מר חיים רמון את כהונתו כדירקטור בחברה. לפירוט ראה דיווחים מידיים של מגדל אחזקות מיום 18 בספטמבר (מס' אסמכתא: 2019-01-097084 ו-2019-01-097093) ומיום 3 באוקטובר 2019 (מס' אסמכתא: 2019-01-085329).

(ג) מנכ"ל החברה

- (1) ביום 1 ביולי 2019, סיים מר דורון ספיר את תפקידו כמנכ"ל מגדל אחזקות וכמנכ"ל החברה, לאחר שהודיע על רצונו לסיים את תפקידו בקבוצה ביום 6 מאי 2019.
 - (2) ביום 1 בספטמבר 2019 החל לכהן מר רן עוז בתפקיד מנכ"ל החברה. החל מיום 2 ביולי 2019 ועד למועד האמור, כיהן מנהל הכספים של החברה ומנהל החטיבה הפיננסית של החברה, מר יוסי בן ברוך כממלא מקום מנכ"ל החברה.
- לפירוט נוסף, ראה דוחות מידיים של מגדל אחזקות מיום 7 במאי 2019 (מס' אסמכתא: 2019-01-043972) מיום 16 ביוני 2019 (מס' אסמכתא: 2019-01-059311), מיום 17 ביוני 2019 (מס' אסמכתא: 2019-01-059881) מיום 20 ביוני 2019 (מס' אסמכתא: 2019-01-061441), מיום 24 ביוני 2019 (מס' אסמכתא: 2019-01-062701) ומיום 30 ביוני 2019 (מס' אסמכתא: 2019-01-065644) ומיום 14 באוגוסט 2019 (מס' אסמכתא: 2019-01-084322).

לשינויים נוספים הנוגעים לנושאי משרה בקבוצה ראה סעיף 20.7 בחלק ד' להלן.

3. תחומי הפעילות של הקבוצה

תחומי הפעילות העיקריים של הקבוצה, המדווחים כמגזרים עסקיים בדוחותיה הכספיים המאוחדים של החברה, הינם גם באור 3א. לדוחות הכספיים):

3.1 תחום ביטוח החיים והחיסכון לטווח ארוך

תחום ביטוח החיים והחיסכון לטווח ארוך כולל את הפעילות הביטוחית של הקבוצה בענפי ביטוחי החיים וכן את פעילות הקבוצה בניהול קרנות פנסיה וקופות גמל. הפעילות בתחום זה מתמקדת בעיקר בחיסכון לתקופת הפרישה (במסגרת פוליסות ביטוח לסוגיהן, קרנות פנסיה וקופות גמל, לרבות קרן השתלמות) ("החיסכון") וכן בכיסויים ביטוחיים של סיכונים שונים כגון: מוות, נכות ואובדן כושר עבודה ("הסיכון" או "הריסק").

תחום זה, הינו תחום הפעילות העיקרי בו עוסקת הקבוצה.

3.2. תחום ביטוח בריאות

תחום זה כולל את הפעילות הביטוחית של הקבוצה בתתי הענפים הבאים: ביטוח הוצאות רפואיות (כגון ניתוחים, תרופות והשתלות), ביטוח מחלות קשות, ביטוח סיעודי, ביטוח שיניים, ביטוח נסיעות לחו"ל וביטוח תאונות אישיות בתקופת ביטוח העולה על שנה.

3.3. תחום ביטוח כללי

תחום הביטוח הכללי כולל בתוכו את כל ענפי הביטוח האחרים שהקבוצה עוסקת בהם, למעט בענפי הביטוח הכלולים בתחום ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח ותחום ביטוח הבריאות. תחום זה כולל את תתי הענפים העיקריים הבאים: ביטוח רכב חובה, ביטוח רכב רכוש, וענפי ביטוח כללי אחרים (הכוללים ביטוחי תבויות וביטוחי רכוש ואחרים).

3.4. פעילויות נוספות

לחברה קיימות פעילויות אחרות, הכלולות בדוחות הכספיים המאוחדים של החברה במסגרת "מגזרי פעילות אחרים" או ב"לא מיוחס למגזרי פעילות" בהן עוסקת הקבוצה. פעילויות אלו כוללות החזקה בסוכנויות הביטוח ופעילות השקעה המבוצעת שלא כנגד העתודות הביטוחיות לסוגיהן, אלא כנגד ההון העצמי הנדרש לעסקי הביטוח ועודפי ההון של חברות הקבוצה.

4. השקעות בהון החברה ועסקאות במניותיה

4.1. השקעות בהון החברה שבוצעו בשנתיים האחרונות ועד למועד פרסום הדוח

בשנים 2018 ו-2019 ועד למועד פרסום הדוח לא בוצעו עסקאות מהותיות בהון החברה.

5. חלוקת דיבידנדים

בחודש יולי 2019, חולק דיבידנד בסך של כ-350 מיליוני ש"ח על ידי החברה. לפירוט נוסף, ראה דוח מידי של מגדל אחזקות מיום 30 ביוני 2019 (מס' אסמכתא: 2019-01-065617) ובאור ד14. לדוחות הכספיים.

נכון למועד הדוח, יתרת העודפים (כמשמעותם בסעיף 302 לחוק החברות) הינה בסך של כ-3,954 מיליוני ש"ח. מובהר כי אין ביתרה האמורה כדי להוות אינדיקציה ליכולת החלוקה העתידית של החברה.

לפרטים אודות מגבלות רגולטוריות ובדין העשויות להשפיע על חלוקת דיבידנד בחברה ובגופים המוסדיים בקבוצה, ראה סעיף 16.1.2 בחלק ד' להלן וכן באור ד14. לדוחות הכספיים.

חלק ב' - תיאור ומידע על תחומי הפעילות של החברה

תחום א' - ביטוח חיים וחיסכון לטווח ארוך

6. מוצרים ושירותים

6.1. כללי

תחום ביטוח החיים והחיסכון לטווח ארוך מאופיין בעיקר במוצרי חיסכון לתקופת הפרישה ("החיסכון"), מוצרי חיסכון לפרט וכן בכיסויים ביטוחיים של סיכונים שונים כגון מוות, נכות ואובדן כושר עבודה ("הסיכון" או "הריסק").

הקבוצה משווקת מגוון מוצרים בתחום ביטוח החיים והחיסכון לטווח ארוך - ביטוח חיים, קרנות פנסיה וקופות גמל לסוגיהן, לרבות קרנות השתלמות⁵. פעילות הקבוצה בתחום זה מתבצעת באמצעות מגדל ביטוח וחברת הבת שלה: מגדל מקפת, המנהלת את קרנות הפנסיה החדשות של הקבוצה ("מקפת אישית" ו"מקפת משלימה") וקופות גמל נוספות של הקבוצה שאינן קופות ביטוח. כמו כן, לקבוצה קרן פנסיה ותיקה המנוהלת באמצעות יוזמה לעצמאים, אשר צפויה להתמזג עם ולתוך מגדל מקפת במהלך שנת 2020 בכפוף להתקיימותם של תנאים מתלים המפורטים בהסכם וביניהם, אישורים שונים של הממונה ושל רגולטורים וגורמים נוספים.

תמהיל מוצרי תחום ביטוח חיים וחיסכון לטווח ארוך מושפע מהסדרות רגולטוריות ענפיות במסגרת חוקים, תקנות, חוזרים והוראות ממונה שמטרתן ביצוע הסדרה בתחום, עידוד החיסכון לטווח ארוך של ציבור החוסכים, קביעת כללים ומגבלות, באמצעות מתן תמריצים כגון הטבות מס לחיסכון הפנסיוני ותנאי משיכתו, קביעת הוראות בידי עבודה המחייבות מעסיקים לערוך ביטוח פנסיוני לעובדיהם, הנפקת אגרות חוב מיועדות ועוד, המהווים שיקול מרכזי בבחירת הלקוחות את מוצרי התחום.

נכון ליום 30 בספטמבר 2019 ועל בסיס התחייבויות ביטוחיות בביטוח חיים ונכסים מנוהלים בקרנות הפנסיה החדשות ובקופות הגמל, הקבוצה ממוקמת ראשונה בתחום זה⁶. לפירוט נתיח שוק בתחום ביטוח חיים וחיסכון לטווח ארוך ראה סעיף **שגיאה! מקור ההפניה לא נמצא.** להלן. כמו כן, לחלקה של הקבוצה בתחום החיסכון לטווח ארוך כהגדרתו בחוק הפיקוח, ראה סעיף 16.1.1(א) להלן.

ההסדרים הרגולטוריים שבוצעו בשנים האחרונות (לרבות הסדרים הנוגעים לדמי הניהול, התקשרות בהסכמי ברירת מחדל ואופן הקצאת אג"ח מיועדות), וכן טיוטות הסדרים התלויים ועומדים נכון למועד פרסום הדוח, שעיקרם מתואר להלן, הביאו, ועשויים להביא, לשינויים מהותיים בתחום ביטוח החיים והחיסכון לטווח ארוך, ובפרט ביחס לתמהיל המוצרים הכלולים בו. למגמות ושינויים מהותיים בתחום זה וכן לפרטים נוספים אודות ההסדרים הרגולטורים האמורים ולהשלכותיהם על החברה, ראה סעיפים 6.3 ו-6.4 להלן.

6.2. המוצרים בתחום, מאפייניהם העיקריים וההבדלים העיקריים ביניהם

ביטוח חיים: המוצר כולל כיסוי של סיכון או חיסכון טהור ו/או שילוב של חיסכון וסיכון המוצעים בהתאם לחוזה בין המבטח למבטוח (פוליסות ביטוח).

במסגרת ביטוח החיים, חברת הביטוח נוטלת על עצמה לשלם את תגמולי הביטוח בעת התממשות אירוע הסיכון, גם אם חלו שינויים אקסוגניים, לטובה או לרעה, לגבי פרמטרים אשר מעוגנים בתנאי הפוליסה, לרבות סיכון של עלייה בתוחלת החיים, במידה וסיכון זה נכלל במקדם ההמרה לקצבה הנקוב במסלול הקצבה הרלבנטי. במסגרת זו משווקות פוליסות הכוללות ריסק ו/או חיסכון שאינן פנסיוניות.

קרנות פנסיה: ככלל, המוצר כולל שילוב של כיסוי ביטוח הדדי לריסק וחיסכון (קצבה, פנסיית נכות ופנסיית שארים), ואלו מעוגנים בתקנון הקרן.

קופות גמל: המוצר כולל חיסכון, לטווח הארוך, הבינוני והקצר, בהתאם למוצר הרלוונטי. יצוין כי במסגרת מוצר קופת הגמל, נכללות גם קרנות ההשתלמות וקופות גמל להשקעה, אשר הינן מוצר חיסכון לטווח בינוני, ובצידן הטבות מס מסוימות.

הבדלים עיקריים בין מוצרי חיסכון ארוך טווח - להלן יפורטו המאפיינים העיקריים המבדילים בין מוצרים המשווקים על ידי הקבוצה בתחום החיסכון ארוך הטווח:

⁵ יש לראות בקרן ההשתלמות חיסכון לטווח הבינוני לפני גיל פרישה.

⁶ מבוסס על עיבוד דיווחי משרד האוצר, נכון ליום 30 בספטמבר 2019 שפורסמו באתר האינטרנט של משרד האוצר (דוחות ניהוליים, פנסיה-נט, גמל-נט).

קופות גמל ⁸	קרנות פנסיה	קופת ביטוח ⁷	
תקנון	תקנון	חוזה (פוליסת ביטוח)	סוג ההתקשרות
ניתנים לשינוי מעת לעת באישור הממונה.	ניתנים לשינוי מעת לעת באישור הממונה.	ניתנים לשינוי רק בהתאם לתנאי החוזה ובכפוף לדין.	שינוי תנאי ההתקשרות
ניתן למשוך כספים שהופקדו עד לשנת 2008, כסכום הוני. ניתן למשוך כספים שהופקדו לאחר שנת 2008, באמצעות העברה לקופה לקצבה (קרן פנסיה/ קופת ביטוח).	קצבה החל מגיל פרישה. ניתן לבצע היוון קצבה (משיכה חד פעמית) של הכספים שנצברו מעבר לסכום המיועד לתשלומי קצבה מזערית.	ניתן למשוך כספים שהופקדו עד לשנת 2008, ויועדו לחיסכון באפיק ההוני, כסכום הוני. החל משנת 2008 לא ניתן להפקיד כספים לאפיק ההוני; כספים שהופקדו לאחר שנת 2008 ניתן למשוך החל מגיל פרישה, כקצבה בלבד.	יעוד החיסכון הנצבר⁹
הכיסויים מוגדרים בתקנון של כל קופה. חברה מנהלת של קופת גמל רשאית לרכוש פוליסה קבוצתית לביטוח מפני מקרה מוות ואובדן כושר עבודה. בנוסף, חברה מנהלת של קופת גמל רשאית לשווק לעמיתיה כיסויים ביטוחיים באמצעות פוליסות פרט לסיכוני מוות, לסיכוני נכות ולשחרור מתשלום. נכון למועד זה, הקבוצה אינה משווקת כיסויים ביטוחיים כאמור.	במסגרת קרנות הפנסיה קיים, במרבית המקרים, כיסוי לשארים למקרה פטירה וכיסוי לאובדן כושר עבודה, וניתן להתאים את הכיסויים לצורכי המבוטח בהתאם לתקנון.	במסגרת ביטוח חיים ניתן לרכוש כיסוי למקרה מוות, נכות/אובדן כושר עבודה וביטוח לאריכות ימים, אשר ניתן להתאימם לצרכי המבוטח, הכל בהתאם לתנאי הפוליסה.	כיסוי ביטוחי לסיכון
לא קיים ביטוח הדדי.	קרן ביטוח הדדי בין העמיתים / הפנסיונרים החברים בקרן. הנחות אקטואריות, המהוות בסיס לזכויות העמיתים / פנסיונרים, נבחנות מעת לעת בהתאם למצב בפועל. אם חל בהן שינוי, לטובה או לרעה, זכויות העמיתים / הפנסיונרים מושפעות משינויים אלה, והם נושאים בעודף או בגירעון אקטוארי של הקרן בהתאם לתקנונה.	לא קיים ביטוח הדדי. ההתקשרות בין המבוטח למבוטח הינה באמצעות חוזה.	ביטוח הדדי

⁷ תוכנית ביטוח שאושרה כקופת גמל (למניעת ספק, לא כולל תכנית פרט שאיננה מאושרת כקופת גמל).

⁸ קופת גמל בהקשר זה הינה קופת גמל לחיסכון (אשר הכספים המופקדים בה החל משנת 2008 מיועדים לקצבה) או קופת גמל לתגמולים (אשר הכספים שהופקדו בה עד לשנת 2008 ניתן למשוך כסכום הוני). יודגש כי כאמור לעיל, בטבלה זו נדונים ההבדלים העקריים בין מוצרי חיסכון ארוך טווח המשווקים על ידי הקבוצה, ולפיכך אין בטבלה התייחסות למוצרי קרנות ההשתלמות וקופות הגמל להשקעה.

⁹ מובהר כי ישנם כללים המאפשרים משיכה הונית כגון כספי פיצויים והיוון חלקי/מלא של כספי הקצבאות.

קופות גמל ⁸	קרנות פנסיה	קופת ביטוח ⁷	
לא קיים מקדם קיצבה.	מקדם קצבה לא מובטח ומושפע ממשנתים דמוגרפיים ופיננסיים, כפי שנקבע בתקנון כל קרן.	<p>בפוליסות ששווקו עד לתום שנת 2012, המבוטחים בתוכנית קצבה הניגים, בחלק ממסלולי הקצבה, ממקדם קצבה מובטח מפני שינויים בתוחלת החיים, בהתאם לתנאי הפוליסה.</p> <p>החל מחודש ינואר 2013, פוליסות הכוללות מקדם קצבה מובטח משווקות למצטרפים החל מגיל 60 בלבד.</p> <p>למצטרפים מתחת לגיל 60 מוצעות פוליסות ביטוח חיים משולבות חיסכון ללא מקדמי קצבה מובטחים, ומקדם הקצבה בהן יקבע במועד הפרישה.</p>	<p>מקדם קיצבה</p>
גמישות מלאה בבחירת המוטבים, למעט ביחס לכספי המוטבים, הפיצויים, לשארים, כמשמעותם בחוק פיצויי פיטורין.	זהות השארים קבועה בתקנון, ובהיעדר שארים קיימת גמישות בבחירת המוטבים.	גמישות מלאה בבחירת המוטבים, למעט ביחס לכספי הפיצויים המשולמים לשארים, כהגדרתם בחוק פיצויי פיטורין.	<p>זהות הנהנה</p>
לקופות הגמל בניהול הקבוצה לא מונפקות אג"ח מיועדות ¹⁵ .	<p>החל משנת 2004, קרנות פנסיה חדשות מקיפות וקרנות פנסיה ותיקות (סגורות לעמיתים חדשים)¹² - זכאיות להשקיע 30% מסך נכסיהן באג"ח מיועדות¹³.</p> <p>החל מחודש יולי 2017, ההשקעה האמורה מתחלקת באופן הבא: 60% מנכסי מקבלי הקצבה מושקעים באג"ח המיועדות, ויתרת אגרות החוב המיועדות מוחזקות בנכסי העמיתים הפעילים והמוקפאים¹⁴.</p>	<p>ביחס לפוליסות שנמכרו עד שנת 1990 - לחברות הביטוח מונפקות אגרות חוב ממשלתיות מיועדות המבטיחות הצמדה למדד בתוספת ריבית ("אג"ח חץ").</p> <p>בהתאם, מרבית תכניות ביטוח חיים שנמכרו עד אותו מועד הן תכניות מבטיחות תשואה (צמודות למדד בתוספת ריבית), כאשר חברת הביטוח משקיעה את מרבית העתודות באג"ח חץ ואת יתרת העתודות בהשקעות חופשיות בהתאם למגבלות הקבועות בהסדרים התחיקתיים. תכניות אלה נקראות "מבטיחות תשואה" או "לא משתתף"¹⁰.</p> <p>בפוליסות אלה לא הוגדרו דמי ניהול מהצבירה וחברת הביטוח נהנית מהפער שנוצר בין התחייבויותיה כלפי המבוטחים כפי שנקבעו בפוליסות הביטוח ובין הרווחים מהשקעותיה (הן מההשקעות החופשיות והן בהשקעות באג"ח חץ) ("המרווח" ו/או "המרווח הפיננסי").</p> <p>ביחס לפוליסות שנמכרו במהלך שנת 1991 ואילך - תכניות הביטוח המוצעות, אינן מבטיחות תשואה למבוטח וכן צומצמה בגין הנפקת אג"ח חץ לחברת הביטוח, אשר בשנת 1992 הופסקה לחלוטין¹¹.</p> <p>כספי החיסכון מושקעים בהשקעות חופשיות (למעט הכספים המושקעים באג"ח חץ בפוליסות ששווקו בשנת 1991), ויתרת החיסכון המצטבר תלויה בתוצאות שמניבות ההשקעות של המבטח ("תכנית משתף" או "משתפות ברווחים" או "תכניות תלויות תשואה" או "ביטוח תלוי תשואה").</p>	<p>הנפקת אג"ח מיועדות</p>

¹⁰ הקבוצה פדתה במהלך השנים, בהתאם לאישור משרד האוצר, חלק מאג"ח המיועדות במטרה להשיג תשואות עודפות, והעתודות הושקעו בהשקעות חופשיות. הקבוצה איננה יכולה לרכוש מחדש אג"ח מיועדות בגין חלק מהנכסים שנפדו על ידה כאמור, וכתוצאה מכך החשיפה של הקבוצה במסגרת ההשקעות החופשיות גדלה. להשפעה של ירידת הריבית על העתודות, ראה גם באור 36. ב.3. ב. (5) לדוחות הכספיים.

¹¹ בגין התכניות שנמכרו עד אותו מועד, ממשיכה המדינה להנפיק אג"ח מיועדות גם בגין הכספים שעל-פי תנאי תכנית הביטוח ניתן להפקידם בפוליסות אלו לאחר השינוי.

¹² לקרנות הפנסיה הוותיקות ניתנים סבסוד ממשלתי נוסף בגין הפחתת שיעור האג"ח המיועדות ותנאיהן, וכן כרית ביטחון בגין שינויים אפשריים בעקום הריבית.

¹³ בקרנות הפנסיה החדשות ובקרן וותיקה, שיעור הריבית האפקטיבית המובטחת באג"ח המיועדות הינה כיום 4.86% (בנוסף להפרשי הצמדה) (יוער, כי בקרן הוותיקה קיימות סדרות אג"ח מיועדות שהונפקו בעבר בשיעור ריבית אפקטיבית של 5.57%).

¹⁴ נכון למועד הדוח, כ-27% מנכסי העמיתים הפעילים והמוקפאים מושקעים באג"ח מיועדות.

¹⁵ למעט הסדרים מיוחדים במספר קופות ספציפיות (אשר אינן בניהול הקבוצה).

6.3 מבנה הרווחיות בתחום

בביטוח חיים - הרווחיות המדווחת על ידי מגדל ביטוח בדוחותיה הכספיים, מושפעת, בין היתר, מכללי חשבונאות לעניין הכרה בהכנסות, דחיית הוצאות ושיטת שיערוך נכסים, וכן מהתפתחות ההפרשות האקטואריות כתוצאה מדרישות רגולטוריות ומשינויים בהנחות האקטואריות הנובעים, בין היתר, כתוצאה משינויים דמוגרפיים המשפיעים על אריכות חיים, תמותה, תחלואה, שיעורי מימוש גמלה, שינויים בסביבת הריבית ועוד.

הרווחיות הבסיסית בביטוח חיים מושפעת מהמקורות העיקריים הבאים:

רווח חיתומי: פער בין הפרמיה הנגבית עבור כיסוי הסיכון לבין עלות הסיכון (כפי שהיא באה לידי ביטוי בתשלומי תביעות, לרבות תביעות תלויות ועתודות בגינן, וכן תשלומי גמלה או העברות הסיכון לביטוח משנה).

מרווח פיננסי ודמי ניהול: בפוליסות מבטיחות תשואה - המרווח בין התשואה המושגת בפועל לבין זו המובטחת למבוטח (ככל וישנו פער חיובי). בפוליסות משתתפות ברווחים - דמי ניהול מפרמיה ודמי ניהול מצבירה מפוליסות הכוללות חיסכון, לרבות דמי ניהול קבועים ומשתנים (כשיעור מתשואה ריאלית מצטברת וחיובית בלבד מפוליסות תלויות תשואה ששווקו עד סוף שנת 2003).

הוצאות: הוצאות שיווק ותפעול.

רווחיות מגדל ביטוח ממכירת פוליסות ביטוח חיים מבוססת בעיקרה על התוצאה המצרפית של המרכיבים המתוארים לעיל לאורך חיי הפוליסה. לפיכך, למידת השימור של הפוליסות ("**שימור התיק**") חשיבות רבה לרמת הרווחיות של מגדל ביטוח לאורך זמן.

להכנסות מההשקעות העומדות כנגד עתודות הביטוח השפעה מהותית על רווחי חברות הביטוח, זאת נוכח ההיקפים הגדולים של הנכסים והעתודות של הקבוצה המושקעים בשוק ההון. כמו כן, לשינויים בשוק ההון, בתשואות הגלומות ובהשקעות האחרות במשק, השפעה מהותית על רווחיות הקבוצה, לאור השפעתם על גובה דמי הניהול מצבירה ועל גובה המרווח הפיננסי הנזכר לעיל.

קרנות פנסיה - מקור ההכנסות של החברות המנהלות בקבוצה הינו דמי הניהול שהן גובות (מדמי הגמולים ומן הצבירה), והרווחיות הינה הפער שבין דמי הניהול לבין הוצאות התפעול והשיווק בפועל. הביטוח הינו ביטוח הדדי ובסיכוני התביעות נושאים העמיתים ולא החברה המנהלת.

קופות גמל - מקור ההכנסות של החברה המנהלת הינו דמי הניהול שהיא גובה מהצבירה, והרווחיות הינה הפער שבין דמי הניהול, לבין הוצאות התפעול והשיווק בפועל. בנוסף, הרווח מושפע מהפחתות בהפרש המקורי שנרשם בגין רכישות קרנות השתלמות על ידי מגדל ביטוח בעבר. לפרטים נוספים ראו ביאור 4 לדוחות הכספיים של החברה.

בקרנות הפנסיה וקופות הגמל, כל התשואה מההשקעות כספי העמיתים, בניכוי דמי הניהול מהצבירה, נזקפת לעמיתים, ועל כן השפעת תוצאות ההשקעות על רווחי החברה המנהלת של קרן הפנסיה ו/או קופת הגמל, מצטמצמת להשפעה עקיפה הנגזרת מההיקף הכולל של הצבירה בקרן הפנסיה ו/או בקופת הגמל ממנה נגזרים דמי הניהול לחברה המנהלת את קרן הפנסיה. בנוסף, לחברה המנהלת רווחים מההשקעות בגין תיק הנוסטרו.

6.4 מגמות ושינויים עיקריים בתחום

במהלך השנים האחרונות, חלו שינויים רבים בתחום החיסכון ארוך הטווח, אשר השפיעו על המוצרים הפנסיוניים, על מגוון והפעלת ערוצי ההפצה ועל הלקוחות בתחום. השינויים האמורים, נבעו בין היתר מהוראות רגולטוריות אשר הביאו להגברת התחרות בתחום ושיפור השקיפות בו, וביניהן ניתן למנות את ההוראות העיקריות הבאות: (1) הוראות רגולטוריות שהביאו לביטול האפשרות לשווק פוליסות ביטוח חיים חדשות הכוללות מקדם קצבה מובטח; (2) הוראות לשינוי בהקצאת האג"ח המיועדות בקרנות הפנסיה; (3) הוראות לכניסת קרנות פנסיה ברירת מחדל וביטול הסכמי ברירת מחדל; (4) הוראות בעניין איחוד חשבונות לא פעילים של עמית לחשבונו הפעיל, ומתן אפשרות לעמית לניוד חשבונות.

כמו כן הרגולטור נקט בפעולות לעידוד כניסת מתחרים לחברות המנהלות הגדולות ולמנהלי ההסדרים בתחום מתן שרותי התפעול וכן גילה מעורבות גוברת באישור תכניות ותעריפים.

שינויים רגולטוריים נוספים בתחום, נבעו מהוראות שונות ביחס לסוכנים ולבעלי רישיון, המקדמות תחרות בין הסוכנים, כגון הגבלת יכולת הסוכנים וסוכנויות ההסדר לעסוק בשיווק ובתפעול בו זמנית, איסור על קיום זיקה בין העמלה המשולמת לסוכן לבין דמי הניהול והחזר עמלת היקף במקרה של ביטול פוליסה.

במהלך תקופת הדוח, נמשכה המגמה של החרפת התחרות בתחום, הן בשל כניסתם לתוקף של שינויים רגולטוריים חדשים בתחום והן בשל השפעתם של שינויים רגולטוריים שנכנסו לתוקפם טרם שנת הדוח, אך השפעותיהם על התחום ניכרו באופן משמעותי בשנת הדוח.

יצוין, כי הוראות חוזר הסולבנסי משפיעות בין היתר על עלות ההון של מוצרי התחום הנמכרים, וכפועל יוצא על רווחיותם, אופן תימחורם ויכולת מגדל ביטוח להתגמש בתעריפים בקשר עימם.

השינויים החדשים בתחום, אשר נגעו בעיקרם לביטוחי המנהלים וגרמו לקיטון ניכר ביותר במכירות ביטוחי המנהלים, מונים את: (1) הפסקת מכירת ביטוח ריסק מוות כחלק מפוליטת ביטוח המנהלים עקב אי קבלת אישור הממונה לתעריף כאמור (ראה פירוט בסעיף 6.4.2 להלן), וכן (2) הגבלת העלות המצטברת של כלל הכיסויים הביטוחיים שירכשו במסגרת קופת הגמל ל-35% מסך ההפקדות למרכיב התגמולים ביחס לכיסוי ביטוח אובדן כושר עבודה הנרכש מתוך תגמולי עובד ומעסיק (ראה פירוט בעניין זה בסעיף 6.4.4 להלן).

בנוסף, שינוי חדש אשר נוגע בעיקרו לתחום ביטוח החיים, הינו עדכון הממונה להיתר שיווק תכניות הביטוח ריסק אור 1 ומשכנתא, על פיו רשאית חברת ביטוח לבחור באחד או יותר מתוך שלושה מתווי עמלות שונים בלבד לשיווק תכניות הביטוח הללו (ראה פירוט בעניין זה בסעיף 6.4.2 להלן).

שינויים רגולטוריים שראו אור בעבר ואשר להם היתה השפעה משמעותית על התחום בשנת הדוח, הינם בחירת קרנות פנסיה ברירת מחדל במהלך שנת 2018 וביטול הסכמי ברירת מחדל במהלך שנת 2019, אשר הביאו להגברת התחרות בתחום הפנסיה (ראה פירוט בעניין זה בסעיף 6.4.3 להלן).

כתוצאה מכלל השינויים האמורים לעיל, בשנת הדוח, התעצמה מגמת התחרות והשפיעה על התחום במספר גזרות כדוגמת:

קיטון ניכר ביותר שחל במכירות ביטוחי המנהלים בקבוצה מחד, ומאידך המשך צמיחת הפעילות במוצרי הפנסיה (יצוין כי החברה מבצעת פעולות מסוגים שונים על מנת להתמודד עם הקיטון במכירות ביטוחי המנהלים), וכדוגמת שחיקה בתעריפים ובדמי הניהול המתקבלים בקשר עם מוצרי התחום, וכתוצאה מכך, ירידה ברווחיותם. כמו כן, נמשכה מגמת העברות הכספיים נטו לגופים מוסדיים אחרים לפירוט ראה סעיף 6.7 להלן.

הירידה ברווחיות המתוארת לעיל, עלולה להימשך גם בעתיד, בין היתר, לאור הערכת החברה כי כתוצאה מהשינויים הרגולטוריים מהשנה האחרונה כמפורט לעיל, תימשך הדומיננטיות במכירות הפנסיה בשנים הקרובות לצד שחיקה בדמי הניהול.

הערכות החברה בנוגע להשלכות השינויים הרגולטוריים בתחום החיסכון לטווח ארוך, הינו מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך, המבוסס על מידע המצוי בידי החברה נכון למועד דוח זה, על נוסח ההסדרות הרגולטוריות הידוע במועד דוח זה, וכן על הערכות והנחות של הקבוצה, שהתממשותן אינה ודאית ואינה בשליטתה של החברה, בדבר דרכי פעולה שבהן יבחרו הגופים הפועלים בשוק. הערכות אלה עשויות שלא להתממש והתוצאות בפועל עשויות להיות שונות מן התוצאות המוערכות, באם, בין היתר, ישתנו ההוראות או יעודכנו או ייושמו באופן אחר מזה החזוי או הקיים היום וכן בהתאם לדרכי הפעולה של הגופים הפועלים בשוק, ובכלל זה המבוטחים, הגופים המוסדיים, הסוכנים והמפיצים, אשר עשויות להיות שונות מאלו החזויות.

להלן יפורטו השינויים המשמעותיים שאירעו בתחום בשנת הדוח:

6.4.1. עדכון הנחות ופרמטרים אקטואריים הנוגעים לחישוב העתודות

בשנים האחרונות חלו שינויים שהשפיעו על הנחות אקטואריות מרכזיות המשמשות בסיס לחישוב העתודות, ובכללן שינויים באומדן תוחלת החיים ובאומדן לשיפורים העתידיים בתוחלת החיים, עליה בשיעורי מימוש גמלה, ירידה בשיעורי ריבית ההיוון וביעורי התשואה המוערכת בתיק הנכסים המוחזקים כנגד התחייבויות הביטוחיות. כל אלו הביאו בשנים האחרונות לעלייה בהתחייבויות לתשלומי גמלה נוכחיים ועתידיים.

בחודש נובמבר 2019 פרסם הממונה את חוזר "תיקון הוראות החוזר המאוחד לעניין מדידת התחייבויות - עדכון מערך ההנחות הדמוגרפיים בביטוח חיים ועדכון מודל שיפורי תמותה לחברות ביטוח ולקרנות הפנסיה" ונייר עמדה הדן בנושא זה (בסעיף זה: "החוזר").

החוזר מעדכן את ההנחות הדמוגרפיות שעל בסיסן יחשבו חברות הביטוח את ההתחייבויות בגין פוליסות ביטוח חיים, המאפשרות קבלת קצבה על-פי שיעורי המרה מובטחים, וכן מעדכן את מודל שיפורי התמותה שעל בסיסו מחשבות החברות המנהלות את המאזן האקטוארי של הקרנות שבניהולן, לרבות באמצעות תיקון התקנונים של הקרנות האמורות.

בחודש מרס 2020 פרסם חוזר בעניין תיקון הוראות החוזר המאוחד לעניין מדידת התחייבויות - הנחת ריבית. עניינו של החוזר הוא בקביעת שיטת האמידה של ריבית חסרת סיכון לתקופות ארוכות.

לאור האמור לעיל, החברה הגדילה בשנת 2019 עתודות (עתודה משלימה לגמלאות ועתודה בגין בדיקת נאותות העתודה) בעיקר בשל הירידה הניכרת של עקום הריבית, וכן בשל עדכון לוחות התמותה ועדכון הנחות אקטואריות נוספות, לרבות שינויים בהנחות גמלה.

לפרטים נוספים, אודות הירידה הניכרת של עקום הריבית, ראה סעיף 2.4.1 בחלק א' לעיל וסעיף 2.3 בדוח הדירקטוריון של החברה. לפרטים נוספים אודות עדכון מדידת הריבית לטווח ארוך וכן בעניין עדכון לוחות התמותה והשלכותיהם על הקבוצה, ראה סעיפים 2.4.5 ו-2.4.7(ב) בחלק א' לעיל וכן באור 3.3.36.ב. סעיפים (3), (4) ו-(5).

לענין רגישות החברה לשינויים של עקום הריבית ראה באור 36.ב.1.א) לדוחות הכספיים. לשינויים בפרמטרים ביטוחיים אחרים, ראה באור 36.ב.3.ב) (7) בדוחות הכספיים.

6.4.2. עדכון תעריפי הריסק והשפעתם על הקיטון במכירות ביטוחי המנהלים

שיווק ביטוח ריסק בשילוב ביטוח מנהלים - החל מחודש פברואר 2019, החברה איננה משווקת ביטוח ריסק מוות הנכלל במסגרת פוליסת ביטוח הכוללת חסכון כאמור. זאת, לאחר שהתעריף שהחברה הגישה לאישור הממונה לא קיבל את אישורו.

(א) **שיווק ביטוח ריסק כמוצר נפרד (שלא באמצעות ביטוח מנהלים)** - במהלך חודש פברואר 2019 קיבלה החברה מהממונה אישור לגביית תעריפי ביטוח ריסק-מוות לפרט, בפרמיה משתנה. האישור האמור, הותנה בהחזר עמלה ששולמה לסוכנים בגין מכירות בשל ביטולי פוליסות שיחולו במשך תקופה של 6 שנים, כאשר החזר העמלות נע בין 100% בשנה הראשונה ועד 10% בשנה השישית ("מתווה העמלות הראשון").

בהמשך לאמור, בסוף הרבעון השני של שנת 2019 הממונה העביר לחברות הביטוח עדכון להיתר שיווק תכנית הביטוח ריסק אור 1 ומשכנתא, על פיו רשאית חברת ביטוח לבחור באחד או יותר מתוך שלושה מתווי עמלות שונים בלבד לשיווק תכניות הביטוח הללו. החברה בחרה לאמץ את מתווה העמלות השני המוצע על ידי הממונה, לפיו במקרה של הנחה בשיעור של 15% לפחות מהתעריף שנקבע למשך 6 שנים, ייקבע מנגנון החזר של עמלה חד פעמית על פני 3 שנות החזר בשיעורים מופחתים ביחס למתווה העמלות הראשון (בו החזר העמלה נפרס על פני 6 שנים).

החל מיום 1 ביולי 2019, במכירות תכניות ריסק וריסק למשכנתא, החזר העמלות בגין ביטולים יעמוד על 100% בשנה הראשונה, 60% בשנה השנייה ו-40% בשנה השלישית. יצוין כי עובר לתאריך 1 ביולי 2019, מתווה העמלות הראשון, אשר לו היתה השפעה על הקטנת היקף מכירות הריסק, היה בתוקף במכירות ביטוחי הריסק, מיום 14 בפברואר 2019 ועד ליום 30 ביוני 2019.

נכון למועד פרסום הדוח, חל קיטון ניכר ביותר במכירות ביטוחי המנהלים בקבוצה. להערכת החברה, הדבר נובע ממספר גורמים, ובכלל זה מאי קבלת אישור לתעריף ריסק מוות הנמכר כחלק מפוליסת ביטוח המנהלים כמפורט לעיל, ממגמה של התעצמות מוצר הפנסיה יחד עם שחיקת דמי הניהול במוצר הפנסיה על רקע החרפת התחרות, וכן משינוי רגולטורי שנכנס לתוקף בחודש אפריל 2019 ביחס לכיסוי ביטוח אובדן כושר עבודה הנרכש מתוך תגמולי עובד ומעסיק (ראה פירוט בעניין זה בסעיף 6.4.4 להלן). להערכת החברה, גורמים אלו עשויים להשפיע על היקף מכירות ביטוחי המנהלים בעתיד.

הערכות החברה ביחס למידע הכלול לעיל בנושא הגורמים לקיטון במכירות ביטוחי המנהלים והמגמה העתידית בעניינו, הינן מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך, המבוסס על מידע המצוי בידי מגדל ביטוח נכון למועד דוח זה, על נוסח ההסדרים הרגולטוריים הנוגעים לנושא הידועים במועד דוח זה, וכן על הערכות והנחות של הקבוצה, שהתממשותן אינה ודאית ואינה בשליטתה של החברה, לרבות בדבר דרכי פעולה שבהן יבחרו הגופים הפועלים בשוק. הערכות אלה עשויות שלא להתממש והתוצאות בפועל עשויות להיות שונות מן התוצאות המוערכות, אם, בין היתר, ישתנו ההוראות או יעודכנו או ייושמו באופן אחר מזה החזוי או הקיים היום וכן בהתאם לדרכי הפעולה של הגופים הפועלים בשוק, ובכלל זה המבוטחים, הגופים המוסדיים, הסוכנים והמפיצים, אשר עשויות להיות שונות מאלו החזויות.

6.4.3. פקיעת הסכמי ברירת מחדל

בחודש נובמבר 2016, לאחר השלמת הליך בחירת קרנות ברירת המחדל שניהל משרד האוצר, החלו לפעול בשוק שתי קרנות פנסיה שהן קרנות ברירת מחדל, אשר היוו ברירת מחדל לעובדים שלגביהם לא נקבעה (בדין או בהסכם או מכוחם) קרן פנסיה לצורך הפקדת תשלומי הפנסיה שלהם, ואשר לא בחרו בקרן פנסיה לאחר שניתנה להם הזדמנות לעשות כן.

בחודש נובמבר 2018, נערך הליך נוסף של בחירת קרנות ברירת מחדל חדשות, שיהוו קרנות ברירת מחדל החל מ-1 בנובמבר 2018, ועד ליום 31 באוקטובר 2021.

אופן בחירתן של קרנות ברירת המחדל, נעשה באמצעות הליך מכרזי על שיעור דמי הניהול הנגבים בקרנות אלו, לפיכך, דמי ניהול הנגבים בקרנות ברירת המחדל הינם בשיעורים נמוכים מממוצע דמי הניהול הנהוגים בשוק.

כמו כן, במסגרת הליך בחירת קרנות ברירת המחדל, נקבע כי ביום 31 במרס 2019 יסתיימו כל הסכמי ברירת המחדל בהם היו קשורים מעסיקים עם חברות מנהלות, שהיו בתוקף ביום 13 במרס 2016 ("הסכמי ברירת המחדל"). בעקבות כך, לרשות המבוטח עומדות האפשרויות הבאות: (1) מתן אפשרות לעובד לבחור באופן יזום את קרן הפנסיה בה הוא מבקש לנהל את החיסכון הפנסיוני שלו; (2) בחירה באחת מקרנות ברירת המחדל הנבחרות במכרז שערכה המדינה,

כאמור לעיל; (3) למעסיקים אשר יבקשו להתקשר בהסכמי ברירת מחדל - עריכת הליך תחרותי לבחירת קופת ברירת מחדל.

פקיעתם של כל הסכמי ברירת המחדל החל מחודש אפריל 2019 וכן זכייתן של 4 קרנות פנסיה נבחרות (שאינן נמנות עם קרנות הפנסיה של החברה), הביאו להגברת התחרות בתחום הפנסיה וכפועל יוצא להפחתת שיעורי דמי הניהול הנגבים מעמיתים חדשים ו/או מעמיתים קיימים, להקטנת כמות המצטרפים החדשים, ולפגיעה ברווחיות של מוצרים אלו.

6.4.4 חוזר שיווק תכניות לביטוח מפני אובדן כושר עבודה

בחודש מאי 2018 פורסם חוזר בעניין תכניות לביטוח מפני אובדן כושר עבודה ("החוזר"), הקובע כי במקרים בהם נרכש הכיסוי לאובדן כושר עבודה אגב חיסכון פנסיוני, דהיינו על חשבון תקציב המעסיק בנוסף לתגמולים, לא ניתן יהיה לרכוש כיסוי מפני אובדן כושר עבודה כאמור, במידה והעלות המצטברת של סך כל הכיסויים הביטוחיים של המבוטח בקופת הגמל, לרבות כיסוי ביטוחי הנרכש בנפרד על ידי המעסיק ועל חשבון ההפקדות למרכיב החיסכון, חורגת ממגבלה של 35% מסך כל ההפקדות למרכיב התגמולים, עד לאותו מועד ("מגבלת ה-35%"). מגבלת ה-35% נכנסה לתוקפה ביום 1 בנובמבר 2019.

נוסף על האמור, החל מחודש אפריל 2019, חל שינוי בפוליסת ביטוח אובדן כושר עבודה הנרכשת על חשבון מרכיב תגמולי עובד ומעסיק (ולא מתקציב המעסיק), זאת בעקבות ההוראה בתנאי הפוליסה לחשב את הכיסוי בגין אובדן כושר עבודה כשיעור חזוי מהשכר למשך כל תקופת הביטוח, על פי חישוב מצטבר במגבלת ה-35%.

לאור האמור, ייתכנו מצבים בהם שיעור הכיסוי הנרכש על ידי המבוטח יפחת במהלך תקופת הביטוח ו/או שבהם המבוטח לא יוכל לרכוש את שיעור הכיסוי המבוקש על ידו במועד ההצטרפות (אלא שיעור נמוך יותר).

יצוין כי כתוצאה מיישום הוראות החוזר וכתוצאה מהירידה הניכרת בהיקף מכירות ביטוחי המנהלים כאמור בסעיף 6.4.2 לעיל, חל קיטון בהיקף הרכישות של ביטוח אובדן כושר עבודה וביטוח למקרה מוות המשווקים על ידי הקבוצה (הן במסגרת הביטוח הפנסיוני והן במסגרת ביטוחי המנהלים).

6.4.5 טיוטה בנוגע לתביעות אובדן כושר עבודה

בחודש פברואר 2020 פרסם הממונה טיוטת חוזר בעניין יישוב תביעות בענף אובדן כושר עבודה (בפסקה זו: "הטייטה"). מטרתה של הטייטה הינה להקל על מבוטח לממש את זכויותיו לקבלת פיצוי בקשר עם פוליסה אובדן כושר עבודה. הטייטה כוללת בין היתר, את ההוראות הבאות: (1) חברת הביטוח תקבע מערכת כללים, הכוללת לוחות זמנים מוגדרים לטיפול בתביעה, בהתאם ללוחות הזמנים שקבע הממונה; (2) חברת הביטוח תעניק לעובדיה המיישבים תביעות כאמור, הכשרה מתאימה; (3) צומצמה רשימת המסמכים שאותם יכולה חברת ביטוח להגדירם כהכרחיים ולדרשם ממבוטח לצורך בירור ואישור תביעתו; (4) נקבעו לוחות זמנים להבניית כל הליך בירור התביעה ובכלל זאת, נקבע כי תוך שני ימי עסקים על חברת הביטוח לפנות לכל הגורמים הרלבנטיים על מנת לקבל את כל המידע הדרוש לה לצורך בירור התביעה וכן כי תוך 20 יום ממועד הודעת קבלת המסמכים תודיע החברה לתובע אם תביעתו אושרה או נדחתה או אם נדרשת התייצבותו בפני רופא החברה.

להערכת החברה, ככל שהטייטה תתגבש לכדי חוזר מחייב, השלכותיה עשויות להיות, בין היתר, הידרשות להתאמות תפעוליות בקשר עם ניהול תביעות והכשרת עובדים וגידול בעלויות הנובעות מכך. נכון למועד הדוח, החברה בוחנת את הוראות הטייטה וצפויה להעביר את התייחסותה בקשר אליה לממונה.

6.5 תיאור המוצרים/ הכיסויים הביטוחיים העיקריים

6.5.1 ביטוח חיים

תכניות ביטוח חיים נחלקות לשני סוגים עיקריים: פוליסות הכוללות מרכיבי סיכון בלבד ופוליסות עם מרכיב חיסכון אשר יכולות לשלב גם כיסוי ביטוחי.

(א) פוליסות עם מרכיב סיכון בלבד

ביטוחים אלה אינם כוללים מרכיב חיסכון ואינם צוברים ערכי פדיון. ביטוחים אלה מוצעים הן כביטוחי פרט והן במסגרת הסכמים לביטוח קבוצתי.

ייחודה של פוליסת ביטוח קבוצתי על פני פוליסת ביטוח פרט הינה במאפיינים העיקריים הבאים:

בעל הפוליסה - יכול להיות מעסיק/תאגיד. סכומי הביטוח מוגדרים מראש עבור מבוטחי הקבוצה ונקבעים על-פי קריטריונים שונים כגון מצב משפחתי וכו'. התעריף מחושב, בין היתר, לפי הגיל האקטוארי של הקבוצה ותחומי עיסוקה, תוקף הסכם הביטוח הוא לתקופה קצרה אשר נקבעת מראש בין בעל הפוליסה וחברת הביטוח, וגביית

הפרמיות בדרך כלל מבוצעת בתשלום מרכז עבור מבטחי הקבוצה. בעזב המבוטח את הקבוצה, קיימת חובה לאפשר למבוטח להמשיך את הביטוח במסגרת פוליסה פרטית.

(ב) פוליסות לחיסכון אשר יכולות לשלב גם כיסוי ביטוחי

פוליסות אלו נחלקות לשני סוגים עיקריים, אלה המוכרות כקופת גמל ומיועדות לחיסכון פנסיוני (מיועדות לעובדים שכירים ועצמאיים ומוגדרות בהסדר התחיקתי כקופת ביטוח), ופוליסות שאינן מוכרות כקופת גמל, ומיועדות לחסכון פרטי (תכניות פרט).

ההבדל המשמעותי בייעוד הפוליסות לחיסכון כקופת גמל, בא לידי ביטוי בעיקר בהטבות המס הניתנות לחוסכים בתכניות אלה הקבועות בהסדר התחיקתי, ובצידן כללי משיכה המגבילים את פדיון הכספים כקצבה בלבד, לגיל פרישה בלבד ובתנאים המוגדרים בהסדרים התחיקתיים. לעומת זאת הצבירה בפוליסות אשר אינן מוכרות כקופת גמל נזילה וניתנת למשיכה בכל עת.

אופי הפוליסות הכוללות חיסכון השתנה במהלך השנים עקב הסדרות רגולטוריות שהמונה יוזם מעת לעת.

להלן פירוט הכיסויים הביטוחיים/התכניות העיקריות המשווקות כיום, הכוללות מרכיב סיכון בלבד:

סוג תכנית	מהות הכיסוי
ביטוח ריסק טהור	ביטוח חיים למקרה מוות ללא מרכיב חיסכון. ביטוח זה מבטיח למוטבים סכום ביטוח קבוע מראש כאשר המבוטח נפטר במהלך תקופת הביטוח. סכום הביטוח יכול להיות סכום חד פעמי או תשלום חודשי לתקופה הנקבעת מראש, בהתאם לתכנית הביטוח הרלבנטית. הביטוח הינו תמורת תשלום פרמיה צמודה למדד, קבועה או משתנה אחת לשנה או חמש שנים. ניתן לצרף לביטוח הרחבות או נספחים נוספים כגון מוות מתאונה, נכות מתאונה, פיצוי באבדן כושר עבודה וכו'. כיסוי זה מוצע אף בתכנית "ביטוח משכנתא" באופן בו סכום הביטוח יורד במהלך התקופה והוא מוצע לאוכלוסייה הנוטלת הלוואת דיור.
ביטוח אובדן כושר עבודה	כיסוי המבטיח פיצוי חודשי בשיעור שלא יעלה על 75% מהשכר במקרה של אובדן כושר עבודה ושחרור מתשלום פרמיה. הכיסוי משווק בתוכניות שונות המתייחסות להגדרות שונות של מצב כושר עבודה, כגון אבדן היכולת לעסוק בעיסוק סביר אחר או אובדן היכולת לעסוק במקצוע/עיסוק ספציפי. הפיצוי משולם כל עוד המבוטח במצב של אי כושר עבודה או עד תום תקופת הביטוח. למעסיק ולעצמאי הוקנו הטבות מס בגין הפקדות לכיסוי זה במגבלות מסוימות. החל מחודש אוקטובר 2017 משווקת החברה תכנית מודולארית מעודכנת לכיסוי מפני אובדן כושר עבודה. תכנית זו הותאמה לחוזר "שיווק תכניות לביטוח מפני אובדן כושר עבודה", אשר פורסם על ידי הממונה (ראה סעיף 6.4.4 לעיל), והיא מאפשרת רכישה מודולארית של הרחבות לכיסוי המשווק כגון קיצור תקופת המתנה, הגדרה עיסוקית, ביטול קיזוז הפיצוי מגורם ממשלתי וכד'. פרטים על ההרחבות המשווקות ניתן לראות באתר החברה.
ביטוח מוות מתאונה	ביטוח המבטיח תשלום פיצוי חד פעמי למקרה של מוות שנגרם כתוצאה מתאונה.
ביטוח נכות מתאונה	ביטוח המבטיח תשלום פיצוי חד פעמי במקרה שהנכות נגרמה כתוצאה מתאונה.

להלן פירוט תכניות הביטוח העיקריות בהן ניתן לשלב חיסכון עם כיסוי ביטוחי למקרה מוות או אובדן כושר עבודה ו/או חיסכון בלבד:

סוג תכנית	מהות הכיסוי
סדרת "מגדל לקצבה" "מגדל לפרט" וקשת	תכניות הביטוח מסדרת מגדל לקצבה, מגדל לפרט וקשת שמשווקת החברה מתחלקות בין תכניות ביטוח המוכרות כקופת גמל ואלה שאינן מוכרות כקופת גמל. בכל התוכניות קיימת הפרדה בין מרכיב החיסכון למרכיב ה"ריסק" ומרכיב ההוצאות (דמי ניהול). התוכניות המוכרות כקופת גמל מיועדות למטרת קצבה בלבד וניתן לרכוש בהן רק כיסויים למקרי מוות ואובדן כושר עבודה. בתכניות ביטוח אלה מוצע מגוון מסלולי השקעה לבחירת המבוטח. יוער כי כאמור בסעיף 6.4.2, החל מפברואר 2019, החברה חדלה מלשווק ביטוחי ריסק למקרה מוות במסגרת התכניות הנזכרות לעיל. תוכניות אלו הינן המשך לסדרת הפוליסות ששווקו החל מ-2004 כמפורט להלן (סדרת

סוג תכנית	מהות הכיסוי
	ה"מגדלור" (שהותאמו מפעם לפעם להסדרים התחיקתיים). תכניות אלה הותאמו גם לרפורמה במקדמי הקצבה ולרפורמה בדמי הניהול שנכנסו לתוקף החל מינואר 2013. החל מחודש ינואר 2016 הותאמו מסלולי השקעה בפוליסות אלו אשר מוכרות כקופת ביטוח להוראות חוזר מסלולי השקעה בקופת גמל אשר פורסם בשנת 2015, והן כוללות כיום גם מודל השקעות מנוהל תלוי גיל.
סדרת פוליסות "חיים חדשים"	במסגרת סדרת פוליסות "חיים חדשים", משווקות תכניות ביטוח לתשלום של קצבה מיידית, צמודת מדד, החל מגיל 60. כמו כן החברה עורכת פוליסות ייעודיות למעסיקים המבקשים לשלם לעובדיהם תשלומים בתקופת פרישה מוקדמת, טרם קבלת הקצבה.
תכניות ששווקו בעבר	
פוליסות מסוג "מגדלור"	פוליסות ששווקו בשנים 2004-2016. הפוליסות כוללות הפרדה בין מרכיבי החיסכון, הריסק ודמי הניהול. כמו כן, תכניות הביטוח המשולבות בחיסכון, מתחלקות גם בין תכניות ביטוח המוכרות כקופת גמל ובין תכניות ביטוח שאינן מוכרות כקופת גמל. בפוליסות אלה ניתנת אפשרות למבוטח לבחור בין מספר מסלולי השקעה. חלק מתכניות הביטוח ששווקו, הבטיחו בהתאם לתנאים שנקבעו בתכניות הביטוח הרלבנטיות, ריבית מובטחת או מינימום תשואה.
פוליסות מסוג "עדיף" (בקבוצה, השם המסחרי של פוליסות אלה "יותר")	פוליסה זו הייתה פוליסת ביטוחי החיים העיקרית שנמכרה בענף בשנים 1989-2003. מטרת הפוליסה הייתה, בין היתר, לתת מענה למעסיקים אשר הפקידו את תשלומי הביטוח הפנסיוני בצמוד לשכר (להבדיל מהצמדה למדד). המאפיינים העיקריים של תוכנית זו הינם: חלוקת הפרמיה לשני מרכיבים: הפניית אחוז מסוים מהפרמיה לחיסכון והפניית יתרת הפרמיה המיועדת לרכישת ביטוח לסיכון מקרה מוות ולהוצאות תפעול ושיווק. חלוקת הפרמיה בין המרכיבים נקבעה על-ידי המבוטח. מרכיב הכיסוי הביטוחי מחושב בכל חודש מחדש, בהתאם לפרמיה המועברת ולגילו של המבוטח באותו החודש, והחיסכון נצבר בנפרד. צבירת החיסכון מיועדת על פי רוב לתשלום גימלה. החל מחודש אוקטובר 2001, אפשרה הקבוצה במסגרת תכנית זו לבחור בין מספר מסלולי השקעה.
פוליסות קלאסיות (מסורתיות) (בעיקר מעורב, גמלה וחיסכון טהור)	הפוליסות כוללות ביטוח מעורב הכולל שני מרכיבים, חיסכון וסיכון, אשר מוגדרים בסכום קבוע מראש בהתאם לגיל המבוטח ותנאי החיתום שנקבעו בעת ההצטרפות לביטוח. עלות כיסוי החיסכון והסיכון מעורבת. סכום הביטוח משולם בתום התקופה הנקובה בפוליסה כחיסכון מצטבר או במקרה מוות שארע לפני תום תקופת הביטוח. הביטוח המעורב שנמכר עד תחילת שנות ה-90 היה בדרך כלל צמוד למדד, הן סכום הביטוח והן הפרמיות. בפוליסות אלה מאחר והפרמיה הינה צמודה למדד, ככל שחלה עליית שכר מעבר למדד, לא ניתן להפקיד סכומים נוספים ששקפו את עליית השכר. ביטוח גמלה הינו ביטוח בפוליסה מסוג מסורתי שרוב הפרמיה שלה מיועדת לתשלום גמלה במועד הפרישה.

לפירוט בדבר התוצאות בהתאם לסוגי הפוליסות, ראה באור 18 לדוחות הכספיים.

6.5.2. מוצרי פנסיה

קרנות הפנסיה המנוהלות על-ידי יוזמה לעצמאיים ומגדל מקפת הינן:

קרן פנסיה ותיקה

לקבוצה קרן פנסיה ותיקה, יוזמה קרן פנסיה לעצמאיים, המנוהלת על-ידי יוזמה קרן פנסיה לעצמאיים בע"מ. קרן זו הינה קרן פנסיה ותיקה המבוססת על מנגנון איזון אקטוארי אישי. הקרן נסגרה למצטרפים חדשים בעקבות ההסדרה הרגולטורית בקרנות הפנסיה בשנת 1995.

קָרן פְּנִסְיָה חֲדָשָׁה	קָרן פְּנִסְיָה חֲדָשָׁה
<p>מגדל מקפת משלימה הינה קרן פנסיה כללית המיועדת להפקדות שוטפות לרבות הפקדות בסכומים העולים על תקרת ההפקדות המותרת לקרן פנסיה אישית וכן ניתן להפקיד במסגרתה הפקדות חד פעמיות. החל מחודש ינואר 2008, בנוסף למסלול החיסכון לפנסיית זקנה החל מגיל 60, מציעה קרן זו מגוון של מסלולי פנסיה הכוללים כיוויים ביטוחיים למקרי נכות ולמקרי פטירה וכן מסלולי השקעה שונים. חלק החיסכון בקרן משולם כפנסיית זקנה החל בגיל הפרישה. קרן זו זכאית לאג"ח מיועדות.</p>	<p>מגדל מקפת אישית - הינה קרן פנסיה המיועדת להפקדות שוטפות של עמיתים שכירים ועצמאיים עד לגובה התקרה המותרת להפקדות. הקרן מציעה מגוון מסלולי פנסיה הכוללים כיוויים ביטוחיים למקרי נכות ולמקרי פטירה וכן מסלולי השקעה שונים. חלק החיסכון בקרן משולם כפנסיית זקנה החל בגיל הפרישה. קרן זו זכאית לאג"ח מיועדות.</p>

6.5.3. מוצרי גמל

מגדל מקפת הינה גם החברה המנהלת של קופות הגמל בקבוצה. קופות הגמל המנוהלות על-ידי הקבוצה הינן:

מהות	סוג הקופה
<p>הקופה מיועדת לשכירים ולעצמאיים. היא מאפשרת לעמית לצבור כספים לצורכי השתלמות וליהנות מהטבות מס. הכספים המצטברים בקרן ניתנים למשיכה לצורכי השתלמות החל מתום שלוש שנות חברות בקרן. לאחר שש שנות חברות בקרן ניתן למשוך את הכספים לכל מטרה.</p>	קרן השתלמות
<p>הקופה מיועדת לשכירים ולעצמאיים. ההפקדות בקופה הן על בסיס חודשי לשכירים. עצמאים יכולים להפקיד את הכספים אחת לתקופה.</p>	קופת גמל לחסכון
<p>קופה אשר ניתן להפקיד בה סכום מצטבר (בכל קופות הגמל להשקעה של אותו עמית) של עד 70 אלף ש"ח בשנה (הסכום צמוד למדד בגין חודש מאי 2016), וכן ניתן למשוך את הכספים בכל עת. בעת משיכה הונית ימוסו הכספים במס מרווחים ריאליים בשיעור של 25% ובעת משיכת הכספים בדרך של קצבה יהיו פטורים הכספים ממס על הרווחים.</p>	קופת גמל להשקעה
<p>הקופה מיועדת לעמיתים שהינם ילדים אשר ההורה זכאי בגינם לקצבת ילדים של הביטוח הלאומי. הפקדות לקופה מבוצעות באמצעות הביטוח הלאומי ומתקצבו. ההורה רשאי לבצע הגדלת הפקדות לילד כאשר סכום ההגדלה מנוכה מקצבת הילדים.</p>	קופת גמל להשקעה לחיסכון ארוך טווח לכל ילד
<p>מאפשרת למעסיק לצבור כספים בקופה עבור תשלום בעד ימי מחלה.</p>	קופת גמל לדמי מחלה
<p>הקופה מיועדת לניהול הסכומים שינוכו על-ידי מעסיק שהוגדר בחוק התכנית להבראת כלכלת ישראל (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב והמדיניות הכלכלית לשנות הכספים 2003 ו-2004) התשס"ג-2003, ממשכורתו של עובד המועסק על-ידי אותו מעסיק. הכוונה לאותם מעסיקים שלגביהם חל הסדר פנסיה תקציבית. שיעור הניכוי החל משנת 2005 הינו 2% ממשכורתו של העובד.</p>	קופת גמל מרכזית להשתתפות בפנסיה תקציבית
<p>קופה זו סגורה להפקדות חדשות החל מינואר 2011. הקופה מיועדת למעסיק המבקש לצבור כספים להבטחת פיצוי פיטורין לעובדיו. העמית הינו המעסיק וצבירת הכספים היא במרכז על שם המעסיק עבור עובדיו.</p>	קופת גמל מרכזית לפיצויים

6.6 פירוט אודות קרנות הפנסיה וקופות הגמל המנוהלות בקבוצה

להלן נתונים עיקריים לשנים 2017-2019 (במיליון ש"ח)¹⁶:

קרנות פנסיה חדשות:

מגדל מקפת אישית:

שנה	נכסים מנוהלים	דמי גמולים	צבירה נטו	שיעור דמי ניהול מנכסים ⁽¹⁾	שיעור דמי ניהול מהפקדות
2019	75,903	7,377	4,160	0.23%	2.21%
2018	64,587	7,041	3,730	0.24%	2.38%
2017	60,912	6,752	3,538	0.26%	2.59%

מגדל מקפת משלימה:

שנה	נכסים מנוהלים	דמי גמולים	צבירה נטו	שיעור דמי ניהול	שיעור דמי ניהול
2019	1,197	201	130	0.56%	0.70%
2018	952	178	127	0.61%	0.65%
2017	848	153	106	0.66%	0.67%

קרן פנסיה ותיקה (יוזמה ותיקה):

שנה	נכסים מנוהלים	דמי גמולים	צבירה נטו	שיעור דמי ניהול	שיעור דמי ניהול
2019	2,007	14	-46	0.60%	8.98%
2018	1,799	15	-36	0.60%	9.07%
2017	1,839	17	-32	0.60%	9.10%

קופות גמל - קרנות השתלמות:

שנה	נכסים מנוהלים	דמי גמולים	צבירה נטו	שיעור דמי ניהול	שיעור דמי ניהול
2019	14,653	1,610	126	0.67%	-
2018	13,163	1,517	8	0.71%	-
2017	13,392	1,493	-636	0.75%	0

קופות גמל - קופות גמל לתגמולים ופיצויים:

שנה	נכסים מנוהלים	דמי גמולים	צבירה נטו	שיעור דמי ניהול	שיעור דמי ניהול
2019	3,385	199	349	0.54%	-
2018	2,726	190	467	0.57%	-
2017	2,315	198	209	0.62%	0

קופות גמל - קופות גמל לחיסכון ארוך טווח לכל ילד

שנה	נכסים מנוהלים	דמי גמולים	צבירה נטו	שיעור דמי ניהול	שיעור דמי ניהול
2019	349	112	110	0.23%	-
2018	211	89	88	0.23%	-
2017	126	123	122	0.23%	0

קופות גמל - קופות גמל להשקעה

שנה	נכסים מנוהלים	דמי גמולים	צבירה נטו	שיעור דמי ניהול	שיעור דמי ניהול
2019	335	140	100	0.67%	-
2018	207	123	102	0.67%	-
2017	110	106	100	0.66%	0

קופות גמל - אחר⁽²⁾

שנה	נכסים מנוהלים	דמי גמולים	צבירה נטו	שיעור דמי ניהול	שיעור דמי ניהול
2019	266	6	-2	0.61%	-
2018	243	4	-30	0.66%	-
2017	279	5	17	0.69%	0

¹⁶ "צבירה נטו", מוגדרת כדמי גמולים בתוספת מעבר עמיתים נטו ובניכוי פדיונות ותשלומי פנסיה.

סה"כ קרנות פנסיה וקופות גמל

שנה	נכסים מנוהלים	דמי גמולים	צבירה נטו
2019	98,096	9,658	4,927
2018	83,888	9,157	4,454
2017	79,821	8,847	3,424

(1) הפירוט המובא לעניין שיעור דמי ניהול מנכסים מתייחס למבוטחים שאינם מקבלי קצבאות.

(2) כולל: קופת גמל מרכזית לפיצויים, קופת גמל מרכזית להשתתפות בפנסיה תקציבית, וקופת גמל לדמי מחלה.

לפירוט לעניין ניתוח התוצאות המתייחסות, בין היתר, לשינויים בדמי הניהול בפנסיה ובגמל, ראה סעיף 2.4 לדוח הדירקטוריון.

6.7 מידע בדבר העברות כספים (ניודים)

להלן נתונים עיקריים לשנים 2017-2019 (במיליון ש"ח)¹⁷:

פעילות הקבוצה בשנת 2019:

סה"כ	קרנות פנסיה	קופות גמל	ביטוח חיים	
				העברות לקבוצה מגופים אחרים
397	110	7	280	העברות מחברות ביטוח
1,938	1,683	52	203	העברות מקרנות פנסיה
1,152	49	865	238	העברות מקופ"ג
3,486	1,842	924	721	סה"כ העברות לקבוצה
				העברות מהקבוצה לגופים אחרים
451	139	29	283	העברות לחברות ביטוח אחרות
3,596	3,191	3	401	העברות לקרנות פנסיה
2,292	202	1,307	783	העברות לקופ"ג
6,338	3,532	1,339	1,467	סה"כ העברות מהקבוצה
02,852	01,690	0415	0746	העברות נטו לשנת 2019

פעילות הקבוצה בשנת 2018:

סה"כ	קרנות פנסיה	קופות גמל	ביטוח חיים	
				העברות לקבוצה מגופים אחרים
251	32	5	214	העברות מחברות ביטוח
1,758	1,501	25	232	העברות מקרנות פנסיה
1,040	17	807	216	העברות מקופ"ג
3,049	1,550	837	662	סה"כ העברות לקבוצה
				העברות מהקבוצה לגופים אחרים
406	158	27	221	העברות לחברות ביטוח אחרות
3,356	3,120	3	233	העברות לקרנות פנסיה
1,822	153	1,249	420	העברות לקופ"ג
5,584	3,431	1,279	874	סה"כ העברות מהקבוצה
-2,535	-1,881	-442	-212	העברות נטו לשנת 2018

¹⁷ "צבירה נטו", מוגדרת כדמי גמולים בתוספת מעבר עמיתים נטו ובניכוי פדיונות ותשלומי פנסיה.

פעילות הקבוצה בשנת 2017:

סה"כ	קרנות פנסיה	קופות גמל	ביטוח חיים	
				העברות לקבוצה מגופים אחרים
147	18	4	125	העברות מחברות ביטוח
2,069	1,839	36	195	העברות מקרנות פנסיה
653	7	435	210	העברות מקופ"ג
2,869	1,864	475	530	סה"כ העברות לקבוצה
				העברות מהקבוצה לגופים אחרים
336	150	7	179	העברות לחברות ביטוח אחרות
3,630	3,433	2	195	העברות לקרנות פנסיה
2,087	130	1,547	410	העברות לקופ"ג
6,053	3,713	1,556	784	סה"כ העברות מהקבוצה
-3,184	-1,849	-1,081	-254	העברות נטו לשנת 2017

7. תחרות

7.1. כללי

התחום מאופיין בתחרות חריפה בין היצרנים ובין הענפים בתחום (ביטוח, פנסיה וגמל), וזאת, בין היתר, בשל אופיים של המוצרים הפנסיוניים שהינם מוצרים תחליפיים, עם מאפיינים ייחודיים ודגשים מסוימים בכל אחד מהם. ההסדרים התחיקתיים בתחום בשנים האחרונות היו מיועדים, בין היתר, להסרת חסמים שונים, שהביאו להגברת השקיפות והתחרות בתחום. ככלל, התחרות בתחום מתרכזת בגובה דמי הניהול, בתשואות, בעלות הכיסויים הביטוחיים, וכן בקיומם של מאפיינים מבדילים בין מוצרי התחום וברמת השירות.

להערכת החברה, התחרות החריפה בין קרנות הפנסיה אשר התגברה בשנים האחרונות וכן התחרות בתחום ביטוחי המנהלים, צפויה להימשך.

7.2. שינויים בהיקף הפעילות בשוק

על יסוד נתוני פרמיות ביטוח החיים בשנים 2017 עד ספטמבר 2019 ונתוני דמי הגמולים והצבירות נטו¹⁸ בשנים 2017-2019, ניכרת מגמת עלייה בפעילות המצרפית של תחום הביטוח החיים והחיסכון לטווח ארוך¹⁹.

בביטוח חיים, בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2019 חלה עלייה של כ-6% בהיקף הפרמיות בשוק בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד, לעומת עלייה של כ-7% בשנת 2018 לעומת שנת 2017. בהיקף הפרמיות, כולל תקבולים בגין חוזי השקעה, חלה עלייה של כ-6% בשנת 2018 לעומת שנת 2017²⁰.

בפעילות ענף הפנסיה, חלה עלייה במונחי דמי גמולים של כ-11% בשנת 2019, בדומה לעלייה בשנת 2018. בענף הגמל (כולל קרנות השתלמות), חלה צמיחה בדמי הגמולים של כ-12% בשנת 2019 וזאת לעומת עלייה קלה של כ-1% בשנת 2018.

גם בהיקף הפעילות המצרפי במונחי נכסים מנוהלים, חלה עלייה בסך מוצרי התחום אשר הסתכמה בכ-10% נכון ל-30 בספטמבר 2019 לעומת 30 בספטמבר 2018, זאת לעומת עלייה של כ-12% נכון ל-30 בספטמבר 2018 לעומת 30 בספטמבר 2017.

משקל ענף ביטוח החיים, במונחי נכסים מנוהלים (ללא תקבולים בגין חוזי השקעה), הסתכם נכון ל-30 בספטמבר 2019 בכ-30% (לעומת כ-31% ב-30 בספטמבר 2018). משקל ענף קרנות הפנסיה החדשות הסתכם נכון ל-30 בספטמבר 2019 בכ-30% (לעומת כ-29% ב-30 בספטמבר 2018), ומשקלו של ענף הגמל הסתכם נכון ל-30 בספטמבר 2019 בכ-40% (בדומה ל-30 בספטמבר 2018)²¹.

¹⁸ צבירה נטו מוגדרת כדמי הגמולים בתוספת מעבר עמיתים נטו.

¹⁹ מבוסס על נתוני אתרי משרד האוצר, וביניהם "ביטוח-נט", "פנסיה-נט", ו"גמל-נט".

²⁰ מבוסס על דוח הממונה לשנת 2018.

²¹ מבוסס על נתוני אתרי משרד האוצר, וביניהם "ביטוח-נט", "פנסיה-נט", ו"גמל-נט".

נכון ל-30 בספטמבר 2019, בהיקף המצרפי של ההתחייבויות הביטוחיות בענף ביטוח החיים (ללא התחייבויות בגין חוזי השקעה) חלה עלייה של כ-8% לעומת 30 בספטמבר 2018.

נכון ל-31 בדצמבר 2019, בהיקף הנכסים המצרפי בביטוח חיים משתתף ברווחים חלה עלייה של כ-18% לעומת 31 בדצמבר 2018, בהיקף הנכסים המצרפי המנוהל בענף קרנות הפנסיה החדשות, חל גידול של כ-23% לעומת 30 בדצמבר 2018, ובהיקף הנכסים המצרפי המנוהל בענף קופות הגמל חל גידול של כ-16%. העלויות הניכרות בשנת 2019 לעומת שנת 2018 נובעות ברובן בשל התשואות הגבוהות בשוקי ההון בשנת 2019.

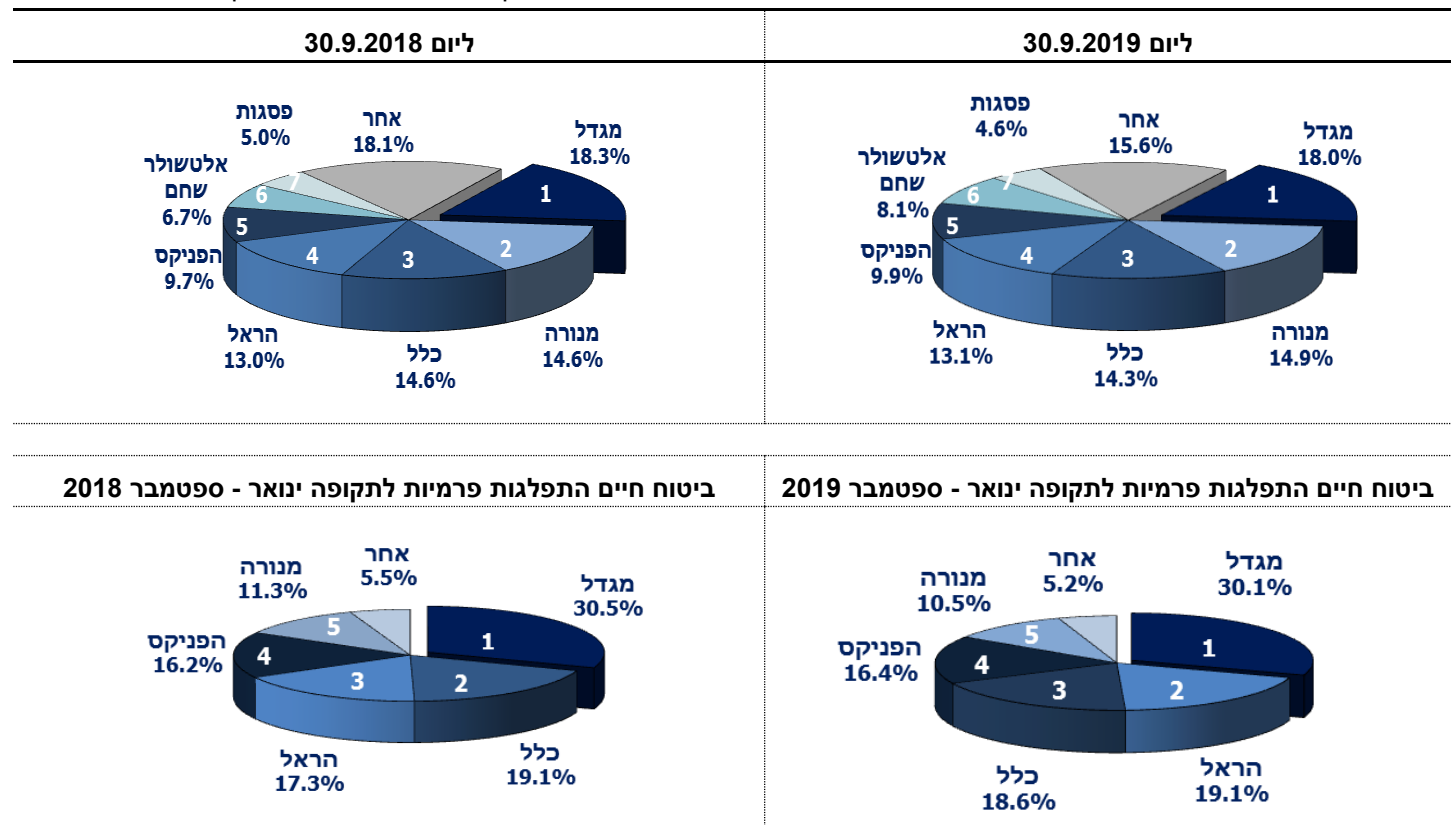
7.3 נתוני שוק²²

נכון ליום 30 בספטמבר 2019 ועל בסיס התחייבויות ביטוחיות בביטוח חיים ונכסים מנוהלים בקרנות הפנסיה החדשות ובקופות הגמל, הקבוצה ממוקמת ראשונה בין הגופים הפועלים בתחום. המתחרים העיקריים של הקבוצה הינם חברות כלל, מנורה, הראל והפניקס.

בשנת 2019, בסך המכירות החדשות בתחום ביטוח חיים וחסכון לטווח ארוך בקבוצה חלה ירידה לעומת שנת 2018, שנבעה בעיקרה מירידה ניכרת ביותר במכירות ביטוחי המנהלים, לפירוט ראה סעיף 6.4.2 לעיל, וזאת לעומת ירידה מסוימת במכירות הפנסיה וציבות במכירות ביטוחי המנהלים בשנת 2018 לעומת שנת 2017.

מנגד, נמשכה מגמת העברת הכספים נטו בגין מעבר עמיתי קרנות הפנסיה והגמל לגופים מוסדיים אחרים. לפירוט ראה סעיף 2.4 בדוח הדירקטוריון.

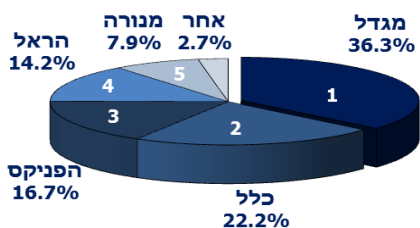
התחום בכללותו על בסיס התחייבויות ביטוחיות בביטוח חיים ונכסים מנוהלים בקרנות הפנסיה החדשות ובקופות הגמל:

²² הנתונים המובאים בסעיף זה אודות נתוני שוק, מבוססים על עיבודי דיווחי משרד האוצר שפורסמו באתר האינטרנט של משרד האוצר ("דוחות ניהוליים", "פנסיה-נט", "גמל-נט"), למעט אם נאמר אחרת. כמו כן, הפרמיות וההתחייבויות הביטוחיות בביטוח חיים, בהתאם לנתונים המפורסמים בדוחות הניהוליים, אינם כוללים תקבולים בגין חוזי השקעה, שהוגדרו ככאלה על-ידי חברות הביטוח השונות.

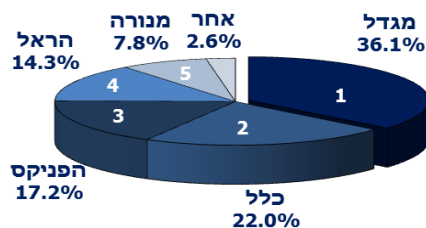
ביטוח חיים התפלגות פרמיות לתקופה ינואר - ספטמבר 2018

ביטוח חיים התפלגות התחייבויות ביטוחיות ליום 30.9.2018

ביטוח חיים התפלגות פרמיות לתקופה ינואר - ספטמבר 2019

ביטוח חיים התפלגות התחייבויות ביטוחיות ליום 30.9.2019

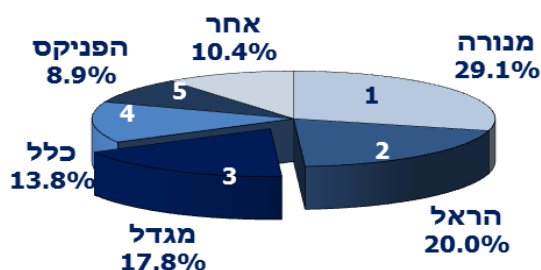
קרנות פנסיה חדשות התפלגות דמי גמולים

לתקופה 1-12.2018

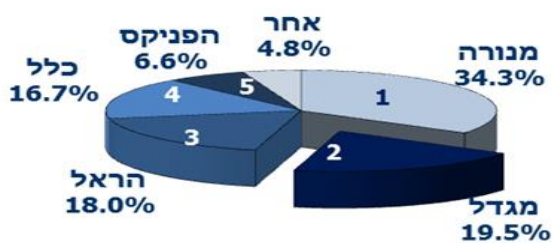

קרנות פנסיה חדשות התפלגות דמי גמולים

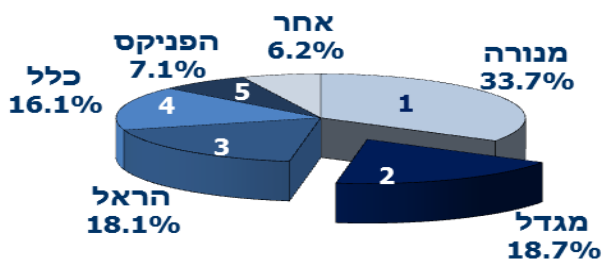
לתקופה 1-12.2019

קרנות פנסיה חדשות התפלגות נכסים מנהלים 31.12.2018

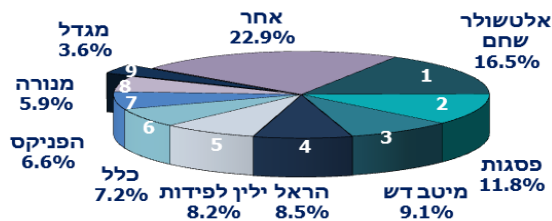

קרנות פנסיה חדשות התפלגות נכסים מנהלים 31.12.2019

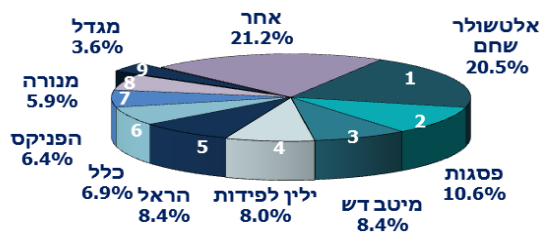
קופות גמל וקרנות השתלמות התפלגות נכסים מנהלים קופות גמל

31.12.2018

קופות גמל וקרנות השתלמות התפלגות נכסים מנהלים קופות גמל

31.12.2019

קופות גמל וקרנות השתלמות התפלגות נכסים מנוהלים קופות גמל 31.12.2018	קופות גמל וקרנות השתלמות התפלגות נכסים מנוהלים קופות גמל 31.12.2019																																												
<p>התפלגות נכסים מנוהלים קרנות השתלמות 31.12.2018</p> <table border="1"> <tr><th>קטגוריה</th><th>אחוז</th></tr> <tr><td>אחר</td><td>23.4%</td></tr> <tr><td>אלטשולר שחם</td><td>17.6%</td></tr> <tr><td>ילין לפידות</td><td>10.0%</td></tr> <tr><td>מיטב דש</td><td>9.9%</td></tr> <tr><td>הראל</td><td>7.8%</td></tr> <tr><td>פסגות</td><td>6.7%</td></tr> <tr><td>הפניקס</td><td>6.8%</td></tr> <tr><td>מגדל</td><td>6.1%</td></tr> <tr><td>קרנות השתלמות למורים ולגננות</td><td>7.1%</td></tr> <tr><td>מנורה</td><td>4.8%</td></tr> </table>	קטגוריה	אחוז	אחר	23.4%	אלטשולר שחם	17.6%	ילין לפידות	10.0%	מיטב דש	9.9%	הראל	7.8%	פסגות	6.7%	הפניקס	6.8%	מגדל	6.1%	קרנות השתלמות למורים ולגננות	7.1%	מנורה	4.8%	<p>התפלגות נכסים מנוהלים קרנות השתלמות 31.12.2019</p> <table border="1"> <tr><th>קטגוריה</th><th>אחוז</th></tr> <tr><td>אחר</td><td>22.2%</td></tr> <tr><td>אלטשולר שחם</td><td>21.2%</td></tr> <tr><td>ילין לפידות</td><td>9.7%</td></tr> <tr><td>מיטב דש</td><td>9.0%</td></tr> <tr><td>הראל</td><td>7.6%</td></tr> <tr><td>פסגות</td><td>6.1%</td></tr> <tr><td>הפניקס</td><td>6.4%</td></tr> <tr><td>מגדל</td><td>5.9%</td></tr> <tr><td>קרנות השתלמות למורים ולגננות</td><td>7.0%</td></tr> <tr><td>מנורה</td><td>5.0%</td></tr> </table>	קטגוריה	אחוז	אחר	22.2%	אלטשולר שחם	21.2%	ילין לפידות	9.7%	מיטב דש	9.0%	הראל	7.6%	פסגות	6.1%	הפניקס	6.4%	מגדל	5.9%	קרנות השתלמות למורים ולגננות	7.0%	מנורה	5.0%
קטגוריה	אחוז																																												
אחר	23.4%																																												
אלטשולר שחם	17.6%																																												
ילין לפידות	10.0%																																												
מיטב דש	9.9%																																												
הראל	7.8%																																												
פסגות	6.7%																																												
הפניקס	6.8%																																												
מגדל	6.1%																																												
קרנות השתלמות למורים ולגננות	7.1%																																												
מנורה	4.8%																																												
קטגוריה	אחוז																																												
אחר	22.2%																																												
אלטשולר שחם	21.2%																																												
ילין לפידות	9.7%																																												
מיטב דש	9.0%																																												
הראל	7.6%																																												
פסגות	6.1%																																												
הפניקס	6.4%																																												
מגדל	5.9%																																												
קרנות השתלמות למורים ולגננות	7.0%																																												
מנורה	5.0%																																												

7.4 השיטות העיקריות של הקבוצה להתמודד עם התחרות

לקבוצת מגדל ניסיון, ידע ומוניטין ארוך שנים בתחום ביטוח החיים והחיסכון לטווח ארוך והיא כאמור לעיל הקבוצה הגדולה והמובילה בתחום²³, דבר המאפשר לה לנצל את היתרונות האמורים ולמנף אותם לחיזוק מעמדה בתחום.

הקבוצה עוסקת בכל מוצרי התחום, וברשותה פלטפורמה באמצעותה היא מציעה ללקוחות מגוון מוצרים בתחום, לרבות שילובים של מוצרים ביטוחיים ופנסיוניים, באמצעותם היא מגדילה את סל המוצרים אשר היא מציעה ללקוחותיה, ובידה האפשרות להתאים לכל לקוח מוצר העונה על צרכיו ומאפייניו הייחודיים, תוך פישוט הליכי המכירה.

על רקע השינויים הרגולטוריים והתגברות התחרות בתחום, הקבוצה נערכת להתאים את המוצרים הקיימים למציאות הרגולטורית והתחרותית המשתנה וכן לפתח מוצרים חדשים בהתאם לאמור. בנוסף, החברה משווקת מגוון רחב של מוצרים בתחום, לכל טווחי הגילאים. על מנת להתאים את עצמה להתפתחויות בגזרת ההפצה, הקבוצה פועלת לשכלל ולהרחיב את יכולות המכירה הישירות בתחום הפנסיה והגמל, ומשקיעה משאבים בפיתוח יכולות המכירה והשירות הדיגיטליות שלה.

במסגרת זו, פועלת הקבוצה בשיתוף פעולה עם ערוצי ההפצה ותומכת בהם, בין היתר באמצעות אספקת כלים יעילים לביצוע המכירות, ובכלל זה כלים דיגיטליים המשרתים את הסוכנים, המעסיקים והמתפעלים לטובת הצטרפות וניהול התוכניות, וכן כלים דיגיטליים עבור לקוחות הקבוצה (מבוטחים ועמיתים) המאפשרים להם להצטרף לביטוח או לקופת הגמל, לפי העניין, לקבל מידע עדכני, לבצע שינויים, לבקש הלוואות, להגיש תביעות ולעקוב אחר סטאטוס פנייתם, וכן לבצע פדיון כספים ועוד. כמו כן לקבוצה אפליקציית סלולר ייחודית בשוק הביטוח והחיסכון הפנסיוני, המאפשרת צפייה במידע וביצוע כל מגוון הפעולות כאמור לעיל. הקבוצה, מקפידה על שכלולם של הכלים הדיגיטליים שפיתחה, באמצעות, בין היתר, טכנולוגיות מתקדמות לצורך ניתוח ומיצוי פוטנציאל הלקוחות. הקבוצה פועלת על מנת לשפר את שביעות רצונם של לקוחותיה ושל הסוכנים, בין היתר, באמצעות השירות הניתן להם, ובאמצעות העמקת נתח לקוח תוך יצירת בסיס ארוך טווח לקשריה עם הלקוח הסופי.

הקבוצה פועלת על מנת לשווק ללקוחותיה הקיימים מוצרים נוספים, וזאת באמצעות קידום מכירות של סוכני החברה לשיווק מוצרים נוספים של הקבוצה ללקוחות הקיימים של אותם סוכנים. כמו כן פועלת הקבוצה להגדלת מכירות מוצרי הפרט ובמיוחד מוצרי סיכונים, בין היתר, באמצעות גיוס סוכנים המתמחים בתחום זה וכן באמצעות פלטפורמות מכירה עצמאיות, ובכלל זה הפעלת מוקד מכירות ייעודי למכירת מוצרי סיכון.

הרחבת פעילות הקבוצה כאמור, נעשית תוך שימת דגש על הרחבת המידע האקטוארי וניתוחו לשם השגת יעדי הקבוצה.

בנוסף, לקבוצה ניסיון בניהול תיק נכסים לטווח ארוך, באמצעות ביצוע פעילויות השקעה מגוונות ותוך מתן דגש על פיתוח יכולות והתמקצעות בתחום ניהול ההשקעות, הן בארץ והן בחו"ל, ובכלל זה בתחומי הנדל"ן והאשראי, וזאת מתוך מטרה להשיג תשואות ראויות למבוטחים ולעמיתים, תוך התאמה לרמת הסיכון.

כמו כן הקבוצה משקיעה במיתוג ובפרסום, על מנת להגיע לתודעת הלקוחות בתחומים בהם היא פועלת, ובכלל זה פרסום בערוצי תקשורת שונים. לנוכח השינויים הרגולטוריים והתגברות התחרות בתחום, כאמור, פועלת הקבוצה לשיפור היעילות התפעולית והשירות ללקוחות ולערוצי ההפצה השונים של הקבוצה, וזאת, בין היתר, באמצעות חדשנות ויישום מערכות מחשוב מתקדמות והקפדה על מצבת כוח אדם איכותי, הכל תוך בחינת תהליכי רחב ומבנה העלויות.

²³ נכון ליום 30.9.2019, על בסיס נתוני התחייבויות ביטוחיות בביטוח חיים ונכסים מנוהלים בקרנות הפנסיה וקופות הגמל.

8. לקוחות

8.1. ביטוח חיים

להלן נתונים לגבי התפלגות פרמיות ברוטו בביטוח חיים בשנים 2017-2019 (לא כולל תקבולים בגין חוזי השקעה) במיליוני ש"ח ובאחוזים:

	2017	2017	2018	2018	2019	2019	
מבוטחים שכירים	70	6,231	68	6,412	67	6,526	
מבוטחים פרטיים ועצמאיים	29	2,633	32	3,040	33	3,208	
ביטוח קבוצתי	1	52	0	36	0	31	
סה"כ	100	8,916	100	9,488	100	9,765	

להלן נתונים בדבר התפלגות פרמיות ברוטו, כולל תקבולים בגין חוזי השקעה בשנים 2017-2019 במיליוני ש"ח ובאחוזים:

	2017	2017	2019	2019	2019	2019	
מבוטחים שכירים	66	6,221	64	6,412	63	6,526	
מבוטחים פרטיים ועצמאיים	33	3,094	36	3,634	37	3,857	
ביטוח קבוצתי	1	52	0	35	0	31	
סה"כ	100	9,367	100	10,082	100	10,414	

8.2. קרנות פנסיה

להלן נתונים לגבי התפלגות דמי גמולים בקרנות פנסיה (חדשות וותיקות) בשנים 2017-2019 במיליוני ש"ח ובאחוזים:

	2017	2017	2018	2018	2019	2019	
עמיתים שכירים	88	6,122	89	6,464	89	6,758	
עמיתים פרטיים ועצמאיים	12	800	11	771	11	834	
סה"כ	100	6,922	100	7,235	100	7,592	

8.3. קופות גמל

להלן נתונים לגבי התפלגות דמי גמולים בגמל בשנים 2017-2019 במיליוני ש"ח ובאחוזים:

	2017	2017	2018	2018	2019	2019	
עמיתים שכירים ²⁴	75	1,443	76	1,461	76	1,569	
עמיתים פרטיים ועצמאיים ²⁵	25	482	24	462	24	497	
סה"כ	100	1,925	100	1,923	100	2,066	

8.4. שיעור פדיונות²⁶

בביטוח חיים, שיעור הפדיונות מהעתודה הממוצעת הסתכם בשנת 2019 בכ-2.3%, לעומת כ-2.1% בשנים 2018 ו-2017.

בפנסיה²⁷, שיעור הפדיונות מהצבירה הממוצעת²⁸ הסתכם בשנת 2019 בכ-6.7%, לעומת כ-7.3% בשנת 2018 ו-8.4% בשנת 2017. שיעור הפדיונות הושפע גם מהניוד היוצא ובכלל זה מניוד בעקבות הרגולציה בנושא איחוד החשבונות שחל בשנים 2018 ו-2017.

בגמל, שיעור הפדיונות מהצבירה הממוצעת²⁹ הסתכם בשנת 2019 בכ-13.9%, לעומת כ-14.3% בשנת 2018 וכ-17.4% בשנת 2017. הקיטון בשיעור הפדיונות בשנים 2017-2019 הושפע בעיקרו מקיטון בניוד היוצא.

לקבוצה אין תלות בלקוח בודד או במספר מצומצם של לקוחות בתחום ביטוח חיים וחיסכון לטווח ארוך. בנוסף, לחברה אין לקוח בודד שהכנסות החברה ממנו מהוות 10% או יותר מסך הכנסות החברה בדוחות המאוחדים.

²⁴ כולל קופה לדמי מחלה ומקפת תקציבית בסכומים שאינם מהותיים בכל אחת מהשנים.

²⁵ כולל קופ"ג להשקעה וחיסכון לכל ילד.

²⁶ שיעור פדיונות, כולל ניוד יוצא.

²⁷ הנתונים מתייחסים לקרנות פנסיה חדשות.

²⁸ צבירה ממוצעת מוגדרת כממוצע בין יתרת נכסים נטו לתחילת תקופה לבין יתרת נכסים נטו לסוף תקופה בקרן/קופה.

²⁹ צבירה ממוצעת מוגדרת כממוצע בין יתרת נכסים נטו לתחילת תקופה לבין יתרת נכסים נטו לסוף תקופה בקרן/קופה.

תחום ב' - ביטוח בריאות

9. מוצרים ושירותים עיקריים

9.1. תיאור כללי של תחום הפעילות

תחום ביטוח בריאות כולל את הפעילות הביטוחית של הקבוצה בתתי הענפים הבאים: ביטוח הוצאות רפואיות (כגון ניתוחים, תרופות והשתלות), ביטוח מחלות קשות, ביטוח סיעודי, ביטוחי שניים, ביטוחי נסיעות לחו"ל וביטוח תאונות אישיות בו תקופת הביטוח עולה על שנה.

תחום ביטוח הבריאות הינו תחום מתפתח וצומח המאופיין בהסדרה רגולטורית ענפה ורחבה. הביקוש וההיצע בתחום מושפעים, בין היתר, ממדיניות הממשלה בתחום הבריאות, ובכלל זה הרחבה או צמצום של סל הבריאות והשירותים הנוספים הניתנים במסגרת השב"ן, מעלייה ברמת החיים ותוחלת החיים, ומהתפתחויות טכנולוגיות בתחום הרפואה המאפשרות שימוש בתרופות ובטיפולים רפואיים מתקדמים.

9.2. מאפיינים עיקריים של התחום

ביטוחי הבריאות מיועדים לשפות או לפצות את המבוטח במקרים של פגיעה בבריאותו של המבוטח כתוצאה ממחלה או תאונה.

הכיסויים הביטוחיים בתחום זה המוצעים על-ידי חברות הביטוח נחלקים בעיקר לשכבות הבאות:

ביטוח תחליפי (תחליף לשירותים הניתנים בסל הבריאות³⁰/השב"ן³¹), ביטוח משלים (מעבר לסל הבריאות ו/או השב"ן), ביטוח מוסף (ביטוח שאינו כלול בסל הבריאות ו/או השב"ן).

הכיסויים הביטוחיים מוצעים בדרך כלל כפוליסה עצמאית נפרדת, או כרכיב ביטוחי הנלווה לפוליסה אחרת, או באמצעות חבילת כיסויים המאגדת מספר כיסויים ביטוחיים.

פרמיות הביטוח הינן פרמיות קבועות או פרמיות המשתנות במהלך תקופת הביטוח בהתאם לגיל המבוטח.

ביטוחי הבריאות מוצעים הן כפוליסה אישית למבוטח ("ביטוח פרט") והן במסגרת הסכמים לביטוח קבוצתי ("ביטוח קבוצתי").

ביטוחי פרט - בדרך כלל, הינם תכניות ביטוח המוצעות לתקופות ארוכות (למשך כל חי המבוטח או גיל קבוע שנקבע מראש), גם אם חל שינוי במצבו הבריאותי של המבוטח במהלך תקופה זו. החל מפברואר 2016 הוחלו על מרבית סוגי תכניות ביטוח הבריאות ששווקו ממועד זה הוראות לפיהן תקופת הביטוח תהא מתחדשת מדי שנתיים. אולם, תכניות הביטוח הינן בדרך כלל לתקופות ארוכות, וחלקן מאופיינות בצבירת רזרבות ניכרות במהלך תקופות אלו. שינויים בהנחות ובתחזיות האקטואריות ביחס לסיכון העתידי, כגון שיעורי תחלואה, התפתחות תוחלת החיים והתפתחות תוחלת התביעה ועוד, עשויים להביא לשינויים מהותיים בסכומי הפרשות. עקב המשקל הניכר של גובה הרזרבות כאמור, ההכנסות מההשקעות העומדות כנגד העתודות הביטוחיות בתחום זה משפיעות באופן מהותי על רווחיות התחום.

לאור העובדה שמרבית תכניות הביטוח הינן לתקופות ארוכות, ניתנה לחברות הביטוח האפשרות, במסגרת פוליסת הביטוח, לשנות את טבלת הפרמיות למבוטחים קיימים, בכפוף לקבלת אישור של הממונה. לעניין הפוליסות המשווקות החל מפברואר 2016 ומנגנון עדכון המחירים והכיסויים המאפיין אותם, קיים חוסר ודאות לאורך הזמן באשר לקבלת אישור לעדכון תעריפיים מהממונה והשפעתם על רווחיות המוצר.

ביטוחים קבוצתיים - תנאי ההסכמים לביטוח קבוצתי נקבעים במשא ומתן בין המבטח לבין הגוף המייצג את הקבוצה וחלים על כל הפרטים הנכללים בקבוצה. ההסכמים נחתמים לתקופות ידועות מראש של מספר שנים. הפרמיות כוללות לעיתים מנגנון התאמת פרמיה לאורך תקופת הביטוח, גביית הפרמיות בביטוח הקבוצתי בדרך כלל מבוצעת בתשלום מרוכז עבור מבוטחי הקבוצה. לעיתים תנאי הפוליסה הקבוצתית רחבים יותר מתנאי פוליסת הפרט. בעזוב המבוטח את הקבוצה, בדרך כלל קיימת חובה להציע למבוטח זכות להמשיך בפוליסת פרט דומה בהתאם לתנאים שנקבעו בהסדרים התחיקתיים.

9.3. שינויים עיקריים

להלן פירוט השינויים העיקריים בתחום ביטוחי בריאות בתקופת הדוח:

9.3.1. השפעת הנחות אקטואריות שונות בתחומי הפעילות השונים של מגדל ביטוח

התחזיות וההנחות אשר על בסיסן מעריכה החברה את התחייבויותיה הביטוחיות מבוססות, בין היתר על ניסיון העבר, כפי שעולה ממחקרים אקטואריים הנערכים מעת לעת, ובהנחה כי תביעות העבר (אשר נבחנו במחקרים), ייצגו את

³⁰ סל הבריאות הבסיסי הניתן לכל תושב במדינת ישראל מכוח חוק בריאות ממלכתי, התשנ"ד-1994 ("חוק הבריאות").

³¹ שירותי בריאות נוספים משלימים בקופות החולים (מרחיבים/תחליפיים לסל הבריאות).

העתידי לקרות ("התחזיות וההנחות האקטואריות של החברה"). נתוני העבר עשויים לא לשקף בהכרח את התוצאות העתידיות, והתחזיות וההנחות האקטואריות של החברה מתבססות לעיתים על הנחות לגבי אירועים עתידיים ופעולות ההנהלה, שלא בהכרח יתממשו, או שיתממשו באופן שונה מההנחות אשר שימשו בסיס לתחזיות וההנחות האקטואריות של החברה. יצוין כי הערכות אקטואריות, לרבות עדכון, עשויות להשפיע על הנתונים הכספיים של החברה, לרבות על יחס כושר הפירעון מבוסס סולבנסי 2, ולא מן נמנע כי אף באופן מהותי.

בשנת 2019 חלה ירידה ניכרת של עקום הריבית לעומת סוף שנת 2018, בנוסף בוצע מחקר בעניין התמשכות תביעה בפוליסות ביטוח סיעודי, יושם חוזר בעניין מדידת התחייבויות - הנחת ריבית ובוצעו שינויים בהנחות אקטואריות אחרות. כל אלה הביאו בסיכומה של שנת 2019 לגידול בעתודות ביטוח הבריאות בענף ביטוח סיעודי בסך של כ-687 מיליון ש"ח. לפירוט ראה באור 3.3.6. סעיפים (4) ו-(5) לדוחות הכספיים.

9.3.2 הפסקת מכירות ביטוח סיעודי

על רקע השינויים ארוכי הטווח בתוחלת החיים והירידה בסביבת הריבית, ביום 6 באוקטובר 2019 הודיעה מגדל ביטוח על צמצום אפשרות לרכישת מסלולים במסגרת הביטוח הסיעודי, לרבות מסלול לכל החיים וסיעודי משלים לילדים, וזאת במקביל לקיטון משמעותי בעמלות המכירה. במקביל פנתה מגדל ביטוח לממונה בכדי לבקש אישור לעדכון תעריפים בביטוח הסיעודי. בחודש נובמבר 2019, לאחר שהובהר כי לא ניתן יהיה לעדכן את תעריפי הביטוח הסיעודי, הודיעה מגדל ביטוח על הפסקת שיווקן של פוליסות ביטוח סיעודי פרט החל מיום 13 בנובמבר 2019. יצוין כי בעתיד, ובכפוף לאישור הגורמים הרגולטורים, יתכן ומגדל ביטוח תוכל לשוב ולשווק פוליסות לביטוח סיעודי אשר יתנו מענה לציבור, תוך התמודדות טובה יותר עם השינויים ארוכי הטווח בתוחלת החיים ובסביבת הריבית.

הערכות החברה האמורות ביחס להשלכות הפסקת שיווק ביטוח סיעודי כדלעיל הינן בגדר מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך ואין כל וודאות כי תחזיותיה בדבר ההשלכות אכן תתממשנה, ובהתאם, יכול שיחולו שינויים בהערכותיה.

9.3.3 טיוטת חוזר בנוגע לתאונות אישיות

בחודש פברואר 2020 פורסמה טיוטת תיקון שניה הוראות החוזר המאוחד לעניין ביטוח תאונות אישיות (בסעיף זה: "הטיטה").

הטיטה מבקשת להסדיר את ענף תאונות אישיות תוך קביעת הוראות הן לעניין הכיסוי הביטוחי והן לעניין הצירוף לביטוח בקשר עם תאונות אישיות. במסגרת הטיטה מוצע לקבוע, בין היתר, את השינויים הבאים: (1) רובד בסיסי ואחיד שיוצע על ידי כל המבטחים למבטחים פוטנציאליים, בקשר עם פוליסת תאונות אישיות, הכולל כיסויי מוות, נכות, אשפוז, שברים וכוויות וימי החלמה; (2) הוראות לשיפור הכיסוי הביטוחי תוך הסרת חריגים מסוימים וקביעת הגדרת "תאונה" כאירוע שנגרם למבטח וגרם לו נזק המכוסה בפוליסה (למעט כתוצאה ישירה ממחלה); (3) ככלל, תקופת הביטוח לא תעלה על שנתיים; (4) הוראות ייחודיות לצירוף מבטחים בפוליסת תאונות אישיות (בין היתר, מוצע כי ככלל, חברת ביטוח תידרש למכור את הפוליסה בהליך צירוף נפרד, ולא אגב מכירת ביטוח אחר); (5) הקמת מנגנון בקרה פנימי בראשות סמנכ"ל שייבחן אחת לחצי שנה את אופן הצירוף לביטוח תאונות אישיות; וכן (6) הוראות ייחודיות לישוב תביעות נכות בביטוח תאונות אישיות שמטרתן להבטיח שקביעת אחוזי נכות תתבסס על חוות דעת רפואית בלבד או חוות דעת מטעם המל"ל, בכפוף לחריגים. ככלל, ככל שתגבש הטיטה לכדי חוזר מחייב, צפוי החוזר לחול מיום 1 ביולי 2020.

נכון למועד דוח זה, מגדל ביטוח לומדת את הוראות הטיטה ואין ביכולתה לצפות את השלכות הוראות הטיטה, אלא לאחר שזו תתגבש לכדי חוזר מחייב.

המידע הכלול בסעיף 9.3 לעיל, ביחס להערכות החברה בנוגע להסדרים רגולטוריים בתחום, הינו מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968, המבוסס על מידע המצוי בידי החברה נכון למועד דוח זה, על נוסח ההסדרים הרגולטוריים הידוע במועד דוח זה, וכן על הערכות והנחות של הקבוצה, שהתממשותן אינה ודאית ואינה בשליטתה של החברה, בדבר דרכי פעולה שבהן יבחרו הגופים הפועלים בשוק. הערכות אלה עשויות שלא להתממש והתוצאות בפועל עשויות להיות שונות מן התוצאות המוערכות, באם, בין היתר, ישתנו ההוראות או יעודכנו או ייושמו באופן אחר מזה החזוי או הקיים היום וכן בהתאם לדרכי הפעולה של הגופים הפועלים בשוק, ובכלל זה המבטחים, הגופים המוסדיים, הסוכנים והמפיצים, אשר עשויות להיות שונות מאלו החזויות.

9.4 תיאור תיאור הכיסויים הביטוחיים/השירותים העיקריים המוצעים על ידי הקבוצה:

סוג התכנית	מהות הכיסוי
ביטוח הוצאות רפואיות	
ביטוח רפואי מסוג ניתוח*	מעניק בעיקרו כיסוי להוצאות הכרוכות בניתוחים פרטיים בארץ ובחו"ל. בפוליסות המשווקות החל מחודש ינואר 2014 בהתאם להוראות הממונה, לא ניתנת למבוטח אפשרות מתן פיצוי כספי במקרה שבחר לבצע ניתוח במסגרת השב"ן או במסגרת ציבורית. כיסוי לניתוחים בישראל משווק במספר רבדים הכוללים כיסוי לניתוחים בישראל עם השתתפות עצמית, משלים שב"ן וכיסוי "מהשקל הראשון". החל מיום 1.2.2016 משווק כיסוי לניתוחים במסגרת פוליסה אחידה לחברות הביטוח במסגרת מסלול "מהשקל הראשון" או משלים שב"ן והחל מיום 1.7.2016, הכיסוי ניתן רק עבור ניתוחים המבוצעים אצל ספקי שירות שבהסדר בלבד.
ביטוח רפואי מסוג השתלות*	מעניק בעיקרו כיסוי להוצאות הכרוכות בהשתלת איברים ו/או טיפולים מיוחדים בחו"ל.
ביטוח מסוג תרופות*	מעניק בעיקרו כיסוי בגין תרופות שאינן כלולות בסל הבריאות.
ביטוח שיניים	מעניק בעיקרו כיסוי להוצאות בגין טיפולי שיניים בהסתמך על מספר רבדי כיסוי: טיפולים משמרים, טיפולי חניכים, טיפולים משקמים, טיפולי שתלים ואורתודנטיה. נכון למועד הדוח, כיסוי זה משווק על-ידי הקבוצה בביטוח קבוצתי בלבד ולתקופות קצובות.
כתבי שירות	כיסויים שונים הניתנים למבוטחים כגון טיפולי פיזיותרפיה, התייעצות עם פסיכולוגים, טיפול באמצעות רפואה משלימה, ביקור רופא וכן כיסויים אמבולטוריים, כגון התייעצות עם רופאים, בדיקות רפואיות אבחנתיות, סקר ובדיקות לרפואה מונעת. כתבי השירות מוצעים כנלווים לכיסוי העיקרי ונמכרים כריידרים המקבילים לתקופת הביטוח של הכיסוי העיקרי. לחברה קיימת אפשרות לבטל את מתן השירות בהתאם להסדרים הקבועים בכתבי השירות הרלבנטיים.
	* בתוכניות ביטוח פרט ששווקו עד ליום 1.2.2016, הכיסויים הביטוחיים האמורים הוצעו לכל החיים. תכניות ביטוח פרט שמשווקות לאחר יום 1.2.2016 מתחדשות כל שנתיים ביום 1 ביוני, החל משנת 2018, באופן אוטומטי או בתנאים הקבועים בהסדר התחיקתי הרלוונטי.
ביטוח מחלות קשות	
מחלות קשות	כיסוי ביטוחי המעניק למבוטח תגמולי ביטוח (בעיקר פיצוי כספי להבדיל משיפוי) בקרות אחת מהמחלות הקשות או אירועים רפואיים חמורים, על-פי רשימה קבועה מראש הכלולה בתכנית הביטוח. בתכניות ביטוח ששווקו עד ליום 1.2.2016 הוצע הכיסוי לתקופה קצובה. בתכניות ביטוח המשווקות לאחר יום 1.2.2016, תכניות הביטוח מתחדשות, החל משנת 2018 כל שנתיים ומסתיימות בגיל הקבוע בפוליסה.
ביטוח סיעודי	
ביטוח סיעודי	כיסוי ביטוחי המעניק תגמולי ביטוח בהיות המבוטח במצב סיעודי בהתאם להגדרה הקבועה לכך בפוליסה ולאחר תקופת המתנה הקבועה בפוליסה. תשלום תגמולי הביטוח הינו לתקופה קצובה או לכל החיים בהתאם לתנאי הפוליסה. בתכניות הביטוח ששווקו עד שנת 2012, הפיצוי החודשי היה צמוד לתיק ההשקעות, בהתאם לתנאים שנקבעו בתכנית. החל משנת 2012, תכנית הביטוח המשווקת מצמידה את סכום הפיצוי החודשי במקרה של מצב סיעודי למדד המחירים לצרכן, בהתאם לתנאי התכנית. בתנאים מסוימים, במקרה של הפסקת תשלום הפרמיה לפני תום תקופת הביטוח, זכאי המבוטח לכיסוי ביטוחי חלקי, בהתאם לתנאים שנקבעו בפוליסה. בביטוח פרט כיסוי ביטוחי זה מוצע לכל החיים.

סוג התכנית	מהות הכיסוי
	החל מיום 13 בנובמבר 2019, הפסיקה מגדל ביטוח לשווק פוליסות ביטוח סיעודי פרט. הפוליסות ששווקו על ידי מגדל ביטוח עד המועד האמור תיוותרנה בתוקפן ומגדל ביטוח תמשיך לקיים התחייבויותיה בקשר עמן.
ביטוח תאונות אישיות	
תאונות אישיות	תכנית המעניקה למבוטח תגמולי ביטוח בגין נזק (פיצוי) או הוצאה רפואית (שיפוי) שנגרמו לו כתוצאה מתאונה. הכיסוי הינו רב שנתי וניתן למקרה מוות, כוויות, שברים, מצב סיעודי, אשפוז או נכות, והוצאות רפואיות כאשר אלו נגרמים כתוצאה מתאונה, ויכול שיכלול גם כיסוי לאי כושר זמני לעבודה כתוצאה מתאונה. הכיסוי הביטוחי מוצע לתקופה קצובה.
ביטוח נסיעות לחו"ל	
נסיעות לחו"ל	מעניק שיפוי עבור הוצאות הכרוכות באירועים רפואיים שאירעו בחוץ לארץ וכן שיפוי בגין נזקי צד ג', כבודה, וביטול נסיעה בהתאם לתנאי הפוליסה.

לפירוט בדבר התוצאות לפי סוגי פוליסות בתחום בריאות - ראה באור 19 לדוחות הכספיים.

10. תחרות

10.1 כללי

המתחרים העיקריים בתחום מתחלקים לשתי קבוצות עיקריות: חברות הביטוח, שמרביתן פועלות בתחום, וכן קופות החולים המציעות חלק מהכיסויים הביטוחיים במסגרת שירותי בריאות נוספים ("שב"ן") שהן מציעות.

בתחום קיימת תחרות חריפה בין חברות הביטוח, הנובעת, בין היתר, מריבוי מתחרים ודמיון במוצרים.

תחום ביטוחי הבריאות בישראל מרוכז ברובו בידי חמש קבוצות הביטוח הגדולות: קבוצת הראל, קבוצת הפניקס, קבוצת כלל, קבוצת מגדל וקבוצת מנורה, כאשר קבוצת הביטוח הדומיננטית מביניהן הינה קבוצת הראל עם כ-38% מהפרמיות בשוק נכון לתקופה המסתיימת ביום 30 בספטמבר 2019.

חלקו של הביטוח הקבוצתי מסך כל הפרמיות בתחום היווה כ-43% בשנת 2018³². הביטוח הסיעודי הקבוצתי היווה כ-24% מסך הפרמיות בתחום ועיקרו מיוחס לביטוח הסיעודי עבור מבוטחי קופות החולים.

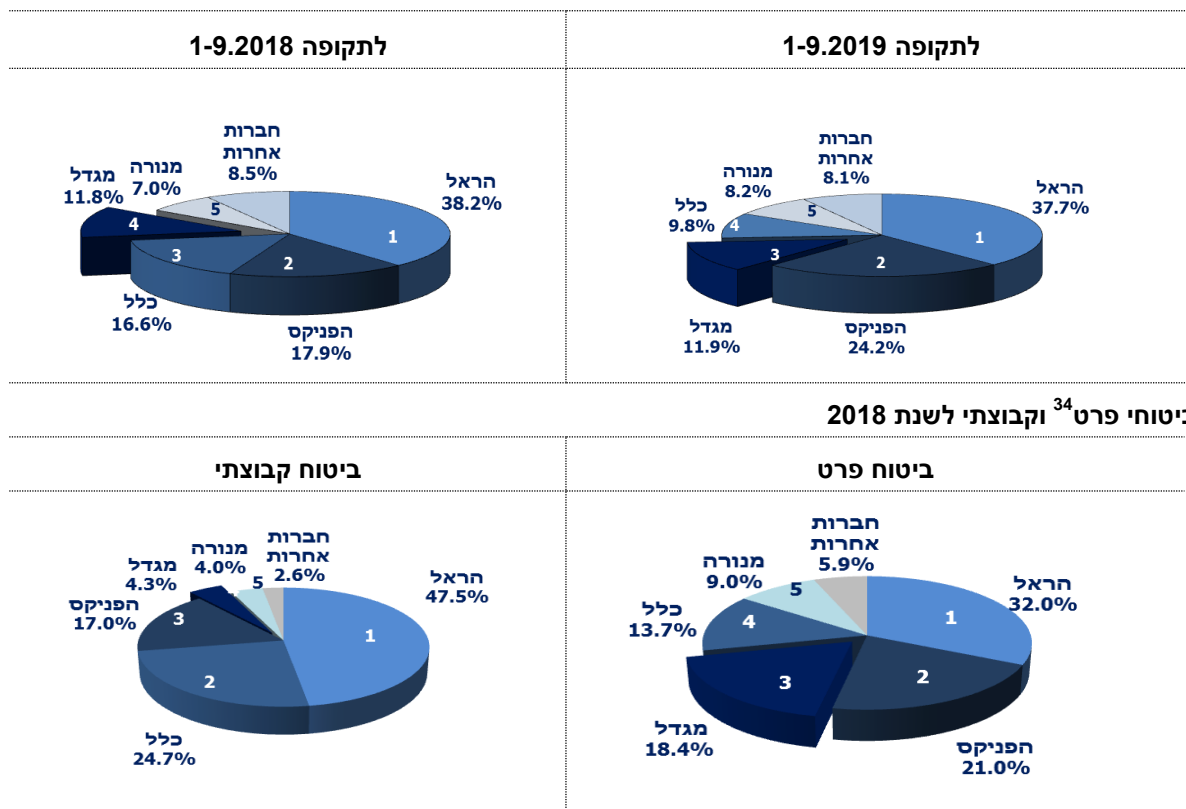
חלקה של הקבוצה בשוק ביטוח הבריאות הקבוצתי קטן, ואין לה הסכמים לביטוח סיעודי עם קופות החולים. בהקשר זה יצוין, כאמור לעיל, כי החל מיום 13 בנובמבר 2019, הפסיקה מגדל ביטוח לשווק פוליסות ביטוח סיעודי פרט.

10.2 נתוני שוק

להלן נתחי שוק בביטוחי פרט ובביטוח קבוצתי במונחי פרמיות לסה"כ עסקי הבריאות³³:

³² מבוסס על הדוח השנתי לשנת 2018 של רשות שוק ההון ביטוח וחסכון. ללא ביטוחי נכויות, עובדים זרים, תאונות אישיות ואחר.

³³ נתחי השוק מבוססים על עיבוד דיווחי משרד האוצר שפורסמו באתר האינטרנט ("דוחות ניהוליים").

10.3. השיטות העיקריות של הקבוצה להתמודד עם התחרות בתחום

הקבוצה מתמודדת עם התחרות באמצעות מיתוגה בשוק ביטוחי הבריאות והשירותים הנלווים להם ותמחור הוגן ונכון למוצריה, תוך מתן דגש על חדשנות בתחום המוצרים ומתן שירות גבוה ומקצועי לסוכני הביטוח ולמבוטחים.

בנוסף, פועלת הקבוצה להרחבת היצע המוצרים והשירותים ושיפור המוצרים הקיימים המוצעים על ידה וכן לשמירה על רמת שירות גבוהה ללקוחות ולסוכנים, תוך יעילות תפעולית אשר נעשית בין היתר באמצעות פיתוח ושימוש בכלים דיגיטליים שיאפשרו מתן שירות פשוט ומהיר, בעת ההצטרפות לביטוח ובמהלך תקופת הביטוח, במיוחד בעת תביעה.

הקבוצה פועלת להרחבת פעילותה, בין היתר, באמצעות הכוונת סוכניה לתחום פעילות זה וגיוס סוכנים חדשים המתמחים במוצרי ביטוח הבריאות המעניקים שירות אישי ללקוחות. באמצעות סוכנים אלו, פונה החברה לאוכלוסיות יעד נוספות ומכירת כסויים נוספים למבוטחים קיימים.

במקביל פועלת החברה לשימור הפוליסות של הלקוחות הקיימים וכן להשתתף במכרזים של קולקטיבים להם פוטנציאל רווחיות נאות. כל זאת, תוך שימת דגש על מדיניות קבלת עסקים, הרחבת בסיס המידע האקטוארי ככלי לניהול סיכונים ולניהול יעיל של התביעות.

³⁴ נתחי השוק בביטוחי פרט וביטוח קבוצתי מבוטחים על הדוח השנתי לשנת 2018 של רשות שוק ההון ביטוח וחסכון. ללא ביטוחי נכויות, עובדים זרים, תאונות אישיות ואחר.

11. לקוחות

להלן נתונים לגבי התפלגות פרמיות ברוטו בביטוח בריאות בשנים 2017-2019 במיליוני ש"ח ובאחוזים:

	2017	2017	2018	2018	2019	2019	
מבוטחים פרטיים	86	1,146	86	1,286	88	1,414	
ביטוח קבוצתי	14	180	14	201	12	197	
סה"כ	100	1,326	100	1,487	100	1,611	

בפוליסות פרט בביטוח סיעודי, שיעור הביטולים, במונחי פרמיות, מהפוליסות בתוקף לראשית השנה הסתכם בשנת הדוח בכ-3.9%, לעומת כ-4.5% בשנת 2018 וכ-4.6% בשנת 2017.

בפוליסות פרט בביטוח בריאות אחר (שאינו כולל את הביטוח הסיעודי וכולל את תת הענפים האחרים בפוליסות לתקופה העולה על שנה), שיעור הביטולים, במונחי פרמיות, מהפוליסות בתוקף לראשית השנה הסתכם בשנת הדוח בכ-12.0%, לעומת כ-12.1% בשנת 2018 ולעומת כ-10.5% בשנת 2017.

לקבוצה אין תלות בלקוח בודד או במספר מצומצם של לקוחות בתחום ביטוח בריאות. בנוסף, לחברה אין לקוח בודד שהכנסות החברה ממנו מהוות 10% או יותר מסך הכנסות החברה בדוחות המאוחדים.

תחום ג' - ביטוח כללי

12. מוצרים ושירותים עיקריים

12.1. כללי

תחום הביטוח הכללי כולל בתוכו את ענפי ביטוח רכב חובה, רכב רכוש וענפי ביטוח כללי אחרים (ראה פירוט להלן), הכוללים את יתר ענפי הביטוח שהקבוצה עוסקת בהם, למעט ענפי הביטוח הכלולים בתחום ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח (המפורטים בסעיף 6 לעיל) ובתחום ביטוח הבריאות (המפורטים בסעיף 9 לעיל), כמפורט להלן:

ביטוח רכב חובה - מתמקד בכיסוי נזקי גוף, אשר רכישתו על ידי בעל הרכב או הנוהג בו היא חובה על פי דין (פקודת ביטוח רכב מנועי [נוסח חדש], התש"ל-1970). לפרטים אודות מאפיינים מיוחדים של ענף ביטוח רכב חובה ראה סעיפים 12.3 ו-12.4 להלן.

ביטוח רכב רכוש - מתמקד בכיסוי נזקי רכוש לרכב המבטוח ונזקי רכוש שהרכב המבטוח יגרום לצד שלישי. אודות מאפיינים מיוחדים של ענף ביטוח רכב רכוש ראה סעיף 12.3 להלן.

ענפי ביטוח כללי אחרים - מתמקדים בעיקר בביטוחי רכוש וביטוחי חבויות, ומאופיינים בהענקת כיסויים לסיכונים ספציפיים, או "חבילות כיסויים" לדירות, בתי עסק וכו' המשלבות מספר כיסויים ביטוחיים, וכן כולל פוליסות ביטוח תאונות אישיות לזמן קצר (לתקופה של שנה). אודות מאפיינים מיוחדים של ענפי ביטוח כללי אחרים ראה סעיף 12.3 להלן.

12.2. שינויים עיקריים שחלו בתחום בתקופת הדוח

12.2.1. תיקון הריבית המשמשת להיוון תגמולי ביטוח בשל נזקי גוף

בחודש אוקטובר 2017, נכנסו לתוקפן **תקנות הביטוח הלאומי (היוון), התשל"ח 1978** (בסעיף זה: "**תקנות הביטוח הלאומי**"), במסגרתן הופחתה הריבית המחושבת להיוון תגמולי ביטוח הלאומי ל-2% חלף 3%, ונקבע מנגנון לעדכון שיעור ריבית ההיוון החל מיום 1 בינואר 2020 ובכל 4 שנים לאחר מועד זה.

בחודש פברואר 2018, במסגרת דיון בנושא זה בבית המשפט העליון ולאחר שנטען בדיון כי יש להפחית את שיעור ריבית ההיוון של הפיצויים לניזוק, עד ל-1%, הובאה בפני בית המשפט עמדת היועץ המשפטי לממשלה בקשר עם התקנות האמורות, בה צוין, בין היתר, כי השיקולים שנקחו בחשבון במסגרת תיקון התקנות, אינם בהכרח מלוא השיקולים שיש לשקול לעניין שיעור ריבית ההיוון בפיצוי נזיקי, וכי הוחלט על הקמת הוועדה בין משרדית "לבחינת ריבית ההיוון של הפיצויים בשל נזק לגוף בנזיקין" ("**הוועדה**"). בהתאם לכך, דחה בית המשפט העליון את הכרעתו בנושא למועד מאוחר יותר.

בחודש יוני 2019 פרסמה הוועדה את מסקנותיה הסופיות, לרבות בעניין שיעור ריבית ההיוון של הפיצויים בשל נזק לגוף בנזיקין, הכוללות בין היתר את ההמלצות הבאות:

(א) **לא לחייב או לתמרץ את חברות הביטוח לשלם פיצוי לניזוק בדרך של תשלום עיתי (בשונה מתשלום פיצוי חד פעמי).**

(ב) **שיעור ריבית ההיוון בתשלומי פיצויים חד פעמיים יהא שיעור ריבית היוון אחד של 3% ("ריבית ההיוון").**

(ג) **עוד החליטה הוועדה על קביעת "רצועת נידוד" כשריבית ההיוון תהא באמצעה. רוחב רצועת הנידוד יעמוד על אחוז ריבית אחד לכל כיוון. בחינת החריגה תתבצע אחת לשנתיים, באמצעות עריכת השוואה בין ריבית ההיוון ובין התשואה המתקבלת מהשקעה באג"ח קונצרני AA לתקופה של 25 שנים. אם במשך חצי השנה האחרונה שלפני נקודת הבחינה תחרוג התשואה הממוצעת ביותר מאחוז לכאן או לכאן, החשב הכללי יהיה רשאי להחליט על עדכון שיעור ריבית ההיוון.**

בחודש אוגוסט 2019 ניתן על ידי בית המשפט העליון פסק דין בנושא בו נקבע כי שיעור ההיוון לפיצויים בשל נזקי גוף בנזיקין ימשיך לעמוד על 3%, אלא אם יוכח צורך בשינוי בהתאם למנגנון שהוצע על ידי הוועדה. במסגרת פסק הדין, בית המשפט העליון קרא לתיקון תקנות הביטוח הלאומי בהתאמה לשיעור שנקבע בפסק הדין והומלץ בדוח הוועדה.

בהתאם לאמור לעיל, ביצעה מגדל ביטוח אומדן של השפעת פסק הדין האמור והקטינה ברבעון השני של שנת 2019, את ההפרשות בענפים חובה וחבויות בסך של כ-140 מיליון ש"ח בשייר לפני מס. יתרת ההפרשה עומדת על סך של כ-65 מיליון ש"ח בשייר לפני מס וזאת עקב תביעות שיבוב של המוסד לביטוח לאומי כנגד החברה. לפירוט ראה באור 36.3.ג.5) לדוחות הכספיים.

המידע הכלול בסעיף 12.2.1 לעיל, ביחס להערכות החברה בנוגע לשינוי של ריבית ההיוון ומסקנות הוועדה, הינו מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך, המבוסס על מידע המצוי בידי החברה נכון למועד דוח זה, על נוסח ההסדרים הרגולטוריים הידוע במועד דוח זה, וכן על הערכות והנחות של הקבוצה, שהתממשותן אינה ודאית

ואינה בשליטתה של החברה, בדבר דרכי פעולה שבהן יבחרו הגופים הפועלים בשוק. הערכות אלה עשויות שלא להתממש והתוצאות בפועל עשויות להיות שונות מן התוצאות המוערכות, באם, בין היתר, ישתנו ההוראות או יעודכנו או ייושמו באופן אחר מזה החזוי או הקיים היום וכן בהתאם לדרכי הפעולה של הגופים הפועלים בשוק, ובכלל זה המבוטחים, הגופים המוסדיים, וערכאות משפטיות שונות, אשר עשויות להיות שונות מאלו החזויות.

12.2.2. טיוטת תיקון שניה של הוראות החוזר המאוחד בקשר עם ענף רכב רכוש

בחודש מאי 2019, פורסמה טיוטת תיקון שניה של הוראות החוזר המאוחד בקשר עם ענף רכב רכוש (בסעיף זה: "הטייטה"). מטרת הטייטה הינה לשפר את מצבו של הצרכן (מבוטח וצד ג') ולאפשר את שכלול שוק ביטוח הרכב ופתיחת התחרות בו, תוך הגברת טיב התיקונים ואיכות השירותים הניתנים למבוטחים על ידי חברות הביטוח, השמאים המוסכים.

כך, מוצע בין היתר בטייטה: (1) לקבוע כי מוסכים שיאשרו על ידי חברות הביטוח בהתאם לעמידה בסטנדרט איכות מסוים, יהיו רשאים להעניק שירות למבוטחים או לניזוקים התובעים אותה; (2) לחייב את חברות הביטוח לערוך סקרי שביעות רצון מהמוסכים לעיל, לפרסמם ולאפשר לכל מבוטח לבחור את המוסך בו רכבו יטופל, ללא השפעה על גובה ההשתתפות העצמית; (3) לחייב חברת ביטוח המשווקת תכנית ביטוח לביטוח רכב רכוש בעלת כיסוי מצומצם, להציג למבוטח את ההבדלים בין תכנית זו לתכנית המשווקת ביותר על ידה בשנה הקלנדרית הקודמת; (4) לבטל את רשימות שמאי החוץ ולהורות לכל חברת ביטוח לעשות שימוש במאגר שמאים, אשר יחליף את רשימות השמאים הקיימות היום בכל חברת ביטוח, כך שכללל, למאגר השמאים יוכל להצטרף כל שמאי המבקש להתקשר בהסכם עם חברת הביטוח והתחייב בכתב לקיים את הוראות הדין; (5) להסדיר את אופן בחירת השמאי כך שלמבוטח תעמוד הזכות לבחור שמאי באופן עצמאי מבין שלושה שמאים שיוצגו לו באופן אקראי ממאגר השמאים או לבחור שמאי פרטי.

נכון למועד דוח זה, החברה לומדת את הוראות טיוטת החוזר, ואין ביכולתה לצפות את השלכות הוראות הטייטה ככל שזו תתגבש לכדי חוזר מחייב, וזאת, בין היתר נוכח ריבוי התיקונים המוצעים והשלכותיהם האפשריות, אשר יכולות לפעול בכיוונים מנוגדים.

12.2.3. תקנות הביטוח הלאומי (העברת סכום שנתי ממבטח למוסד בעד תאונות דרכים), התשע"ט-2019

סעיף 328 לחוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], תשנ"ה-1995 קובע בין היתר כי מנגנון ההתחשבות בין המוסד לביטוח לאומי (להלן: "מל"ל") לבין חברות הביטוח לגבי תאונות דרכים ישונה, כך שתבוטל זכות השיבוב הקיימת למוסד בגין תאונות דרכים, ותחתיה ייקבע הסדר התחשבות כולל במסגרתו יועבר מדי שנה למוסד סכום קבוע מחברות הביטוח ("סכום השיבוב").

בהתאם לחוק האמור, פורסמה בחודש יוני 2019 טיוטת תקנות הביטוח הלאומי (העברת סכום שנתי ממבטח למוסד בעד תאונות דרכים), התשע"ט-2019 (בסעיף זה: "הטייטה"). עניינה של הטייטה הוא בקביעת סכום השיבוב, אופן חלוקתו ועדכונו, וכן הוראות בנוגע להשבת כספים מחברות הביטוח למל"ל בגין תאונות דרכים שאירעו בין השנים אשר המל"ל לא הגיש לגביהן תביעות למבטח לפי חוק המל"ל. כך, לתאונות דרכים שאירעו בין השנים 2014-2018 קובעת הטייטה כי השבת כספים כאמור תבוצע, בשיעורים משתנים מדמי הביטוח ואילו ביחס לתאונות דרכים שאירעו החל מיום 1 בינואר 2020 ואילך, מוצע שיעור התחשבות ביחס לשנות חיתום עתידיות.

להערכת החברה במידה והטייטה תאושר במתכונתה הנוכחית וללא שינוי בקשר עם סכומי השיבוב בגין תאונות דרכים שאירעו בין השנים 2014-2018, לא צפויה השפעה מהותית על תוצאות החברה. יחד עם זאת, יצוי כי בקשר עם טיוטה זו התקיים הליך שימוע וטרם פורסמה טיוטה מעודכנת לאחריו ולפיכך, בין היתר, לא ידוע כיצד תבוצע השבת כספים ביחס לשנת 2019.

הערכות החברה האמורות לעיל והנתונים ששימשו את מגדל ביטוח לחישוב סכומי השיבוב, הינם בגדר אומדן בלבד, והינן בגדר מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך, המבוסס על מידע המצוי בידי החברה נכון למועד דוח זה, על נוסח ההסדרים הרגולטוריים הידוע במועד דוח זה, וכן על הערכות והנחות של הקבוצה, שהתממשותן אינה ודאית ואינה בשליטתה של החברה, בדבר דרכי פעולה שבהן יבחרו הגופים הפועלים בשוק. ההערכות והנתונים האמורים עשויות שלא להתממש ו/או להשתנות, והתוצאות בפועל עשויות להיות שונות מן התוצאות המוערכות, באם, בין היתר, יסתבר כי הנתונים המוערכים ו/או באם ישתנו ההוראות או יעודכנו או ייושמו באופן אחר מזה החזוי או הקיים היום וכן בהתאם לדרכי הפעולה של הגופים הפועלים בשוק, ובכלל זה המבוטחים, הגופים המוסדיים, אשר עשויות להיות שונות מאלו החזויות.

12.2.4. טיוטת הוראות הפיקוח על עסקי ביטוח (תנאי חוזה לביטוח רכב פרטי)

ביום 26 בפברואר 2020 פרסם הממונה טיוטת הוראות הפיקוח על עסקי ביטוח (תנאי חוזה לביטוח רכב פרטי) (תיקון), התש"פ-2020 ("הטייטה"). מטרתה של הטייטה הינה עידוד התחרות בתחום ביטוחי הרכב ועדכון המצב הרגולטורי בהתאם לתמורות שונות שחלו בענף הרכב בשנים האחרונות.

בין יתר ההוראות הכלולות בטיטה, נמנות הוראות אשר בהתאם אליהן: (1) מבטח יוכל לבטח את הרכב למקרה של אבדן גמור בשווי מופחת שייקבע בהתאם לשיעור שיבחר המבטח ואושר למבטח על ידי הממונה, בתמורה להנחה מתאימה בדמי הביטוח; (2) מבטח יהיה זכאי לפיצוי גם בגין נזק שנגרם אגב אירוע ביטוח, למערכות בטיחות מתקדמות אשר אינן מהוות חלק אינטגרלי מהרכב; (3) במספר מקרים חריגים, בקרות אירוע ביטוח, יוכלו נהגים אשר נהגו ללא רישיון ליהנות בכל זאת מכיסוי ביטוחי (כדוגמת מי שרישיונו נשלל עקב סיבות טכניות).

נכון למועד דוח זה, החברה לומדת את טיטת ההוראות ואת ההשפעה הצפויה שלה.

12.2.5 זכייה של מגדל ביטוח במכרז הכללי לביטוח רכבי עובדי המדינה לשנים 2019-2020

בהתאם להודעה שנמסרה למגדל ביטוח על ידי אגף החשב הכללי של משרד האוצר, מגדל ביטוח נבחרה, זו שנה שלישית ברציפות, כאחת החברות אשר זכו במכרז ביטוח רכב לעובדי המדינה לשנים 2019-2020 ("הודעת הזכייה").

בהודעת הזכייה נמסר, כי על פי נתוני המבטחים שנתקבלו מחברות הביטוח הזוכות במכרז לשנת 2018, מספר המבטחים בביטוח מקיף וחובה ביצרנים בהם זכתה החברה הינו כ-40,000 מבטחים המהווים כ-65% מרכבי כלל עובדי המדינה. ביטוח עובדי המדינה נכנס לתוקף החל מתחילת שנת 2019.

לראשונה, מכרז החשב הכללי לביטוח רכבי עובדי המדינה נערך לשנתיים (במקום לשנה אחת בלבד) וכולל מנגנון של הפחתת פרמיה בשנה השנייה.

הפרמיה השנתית ששולמה למגדל ביטוח בשנת 2019 בקשר עם המכרז הינה בהיקף של כ-170 מיליון ש"ח. יצוין כי לתוצאות המכרז לא צפויה להיות השפעה מהותית על תוצאות הפעילות של מגדל ביטוח.

12.3 תיאור הכיסויים הביטוחיים העיקריים המוצעים ומאפייניהם הייחודיים

סוג התכנית	מהות הכיסוי
ביטוח רכב	
ביטוח רכב חובה	<p>המוצר הינו פוליסה לביטוח נזקי גוף כתוצאה מהשימוש ברכב, אשר חובה לרכשו על פי פקודת ביטוח רכב. פוליסת ביטוח רכב חובה מכסה בהתאם לפקודת ביטוח רכב, את בעל הרכב והנהוג בו מפני כל חבות שהם עשויים לחוב לפי חוק הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים, תשל"ה-1975 ("הפלת"ד" /או "חוק הפלת"ד"), בשל נזק גוף שנגרם כתוצאה משימוש ברכב מנועי לנהג הרכב, לנוסעים ברכב, או להולכי רגל שנפגעו על ידי הרכב.</p> <p>הפוליסה הינה פוליסה תקנית שיש להנפיקה בהתאם לתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (תנאי חוזה לביטוח חובה של רכב מנועי), התש"ע-2010.</p> <p>סכום תגמולי הביטוח איננו מוגבל, למעט ראשי נזק מסוימים כגון "כאב וסבל" המוגבלים בסכום וכן פיצוי בגין אובדן שכר, הכול בהתאם למגבלות הכיסוי כפי שהן קבועות בחוק הפלת"ד. תיקונים לחוק הפלת"ד /או פסיקה הנוגעות לפרשנות לחוק האמור משפיעים על היקף הכיסוי.</p> <p>הפוליסות בביטוח חובה מונפקות בדרך כלל לפרק זמן של שנה. עם זאת, קצב התנהלות התביעות בענף ארוך יותר ועשוי להמשיך מספר שנים, וזאת בשל פרק הזמן אשר עובר בין מועד קרות האירוע נשוא התביעה לבין מועד התגבשות הסופית של הנזק וסילוק התביעה.</p> <p>עקרונות התעריף נקבעים על סמך הנחיות הממונה המאוגדות תחת "החוזר המאוחד"³⁵ ובהתאם לעקרונות אלה נקבעו הפרמטרים שמבטח יוכל לעשות בהם שימוש לצורך קביעת התעריף והנהלים שעל-פיהם על מבטח לנהוג בכל הקשור לאשור דמי הביטוח.</p> <p>בקבוצה מופעל תעריף דיפרנציאלי, המסתמך על חלק מהמשתתפים הרלבנטיים, שנבחרו על-ידי הקבוצה כמתאימים ביותר לצורך הערכת הסיכון וקביעת הפרמיה.</p>
ביטוח רכב רכוש	<p>המוצר הינו פוליסה לביטוח רכב המעניקה כיסוי לנזק שעלול להיגרם לרכב עצמו או לרכוש של צד ג'. ישנם מספר סוגים של ביטוחי רכב רכוש:</p> <p>(א) ביטוח רכב צד שלישי המעניק רק כיסוי לנזקים שאירעו לרכושו של צד שלישי.</p> <p>(ב) כיסוי מקיף המציע כיסוי גם לנזקים לצד שלישי וגם לנזקים לרכב עצמו, כגון גניבה.</p>

³⁵ החוזר המאוחד מרכז הוראות של הממונה. ראו <http://mof.gov.il/hon/Information-entities/Pages/Codex.aspx>

מהות הכיסוי	סוג התכנית
<p>(ג) כיסוי מקיף חלקי המחריג נזקי תאונה או גניבה.</p> <p>פוליסות "רכב רכוש" מתחלקות לשתי קבוצות עיקריות על-פי סוגי הרכב:</p> <ul style="list-style-type: none"> ביטוח לרכב פרטי ומסחרי שמשקלו עד 3.5 טון - מעניק כיסויים ביטוחים בהתאם לתנאי פוליסה תקנית הקבועים בתקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (תנאי חוזה לביטוח רכב פרטי), התשמ"ו-1986. לפוליסה התקנית ניתן להוסיף הרחבות באשר להיקף הכיסוי ולסיכונים המכוסים (במסגרת הריידרים) (כתבי השירות) מוצעים כיסויים שונים הכוללים שבר שמשות, שירותי דרך וגרירה, רכב חלופי וכו'). התעריף הינו תעריף אקטוארי דיפרנציאלי (שאינו אחיד ומותאם לסיכון) והוא מבוסס על מספר פרמטרים: הן אלה הקשורים לרכב המבוטח בפוליסה (סוג, דגם וכיו"ב) והן אלה הקשורים לאפיוני המבוטח (כמות נהגים ברכב, גיל הנהגים, ניסיון תביעות ועוד). ביטוח לכלי רכב אחרים שאינם נכללים בסוג הקודם, כגון, משאיות מעל 3.5 טון, אופנועים, מוניות, ציוד כבד, אוטובוסים, ציוד חקלאי וכיו"ב. פוליסות הביטוח לסוגי רכב אלה אינן כפופות לתנאי הפוליסה התקנית. 	<p>המבוטח יגרום לצד ג'.</p>
	<p>ביטוח כללי אחר</p>
<p>ענף זה כולל בעיקרו שני סוגי ביטוח: ביטוחי רכוש, הכוללים כיסוי בגין אובדן או נזק פיזי לרכוש המבוטח וביטוחי חבויות, הכוללים כיסוי בגין חבות כספית על פי דין של מבוטח כלפי צד ג' בגין נזק לגוף או לרכוש שייגרם לו, כמפורט להלן. כמו כן, כולל ענף זה פוליסות תאונות אישיות לתקופה של שנה.</p>	
	<p>ביטוחי רכוש</p>
<p>מוצרים אלו מיועדים להעניק למבוטח כיסוי כנגד אובדן או נזק פיזי לרכושו. הסיכונים העיקריים המכוסים בפוליסות רכוש הינם סיכוני אש, התפוצצות, פריצה, רעידת אדמה ונזקי טבע.</p> <p>ביטוחי הרכוש כוללים לעיתים כיסוי לנזק תוצאתי (אובדן רווחים) עקב הנזק הפיזי לרכוש, והם מהווים נדבך בביטוחי דירות, ביטוח בתי עסק, ביטוחים הנדסיים, ביטוח מטענים בהובלה (ימית, יבשתית, אווירית) וכו'. במרבית המקרים הפוליסות בביטוחי רכוש מונפקות לפרק זמן של שנה. יצוין כי פוליסות עסקיות מונפקות לפרק זמן שבין שנה לשנה וחצי. כמו כן במרבית המקרים, תביעות בגין פוליסות אלו מתבררות בסמוך למועד קרות מקרה הביטוח. הכיסויים הביטוחיים בתחום זה מיועדים ללקוחות פרטיים ועסקיים. המוצרים המרכזיים בענף ביטוח רכוש הינם כדלקמן:</p>	
<p>כוללים ביטוח למבנה ותכולת דירות מגורים והם מבוססים על ביטוחי הרכוש כמתואר לעיל בתוספת ביטוחי חבויות הקשורים לדירת מגורים (אחריות כלפי צד שלישי ואחריות מעסיקים בגין עובדי משק בית).</p> <p>הפוליסה לביטוח דירה מבוססת על תנאי הפוליסה התקנית לדירות, כפי שנקבעו בתקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (תנאי חוזה לביטוח דירות ותכולתן), התשמ"ו 1986. לפוליסה התקנית ניתן להוסיף הרחבות וזאת לגבי היקף הכיסוי המבוטח. הכיסויים המוצעים על ידי הקבוצה כוללים, בין השאר, נזקי מים.</p> <p>התעריף הינו תעריף אקטוארי דיפרנציאלי ומותאם לסיכון והוא מבוסס על מאפייני הנכס המבוטח.</p> <p>כמו כן, במסגרת ביטוחי הדירות הקבוצה מציעה גם פוליסה "מבנה אגב משכנתא" שהינה פוליסת מבנה בלבד, בהתאם לפוליסה התקנית, אשר קהל היעד העיקרי הינו לוווי בנקים למשכנתאות.</p>	<p>ביטוחי דירות</p>
<p>ביטוח בתי עסק הינו בדרך כלל תכנית ביטוח הכוללת מספר כיסויים (ביטוחי רכוש וביטוחי חבויות), אשר מטרתה לאחד לפוליסה אחת את כל הכיסויים הנחוצים לבית העסק.</p> <p>ביטוח רכוש, מבנים ותכולות, המשמשים לצרכים עסקיים מפני סיכוני אש וסיכונים נלווים (כיסוי לסיכונים הנמכר ביחד עם הכיסוי מפני סיכוני אש, כגון: כיסוי בפני פריצה, התפוצצות, רעידת אדמה). כיסוי זה ניתן להרחבה גם לכיסוי נזק תוצאתי, דהיינו אובדן רווחים וכן ביטוחי חבויות.</p> <p>החיתום של המוצר מתבצע בעיקרו על בסיס ניתוח הסיכון הספציפי ובביטוח עסקים גדולים, בין היתר, בהתאם לתנאי ביטוח המשנה בגין הסיכון המבוטח.</p>	<p>ביטוח בתי עסק</p>
<p>במסגרת ביטוחי הרכוש האחרים, הקבוצה מציעה כיסויים ביטוחים נוספים כגון ביטוחים ימיים ואוויריים (כלי שיט, כלי טייס, הובלת מטענים), ביטוח עבודות קבלניות, ביטוח ציוד מכני הנדסי, ביטוח נאמנות וביטוח כל הסיכונים. היקף הפעילות בענפי ביטוח אלה אינו מהותי.</p>	<p>ביטוחי רכוש אחרים</p>

מהות הכיסוי	סוג התכנית
<p>ביטוח תאונות אישיות מעניק למבוטח פיצוי בגין נזק שנגרם כתוצאה מתאונה שאירעה לו. הכיסוי ניתן למקרה מוות או נכות כתוצאה מתאונה ויכול שיכלול גם כיסוי לאי כושר זמני לעבודה. במסגרת תחום פעילות ביטוח כללי נכללות פוליסות ביטוח תאונות אישיות לתקופה של שנה (כאשר פוליסות ביטוח תאונות אישיות לתקופה של למעלה משנה נכללות במסגרת תחום ביטוח בריאות).</p>	<p>ביטוחי תאונות אישיות (לתקופה של שנה)</p>
<p>ביטוחי חבויות מיועדים לכיסוי חבותו על-פי דין של מבוטח בגין נזק שהוא עלול לגרום לצד שלישי כלשהו. הפוליסות בביטוחי חבויות מונפקות בדרך כלל למשך זמן של שנה. יצוין כי פוליסות עסקיות מונפקות לפרק זמן שבין שנה לשנה וחצי. עם זאת, קצב התפתחות התביעות בענף ארוך יותר והוא עשוי להמשך מספר שנים, וזאת ממספר סיבות: הנזק המכוסה בפוליסה נגרם לצד שלישי שאינו המבוטח בפוליסה, פרק הזמן אשר עובר בין מועד קרות האירוע נשוא התביעה לבין מועד התגבשות החבות והנזק והגשת התביעה ארוך יחסית. במקרים רבים מדובר בבירור עובדתי ומשפטי מורכב יחסית, הן ביחס לחבות המבוטח והן ביחס להיקף הנזקים, תקופת ההתיישנות בגין עילת התביעה ארוכה יותר מתקופת ההתיישנות המקובלת בביטוח רכוש. בביטוחי החבויות מסוג אחריות כלפי צד שלישי ואחריות מעבידים, הכיסוי הוא על בסיס אירוע (בניגוד לפוליסות על בסיס הגשת תביעה – Claim made), דהיינו הכיסוי ניתן לאירועים אשר קרו במהלך תקופת הביטוח, והתביעה יכולה להיות מוגשת לאחר תום תקופת הביטוח בכפוף להתיישנות. בביטוחי חבויות מסוג אחריות מקצועית וחבות המוצר ואחריות נושאי משרה, הכיסוי הוא על בסיס הגשת התביעה (Claim made), דהיינו הכיסוי ניתן לאירועים אשר קרו בתקופת הביטוח או במועד הרטרואקטיבי המצוין ברשימה, והגשת התביעה צריכה להיות במהלך תקופת הביטוח.</p>	<p>ביטוחי חבויות</p>
<p>מטרתו של מוצר זה, להגן על המבוטח מפני חבות, שהוא עלול לחוב, בגין נזק שגרם ברשלנותו כלפי צד שלישי כלשהו. הכיסוי מותאם לפעילותו של המבוטח וגבול האחריות בפוליסה נקבע על ידי המבוטח, לפי שיקול דעתו. מוצר זה נמכר הן במסגרת פוליסה עצמאית ובודדת (כיסוי לאחריות כלפי צד ג' בלבד), והן כחלק מפוליסה הכוללת מספר פרקי כיסוי (פרקי חבויות ופרקי רכוש) אשר מטרתה לאחד לפוליסה אחת את כלל הכיסויים הנחוצים לבית העסק.</p>	<p>ביטוח אחריות כלפי צד שלישי</p>
<p>מטרתו של מוצר זה, להגן על מעסיק מפני חבות שהוא עלול לחוב בגין נזק שגרם ברשלנותו לעובד מעובדיו תוך כדי ועקב עבודתו. הכיסוי בפוליסות אלו ניתן מעל לסכומים שבהם נושא המוסד לביטוח לאומי המטפל בתאונות עבודה. מוצר זה נמכר הן במסגרת פוליסה עצמאית ובודדת (כיסוי לאחריות מעסיקים), והן כחלק מפוליסה הכוללת מספר פרקי כיסוי (פרקי חבויות ופרקי רכוש) אשר מטרתה לאחד לפוליסה אחת את כלל הכיסויים הנחוצים לבית העסק.</p>	<p>ביטוח אחריות מעבידים</p>
<p>מוצעים כיסויים ביטוחיים לאחריות מוצר, ביטוח אחריות מקצועית, וביטוח אחריות דירקטורים ונושאי משרה.</p>	<p>ביטוחי חבויות אחרים</p>

12.4 הסדרים מיוחדים המתייחסים לענף ביטוח רכב חובה

12.4.1 הסדר הביטוח השיורי ("הפול")

הואיל וקיימת מצד אחד חובה על בעל רכב לבטח את רכבו בהתאם לפקודת ביטוח רכב חובה, אך מצד שני, חברות הביטוח רשאיות לסרב לבטח כלי רכב, בהתאם לשיקול דעתן, בעלי רכב שנדחו על-ידי חברות הביטוח רשאים לרכוש ביטוח באמצעות "הפול" - המאגר הישראלי לביטוח רכב, שהינו תאגיד משותף לחברות הביטוח, אשר אופן הקמתו, דרכי ניהולו והתנהלותו, חובותיו, חלקה של כל חברת ביטוח בהסדר, אופן ההתחשבות של הביטוח המשותף לרבות הסדרים לעניין קביעת התעריף, מוסדרים בתקנות ביטוח רכב מנועי (הסדר ביטוח שיורי ומנגנון לקביעת התעריף), התשס"א 2001. כל חברות הביטוח הפועלות בענף ביטוח רכב חובה שותפות ב"פול" וכל אחת נושאת בהפסדי ה"פול" או ברווחיו, על-פי חלקה היחסי בשוק ביטוח רכב חובה, כפי שנקבע בתום השנה השוטפת. לחלקה של הקבוצה בתוצאות ה"פול" ראה סעיף 2.8 בדוח הדירקטוריון.

12.4.2. קרנית

הקרן לפיצוי נפגעי תאונות הדרכים ("קרנית") הינה תאגיד שהוקם על-פי חוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים, תשל"ה-1975 (להלן: "חוק הפלת"ד"), שתפקידו לפצות נפגעים הזכאים לפיצויים מכוח חוק זה ואין בידם לתבוע פיצויים מאת חברות הביטוח בשל קרות אחד מהמקרים הבאים: הנהג האחראי אינו ידוע, אין לנהג האחראי ביטוח רכב חובה או שהביטוח איננו מכסה את החבות, מבטח כלי הרכב נמצא בפירוק או שמונה לו מנהל מורשה.

חברות הביטוח מחויבות להעביר לקרנית 1% מפרמיה נטו שהן גובות בגין פוליסות ביטוח רכב חובה, ובנוסף, מחויבות להעביר לקופות החולים באמצעות קרנית 9.4% מפרמיה נטו בתוספת דמי פוליסה, זאת בהתאם לכך שהאחריות הביטוחית למתן שירותים רפואיים בשל נזקי גוף לנפגעי תאונות דרכים עברה מחברות הביטוח לקופות החולים.

12.4.3. מתווה סליקה "קל כבד"

במסגרת פעילות רכב חובה מפעיל איגוד חברות הביטוח מערכת סליקה שנועדה להעביר תשלומים באופן ממוכן בין מבטחי רכב בהתאם לחוק הפלת"ד וצו הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים (הסדרים לחלוקת נטל הפיצויים בין המבטחים), התשס"א 2001. הצדדים למערכת הסליקה הם כלל המבטחים וההסדר חל על תאונות בהן נטלו חלק כלי הרכב המבטחים בפוליסות. מנהל המתווה מוסמך גם לקיים בוררות לגבי מחלוקות בשאלת החבות, הן במישור המשפטי והן במישור העובדתי.

12.4.4. זכות שיבוב של המוסד לביטוח לאומי ("מל"ל")

על-פי סעיף 328 לחוק הביטוח הלאומי מוקנית למל"ל זכות שיבוב, המאפשרת לו לתבוע את חברות הביטוח, באופן פרטני, בגין כספים אשר שילם או עתיד לשלם למבטוחיהן.

בהתאם, החל מחודש ינואר 2014, מוטלת על חברת ביטוח חובת דיווח למל"ל בכל מקרה שבו המבטח ניכה או רשאי היה לנכות מסכומי הפיצוי את סכומי הגמלה שהמל"ל שילם או עתיד לשלם בהתאם לחוק ואשר המל"ל זכאי לתבוע מהמבטח. ההוראות מסדירות אף את אופן ומועדי הדיווח. בכל מקרה שהמבטח לא מסר למל"ל את הדיווח תוך התקופה שנקבעה בחוק, תקופת ההתיישנות של תביעת המל"ל בגין זכות השיבוב תחל במועד קבלת הדיווח או ביום שבו נודע למל"ל על ההליכים בהם זכאי המבטח לפיצוי, לפי המוקדם.

ביום 1 בינואר 2016 נכנס לתוקף תיקון נוסף לסעיף 328³⁶ לחוק, במסגרתו נקבעו הוראות ביחס לאופן הדיווח ופרסומו על ידי המל"ל, מועדים להתנהלות בין המל"ל למבטח לאחר הגשת דרישת תשלום על ידי המל"ל, וכן הוראות לעניין תקופת ההתיישנות, אשר תעמוד על 7 שנים ממועד הדיווח או מהמועד בו נודע למל"ל על ההליכים ללא תלות בהפרת חובת הדיווח אך לא יותר מחמש עשרה שנה ממועד התאונה.

תיקון שנערך בחודש מרס 2018, לחוק הביטוח הלאומי, התשנ"ה-1995, במסגרתו הוסף סעיף 328א בדבר העברת סכום שנתי ממבטח למל"ל בעד תאונת דרכים, עתיד לבטל את ההסכם הנ"ל. זאת, עם כניסתו לתוקף של תקנות שיתקין שר האוצר בקשר עם סעיף 328א שלעיל, אשר טיוטה שלהן התפרסמה ביוני 2019, כמפורט בסעיף **שגיאה! מקור הפניה לא נמצא.** לעיל ("**הסדר השיבוב החדש**"). אשר צפויות לעסוק באופן יישום התיקון האמור על ידי מבטחים, ובכלל זאת לקבוע את הסכום שעל כלל המבטחים להעביר למל"ל מדי שנה לפיצוי, אופן חישובו ואת המועדים להעברתו.

13. תחרות

13.1. כללי

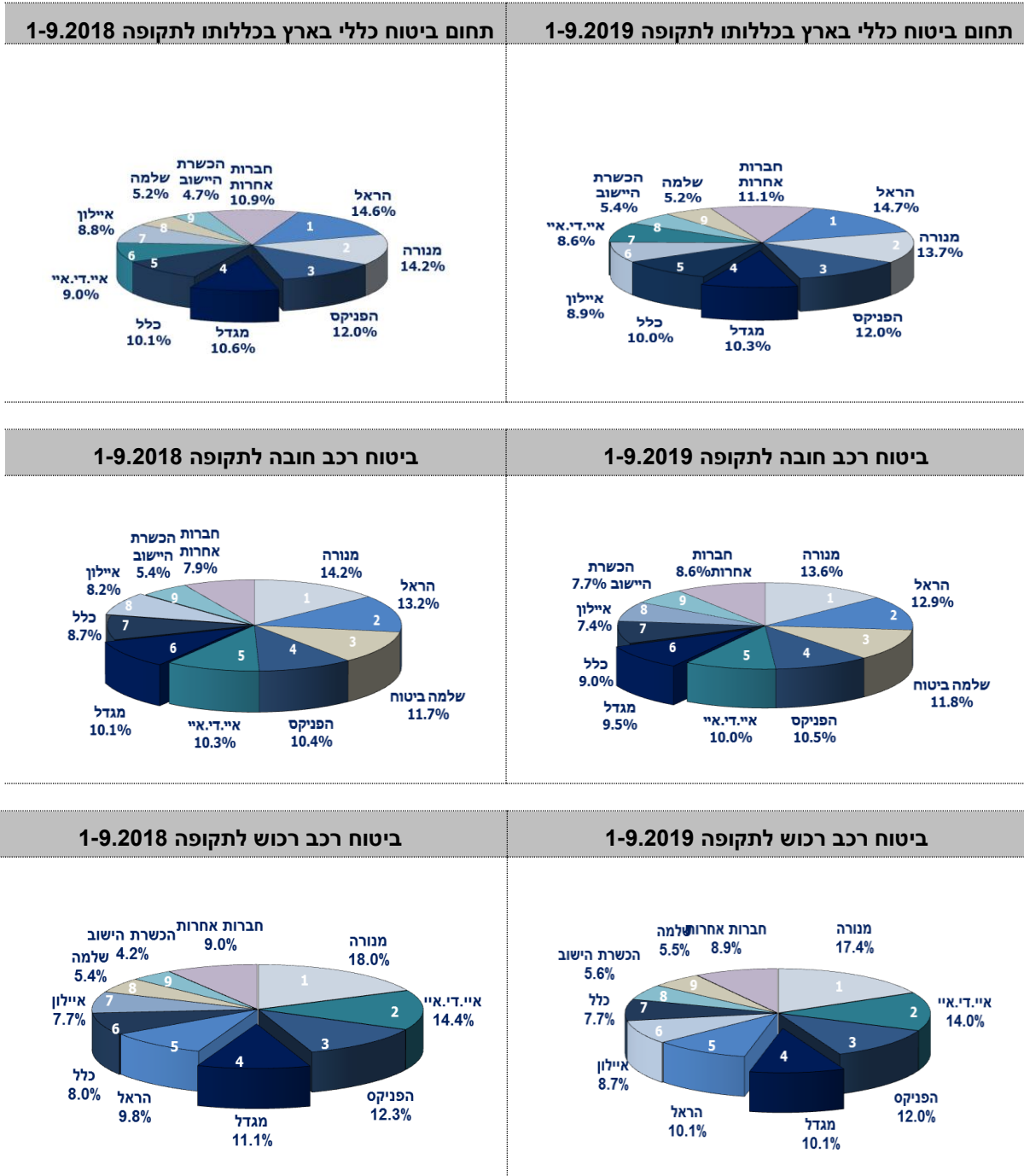
תחום ביטוח כללי מאופיין בתחרות מתמשכת, אשר באה לידי ביטוי בכניסת מתחרים חדשים בעיקר בענפי ביטוחי הפרט. בנוסף, הפעילות בתחום מאופיינת בתנודות מחירים מחד ובשינויים בעלות התביעות מאידך. בשוק זה, לרבות בענפי הפרט, קיימת רגישות גבוהה למחיר, וחברות הביטוח מתחרות ביניהן באמצעות מתן הנחות, מבצעים והטבות למבטחים. יצוין כי בשנת 2019, התחרות בענפי הרכב התגברה במידה נכרת וגרמה לשחיקת התעריפים.

³⁶ במסגרת חוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה להשגת יעדי תקציב לשנות התקציב 2015 ו-2016), התשע"ו 2015.

על פי נתוני משרד האוצר³⁷, בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2019, חלה עלייה של כ-2% בהיקף המצרפי של הפרמיות ברוטו בשוק הביטוח הכללי לעומת התקופה המקבילה בשנת 2018. בענפי ביטוח רכב חובה חלה עלייה של 1%, בענפי ביטוח רכב רכוש חלה ירידה של 2%, בביטוחי החבויות חלה עלייה של כ-8% בפרמיות ברוטו בשוק, ובביטוחי הרכוש האחרים (ללא רכב) נרשמה עלייה של כ-5% בשוק.

נתח השוק של הקבוצה, כפי שמשקף מהפרמיות ברוטו בתשעת החודשים הראשונים לשנת 2019 עומד על שיעור של כ-10.3% ובתקופה זו הקבוצה ממוקמת במקום רביעי בין הגופים הפועלים בתחום, כמפורט להלן. לפירוט בדבר השינוי בפרמיות הקבוצה בביטוח כללי, ראה סעיף 2.8 בדוח הדירקטוריון.

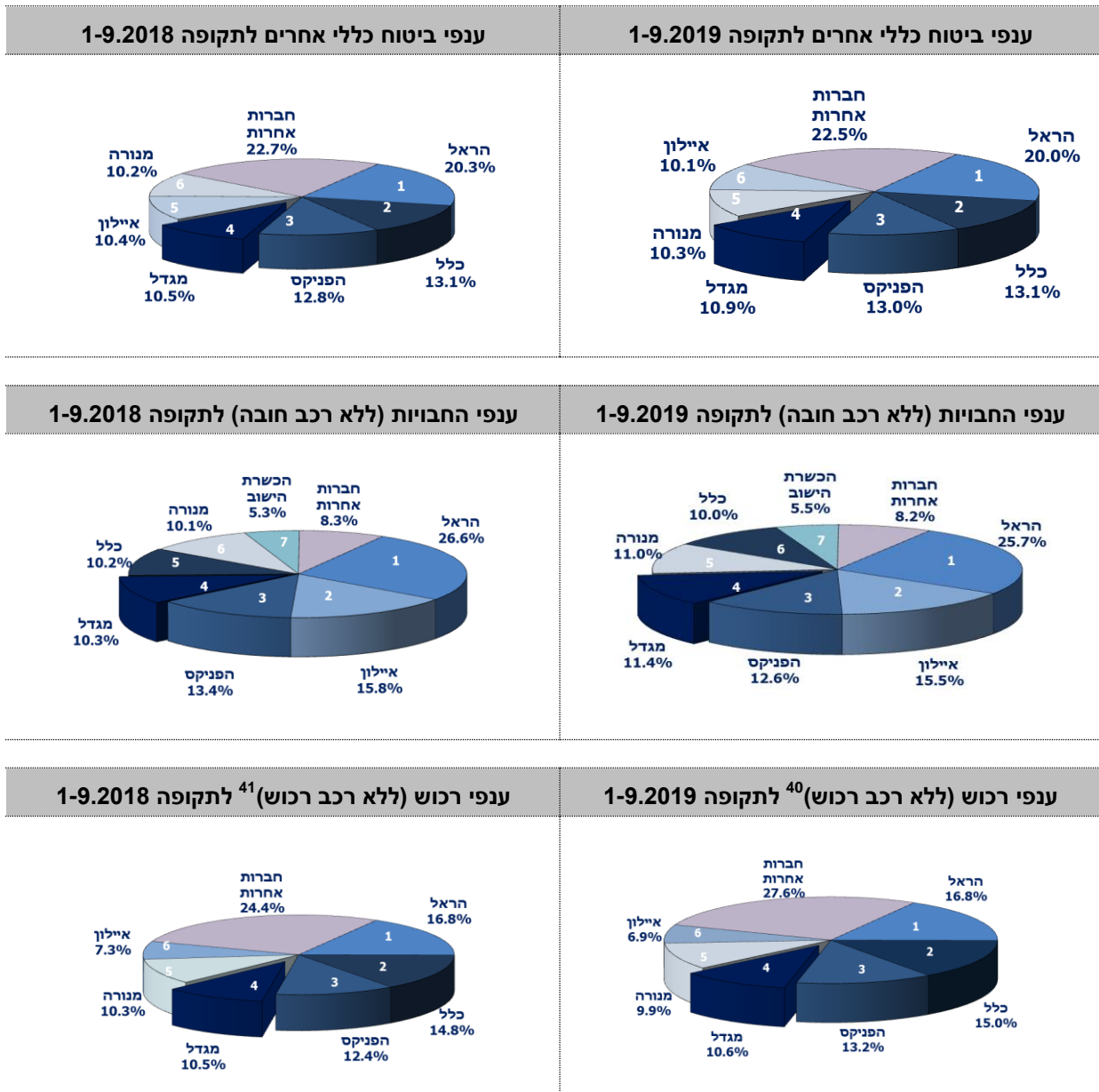
13.2. נתוני שוק במונחי פרמיות ברוטו^{38 39}

³⁷ נתוני השוק מבוססים על עיבוד דיווחי משרד האוצר שפורסמו באתר האינטרנט ("דוחות ניהוליים").

³⁸ הנתונים המפורטים בסעיף זה מבוססים על עיבוד דיווחי משרד האוצר שפורסמו באתר האינטרנט ("דוחות ניהוליים"), למעט אם נאמר במפורש אחרת.

³⁹ במסגרת חברות אחרות נכללת הקרן לביטוח נזקי טבע בחקלאות בע"מ שנתח השוק שלה נכון ליום 30.9.2019 הינו כ-1.7%.

13.3 השיטות העיקריות של הקבוצה להתמודד עם התחרות

החברה מתמודדת עם התחרות בתחום הביטוח הכללי במספר מישורים:

- (א) ניהול התעריף בביטוחי הפרט ובביטוחים העסקיים - הקבוצה מנהלת את התעריף בביטוחי הפרט ובביטוחים העסקיים באופן שמאפשר לה להתחרות על נתחי השוק ופלחי הלקוחות בהם היא מעוניינת, תוך ניתוח הידע המצטבר שברשותה בתחום הביטוח הכללי אשר מאפשר לה להגיב לשינויים בשוק. החברה בוחנת מודלי תמחור חדשים, לרבות שיפור החיתום, התמחור והמודלים האקטואריים.
- (ב) שיפור האמצעים המיועדים להוביל לגידול בהיקפי הפעילות של הקבוצה, ובכלל זאת: שיפור תהליכי שיווק, מכירה ומתן שירות ללקוח על ידי שימוש בכלים טכנולוגיים.
- (ג) ייעול תהליכי סילוק התביעות ושיפור השירות לסוכני ומבוטחי החברה בכל הקשור בשירות בתביעות.
- (ד) הנגשת השירות ללקוחות ולסוכנים באמצעים תפעוליים וטכנולוגיים - החברה פועלת לשיפור השירות והנגשתו ללקוחותיה ולסוכנים באמצעות התייעלות תפעולית, הטמעה ושימוש במערכות מחשוב מתקדמות, לרבות פיתוח אמצעים דיגיטליים שונים לסוכנים אשר נועדו לייעל את עבודתם ולהקל עליה.

⁴⁰ במסגרת חברות אחרות נכללת הקרן לביטוח נזקי טבע בחקלאות בע"מ שנתח השוק שלה נכון ליום 30.9.2019 הינו כ-6.9%.

⁴¹ במסגרת חברות אחרות נכללת הקרן לביטוח נזקי טבע בחקלאות בע"מ שנתח השוק שלה נכון ליום 30.9.2019 הינו כ-6.9%.

14.1. התפלגות הפעילות בתחום ביטוח כללי

להלן פרטים אודות התפלגות הפעילות בתחום ביטוח כללי, לפי פרמיות ברוטו, בשנים 2017 - 2019 (במיליון ש"ח ובאחוזים):

2017	2017	2018	2018	2019	2019	
76	1,672	71	1,714	70	1,642	מבוטחים פרטיים ולקוחות עסקיים קטנים
24	530	29	688	30	689	ביטוח קבוצתי ומפעלים גדולים ⁽¹⁾
100	2,202	100	2,402	100	2,331	סה"כ

(1) כולל צ"י רכב וחברות שעיסוקן ברכב.

העלייה בשיעור הביטוח הקבוצתי ומפעלים גדולים בשנת 2018 לעומת שנת 2017, נבעה מזכייתה של מגדל ביטוח (בפעם השנייה) במרכז לביטוח רכב לעובדי המדינה לשנת 2018 וקוזזה בחלקה בשל הפסקת ביטוח עסק גדול. יצוין מכרז עובדי המדינה עבור שנת 2017 נכנס לתוקף בסוף שנת 2016 ולכן הפרמיות בגינו לא נכללו בשנת 2017, לפירוט ראה סעיף שגיאה! מקור ההפניה לא נמצא. לעיל.

לקבוצה אין תלות בלקוח בודד או במספר מצומצם של לקוחות בתחום ביטוח כללי. בנוסף, לחברה אין לקוח בודד שהכנסות החברה ממנו מהוות 10% או יותר מסך הכנסות החברה בדוחות המאוחדים.

לפרוט חלוקת הפרמיות לפי ענפים במסגרת ביטוח כללי ראה באור 3 לדוחות הכספיים.

14.2. ותק והתמדה של הלקוחות

14.2.1. ביטוח רכב חובה

בשנת 2019, שיעור החידושים בענף ביטוח רכב חובה, במונחי פרמיות מהפוליסות שהיו בתוקף בשנה קודמת, הסתכם בכ-67%, לעומת שיעור חידושים של כ-68% בשנת 2018 וכ-58% בשנת 2017.

העלייה בשיעור החידושים בשנת 2018 לעומת שנת 2017 הושפעה בעיקרה מגידול בכמות הפוליסות שחודשו.

להלן פרטים אודות התפלגות וותק לקוחות בביטוח רכב חובה, במונחי מחזור פרמיות, לשנים 2017-2019:

2017	2018	2019	מספר שנות ביטוח (שנות ותק)
32%	32%	29%	שנת ביטוח ראשונה (ללא ותק)
21%	22%	23%	שנת ביטוח שנייה (שנת ותק אחת)
15%	21%	23%	שנת ביטוח שלישית (שתי שנות ותק)
32%	26%	26%	למעלה משלוש שנות ותק
100%	100%	100%	סה"כ

14.2.2. ביטוח רכב רכוש

בשנת 2019, שיעור החידושים בענף ביטוח רכב רכוש, במונחי פרמיות מהפוליסות שהיו בתוקף בשנה קודמת, הסתכם בכ-70%, לעומת כ-74% בשנים 2018 וכ-77% בשנת 2017.

הירידה בשיעור החידושים בין השנים 2017-2019 הושפעה משחיקת הפרמיה הממוצעת על רקע החרפת התחרות בשוק.

להלן פרטים אודות התפלגות וותק לקוחות בביטוח רכב רכוש, במונחי מחזור פרמיות, לשנים 2017-2019:

2017	2018	2019	מספר שנות ביטוח (שנות ותק)
28%	27%	23%	שנת ביטוח ראשונה (ללא ותק)
24%	23%	21%	שנת ביטוח שנייה (שנת ותק אחת)
17%	23%	26%	שנת ביטוח שלישית (שתי שנות ותק)
30%	27%	30%	למעלה משלוש שנות ותק
100%	100%	100%	סה"כ

14.2.3. פלח לקוחות משותף לענפי רכב חובה ורכב רכוש

(א) בשנת 2019, פלח הלקוחות המשותף לענף רכב חובה ולענף רכב רכוש הינו כ-78% מהמבוטחים בענף רכב חובה, לעומת כ-77% בשנת 2018 וכ-69% בשנת 2017.

(ב) בשנת 2019 פלח הלקוחות המשותף לענף רכב רכוש ולענף רכב חובה הינו כ-93% מהמבוטחים בענף רכב רכוש, בדומה לשנת 2018 ולעומת כ-82% בשנת 2017.

14.2.4. ביטוח דירות

בשנת 2019, שיעור החידושים בענף ביטוחי הדירות⁴² במונחי פרמיות מהפוליסות שהיו בתוקף בשנה קודמת הסתכם בכ-94%, לעומת כ-93% בשנת 2018 וכ-94% בשנת 2017.

להלן פרטים אודות התפלגות ותק לקוחות בביטוחי דירות⁴³ במונחי מחזור פרמיות לשנים 2017-2019 באחוזים:

2017	2018	2019	מספר שנות ביטוח (שנות ותק)
16%	15%	15%	שנת ביטוח ראשונה (ללא ותק)
14%	13%	13%	שנת ביטוח שנייה (שנת ותק אחת)
9%	12%	11%	שנת ביטוח שלישית (שתי שנות ותק)
61%	61%	62%	למעלה משלוש שנות ותק
100%	100%	100%	סה"כ

⁴² לא כולל ביטוח ללווי בנקים למשכנתאות, אשר הינו במסגרת ביטוח קבוצתי ב-run off.

⁴³ לא כולל ביטוח ללווי בנקים למשכנתאות, אשר הינו במסגרת ביטוח קבוצתי ב-run off.

חלק ג' - מידע נוסף אודות ענפי ביטוח שלא נכללו בתחומי הפעילות - אין

חלק ד' - מידע נוסף ברמת כלל החברה

15. מגבלות ופיקוח החלים על פעילות החברה

15.1. רגולציה ופיקוח - כללי

פעילות הקבוצה בתחומים השונים כפופה לרגולציה ענפה ופיקוח הדוק על ידי רשויות פיקוח שונות, כדלקמן:

פעילויות הביטוח, פנסיה וגמל

פעילות הביטוח, הפנסיה והגמל בקבוצה, נתונה לפיקוח הממונה, שבמסגרת סמכויותיו על פי החוקים השונים, מוסמך להוציא הוראות הנוגעות לדרכי פעולתם וניהולם של הגופים הנמצאים תחת פיקוחו.

בהתאם לחוק הפיקוח, עיסוק בביטוח, לרבות בתיווך בביטוח, מחייב קבלת רישיון, וחוק הפיקוח קובע הוראות לעניין רישוי מבטחים וסוכני ביטוח לרבות סמכות לבטל רישיונות. החזקה של אמצעי שליטה במבטח וסוכנות ביטוח מחייבת קבלת היתרים, וחוק הפיקוח כולל הוראות הנוגעות לקבלת היתרי שליטה והיתרי החזקה כאמור. פעילות הקבוצה בתחום הפנסיה מחייבת קבלת רישיון מבטח וכן קבלת היתר לפעול כחברה מנהלת. פעילות הקבוצה בתחום הגמל מחייבת אף היא קבלת היתר לפעול כחברה מנהלת. לפירוט בעניין רישיונות והיתרים כאמור, ראה סעיף 16.1.1 להלן.

ההוראות הרגולטוריות המתוארות להלן מחולקות לסעיפי משנה בהתאם לתחומי הפעילות של החברה כפי שמופיעים בחלק ב' לדוח זה. הוראות רגולטוריות אשר הובאו בפירוט במסגרת תיאור תחומי הפעילות בחלק ב' לדוח זה, יוזכרו בתמצית במסגרת סעיף זה תוך הפניה לפירוט האמור במסגרת תחום הפעילות עצמו, אשר כולל גם את ההשלכות הצפויות על החברה, לפי העניין. הוראות רגולטוריות אשר רלוונטיות למספר תחומי פעילות ו/או אשר לא הובאו בפירוט במסגרת תיאור תחום פעילות ספציפי כאמור, יתוארו בהרחבה במסגרת סעיף זה להלן.

יודגש, כי ההוראות הרגולטוריות המפורטות להלן אינן מהוות רשימה ממצה של כלל הוראות הדין החלות על הקבוצה אלא רק את ההוראות העיקריות שבהן, בראיית החברה.

15.2. הכרעות עקרוניות בתלונות, עריכת ביקורות, דרישות נתונים, עיצומים כספיים

כנגד הקבוצה, כמו גם כנגד קבוצות ביטוח אחרות, מוגשות, מעת לעת, תלונות, חלקן מועברות לממונה. הכרעות הממונה בתלונות אלו ניתנות לעיתים רחוקות, כהכרעות רוחביות ביחס לקבוצות מבוטחים.

במסגרת סמכויות הפיקוח עורך הממונה, מעת לעת, ביקורות ובדיקות מטעמו בגופים המוסדיים בקבוצה. במסגרת זו, בין היתר, מתקבלות דרישות ו/או הנחיות ביחס לטיפול הקבוצה במוצרים השונים לרבות הנחיות לתיקון פעולות שונות ובמקרים חריגים מחייבת ביצוע החזרים כספיים למבוטחים.

לפירוט ראה באור 38 ו.1 לדוחות הכספיים.

15.3. פעילות הקבוצה בכללותה

להלן יפורטו הוראות דין מהותיות (לרבות טיטות) שפורסמו בתקופת הדוח ועד פרסומו המתייחסות לפעילויות הקבוצה בכללותה.

15.3.1. הקלות רגולטוריות בעקבות התפשטות נגיף הקורונה

ביום 23 במרס 2020, פרסם הממונה הודעה לעיתונות לפיה תינקט סדרת צעדים שעיקרה הסרת חסמים בשוק ההון, במטרה להגן על כספי החוסכים ולשפר את הנזילות בבורסה ("ההודעה"). מטרת פרסום ההודעה הינה להגן על כספי החוסכים, המנוהלים ומושקעים בבורסה באמצעות הגופים המוסדיים, ועל מנת להגדיל את יעילות המסחר בבורסה. עוד מוסבר בהודעה כי הסרת החסמים נעשתה בראש ובראשונה מתוך ראיית טובת החוסכים והגנה על תיק השקעות, וכי מרבית הצעדים הננקטים להסרת החסמים ו/או שבהם שוקל הממונה לנקוט בעתיד ואשר יוצאו לפועל כתלות במצב המסחר בבורסה ובשוק ההון בכלל, יהיו בתוקף לתקופה קצובה אשר תסייע להתמודד עם השלכות המצב הנוכחי על השווקים ועל תיקי החוסכים.

בהמשך להודעת הממונה, ביום 24 במרס 2020 פרסמו מספר טיטות הוראות רגולטוריות, ובכללן: טיטת הוראת שעה בעניין אישור השקעות במקרים מיוחדים, הכוללת הקלה מוצעת במגבלת החזקה באגרות חוב סחירות מכספי עמיתים (ניתן יהיה להחזיק עד 49% חלף 25% ערב כניסת ההקלה); טיטת מדיניות למתן היתר להחזקת אמצעי שליטה בגוף מוסדי לגופים המנהלים כספי לקוחות הכוללת הקלה מוצעת במגבלת החזקה במניות גופים מוסדיים עם בעל שליטה (ניתן יהיה להחזיק עד 7.5% ממניות גוף מוסדי, חלף 5% ערב כניסת ההקלה) וכן את טיטת תיקון הוראות החוזר המאוחד – פרק 4 לשער 5 "ניהול נכסי השקעה" הכוללת הקלה מוצעת בהשקעה בקרנות סל בדרך של תיקון המאפשר לגופים המוסדיים להשית הוצאות ישירות בשל השקעה בקרנות סל המוחזקות למסחר ומשקיעות במדדים בישראל בלבד, וכן הקלה מוצעת שבמסגרתה יתאפשר בתנאים מסוימים, למשקיע מוסדי להפוך לשולט בתאגיד לווה או למחזיק

של למעלה מ-20% מאמצעי השליטה של תאגיד לווה, אגב הסדר חוב. יתכן שחלק מההקלות המוצעות הכלולות בטיטות שלעיל, תינתנה לתקופה מוגבלת בלבד.

כמו כן, הממונה בוחן מתן אפשרות לגוף מוסדי לרכוש אגרות חוב עם הקלות מסוימות שיביאו להשוואת הכללים החלים על גופים מוסדיים לאלו החלים על קרנות נאמנות בקשר לרכישת אגרות חוב קונצרניות. בנוסף, צוין בהודעה, כי בימים הקרובים מתכוון הממונה לבחון חבילה נוספת של תמריצים להגדלת השקעות בישראל על פני השקעות בחו"ל תוך התמקדות בהשקעות בתשתיות ובחברות ישראליות קטנות ובינוניות.

15.4. תחום ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח

להלן יפורטו הוראות דין מהותיות החלות על התחום, וכן הסדרים תחיקתיים (לרבות טיוטות) אשר פורסמו בתקופת הדוח ועד פרסומו.

15.4.1. חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981 ("חוק הפיקוח")

חוק הפיקוח כולל הוראות שעניינן הפיקוח על עסקי הביטוח ובין היתר הוראות בדבר הגבלות על ניהול עסקים, הוראות לעניין משטר תאגידי, אורגנים ובעלי תפקידים במבטח, דינים וחשבונות, סמכויות פיקוח וביטוח מנהלי, הוראות לעניין הפרדת עסקי ביטוח חיים מעסקים אחרים של מבטח, הוראות לעניין שמירה על ענייני מבטחים, הוראות לעניין שמירה על יכולת לקיים התחייבויות ועל ניהול תקין, הוראות המסמיכות את שר האוצר ו/או הממונה על שוק ההון, להתקין תקנות ולהוציא הוראות, על פי הסמכויות שהוגדרו להם, בעניינים שונים הקשורים לפיקוח על פעילות הביטוח על היבטיהם השונים ועוד. מכוח הסמכויות האמורות, הותקנו תקנות בנושאים שונים וכן מפורסמים מעת לעת על-ידי הממונה הוראות שונות שעניינן הסדרת פעילותם של הגופים המפוקחים על-ידו.

חוק הפיקוח כולל גם הוראות שעבירה עליהן מהווה עבירה פלילית, וכן מסמיך את הממונה להשית עיצומים כספיים בסכומים משמעותיים תוך שימוש בסמכויות מנהליות שהחוק מקנה לו.

15.4.2. חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005 ("חוק קופות הגמל")

החוק מסדיר את דרכי הקמתן של קופות גמל, את סוגי קופות הגמל, אופן ניהולן ודרכי פעילותן של החברות המנהלות, ואת מערכת היחסים שבין העמית והחברה המנהלת. חוק קופות הגמל מחיל חלק מהוראות חוק הפיקוח גם על חברות מנהלות. חוק קופות הגמל כולל הוראות לעניין סמכות הממונה לתת הוראות ניהול תקין בדומה לסמכות הממונה להוציא הוראות לניהול תקין אצל מבטח והוראות דומות לעניין עיצומים כספיים ועבירות פליליות בדומה לחוק הפיקוח. הוראות החוק מסדירות אף את זכותו של עובד לבחור את סוג המוצר הפנסיוני והגוף המוסדי ממנו הוא רוצה לרכוש את המוצר שבחר. תכניות ביטוח המוכרות כקופת ביטוח, כפופות אף הן לחלק מהוראות הכלולות בחוק קופות הגמל.

15.4.3. תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (כללי השקעה החלים על גופים מוסדיים) התשע"ב-2012 ("תקנות ההשקעה")

בתקנות ההשקעה שנכנסו לתוקף בחודש יולי 2012 נקבעה מסגרת אחידה לכללי השקעה החלים על כל הגופים המוסדיים, המסדירה את עקרונות ההשקעה בנכסים של הגופים המוסדיים, ומסמיכות את הממונה לקבוע הוראות בעניינים שונים המתייחסים לכללי ההשקעה החלים על גופים מוסדיים (נוסטרו, חברה מנהלת, כספי פוליסות משתתפות ברווחים ונכסי קרנות פנסיה וקופות גמל).

בנוסף קבועות בתקנות אלה גם הוראות שעניינן שליטה והחזקת אמצעי שליטה על-ידי מבטח בתאגידים אחרים, ובין היתר, נקבע, כי מבטח לא ישלוט ולא יחזיק יותר מ-20% מאמצעי שליטה אלא בתאגידים שפורטו בתקנות שהם (1) מבטח אחר (2) חברה מנהלת (3) תאגיד שעיסוקו העיקרי הוא החזקת נכסי מקרקעין וניהולם (4) סוכן תאגיד (5) תאגיד שעיסוקו העיקרי הוא ניהול השקעות או העמדת אשראי עבור המבטח ועבור גופים מוסדיים שבשליטתו (6) תאגיד מסוג אחר שעיסוקו העיקרי קשור בפעילותו השוטפת של המבטח. השקעה בסוגי התאגידים המנויים בפסקה (5) ו-(6) לעיל טעונים אישור מראש של הממונה, ונקבעו הוראות לעניין ההון העצמי הנדרש כנגד החזקה בתאגידים האמורים.

15.4.4. חוק חוזה הביטוח, התשמ"א-1981 ("חוק חוזה ביטוח")

החוק מסדיר בעיקר את מערכת היחסים בין המבטח ובין המבוטח, לרבות מעמדו של סוכן הביטוח, וכן קובע הוראות שונות בנושאים העיקריים הבאים: מהות חוזה הביטוח, חובת גילוי ותוצאות אי הגילוי, תקופת הביטוח והתנאים לביטולה או לקיצורה, מעמדם זכויותיהם של מוטבים, הוראות לעניין תשלומי דמי הביטוח ומועדיהם (לרבות קביעת ריבית מיוחדת על הימנעות מתשלום תגמולי ביטוח שאינם שנויים במחלוקת), הוראות לעניין שינויים בסיכון המבוטח, הוראות לעניין אופן תשלומי תגמולי הביטוח (לרבות מועד התיישנות לגביהם) והוראות שונות המיוחדות לסוגי הביטוח השונים כגון ביטוח חיים, ביטוח תאונות מחלה ונכות, ביטוח נזקים, ביטוח חבות וכו'.

15.4.5. **חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ייעוץ, שיווק ומערכת סליקה פנסיוניים), התשס"ה-2005 ("חוק השיווק והייעוץ")**

חוק זה מסדיר שני נושאים מרכזיים:

(א) הוראות שעניינן העיסוק בייעוץ ושיווק של מוצרים פנסיוניים והפיקוח עליהם.

(ב) הוראות שעניינן מערכת סליקה פנסיונית מרכזית.

עיסוק בייעוץ ובשיווק של מוצרים פנסיוניים - החוק הגדיר שני עיסוקים הדורשים הכשרה ורישוי - ייעוץ פנסיוני ושיווק מוצרים פנסיוניים. האבחנה בין ייעוץ לשיווק מבוססת על קיומה של "זיקה" של בעל הרישוי למוצר שהוא משווק. בחוק קבועות הוראות לעניין חובת הרישוי הן של יועץ פנסיוני והן של משווק פנסיוני, התנאים למתן רישיונות כאמור, חובותיו של בעל הרישוי, איסורים והגבלות החלים על עיסוק בייעוץ פנסיוני ובשיווק פנסיוני (לרבות הוראות לעניין עיסוק בייעוץ פנסיוני על-ידי תאגיד בנקאי), הוראות לעניין הפיקוח על בעל הרישוי, לרבות סמכות הממונה להוציא הוראות לניהול תקין ושמירה על עסקי מבוטחים, הוראות הנוגעות למערכת היחסים בין היועץ/הסוכן הפנסיוני ובין הגוף המוסדי שנועדו להשוות הוראות חוק רלבנטיות החלות על סוכנים גם על משווקים ויועצים פנסיוניים, וכן הוראות המקנות לממונה סמכות להשית עיצומים וסנקציות פליליות.

הסדרת נושא המסלקה הפנסיונית - החוק כולל הוראות שעניינן הסדרת הקמתה והפעלתה של מסלקה פנסיונית, לרבות ההיתרים הנדרשים להקמתה, וכן הוראות שעניינן חובת השימוש במערכת הסליקה הפנסיונית.

15.4.6. **תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (דמי ניהול), התשע"ב-2012**

התקנות האמורות מהוות חלק מההסדרה הרגולטורית בדמי הניהול של התחום, שנכנסה לתוקף החל מיום 1 בינואר 2013, וקובעות מודל אחיד לגביית דמי הניהול בשלושת מוצרי החיסכון הפנסיוני (פוליסות ביטוח המוכרות כקופת גמל, קרנות פנסיה וקופות גמל), כך שדמי הניהול נגבים הן מההפקדות והן מהצבירה, וכן קובעות את גובה דמי הניהול המירבי אותו ניתן לגבות ממוצרי החיסכון הפנסיוני.

15.4.7. **תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (העברת כספים בין קופות גמל) התשס"ח-2008 ("תקנות הניוד")**

תקנות אלה מסדירות העברת כספים בין קופות גמל (להלן: "**העברת כספים**") וכוללות הוראות בנושאים העיקריים הבאים: התנאים והסייגים להעברת כספים, המועדים להעברת הכספים (לרבות מנגנון פיצוי בגין עיכוב בהעברתם), אופן העברת הכספים, העברת האחראיות הביטוחית במקרה בו לעמית העובר היה כיסוי ביטוחי לסיכונים נכות או מוות, מניעת תכנוני מס לא לגיטימיים באמצעות העברת כספים ועוד.

15.4.8. **תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (תשלומים לקופות גמל) התשע"ד-2014**

בחודש פברואר 2016 נכנסו לתוקף, בצורה הדרגתית, תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (תשלומים לקופות גמל) התשע"ד-2014 ("**תקנות התשלומים**"), המסדירות את אופן זרימת המידע בין כלל הגורמים המעורבים לעניין אופן ביצוע ההפקדות ושיוכן למרכיבי חשבון קופת הגמל (מעסיקים, גופים מוסדיים וחברות מתפעלות). נכון למועד הדוח, תקנות התשלומים חלות ביחס לכל המעסיקים, המעסיקים יותר מ-10 עובדים.

יצוין כי במהלך שנת 2019, פורסמו הוראות המעדכנות את אופן יישום תקנות התשלומים, הנוגעות, בין היתר, לתהליך סליקת הכספים, העברת המידע על הפקדת התשלומים והסדרת המבנה והתוכן של פרטי המידע והנתונים המועברים בין המעסיקים, המצריכות היערכות תפעולית של מגדל ביטוח.

16. **חסימי כניסה ויציאה**

16.1. **חסימי כניסה**

חסימי הכניסה העיקריים של תחומי הפעילות השונים של הקבוצה קבועים בהוראות הדינים הרלבנטיים המחייבים קבלת רישיונות והיתרים.

16.1.1. **רישיונות והיתרים**

(א) **פעילות ביטוח, קרנות פנסיה וקופות גמל**

בהתאם לחוק הפיקוח, עיסוק בביטוח (לרבות החזקה של חברה מנהלת של קרן פנסיה) מחייב מתן רישיון מבטח לפי חוק הפיקוח ("**רישיון מבטח**"), החזקה של יותר מחמישה אחוזים מסוג מסוים של אמצעי שליטה במבטח מותנית בקבלת היתר להחזקת אמצעי שליטה מאת הממונה ("**היתר החזקה**"), ושליטה במבטח או בסוכן תאגיד מותנית אף היא בקבלת היתר שליטה מאת הממונה ("**היתר שליטה**").

בין יתר השיקולים למתן רישיון מבטח, סוכן תאגיד, היתר החזקה והיתר שליטה מביא הממונה בחשבון מגוון רחב של שיקולים ובהם, בין היתר, הצגת תכניות הפעולה של המבקש, התאמת נושאי המשרה לתפקידים, האמצעים הכספיים, הניסיון והרקע העסקי של הגורמים המבקשים את הרישיון או ההיתרים, התחרות בשוק ההון לרבות במשק הביטוח ורמת השירות בו, המדיניות הכלכלית של הממשלה, הסדרים לעניין ביטוח משנה, צוות העובדים וכו'. הממונה רשאי לקבוע תנאים ומגבלות בקשר למתן ההיתרים לרבות ביחס לקיום גרעין שליטה קבוע ויציב במבטח, איסור על שעבוד של אמצעי שליטה הנכללים במסגרת שרשרת השליטה במבטח, שמירת מסגרת קבוצת השליטה לרבות קביעת הוראות או מגבלות ביחס למכירה או העברה של אמצעי השליטה לאחר.

בהתאם לחוק קופות הגמל, עיסוק בניהול קופות גמל מחייב מתן רישיון חברה מנהלת, וכן החזקה של יותר מחמישה אחוזים מסוג מסוים של אמצעי שליטה בחברה מנהלת של קופת גמל מותנית בקבלת היתר החזקה ו/או היתר שליטה, לפי העניין. השיקולים שנמנו לעיל לעניין מתן הרישיונות וההיתרים במבטח חלים, בשינויים המחויבים, גם על קופות הגמל. דין קופת גמל לקצבה כדין מבטח.

כמו כן בהתאם לסעיף 32 (ג.1) לחוק הפיקוח, נקבע **איסור על החזקה מהותית בתחום החיסכון לטווח ארוך**, החזקה מהותית הוגדרה כהחזקת נתח שוק העולה על 15% מסך נכסי החיסכון לטווח ארוך, כפי שהוגדרו בחוק הפיקוח⁴⁴.

בהתאם לנתונים שפרסם הממונה, בחוזר מחודש דצמבר 2019, סך שווי כלל נכסי החיסכון לטווח ארוך, נכון ליום 30 בספטמבר 2019 עומד על כ-1,281.2 מיליארד ש"ח. נתח השוק המקסימלי, בהתאם לחישוב האמור ונכון למועד הנ"ל הינו כ-192.2 מיליארד ש"ח.

הקבוצה מחזיקה, נכון ליום 30 בספטמבר 2019 ועל בסיס הנתונים שעל-פיהם חושבו שווי הנכסים האמורים בכ-16.0% מסך נכסי החיסכון לטווח ארוך וזאת בהתאם לחריג בחוק הפיקוח הקובע כי שיעור ההחזקה יכול לחרוג מסף המהותיות בהתקיים שינוי בשווי הנכסים המנוהלים על ידו או בידי הגופים המוסדיים בשליטתו או בשל הצטרפות מבוטחים או עמיתים לתכניות ביטוח או לקופות גמל או לקרנות פנסיה.

(ב) הון מינימאלי נדרש ממבטח

בחודש אפריל 2018 פורסמו תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (הון עצמי מזערי הנדרש לקבלת רישיון מבטח), התשע"ח-2018 (להלן בפסקה זו: "**תקנות הון עצמי מזערי לקבלת רישיון מבטח**"), אשר ביטלו והחליפו את תקנות ההון, באופן הבא: לעניין הון עצמי מזערי לקבלת רישיון של חברת ביטוח, יחולו תקנות הון עצמי מזערי לקבלת רישיון מבטח, אשר במסגרתן הופחת ההון העצמי הנדרש לקבלת רישיון חברת ביטוח. כך, נקבע כי ככלל, לחברה המבקשת לעסוק בביטוח חיים או בביטוח בריאות ארוך טווח - נדרש הון עצמי מינימלי של 15 מיליון שקלים חדשים; ולחברה המבקשת לעסוק בביטוח כללי או בביטוח בריאות קצר טווח - נדרש הון עצמי מינימלי של 10 מיליון שקלים חדשים, ואולם לחברה המבקשת לעסוק בביטוח חבויות - 15 מיליון שקלים חדשים.

(ג) היתר להחזקת אמצעי שליטה בגופים המוסדיים בקבוצה

במסגרת מהלך העברת החזקות אליהו 1959 לידי אליהו הנפקות ניתן לאלהו הנפקות ביום 19 בספטמבר 2017 היתר הממונה להחזקת אמצעי שליטה ולשליטה בחברה, מגדל מקפת ויוזמה (להלן: "**ההיתר החדש**"). ההיתר החדש כולל תנאים ומגבלות כמקובל בהיתר שליטה במבטחים. כמו כן, לפרטים נוספים לעניין ההון העצמי הנדרש מהגופים המוסדיים אשר בשליטת אליהו הנפקות, ראה באור 7.ג. לדוחות הכספיים.

נוסף על האמור לעיל, מר שלמה אליהו מסר לממונה, כתב התחייבות שנחתם ביום 18 בספטמבר 2017. בהתאם לכתב התחייבות האמור (שתוקף היתר השליטה הותנה במסירתו), התחייב מר שלמה אליהו, בהיותו בעל השליטה בחברה, במגדל מקפת וביוזמה ("**המבטחים**"), להשלים את ההון העצמי של החברה לסכום הקבוע בתקנות הפיקוח על עסקי הביטוח (הון עצמי מינימלי הנדרש ממבטח), התשנ"ח-1998 או כל תקנה או דין אחר שיבואו במקומן וכן להשלים את ההון העצמי של מגדל מקפת ושל יוזמה לסכום הקבוע בתקנות ההון, או כל תקנה או דין אחר שיבואו במקומן. ההתחייבות היא בלתי הדירה ותקפה כל עוד מר שלמה אליהו שולט, במישרין או בעקיפין, במבטחים הנזכרים לעיל.

(ד) היתרים ומגבלות בעקבות רכישת השליטה בחברה

היתר הממונה על ההגבלים העסקיים - ביום 12 ביוני 2012, ניתן אישור הממונה על הגבלים עסקיים למיזוג בין מר שלמה אליהו, אליהו 1959 והחברה. אישור הממונה תוקן ביום 7 בדצמבר 2014. על פי תנאי המיזוג (כולל

⁴⁴ לעניין החזקה מהותית בתחום החיסכון לטווח ארוך לצורך קבלת היתר כאמור, לא יילקחו בחשבון הפרמטרים הבאים: (1) שינוי בשווי השוק של נכסי החיסכון לטווח ארוך המנוהלים (2) שינוי בשווי כלל נכסי החיסכון לטווח ארוך (3) הצטרפות מבוטחים/עמיתים לתוכניות הביטוח/קופות גמל באופן המגדיל את סך הנכסים, למעט הצטרפות שבאה בעקבות התקשרות עם גוף מוסדי אחר או מיזוג עמו.

התיקון מיום 7 בדצמבר 2014) החל ממועד השלמת העסקה, לא תתקשר החברה (במישרין ובעקיפין)⁴⁵, בהסכם עם חברות סוחרות קשורות⁴⁶ לביצוע עסקאות בנכסי עמיתים, אשר התמורה בגינו תשולם מנכסי העמיתים, אלא בדרך של הליך תחרותי המעניק לכל חברה סוחרת הזדמנות שווה להשתתף בו ("ההליך התחרותי") ואשר ישתתפו בו ארבע חברות סוחרות לכל הפחות.

הצעתה של חברה סוחרת קשורה לביצוע עסקאות מסוימות בנכסי עמיתים, תוכל להיבחר בהליך התחרותי רק במידה שהוגשו הצעות לביצוע של אותו סוג עסקאות מארבע חברות סוחרות לכל הפחות, וכן שתעריפי העמלות שהציעה החברה הסוחרת הקשורה הם הנמוכים ביותר מבין הצעות אלו.

החברה לא תנהל משא ומתן או מגעים עם חברה סוחרת קשורה או מי מטעמה, בקשר לפרטי ההליך התחרותי ותנאיו, לפני פרסום מסמכי ההליך התחרותי ואחריו ועד לבחירת הזוכים בו, למעט קבלת הבהרות בקשר להצעות שהוגשו על-ידי המשתתפים בהליך.

במועד רכישת השליטה הוראה זו הייתה רלבנטית לבנק לאומי ובנק אגוד. נכון למועד דוח זה, ההוראה האמורה רלוונטית רק להתקשרות עם בנק אגוד. ראה פירוט בראו 2.א.37 לדוחות הכספיים.

16.1.2. הון עצמי ומגבלות על חלוקת דיבידנד

לפירוט בעניין ההון הנדרש של הגופים המוסדיים בקבוצה, ומגבלות לעניין חלוקת דיבידנד לרבות סכומי עודפים שאינם ניתנים לחלוקה, ראה סעיף 5 בחלק א' לעיל וכן באור 1.14 ד לדוחות הכספיים.

16.1.3. מומחיות, ידע וניסיון

הפעילות הביטוחית והפיננסית של עסקי הקבוצה מחייבת ידע מקצועי ספציפי, בעיקר בתחום האקטואריה וניהול סיכונים, והיכרות עם שווקי הפעילות לרבות שוק ביטוח המשנה. כמו כן, לצבירת ניסיון בפעילות זו ומידע אקטוארי ובסיס נתונים רחב חשיבות רבה לקביעת תעריפים וחיתום של עסקים חדשים. מעבר לכך הפעילות הביטוחית והפיננסית של הקבוצה מחייבת קיום תשתית טכנולוגית ומקצועית התומכת בתחומי הפעילות של הקבוצה וכוח אדם, מקצועי, מיומן ובהיקפים מתאימים.

16.1.4. גודל מינימלי (מסה קריטית)

על מנת לכסות את עלויות התפעול הקבועות הגבוהות הנדרשות להפעלת המערכות הביטוחיות וההשקעיות, כולל הצורך לענות על הדרישות הרגולטוריות המשתנות בתחומים השונים, דרוש היקף מינימלי של הכנסות על מנת לכסות את עלויות התפעול.

16.2. חסמי יציאה

חסמי היציאה העיקריים מפעילויות הקבוצה השונות קבועים אף הם בדינים הרלבנטיים.

פעילות הביטוח הפנסיה והגמל

פירוק או חיסול של עסקי ביטוח של מבטח כפופים לפיקוחו של הממונה אשר רשאי להורות למבטח לפעול בדרך מסוימת בחיסול העסקים או לפנות לבית המשפט בבקשה למתן צו שהפירוק יהיה בידי בית המשפט או בפיקוחו.

מיזוג, פיצול, הפסקת ניהול או פירוק מרצון מחייבים קבלת אישור מראש של הממונה, לרבות מתן היתר שליטה חדש לגורם אשר רוכש את הפעילות. אם הוגשה בקשה לצו למינוי כונס נכסים או מפרק זמני על חברה מנהלת והצווים כאמור לא בוטלו תוך תקופה מסוימת שנקבעה בחוק קופות הגמל או שהניהול לא עבר לחברה מנהלת אחרת תוך התקופה שנקבעה בחוק, רשאי הממונה להחיל את סמכויותיו בכל הקשור לשמירת יציבותה של קופת הגמל לרבות מינוי מנהל מורשה בהתאם לכללים שנקבעו לגבי חברות ביטוח.

בעסקי ביטוח חיים והפנסיה וכן בעסקי ביטוח כללי בענפים המאופיינים "בתביעות זנב ארוך" - הפסקת הפעילות כרוכה בהמשך הטיפול בתיק הלקוחות הקיים ובתביעות ביטוחיות הנובעות ממנו לתקופות ארוכות (Run Off).

17. גורמי הצלחה קריטיים

הגורמים המנויים להלן הינם גורמים המשפיעים על ההצלחה בפעילויות הקבוצה ("גורמי הצלחה").

⁴⁵ לעניין זה החברה משמעה - החברה, לרבות אדם קשור, כהגדרת מונח זה בכללי ההגבלים העסקיים (הוראות והגדרות כלליות), התשס"ו-2006.

⁴⁶ חברה סוחרת קשורה הוגדרה - חברה סוחרת, אשר לפחות חמישה אחוזים ממניותיה מוחזקות, במישרין או בעקיפין, על-ידי בעל שליטה במגדל, לרבות אחזקה באמצעות נאמן ולמעט חברה סוחרת שבמועד השלמת העסקה לרכישת השליטה בחברה על ידי מר שלמה אליהו מלוא מניותיה מוחזקות, במישרין או בעקיפין, על-ידי החברה.

גורמי הצלחה כלליים:

שינויים במצב המשק, התעסוקה ושוק ההון; דרישות רגולטוריות, לרבות פיקוח על תעריפים; התחרות בתחום; נאמנות לקוחות ושימור התיק; ביצועי ההשקעות, לרבות ניהול הסיכונים הכרוכים בכל תחומי הפעילות בקבוצה; ערוצי הפצה, כולל יכולתם להגביר ביקושים ויצירת שווקים חדשים; מגוון המוצרים והיכולת להתאים את המוצרים לתנאי השוק וצרכי הלקוח, כולל מתן פתרונות משולבים ללקוחות במגוון מוצרי הקבוצה; איכות וחוויית השירות למבוטחים, עמיתים ולקוחות אחרים וכן לסוכנים; מיצוב החברה כחברה מובילה בתחום ביטוח החיים וחיסכון לטווח ארוך, תוך יצירת מותג שיחזק את מעמדה התחרותי; שימור ורכישת הון אנושי איכותי; רמת המחשוב והטכנולוגיה; יעילות התפעול ורמת הוצאות התפעול, השיווק והמכירות; הפעלת בקרה יעילה ובחינה ושיפור מתמיד של תהליכי העבודה; איתנות ויציבות; תכנון הון לטווח ארוך ושילוב שיקולי ההון באופן מושכל באסטרטגיה העסקית.

גורמי הצלחה ייחודיים לתחומי הביטוח והפנסיה:

רמת דמי הניהול המותרת על פי דין והנגבית בפועל וגובה התעריפים המאשרים על ידי הממונה; איכות החיתום; איכות האקטואריה בתמחור, בעתודות ובדרכי ניהולם; שכיחות התביעות וחומרתן, לרבות אירועי קסטרוופה; איכות ניהול התביעות, לרבות ניהול הסכמים עם נותני השירותים ובקרת הונאות; היקף הכיסוי, תנאי הכיסוי ועלויות ביטוח משנה; היקף הטבות המס ללקוח (בתחום ביטוח חיים וחיסכון לטווח ארוך); התפתחויות טכנולוגיות ואחרות ברפואה; שינויים בסל הבריאות.

18. השקעות⁴⁷

18.1 מבנה ניהול ההשקעות של הגופים המוסדיים בקבוצה

ההשקעות בחברה ובגופים המוסדיים שבשליטתה באמצעות חטיבת ההשקעות המרכזת את הידע, המומחיות וכוח האדם הנדרשים לניהול ההשקעות, לפרטים נוספים ראה סעיף 20.1 להלן.

על פי ההסדר התחיקתי בחברה פועלות שתי ועדות השקעה.

האחת, ועדה לניהול תיק השקעות של כספים לכיסוי התחייבויות תלויות תשואה (כספי עמיתים) ("ועדת השקעות משתתף") והשנייה, ועדה להשקעת ההון העצמי של המבטח ולהשקעת כספים לכיסוי ההתחייבויות הביטוחיות שאינן התחייבויות תלויות תשואה ("ועדת השקעות נוסטריו").

במגדל מקפת ויוזמה לעצמאיים פועלת ועדת השקעות לניהול כספי העמיתים המנוהלים על ידי מגדל מקפת ויוזמה לעצמאיים (תיק קרנות הפנסיה ותיק קופות הגמל של הגופים המוסדיים). ההרכב הפרסונלי של ועדת השקעות משתתף זהה לזה של ועדת ההשקעות לניהול כספי העמיתים המנוהלים על ידי מגדל מקפת ויוזמה לעצמאיים.

(ועדת השקעות משתתף וועדת ההשקעות לניהול כספי העמיתים המנוהלים על ידי מגדל מקפת ויוזמה תקראה להלן: "ועדת השקעות עמיתים").

על פי ההסדר התחיקתי, רוב חברי ועדת השקעות הינם נציגים חיצוניים, אשר עומדים בכשירות הנדרשת על פי דין לדירקטור חיצוני.

דירקטוריון החברה ודירקטוריון של כל חברה בת שהיא גוף מוסדי מתווה את מדיניות ההשקעות הכוללת בתחומי פעילותו. במדיניות ההשקעות הכוללת קובע דירקטוריון הגוף המוסדי הרלבנטי את האסטרטגיה, היעדים ומסגרת החשיפה לאפיקי ההשקעות השונים, בכל אחד מהתיקים המנוהלים על ידו. ועדת השקעות עמיתים, האחראית הן על תיקי עמיתי המבטח והן על תיקי עמיתי החברות המנהלות של קרנות הפנסיה וקופות גמל, קובעת את מדיניות ההשקעה הספציפית של כל אחד מהגופים הנ"ל בקבוצה, תחת מסגרת מדיניות ההשקעות הכוללת שקבע הדירקטוריון.

בקבוצה פועלת ועדת משנה לאשראי (משותפת לחברה ולגופים המוסדיים אשר בשליטתה), המורכבת מחברים בעלי מומחיות וניסיון מוכחים בתחום האשראי העומדים בכשירות הנדרשת על פי חוק החברות התשנ"ט-1999 ("חוק החברות") לדירקטור חיצוני ושתפקידה העיקרי לדון בעסקאות אשראי ובחובות בעייתיים בהתאם לקבוע לעניין זה בהסדר התחיקתי החל על גופים מוסדיים. כמו כן מונתה ועדת אשראי פנימית, הכוללת חברים שהינם עובדי הקבוצה בעלי מומחיות וניסיון מוכחים בהעמדת אשראי או אישורו ושתפקידה העיקרי הינו מתן המלצות לוועדת המשנה לאשראי ולוועדות ההשקעה בנוגע להלוואות מותאמות.

ניהול ההשקעות כפוף להוראות רגולטוריות שונות ובכלל זה תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (כללי השקעה החלים על גופים מוסדיים), תשע"ב-2012 וכן חוזר כללי השקעה החלים על גופים מוסדיים מיום 17 בפברואר 2016, החוזר המאוחד - פרק 4 - ניהול נכסי השקעה (קודקס השקעות), וחוזרים נוספים שפורסמו על ידי הממונה בקשר עם ניהול השקעות על ידי גופים מוסדיים. ההוראות הרגולטוריות כאמור, קובעות מגבלות ומסגרות שונות המותאמות לאופי וסוגי ההתחייבויות השונות של הגופים המוסדיים (כספי עמיתים וכספי נוסטריו).

לפירוט בדבר הקלות רגולטוריות בעקבות התפשטות נגיף הקורונה, ראה סעיף 15.3.1 לעיל.

⁴⁷ הסעיף מתייחס לניהול השקעות של הגופים המוסדיים בקבוצה בלבד.

כאמור לעיל, חטיבת ההשקעות בקבוצה מרכזת את ניהול ההשקעות של תיק הנוסטרו, תיק המשתתף ברווחים, תיק קרנות הפנסיה ותיק קופות הגמל של הגופים המוסדיים בקבוצה, כאשר בתיקי העמיתים (תיק המשתתף ברווחים, תיק קרנות הפנסיה ותיק קופות הגמל של הגופים המוסדיים) מכהן מנהל השקעות ייעודי אשר מופקד על ניהול ההשקעות הכולל של אותם תיקים ובתיק הנוסטרו מכהן מנהל השקעות ייעודי של אותו התיק.

18.2. התפלגות הנכסים המנוהלים

להלן התפלגות הנכסים המנוהלים של הגופים המוסדיים בקבוצה, נכון ליום 31.12.2019 ויום 31.12.2018 (במיליוני ש"ח):

גוף מוסדי	נוסטרו 31.12.2019	נוסטרו 31.12.2018	כספים תלויי תשואה (1) 31.12.2019	כספים תלויי תשואה (1) 31.12.2018
מגדל ביטוח (2)	45,284	44,046	119,092	103,041
מגדל מקפת - קרנות פנסיה	328	267	77,100	65,539
מגדל מקפת - קופות גמל			18,988	16,550
יזמה	11	11	2,007	1,799
סה"כ	45,623	44,324	217,187	186,929

(1) "כספים תלויי תשואה" הינם במבטח - נכסים העומדים כנגד התחייבויות תלויות תשואה, ובקרנות הפנסיה וקופות הגמל - נכסי עמיתים.

(2) ליום 31.12.2019 סך ההתחייבויות בגין חוזים תלויי תשואה במגדל ביטוח בתחומים ביטוח חיים ובריאות הינו כ-119,387 מיליון ש"ח, מזה: כ-117,216 מיליון ש"ח בגין חוזי ביטוח תלויי תשואה וכ-2,171 מיליון ש"ח בגין חוזי השקעה תלויי תשואה, לעומת סך ההתחייבויות בגין חוזים תלויי תשואה ביום 31.12.2018 של כ-103,408 מיליון ש"ח, מזה: כ-101,527 מיליון ש"ח בגין חוזי ביטוח תלויי תשואה וכ-1,881 מיליון ש"ח בגין חוזי השקעה תלויי תשואה.

(3) לפירוט נוסף בדבר התפלגות אפיקי השקעה ראה אתר האינטרנט של החברה:

<https://www.migdal.co.il/He/MigdalTeam/investments/Pages/nustro.aspx>

<https://www.migdal.co.il/He/MigdalMakefet/Investments/Nechasim/Pages/default.aspx>

18.3. הצהרה מראש על מדיניות השקעה

חוזר הממונה מיום 26 ביולי 2009 שעניינו הצהרה מראש של גוף מוסדי על מדיניות השקעה שלו, מחייב את הגופים המוסדיים להצהיר על מדיניות השקעה, ביחס למסלול השקעה לא מתמחה וביחס למסלול השקעה מתמחה, בהתאם להוראות הקבועות בחוזר האמור, לרבות דיווח במקרה של שינוי.

מדיניות ההשקעה של החברה כוללת גם היבטים של השקעות אחריות. לקישור לאתר האינטרנט בו פורסמו ההצהרות של הגופים המוסדיים ראה:

<https://www.migdal.co.il/He/MigdalTeam/investments/Pages/InvestmentPolicy.aspx>

<https://www.migdal.co.il/He/MigdalMakefet/Investments/InvesPolicy/Pages/default.aspx>

<https://www.migdal.co.il/He/PensionarySavings/pensia/Yozma/Pages/InvestPlicty.aspx>

18.4. השקעות עיקריות של הנוסטרו בחברות מוחזקות, שותפויות ומיזמים שאינם חברות בנות⁴⁸

יתרת ההשקעות של הקבוצה בחברות כלולות הינה בסכום של כ-27 מיליון ש"ח נכון ליום 31 בדצמבר 2019, לעומת כ-357 מיליון ש"ח נכון ליום 31 בדצמבר 2018. השינוי הושפע בעיקרו ממכירת החזקות החברה בקניון רמת אביב ראה פירוט להלן. למידע נוסף אודות החברות הכלולות והיקף ההשקעות בהן, ראה גם באורים 7.ב ו-37.1 לדוחות הכספיים.

18.4.1 קניון רמת אביב בע"מ (לשעבר: מקרקעי מרכז בע"מ) ("חברת הקניון")

בחודש דצמבר 2019, התקשרה מגדל נדל"ן אשר החזיקה בכ-26.6% ממניות חברת הקניון, בהסכם למכירת מלוא החזקותיה בחברת הקניון לבעלת המניות נוספת בחברת הקניון, מליסרון בע"מ, וזאת בתמורה לסך של 425 מיליון ש"ח. בגין המכירה כאמור הכירה החברה ברווח לפני מס בסך של כ-84 מיליון ש"ח.

לפרטים נוספים ראה דיווחים מידיים של החברה מיום 24 באוקטובר 2019 (מס' אסמכתא: 2019-01-090183) ומיום 25 בדצמבר 2019 (מס' אסמכתא: 2019-01-113838).

⁴⁸ להגדרת חברה מוחזקת, חברה בת, חברה כלולה, ראה באור 1 הגדרות לדוחות הכספיים.

כחלק בלתי נפרד מהעיסוק בביטוח ובניהול הסיכונים, פועלת החברה לכיסוי חלק מן הסיכונים הביטוחיים שהיא נוטלת על עצמה, באמצעות ביטוחי משנה בחו"ל. יתרת הסיכון המוטלת על החברה לאחר העברת חלק מהסיכון למבטח המשנה, נקראת "שייר".

להתקשרות עם מבטח משנה מספר יתרונות, שעיקרם פיצור הסיכונים הביטוחיים להם חשופה מגדל ביטוח, הגנה על הון מגדל ביטוח מפני סיכונים חשיפה גבוהים ותנודות בתוצאות החיתומיות ותרומה להקטנת הון שהחברה נדרשת לרתק במסגרת משטר כושר פירעון מבוסס סולבנסי 2.

ביטוח המשנה מותאם לסיכונים השונים, בהתאם לאופי הסיכון ורמתו.

רכישת ביטוח משנה מתבצעת בפוליסות או ענפים בהם, להערכת החברה, יעיל יותר להעביר את הסיכון מאשר להשתמש בהון מגדל ביטוח. הערכות אקטואריות פנימיות, מודלים אקטואריים או סטטיסטיים שונים וניסיון תביעות, מסייעים בידי החברה לאמוד את רמת ביטוח המשנה הדרושה. הסכמי ביטוח המשנה בהם קשורה החברה, אינם גורעים מחובתה של חברת הביטוח כלפי מבטחיה ולפיכך יציבות מצבם הכספי של מבטחי המשנה עשויה להיות בעלת השפעה על החברה. לפרטים נוספים, ראה באורים 36.א.3.ב) ו-36.ב.1.4 לדוחות הכספיים.

עסקאות ביטוח משנה נערכות בתחומי הפעילות השונים של החברה - ביטוחי חיים, ביטוחי בריאות וביטוח כללי (ביטוחי רכוש וחביות).

דירקטוריון החברה מאשר מידי שנה את מערך ביטוח המשנה ואת מדיניות החשיפה למבטחי משנה לשנה הקרובה.

בנוסף, כחלק מפעילותה של החברה לעמידה ביעדי ההון על פי משטר כושר פירעון מבוסס סולבנסי 2, החברה בוחנת מעת לעת את חוזי ביטוח המשנה הקיימים בהם היא קשורה, התאמתם לדרישות ההון החלות עליה, ונחיצותן של התקשרויות בסוגי ביטוח משנה חדשים, בהתאם לפעילות העסקית. לפרטים נוספים בעניין זה, ראה באור 14.ד. לדוחות הכספיים.

כלל, קיימים שני סוגים של התקשרויות בביטוח משנה:

19.1.1. ביטוח משנה חוזי

נערך במסגרת הסכם ביטוח משנה, על פיו מבטח המשנה מקבל על עצמו מראש חלק מוסכם מהסיכונים שהמבטח הישיר נוטל עליו, הכלולים בפוליסות הביטוח השונות בענף/תחום עליו סוכם מראש, במהלך תקופת ההסכם ובהיקף סכומי הביטוח המוגדרים בהסכם ("חוזי ביטוח המשנה"). חוזי ביטוח המשנה נחתמים ו/או מתחדשים, בדרך כלל, מדי שנה (בדרך כלל בתחילת השנה הקלנדרית), והם מכסים, בתנאים הקבועים בהם, את מכלול הסיכונים הכלולים בפוליסות הביטוח השונות אשר נמכרות על-ידי מגדל ביטוח במהלך תקופת הפעילות עליה חל ההסכם. תביעות מבטחים משולמות מכוח ובהתאם לתנאי חוזי ביטוח המשנה הללו.

19.1.2. ביטוח משנה פקולטטיבי

ההתקשרות עם מבטח המשנה נעשית לכיסוי סיכונים גלומים בפוליסות ספציפיות ("הסכמים פקולטטיביים"). בדרך כלל יבוטחו עסקים בביטוח מסוג זה, כאשר סכום הביטוח עולה בהיקפו על סכומי הביטוח המכוסים בחוזי ביטוח המשנה הנזכרים בפסקה הקודמת, ו/או כאשר הסיכון מוחרג מחוזה ביטוח המשנה ו/או משיקולי חיתום פרטניים.

לעתים, בביטוח כללי, כאשר ללקוח קיימת פעילות גלובלית (הן בארץ והן בחו"ל), מבצעת מגדל ביטוח גם עסקאות מורכבות יותר, בהן הכיסוי הביטוחי ניתן לא רק לפעילות הישראלית אלא גם לפעילות בחו"ל ("עסקה רב-לאומית").

המבנים המקובלים של ביטוחי המשנה הינם:

(א) **ביטוחי משנה יחסיים** - קיימים בעיקר שני סוגים של ביטוח משנה יחסי:

(1) **הסכם מסוג מכסה (Quota Share)** לפיו משתתף מבטח המשנה, בפרמיה, בסיכון ובתביעות בשיעור זה שנקבע מראש.

(2) **הסכם מסוג מותר (Surplus)** בו שיעור ההשתתפות של מבטח המשנה משתנה מסיכון לסיכון בהתאם לסכום הביטוח של הסיכון המסוים. שיעור השתתפותו של מבטח המשנה הינו היחס שבין הסכום שמעבר לשייר (הנקבע מראש) לסכום הביטוח הכולל. מבטח המשנה משתתף בפרמיה, בסיכון ובתביעות בהתאם לשיעור ההשתתפות האמור לעיל.

(ב) **ביטוחי משנה בלתי יחסיים** -

מבטח המשנה משתתף בסיכון מעבר לסכום השייר. החוזה העיקרי בביטוח משנה בלתי יחסי הינו **חוזת הפסד יתר לסיכון** (Per Risk Excess Of Loss) בו מבטח המשנה מקבל פרמיה הנגזרת מסה"כ פרמיית הענף אליו מתייחס החוזה, תמורתה הוא מכסה נזקים מעל סכום מסוים, ועד לתקרה, כפי שנקבעו מראש בחוזה.

תקופת ההתקשרות:

התקשרויות בביטוח המשנה בביטוח כללי נערכות בדרך כלל על בסיס שנתי.

בביטוח חיים וביטוח בריאות, בהם הפוליסות הינן לטווח ארוך, מכסים חוזי ביטוח המשנה את הפוליסות הנמכרות בתקופת הפעילות אליה מתייחס החוזה, אך תוקפן יהיה לכל אורך חיי הפוליסות שנמכרו עד לפקיעתן (Natural Expiry), וזאת גם אם חוזה ביטוח המשנה איננו מתחדש (בגין עסק חדש) בשנים שלאחר מכן. בחלק מהסכמי ביטוח המשנה בביטוחי הבריאות (בביטוח סיעוד, ביטוח תרופות ועוד), למבטח המשנה קיימת אפשרות לצאת מהכיסוי הביטוחי במהלך תקופת ההסכם כך שההסכם עלול לא לכסות את כל תקופת הפוליסות שהונפקו, בהתקיים תנאים מסוימים שנקבעו בהסכם. בחלק מהסכמי ביטוח המשנה בביטוחי בריאות, קיימת אפשרות שמבטח המשנה ידרוש שינויים בהסכם גם ביחס למבוטחים קיימים אם מתקיימים תנאים מסוימים הקבועים בהסכם.

התחשבות עם מבטחי המשנה:

במסגרת עסקאות ביטוחי המשנה, משלמת מגדל ביטוח למבטחי המשנה פרמיה בניכוי עמלות. מבטחי המשנה משלמים לחברה תשלומים בגין תביעות, בהתאם למבנה עסקת ביטוח המשנה.

עמלות המשולמות על ידי מבטחי המשנה לחברה:

בביטוחי משנה יחסיים, מגדל ביטוח זכאית לעמלות מאת מבטחי המשנה אשר נקבעות כשיעור קבוע מהפרמיה המועברת להם ("עמלות ביטוח משנה"). בנוסף, קיימים חוזי ביטוח משנה יחסיים אשר מכוחם זכאית מגדל ביטוח, בנוסף לעמלת מבטחי המשנה אשר הינה בשיעור קבוע, גם לעמלת רווחים, שהינה עמלה תלויה תוצאות חיתומיות (רווחיות) של העסקים המועברים. קרי: החברה מקבלת עמלת רווח, אשר מחושבת כשיעור מהרווח החיתומי באותו הסיכון (Profit Commission).

בביטוחי משנה בלתי יחסיים, לא משולמות לחברה עמלות על-ידי מבטח המשנה.

להלן תמצית תיאור הסדרי ביטוח המשנה בחברה לשנת 2019 בהתאם לתחומי הפעילות:

19.2. ביטוח חיים

החברה רוכשת ביטוחי משנה בגין מרכיב הסיכון בפוליסות ביטוח חיים (סיכוני מוות, נכות ואובדן כושר עבודה).

חוזי ביטוחי המשנה לכיסוי סיכוני מוות, נכות ואובדן כושר עבודה נערכים בהסכמים מסוג "מותר" או מסוג "מכסה" או שילוב של שניהם, כמפורט להלן:

סיכוני מוות ונכות - חוזה מסוג "מותר".

סיכוני אובדן כושר עבודה - החוזה הינו מסוג "מותר" ומסוג "מכסה".

ככלל, מבנה העמלות בכל החוזים הנזכרים לעיל בגין מרכיב הסיכון בפוליסות ביטוח חיים, כולל תשלום עמלה בשנה הקלנדרית הראשונה לחוזה, ובשנים הקלנדריות שלאחריה משולמת עמלת רווחים מדי שנה.

החברה חידשה את חוזה קטסטרופה חיים (לרבות אירוע רעידת אדמה ואירוע מלחמה גרעינית, ביולוגית וכימית) עבור השנים 2020-2021, על פי מדיניות ביטוח משנה הקיימת בחברה. במסגרת חוזה זה, לא משולמת עמלת ביטוח משנה ו/או עמלת רווחים. לחברה אין כיסוי מגפה ממבטח משנה.

כמו כן, קיימים בחברה ביטוחי משנה פקולטטיביים, הנערכים לכיסוי סיכונים גלומים בפוליסות ספציפיות.

בחוזי ביטוחי המשנה, קיימות תקרות של סכומי ביטוח ברמת מבוטח. ככלל, החברה אינה מוכרת כיסויים בסכומים החורגים מתקרת הכיסוי, ללא ביטוח משנה פקולטטיבי.

לנתונים בדבר הפרמיה המשולמת למבטחי המשנה, חלקם של מבטחי המשנה בתביעות וכן העמלות המשולמות ממבטחי המשנה, ראה באורים 3, ג.3 ו-3.3 לדוחות הכספיים.

לחברה מספר מבטחי משנה, שחלקם בפרמיות מהווה 10% או יותר מסך הפרמיות בביטוח המשנה בביטוח חיים, כמפורט להלן:⁴⁹

⁴⁹ הדירוג המופיע בטבלה דלעיל הינו נכון למועד סמוך לפרסום הדוח.

שם מבטח המשנה	הדירוג בהתאם ל-S&P ⁶⁸	פרמיית ביטוח משנה מועברת למבטח המשנה (במיליון ש"ח) 2019	שיעור מסך פרמיות ביטוח משנה בתחום ביטוח חיים באחוזים 2019	פרמיית ביטוח משנה מועברת למבטח המשנה (במיליון ש"ח) 2018	שיעור מסך פרמיות ביטוח משנה בתחום ביטוח חיים באחוזים 2018
Swiss Re	AA-	101.9	52	102.8	53
Munich Re	AA-	41.8	21	42.0	21

19.3 פנסיה

19.3.1 מגדל מקפת אישית:

לקרן הפנסיה מגדל מקפת אישית ביטוח משנה מסוג הפסד יתר לכיסוי מקרי מוות ונכות תמידיית באירועי קטסטרופה, לרבות מלחמה (כולל מלחמה גרעינית, ביולוגית וכימית) ורעידת אדמה. לחברה אין כיסוי מגפה ממבטח משנה.

החל מיום 1 בינואר 2020, חודש ביטוח המשנה לשנתיים, כאשר סך הפיצוי הינו 525 מיליון ש"ח מעל שייר של 525 מיליון ש"ח. פרמיית ביטוח המשנה משולמת מנכסי הקרן. יצוין כי בקשר עם חוזה זה, לא משולמת עמלת ביטוח משנה ו/או עמלת רווחים.

19.3.2 מגדל מקפת משלימה:

לקרן הפנסיה מגדל מקפת משלימה, חוזה ביטוח משנה מסוג "מכסה" הנותן כיסוי אובליגטורי של 90% למקרי מוות או נכות של עמיתי הקרן הפעילים שאינם במסלול יסוד לזקנה המשולמים בהתאם לתקנון הקרן ("המבטוחים"). עד סוף שנת 2018 הכיסוי הוא עד לסכום בסיכון עבור כל מבטח של 4.5 מיליון ש"ח למקרה מוות ו-7 מיליון ש"ח למקרה נכות. פרמיית ביטוח המשנה משולמת מנכסי העמיתים כשיעור מדמי הביטוח המשולמים על ידם בהתאם לתקנון הקרן ואין עמלת רווחים.

החל מיום 1 בינואר 2019, הוגדל הכיסוי למקרה מוות עד לסך של 7 מיליון ש"ח והתווספה עמלת רווחים.

19.4 ביטוח בריאות

החברה רוכשת ביטוחי משנה בגין מרכיב הסיכון בפוליסות בריאות (מחלות קשות וביטוח סיעודי).

מחלות קשות - לחברה חוזה מסוג "מכסה". מבנה העמלות בחוזה הנזכר לעיל, כולל תשלום עמלה בשנה הקלנדרית הראשונה, ובשנים הקלנדריות שלאחריה משולמת עמלת רווחים מדי שנה.

ביטוח סיעודי - לחברה חוזה מסוג "מכסה". מבנה העמלות בחוזה זה, כולל עמלת רווחים מדי שנה. כמו כן, קיימים ביטוחי משנה פקולטטיביים, הנערכים לכיסוי סיכונים הגלומים בפוליסות ספציפיות.

בחוזי ביטוח המשנה, קיימות תקרות של סכומי ביטוח ברמת מבטח. ככלל, החברה אינה מוכרת כיסויים בסכומים החורגים מתקרת הכיסוי, ללא ביטוח משנה פקולטטיבי.

לחברה מספר מבטחי משנה, שחלקם בפרמיות מהווה 10% או יותר מסך הפרמיות בביטוח המשנה בביטוח בריאות, כמפורט להלן:⁵⁰

שם מבטח המשנה	הדירוג בהתאם ל-S&P ⁷⁰	פרמיית ביטוח משנה מועברת למבטח המשנה (במיליון ש"ח) 2019	שיעור מסך פרמיות ביטוח משנה בתחום ביטוח חיים באחוזים 2019	פרמיית ביטוח משנה מועברת למבטח המשנה (במיליון ש"ח) 2018	שיעור מסך פרמיות ביטוח משנה בתחום ביטוח חיים באחוזים 2018
Hannover Re	AA-	53.4	57	48.2	55
Swiss Re	AA-	37.3	39	33.8	39

⁵⁰ הדירוג המופיע בטבלה דלעיל הינו נכון למועד סמוך לפרסום הדוח.

19.5. ביטוח כללי

19.5.1. ביטוח רכב חובה

התחייבויות מגדל ביטוח בענף רכב חובה לשנת 2019 מוגנות בחוזה ביטוח משנה מסוג "הפסד יתר" עם גבולות אחריות בלתי מוגבלים ע"י רוב מבטחי המשנה, או, לחילופין, עד לתקרת גבול אחריות הנחשבת גבוהה דיה. בענף רכב חובה לא מתקבלות עמלות ממבטחי המשנה.

התחייבויות מגדל ביטוח לא הגיעו לתקרות שנקבעו בהסכמי ביטוח המשנה בתקופה המדווחת, ולא קיימות תביעות תלויות בהיקף המתקרב למגבלות שנקבעו.

19.5.2. ענפי ביטוח כללי אחרים

הענפים העיקריים בהם רוכשת מגדל ביטוח ביטוחי משנה הינם ענפי הרכוש לסוגיו השונים ובכלל זה: אש וסיכונים נלווים, קבלנים, הנדסי וימי וכן לכיסוי ענפי החבויות למיניהן. למערך ביטוח המשנה ולמדיניות ביטוח המשנה של מגדל ביטוח חשיבות רבה ביחס ליכולתה של מגדל ביטוח לבטח סיכונים גדולים או מיוחדים. כתוצאה מהסדרי ביטוח המשנה השונים, מוגבלת חשיפת מגדל ביטוח בגין תביעה בודדת בהתאם לסכומים המוסכמים בין מגדל ביטוח ובין מבטחי המשנה, לרבות סכומי השייר העצמי. סכומי החשיפה המקסימליים והשייר העצמי נקבעים בהתאם לאומדן מגדל ביטוח בדבר הנזקים או האירועים הצפויים להתרחש.

בעסקים בהם סכומי הביטוח עולים בהיקפם על הקיבולת שנקבעה בחוזה הרלוונטי, ו/או כאשר הסיכון מוחרג מהחוזה עם מבטח המשנה ו/או משיקולי חיתום פרטניים, תוך התאמה למסגרות ותנאי החוזים, נרכש ביטוח משנה פקולטטיבי.

בענפי רכוש, קבלנים, הנדסי⁵¹ וימי רוכשת מגדל ביטוח משנה יחסי מסוג מכסה ו/או מותר בו השתתפות מבטח המשנה נקבעת כאחוז שווה בפרמיה ובתביעה.

בחוזי רכוש וקבלנים, מגבילים מבטחי המשנה את השתתפותם בכיסוי רעידת אדמה לשיעור חשיפה מקסימלית לאירוע שהינו, בכל מקרה, גבוה משיעור הנזק המירבי הצפוי המוערך על ידי מגדל ביטוח (MPL).

בחוזה קבלנים (חוזה מסוג מכסה) קיימת מגבלת חשיפה של מבטחי המשנה לרעידת אדמה לסכום ביטוח מצטבר של 11 מיליארד ש"ח. כמו כן מגבילים מבטחי המשנה המשתתפים בחוזה את חשיפתם באירוע רעידת אדמה בודד ל-5% מסכום הביטוח המצטבר כאמור.

בחוזה הרכוש קיים כיסוי לאירועי טרור המוגבל לסכום ביטוח נמוך מקיבולת החוזה.

בשנת 2019, כל עמלות ביטוח המשנה הינן בשיעור קבוע מהפרמיה ללא קשר לרווחיות.

בענפי החבויות - החברה מעריכה את הסיכון, על בסיס מודלים אקטואריים וניסיון תביעות, ורוכשת הגנה מעל השייר ועד למגבלה הדרושה לדעתה, על בסיס החשיפה המצטברת בפוליסות שמגדל ביטוח מוכרת.

בענפי החבויות, רוכשת החברה חוזי ביטוח משנה מסוג הפסד יתר בהם סכום השייר העצמי קבוע, ומבטח המשנה מכסה נזקים מעל סכום השייר ועד לתקרה הקבועה בחוזה לנזק בודד ועד למגבלת סכום תביעות מצטבר לתקופת החוזה.

התחייבויות החברה לא הגיעו לתקרות שנקבעו בהסכמי ביטוח המשנה בתקופה המדווחת, ולא קיימות תביעות תלויות בהיקף המתקרב למגבלות שנקבעו.

בענפי החבויות לא מתקבלות עמלות ממבטחי המשנה.

19.5.3. כללי

לחברה מספר מבטחי משנה, שחלקם בפרמיות בשנת הדוח מהווה 10% או יותר מסך פרמיות ביטוח המשנה בביטוח כללי, כמפורט להלן:⁵²

שם מבטח המשנה	הדירוג בהתאם ל-S&P ⁷²	פרמיית ביטוח משנה מועברת למבטח המשנה (במיליון ש"ח) 2019	שיעור מסך פרמיות ביטוח משנה בתחום ביטוח חיים באחוזים 2019	פרמיית ביטוח משנה מועברת למבטח המשנה (במיליון ש"ח) 2018	שיעור מסך פרמיות ביטוח משנה בתחום ביטוח חיים באחוזים 2018
Swiss Re	AA-	60	13	58	13

⁵¹ לרבות כיסוי בגין סיכוני חבות כלפי צד שלישי.

⁵² הדירוג המופיע בטבלה דלעיל הינו נכון למועד סמוך לפרסום הדוח.

19.5.4. הסכם ביטוח משנה בין החברה ובין Swiss Re

לחברה הסכם ביטוח משנה עם Swiss Re במסגרתו מעניקה Swiss Re כיסוי ביטוחי לתיק תביעות הביטוח הכללי שנקלט מאליהו בטוח המכסה את מלוא התחייבויות הביטוח של החברה בתיק זה.

19.6. מדיניות החשיפה למבטחי משנה

19.6.1. כללי

מדיניות החשיפה למבטחי משנה מאושרת מידי שנה על ידי דירקטוריון החברה.

ייתכנו שני סוגים של חשיפה למבטח משנה:

(א) חשיפה ליתרות פתוחות, כלומר הסיכון שמבטח המשנה לא יוכל לעמוד בכיסוי התחייבויותיו הקיימות והעתידיות. חשיפה זו מנוהלת על-ידי מעקב שוטף אחר מצבו של מבטח המשנה בשוק העולמי וכן אחר קיום התחייבויותיו הכספיות למגדל ביטוח.

(ב) חשיפה לנזק בודד גדול או הצטברות נזקים בגין אירוע גדול במיוחד. ההצטרות מוערכת על בסיס שיעור הנזק המירבי הצפוי ("MPL"). חשיפה זו מנוהלת על ידי הערכה פרטנית בגין כל אחד ממבטחי המשנה באופן נפרד.

על מנת להקטין את הסיכון הכרוך בחשיפה למבטחי המשנה, פועלת החברה בהתאם לעקרונות הבאים:

הכלל היסודי המנחה את החברה בקביעת המדיניות הוא פיזור הסיכון בין מבטחי המשנה השונים. בנוסף, בוחנת החברה את האיתנות הפיננסית של מבטח המשנה כפי שמתבטאת בדירוג האשראי של מבטח המשנה, הנבחן בהתאם לדירוגי חברת S&P (Standard and Poor's) ("S&P"). אם לא קיים למבטח המשנה דירוג של S&P יבחן הדירוג על פי חברת Moody's או A.M. Best.⁵³

כמו כן, נקבעה תקרת חשיפה כוללת למבטח משנה בזיקה להון העצמי של מבטח המשנה ולהון העצמי של החברה.

בחברה קיימים מנגנוני ניהול ובקרה של חשיפה למבטחי המשנה.

19.6.2. במסגרת מדיניות ביטוח המשנה, החברה מבחינה בין סוגי העסקים הבאים:

עסקי "זנב קצר"⁵⁴

עסקים אלה כוללים את ענפי הרכוש למיניהם, בגינם רוכשת החברה בעיקר ביטוח משנה יחסי. השייר המצטבר מוגן בפני אירועי קטסטרופה בחוזה הפסד יתר.

בסוגי עסקים אלה, ההתקשרויות נעשות עם מבטחי משנה מדירוג BBB+ ומעלה על פי דירוג S&P.

עסקי "זנב ארוך"⁵⁵

הסיכונים המכוסים הם בעיקר ענפי חבויות ורכב חובה. רבות מתביעות אלה מגיעות לערכאות, ולעתים קביעת החבות וגובה השיפוי עלולה להתפרס על פני שנים רבות. בעסקי "זנב ארוך", הואיל ועל מגדל ביטוח להתקשר עם מבטחי משנה אשר להערכתה יהיו ברי פירעון לטווח הארוך, מספר מבטחי המשנה עליהם ניתן להסתמך מוגבל למדי. לפיכך, מדיניות החברה בשנת 2019 הייתה להתקשר, בסוגי עסקים אלה, עם מבטחי משנה בדרוג שלא יפחת מקבוצת A על פי דירוג S&P.

לפרוט נוסף בקשר לחשיפה למבטחי משנה ראה גם באור 4.1.ב.36 לדוחות הכספיים.

19.7. חשיפת מבטחי המשנה לאירועי קטסטרופה מסוג רעידת אדמה ופגעי טבע בביטוח כללי

בגין אירועי קטסטרופה (רעידת אדמה ופגעי טבע), רכשה מגדל ביטוח, בנוסף לכיסוי במסגרת הסכמי ביטוח משנה יחסיים, ביטוח משנה מסוג "הפסד יתר" לענפי רכוש, קבלנים, הנדסי ורכב רכוש⁵⁶ בגין השייר המצטבר, בסכום מוגדר לחשיפה, אשר ינבע מאירוע כאמור, וזאת בהתבסס על אומדן מגדל ביטוח בדבר הנזק או האירוע הצפוי להתרחש עקב קטסטרופה. בהערכת הסיכון, השתמשה מגדל ביטוח, בין היתר, בתוכנות בינלאומיות ייעודיות, המבוססות על מודלים מתמטיים להערכת סיכונים קטסטרופה. אם יקרה אירוע שיגרום נזק שחומרנו תעלה על האומדן האמור, יתיחשף מגדל ביטוח להפסדים אשר אינם מכוסים בביטוח משנה. בהתאם למודלים כאמור, מגדל ביטוח מגינה על עצמה כנגד אירועי רעידת אדמה בעוצמה המתרחשת אחת לכ-400 שנים.

⁵³ לעיתים, במסגרת הסדרי ביטוח כולל, נכללים הסדרי ביטוח משנה שאינם מהותיים עם חברות לא מדורגות.

⁵⁴ "זנב קצר" - "Short tail" - ענפים שבהם פער הזמנים שבין האירוע הביטוחי להתגבשות סופית של הנזק ותשלומו הינו קצר יחסית.

⁵⁵ "זנב ארוך" - "Long tail" - ענפים שבהם פער הזמנים שבין האירוע הביטוחי להתגבשות סופית של הנזק ותשלומו הינו ארוך.

⁵⁶ כיסוי לאירועי קטסטרופה בביטוחי משנה מסוג רכב רכוש נכלל החל משנת 2017.

תיאור עסקי התאגיד-מגדל חברה לביטוח בע"מ-מונגש

בשנת 2019, נרכש כיסוי לא יחסי בשיעור של 1.8%, המייצג MPL בשיעור של 5% (לפני השתתפות עצמית של המבוטח) בגין אירוע הצפוי להתרחש אחת לכ-400 שנים. בסוף שנת 2019, סכומי הביטוח המכוסים בביטוח משנה יחסי (חוזי ופקולטטיבי) ברעידת אדמה, נכון ליום 31 בדצמבר 2019, הינם בסך כ-203 מיליארדי ש"ח, ואילו סכומי הביטוח בשייר, עליהם מגדל ביטוח מגינה באמצעות חוזה ביטוח משנה לא יחסי, הינם בסך של כ-126 מיליארד ש"ח.

החשיפה לרעידת אדמה מכוסה ברובה ע"י מבטחים מדירוג A- ומעלה לפי דרוג S&P בהתאם למדיניות ביטוח משנה המפורטת בסעיף 19.6.1 לעיל. שני מבטחי המשנה המשתתפים בכיסוי ביטוח משנה לאירועי קטסטרופה, שחלקם מסך החשיפה עולה על 10%, הינם Swiss Re ו-Hannover Re.

19.8. ריכוז תוצאות ביטוח משנה בביטוח כללי (במיליוני ש"ח)

ענפי פעילות	ענף רכב חובה 2019 ⁽¹⁾⁽²⁾	ענף רכב חובה 2018	ענף רכב חובה 2017	ענף רכב רכוש 2019 ⁽³⁾	ענף רכב רכוש 2018	ענף רכב רכוש 2017	ענפי הרכוש האחרים (ראה פירוט לפי סוגי פרמיות מטה) 2019 ⁽⁴⁾⁽⁵⁾	ענפי הרכוש האחרים (ראה פירוט לפי סוגי פרמיות מטה) 2018	ענפי הרכוש האחרים (ראה פירוט לפי סוגי פרמיות מטה) 2017
פרמיות שהועברו למבטחי משנה	9.7	11.2	11.2	6.1	5.8	7.3	332.0	324.8	380.0
תוצאות מבטחי המשנה - רווח / (הפסד)	-2.4	9.8	-5.4	3.2	3.8	3.9	122.1	154.5	121.6

	שאר ענפי החבויות 2019	שאר ענפי החבויות 2018	2017	סה"כ 2019	סה"כ 2018	סה"כ 2017
פרמיות שהועברו למבטחי משנה	117.6	115.3	108.4	465.4	457.1	506.9
תוצאות מבטחי המשנה - רווח / (הפסד)	36.7	3.8	33.4	159.6	171.9	153.5

2017	2018	2019	פירוט ענפי הרכוש האחרים לפי סוגי פרמיות
280.5	230.8	238.7	פרמיות ביטוח משנה - יחסי
1.2	1.1	1.0	פרמיות ביטוח משנה - לא יחסי
98.3	92.9	92.3	פרמיות ביטוח משנה - כיסוי לארועי קטסטרופה ⁽⁸⁾
380.0	324.8	332.0	סה"כ פרמיות ביטוח משנה

- (1) בענפי רכב חובה וחבויות, תוצאות מבטחי המשנה משקפות את הרווח/(הפסד) של שנת החיתום השוטפת וכן שינויים שחלו בתביעות התלויות של מבטחי משנה בשנות חיתום ותיקות.
- (2) ההפסד למבטחי משנה בענף רכב חובה בשנים 2019 ו-2017 הושפע מהתפתחות שלילית בניסיון התביעות של החברה. מנגד, בשנת 2018 נרשם רווח למבטחי משנה בעקבות התפתחות חיובית בניסיון התביעות.
- (3) הירידה בהיקף פרמיות ביטוח המשנה בענף רכב רכוש בשנת 2018 לעומת שנת 2017, הושפעה בעיקרה מקיטון בהיקף ביטוח כלי רכב יקרים.
- (4) הירידה בפרמיות ביטוח משנה בענפי הרכוש האחרים בשנת 2018 לעומת שנת 2017 הושפעה בעיקרה מאי חידוש עסק גדול.
- (5) הרווח למבטחי משנה בענפי הרכוש מאופיין בתנודתיות גבוהה יחסית בניסיון התביעות בביטוחי עסקים.
- (6) העלייה בפרמיות ביטוח משנה בשאר ענפי החבויות בשנת 2018 לעומת שנת 2017 הושפעה בעיקרה מגידול בהיקף פרמיות ברוטו בענפים אלה.
- (7) הגידול ברווח למבטחי משנה בענפי החבויות בשנת 2019 לעומת שנת 2018 הושפע בעיקרו מעדכון אומדן תביעות מבטחי המשנה, זאת לעומת רווח נמוך יחסית בשנת 2018 אשר הושפע ממספר תביעות גדולות שחלק מבטחי המשנה בהן גבוה. בשנת 2017, הרווח למבטחי המשנה הושפע מהתפתחות חיובית בניסיון התביעות של מבטחי המשנה.
- (8) הפרמיה כוללת את כל סוגי הסדרי ביטוח המשנה לכסוי סיכוני קטסטרופה (ביטוח משנה יחסי, ביטוח משנה פקולטטיבי וביטוח משנה מסוג הפסד יתר לכסוי השייר המצטבר).

20.1. מבנה ארגוני של הקבוצה

בחודש דצמבר 2019, אישר דירקטוריון החברה שינוי מבנה ארגוני אשר במסגרתו החברה תרכז את הפעילות העסקית שלה בחמש חטיבות עסקיות: לקוחות וערוצי הפצה, ביטוח כללי, השקעות, חטיבת בריאות וחטיבת חסכון ארוך טווח שתכלול, בנוסף, אחריות עסקית ותפעולית בתחום הפנסיה, הגמל וביטוח חיים ("שינוי המבנה הארגוני").

מטרת שינוי המבנה הארגוני הינה להביא למיקוד הנהלת החברה בקווי העסקים של החברה תוך איחוד פונקציות ומוצרים, ליצור מוטת שליטה מצומצמת ואפקטיבית יותר ביחס למבנה הקיים ולאפשר למגדל ביטוח להיערך ולהגיב במהירות וביעילות להתפתחויות הדינמיות בשוק.

מרבית שינוי המבנה הארגוני בחברה הושלם עד לסוף הרבעון הראשון של שנת 2020, ובתוך כך, עברו מגדל מקפת וקרנות פנסיה ומערך תפעול חסכון ארוך טווח לאחריותה של חטיבת חסכון ארוך טווח ותחום הבריאות עבר לאחריותו הישירה של מנהל חטיבת חסכון ארוך טווח, באופן זמני⁵⁷.

פעילות חמש החטיבות העסקיות של החברה נתמכות בשבע יחידות המטה שנתרו ללא שינוי: פיננסים, ניהול סיכונים, יעוץ משפטי ואכיפה, טכנולוגיות, אסטרטגיה ופיתוח עסקי, מטה (שירות, רכש, ותקשורת) ומשאבי אנוש. ראה גם דיווח מיידי של מגדל אחזקות מיום 30 בדצמבר 2019 (מס' אסמכתא: 2019-01-115896).

נכון למועד הסמוך לפרסום הדוח, המבנה הארגוני של הקבוצה הינו כדלקמן:

חטיבת הלקוחות וערוצי הפצה - מרכזת את פעילות הקבוצה מול סוכני/סוכנויות ביטוח/משווקים פנסיונים של המוצרים הביטוחיים והמוצרים הפנסיוניים. ריכוז הפעילות נעשה על ידי המרחבים האזוריים ועל ידי מערכי המכירה הארציים של ערוצי הפצה השונים של הקבוצה, יחידת חיתום עסקי ורפואי וכן יחידת השירות לסוכנים. יצוין, כי בחודש פברואר 2019 עבר מרחב מעסיקים ולקוחות מחטיבת חסכון ארוך טווח לחטיבת הלקוחות וערוצי הפצה.

חטיבת חסכון ארוך טווח - מרכזת את פעילות ביטוח החיים, את פעילות הבריאות (באופן זמני כאמור לעיל) וכן את הטיפול בתשלומי תביעות/זכויות בתחומי ביטוח החיים, הפנסיה, הגמל והבריאות. כחלק משינוי המבנה הארגוני, במהלך שנת 2020 עברו מגדל מקפת וכן מערך תפעול חסכון ארוך טווח (המרכז את פעילויות התפעול השונות, לרבות גבייה, הפקה, פדיונות ושינויים של מוצרי חסכון ארוך טווח ובריאות) לפעול תחת חטיבת חסכון ארוך טווח.

חטיבת הביטוח הכללי - מרכזת את פעילות הביטוח הכללי וביטוח משנה. הפעילות כוללת ניהול מוצרים, פעילות החיתום ומרחב עסקים גדולים.

במקביל, קיים במגדל ביטוח תחום תביעות ביטוח כללי, המרכז את פעילות התביעות בתחום.

חטיבת השקעות - מרכזת את הידע, המומחיות וכוח האדם הנדרשים לניהול ההשקעות של הגופים המוסדיים בקבוצה, הכולל את השקעות העמיתים, השקעות נוסטרו, נדל"ן, אשראי, אנליזה, קרנות גידור, השקעות ריאליות, פעילות Private Equity וגזברות.

⁵⁷ תחום הבריאות, יפוך להיות חטיבה נפרדת, עם מינויו של מנהל חטיבה כאמור.

חטיבת פיננסים - מרכזת את נושאי הכספים והאקטואריה בקבוצה. בחודש אוקטובר 2019 הועברה יחידת האקטואריה בתחום ביטוח חיים ובריאות, לאחריות חטיבת הפיננסים מחטיבת חסכון ארוך טווח ובריאות. ברבעון הראשון של שנת 2020 עברה מחלקת עמלות סוכנים מחטיבת חסכון ארוך טווח לחטיבת פיננסים, כחלק משינוי המבנה הארגוני.

ניהול סיכונים - היחידה משמשת כגורם מתווה ומטמיע בפועל של מדיניות מגדל ביטוח לניהול סיכונים, מתודולוגית ניהול הסיכונים לרבות נהלי העבודה, תהליכי הדיווח וכלים ממוכנים תומכים, וכגורם המנחה לנושא ניהול הסיכונים במגדל ביטוח, על אגפיה השונים.

חטיבת הטכנולוגיות - מרכזת את יחידת שירותי המחשוב המספקת את שירותי מערכות המידע לקבוצה ואת יחידת אבטחת המידע.

יחידת אסטרטגיה ופיתוח עסקי - היחידה הוקמה בחודש אוקטובר 2019. היחידה אחראית, על פעילות יחידת הדאטה והאנליזה, יחידת הטרנספורמציה הארגונית וכן על פעילות תחום שיווק, דיגיטל וחדשנות ויחידת הארגון והשיטות ("או"ש") אשר עברו לאחריותה מיחידות המטה בחודש אוקטובר 2019.

יחידת מטה החברה - אחראית על פעילות תחום שירות וחוויית לקוח, תלונות הציבור, וכן תחום מנהל לוגיסטיקה ורכש. במהלך שנת 2019, בוצעו מספר שינויים ביחידת המטה, כדלהלן:

בחודש אוקטובר 2019: (1) תחום השירות וחוויית הלקוח אשר מרכז את פעילות השירות בקבוצה, הועבר לאחריות יחידת המטה; (2) תחום שיווק, דיגיטל וחדשנות ויחידת האו"ש הועברו מאחריות יחידת המטה והועברו לאחריות יחידת האסטרטגיה והפיתוח עסקי; (3) תחום משאבי האנוש, הועבר מאחריות יחידת המטה, והפך להיות תחום נפרד בכפיפות ישירה למנכ"ל.

(א) בחודש דצמבר 2019, כחלק משינוי המבנה הארגוני: (1) יחידת אכיפה, רגולציה וציות הועברה מאחריות יחידת המטה והועברה לאחריות מערך הייעוץ המשפטי של הקבוצה; ו-(2) עובדי הבקרה הועברו מאחריות יחידת המטה ועברו בחלקם לאחריות יחידת ניהול סיכונים, ובחלקם לאחריות היחידות העסקיות עצמן.

מערך הייעוץ המשפטי והאכיפה הינו בכפיפות ישירה למנכ"ל החברה. כאמור לעיל, בחודש דצמבר 2019 הועברה יחידת אכיפה, רגולציה וציות לאחריות מערך הייעוץ המשפטי.

מזכירות החברה - אחראית על מעקב אודות יישום החלטות דירקטוריון החברה, דיווחים לציבור ועוד.

תחום משאבי אנוש - עבר מיחידת המטה לכפיפות ישירה למנכ"ל החברה. היחידה אחראית על ההון האנושי בחברה וניהולו בהתאם לאסטרטגיית החברה ומדינות משאבי אנוש הנגזרת ממנה התחום כולל: גיוס, רווחה, הדרכה ופיתוח ארגוני ואחריות חברתית.

מערך הביקורת פנימית - משמש את חברות הקבוצה. המבקר הפנימי כפוף ליו"ר דירקטוריון החברה.

פעילויות סוכנויות הביטוח של הקבוצה מרוכזות בעיקרן במגדל סוכנויות.

20.2. מצבת עובדי הקבוצה⁵⁸

בהתאם לתחומי הפעילות הנזכרים בחלק ב' לדוח זה, קיימות חטיבות/יחידות שונות (כגון עובדי חטיבת הלקוחות וערוצי ההפצה, השקעות, פיננסים, יחידת המטה, טכנולוגיות וכו') אשר מספקות שירותים ליותר מתחום אחד מתחומי הפעילות, לפיכך אין בקבוצה חלוקה ברורה לגבי שיוך כלל העובדים בהתאם לתחומי הפעילות האמורים.

נכון ליום 31 בדצמבר 2019, הועסקו בקבוצה 4,757 עובדים, לעומת 5,052 עובדים נכון ליום 31 בדצמבר 2018⁵⁹.

ניתן לחלק את מצבת העובדים בקבוצה למועד הנ"ל (במונחי משרה מלאה, כולל עובדים המועסקים באמצעות חברות כוח אדם) בהתאם לחלוקה הבאה:

מספר עובדים נכון ליום 31 בדצמבר 2018	מספר עובדים נכון ליום 31 בדצמבר 2019	החטיבה/יחידה
1,615	1,311	חטיבת חסכון ארוך טווח ובריאות
795	852	חטיבת הלקוחות וערוצי ההפצה
97	94	חטיבת ביטוח כללי
165	142	תביעות ביטוח כללי
83	91	חטיבת השקעות
168	180	חטיבת פיננסים
356	344	חטיבת טכנולוגיות
684	680	הנהלת הקבוצה ופונקציות המטה
23	20	מערך הביקורת הפנימית
1,060	1,037	סוכנויות ביטוח של הקבוצה
6	6	אחר ⁶⁰
5,052	4,757	סה"כ

20.3. תיאור השקעות החברה בהדרכה ופיתוח ארגוני

הקבוצה משקיעה בהדרכות מקצועיות לעובדים ולסוכנים, בהתאם לתפקיד העובד והחטיבה בה הוא פועל, והיא פועלת על פי תכנית הדרכה ופיתוח ארגוני התומכת בהשגת היעדים העסקיים שהוצבו על-ידה בכל היחידות הארגוניות באופן שוטף, בגמישות ובהתאם לצרכים, ובין היתר שולחת את עובדיה להשתלמויות מקצועיות, כנסים והדרכות רלוונטיות.

לקבוצה תכניות הדרכה ייעודיות לקידום הערוץ הניהולי והמקצועי וכן הכשרות מקצועיות לעובדים חדשים במערכי השירות והתפעול, המותאמים לצרכיה המקצועיים של הקבוצה. בנוסף, מקיימת הקבוצה מעת לעת סדנאות העשרה לעובדי הקבוצה בנושאים מגוונים.

20.4. הטבות וטיבם של הסכמי העסקה/חתימה על הסכם קיבוצי

מרבית עובדי מגדל ביטוח ומגדל מקפת מועסקים תחת הסכם קיבוצי כמפורט בסעיף 20.4.1 להלן. שאר עובדי הקבוצה מועסקים באמצעות הסכמים אישיים כאמור בסעיף 20.4.2 להלן.

20.4.1. הסכם קיבוצי

ביום 16 במאי 2019, חתמו החברה ומגדל מקפת (להלן בסעיף זה: "מגדל") עם הסתדרות העובדים הכללית החדשה וועד העובדים במגדל על הסכם קיבוצי חדש לתקופה של 1 באפריל 2019 ועד ליום 31 בדצמבר 2021 ("ההסכם הקיבוצי החדש"). ההסכם הקיבוצי החדש מחליף את ההסכם הקיבוצי מיום 17 בפברואר 2015. ההסכם הקיבוצי החדש כולל, בין היתר, הוראות לעניין התייעלות בתקופת ההסכם הקיבוצי החדש שבכוונת החברה לבצע, בהתאם להליך שהוסדר בהסכם האמור ("תכנית התייעלות"). תכנית התייעלות כוללת תהליך פרישה מרצון אשר הושלם במלואו (נכון למועד הדוח) וכן סיום העסקה בתנאים מיטיבים.

לפרטים נוספים אודות התנאים העיקריים הכלולים במסגרת ההסכם הקיבוצי, וכן לאומדן העלויות בגין יישום ההסכם,

⁵⁸ מובהר, כי בסעיף זה התייחסות הינה לנתונים אודות מועסקים שהינם עובדי הקבוצה, או עובדים המועסקים באמצעות חברות כוח אדם, ואינם כוללים עובדים המועסקים על-ידי דפוס העסקה אחרים, כגון עובדים המועסקים על-ידי נותני שירותים לחברה. כמו כן, מצבת עובדי הקבוצה כוללת עובדים/ות בחופשת לידה ובחופשה ללא תשלום, אשר נכון ליום 31 בדצמבר 2019 הסתכם מספרם בכ-268 עובדים לעומת 264 נכון ליום 31 בדצמבר 2018. יצוין כי עובדים יומיים נספרים על פי היקפי משרה.

⁵⁹ הנתונים לגבי מצבת העובדים אינם כוללים עובדים המועסקים על-ידי חברות המוחזקות בשיעור של 50% ומטה שאינן מהותיות.

⁶⁰ חברת דאטה קר

ראה דוח מידי של מגדל אחזקות מיום 16 במאי 2019 (מס' אסמכתא: 2019-01-047224), וכן באור 32 לדוחות הכספיים.

20.4.2. הסכמי עבודה אישיים

יחסי העבודה בין הקבוצה לעובדיה שאינם כפופים להסכם הקיבוצי כמפורט לעיל מושתתים על הסכמי עבודה אישיים. הסכמי העבודה האישיים מגדירים את תנאי העסקתם לרבות משכורת בסיס, תנאים סוציאליים ותנאים נלווים, וכן תנאי סיום העסקה.

בקבוצה קיימות מספר קבוצות עובדים, המתוגמלים מעבר לשכר הבסיסי, גם בשכר הנגזר מביצועים או על-פי עמידה ביעדים.

לענין תגמול נושאי משרה ראה סעיף 20.5 להלן.

20.5. מדיניות ועקרונות תגמול נושאי משרה

20.5.1. מדיניות תגמול הגופים המוסדיים

מדיניות התגמול הנוכחית של הגופים המוסדיים בחברה לשנים 2017-2019 אושרה ביום 24 בנובמבר 2019 בהתאם לחוזר הממונה "מדיניות תגמול בגופים מוסדיים" מיום 10 באפריל 2014 ("חוזר הממונה המקורי"), כפי שתוקן ביום 7 באוקטובר 2015 וחוק תגמול לנושאי משרה בתאגידים פיננסיים (אישור מיוחד ואי-התרת הוצאה לצורכי מס בשל תגמול חריג), תשע"ו-2016 (בסעיף זה: "מדיניות התגמול הישנה"). ביום 11 ביולי 2019 פורסם חוזר גופים מוסדיים "תיקון הוראות החוזר המאוחד חלק 1 שער 5, פרק 5 שכותרתו 'תגמול'", אשר עדכן והחליף את חוזר הממונה המקורי ("חוזר התגמול המעודכן"). חוזר התגמול המעודכן פורסם לצורך התאמת הרגולציה של הגופים המוסדיים לאסדרה הרלוונטית שהתגבשה בתחום מאז פרסום חוזר הממונה המקורי, ובכלל זה הוראות חוק החברות, הוראות המפקח על הבנקים וכן לאור הניסיון שהצטבר ברשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון ביחס ליישום הוראות חוזר הממונה המקורי ופניות גופים מוסדיים.

בהתאם לחוזר התגמול המעודכן, ביום 30 בדצמבר 2019 אישר דירקטוריון מגדל ביטוח מדיניות תגמול חדשה לשנים 2020-2022 (כולל), המחליפה את מדיניות התגמול אשר היתה קיימת לשנים 2017-2019 כאמור (בסעיף זה: "מדיניות התגמול החדשה"), וביום 30 לינואר 2020 אישר דירקטוריון מגדל מקפת אף הוא את מדיניות התגמול החדשה.

לפירוט עיקרי ההסדרים שנקבעו במדיניות התגמול, ראה גם באור 37.ט.ג לדוחות הכספיים.

עיקרי מדיניות התגמול של הגופים המוסדיים, מתפרסמת אף באתר האינטרנט של החברה בקישור הבא:

<https://www.migdal.co.il/He/MigdalTeam/Investorsconnection/Pages/RewardPolicy.aspx>

20.6. קבוצת נושאי המשרה הבכירה

נכון למועד הדוח, קבוצת נושאי המשרה הבכירה (שאינם דירקטורים) בקבוצה מונה 14 עובדים והיא כוללת את נושאי המשרה הבכירה המפורטים בתקנה 26 א' בפרק פרטים נוספים על התאגיד ("המנהלים הבכירים").

נושאי המשרה⁶¹ מועסקים על-פי הסכמים אישיים, המפרטים את תנאי העסקתם.

לפרטים אודות השכר והתגמולים שניתנו בשנת 2019 לרבות תנאי העסקתם של מקבלי השכר הגבוה ביותר מבין נושאי המשרה הבכירה בחברה ובתאגידים שבשליטת החברה, ראה תקנה 21 בפרק פרטים נוספים על התאגיד.

⁶¹ מאז 2010 מסווגת הקבוצה כ"נושאי משרה" על פי חוק החברות, את מנהליה בחברה ובגופים המוסדיים בקבוצה מנהלים אשר נושאים בתואר "סמנכ"ל" ואשר הינם כפופים ישירות למנכ"ל. כמו כן, נכללים במסגרת הסיווג מנהלים אשר ממלאים תפקידים אשר על פי מהותם ותוכנם, לרבות ביחס לגופים מוסדיים בחברות מאוחדות על פי ההסדר התחיקתי החל עליהם, תפקידים המחייבים כפיפות למנכ"ל או שיש לגביהם הוראות רגולציה המעידות על היותם בתפקיד אשר מהבהינה המהותית הינם "נושאי משרה". לעומת זאת, מנהלים הנושאים תואר "סמנכ"ל" אך אינם כפופים בפועל למנכ"ל ותפקידם מבחינת תכניו ומהותו אינו תואם את התואר אותו הוא נושא, אינם נכללים בגדר מי שהחברה רואה בו "נושא משרה" על פי חוק החברות, וזאת לאור בחינה של התוכן והמהות שנלווים לסוגי התפקידים שבהם מכהנים המנהלים. לסיווג האמור לא הייתה השלכה על המנהלים הנכללים בגדר "נושאי משרה בכירה של התאגיד" כפי שהם מפורטים בתקנה 26 א' בפרק "פרטים נוספים על התאגיד".

20.7. שינויים בנושאי משרה בכירה בקבוצה

- 20.7.1. ביום 31 באוגוסט 2019, חדל ד"ר לייבוש אולמן לכהן כאקטואר ראשי ואקטואר ממונה בביטוח חיים של החברה. לפרטים נוספים, ראה דוח מידי של מגדל אחזקות מיום 1 בספטמבר 2019 (מס' אסמכתא: 2019-01-091384).
- 20.7.2. ביום 1 בספטמבר 2019, החל מר אסף מיזן לכהן כאקטואר ראשי בביטוח חיים ובריאות של החברה. לפרטים נוספים, ראה דוח מידי של מגדל אחזקות מיום 24 ביולי 2019 (מס' אסמכתא: 2019-01-076657).
- 20.7.3. ביום 1 באוקטובר 2019 סיים מר יוסי סירוטה מנהל חטיבת חיסכון ארוך טווח בחברה את תפקידו בחברה. לפרטים נוספים, ראה דוח מידי של מגדל אחזקות מיום 26 בספטמבר 2019 (מס' אסמכתא: 2019-01-084306).
- 20.7.4. ביום 2 באוקטובר 2019, החל מר ערן צימרמן לכהן כמנהל אסטרטגיה ופיתוח עסקי בחברה. לפרטים נוספים, ראה דוח מידי של מגדל אחזקות מיום 18 בספטמבר 2019 (מס' אסמכתא: 2019-01-097177).
- 20.7.5. ביום 10 בנובמבר 2019, החלה גברת ענת ליכטיג-אחיעז לכהן כמנהלת המטה בחברה. לפרטים, ראה דיווחים מידיים של מגדל אחזקות מיום 10 באוקטובר 2019 (מס' אסמכתא: 2019-01-087552) ומיום 18 בספטמבר 2019 (מס' אסמכתא: 2019-01-097123).
- 20.7.6. ביום 1 בנובמבר 2019, סיים מר אסף אשכנזי את כהונתו כממונה האכיפה של החברה ושל מגדל אחזקות וכן כמנהל המטה בחברה. ביום 14 בנובמבר 2019, החלה גברת אילנה בר, היועצת המשפטית של החברה, לכהן כממונה האכיפה של החברה ושל מגדל אחזקות. לפירוט ראה דוח מידי של מגדל אחזקות מיום 18 בספטמבר 2019 (מס' אסמכתא: 2019-01-097162).
- 20.7.7. ביום 30 בדצמבר 2019 במסגרת שינוי המבנה ארגוני המתואר בסעיף 20.1 לעיל, אישר דירקטוריון החברה את מינויו של מר עמית אורון, נושא משרה, חבר הנהלה, המשמש כיום בתפקיד מנהל תפעול חסכון ארוך טווח ובריאות בחברה, לתפקיד מנהל חטיבת חיסכון ארוך טווח.
- 20.7.8. ביום 19 בפברואר 2020, אישר דירקטוריון החברה את מינויו של מר שלומי נחום לתפקיד מנהל חטיבת ביטוח כללי. מר שלומי נחום יכנס לתפקידו החל מיום 1 באפריל 2020. לפירוט ראה דוחות מידיים של מגדל אחזקות מיום 19 בפברואר 2020 (מס' אסמכתא: 2020-01-017451) ומיום 15 במרס 2020 (מס' אסמכתא: 2020-01-024498).
- 20.7.9. ביום 20 בפברואר 2010, הודיע מר אסף שהם, מנהל חטיבת השקעות, על רצונו לסיים את כהונתו בקבוצה. טרם נקבע מועד פרישה. לפירוט ראה דוח מידי של החברה מיום 20 בפברואר 2020 (מס' אסמכתא: 2020-01-017604).
- ביום 27 בפברואר 2020 אישר דירקטוריון החברה את מינויו של מר גיא פישר לתפקיד מנהל חטיבת השקעות. טרם נקבע מועד כניסה לתפקיד. לפירוט ראה דוח מידי של מגדל אחזקות מיום 27 בפברואר 2020 (מס' אסמכתא: 2020-01-019914).
- לפירוט אודות שינויים בדירקטוריון החברה ושינויים נוספים בנושאי המשרה הבכירה בחברה בשנת הדוח ראה סעיף 2.4.14 בחלק א' לעיל.

21. שיווק והפצה

21.1. כללי

ערוצי השיווק וההפצה העיקריים של הקבוצה בתחומי הפעילות של החברה, הינם:

21.1.1. סוכני וסוכנויות ביטוח

מרבית תכניות הביטוח של הקבוצה משווקות באמצעות סוכני ביטוח וסוכנויות ביטוח, לרבות סוכנויות הביטוח המוחזקות על-ידי הקבוצה.

הקבוצה נמצאת בקשרים עסקיים עם כ-2,900 סוכנויות ביטוח (תאגידים⁶²) וסוכני ביטוח ("סוכנים") הפזורים ברחבי הארץ, ללא שינוי מהותי לעומת שנת 2018. הקבוצה קשורה עם מרבית הסוכנים בעסקי ביטוח חיים, פנסיה וגמל, ביטוחי בריאות וביטוח כללי והם מבצעים את עיקר המכירות של הקבוצה.

חלק מפעילות השיווק וההפצה באמצעות סוכנים, מתבצע אף באמצעות סוכנויות ביטוח בשליטת הקבוצה באמצעות מגדל סוכנויות שהבולטות שבהן הינן מבטח סימון, שגיא יוגב ושחם בתחום ביטוח החיים והחיסכון לטווח ארוך והבריאות בקבוצה, ופלתורס ואורלן סוכנויות ביטוח בתחום הביטוח הכללי בקבוצה.

⁶² חלק מסוכני הביטוח הינם תאגידים המעסיקים עובדים, כאשר מספר העובדים באותה סוכנות אינו כלול במסגרת המספר לעיל.

21.1.2. הפצה ישירה

במסגרת זו, השיווק וההפצה של מוצרי הקבוצה נעשה במישרין, באמצעות עובדי הקבוצה. עיקר הפעילות במסגרת ערוץ ההפצה הישירה הינה בענפי הפנסיה והגמל באמצעות משווקים פנסיוניים.

במסגרת ערוץ הפצה זה, קיימות התקשרויות ישירות מול מעסיקים, ועדי עובדים/ארגוני עובדים המאפשרים הצטרפות יזומה לקרנות הפנסיה/קופות הגמל (לרבות קרנות השתלמות) שבניהול הקבוצה, כמו גם השתתפות במכרזים המתפרסמים על-ידי מעסיקים/ארגוני עובדים.

בהתאם להנחיות הממונה, החל מיום 1 באפריל 2019 הסכמי ברירת המחדל של החברות המנהלות מול מעסיקים שהיו בתוקף מול המעסיקים בפנסיה ובגמל כך שנכון למועד הדוח, שיווק קרנות הפנסיה ו/או קופות הגמל של מגדל ביטוח, נעשה באמצעות תהליך ייעוץ פרטני וכן באמצעות הצטרפות יזומה של העובד לקרן הפנסיה/ קופת הגמל של החברה, בהתאם להנחיות אחידות שקבע הממונה.

חלק מהפוליסות הקבוצתיות בביטוח חיים ובביטוח בריאות משווקות במכירה ישירה על-ידי הקבוצה, בעיקר באמצעות השתתפות במכרזים.

בנוסף, למגדל מוקד טלפוני לשיווק ביטוחי פרט (ביטוחי ריסק מוות ובריאות), נסיעות לחו"ל וביטוחי קולקטיב במסגרת ביטוח כללי.

עיקר פעילות השיווק וההפצה הישירה בביטוח כללי הינה מול לקוחות גדולים כגון חברות שעיסוקן ברכב, או שברשותן צי רכב, בנקים למשכנתאות, או השתתפות במכרזים של לקוחות שונים.

21.1.3. תאגידיים בנקאים –

ערוץ הפצה זה כולל את ההפצה והשיווק של מוצרים בענפי הגמל והפנסיה באמצעות יועצים פנסיוניים בסניפי הבנק (פעילות שאינה מהותית).

21.1.4. אי תלות בערוצי הפצה

לחברה אין תלות בגורם בודד מתוך ערוץ הפצה כלשהו, אשר אובדנו ישפיע מהותית לרעה על פעילותה או שתיגרם לה תוספת עלות מהותית כתוצאה מהצורך להחליפו.

21.1.5. ערוצי הפצה המהווים מעל 10% מהפרמיות בתחומי הפעילות

בשנת 2019 לא היה לחברה סוכן בודד שהיקף הפרמיות שלו עולה על 10% מהיקף הפרמיות בכל תחום פעילות רלבנטי, למעט סוכנות מבטח סיימון בתחום ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח לפירוט אודות הפרמיות ודמי הגמולים שהתקבלו בשנת 2019 דרך הסוכנויות שבשליטת הקבוצה ראה להלן.

21.1.6. שיעור פעילות ההפצה והשיווק בחלוקה בין הערוצים השונים

בענפי הפנסיה והגמל, שם מבוצע עיקר הפעילות ישירה, חלקם של ערוצי ההפצה במונחי פרמיות ודמי גמולים הינו כדלקמן:

פנסיה - הפצה באמצעות סוכנים כ-67% מדמי הגמולים בשנת 2019 (בדומה לשנת 2018 ולעומת כ-68% בשנת 2017), הפצה ישירה כ-32% בשנת 2019 (בדומה לשנת 2018 ולעומת כ-31% בשנת 2017) והפצה באמצעות תאגידיים בנקאיים כ-1% מדמי הגמולים (בדומה לשנים 2018 ו-2017).

גמל - הפצה באמצעות סוכנים כ-42% מדמי הגמולים בשנת 2019 (לעומת כ-44% בשנים 2018 ו-2017), הפצה ישירה כ-49% (לעומת כ-48% בשנת 2018 וכ-47% בשנת 2017) והפצה באמצעות תאגידיים בנקאיים כ-8% מדמי הגמולים (לעומת כ-8% בשנת 2018 וכ-9% בשנת 2017).

הפרמיות ודמי הגמולים שהתקבלו בשנת 2019 דרך הסוכנויות שבשליטת הקבוצה (כולל גם נתונים של סוכני משנה של הסוכנויות האמורות) הינן כדלקמן:

כ-22% מסך עסקי ביטוח חיים בשנת 2019 (לעומת כ-23% בשנת 2018 וכ-26% בשנת 2017), כ-24% מסך עסקי הפנסיה בשנת 2019 (בדומה לשנת 2018 ולעומת כ-25% בשנת 2017), כ-13% מסך עסקי הגמל בשנת 2019 (בדומה לשנת 2018 וכ-14% בשנת 2017), כ-22% מעסקי הבריאות בשנת 2019 (לעומת כ-23% בשנת 2018 וכ-25% בשנת 2017) וכ-9% מעסקי ביטוח כללי בשנת 2019 (לעומת כ-8% בשנים 2018 ו-2017).

לפרטים אודות מצבת כוח האדם של סוכנויות הביטוח שבשליטת הקבוצה, ראה הטבלה שבסעיף 20.2 לעיל.

21.2. הסדרת פעילות הסוכנים/המשווקים הפנסיונים/יועצים פנסיוניים

פעילות הסוכנים מפוקחת אף היא על-ידי הממונה, והוראות חוק חוזה ביטוח, חוק הפיקוח וחוק השיווק והייעוץ (בכל הקשור למוצרים הפנסיוניים), חלות גם על פעילותם ובכלל זה הרישיונות הנדרשים לפעילותם של הסוכנים ודרכי פעילותם.

ככלל, תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (עמלות הפצה), התשס"ו-2006, מסדירות את שיעורי ואופן עמלת ההפצה המקסימלית שישולמו ליועץ פנסיוני במוצרי הגמל והפנסיה ("תקנות ההפצה").

שינויים מהותיים בדינים המתייחסים לערוצי ההפצה שפורסמו במהלך תקופת הדוח:

21.2.1 מבנה עמלות ביטוחי ריסק חדשים

במהלך חודש פברואר 2019 קיבלה החברה מהממונה אישור לגביית תעריפי ביטוח ריסק-מוות לפרט, בפרמיה משתנה. האישור האמור, הותנה בהחזר עמלה ששולמה לסוכנים בגין מכירות בשל ביטולי פוליסות שיחולו במשך תקופה של 6 שנים, כאשר ההחזר האמור נע בין 100% בשנה הראשונה ל-10% בשנה השישית ("מתווה העמלה הראשון"). בסוף הרבעון השני של שנת 2019, אימצה החברה מתווה עמלות חדש אשר הוצע על ידי הממונה, אשר בהתאם אליו. החל מיום 1 ביולי 2019, במכירות תכניות ריסק וריסק למשכנתא, החזר העמלות בגין ביטולים יעמוד על 100% בשנה הראשונה, 60% בשנה השנייה ו-40% בשנה השלישית. יצוין כי מתווה העמלות הראשון היה בתוקף במכירות ביטוחי הריסק החל מיום 14 בפברואר 2019 ועד ליום 30 ביוני 2019, והייתה לו השפעה על הקטנת מכירות הריסק בתקופה זו.

לפרטים נוספים, לרבות הערכת החברה בדבר השלכות צפויות של האמור לעיל, ראה סעיף 6.4.2 בחלק ב' לדוח זה.

המידע הכלול בסעיף 21.2 לעיל, ביחס להערכות החברה בנוגע להסדרים רגולטוריים בתחום, הינו מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968, המבוסס על מידע המצוי בידי החברה נכון למועד דוח זה, על נוסח ההסדרים הרגולטוריים הידוע במועד דוח זה, וכן על הערכות והנחות של הקבוצה, שהתממשותן אינה ודאית ואינה בשליטתה של החברה, בדבר דרכי פעולה שבהן יבחרו הגופים הפועלים בשוק. הערכות אלה עשויות שלא להתממש והתוצאות בפועל עשויות להיות שונות מן התוצאות המוערכות, באם, בין היתר, ישתנו ההוראות או יעודכנו או ייושמו באופן אחר מזה החזוי או הקיים היום וכן בהתאם לדרכי הפעולה של הגופים הפועלים בשוק, ובכלל זה המבטוחים, הגופים המוסדיים, הסוכנים והמפיצים, אשר עשויות להיות שונות מאלו החזויות.

21.3. תיאור מבנה העמלות ושיעורי העמלות הממוצעים לפי תחומי הפעילות

21.3.1 תחום ביטוח חיים וחיסכון לטווח ארוך

(א) סוכנים

הקבוצה משלמת לסוכנים עמלות בשיעורים משתנים בגין שיווק המוצרים ושיעור העמלה משתנה בהתאם לתכנית הנמכרת ובהתאם להסכמים פרטניים שנחתמים עם הסוכנים.

(1) מבנה העמלות בביטוח חיים

- עמלות שוטפות - העמלות המשתלמות לסוכנים הינן "עמלות שטוחות", דהיינו עמלה המשתלמת בשיעור דומה במשך מספר שנים ולאחר מכן, ברוב ההסכמים, תשלום עמלות בשיעור הנמוך, בדרך כלל, משיעור העמלה השטוחה (ברוב תכניות הביטוח המשווקות על-ידי הקבוצה "העמלה השטוחה" משתלמת במשך 15 שנה). יצוין כי, ביחס לחלק ממוצרי ביטוח חיים, העמלה משתלמת בשיעור קבוע לאורך כל תקופת הביטוח, וכן קיימת אפשרות לתשלום העמלה בשיעורים משתנים לאורך תקופת הביטוח. בנוסף, במוצרים מסוימים משתלמת עמלה בשיעור קבוע מצבירה לאורך כל תקופת הביטוח.
- עמלות בגין מכירות - בדרך כלל עמלה חד פעמית אשר נגזרת, בדרך כלל, מהיקף המכירות ומעמידת הסוכן ביעד המכירות שנקבע לו ובחלק מהמקרים מעמידת הסוכן ביעד שימור התיק. בחלק מפוליסות ביטוח החיים העמלה מחושבת כפונקציה של פרמטרים המשפיעים על רווחיות המוצר, לרבות הסדרים המתייחסים לביטולי פוליסות. בנוסף, מקיימת הקבוצה מבצעי מכירות שבמסגרתם היא מתגמלת את הסוכנים בפרסים ו/או מענקים נוספים.
- במוצרי ביטוח מסוימים - משתלמות עמלות הנגזרות מהיקף העברת כספי חיסכון מקופות ו/או תוכניות ביטוח שאינן של החברה ו/או היקף הפקדות חד-פעמיות.

(2) מבנה העמלות בגין שיווק מוצרי הפנסיה

- עמלות שוטפות - העמלות משתלמות מדמי גמולים והינם בשיעור מדמי הגמולים הנגבים בפועל ובמקרים מסוימים הינה בשיעור קבוע מהצבירה.

- עמלת שימור תיק - בשנת הדוח שולמה לסוכנים מסוימים עמלה בסכומים שאינם מהותיים, שהותנתה בעמידה ביעדי שימור תיק וביעדי היקף מכירות.
- עמלות בגין מכירות - הקבוצה משלמת עמלה הנגזרת, בדרך כלל, מהיקף המכירות ומעמידה ביעד המכירות. העמלות נקבעו כפונקציה של פרמטרים המשפיעים על רווחיות המוצר וכפוף לביטולים כמתואר לעיל ביחס לעמלות ביטוח חיים. בנוסף, מקיימת הקבוצה מבצעי מכירות שבמסגרתם היא מתגמלת את הסוכנים בפרסים ו/או מענקים נוספים.

(3) מבנה העמלות בגין שיווק מוצרי הגמל

- עמלות היקף - עמלות הנגזרות מהיקף העברת כספי חיסכון מקופות שאינן של החברה. בנוסף עבור מכירות שוטפות של קרן ההשתלמות וקופת גמל להשקעה, החברה משלמת עמלה הנגזרת, בדרך כלל, מהיקף המכירות ומעמידה ביעד המכירות וכפוף לביטולים.
- בנוסף, מקיימת הקבוצה מבצעי מכירות שבמסגרתם היא מתגמלת את הסוכנים בפרסים ו/או מענקים נוספים.
- עמלות שוטפות - משולמות לסוכני ביטוח בגין שיווק קופות הגמל כשיעור מהצבירה.

בקשר עם האמור לעיל, יצוין כי בחודש אפריל 2017, נכנס לתוקפו חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (תיקון מס' 20), התשע"ז-2017 ("תיקון 20"), שעניינו איסור על קיומה של זיקה בין גובה דמי הניהול שייגבו מעמית מצטרף לקופת גמל ובין גובה עמלת ההפצה המשולמת לסוכן הביטוח. לאור כניסתו של תיקון 20 לתוקף, הותאמו ההסכמים הפרטניים של החברה בכל הנוגע לעמלות המשתלמות בקשר עם ביטוח חיים, מוצרי הפנסיה ומוצרי הגמל, כך שבגין חלק מהתכניות ששווקו עד ליום 1 באפריל 2017, ממשיכה להשתלם, בנוסף למנגנוני העמלות המתוארים לעיל, עמלה מדמי ניהול מצבירה ומדמי ניהול מפרמיה (במוצרי ביטוח חיים), עמלה מדמי הניהול מצבירה ועמלה מדמי הגמולים, תוך התחשבות ברווחיות המוצר (במוצרי פנסיה) וכן עמלה מדמי הניהול מצבירה תוך התחשבות ברווחיות המוצר (במוצרי הגמל).

(ב) משווקים פנסיונים

החברה מתגמלת את המשווקים הפנסיונים בענפי החיסכון ארוך הטווח, ביטוח חיים ובריאות על עמידה ביעדי מכירות שמשתינים מעת לעת וכן בגין צירוף עמיתים חדשים. סכום העמלה למשווק מורכב משיעור עמידת המשווק ביעדים שנקבעו, כשהוא מוכפל בעמלת יעד שקלית שנקבעה לו וכן מסכום המתקבל בגין צירוף עמיתים.

(ג) יועצים פנסיונים

התאגידים הבנקאיים זכאים לעמלת הפצה בהתאם לתקנות ההפצה ועל פי ההסכמים שנחתמו עימם.

(ד) שיעור עמלות ממוצעות

להלן פירוט של שיעור העמלות הממוצע (באחוזים) בתחום⁶³:

2017	2018	2019	
ביטוח חיים			
6.6	6.7	5.8	שיעור מפרמיה ⁽¹⁾
33.8	39.3	46.1	בשנה הראשונה - שיעור מפרמיה משוננת חדשה ⁽²⁾
פנסיה			
1.4	1.0	0.9	שיעור מדמי גמולים ⁽²⁾
גמל			
0.2	0.2	0.2	שיעור מנכסים מנוהלים ממוצעים

⁽¹⁾ הירידה בשיעור העמלות מפרמיה בביטוח חיים הושפעה מקיטון ניכר במכירות ביטוחי מנהלים.

⁽²⁾ הוצג מחדש - פרמיה משוננת בניכוי הנחות, העלייה בשיעור העמלות בשנת 2019 נובעת משינוי תמהיל התיק עקב הירידה הנכרת במכירות ביטוחי המנהלים.

⁽³⁾ מגמת הירידה בשיעור העמלות מדמי הגמולים בפנסיה הינה תוצאה של הגברת התחרות והמשך השחיקה בשיעור דמי הניהול בפנסיה.

⁶³ כולל עמלות סוכנים, משווקים פנסיונים ויועצים פנסיונים.

21.3.2. תחום ביטוח בריאות

(א) ביטוחי פרט -

הקבוצה משלמת לסוכני הביטוח עמלות בשיעורים משתנים בגין שיווק המוצרים ושיעור העמלה משתנה בהתאם לתכנית הנמכרת.

מבנה העמלות מורכב בדרך כלל מאחד או יותר מהבאים:

- (1) עמלות שוטפות - העמלות המשתלמות הינן "עמלות שטוחות", וכן קיימת אפשרות לתשלום עמלה בשיעורים משתנים לאורך תקופת הביטוח, בהתאם להסכמים הפרטניים עם הסוכנים.
- (2) עמלות בגין מכירות - חלק מההסכמים עם הסוכנים כוללים עמלה חד פעמית הנגזרת מהיקף המכירות ומעמידת הסוכן ביעד המכירות ובחלק מהמקרים מעמידת הסוכן ביעד שימור התיק שנקבע לו.
- (3) בנוסף מקיימת הקבוצה מבצעי מכירות שבמסגרתם היא מתגמלת את הסוכנים בפרסים ו/או מענקים נוספים.

(ב) ביטוחים קבוצתיים - העמלות משולמות בשיעור מוסכם מהפרמיה.

להלן פירוט של שיעור העמלות הממוצע (באחוזים) בתחום:

2017	2018	2019	
27.1	27.2	27.1	שיעור מפרמיה

21.3.3. תחום ביטוח כללי

העמלה המשולמת לסוכנים בתחום ביטוח כללי מחושבת כשיעור מוסכם מהפרמיות כאשר שיעור העמלה משתנה בהתאם לענף הספציפי. להלן פירוט של שיעור העמלות הממוצע (באחוזים) בתחום:

2017	2018	2019	
5.1	4.7	4.7	ענף ביטוח רכב חובה
16.3	14.2	14.4	ענף ביטוח רכב רכוש
15.9	16.4	16.0	ענפי רכוש (ללא רכב)
13.9	14.7	14.1	ענפי חבויות
13.6	12.8	12.8	סה"כ

21.3.4. העמדת הלוואות לסוכנים

לעיתים מעמידה הקבוצה הלוואות לסוכניה, בביטחון תזרימי עמלות עתידיים או בביטחונות אחרים. ההלוואות ניתנות בתנאים מסחריים במסגרת הכללים שנקבעו על ידי הממונה. לפירוט ראה באור 9 לדוחות הכספיים.

22. ספקים ונותני שירותים

22.1. כללי

הקבוצה רוכשת מוצרים ושירותים ממספר רב של ספקים ונותני שירותים⁶⁴. בחירתם של אלה נעשית בהתאם לאיכות וטיב השירות המוצע על ידם, זמינותם, תחומי מומחיותם, התנאים המסחריים שהם מציעים וכו'. בדרך כלל התקשרויות אלו הינן לתקופה בלתי קצובה ואינן כוללות הסדר בלעדיות (יוער כי באופן עקרוני נמנעת הקבוצה, ככל שמתאפשר, מקיומה של "תלות בספק"⁶⁵ אחד, ופועלת ליצירת גיוון בקרב ספקיה).

22.2. ספקי מחשב ותוכנה

הקבוצה קשורה בהסכמים שונים עם ספקי ציוד חומרה, תוכנה ופתרונות מחשוב אחרים, המספקים לה פתרונות טכנולוגיים מגוונים בנושאים של ציוד מחשוב, לרבות שרתים וציוד קצה, תקשורת, מערכות הפעלה ווירטואליזציה, מערכי אחסון וניהול מידע, תוכנות לסוגיהן, בסיסי נתונים, כלי ניטור ובקרה, אבטחת מידע ושירותים מקצועיים אחרים, לרבות שירותי מומחה. חלק מספקים אלה הינם חברות המתמחות במתן שירותים ייעודיים, שלעתים, בעת אירועים משבריים (לרבות בתחום הטכנולוגי), החברה עשויה להידרש לשיתוף פעולה שלהם. התשלומים השוטפים לכל אחד מספקים אלה אינם מהותיים. הספקים הנמנים על קטגוריה זו,

⁶⁴ מובהר בזאת, כי בספקים ונותני שירותים הקבוצה איננה כוללת את המשווקים/יועצים הכלולים בערוץ ההפצה והשיווק כמתואר בסעיף 21 לעיל, וכן איננה כוללת את מבטחי המשנה, המתוארים בסעיף 19 לעיל.

⁶⁵ כהגדרת מונח זה בחוזר הממונה לעניין עדכון הוראות בדוח התקופתי של חברות ביטוח.

ואשר לחברה קיימת תלות בהם, הינם: היטאצ'י דטה סיסטמס ישראל בע"מ, Microsoft Ltd, Oracle Ltd, אס.פי.אל.תוכנה בע"מ, IBM Ltd חילן טק בע"מ, SAP SE, א.מ.ת. מיחשוב בע"מ וקבוצת Neoxam Portfolio Management.

23. רכוש קבוע ומידע על השקעות במערכות המחשב

23.1. נכסי מקרקעין בבעלות או בשכירות הכלולים ברכוש קבוע:

להלן טבלה המרכזת את נכסי המקרקעין המהותיים בבעלות החברה או הנשכרים על-ידה והכלולים ברכוש הקבוע:

מיקום	שטח במ"ר	שימוש עיקרי	בעלות/שכירות
פתח תקוה	62,554	בנייני המשרדים העיקריים של הקבוצה לרבות מרבית פעילות סוכנויות הביטוח המוחזקות על-ידי הקבוצה ("סוכנויות הקבוצה")	בעלות
	4,537	בעיקר משרדים המשמשים את סוכנויות הקבוצה	שכירות
	2,839	שטח שבנייתו טרם הושלמה / טרם אוכלס	בעלות
ראשון לציון	1,004	בנייני סוכנויות הקבוצה	שכירות
אשקלון	3,011	מרכז שירות לקוחות ותפעול	שכירות
ירושלים	1,167	בנייני סוכנויות הקבוצה	שכירות
	2,395	בנייני סניף הקבוצה בירושלים	חכירה ארוכת טווח
נתניה	1,533	בנייני סוכנויות הקבוצה	שכירות
חיפה	2,691	בנייני סניף הקבוצה בחיפה	בעלות
	2,070	בנייני סוכנויות הקבוצה	שכירויות

יצוין כי ישנם אתרים נוספים בהם הקבוצה שוכרת מבנים לצורך פעילותה ולצורך פעילות הסוכנויות המוחזקות על ידה, בהיקף לא מהותי.

מרכז המחשבים העיקרי המשמש את הגופים המוסדיים בקבוצה מצוי בפתח תקוה. בהתאם להוראות הממונה בעניין ניהול המשכיות עסקית, למרכז המחשבים שני אתרים מרוחקים נוספים הכוללים אתר גיבוי ועותק נוסף (שלישי) של המידע.

לפירוט בדבר העלות המופחתת של קרקע ובנייני משרדים ושיפורים במושכר ופרטים נוספים בדבר הרכוש הקבוע של הקבוצה ראה באור 6 לדוחות הכספיים.

23.2. מידע על השקעות החברה במערכות המחשב

מערכות המחשב והמידע של הקבוצה חיוניות לניהול עסקיה בכלל ולהתמודדות עם התחרות והרגולציה בפרט. בבעלות החברה מגוון רחב של ציוד מחשב הכולל שרתים, מערכות אחסון וגיבוי, ציוד תקשורת, עמדות קצה וציוד היקפי אחר, וכן מגוון רחב של זכויות בעלות או שימוש בתוכנות שונות לרבות תוכנות בפיתוח עצמי.

לקבוצה גוף ייעודי, מגדל טכנולוגיות, המשמש כיחידה פנימית לתחום מערכות מידע טכנולוגיות, המספקת את מרבית שירותי המחשוב ליחידות השונות בקבוצה, והיא אשר מפעילה, במידת הצורך, ספקים וחברות תוכנה שונות, לצורך מתן שירותי המחשוב המוענקים לקבוצה. לכח האדם המועסק ביחידה זו, ראה סעיף 20.2 לעיל.

לקבוצה מערכות מידע הכוללות חומרה, תוכנות וציוד נוסף שעלותן המופחתת ליום 31 בדצמבר 2019 הינה כ-312 מיליון ש"ח, לעומת סך של כ-290 מיליון ש"ח ליום 31 בדצמבר 2018.

בשנת 2019, השקעות הקבוצה במחשבים ובפיתוח מערכות מידע הסתכמו בסך של כ-160 מיליון ש"ח לעומת סך של כ-154 מיליון ש"ח בשנת 2018. ראה באורים 4 ו-6 לדוחות הכספיים.

ההשקעות במערכות המחשב מיועדות הן לתמיכה ביעדים האסטרטגיים העסקיים של הקבוצה והן לעמידה בדרישות רגולציה משתנות.

בתקופת הדוח השקעות הקבוצה במערכות המחשב התמקדו בעיקר בתחומים הבאים: פיתוח מערכות שירות ומכירה לערוצי ההפצה ובכלל זה קווי עסקים דיגיטליים, שיפור יכולות מערך השירות ללקוחות הקבוצה לרבות באמצעות מערכות CRM וניהול מוקדי שירות, יישום חוזרי רגולציה שונים, השבחת מערכות ביטוח כללי, תמיכה בפיתוח מוצרי ביטוח חיים וביטוח בריאות, חיזוק יכולות ההגנה על מידע החברה, לרבות מפני איומי סייבר, ושיפור מתמשך של זמינות ויציבות מערכות הייצור.

24.1. חיסכון ארוך טווח

ההכנסות מפרמיות בביטוח חיים וביטוח בריאות וההכנסות מדמי ניהול מקרנות הפנסיה וקופות הגמל אינן מתאפיינות בעונתיות. יחד עם זאת, ניכר בחודש דצמבר גידול מסוים בהפקדות של פרמיות/דמי גמולים לתכניות פנסיוניות, ביחס לשאר חודשי השנה, במטרה למצות את הטבות המס הגלומות בהפקדה לחסכון פנסיוני.

להלן התפלגות הפרמיות שהורווחו ברוטו בביטוח חיים⁶⁶ לפי רבעונים בשנים 2017, 2018 ו-2019 (במיליון ש"ח ובאחוזים):

	2017	2017	2018	2018	2019	2019	
רבעון 1	24.4	2,174	24.2	2,295	25.0	2,446	
רבעון 2	23.8	2,126	24.2	2,300	24.5	2,389	
רבעון 3	25.3	2,254	24.8	2,349	24.9	2,433	
רבעון 4	26.5	2,361	26.8	2,544	25.6	2,497	
סה"כ לשנה	100.0	8,916	100.0	9,488	100.0	9,765	

להלן התפלגות דמי הגמולים בפנסיה בשנים 2017, 2018 ו-2019 (במיליון ש"ח ובאחוזים):

	2017	2017	2018	2018	2019	2019	
רבעון 1	24.0	1,660	24.2	1,750	24.2	1,836	
רבעון 2	24.5	1,694	24.7	1,788	24.6	1,866	
רבעון 3	25.4	1,760	25.1	1,819	25.5	1,933	
רבעון 4	26.1	1,808	26.0	1,878	25.8	1,956	
סה"כ לשנה	100.0	6,922	100.0	7,235	100.0	7,591	

להלן התפלגות דמי הגמולים בגמל בשנים 2017, 2018 ו-2019 (במיליון ש"ח ובאחוזים):

	2017	2017	2018	2018	2019	2019	
רבעון 1	21.4	412	22.1	425	22.6	467	
רבעון 2	24.5	471	22.4	431	23.6	488	
רבעון 3	22.7	437	23.0	442	24.1	498	
רבעון 4	31.4	605	32.5	624	29.7	613	
סה"כ לשנה	100.0	1,925	100.0	1,923	100.0	2,066	

24.2. ביטוח כללי

מחזור ההכנסות מפרמיות ברוטו בביטוח כללי מתאפיין בעונתיות, הנובעת בעיקר מביטוחי רכבים של קבוצות עובדים שונות וציי רכבים של עסקים, אשר תאריכי חידושם הם, בדרך כלל בינואר, וכן מפוליסות שונות של בתי עסק, אשר תאריכי חידושן הם בדרך כלל בינואר או באפריל. השפעתה של עונתיות זו על הרווח לתקופה לפני מס מנוטרלת באמצעות העתודה לסיכונים שטרם חלפו.

במרכיבי ההוצאות האחרים כגון תביעות ובמרכיבי ההכנסות האחרים כגון הכנסות מהשקעות לא קיימת עונתיות מובהקת, ולכן גם לא קיימת עונתיות מובהקת ברווח. עם זאת, ראוי לציין, כי עונת חורף קשה עלולה לגרום לעלייה בתביעות בענפי הרכוש, לרוב ברבעונים הראשון והרביעי של השנה, וכתוצאה מכך לקיטון ברווח.

בשנת 2018 אירעו נזקי חורף אשר ברבעון הראשון הוערכו בכ-7 מיליון ש"ח במונחי ברוטו ובשייר, ברבעון השני הוערכו בכ-12 מיליון ש"ח במונחי ברוטו ובכ-3 מיליון ש"ח במונחי שייר, וברבעון הרביעי בסך של כ-13 מיליון ש"ח במונחי ברוטו ובכ-8 מיליון ש"ח במונחי שייר. בשנים 2019 ו-2017 לא אירעו נזקי חורף בהיקף משמעותי.

להלן התפלגות פרמיות ברוטו בביטוח כללי לפי רבעונים בשנים 2017, 2018 ו-2019 (במיליון ש"ח ובאחוזים):

⁶⁶ לא כולל תקבולים בגין חוזי השקעה שהסתכמו בכ-649 מיליון ש"ח בשנת 2019 לעומת כ-594 מיליון ש"ח בשנת 2018 וכ-451 מיליון ש"ח בשנת 2017.

2017	2017	2018	2018	2019	2019	
28.3	692	38.6	927	37.8	881	רבעון 1
23.0	560	22.0	529	22.6	527	רבעון 2
20.3	494	19.4	465	20.9	487	רבעון 3
18.7	456	20.0	481	18.7	436	רבעון 4
100.0	2,441	100.0	2,402	100.0	2,331	סה"כ לשנה

העלייה במשקל הפרמיות ברבעון הראשון של שנת 2018 יחסית לשנת 2017 הושפעה בעיקרה מזכיית מגדל ביטוח במכרז ביטוח רכב לעובדי המדינה לשנת 2018. יצוין מכרז עובדי המדינה עבור שנת 2017 נכנס לתוקף בסוף שנת 2016 ולכן הפרמיות בגינו לא נכללו בשנת 2017.

25. נכסים לא מוחשיים

25.1. כללי

הקבוצה משתמשת לצורך פעילותה בשמות החברות ובלוגו שלהן אשר חלקם נרשמו כסימן מסחרי כגון: "מגדל אחזקות" "מגדל ביטוח", "מגדל מקפת" ועוד.

25.2. מאגרי מידע

לגופים המוסדיים בקבוצה מאגרי מידע רשומים שונים, אשר במסגרתם נשמרים הנתונים הנמסרים על ידי לקוחות הקבוצה. המידע הצבור במאגרים אודות לקוחות, כולל מידע שנמסר על ידם בעת רכישת מוצר ממוצרי הקבוצה וכן מידע נוסף שנמסר לקבוצה, או אשר הקבוצה מאתרת אותו, בקשר עם השירותים הניתנים על ידה (כגון מידע עקב טיפול בתביעות ביטוח וכו'). כמו כן, לגופים המוסדיים בקבוצה מאגרים רשומים אודות סוכני הקבוצה, ספקים, עובדים וכו', פרטים אשר שמירתם במאגר ממוחשב ורישומם מחויבים על פי הוראות הדין. מאגרי המידע משמשים את הקבוצה בתפעול השוטף של עסקיה.

25.3. מוניטין ועודפי עלות

בחברה נרשמו מוניטין ועודפי עלות בעיקר ברכישת סוכנויות ביטוח, תיקי ביטוח, חברות ניהול של קרנות פנסיה וקרן השתלמות. בשנת 2019 לא נרשמה ירידת ערך מוניטין בספרי הקבוצה.

בשנת 2018 נרשמה הפרשה לירידת ערך מוניטין המיוחס לפעילות הגמל בסך כ-23 מיליון ש"ח, לעומת כ-6 מיליון ש"ח בשנת 2017. לפירוט נוסף, ראה באור 4 לדוחות הכספיים.

26. דיון בגורמי סיכון

26.1. טבלת גורמי הסיכון לגבי הפעילות הביטוחית והסיכון ארוך הטווח

מידת ההשפעה של גורם סיכון על פעילות הקבוצה:

השפעה קטנה	השפעה בינונית	השפעה גדולה	גורמי סיכון	
	√		מצב המשק והתעסוקה	סיכוני
		√	סיכוני שוק	מקרו
		√	- סיכון ריבית	
		√	- סיכוני שוק (מכשירים הוניים / נכסים ריאליים)	
	√		- סיכונים הקשורים במדד המחירים לצרכן	
	√		- סיכון מטבע	
		√	סיכוני אשראי	
			סיכוני הביטוח	סיכונים
		√	- אריכות חיים לרבות שיעור מימוש גמלא	ענפיים
		√	- תחלואה	
	√		- סיכון רעידת אדמה	
	√		- יתר סיכוני הביטוח	
		√	רמת שימור תיק	
	√		ביטוח משנה (צד נגדי)	
		√	תחרות ומתחרים	
	√		טעמי הציבור	
		√	שינויי רגולציה	
		√	תקדימים משפטיים (תביעות ייצוגיות וסמכויות ממונה)	
		√	תמהיל העסקים	סיכונים
√			סיכוני נזילות	מיוחדים
		√	הליכים משפטיים לרבות סמכויות ממונה	לקבוצה
		√	מוניטין	
		√	סיכונים תפעוליים	
		√	- תלות במערכות מידע	
		√	- אבטחת מידע וסייבר	
	√		- סיכונים תפעוליים אחרים	
	√		סיכוני ציות	

מידת ההשפעה של גורמי הסיכון על הקבוצה הינה על סמך הערכת הנהלת הקבוצה בהתחשב בהיקף ובמאפייני פעילותה נכון לתאריך דוח זה. ייתכן כי בפועל מידת ההשפעה תהיה שונה, לאור שינויים שיחולו במאפייני פעילות הקבוצה או בתנאי השוק ו/או בהתנהלות הגופים הרגולטוריים המפקחים על פעילות הקבוצה.

בגורמי הסיכון ובמידת השפעתם לא חל שינוי לעומת שנה קודמת.

החברה מנהלת את תחומי הפעילות שלה, תוך שימוש במתודות של ניהול סיכונים. הקבוצה שמה דגש בפעילותה על ניהול הסיכונים אליהם היא חשופה, וזאת במטרה לזהות ולהעריך את השפעתם הפוטנציאלית של סיכונים אלה על הקבוצה, תוך התייחסות למתאם בין הסיכונים. כמו כן דירקטוריון החברה אישר תאבון סיכון וסיבולת סיכון לסיכונים השונים. לתיאור גורמי הסיכון העיקריים בפעילות הביטוח של הקבוצה וניהולם, לרבות השפעת התפרצות נגיף הקורונה - ראה באורים 36 ו-39 לדוחות הכספיים.

27. הסכמים מהותיים והסכמי שיתוף פעולה

27.1. הסכם קיבוצי

בענין ההסכם הקיבוצי שבין החברה ומגדל מקפת ובין הסתדרות העובדים הכללית החדשה, שהוכרה כארגון היציג בקרב עובדי מגדל ביטוח ומגדל מקפת - ראה סעיף 20.4.1 לעיל וביאור 32 לדוחות הכספיים.

חלק ה' - היבטי ממשל תאגידי

28. דירקטורים חיצוניים

נכון למועד הדוח, במגדל אחזקות מכהנים 2 דירקטורים חיצוניים, ובחברה מכהנים 2 דירקטורים חיצוניים ודירקטורית בלתי תלויה אחת. ביום 12 במרס 2019 סיים מר אברהם ביגר את תפקידו כדירקטור חיצוני בחברה ובמגדל אחזקות, לאור מינויו על ידי האסיפה הכללית של חברת פז חברת נפט בע"מ כדירקטור בפז חברת נפט בע"מ (ראה דוח מידי של מגדל אחזקות מיום 12 במרס 2019 מספר אסמכתא 2019-01-021061). מר אברהם ביגר כיהן בנוסף כחבר ועדת ביקורת, הועדה לבחינת הדוחות הכספיים וועדת תגמול במגדל אחזקות, וחבר ועדת ביקורת, הועדה לבחינת הדוחות הכספיים, ועדת תגמול גופים מוסדיים קבוצתית וועדת סולבנסי וניהול סיכונים בחברה. ביום 24 במרס 2019 מונה מר מישאל וקנין לדירקטוריון החברה כדירקטור חיצוני, לאחר הודעת הממונה כי אינו מתנגד למינוי האמור. לפירוט ראה דוח מידי של מגדל אחזקות מיום 24 במרס 2019 (מספר אסמכתא: 2019-01-025636).

היות שבתקופה שבין פרישת מר ביגר ומינויו של מר וקנין ("התקופה שבין המינויים"), היה חסר דירקטור חיצוני בוועדה לבחינת הדוחות הכספיים של החברה ושל מגדל אחזקות (בסעיף זה: "ועדת המאזן"), ועדת הביקורת של מגדל אחזקות נכנסה בנעליה של ועדת המאזן ביחס לאישור הדוח התקופתי של החברה ושל מגדל אחזקות לשנת 2018, בהתאם להוראות הדין.

ביום 2 בספטמבר 2019 מונתה הגברת רונית בודו לדירקטורית בלתי תלויה בחברה ועובר לכך כיהנה הגברת רונית בודו כדירקטורית חיצונית בחברה. ביום 22 בספטמבר 2019 סיימה גברת רונית בודו את כהונתה כדירקטורית חיצונית במגדל אחזקות⁶⁷.

לפרטים נוספים אודות הדירקטורים החיצונים בחברה ראה סעיף 2.4.14 בחלק א' לעיל ותקנה 26 בפרק פרטים נוספים על התאגיד.

29. גילוי בדבר מבקר הפנים⁶⁸

בתקופה מיום 1 בינואר 2018 ועד ליום 24 בינואר 2019 כיהנה הגב' מיכל לשם כמבקרת הפנים של החברה ושל מגדל אחזקות. גב' מיכל לשם, הודיעה ביום 13 בדצמבר 2018 על רצונה לסיים את כהונתה כמבקרת ראשית של החברה ושל מגדל אחזקות ולפנות לאתגרים חדשים, לאחר כ-20 שנות עבודה.

מבקר הפנים הראשי בחברה נכון למועד פרסום דוח זה, הינו מר תמיר סולומון אשר החל את כהונתו ביום 25 בינואר 2019. מר סולומון משמש בנוסף כמבקר הפנים הראשי של מגדל אחזקות. מבקר הפנים הינו עובד החברה ועומד בהוראות סעיף 146(ב) לחוק החברות ובהוראות סעיף 8 לחוק הביקורת הפנימית, התשנ"ב-1992.

למיטב ידיעת החברה, מבקר הפנים אינו מחזיק בניירות ערך של החברה.

תכנית העבודה השנתית של הביקורת הפנימית, מוגשת על-ידי מבקר הפנים ומאושרת על-ידי ועדת הביקורת של החברה.

תכנית העבודה לשנת 2019, נגזרת מתכנית העבודה הרב שנתית לשנים 2018-2021 המבוססת על סקר סיכונים תקופתי, אשר בוצע לאחרונה בשנת 2017. תכנית העבודה מבוססת על הוראות דין, חוק הביקורת הפנימית, תקנים מקצועיים מקובלים, החלטות דירקטוריון וועדותיו, נהלי עבודה והנחיות מקצועיות פנימיות ובהתאם להנחיות מקצועיות לביקורת פנימית הקבועות בקודקס הרגולציה (שער 5, חלק 1, פרק 8).

תכנית העבודה כוללת בנוסף דגשים בהתאמה לשינויים שחלים בפעילות העסקית, ברגולציה, במבנה החברה וברמת הסיכון. פעילויות מהותיות נבדקות בתדירות מוגברת. תתכנה פעילויות נוספות אשר תבדקנה בתדירות גבוהה יותר, זאת בהתאם להערכת מבקר הפנים, המבוססת על הנחיות אחד או יותר מהגורמים הבאים: הדירקטוריון, ועדת הביקורת וההנהלה. תכנית העבודה מותירה בידי המבקר הפנימי שיקול דעת לסטות ממנה. שינויים מהותיים בתכנית העבודה השנתית מדווחים לוועדת הביקורת.

יו"ר הדירקטוריון, יו"ר ועדת הביקורת של הדירקטוריון ומליאתה, המנכ"ל ורואי החשבון של התאגיד מעורבים בקביעת תכנית העבודה.

דוחות המבקר מוגשים בכתב, באופן שוטף ליו"ר הדירקטוריון, למנכ"ל ולראשי החטיבות לאורך השנה.

דירקטוריון החברה הניח את דעתו כי הביקורת הפנימית פועלת על פי הדרישות שנקבעו בהנחיות המפורטות לעיל. זאת, בין היתר, על בסיס נושאים שונים שהובאו לאישור הדירקטוריון/או ועדת הביקורת ובתוכם כתב הסמכויות של הביקורת הפנימית, כשירות ומשאבי הביקורת הפנימית ושמירה ומעקב שוטף אחר אי תלותו של מבקר הפנים.

מבקר הפנים הראשי מועסק במשרה מלאה, בנוסף לצוות עובדים הכפוף לו. על צוות זה נמנים גם מבקרים בחברות בנות של הקבוצה, בהן קיימת חובה בדין למנות מבקר פנים או שהוחלט וולונטרית למנות מבקר פנים, לנוכח היקפי הפעילות/או החשיפות בחברות הנ"ל. המבקר הראשי של הקבוצה מוודא את קיומה של הביקורת פנימית בחברות הבנות (בהן מונו מבקרים פנימיים כאמור לעיל), מנחה את המבקרים לעיל לפעול בהתאם להוראות תקנים מקצועיים מקובלים, לרבות הנחיה לדווח לו על כל נושא מהותי שעשוי להשפיע באופן

⁶⁷ סיום כהונתה של גברת בודו במגדל אחזקות, נעשתה בהתאם להנחיות חוזר גופים מוסדיים 13-9-2018 מיום 26 באוגוסט 2018 ("חוזר דירקטוריון גוף מוסדי"), המסווג כהונה בבעל השליטה בגוף מוסדי כ"זיקה אסורה" לעניין כהונה בגוף המוסדי.

⁶⁸ הגילוי הניתן בדבר מבקר פנים ורואה חשבון כמפורט להלן בחלק זה ניתן בהתאם לחוזר המפקח הנזכר במבוא לעיל.

תיאור עסקי התאגיד-מגדל חברה לביטוח בע"מ-מונגש

מהותי על המצב הכספי של החברות הבנות, ומפקח על התנהלות המבקרים לעיל בחברות הבנות. בחלק מן המשימות הכלולות בתכנית העבודה של המבקר מסתייעת הביקורת הפנימית גם ביועצים ואנשי מקצוע חיצוניים, בהתאם לסוג ומורכבות הפעילות.

להלן פרוט שעות הביקורת שהושקעו בקבוצה בשנת 2019:

היקף הביקורת הכוללת בקבוצה	היקף ביקורת בחברה	היקף ביקורת במגדל מקפת וניזמה	היקף ביקורת בסוכנויות
43,657	28,931	8,526	6,200

היקף שעות הביקורת הפנימית נובע מתכנית העבודה של החברה. היקף שעות הביקורת בקבוצה בשנת 2018 עמד על 45,664 שעות. המבקר אינו מסתייע בגורמים אחרים בקבוצה שאינם יחידת הביקורת או אנשי המקצוע המועסקים על-ידו, כמפורט לעיל.

תגמול

מבקר הפנים הראשי מועסק על-פי הסכם עבודה אישי. סך התגמול בגין העסקתו של מר סולומון כמבקר פנים בקבוצה כפי שהוכר בדוחות הכספיים לשנת 2019 הסתכם בכ-1.3 מיליון ש"ח.

להערכת הדירקטוריון, תנאי התגמול של המבקר הפנימי כאמור לעיל, תואמים את מדיניות התגמול של החברה ואין בהם כדי ליצור חשש של השפעה על שיקול דעתו המקצועי של המבקר הנ"ל.

30. רואה חשבון מבקר

30.1. שם משרד המבקר של החברה ושם השותף המטפל בחברה

רואי החשבון של החברה הינם משרד קוסט, פורר, גבאי את קסירר רואי חשבון ובנוסף משרד סומך חייקין רואי חשבון שהינם מבקרים משותפים בכל החברות המהותיות שבמסגרת הקבוצה. השותף המטפל מטעם משרד קוסט, פורר, גבאי את קסירר הינו ר"ח ניר מרדכי. השותף המטפל מטעם משרד סומך חייקין הינו ר"ח טל זרני. מועד תחילת כהונתם של משרדי רואי החשבון כרואי חשבון משותפים הינו אפריל 1998.

בחודש ספטמבר 2019 החליטה האסיפה הכללית של מגדל אחזקות לבחור מחדש ברואי החשבון המבקרים המשותפים סומך חייקין וקוסט, פורר, גבאי את קסירר ולהסמיך את דירקטוריון החברה לקבוע את שכרם לשנת 2019. ראה גם דוח מידי של החברה מיום 25 בספטמבר 2019 (מס' אסמכתא: 2019-01-083169).

בטבלה שלהלן מפורט שכר רואי החשבון (לא כולל מע"מ) עבור שירותים שניתנו על ידם בשנים 2018-2019 ומספר השעות שהושקעו:

שכר (אלפי ש"ח) בשנת 2019:

שירותי ביקורת (1)	שירותים הקשורים לביקורת	שירותי מס מיוחדים	שירותים אחרים	סה"כ (2)
3,916		1,603	1,598	7,117
1,060		77		1,137
719		52		771
105	50			155
5,800	50	1,732	1,598	9,180

שעות בשנת 2019:

שירותי ביקורת (1)	שירותים הקשורים לביקורת	שירותי מס מיוחדים	שירותים אחרים	סה"כ (2)
16,195		3,461	5,296	24,952
4,366		166		4,532
3,298		104		3,402
484	226			710
24,343	226	3,731	5,296	33,596

תיאור עסקי התאגיד-מגדל חברה לביטוח בע"מ-מונגש

(1) שירותי ביקורת כוללים שכר טרחה בגין ביקורת SOX וביקורת סולבנסי.

(2) מתייחס למלוא השעות ושכר הטרחה שבגינן.

כ-1.0% משכר הטרחה בגין שירותי ביקורת שולם לרואי חשבון אחרים.

שכר (אלפי ש"ח) בשנת 2019:

סה"כ ⁽²⁾	שירותים אחרים	שרותי מס מיוחדים	שירותים הקשורים לביקורת ⁽¹⁾	שרותי ביקורת	סה"כ ⁽²⁾
5,202	610	716	-	3,876	החברה
1,059	-	4	-	1,055	חברות מנהלות של קרנות פנסיה וקופות גמל
789	-	65	20	704	מגדל אחזקות וניהול סוכנויות ביטוח בע"מ והחברות המוחזקות על ידה
155	-	-	50	105	אחר
7,205	610	785	70	5,740	סה"כ

שעות בשנת 2019:

סה"כ ⁽²⁾	שירותים אחרים	שרותי מס מיוחדים	שירותים הקשורים לביקורת	שרותי ביקורת ⁽¹⁾	סה"כ ⁽²⁾
21,547	2,567	2,236	-	16,744	החברה
4,098	-	14	-	4,084	חברות מנהלות של קרנות פנסיה וקופות גמל
3,686	-	170	200	3,316	מגדל אחזקות וניהול סוכנויות ביטוח בע"מ והחברות המוחזקות על ידה
728	-	-	245	483	אחר
30,059	2,567	2,420	445	24,627	סה"כ

(1) שירותי ביקורת כוללים שכר טרחה בגין ביקורת SOX.

(2) מתייחס למלוא השעות ושכר הטרחה שבגינן.

כ-1.0% משכר הטרחה בגין שירותי ביקורת שולם לרואי חשבון אחרים.

31. אפקטיביות הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי

החברה מיישמת את הוראות חוזרי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון הנוגעות לבקורות ונהלים לגבי הגילוי ובקרה פנימית על דיווח כספי של גוף מוסדי ומבצעת את ההליכים הנדרשים בקשר לכך וזאת על פי השלבים ובמסגרת המועדים שנקבעו בחוזרים הנ"ל, ובשיתוף יועצים חיצוניים שנשכרו לביצוע המשימה. במסגרת זאת, אימצה החברה את מודל הבקרה הפנימי של Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO), המהווה מסגרת מוגדרת ומוכרת המשמשת לצורך הערכת הבקרה הפנימית.

31.1. בקורות ונהלים לגבי הגילוי

הנהלת החברה, בשיתוף המנכ"ל ומנהל החטיבה הפיננסית של החברה, העריכו לתום תקופת הדיווח את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הגוף החברה. על בסיס הערכה זו, מנכ"ל החברה ומנהל החטיבה הפיננסית הסיקו כי לתום תקופה זו הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של החברה הינן אפקטיביות על מנת לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע שהחברה נדרשה לגלות בדוח השנתי בהתאם להוראות הדין והוראות הדיווח שקבע הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון ובמועד שנקבע בהוראות אלו.

31.2. בקרה פנימית על דיווח כספי

במהלך תקופת הדיווח המסתיימת ביום 31 בדצמבר 2019, לא אירע כל שינוי בבקרה הפנימית של החברה על דיווח כספי אשר השפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של החברה על דיווח כספי.

הצהרות, דוחות וגילויים בהתייחס לתהליכים הרלוונטיים, בהתאם להוראות חוזרי אחריות ההנהלה מצורפים בפרק 3 לדוח התקופתי.

מגדל חברה לביטוח בע"מ

רן עוז

מנכ"ל

ניר גלעד

יו"ר הדירקטוריון

26 במרס 2020

דוח הדירקטוריון על מצב ענייני התאגיד

פרק 2 - דוח הדירקטוריון על מצב עניני התאגיד - תוכן עניינים

1 תיאור הקבוצה.....	2
1.1 כללי	2
1.2 התפתחויות עיקריות בקבוצה במהלך שנת 2019 ועד למועד פרסום הדוח	2
2 הסברי הדירקטוריון למצב עניני התאגיד.....	2
2.1 ניתוח המצב הכספי ותוצאות הפעילות	2
2.2 תיאור התפתחות תוצאות הפעילות ברבעון הרביעי של שנת הדוח ("הרבעון המדווח").....	3
2.3 תיאור התפתחות תוצאות הפעילות בשנת הדוח ("התקופה המדווחת")	4
2.4 תחום ביטוח חיים וחסכון לטווח ארוך	7
2.5 מידע נוסף על תוצאות עסקי ביטוח חיים.....	8
2.6 פרטים נוספים בהתפתחות הרווח בביטוח חיים.....	9
2.7 תחום ביטוח בריאות.....	10
2.8 תחום ביטוח כללי	11
2.9 הוצאות הנהלה וכלליות.....	12
2.10 נתונים מאזניים עיקריים מהדוחות הכספיים.....	13
3 מגמות, אירועים והתפתחויות בפעילות הקבוצה ובסביבתה העסקית.....	14
3.1 סביבה מקרו כלכלית.....	14
3.2 התמודדות החברה עם משבר נגיף הקורונה.....	15
3.3 משטר כושר פירעון כלכלי של חברת ביטוח מבוסס סולבנסי 2.....	17
4 יעדים ואסטרטגיה עסקית של החברה	19
5 אירועים לאחר תקופת הדיווח.....	20

דוח הדירקטוריון על מצב עניני התאגיד לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019

דוח הדירקטוריון ליום 31 בדצמבר 2019 סוקר את השינויים העיקריים בפעילות הקבוצה בתקופת הדוח ("שנת הדוח"). דוח הדירקטוריון הינו חלק בלתי נפרד מהדוח התקופתי על כל חלקיו, ויש לקרוא את הדוח התקופתי כולו כמקשה אחת.

1. תיאור הקבוצה

1.1 כללי

מגדל חברה לביטוח בע"מ ("החברה" או "מגדל", "מגדל ביטוח"). החברה באמצעות חברות הבנות שלה ("קבוצת מגדל", "הקבוצה"), פועלת בעיקר בתחום הביטוח, הפנסיה, והגמל.

בעלת השליטה המלאה בחברה הינה מגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ ("מגדל אחזקות" ו/או "קבוצת מגדל אחזקות"). נכון למועד דוח זה, חברת אליהו הנפקות בע"מ, חברה בת בבעלות מלאה של אליהו 1959 בע"מ, מחזיקה כ-68.46% מהון המניות המונפק והנפרע של מגדל אחזקות.

מגדל ביטוח היא חברת הביטוח הגדולה והמובילה בתחום ביטוח החיים וחיסכון לטווח ארוך בישראל¹.

לפרטים נוספים בדבר אחזקות בעלי השליטה במגדל אחזקות, למבנה האחזקות העיקרי של הקבוצה ולתיאור תחומי הפעילות של הקבוצה, ראה סעיפים 2.2, 2.3 ו-3 בחלק א' לדוח התקופתי - תיאור עסקי התאגיד ("תיאור עסקי התאגיד").

1.2 התפתחויות עיקריות בקבוצה במהלך שנת 2019 ועד למועד פרסום הדוח

לתיאור התפתחויות עיקריות מהותיות בקבוצה ובסביבתה העסקית, שאירעו במהלך שנת הדוח ולאחריה, ראה סעיף 2.4 בחלק א' לפרק תיאור עסקי התאגיד, סעיף 3 להלן וכן באור 39 בדוחות הכספיים.

2. הסברי הדירקטוריון למצב עניני התאגיד

2.1 ניתוח המצב הכספי ותוצאות הפעילות

מיליוני ש"ח	2019	2018	2017	10-12/2019	10-12/2018	שינוי ב-%
תחום ביטוח חיים וחיסכון לטווח ארוך						
פרמיות שהורוחו ברוטו, תקבולים בגין חוזי השקעה ודמי גמולים ⁽¹⁾	20,071.3	19,238.9	18,213.5	5,261.5	5,235.5	0%
רווח (הפסד) לתקופה לפני מס	-960.0	557.4	423.9	268.0	-178.0	
רווח (הפסד) כולל לפני מס	-556.4	282.9	556.6	227.5	-367.8	
תחום ביטוח בריאות						
פרמיות שהורוחו ברוטו	1,610.9	1,486.8	1,325.7	413.6	383.5	8%
רווח (הפסד) לתקופה לפני מס	-466.9	62.6	46.6	-269.4	-21.8	
רווח (הפסד) כולל לפני מס	-437.8	28.6	57.2	-272.9	-46.0	
תחום ביטוח כללי						
פרמיות שהורוחו ברוטו	2,333.5	2,407.7	2,380.8	578.2	619.5	-7%
פרמיות ברוטו	2,331.0	2,402.1	2,202.0	436.4	481.2	-9%
פרמיות בשייר	1,865.6	1,945.0	1,695.1	319.2	334.3	-5%
רווח לתקופה לפני מס	260.6	135.8	19.0	56.9	57.9	
רווח (הפסד) כולל לפני מס	403.8	-6.0	107.1	54.2	-39.7	
סך תחומי הפעילות						
סה"כ פרמיות שהורוחו ברוטו, תקבולים בגין חוזי השקעה ודמי גמולים	24,015.6	23,133.4	21,920.1	6,253.4	6,238.5	0%
סה"כ פרמיות ברוטו, תקבולים בגין חוזי השקעה ודמי גמולים	24,013.1	23,127.8	21,741.2	6,111.6	6,100.3	0%
סה"כ רווח (הפסד) לתקופה לפני מס	-1,166.3	755.8	489.6	55.5	-141.9	
סה"כ רווח (הפסד) כולל לפני מס	-590.4	305.4	720.9	8.8	-453.5	

¹ נכון ליום 30.9.2019, על בסיס נתוני התחייבויות ביטוחיות בביטוח חיים ונכסים מנוהלים בקרנות הפנסיה וקופות הגמל.

מיליוני ש"ח	2019	2018	2017	10-12/2019	10-12/2018	שינוי %-ב- שינוי %-ב-
אחר⁽³⁾						
רווח (הפסד) לתקופה לפני מס	237.1	13.0	77.5	142.6	-6.2	
רווח (הפסד) כולל לפני מס	739.0	-206.2	216.3	70.5	-140.5	
רווח (הפסד) לתקופה לפני מסים	-929.2	768.8	567.1	198.1	-148.1	
רווח (הפסד) כולל לתקופה לפני מסים ⁽⁴⁾	148.6	99.2	937.2	79.3	-594.1	
מסים על ההכנסה						
מסים על הכנסה - במונחי רווח לתקופה	-291.0	220.8	188.6	115.7	-77.4	
מסים על הכנסה - במונחי רווח כולל	23.2	-8.3	313.3	75.1	-230.0	
רווח (הפסד) לתקופה	-638.1	548.0	378.5	82.4	-70.8	-216%
רווח (הפסד) כולל לתקופה	125.4	107.5	623.9	4.2	-364.1	-101%
תשואה להון (על בסיס רווח לתקופה)						
	-11.8%	10.0%	7.8%	1.5%	-1.2%	
תשואה להון (על בסיס רווח כולל)						
	2.3%	2.0%	12.8%	0.1%	-6.1%	
תשואה להון במונחים שנתיים (על בסיס רווח כולל)⁽⁵⁾						
	2.3%	2.0%	12.8%	0.3%	-24.5%	

- ⁽¹⁾ תקבולים בגין חוזי השקעה לא נכללים בסעיף הפרמיות, אלא נזקפים ישירות להתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה. נתוני דמי הגמולים המיוחסים לקרנות הפנסיה וקופות הגמל אשר מנוהלות על ידי הקבוצה אינם נכללים בדוחות הכספיים המאוחדים.
- ⁽²⁾ בביטוח כלי כולל נתוני פרמיות ברוטו ובביטוח חיים ובריאות כולל פרמיות שהורווחו ברוטו.
- ⁽³⁾ סעיף אחר כולל בעיקרו את תוצאות הפעילות של סוכנויות הביטוח בקבוצה, וכן הכנסות מהשקעות נטו (ובכלל זה הכנסות מחברות כלולות) שלא נזקפו לתחומי הפעילות וכן התאמות במסגרת איחוד הדוחות.
- ⁽⁴⁾ הרווח הכולל לתקופה כולל גם את תוצאות פעילות ההשקעה של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה (תיק הנוסטרו) שטרם מומשו.
- ⁽⁵⁾ התשואה להון ברבעון הרביעי מחושבת במונחים שנתיים (מוכפלת פי 4).

2.2 תיאור התפתחות תוצאות הפעילות ברבעון הרביעי של שנת הדוח ("הרבעון המדווח")

ברבעון המדווח נרשם רווח כולל בסך של כ-4 מיליון ש"ח, לעומת הפסד כולל בסך של כ-364 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד. הרווח הכולל ברבעון הושפע מעלייה נכרת ברווחים מהשקעות שהושגו על ידי הקבוצה בשוקי ההון, בעיקר על רקע עלייה בשערי המניות וכן בשערי אגרות החוב, שקוזז ברובו בשל ירידה של עקום הריבית ועדכון הנחות אקטואריות אחרות אשר הביאו לגידול בהפרשות בביטוח חיים בסך של כ-302 מיליון ש"ח לפני מס (כ-199 מיליון ש"ח אחרי מס) ולגידול בעתודות ביטוח סיעודי בסך של כ-340 מיליון ש"ח לפני מס (כ-224 מיליון ש"ח אחרי מס).

ההפסד הכולל ברבעון המקביל אשתקד נבע בעיקרו מהפסדי השקעות, בעיקר באפיקי המניות, אשר קוזז בחלקו בשל עלייה של עקום הריבית בקיזוז השפעת עדכון הנחות גמלה, שהביאו לקיטון בהפרשות בביטוח חיים בסך כולל של כ-153 מיליון ש"ח לפני מס (כ-101 מיליון ש"ח לאחר מס).

בביטוח חיים, הירידה של עקום הריבית ברבעון המדווח, הביאה לגידול בהפרשות בסך של כ-330 מיליון ש"ח לפני מס (לאחר יישום התיקון של החוזר המאוחד לעניין מדידת התחייבויות-הנחת ריבית). מנגד, שינויים אקטואריים הנוגעים בעיקר לשיעורי מימוש גמלאות הביאו לקיטון בעתודות האקטואריות בסך של כ-28 מיליון ש"ח.

בביטוח בריאות, הירידה של עקום הריבית ברבעון המדווח, הביאה לגידול בהפרשות בסך של כ-36 מיליון ש"ח לפני מס (לאחר יישום התיקון של החוזר המאוחד לעניין מדידת התחייבויות-הנחת ריבית). בנוסף, חל גידול בעתודות בסך של כ-273 מיליון ש"ח בעקבות מחקר התמשכות תביעה בפוליסות ביטוח סיעודי וכן חל גידול בסך של כ-31 מיליון ש"ח בעקבות עדכון הנחות אקטואריות אחרות.

במרווח הפיננסי הכולל מהשקעות העומדות כנגד פוליסות מבטיחות תשואה בביטוח חיים נרשמו רווחי השקעות לעומת הפסדי השקעות ברבעון המקביל אשתקד וכן נרשמו רווחי השקעות ריאליים בתחומי ביטוח כלי וביטוח בריאות וכן הכנסות מהשקעות העומדות כנגד הון² לעומת הפסדים מהשקעות ברבעון המקביל אשתקד.

ברבעון המדווח, דמי הניהול המשתנים בפוליסות המשתתפות ברווחים בביטוח חיים ששווקו עד שנת 2004 הסתכמו בסך של כ-360 מיליון ש"ח לפני מס. ברבעון המקביל אשתקד, הושגה תשואה ריאלית שלילית בפוליסות ביטוח החיים המשתתפות ברווחים

² הכנסות מהשקעות נטו (ובכלל זה הכנסות מחברות כלולות) שלא נזקפו לתחומי הפעילות.

ששווקו עד שנת 2004, ולפיכך נמחקו דמי הניהול המשתנים שנרשמו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2018 בסך של כ- 252 מיליון ש"ח לפני מס.

בביטוח חיים, חלה עלייה ברווח מסיכון וכן בהכנסות מדמי הניהול הקבועים בפוליסות המשתתפות ברווחים בעקבות גידול בהיקף הנכסים המנוהלים.

בענף הפנסיה, חלה עלייה קלה ברווח הכולל הנבעת בעיקרה מגידול ברווחי השקעות בתיק הנוסטרו שקוזזה בחלקה בשל עלייה בהוצאות הנהלה וכלליות.

בענף הגמל, הרווח הכולל ברבעון המדווח הושפע מגידול ברווחי השקעות בתיק הנוסטרו, וזאת לעומת הפסד כולל ברבעון המקביל אשתקד שנבע בעיקרו מהפרשה לירידת ערך מוניטין המיוחס לגמל בסך של כ-23 מיליון ש"ח.

בתחום ביטוח הבריאות, חל ברבעון המדווח קיטון בתוצאות החיתומיות (לעניין זה, התוצאות החיתומיות מחושבות כרווח בניכוי הכנסות ריאליות מהשקעות נטו לאחר זקיפת התשואה לעתודות הביטוחיות וללא השפעת הפרשות המיוחדות כאמור לעיל) (להלן "תוצאות חיתומיות") שהתרכז בביטוח סיעודי וכן בביטוח תאונות אישיות בשל גידול בתביעות.

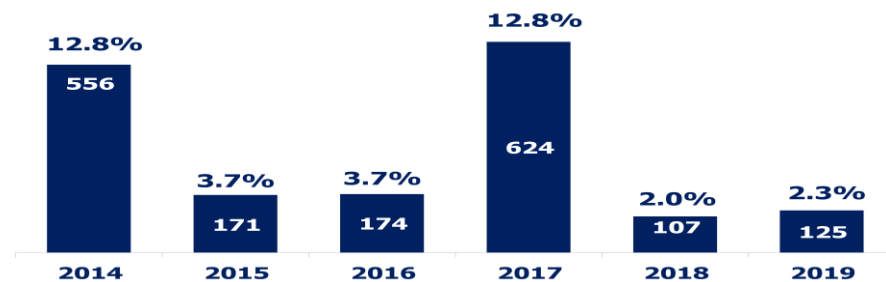
בתחום הביטוח הכללי, חל קיטון בתוצאות החיתומיות (הרווח בניכוי הכנסות ריאליות מהשקעות וללא השפעת הפרשות המיוחדות כמתואר לעיל) בפרט בשל הרעה בענף רכב חובה אשר הושפעה מגידול בהערכת התביעות של הביטוח השירי ("הפול") ומהתפתחות שלילית בניסיון התביעות.

במגזרי הפעילות האחרים, הכוללים בעיקרם את תוצאות הפעילות של סוכנויות הביטוח בקבוצה, חלה ירידה ברווח ברבעון המדווח לעומת הרבעון המקביל אשתקד בשל קיטון בהכנסות.

לפרוט נוסף בדבר התפתחות התוצאות ברבעון הרביעי של שנת הדוח, ראה במסגרת תחומי הפעילות להלן. לפרטים נוספים בדבר התפתחות הפרמיות והרווח לפי רבעונים בשנת 2019 ראה תקנה 10'א' בפרק פרטים נוספים על התאגיד.

2.3 תיאור התפתחות תוצאות הפעילות בשנת הדוח ("התקופה המדווחת")

להלן התפתחות הרווח הכולל לתקופה (במיליוני ש"ח) ושיעור תשואה להון בשנים 2014-2019:

הרווח הכולל בשנת 2019 הושפע מעלייה נכרת ברווחים מהשקעות, על רקע עליות באפיקי המניות ואגרות החוב. כמו כן, בשנת 2019 אימצה החברה מודל הערכה מחדש למדידת קרקעות ובנייני משרדים בבעלותה אשר השפעתו על הרווח הכולל³ הסתכמה בכ-486 לפני מס (כ-375 מיליון ש"ח לאחר מס), לפירוט ראה סעיף 2.4.4 בחלק א' לדוח תיאור עסקי התאגיד ובאור 2'ב לדוחות הכספיים. בנוסף, בוצע עדכון באומדני החברה בענפי רכב חובה וחבויות בעקבות פסיקת בית המשפט העליון לפיה שיעור הריבית לצורך היוון קצבה שנתית יעמוד על 3%, ובהתאם לכך קטנו ההפרשות בענפים אלו בסך כ-140 מיליון ש"ח בשייר לפני מס (כ-92 מיליון ש"ח לאחר מס) לפירוט ראה סעיף 2.4.7 (ד) בחלק א' לדוח תיאור עסקי התאגיד ובאור 5.ג.3.ב.36 לדוחות הכספיים.

מנגד, ירידה ניכרת של עקום הריבית⁴ ועדכון הנחות אקטואריות נוספות הביאו לגידול בהפרשות בביטוח חיים בסך של כ-2,281 מיליון ש"ח לפני מס (כ-1,501 מיליון ש"ח אחרי מס) ולגידול בעתודות ביטוח סיעודי בסך של כ-687 מיליון ש"ח לפני מס (כ-452 מיליון ש"ח אחרי מס), כמפורט להלן.

הרווח הכולל בשנת 2018 הושפע משינויים של עקום הריבית, בקיזוז השפעת עדכון הנחות גמלה, אשר הביאו לקיטון בהפרשות בביטוח חיים בסך של כ-601 מיליון ש"ח לפני מס (כ-396 מיליון ש"ח לאחר מס), לעומת גידול בהפרשות בביטוח חיים בשנת 2017 בסך של כ-452 מיליון ש"ח לפני מס (כ-294 מיליון ש"ח לאחר מס), בעיקר בשל ירידה של עקום הריבית ועדכון הנחות גמלה. בנוסף בשנת 2018, חל שיפור ניכר בתוצאות החיתומיות, בעיקר בתחומי ביטוח בריאות וביטוח כללי לעומת שנת 2017.

³ ללא ההשפעה על הרווח והפסד כתוצאה מגידול בהתחייבויות הביטוחיות בגין חישוב ה-LAT הנובע מקיטון בעודף השווי ההוגן של הנכסים מעל ערכם בספרים בסך של כ-158 מיליוני ש"ח.

⁴ בהתאם לתיקון החוזר המאוחד לענין מדידת התחייבויות-הנחת ריבית.

מנגד, הרווח האמור קוזז ברובו בשל הפסדים מהשקעות, בעיקר על רקע ירידות בשערי המניות ובשערי אגרות החוב בעיקר ברבעון הרביעי של שנת 2018.

בביטוח חיים, הירידה הנכרת של עקום הריבית בתקופה המדווחת, הביאה לגידול בהפרשות בסך של כ-2,051 מיליון ש"ח לפני מס. בנוסף, השפעת השינויים בחוזר עדכון מערך ההנחות הדמוגרפי בביטוח חיים ועדכון מודל שיפורי תמותה הביאו לגידול בעתודות ביטוח החיים ולקיטון ברווח לפני מס בסך של כ-125 מיליון ש"ח, וכן קיטון בעודף השווי ההוגן של הנכסים מעל ערכם בספרים הביא לגידול בהתחייבויות הביטוחיות בגין חישוב ה-LAT בסך של כ-158 מיליון ש"ח. מנגד, שינויים אקטואריים נוספים הנוגעים בעיקר לשיעורי מימוש גמלאות הביאו לקיטון בעתודות האקטואריות בסך של כ-53 מיליון ש"ח.

בביטוח בריאות, הירידה של עקום הריבית בתקופה המדווחת הביאה לגידול בהפרשות של כ-365 מיליון ש"ח לפני מס. בנוסף, חל גידול בעתודות בסך של כ-273 מיליון ש"ח בעקבות מחקר התמשכות תביעה בפוליסות ביטוח סיעודי וכן גידול בעתודות בסך של כ-49 מיליון ש"ח בעקבות עדכון הנחות אקטואריות אחרות.

לפירוט ראה באור 3.6.3. (ב) סעיפים (4) ו-(5) בדוחות הכספיים.

בביטוח כללי, ירידה של עקום הריבית ופער בין השווי ההוגן והשווי בספרים של הנכסים הלא סחירים, הביאו להגדלת ההפרשות בענפי החבויות (בענפים בהם מחושבות ההתחייבויות בביטוח כללי על פי עקרונות הנוהג המיטבי) בסך של כ-22 מיליון ש"ח בשייר לפני מס בשנת 2019, זאת לעומת גידול בהפרשות בסך של כ-12 מיליון ש"ח בשנת 2018 ושל כ-20 מיליון ש"ח בשנת 2017.

במרווח הפיננסי הכולל מהשקעות העומדות כנגד פוליסות מבטיחות תשואה בביטוח חיים נרשמו רווחי השקעה ניכרים בתקופה המדווחת לעומת הפסדים מהשקעות בשנת 2018 בשל גידול בהכנסות הריאליות שהושגו בהשקעות שאינן אגרות חוב מיועדות, וכן נרשמו רווחי השקעות ריאליים ניכרים בתחומי ביטוח כללי וביטוח בריאות וכן הכנסות נכרות מהשקעות העומדות כנגד ההון⁵, זאת לעומת הפסדי השקעות בשנת 2018 ורווחי השקעות בשנת 2017.

בתקופה המדווחת, החברה השיגה תשואה ריאלית חיובית בפוליסות המשתתפות ברווחים ששווקו עד שנת 2004, אשר הביאה לכיסוי הפסדי ההשקעות שנצברו לחובת המבוטחים בשנת 2018 בסך של כ-155 מיליון ש"ח, ולרישום דמי ניהול משתנים בסך של כ-856 מיליון ש"ח לפני מס, זאת לעומת אי גביית דמי ניהול משתנים בשנת 2018 בפוליסות המשתתפות ברווחים בביטוח חיים ששווקו עד שנת 2004 בשל תשואה ריאלית שלילית שרשמה החברה בפוליסות ביטוח החיים המשתתפות ברווחים. דמי הניהול המשתנים שנגבו בשנת 2017 הסתכמו בסך של כ-679 מיליון ש"ח לפני מס.

בתקופה שלאחר מועד הדוח ועד לפרסומו, בעקבות התפתחות משבר נגיף הקורונה, חלו ירידות חדות בשווקים הפיננסיים, אשר השפיעו לרעה על תיק הנוסטרו של החברה וכן על תיק ההשקעות של הפוליסות המשתתפות ברווחים אשר להם השפעה על המרווח הפיננסי ועל דמי הניהול להם זכאית החברה ממבוטחיה. לפירוט ראה באור 3.9 לדוחות הכספיים.

לפירוט נוסף בדבר המרווח הפיננסי, כולל דמי ניהול, התשואות ושיעור דמי הניהול בתיק המשתתף ברווחים, ראה באור 18 בדוחות הכספיים וכן סעיפים 2.5 ו-2.6 להלן.

פעילות הקבוצה ותוצאותיה מושפעות במידה ניכרת משווקי ההון, ובין היתר גם משיעורי הריבית הנמוכים אשר להם השלכה על התשואות הגלומות בתיקי הביטוח ובנכסים הפיננסיים האחרים וכנגזרת גם על דמי הניהול / והמרווח הפיננסי מהשקעות.

השינויים בעקום הריבית משפיעים גם על יחס כושר הפירעון מבוסס סולבנסי 2 המפורט בסעיף 3.3 להלן.

בדבר ההתפתחות בשווקי ההון בארץ ובעולם, בשנת הדוח ולאחר תאריך המאזן, ראה גם סעיף 3.1 להלן.

בביטוח חיים, חלה עלייה ברווח מסיכון וכן עלייה בהכנסות מדמי הניהול הקבועים בפוליסות המשתתפות ברווחים בעקבות גידול בהיקף הנכסים המנוהלים.

בענף הפנסיה, הרווח הכולל בתקופה המדווחת הושפע בעיקרו מעלייה ברווחי השקעות בתיק הנוסטרו וכן מעלייה בדמי הניהול בשל עלייה בהיקף הנכסים המנוהלים, וזאת על אף ירידה בשיעור דמי הניהול הממוצעים. מנגד, חל גידול בהוצאות הנהלה וכלליות, אשר בחלקו הינו חד פעמי. בשנת 2018 חלה עלייה ברווח הכולל לעומת שנת 2017 בעיקר כתוצאה מירידה בהוצאות הרכישה, ובפרט מקיטון בעמלות.

בענף הגמל, הרווח הכולל בתקופה המדווחת הושפע מגידול ברווחי השקעות בתיק הנוסטרו ועלייה בהכנסות מדמי ניהול, זאת לעומת הפסד כולל בשנת 2018 אשר הושפע מהפרשה לירידת ערך מוניטין המיוחס לגמל בסך של כ-23 מיליון ש"ח בשנת 2018, וזאת בהמשך להפרשה לירידת ערך מוניטין בסך של כ-6 מיליון ש"ח בשנת 2017.

בתחום ביטוח הבריאות, חלה בתקופה המדווחת הרעה בתוצאות החיתומיות בביטוח סיעודי וכן בביטוח מחלות קשות בשל עלייה בתביעות שקוזזה בחלקה בשל שיפור בביטוחי פרט אחרים ובביטוחי הקולקטיבים בשל קיטון בתביעות. בשנת 2018 חל שיפור ניכר בתוצאות החיתומיות לעומת שנת 2017 בשל קיטון בתביעות בענפי הפרט וכן בשל שיפור בתוצאות ביטוחי הקולקטיבים.

⁵ הכנסות מהשקעות נטו (ובכלל זה הכנסות מחברות כלולות) שלא נזקפו לתחומי הפעילות.

בתחום הביטוח הכללי, חלה ירידה בתוצאות החיתומיות (ללא השפעת ההפרשות המיוחדות כמתואר לעיל) בתקופה המדווחת בהשוואה לשנת 2018 בשל הרעה בענף רכב חובה, וכן מקיטון בתוצאות החיתומיות בענפי החבויות, אשר קוזזה בחלקה בשל שיפור בענף רכב רכוש. בשנת 2018 חל שיפור ניכר בתוצאות החיתומיות אשר התרכז בביטוחי הרכב.

במגזרי הפעילות האחרים, הכוללים בעיקרם את תוצאות הפעילות של סוכנויות הביטוח בקבוצה, חלה ירידה ברווח בשנת 2019 לעומת שנים 2018 ו-2017 בשל קיטון בהכנסות.

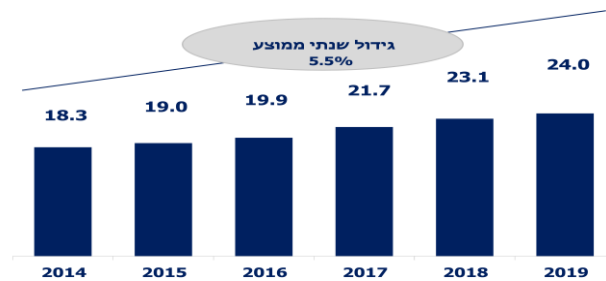
בסך הוצאות הנהלה וכלליות בקבוצה חלה בשנת 2019 עלייה לעומת שנת 2018, זאת לאחר ירידה קלה שחלה בשנת 2018 לעומת שנת 2017, לפירוט ראה סעיף 2.9 להלן ובאור 32 בדוחות הכספיים.

לפירוט בדבר התוצאות הכספיות לפי תחומי הפעילות ראה להלן וכן באור 3 בדוחות הכספיים.

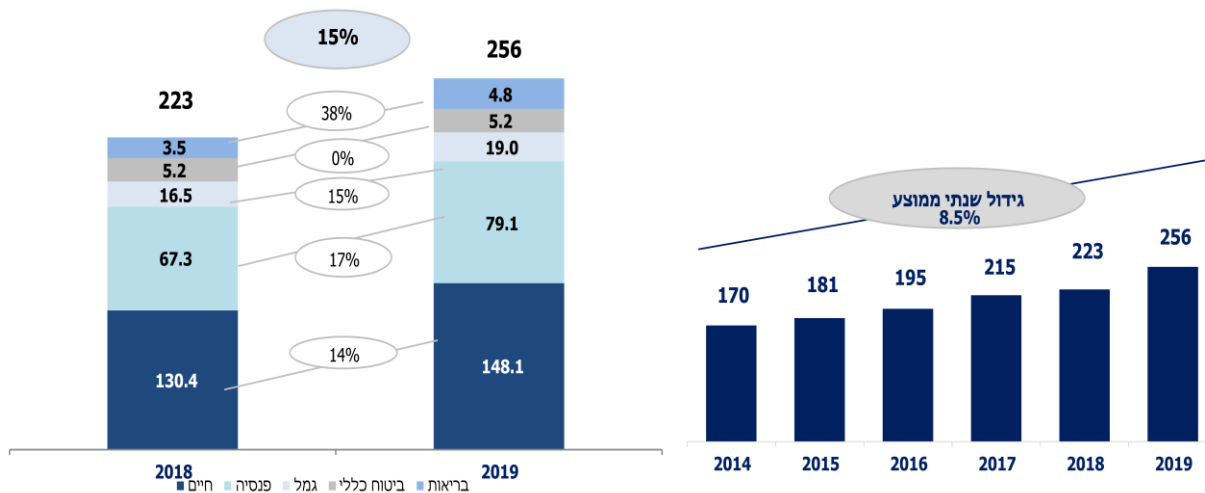
תיאור התפתחות היקף הפעילות של הקבוצה בשנת הדוח

בשנת 2019 נמשכה העלייה בסך הפרמיות, התקבולים בגין חוזי השקעה ודמי הגמולים בקבוצה, אשר התרכזה בתחום ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח ובתחום הבריאות. מנגד, בביטוח כללי חלה ירידה מסוימת לעומת שנת 2018.

להלן התפתחות סך הפרמיות, התקבולים בגין חוזי ההשקעה ודמי הגמולים מעסקי הביטוח, קרנות הפנסיה וקופות הגמל, בשנים 2014-2019 (במיליארדי ש"ח):

להלן התפתחות סך הנכסים המנוהלים⁶ בקבוצה וכן התפלגות הנכסים המנוהלים לפי תחומי פעילות ליום 31 בדצמבר 2019 לעומת 31 בדצמבר 2018 (במיליארדי ש"ח):

הגידול בהיקף הנכסים המנוהלים בשנת 2019 בתחום ביטוח החיים וחיסכון ארוך טווח הושפע בעיקרו מהתשואות הניכרות שהושגו על ידי הקבוצה בשוקי ההון וכן מהגידול בצבירות נטו⁷, לפירוט ראה סעיף 2.4 להלן.

⁶ התחייבויות ביטוחיות בביטוח חיים, ביטוח בריאות וביטוח כללי וכן הנכסים המנוהלים בקרנות הפנסיה וקופות הגמל, אשר אינם נכללים בדוחות הכספיים המאוחדים של החברה.

⁷ צבירה שוטפת, נטו, מוגדרת כפרמיות/דמי גמולים בתוספת מעבר מבטוחים/עמיתים נטו ובניכוי פדיונות ותשלומי תביעות וקצבאות.

2.4 תחום ביטוח חיים וחיסכון לטווח ארוך

היקף הפעילות ברבעון המדווח ובשנת הדוח

ביטוח חיים - הפרמיות השוטפות (כולל תקבולים שוטפים בגין חוזי השקעה) הסתכמו בכ-1,975 מיליון ש"ח ברבעון המדווח לעומת כ-1,979 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד. בשנת 2019 הסתכמו הפרמיות השוטפות בכ-7,987 מיליון ש"ח לעומת כ-7,820 בשנת 2018, עלייה של כ-2%, וזאת לאחר עלייה של כ-3% בשנת 2018 לעומת שנת 2017.

הפרמיות החד פעמיות בגין חוזי ביטוח והתקבולים החד פעמיים בגין חוזי השקעה הסתכמו בכ-717 מיליון ש"ח ברבעון המדווח לעומת כ-755 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד, ירידה של כ-5%. בשנת 2019 הסתכמו הפרמיות החד פעמיות והתקבולים החד פעמיים בגין חוזי השקעה בכ-2,426 מיליון ש"ח לעומת כ-2,261 מיליון ש"ח בשנת 2018, עלייה של כ-7%, וזאת לאחר עלייה של כ-27% בשנת 2018 לעומת שנת 2017.

בשנת 2019 חל קיטון ניכר ביותר במכירות החדשות בתוכניות ביטוח חיים (כולל חוזי השקעה) לעומת שנת 2018, לאחר שבשנת 2018 המכירות החדשות נותרו ברמה דומה לשנת 2017. הקיטון במכירות החדשות בשנת 2019 נובע ממספר גורמים, ובכלל זה מאי קבלת אישור הממונה לתעריף ריסק מוות הנמכר כחלק מפוליסת ביטוח המנהלים, ממגמה של התעצמות מוצר הפנסיה על רקע החרפת התחרות, וכן משינוי רגולטורי שנכנס לתוקף בחודש אפריל 2019 ביחס לכיסוי ביטוח אובדן כושר עבודה הנרכש מתוך תגמולי עובד ומעסיק המגביל את העלות המצטברת של כלל הכיסויים הביטוחיים שירכשו במסגרת קופת הגמל ל-35% מסך ההפקדות למרכיב התגמולים. לפירוט ראה סעיף 6.4.2 בפרק ב' לדוח תיאור עסקי התאגיד.

בשנת 2019 חל בביטוח חיים גידול משמעותי במגמת העברת הכספים נטו לגופים מוסדיים אחרים לעומת שנת 2018. הגידול נובע בעיקרו מהחרפת התחרות במוצרי החיסכון לטווח ארוך. לפירוט ראה סעיף 6.7 בחלק ב' לדוח תיאור עסקי התאגיד.

שיעור הפדיונות מהעתודה הממוצעת (במונחים שנתיים) הסתכם ברבעון הרביעי של שנת הדוח בכ-2.3% לעומת כ-2.4% ברבעון המקביל אשתקד. בשנת 2019 שיעור הפדיונות הסתכם בכ-2.3%, לעומת כ-2.1% בשנת 2018.

קרנות פנסיה - דמי הגמולים⁸ הסתכמו בכ-1,956 מיליון ש"ח ברבעון המדווח לעומת כ-1,878 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד, עלייה של כ-4%. בשנת 2019 הסתכמו דמי הגמולים בכ-7,591 מיליון ש"ח לעומת כ-7,235 מיליון ש"ח בשנת 2018, עלייה של כ-5%, בדומה לעלייה בשנת 2018 לעומת שנת 2017. העלייה הושפעה ממכירות חדשות ומהגדלות שכר, בניכוי ביטולים.

במכירות החדשות בפנסיה⁹ חלה עלייה קלה של כ-1% בשנת 2019 לעומת שנת 2018, וזאת לאחר ירידה של כ-7% בשנת 2018 לעומת שנת 2017.

בשנת 2019 חל שיפור בהעברות הכספים נטו לגופים מוסדיים אחרים¹⁰ לעומת שנת 2018 והן הסתכמו בסך של כ-1,685 מיליון ש"ח לעומת כ-1,947 מיליון ש"ח אשתקד. העברות הכספים לקרנות הפנסיה של הקבוצה הסתכמו בכ-1,922 מיליון ש"ח (לעומת כ-1,582 מיליון ש"ח אשתקד), ומנגד העברות הכספים מקרנות הפנסיה של הקבוצה לקרנות אחרות הסתכמו בכ-3,607 מיליון ש"ח (לעומת כ-3,529 מיליון ש"ח אשתקד). היקפי העברות הכספים נטו אשתקד, הושפעו באופן לא משמעותי מיישום הוראות חוזר בעניין איחוד חשבונות קיימים בקרנות פנסיה חדשות - הוראת שעה - יישום נוסף.

בשיעורי הפדיונות (כולל נידוד יוצא) חלה ירידה בשנת 2019 לעומת שנת 2018, לפירוט ראה סעיף 8.4 בחלק ב' בפרק תיאור עסקי התאגיד.

קופות גמל - דמי הגמולים⁷ הסתכמו בכ-613 מיליון ש"ח ברבעון המדווח לעומת כ-624 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד, ירידה של כ-2%. בשנת 2019 הסתכמו דמי הגמולים בכ-2,066 מיליון ש"ח לעומת כ-1,923 מיליון ש"ח בשנת 2018 עלייה של כ-7%, וזאת לעומת יציבות בדמי הגמולים בשנת 2018 לעומת שנת 2017. יצוין, כי דמי הגמולים בשנת 2017 כללו תקבולים שהתקבלו בגין תקופות קודמות בקופות הגמל לחיסכון ארוך טווח לכל ילד.

בשנת 2019 חלה עלייה בהעברות הכספים נטו לגופים מוסדיים אחרים לעומת שנת 2018 והן הסתכמו לסך של כ-261 מיליון ש"ח לעומת סך של כ-222 מיליון ש"ח אשתקד. העברות הכספים לקופות הגמל של הקבוצה הסתכמו בכ-1,089 מיליון ש"ח (לעומת כ-1,061 מיליון ש"ח אשתקד), ומנגד העברות הכספים מקופות הגמל של הקבוצה לקופות אחרות הסתכמו בכ-1,350 מיליון ש"ח (לעומת כ-1,283 מיליון ש"ח אשתקד).

⁸ דמי הגמולים בפנסיה ובגמל אינם כוללים העברות כספים בגין מעבר עמיתים לקרן/קופה.

⁹ המכירות החדשות בפנסיה מיוחסות לעמיתים פעילים שהצטרפו לקרן במהלך השנה, בהתאם להגדרה בחוזר 1-9-2017 עדכון דוח תקופתי של חברות מנהלות.

¹⁰ העברות הכספים כוללות העברות בין פוליסות ביטוח חיים וקופות הגמל/קרנות הפנסיה של הקבוצה לקרנות הפנסיה/קופות הגמל של הקבוצה.

בשיעורי הפדיונות (כולל נידוד יוצא) חלה ירידה בשנת 2019 לעומת השנים 2018 ו-2017, לפירוט ראה סעיף 8.4 בחלק ב' בפרק תיאור עסקי התאגיד.

לירידה שחלה בנתחי השוק של הקבוצה בתחום ביטוח החיים והחיסכון לטווח ארוך, ראה סעיף 7.3 בחלק ב' לדוח תיאור עסקי התאגיד.

תוצאות הפעילות - רווח כולל לפני מס ברבעון המדווח

ביטוח חיים - ברבעון המדווח הסתכם הרווח הכולל בכ-209 מיליון ש"ח לעומת הפסד כולל של כ-360 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד. לפירוט ראה סעיף 2.2 לעיל.

פנסיה - הרווח הכולל ברבעון המדווח בפנסיה הסתכם בכ-15 מיליון ש"ח לעומת כ-13 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד. העלייה ברווח הכולל הושפעה בעיקרה מגידול ברווחי השקעות בתיק הנוסטרו שקוזזה בחלקה בשל עלייה בהוצאות הנהלה וכלליות.

קופות גמל - הרווח הכולל ברבעון המדווח בגמל הסתכם בכ-4 מיליון ש"ח לעומת הפסד כולל בסך כ-21 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד. הרווח הכולל ברבעון המדווח הושפע מגידול ברווחי השקעות בתיק הנוסטרו וזאת לעומת הפסד כולל ברבעון המקביל אשתקד שנבע מרישום הפרשה לירידת ערך מוניטין המיוחס לגמל בסך של כ-23 מיליון ש"ח.

תוצאות הפעילות - רווח כולל לפני מס בתקופה המדווחת

ביטוח חיים - ההפסד הכולל בשנת הדוח בביטוח חיים הסתכם בכ-610 מיליון ש"ח בשנת 2019 לעומת רווח כולל של כ-255 מיליון ש"ח בשנת 2018 ורווח כולל של כ-529 מיליון ש"ח בשנת 2017, לפירוט ראה סעיף 2.3 לעיל.

שיעור העמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות והוצאות הנהלה וכלליות מהפרמיה שהורווחה ברוטו הסתכם בשנת 2019 בכ-11.0% לעומת כ-11.1% בשנת 2018 וכ-11.4% בשנת 2017.

לפרטים נוספים בדבר עסקי ביטוח חיים, המרווח הפיננסי, כולל דמי ניהול, התשואות ושיעור דמי הניהול בתיק המשתתף ברווחים, ראה להלן סעיפים 2.5 ו-2.6 להלן וכן באור 18. בדוחות הכספיים.

פנסיה - הרווח הכולל בשנת 2019 בפנסיה הסתכם בכ-48 מיליון ש"ח, לעומת כ-47 מיליון ש"ח בשנת 2018 וכ-25 מיליון ש"ח בשנת 2017. הרווח הכולל בפנסיה בשנת 2019 הושפע בעיקרו מעלייה ברווחי השקעות בתיק הנוסטרו וכן מעלייה בדמי הניהול בשל עלייה בהיקף הנכסים המנוהלים, וזאת על אף ירידה בשיעור דמי הניהול הממוצעים. מנגד, חל גידול בהוצאות הנהלה וכלליות, אשר בחלקו הינו חד פעמי.

העלייה ברווח הכולל בפנסיה בשנת 2018 לעומת שנת 2017, הושפעה בעיקרה מקיטון בהוצאות הרכישה, ובפרט מקיטון בעמלות, וקוזזה בחלקה בשל קיטון מסוים ברווחי השקעות בתיק הנוסטרו.

גמל - הרווח הכולל בשנת 2019 בגמל הסתכם בכ-6 מיליון ש"ח, לעומת הפסד כולל בסך כ-19 מיליון ש"ח בשנת 2018 ורווח כולל בסך כ-3 מיליון ש"ח בשנת 2017. הרווח הכולל בשנת 2019 הושפע בעיקרו מגידול ברווחי השקעות בתיק הנוסטרו ועלייה בדמי הניהול על אף קיטון בדמי הניהול הממוצעים.

ההפסד הכולל בשנת 2018 הושפע בעיקרו מרישום הפרשה לירידת ערך מוניטין בסך של כ-23 מיליון ש"ח וכן מגידול בעמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות.

לפירוט אודות הירידה הנמשכת בשיעורי דמי הניהול הממוצעים, לנוכח התגברות התחרות, בענפי הפנסיה והגמל, ראה סעיף 6.6 בחלק ב' בפרק תיאור עסקי התאגיד. לפירוט בדבר שיעורי העמלות מהפרמיה/דמי גמולים בביטוח חיים, פנסיה וגמל, ראה סעיף 21.3.1 בחלק ד' בפרק תיאור עסקי התאגיד.

2.5 מידע נוסף על תוצאות עסקי ביטוח חיים

להלן מידע נוסף על תוצאות הפעילות בענף ביטוח חיים (ראה באור 18 בדוחות הכספיים):

ההפסד הכולל בשנת 2019 לעומת רווח כולל בשנת 2018 **בפוליסות שהופקו עד שנת 1990** (בעיקרן מבטיחות תשואה ומגובות באג"ח ח"ץ) הושפע בעיקרו מירידה של עקום הריבית והנחות אקטואריות נוספות, שהביאו לגידול בהפרשות בגין העתודה המשלימה לגמלאות ובגין בחינת נאותות העתודות (LAT) בסך של כ-1,468 מיליון ש"ח בשנת 2019. לעומת זאת, בשנת 2018 חלה עלייה של עקום הריבית בקיזוז השפעת עדכון הנחות גמלה, שהביאו לקיטון בהפרשות בגין העתודה המשלימה לגמלאות ובגין בחינת נאותות העתודות (LAT) בסך של כ-411 מיליון ש"ח. מנגד, ההפסד האמור בשנת 2019, קוזז בחלקו בשל רווחים מהשקעות כנגד הפוליסות מבטיחות התשואה שנרשמו בשנת הדוח לעומת הפסדי השקעות בשנת 2018.

המעבר להפסד כולל **בפוליסות שהופקו עד שנת חיתום 2003** (בעיקרן משתתפות ברווחים) בשנת 2019 לעומת רווח כולל בשנת 2018 נבע בעיקרו מירידה של עקום הריבית והנחות אקטואריות נוספות, שהביאו לגידול בהפרשות בגין העתודה המשלימה לגמלאות ובגין בחינת נאותות העתודות (LAT) בסך של כ-828 מיליון ש"ח בשנת 2019. לעומת זאת, בשנת 2018 עלייה של

עקום הריבית בקיזוז השפעת עדכון הנחות גמלה, הביאו לקיטון בהפרשות בגין העתודה המשלימה לגמלאות ובגין בחינת נאותות העתודות (LAT) בסך כ-190 מיליון ש"ח. ההפסד האמור בשנת 2019 קוזז בחלקו כתוצאה מרישום דמי ניהול משתנים בסך של כ-856 מיליון ש"ח לפני מס, זאת לעומת אי גביית דמי ניהול משתנים בשנת 2018 בפוליסות המשתתפות ברווחים בביטוח חיים ששווקו עד שנת 2004 בשל תשואות ריאליות שליליות שרשמה החברה.

בשנות החיתום 2004 ואילך, הן בפוליסות מסוג משתתף ברווחים והן בפוליסות מבטיחות תשואה, חלק ניכר מהרווחיות נובע מדמי הניהול הקבועים התלויים בהיקף העתודות. המעבר לרווח כולל בשנת 2019 לעומת הפסד כולל בשנת 2018 נבע בעיקרו מגידול בדמי הניהול הקבועים.

הגידול ברווח מסיכון פרט בשנת 2019 לעומת שנת 2018 הושפע בעיקרו מקיטון בתביעות מוות. כמו כן, התוצאות מושפעות משינויים בהכנסות מהשקעות בגין נכסים העומדים כנגד העתודות בפוליסות אלו.

בסיכון הקבוצתי חלה ירידה קלה ברווח הכולל בשנת 2019 לעומת שנת 2018.

לפירוט, ובכלל זה פילוח ההתחייבויות הביטוחיות לפי חשיפה פיננסית ולפי חשיפה ביטוחית, ראה גם באור 18א. בדוחות הכספיים.

2.6 פרטים נוספים בהתפתחות הרווח בביטוח חיים

תשואות משוקללות בפוליסות המשתתפות ברווחים (קרן י) (באחוזים):

פוליסות שהוצאו בשנים 1992-2003:

2017	2018	2019	
8.35	-0.72	11.99	תשואה ריאלית חיובית (שלילית) ברוטו
6.57	-1.32	9.85	תשואה ריאלית חיובית (שלילית) נטו
8.68	0.46	12.33	תשואה נומינלית חיובית (שלילית) ברוטו
6.89	-0.14	10.19	תשואה נומינלית חיובית (שלילית) נטו

פוליסות שהוצאו החל משנת 2004:

2017	2018	2019	
7.57	-1.98	11.63	תשואה ריאלית חיובית (שלילית) ברוטו
6.29	-3.14	10.32	תשואה ריאלית חיובית (שלילית) נטו
7.90	-0.81	11.97	תשואה נומינלית חיובית (שלילית) ברוטו
6.61	-1.98	10.66	תשואה נומינלית חיובית (שלילית) נטו

פוליסות שהוצאו בשנים 1992-2003 (קרן י):

רבעון רביעי 2018	רבעון שלישי 2018	רבעון שני 2018	רבעון ראשון 2018	רבעון רביעי 2017	
3.94	1.71	0.84	5.05	-4.23	תשואה ריאלית חיובית (שלילית) ברוטו
3.26	1.32	0.59	4.37	-3.93	תשואה ריאלית חיובית (שלילית) נטו
3.74	1.00	2.35	4.75	-4.14	תשואה נומינלית חיובית (שלילית) ברוטו
3.06	0.63	2.09	4.07	-3.84	תשואה נומינלית חיובית (שלילית) נטו

פוליסות שהוצאו החל משנת 2004:

רבעון רביעי 2017	רבעון ראשון 2018	רבעון שני 2018	רבעון שלישי 2018	רבעון רביעי 2018	
-4.67	5.30	0.66	1.61	3.65	תשואה ריאלית חיובית (שלילית) ברוטו
-4.95	4.99	0.36	1.31	3.34	תשואה ריאלית חיובית (שלילית) נטו
-4.57	4.99	2.17	0.90	3.45	תשואה נומינלית חיובית (שלילית) ברוטו
-4.85	4.68	1.86	0.62	3.14	תשואה נומינלית חיובית (שלילית) נטו

רווחי (הפסדי) השקעה שנזקפו למבוטחים בפוליסות משתתפות ברווחים ודמי הניהול בגינם (במיליוני ש"ח) - להלן פרטים בדבר אומדן סכום רווחי (הפסדי) ההשקעה שנזקפו למבוטחים בביטוח חיים וחוזי השקעה משתתפים ברווחים ודמי ניהול המחושבים בהתאם להנחיות שקבע הממונה, וזאת על בסיס התשואה והיתרות הרבעוניות של עתודות הביטוח בדוחות העסקיים של החברה:

רבעון רביעי 2018	רבעון ראשון 2019	רבעון שני 2019	רבעון שלישי 2019	רבעון רביעי 2019	2017	2018	2019	
-4,339	4,365	2,149	791	3,320	6,158	-1,244	10,624	רווחי (הפסדי) ההשקעה שנזקפו למבוטחים לאחר דמי ניהול
-48	493	289	363	578	1,411	801	1,723	דמי ניהול

2.7 תחום ביטוח בריאות

היקף הפעילות ברבעון המדווח ובשנת הדוח

הפרמיות שהורווחו ברוטו בביטוח בריאות הסתכמו בכ-414 מיליון ש"ח ברבעון המדווח לעומת כ-384 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד, עלייה של כ-8%. בשנת 2019 הסתכמו הפרמיות בכ-1,611 מיליון ש"ח לעומת כ-1,487 מיליון ש"ח בשנת 2018, עלייה של כ-8%, וזאת לאחר עלייה של כ-12% בשנת 2018 לעומת שנת 2017.

העלייה בפרמיות ברבעון המדווח לעומת הרבעון המקביל אשתקד, כמו גם העלייה הנמשכת בפרמיות בשנים 2019 ו-2018, נובעת בעיקרה מגידול בפרמיות ביטוחי פרט, בשל השפעת המכירות החדשות בניכוי ביטולים.

בפרמיות מביטוחים קבוצתיים חלה ירידה מסוימת בשנת 2019. בביטוח סיעודי קבוצתי חלה ירידה בפרמיות בשנת 2018 לעומת שנת 2017, אשר נבעה ממעבר חלק מהפוליסות לביטוחי פרט בהתאם להוראות חוזר תיקון הוראות החוזר המאוחד שער 6 חלק 3 פרק 1 - תיקונים לגבי ביטוח סיעודי קבוצתי.

במכירות החדשות של ביטוחי הבריאות בקבוצה, חלה עלייה בשנת הדוח של כ-7% בהשוואה לשנת 2018, אשר התרכזת בביטוח סיעודי. לפירוט נוסף ראה באור 19 בדוחות הכספיים.

בשנת 2019 חלה ירידה בשיעורי הביטולים בפוליסות פרט בביטוח סיעודי לעומת שנת 2018. ביתר ביטוחי הפרט, שיעור הביטולים נותר ברמה דומה לשנת 2018 וזאת לאחר עלייה בשיעורי הביטולים בשנת 2018 לעומת שנת 2017. לפירוט ראה סעיף 11 בחלק ב' בפרק תיאור עסקי התאגיד.

בשנת 2019 חלה עלייה קלה בנתח השוק של הקבוצה בביטוחי בריאות, לפירוט ראה סעיף 10.2 בחלק ב' בפרק תיאור עסקי התאגיד.

תוצאות הפעילות - רווח כולל לפני מס

ברבעון המדווח - נרשם הפסד כולל בסך כ-273 מיליון ש"ח לעומת הפסד כולל בסך כ-46 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד.

ההפסד הכולל ברבעון המדווח הושפע מירידה של עקום הריבית ועדכון הנחות אקטואריות אחרות, אשר הביאו לגידול בהפרשות בסך של כ-340 מיליון ש"ח לפני מס. לפירוט ראה סעיף 2.2 לעיל. כמו כן, חלה הרעה בתוצאות החיתומיות בביטוח סיעודי וכן בביטוח תאונות אישיות בשל גידול בתביעות, ומנגד, חלה עלייה ניכרת בהכנסות הריאליות מהשקעות העומדות כנגד ההתחייבויות הביטוחיות.

בשנת הדוח - ההפסד הכולל הסתכם בכ-438 מיליון ש"ח לעומת רווח כולל בסך כ-29 מיליון ש"ח בשנת 2018 ורווח כולל בסך כ-57 מיליון ש"ח בשנת 2017.

ההפסד הכולל בשנת 2019 נבע בעיקרו, מירידה של עקום הריבית והנחות אקטואריות אחרות אשר הביאו לגידול בהפרשות בסך של כ-687 מיליון ש"ח לפני מס. לפירוט ראה סעיף 2.3 לעיל וכן באור 3.3.3. (ב) סעיפים (4) ו-(5) בדוחות הכספיים. בנוסף חלה הרעה בתוצאות החיתומיות בביטוח סיעודי וקיטון בתוצאות החיתומיות בביטוח מחלות קשות שקוזזו בחלקם בשל שיפור בביטוחי

פרט אחרים ובביטוחי הקולקטיבים בשל קיטון בתביעות. מנגד, חלה עלייה ניכרת בהכנסות הריאליות מהשקעות העומדות כנגד ההתחייבויות הביטוחיות.

הקיטון ברווח הכולל בשנת 2018 לעומת שנת 2017 נבע בעיקרו מהפסדים ריאליים מהשקעות העומדות כנגד ההתחייבויות הביטוחיות, לעומת רווחי השקעות ריאליים בשנת 2017. מנגד, חל שיפור ניכר בתוצאות החיתומיות בשל קיטון בתביעות בביטוחי הפרט וכן שיפור בביטוחי הקולקטיבים.

שיעור העמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות והוצאות הנהלה וכלליות מהפרמיה שהורווחה ברוטו הסתכם בשנת 2019 בכ-34.9% לעומת כ-34.3% בשנת 2018 וכ-34.8% בשנת 2017.

לפירוט בדבר שיעורי העמלות מהפרמיה, ראה סעיף 21.3.2 בחלק ד' לדוח תיאור עסקי התאגיד.

לפרטים נוספים ראה באורים 3 ב' ו-19 בדוחות הכספיים.

2.8 תחום ביטוח כללי

היקף הפעילות ברבעון המדווח ובשנת הדוח

הפרמיות ברוטו בביטוח כללי הסתכמו בכ-436 מיליון ש"ח ברבעון המדווח לעומת כ-481 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד, ירידה של כ-9%. בשנת 2019 הסתכמו הפרמיות בכ-2,331 מיליון ש"ח לעומת כ-2,402 מיליון ש"ח בשנת 2018, ירידה של כ-3%, וזאת לאחר עלייה של כ-9% בשנת 2018 לעומת שנת 2017.

הירידה בפרמיות ברבעון המדווח התרכזת בעיקרה בביטוחי רכוש אחרים ובביטוחי החבויות ונבעה בעיקרה משינוי במועדי חידוש פוליסות בהן הכיסוי הביטוחי ארוך משנה במספר עסקים גדולים. כמו כן, חלה ירידה בפרמיות ביטוחי הרכב.

הירידה בפרמיות ברוטו בשנת 2019 לעומת שנת 2018 התבטאה בביטוחי הרכב והושפעה מקיטון בכמות הפוליסות וכן מקיטון בפרמיה הממוצעת בענף רכב רכוש. מנגד, בביטוחי החבויות חלה עלייה בפרמיות אשר נבעה בעיקרה משינוי במועדי חידוש פוליסות בהן הכיסוי הביטוחי ארוך משנה במספר עסקים גדולים.

העלייה הניכרת בפרמיות ברוטו בשנת 2018 לעומת שנת 2017 התבטאה בעיקרה בביטוחי הרכב, והושפעה גם מזכייתה של החברה במכרז ביטוח רכב לעובדי המדינה לשנת 2018 אשר נכנס לתוקף בתחילת השנה, בהיקף פרמיות ברוטו בסך של כ-188 מיליון ש"ח. זאת כאשר הפרמיות בעבור מכרז עובדי המדינה לשנת 2017, בסך של כ-147 מיליון ש"ח, נרשמו בחודש דצמבר 2016 ועל כן לא נכללו בדוחות של שנת 2017. בנוסף, הגידול בפרמיות ביטוחי הרכב הושפע מגידול בכמות הפוליסות.

לפירוט בדבר נתחי השוק של הקבוצה בביטוח כללי ובפרט לירידה בנתחי השוק בביטוחי הרכב, ראה סעיף 13 בחלק ב' בפרק תיאור עסקי התאגיד.

לפירוט בדבר התפלגות הפעילות בביטוח כללי לפי סוגי לקוחות ובדבר שיעורי החידושים בביטוח רכב חובה, רכב רכוש ודירות, ראה סעיף 14 בחלק ב' בפרק תיאור עסקי התאגיד.

תוצאות הפעילות - רווח כולל לפני מס

ברבעון המדווח

ברבעון המדווח נרשם רווח כולל בסך כ-54 מיליון ש"ח לעומת הפסד כולל בסך כ-40 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד. המעבר מהפסד כולל ברבעון המקביל אשתקד לרווח כולל ברבעון המדווח נבע בעיקרו מרווחי השקעות ריאליים לעומת הפסדי השקעות ריאליים ברבעון המקביל אשתקד. מנגד, חלה הרעה בתוצאות החיתומיות, בפרט בענף רכב חובה.

בנוסף, ברבעון המקביל אשתקד שינוי של עקום הריבית ופער בין השווי ההוגן והשווי בספרים של הנכסים הלא סחירים, הביאו להקטנת ההפרשות בענפי החבויות בסך של כ-10 מיליון ש"ח בשייר.

להלן ניתוח התוצאות החיתומיות (ללא השפעת ההפרשות המיוחדות כמתואר לעיל) לפי ענפים:

בענף רכב חובה - חלה הרעה ניכרת בתוצאות החיתומיות ברבעון המדווח שהושפעה מגידול בהערכת התביעות של הביטוח השיווי ("הפול") ומהתפתחות שלילית בניסיון התביעות (לרבות שנת החיתום השוטפת).

בענף רכב רכוש - הרווח החיתומי נותר ברמה דומה לרבעון המקביל אשתקד.

בענפי רכוש (ללא רכב) - חלה ירידה בתוצאות החיתומיות לעומת הרבעון המקביל אשתקד, בשל גידול קל בתביעות.

בענפי החבויות - חלה הרעה בתוצאות החיתומיות לעומת הרבעון המקביל אשתקד, בעיקר בשל התפתחות שלילית בניסיון התביעות בענפי אחריות מעבידים וצד ג' ברבעון המדווח, לעומת הרבעון המקביל אשתקד. מנגד, בענפי אחריות מקצועית ואחריות המוצר חלה התפתחות חיובית בהערכה האקטוארית בגין שנות חיתום ותיקות.

בשנת הדוח

בשנת הדוח הרווח הכולל הסתכם בכ-404 מיליון ש"ח לעומת הפסד כולל בסך כ-6 מיליון ש"ח בשנת 2018 ורווח כולל בסך כ-107 מיליון ש"ח בשנת 2017.

העלייה הניכרת ברווח הכולל בשנת 2019 הושפעה מעלייה ברווחי ההשקעות הריאליים לעומת שנת 2018 וכן מפסיקת בית המשפט העליון בעניין ריבית המשמשת להיוון תגמולי ביטוח בשל נזק לגוף בנזיקין, לפיה שיעור הריבית לצורך היוון קצבה שנתית יעמוד על 3%. על בסיס פסיקה זו, החברה עדכנה את אומדניה ובהתאם לכך הקטינה את ההתחייבויות הביטוחיות בסך של כ-140 מיליון ש"ח בשייר לפני מס, מתוך בענף רכב חובה כ-95 מיליון ש"ח ובענפי החבויות כ-45 מיליון ש"ח, לפירוט באור 5.ג.3.ב.36 לדוחות הכספיים.

מנגד, חל קיטון ניכר בתוצאות החיתומיות בעיקר בשל הרעה בענף רכב חובה. כמו כן, חלה ירידה בתוצאות החיתומיות בענפי החבויות, ומנגד שיפור בענף רכב רכוש.

בנוסף, ירידה של עקום הריבית חסרת הסיכון לטווח הקצר, ובהתחשב בפער בין השווי ההוגן והערך בספרים של הנכסים הלא סחירים, הביאה בתקופה המדווחת להגדלת ההתחייבויות הביטוחיות בענפי החבויות בסך של כ-22 מיליון ש"ח בשייר לפני מס, לעומת גידול של כ-12 מיליון ש"ח בשנת 2018 וגידול של כ-20 מיליון ש"ח בשנת 2017.

המעבר מרווח כולל בשנת 2017 להפסד כולל בשנת 2018 נבע בעיקרו מהפסדי השקעות ריאליים בשנת 2018 לעומת רווחי השקעות ריאליים בשנת 2017. מנגד, בשנת 2018 חל שיפור ניכר בתוצאות החיתומיות אשר התרכז בביטוחי הרכב.

להלן ניתוח התוצאות החיתומיות (ללא השפעת הפרשות המיוחדות כמתואר לעיל) לפי ענפים:

בענף רכב חובה - חלה הרעה בתוצאות החיתומיות בשנת 2019 לעומת שנת 2018 אשר הושפעה מגידול בהערכת התביעות של הביטוח השיורי ("הפול") וכן מהתפתחות שלילית בניסיון התביעות (לרבות שנת החיתום השוטפת).

בשנת 2018 לעומת שנת 2017 חל שיפור ניכר בתוצאות החיתומיות שהושפע מהתפתחות חיובית בניסיון התביעות שהובילה לקיטון בהערכה האקטוארית בגין שנות חיתום ותיקות, זאת בהשוואה לגידול בהערכה האקטוארית בשנת 2017.

יצוין, כי חלקה של החברה בהפסדי הביטוח השיורי ("הפול") ברכב חובה בשנת 2019 עמדו על סך של כ-77 מיליון ש"ח, לעומת כ-42 מיליון ש"ח בשנת 2018 וכ-55 מיליון ש"ח בשנת 2017.

בענף רכב רכוש - בשנת 2019 נמשך השיפור בתוצאות החיתומיות לעומת שנים 2018 ו-2017, אשר הושפע בעיקרו משיפור בניסיון התביעות, לרבות בגין שנת נזק קודמת.

בענפי רכוש (ללא רכב) - בשנת 2019 חל קיטון בתוצאות החיתומיות לעומת שנת 2018, וזאת בשל גידול קל בתביעות.

בענפי החבויות - חלה ירידה בתוצאות החיתומיות בשנת 2019 לעומת שנת 2018, שהתבטאה בעיקרה בענף צד ג' בשל הרעה בשנת החיתום השוטפת.

בשנת 2018 חל שיפור חיתומי אשר התרכז בענף צד ג' בשל התפתחות חיובית בהערכה האקטוארית בגין שנות חיתום ותיקות.

לנתונים בנושא הרכב הרווח והתפתחות הרווח לפי שנות חיתום בענפי החבויות - ראה באור 6ג17 ו-17ג18 בדוחות הכספיים.

להלן נתונים בדבר מדדי רווחיות חיתומית - Loss Ratio ("LR") ו- Combined Ratio ("CR") - בענפי הרכוש^{11,12}:

ענף רכב רכוש	ענפי הרכוש		ענף רכב רכוש		ענף רכב רכוש	Loss Ratio ברוטו
	2018	2019	2017	2018		
ענפי הרכוש (ללא רכב)	39.2%	44.7%	75.7%	69.0%	67.0%	Loss Ratio ברוטו
ענפי הרכוש (ללא רכב)	45.3%	46.4%	76.0%	69.2%	67.1%	Loss Ratio שייר
ענפי הרכוש (ללא רכב)	66.8%	72.9%	96.9%	91.1%	87.7%	Combined Ratio ברוטו
ענפי הרכוש (ללא רכב)	81.9%	83.6%	97.4%	91.4%	88.0%	Combined Ratio שייר

שיעור העמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות והוצאות הנהלה וכלליות מהפרמיה שהורווחה ברוטו הסתכם בשנת 2019 בכ-21.8% לעומת כ-22.1% בשנת 2018 וכ-21.6% בשנת 2017.

לפירוט בדבר שיעורי העמלות מפרמיה ברוטו, ראה סעיף 21.3.3 בפרק תיאור עסקי התאגיד.

2.9 הוצאות הנהלה וכלליות

¹¹ Loss Ratio מוגדר כיחס שבין התשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח לבין הפרמיות שהורווחו. Combined Ratio מוגדר כיחס שבין התשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח, עמלות ועלויות רכישה בניכוי הכנסות מעמלות ביטוח משנה והוצאות הנהלה וכלליות לבין הפרמיות שהורווחו.

¹² הנתונים אינם כוללים הפחתה שיטתית של נכסים בלתי מוחשיים ניתנים לזיהוי שנוצרו ברכישת תיק אליהו.

בשנת 2019 הוצאות הנהלה וכלליות של הקבוצה¹³ הסתכמו בכ-1,722 מיליון ש"ח לעומת 1,612 מיליון ש"ח בשנת 2018 וכ-1,617 מיליון ש"ח בשנת 2017. העלייה בהוצאות בשנת 2019 לעומת שנת 2018 נבעה בעיקרה מגידול ברכיבי שכר משתנים, אשר בחלקם הינם חד פעמיים, וזאת כתוצאה מיישום ההסכם הקיבוצי שנחתם בשנת 2019 אשר כלל, בין היתר, תהליך פרישה מרצון אשר הושלם במלואו (נכון למועד הדוח) וכן סיום העסקה בתנאים מיטיבים. הירידה הקלה בהוצאות בשנת 2018 לעומת שנת 2017 נבעה בעיקרה מקיטון ברכיבי שכר משתנים וזאת על אף הגידול במצבת העובדים. לפירוט נוסף בדבר הוצאות הנהלה וכלליות ראה באור 32 בדוחות הכספיים.

2.10. נתונים מאזניים עיקריים מהדוחות הכספיים

היקף הנכסים בגין חוזים תלויי תשואה ליום 31 בדצמבר 2019 הסתכמו בכ-120.2 מיליארד ש"ח, עלייה של 15% לעומת 31 בדצמבר 2018. העלייה הושפעה בעיקרה מגידול ניכר בתשואות שהושגו על ידי החברה בשוקי ההון וכן מגידול בצבירות נטו בתיק הנכסים המנוהלים.

יתרת הפרמיה לגבייה ליום 31 בדצמבר 2019 הסתכמה בכ-714 מיליוני ש"ח, לעומת כ-736 מיליוני ש"ח נכון ליום 31 בדצמבר 2018.

יתרת ההון ליום 31 בדצמבר 2019 הסתכמה בכ-5,358 מיליוני ש"ח לעומת כ-5,589 מיליון ש"ח ליום 31 בדצמבר 2018. הקיטון נובע בעיקרו מדיבידנד בסך כ-350 מיליון ש"ח אשר חולק בחודש יוני 2019 בקיזוז רווח כולל בסך כ-125 מיליון ש"ח בשנת הדוח.

לפירוט בנוגע לתוצאות החישוב בהתאם למשטר כושר הפירעון החדש סולבנסי 2, ראה סעיף 3.3 להלן, ובאור 14.ד. לדוחות הכספיים.

יתרות המזומנים ושווי המזומנים הסכמו בכ-17.2 מיליארד ש"ח נכון ליום 31 בדצמבר 2019 לעומת כ-13.2 מיליארד ש"ח ביום 31 בדצמבר 2018. העלייה נובעת בעיקרה מגידול בתזרימי מזומנים מפעילות שוטפת נטו (המושפעת בעיקרה מעיתוי קנייה או מכירה של השקעות פיננסיות) בניכוי ירידה במזומנים נטו שנבעו מפעילות מימון (פירעון של אג"ח א' וחלוקת דיבידנד), לפירוט ראה את דוח תזרים המזומנים לדוחות הכספיים של החברה.

¹³ הוצאות הנהלה וכלליות כוללות הוצאות הנזקפות לסעיף שינוי בהתחייבויות ותשלומים בגין חוזי ביטוח ולסעיף עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות.

2.12. מקורות מימון

במיליוני ש"ח	31.12.2019	31.12.2018
התחייבויות פיננסיות	5,168	6,507
הלוואות לזמן ארוך ⁽¹⁾	4,854	5,116
אחרים ⁽²⁾	314	1,391

⁽¹⁾ הקיטון ביתרת ההלוואות לזמן ארוך לעומת 31 בדצמבר 2018 נובע בעיקרו מפדיון של אגרות חוב סדרה א'. לפירוט ראה באור 24.ה בדוחות הכספיים.

⁽²⁾ היתרה כוללת בעיקרה נגזרים המשקפים את ההתחייבות שנוצרה ליום המאזן בשל הפעילות בנגזרים, בעיקר בנושא החשיפה למט"ח ולמניות חו"ל, לפירוט ראה באור 24 לדוחות הכספיים. בנוסף, החל מיום 1 בינואר 2019 החברה מיישמת את תקן חשבונאות בינלאומי IFRS16 בקשר עם הסכמי חכירה, אשר ההתחייבות בגינם כלולה בסעיף זה, לפירוט ראה באור 2.ד. לדוחות הכספיים.

3. מגמות, אירועים והתפתחויות בפעילות הקבוצה ובסביבתה העסקית

3.1. סביבה מקרו כלכלית

להלן תיאור תמציתי של מגמות, אירועים והתפתחויות בסביבה המקרו כלכלית של הקבוצה, שיש להם או צפויה להיות להם השפעה על הקבוצה¹⁴.

התפתחויות במשק ובתעסוקה

הקבוצה פועלת במסגרת המשק הישראלי אשר מצבו הכלכלי, הפוליטי והביטחוני משליך על מכירותיה בתחומים שונים, על היקף תביעות הביטוח ועל עלויות שונות הכרוכות בתפעולה. לרמת התעסוקה והשכר במשק הישראלי השפעה בעיקר על היקף עסקי ביטוח חיים והחיסכון לטווח ארוך של הקבוצה.

הסביבה העולמית - במהלך שנת 2019 חלה התמתנות בפעילות הגלובאלית והאטה בסחר העולמי, תוך התעצמות המגמה במחצית השנייה של השנה. הסיכונים הנשקפים לכלכלה העולמית החמירו, בעיקר לנוכח החרפת "מלחמת הסחר" וה"ברקזיט". כתוצאה מכך, בנקים מרכזיים רבים הורידו ריביות במחצית השנייה של השנה. בארה"ב, הבנק המרכזי (ה-FED) הוריד את הריבית ב-0.75%, ובאירופה נוספו צעדי הרחבה מוניטרית במקביל להורדת הריבית ב-0.1%.

המשק הישראלי - בשנת 2019 נמשכה הצמיחה של המשק. עליית התוצר בשנת 2019 התבטאה בעיקרה בעלויות בהוצאה לצריכה פרטית, שהושפעה בחלקה מעליה ביבוא כלי הרכב ברבעון הראשון (כאשר המיסים על היבוא הינם חלק מהתמ"ג), וכן בעלויות ביצוא הסחורות והשירותים ובהוצאה לצריכה ציבורית. בנוסף, חלה עלייה ביבוא סחורות ושירותים. בהשקעות בנכסים קבועים חלה עלייה מתונה בלבד.

על פי אומדן של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה לשנת 2019¹⁵, בשנת 2019 עלה התוצר המקומי הגולמי בשיעור של כ-3.5%, לעומת עלייה של 3.4% בשנת 2018 ועלייה של כ-3.6% בשנת 2017. בתוצר המקומי לנפש חלה עלייה של כ-1.6% בשנת 2019, לאחר עלייה של כ-1.4% בשנת 2018 ושל כ-1.6% בשנת 2017.

שוק העבודה - במהלך שנת 2019 שיעור האבטלה נותר ברמה נמוכה, שיעורי ההשתתפות בכוח העבודה והתעסוקה נותרו ברמות גבוהות וכן נמשכה עליית השכר. שיעור האבטלה ירד בשנת 2019 לכ-3.8% בממוצע לעומת כ-4.0% בממוצע בשנת 2018. בשכר הריאלי חלה עלייה של כ-2.1% לעומת ממוצע שנת 2018.

שוק ההון

חברות הביטוח, קרנות הפנסיה וקופות הגמל והחברות הפועלות במסגרת השירותים הפיננסיים, משקיעות חלק ניכר מתיק הנכסים שלהן בשוק ההון. לתשואות בשוק ההון באפיקים השונים, השלכה מהותית, הן על התשואה המושגת עבור לקוחות הקבוצה והן על רווחי הקבוצה.

בשנת 2019 חלו עלויות שערים ניכרות במדדי המניות המובילים בעולם וכן עלויות בשערי אגרות החוב, על רקע הצפי לצעדי הרחבה מוניטריים נוספים וירידת הריבית בארה"ב ובאירופה. להלן מגמות עיקריות באפיקי ההשקעה העיקריים והשלכותיהן:

להלן מגמות עיקריות באפיקי ההשקעה העיקריים והשלכותיהן:

¹⁴ הסקירה מבוססת, בין היתר, על פרסומי בנק ישראל ועל פרסומי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

¹⁵ לפי אומדן החשבונות הלאומיים לשנת 2019 שפורסם ביום 10 במרס 2020.

שינוי במדדי שוק ההון	2019	10-12/2019
אינפלציה (מדד ידוע)	0.3%	-0.2%
אינפלציה (מדד בגין)	0.6%	-
אג"ח ממשלתיות שקליות בריבית קבועה (ריאלי)	9.3%	1.2%
אג"ח ממשלתיות צמודות (ריאלי)	9.9%	1.1%
אג"ח קונצרניות (ריאלי)	7.7%	1.1%
מדד ת"א 35 (ריאלי)	14.6%	4.4%
מדד ת"א 90 (ריאלי)	39.9%	9.1%
מדד ת"א 125 (ריאלי)	20.9%	5.7%
מדד MSCI (נומינלי)	24.0%	8.6%
מדד NASDAQ100 (נומינלי)	38.0%	12.7%
מדד JONES DOW (נומינלי)	22.3%	6.0%
שער הדולר (נומינלי)	-7.8%	-0.7%

ריבית - הריבית המוניטרית לחודש דצמבר 2019 עמדה על 0.25%, ללא שינוי לעומת חודש דצמבר 2018. הריבית הריאלית (בהתחשב בציפיות לאינפלציה) בסוף שנת 2019 הייתה שלילית בשיעור של כ-0.6%, לעומת ריבית ריאלית שלילית של כ-0.9% בדצמבר 2018.

אגרות חוב ממשלתיות - בסיכומה של שנת 2019 חלו ירידות בתשואות לפדיון של האג"ח השקליות והצמודות בכל הטווחים. ברבעון המדווח חלו ירידות בתשואות לפדיון של האג"ח השקליות בכל טווחים ובאג"ח הצמודות בעיקר בטווח הארוך והקצר.

אגרות חוב קונצרניות - ברבעון המדווח ובסיכומה של שנת 2019 חלו ירידות בתשואות לפדיון באג"ח הקונצרניות הצמודות והשקליות אשר הושפעו מהירידות בתשואות לפדיון באג"ח הממשלתיות וכן מירידה במרווח הסיכון מול האג"ח הממשלתיות.

שינוי הריבית והאינפלציה הצפויה גרמו לשינויים בתשואות הגלומות בתיקי הנכסים הפיננסיים שמחזיקות חברות הביטוח, לרבות תיקי הנכסים המוחזקים מול הפוליסות המשתתפות ברווחים, מהן נגזרים רווחי ההשקעות של חברות הביטוח.

לרמת הריביות הנמוכה השפעה על הקטנת התשואות העתידיות בעת מיחזור הנכסים כנגד ההתחייבויות ולהקטנת הערך הגלום של תיק ביטוח החיים, כמו גם להקטנת התשואה העתידית של כספי העמיתים. לפרטים נוספים בדבר השפעת הריבית על העתודות בביטוח חיים וכן על העודף/גירעון בקרנות הפנסיה, ראה סעיף 2.4.1 בחלק א' בפרק תיאור עסקי התאגיד.

התפתחויות בסביבה הכלכלית לאחר תאריך המאזן

לאחר תאריך המאזן ועד סמוך למועד פרסום הדוח, בעקבות התפתחות משבר נגיף הקורונה כאמור בסעיף 3.2 להלן, חלו ירידות שערים חדות בשוקי ההון, בפרט במדדי המניות בארץ ובעולם וכן באג"ח הקונצרניות. כחלק מהצעדים להתמודדות עם משבר נגיף הקורונה, במהלך חודש מרס 2020, הבנק המרכזי בארה"ב (ה-FED) הודיע על צעדי הרחבה כמותית והוריד את הריבית בשתי פעימות לרמה שנה בין 0% ל-0.25%, ובהמשך הממשל הודיע על כוונתו לבצע צעדי הרחבה נכרים. בארץ, בנק ישראל הודיע על צעדי הרחבה כמותית, וזאת על מנת למתן את התנודתיות החריגה ולהגדיל את הנזילות בשווקים הפיננסיים. מדד המחירים לצרכן המצטבר בגין חודשים ינואר-פברואר 2020 ירד בכ-0.5%.

3.2. התמודדות החברה עם משבר נגיף הקורונה

בעקבות ההתפרצות של נגיף הקורונה COVID-19 ("קורונה") מסוף 2019, ההכרזה של ארגון הבריאות העולמי (WHO) על התפרצות נגיף הקורונה כמגיפה עולמית, מגבלות תנועה ותעסוקה אשר התעדכנו לאור ההתפתחויות ואשר עליהן הכריזו ממשלת ישראל וממשלות אחרות בעולם, החלה ירידה בהיקפי הפעילות הכלכלית, אשר בתחילה הייתה מוגבלת למגזרים ספציפיים, והיא הלכה והתרחבה באופן משמעותי ביותר בכל מגזרי הפעילות העסקית.

ביום 17 במרס 2020 הודיע הממונה על שוק ההון (להלן בפסקה זו: "הנחיית הממונה על שוק ההון"), כי נוכח קיומו של מצב חירום בהתאם לחוזר גופים מוסדיים "המשכיות עסקית בגופים מוסדיים" מיום 7 באוגוסט 2013 ("חוזר המשכיות עסקית בחירום") על הגופים המוסדיים לפעול לפי הוראות חוזר המשכיות עסקית בחירום חל מיום 18 במרס 2020. במסגרת ההנחיה, הורה הממונה לגופים המוסדיים להמשיך ולפעול תוך הקצאת משאבים מתאימים על מנת שיוכלו להמשיך ולתת שירות ללקוחותיהם בתהליכים חיוניים שונים, ובכלל זה שמירה על קשר עם עמיתים ומבוטחים, תשלומי קצבה, פדיון כספים, יישוב תביעות ותשלומן, העברת כספים בין מסלולים ובין גופים מוסדיים, פניות הציבור ותהליכי עבודה מול המסלוקה הפנסיונית. בהתאם, על פי ההנחיה, נדרשים הגופים המוסדיים לחזק את היכולות בתחום שירותים ללקוחות בערוצים דיגיטליים והמשך מענה אנושי במוקדי השירות הטלפוניים, בדגש על אוכלוסיות לקוחות בעלי אוריינות וניגשות דיגיטלית נמוכה. בהתאם להנחיה, הגופים המוסדיים מורשים לצמצם את שירותי קבלת הקהל לשירותים חיוניים בלבד ולכאלה שלא ניתנים לביצוע באמצעים דיגיטליים. כמו כן, נדרשים הגופים המוסדיים לנקוט באמצעים לצמצום הסיכון להידבקות לקוחותיהם ועובדיהם והכל בהתחשב בהוראות משרד

הבריאות כפי שמתפרסמות מעת לעת. בתוך כך, ימשיכו הגופים המוסדיים לפעול להרחבת עבודת עובדיהם החיוניים מרחוק תוך ניהול סיכונים הכרוכים בכך, לרבות סיכוני סייבר ואבטחת מידע.

במסגרת המאבק למניעת התפשטות הנגיף, פורסמו שורה של תקנות חירום, ובכללן שורה של הגבלות פעילות, הוראות לעניין בידוד בית וכללי שהייה במרחב הציבורי ("תקנות החירום"). במסגרת זו פורסמו, ביום 22 במרס 2020 תקנות שעת חירום (הגבלת מספר העובדים במקום עבודה לשם צמצום התפשטות נגיף הקורונה החדש), התש"פ-2020 ("מגבלת נוכחות במקום העבודה"), הקובעות, בין היתר, כי במקום עבודה לא ישהו בו זמנית יותר מ-10 עובדים או 30 אחוזים ממצבת העובדים, לפי הגבוה מביניהם. הוראה זו איננה חלה על חברות הקבוצה שהינן גוף מוסדי כהגדרתו בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981 ובלבד שצמצמו, ככל האפשר, את מספר העובדים למספר הדרוש לצורך הבטחת פעילותה החיונית.

מכלול הוראות תקנות החירום ומגבלות הנוכחות במקום העבודה הביאו, נכון למועד דוח זה, לירידה חדה בפעילות העסקית ושוק התעסוקה לרמת מצב חירום והתהליכים המתחייבים ממנו.

חברות הקבוצה נוקטות בצעדים המחויבים על מנת להתמודד עם המצב לרבות קיום הערכות מצב שוטפות, ביצוע פעולות לצמצום ומניעת הדבקות בקרב עובדי הקבוצה ולקוחותיה, הפעלת תשתיות ייעודיות הקיימות בקבוצה ובכלל זה מערכות טכנולוגיות לעבודה מרחוק. במסגרת האמצעים לצמצום הסיכון להדבקות עובדי הקבוצה תוך שמירה של השירות ללקוחותיה, הקבוצה עדכנה את מתכונת העבודה בכדי לעבור ככל הניתן לעבודה מהבית, תוך צמצום ימי העבודה והרחבת עבודת עובדים חיוניים מרחוק תוך ניהול הסיכונים הכרוכים בכך, לרבות סיכוני סייבר ואבטחת מידע. הקבוצה צמצמה את שירותי קבלת הקהל לשירותים חיוניים בלבד אשר אינם ניתנים לביצוע בערוצים דיגיטליים וטלפוניים וזאת במקביל לחיזוק יכולותיה למתן שירותים ללקוחותיה בערוצים דיגיטליים תוך המשך מתן מענה אנושי במוקדי השירות הטלפוניים.

בהתאם להערכות החברה והידוע לה עד כה, בתחום ביטוח כללי לא קיימות לה חשיפות ביטוחיות ישירות מהותיות במצב של מגיפה. בתחומי חיסכון ארוך טווח ובריאות לא קיימות לה חשיפות ביטוחיות מהותיות בהקשרו של נגיף הקורונה, לרבות שיעורי תחלואה ותמותה. ההערכות האמורות לעיל בתחומי חיסכון ארוך טווח ובריאות מבוססות על הנחות של תרחיש בסיס בדבר שיעור ההדבקה בפועל של הנגיף ועל המידע הקיים לגבי שיעורי התחלואה והתמותה מהנגיף, כאשר מובהר כי קיים חוסר ודאות או מידע מהימן מלא, ביחס להנחות אלו.

לאירועים לעיל השפעה מהותית מאוד על הפעילות הכלכלית ועל השווקים, וזאת במקביל לתנודתיות חדה של עקום הריבית. לפירוט בדבר ההתפתחויות בשווקי ההון כתוצאה ממשבר נגיף הקורונה והשפעתם על החברה, ראה ביאור 39 לדוחות הכספיים.

כתוצאה מההתפתחויות כאמור לעיל, חל לאחר תאריך המאזן, גידול במשיכות כספים על ידי מבטחים ועמיתים בעיקר מפוליסות חיסכון פרט ומקרנות ההשתלמות.

המשך מצב האירועים והשבתת חלקים נרחבים במשק הישראלי והגלובלי עלולים, מעצם טיבם, להעמיק את השלכות השליליות על המשק בכלל, וכפועל יוצא, על פעילות הקבוצה כמתואר לעיל ובפרמטרים אחרים שעליהם עלולה להיות השפעה בהמשך כגון אפשרות של עליה בהיקף תביעות הביטוח, במיוחד תביעות אובדן כושר עבודה, הירידה בהיקפי הפרמיה ודמי הגמולים הנגבים משכירים ועצמאים שאיבדו את מקום עבודתם ועוד, אשר בשלב זה החברה לא יכולה לאמוד את היקפן.

נכון למועד זה, אין ביכולתה של החברה להעריך באופן מלא את השלכות משבר התפשטות נגיף הקורונה על פעילותה ומצבה, בין היתר לאור התנודתיות החרפה בשווקי ההון, חוסר הוודאות בדבר משכו הצפוי של משבר נגיף הקורונה, עצמתו והשפעותיו על המשק הישראלי והגלובלי ולצעדים נוספים שיינקטו על ידי הממשלות והבנקים המרכזיים בקשר עם נגיף הקורונה.

מובהר כי התפשטותו של נגיף הקורונה והנחיות הגורמים המוסמכים במדינת ישראל ומחוצה לה בקשר עם אופן ההתמודדות עמו, אינו, מטבע הדברים, בשליטת החברה, ובהתאם אין לה יכולת לצפות את השלכותיו הישירות ו/או העקיפות של התפשטות נגיף הקורונה במלואן.

השפעות התפשטות נגיף הקורונה על תוצאותיה של החברה והצפי שלה לירידה בהכנסות העתידיות הינן מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968, אשר מבוסס, בין היתר, על הערכות ואומדנים של החברה נכון למועד דיווח זה, מתבססות על הפרסומים בארץ ובעולם בנושא זה אשר התממשותם אינה וודאית ואינה בשליטת החברה, וכן על הנחיות הגורמים המוסמכים במדינת ישראל ומחוצה לה, אשר עשויות להשתנות מעת לעת. הערכות החברה עשויות שלא להתממש או להתממש באופן שונה מהותית, בין היתר ככל שיחולו שינויים בהנחיותיהם של הגורמים המוסמכים בארץ ובעולם בקשר עם נגיף הקורונה.

3.3. משטר כושר פירעון כלכלי של חברת ביטוח מבוסס סולבנסי 2

על החברה חל משטר כושר פירעון כלכלי מבוסס סולבנסי 2 וזאת בהתאם להוראות יישום שפורסמו בחודש יוני 2017 (להלן - "חוזר סולבנסי"). לפרטים נוספים ראה ביאור 14. ד. לדוח הכספי.

3.3.1. טיוטת מתווה ההון הרגולטורי החדש

ביום 19 במרס 2020 שלח הממונה מכתב לחברות הביטוח שעניינו טיוטת מתווה ליישום הוראות סולבנסי 2 במתכונת האירופית. על פי המכתב, מניתוחים שערכה הרשות עולה חשש כי אופן יישום משטר כושר הפירעון הכלכלי בישראל, הביא לכך שהמשטר אינו משיג את מלוא מטרותיו, בין היתר כתוצאה מההתאמות שבוצעו בו ביחס להוראות הדירקטיבה. כן יתכן כי יישום המשטר באופן האמור יביא לעיוותים בניהול הפיננסי והעסקי של חברות הביטוח. נוסף על האמור, סטטוס כושר הפירעון של חברות הביטוח בישראל אינו בר השוואה לחברות מקבילות באירופה.

לאור האמור, בכוונת הממונה לפעול להתאמת משטר כושר הפירעון הכלכלי בישראל לדירקטיבה האירופית ועדכוניה.

במסגרת המכתב האמור, הרשות הנחתה לדחות את מועד פרסום דוח יחס כושר פירעון ליום 31 בדצמבר 2019 ליום 31 באוגוסט 2020 ופטרה את החברות מחישוב ומפרסום דוח יחס כושר פירעון ליום 30 ביוני 2020.

במקביל למכתב האמור, פרסם הממונה טיוטת תיקון החוזר המאוחד לעניין הוראות ליישום משטר כושר פירעון כלכלי מבוסס סולבנסי 2 (להלן "טיטת מתווה ההון הרגולטורי"), אשר מתייחסת לאופן חישוב יחס כושר הפירעון הכלכלי ולאופן יישום הוראות המעבר. בכוונת הממונה לפעול לכניסתו לתוקף של עדכון ההוראות בעניין משטר כושר פירעון כלכלי בהתאמה למתכונת שאומצה באירופה עד לחודש יולי 2020 לאחר השלמת ההליך הנדרש מול ועדת הכספים, בהתאם לחוק. במסגרת טיוטת מתווה ההון הרגולטורי נכללו שינויים לחוזר הסולבנסי לצורך התאמת חוזר הסולבנסי לדירקטיבה האירופית העדכנית. בנוסף, כוללת טיוטת מתווה ההון הרגולטורי מסגרת ליישום הוראות לעניין פריסה הדרגתית, עד לשנת 2032, של הגידול בהתייבויות הביטוח, אשר נבע מכניסת משטר סולבנסי 2 לתוקף, בהתאם להוראות הדירקטיבה האירופית לעניין זה.

3.3.2. יחס כושר פירעון של החברה ליום 30.6.2019

להלן נתונים אודות יחס כושר פירעון וסף הון של החברה ליום 30.6.2019 לפי משטר סולבנסי 2 הקיים, כפי שפורסמו ביום 31 בדצמבר 2019 (במיליוני ש"ח):

יום 31.12.2018 מבוקר*, **	יום 30.6.2019 בלתי מבוקר ובלתי סקור	
ללא התחשבות בהוראות לתקופת הפריסה ובהתאמת תרחיש מניות		
13,666	13,017	הון עצמי
-175	0	חריגה ממגבלות כמותיות
13,492	13,017	הון עצמי לעניין הון נדרש לכושר פירעון
12,539	14,108	הון נדרש לכושר פירעון
952	-1,091	עודף (גירעון)
108%	92%	יחס כושר פירעון
אירועים מהותיים שהתרחשו בתקופה שבין תאריך הדוח לתאריך הדיווח שלאחריו והשפיעו על יחס כושר הפירעון של החברה		
13,666	13,017	הון עצמי
-268	0	מכשירי הון רוברד 2 שהונפקו (שנפדו) לאחר 31 בדצמבר
13,398	13,017	הון עצמי לעניין הון נדרש לכושר פירעון
12,539	14,108	הון נדרש לכושר פירעון
859	-1,091	עודף/ (גירעון) (ללא התחשבות בהוראות לתקופת הפריסה ובהתאמת תרחיש מניות)
107%	92%	יחס כושר פירעון (ללא התחשבות בהוראות לתקופת הפריסה ובהתאמת תרחיש מניות)
103%	103%	יעד הדירקטוריון לתקופה
501	-1,494	עודף/ (חוסר) בהון ביחס ליעד

ליום 31.12.2018 מבוקר*,**	ליום 30.6.2019 בלתי מבוקר ובלתי סקור	
עמידה באבני דרך בהתחשב בהוראות לתקופת הפריסה ובהתאמת תרחיש מניות (ללא התחשבות בתנועות הוניות לאחר תאריך הדיווח)		
12,644	12,672	הון עצמי לעניין הון נדרש לכושר פירעון
8,336	9,406	הון נדרש לכושר פירעון
4,308	3,266	עודף

* הביקורת נערכה בהתאם לתקן הבטחת מהימנות בינלאומי - ISAE3400 בדיקה של מידע כספי עתידי.
** לאחר סיווג מחדש של דיבידנד שהוכרז לאחר תאריך המאזן.

סף הון (MCR) (במיליוני ש"ח):

ליום 31.12.2018 מבוקר*,**	ליום 30.6.2019 בלתי מבוקר ובלתי סקור	
2,228	2,392	סף הון (MCR)
8,921	8,448	הון עצמי לעניין סף הון

* הביקורת נערכה בהתאם לתקן הבטחת מהימנות בינלאומי - ISAE3400 בדיקה של מידע כספי עתידי.
** לאחר סיווג מחדש של דיבידנד שהוכרז לאחר תאריך המאזן.

בהתאם להנחיות הממונה, דוח יחס כושר פירעון חצי שנתי אינו נדרש להיות מבוקר או סקור ע"י רואי החשבון המבקרים של החברה. על כן החישוב שביצעה החברה ליום 30 ביוני 2019 לא בוקר ולא נסקר.

הירידה ביחס כושר פירעון של החברה ליום 30 ביוני 2019 בהשוואה ליחס כושר הפירעון ליום 31 בדצמבר 2018, נבעה בעיקר מירידה משמעותית בעקום הריבית ומעדכון לוחות התמותה שפורסמו בחודש יולי 2019.

לפרטים נוספים ראו דוחות יחס כושר פירעון כלכלי של החברה לימים 31 בדצמבר 2018 ו-30 ביוני 2019 שפורסמו באתר האינטרנט של החברה.

בתקופה שלאחר יום 30 ביוני 2019 ועד ליום 31 בדצמבר 2019, החריפה הירידה בעקום הריבית שמשפיעה מהותית לרעה על יחס כושר הפירעון של החברה. לאירועים בשווקים הפיננסיים שחלו לאחר תאריך המאזן עלולה להיות השפעה לרעה על יחס כושר הפירעון בהתאם למתווה ההון הרגולטורי הקיים של החברה. בשלב זה, אין ביכולתה של החברה לאמוד את ההשפעה.

על בסיס הערכה ראשונית שערכה החברה, אשר אינה סקורה ואינה מבוקרת, ליישום טיטוט מתווה ההון הרגולטורי השפעה מהותית לטובה על יחס כושר הפירעון של החברה, כאשר בהתאם לה, יחס כושר הפירעון של מגדל ביטוח אילו חושב מחדש ליום 30 ביוני 2019 על בסיס פריסת ההתחייבויות עד לשנת 2032, היה גבוה משמעותית מ-120%. לפרטים נוספים ראה באור 3.9 ב. לדוחות הכספיים.

יובהר, כי נכון למועד זה, טיטוט מתווה ההון העדכנית טרם נכנסה לתוקף והיא כפופה, בין היתר, להשלמת ההליך הנדרש מול ועדת הכספים, בהתאם לחוק, ולפרסום חוזר מחייב.

המידע הכלול לעיל באשר להשפעות האפשריות של אימוץ טיטוט מתווה ההון הרגולטורי וטיטוט החוזר הינו מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, המבוסס על מידע המצוי בידי החברה נכון למועד דוח זה, על נוסח ההסדרים הרגולטוריים הקיימים והידועים במועד דוח זה, וכן על הערכות והנחות של הקבוצה, שהתממשותן אינה ודאית ואינה בשליטתה של החברה. מידע זה עשוי שלא להתממש בשל גורמים שונים, שאינם תלויים בחברה, ובכלל זה – אין ודאות כי טיטוט המתווה וטיטוט החוזר ייכנסו לתוקף או כי לא יחולו בהם שינויים לרבות אם יפורסמו הנחיות נוספות על ידי ממונה בעניין זה; תוצאות יישום המתווה מושפעות מהנחות השוררים במועדי החישוב הרלוונטיים (לרבות שוק ההון ועקום הריבית) ועל כן החישוב נערך ביחס ליום 30.6.2019 אינו בהכרח אינדיקטיבי לנתונים שיהיו נכונים למועד החישוב הבא של כושר הפירעון של החברה. בהתאם, אין כל ודאות כי הערכות החברה האמורות לעיל יתממשו, והתוצאות בפועל עשויות להיות שונות, לרבות באופן מהותי, מההערכות המובאות בסעיף זה לעיל.

3.3.3 מדיניות ניהול ההון של החברה וכללי סף לחלוקה

בחודש נובמבר 2018 קבע דירקטוריון החברה, על בסיס מודל הסולבנסי הקיים, יעד יחס כושר פירעון מבוסס סולבנסי 2 ("יעד הון"). יעד ההון יעלה בהדרגה בכ-3% כל שנה, החל מ-100% נכון ליום 31 בדצמבר 2017, ועד לשיעור של 120% ב-31 בדצמבר 2024 (תום תקופת הפריסה).

ביום 30 במאי 2019 החליט דירקטוריון החברה על השלמת מדיניות ניהול ההון ביחס לחלוקת דיבידנד בתקופת הפריסה ונקבעו כללי סף מינימליים לחלוקה. בהתאם, נקבע כי חלוקת רווחים תיבחן על בסיס עמידה בתנאי "מדרגות סף". מדרגות הסף לבחינת חלוקה יהיו בכל שלב, עמידה, על בסיס דיווח סולבנסי אחרון, לאחר החלוקה, ביעד ההון אשר נקבע לסוף השנה בה מבוצעת החלוקה. הובהר כי אין בכללי סף אלו משום אימוץ מדיניות דיבידנד לפיה רווח העולה על מדרגות הסף בהכרח יחולק, כולו או חלקו.

כאמור, מדיניות ההון וכללי הסף לחלוקה נקבעו על בסיס משטר הסולבנסי הקיים. מדיניות זו תיבחן על ידי החברה לאחר העדכון הצפוי בהתאם לטיטוט מתווה ההון הרגולטורי החדש.

4. יעדים ואסטרטגיה עסקית של החברה

הסביבה העסקית והתחרות הגוברת מחייבים את החברה לבחון מעת לעת את אופן התמודדותה והיערכותה לגבי היעדים והאסטרטגיה העסקית שלה. לנוכח התפתחויות מהותיות בסביבה העסקית של החברה שחלו בשנים האחרונות, החברה ביצעה בשנת 2017 ותחילת שנת 2018 תהליך של תיקוף ועדכון האסטרטגיה העסקית שלה, לרבות התייחסות לסוגיות המרכזיות הבאות: תמהיל המוצרים שהחברה משווקת, אופן התמחור ועשיית העסקים, תמהיל ערוצי ההפצה, אופן ניהול ההשקעות וניהול מצב ההון של החברה לנוכח משטר כושר הפירעון החדש. בכוונת החברה לבצע בחינה מחודשת של האסטרטגיה שלה במהלך שנת 2020 לאור השינויים בסביבה העסקית.

היעד האסטרטגי המרכזי של הקבוצה כפי שנקבע על-ידי דירקטוריון החברה הינו: רווחיות משמעותית ועקבית לאורך זמן, תוך הרחבת וגיוון בסיסי הרווח של החברה. יעד זה יושג באמצעות היעדים האסטרטגיים הבאים: מובילות בתחומי הביטוח והחיסכון, מובילות בהשקעות, בשירות, בחדשנות ובטכנולוגיות, לצד התייעלות באמצעות טכנולוגיה, תהליכים והון אנושי.

להלן פירוט בדבר היעדים האסטרטגיים של הקבוצה נכון למועד הדוח:

מובילות בתחומי הביטוח והחיסכון - לשם השגת יעד אסטרטגי זה פועלת הקבוצה לשמירה על תמהיל מוצרים רחב.

בתחום החיסכון לטווח ארוך פועלת הקבוצה להמשך מובילות בתחום, תוך המשך פיתוח מוצרים חדשים שיותאמו למציאות הרגולטורית והתחרותית המשתנה, ולהתאמת מערכות ההפצה לצרכים המשתנים בשוק לשם שיפור יכולות המכירה ושימור התיק, לרבות התמקדות בהעברת צבירות למטרות חיסכון.

בנוסף פועלת הקבוצה לגיוון מקורות הרווח, תוך הרחבת תחומי הביטוח הכללי, ביטוח הבריאות, וכן מוצרי סיכון וחיסכון בתחום ביטוח החיים והחיסכון לטווח ארוך. כמו כן, פועלת הקבוצה להרחבת המכירות ללקוחות קיימים. קביעת היעדים העסקיים כאמור נבחנת על רקע פעילותה של החברה לעמידה ביחס כושר פירעון בהתאם לחוזר הסולבנסי, ובכלל זה באמצעות התאמת תמהיל המוצרים, רכישת ביטוחי משנה ועוד.

השקעות - הקבוצה פועלת להשגת תשואות עודפות, תוך ניהול סיכונים מושכל. לצורך כך פועלת הקבוצה לגיוון השקעותיה, ובכלל זה להרחבת פעילות ההשקעות לשווקים בחו"ל ולהעמקת ההשקעה באפיקים שניבו, להערכת הקבוצה, תשואות עודפות, בין היתר, בתחומי הנדל"ן, באשראי, בהשקעות בקרנות השקעה והשקעות בתשתיות.

שירות - החברה פועלת לשיפור מתמיד בנאמנותם ובשביעות רצונם של הלקוחות ושל ערוצי ההפצה, ושמה לה למטרה להיות מהמובילים בשירות בענף בקשר עם לקוחותיה וערוצי ההפצה. לצורך כך, שמה החברה דגש על מתן שירות ייחודי המשלב טכנולוגיה ואמצעים דיגיטליים לשם ייעול ופישוט תהליכי המכירה והתפעול, בהתאם לצרכי לקוחותיה.

חדשנות טכנולוגית - הקבוצה שמה לה למטרה להיות שחקן מוביל בחדשנות טכנולוגית, אשר תשמש אמצעי לתמיכה בחדשנות במוצרי הביטוח, השיוק, ההשקעות והשירות. כמו כן תפעל החברה להשתמש בחדשנות כאמצעי לאוטומציה של תהליכים עתירי כוח אדם והרחבת פעולות בביצוע עצמי על ידי הלקוחות וערוצי ההפצה.

התייעלות בטכנולוגיה, תהליכים והון אנושי - הקבוצה פועלת לשיפור היעילות התפעולית, בין היתר, באמצעות בחינת שיפור התהליכים העסקיים המרכזיים של הקבוצה, יישום מערכות טכנולוגיות מתקדמות לרבות פיתוח אמצעים דיגיטליים שונים, כמו גם באמצעות שינויים ארגוניים, והכל תוך שמירה והמשך טיפוח ההון האנושי המקצועי והאיכותי של הקבוצה.

המידע הכלול בחלק זה לעיל בכל הקשור ליעדים ולאסטרטגיה העסקית של החברה, הינו בגדר מידע צופה פני עתיד אשר משקף את מדיניות החברה ותכניתיה נכון למועד פרסום הדוח. המידע כולל תחזיות, הערכות ומידע אחר של החברה בקשר לאירועים עתידיים שהתממשותם אינה ודאית ואינה תלויה בחברה בלבד. הערכותיה של הקבוצה מבוססות, בין השאר על העובדות והנתונים המפורטים בחלק זה. התוצאות בפועל עלולות להיות שונות באופן מהותי מן ההערכות כתוצאה משינויים שיחולו באיזה מהעובדות והנתונים המפורטים לעיל, ו/או כתוצאה משינויים שיחולו בגורמי הסיכון שחלים על הקבוצה בכללותה, המפורטים בבאור 36 בדוחות הכספיים ובסעיף 26 בחלק ד' בפרק תיאור עסקי התאגיד.

5. אירועים לאחר תקופת הדיווח

בדבר אירועים מהותיים לאחר תקופת הדיווח, ראה באור 39 לדוחות הכספיים. בדבר התפתחויות בסביבה המקרו כלכלית לאחר תאריך המאזן, ראה סעיף 3.1 לעיל.

הדירקטוריון מודה להנהלות חברות הקבוצה, לעובדי הקבוצה ולסוכניה על תרומתם להישגיה.

רן עוז

מנכ"ל

ניר גלעד

יו"ר הדירקטוריון

26 במרס 2020

דוח והצהרות בדבר הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי

הצהרה (certification)

אני, רן עוז, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של מגדל חברה לביטוח בע"מ (להלן: "חברת הביטוח") לשנת 2019 (להלן: "הדוח").
2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של חברת הביטוח למועדים ולתקופות המכוסים בדוח.
4. אני ואחרים בחברת הביטוח המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקרות ונהלים לגבי הגילוי¹ ולבקרה הפנימית על דיווח כספי¹ של חברת הביטוח; וכן-
(א) קבענו בקרות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקרות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לחברת הביטוח, לרבות חברות מאוחדות שלה, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בחברת הביטוח ובאותן חברות, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
(ב) קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי, או פיקחנו על קביעת בקרה פנימית על דיווח כספי, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לתקני דיווח בינלאומיים (IFRS) ולהוראות הממונה על שוק ההון;
(ג) הערכנו את האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של חברת הביטוח והצגנו את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן-
(ד) גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי שאירע ברבעון הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי; וכן-
5. אני ואחרים בחברת הביטוח המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדה לבחינת הדוחות הכספיים (ועדת המאזן) של חברת הביטוח, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
(א) את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתה של חברת הביטוח לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן-
(ב) כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

26 במרס 2020

רן עוז, מנהל כללי

¹ כהגדרתם בהוראות גופים מוסדיים לעניין בקרה פנימית על דיווח כספי - הצהרות, דוחות וגילויים.
3-1

מגדל חברה לביטוח בע"מ

הצהרה (certification)

אני, יוסי בן ברוך, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של מגדל חברה לביטוח בע"מ (להלן: "חברת הביטוח") לשנת 2019 (להלן: "הדוח").
2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של חברת הביטוח למועדים ולתקופות המכוסים בדוח.
4. אני ואחרים בחברת הביטוח המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי¹ ולבקרה הפנימית על דיווח כספי¹ של חברת הביטוח; וכן-
 - (א) קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לחברת הביטוח, לרבות חברות מאוחדות שלה, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בחברת הביטוח ובאותן חברות, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 - (ב) קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי, או פיקחנו על קביעת בקרה פנימית על דיווח כספי, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לתקני דיווח בינלאומיים (IFRS) ולהוראות הממונה על שוק ההון;
 - (ג) הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של חברת הביטוח והצגנו את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן-
 - (ד) גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי שאירע ברבעון הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי; וכן-
5. אני ואחרים בחברת הביטוח המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדה לבחינת הדוחות הכספיים (ועדת המאזן) של חברת הביטוח, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
 - (א) את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתה של חברת הביטוח לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן-
 - (ב) כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

26 במרס 2020

יוסי בן ברוך, ראש חטיבת פיננסים

¹ כהגדרתם בהוראות גופים מוסדיים לעניין בקרה פנימית על דיווח כספי - הצהרות, דוחות וגילויים.
3-2

דוח הדירקטוריון והנהלה בדבר הבקרה הפנימית על דיווח כספי

הנהלה, בפיקוח הדירקטוריון, של מגדל חברה לביטוח בע"מ (להלן: "חברת הביטוח") אחראית לקביעתה וקיומה של בקרה פנימית נאותה על דיווח כספי. מערכת הבקרה הפנימית של חברת הביטוח תוכננה כדי לספק מידה סבירה של ביטחון לדירקטוריון ולהנהלה של חברת הביטוח לגבי הכנה והצגה נאותה של דוחות כספיים המפורסמים בהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) והוראות המפקח על הביטוח. ללא תלות בטיב רמת התכנון שלהן, לכל מערכות הבקרה הפנימית יש מגבלות מובנות. לפיכך גם אם נקבע כי מערכות אלו הינן אפקטיביות הן יכולות לספק מידה סבירה של בטחון בלבד בהתייחס לעריכה ולהצגה של דוח כספי.

הנהלה בפיקוח הדירקטוריון מקיימת מערכת בקרות מקיפה המיועדת להבטיח כי עסקאות מבוצעות בהתאם להרשאות הנהלה, הנכסים מוגנים, והרישומים החשבונאיים מהימנים. בנוסף, הנהלה בפיקוח הדירקטוריון נוקטת צעדים כדי להבטיח שערוצי המידע והתקשורת אפקטיביים ומנטרים (monitor) ביצוע, לרבות ביצוע נהלי בקרה פנימית.

נהלת חברת הביטוח בפיקוח הדירקטוריון העריכה את אפקטיביות הבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2019, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במודל הבקרה הפנימית של ה-Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO). בהתבסס על הערכה זו, הנהלה מאמינה (believes) כי ליום 31 בדצמבר 2019, הבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי הינה אפקטיבית.

_____ (חתימה)	ניר גלעד	יו"ר הדירקטוריון
_____ (חתימה)	רן עוז	מנהל כללי
_____ (חתימה)	יוסי בן ברוך	ראש חטיבת פיננסים

תאריך אישור הדוח: 26 במרס 2020

קוסט פורר גבאי את קסירר
 דרך מנחם בגין 144 א'
 תל-אביב, 6492102
 טל. 972 3 623 2525+
 פקס 972 3 562 2555+
 ey.com

סומך חייקין
 מגדל המילניום KPMG
 רחוב הארבעה 17, תא דואר 609
 תל אביב 6100601
 03 684 8000

דוח רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של מגדל חברה לביטוח בע"מ

בהתאם להוראות הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי

ביקרנו את הבקרה הפנימית על דיווח כספי של מגדל חברה לביטוח בע"מ וחברות בנות שלה (להלן: "החברה") ליום 31 בדצמבר, 2019 בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי ה- Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (להלן: "COSO"). הדירקטוריון והנהלה של החברה אחראים לקיום בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי ולהערכתם את האפקטיביות של בקרה פנימי על דיווח כספי, הנכללת בדוח הדירקטוריון והנהלה בדבר הבקרה הפנימית על דיווח כספי המצורף. אחריותנו היא לחוות דעה על בקרה פנימית על דיווח כספי של החברה בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ה- PCAOB (Public Company Accounting Oversight Board) בארה"ב בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל. על פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצע במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון אם קיימה, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי. ביקורתנו כללה השגת הבנה לגבי בקרה פנימית על דיווח כספי, הערכת הסיכון שקיימת חולשה מהותית, וכן בחינה והערכה של אפקטיביות התכנון והתפעול של בקרה פנימית בהתבסס על הסיכון שהוערך. ביקורתנו כללה גם ביצוע נהלים אחרים שחשבנו כנחוצים בהתאם לנסיבות. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

בקרה פנימית על דיווח כספי של חברה שהיא גוף מוסדי הינה תהליך המיועד לספק מידה סבירה של בטחון לגבי המהימנות של דיווח כספי וההכנה של דוחות כספיים למטרות חיצוניות בהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) ובהתאם לדרישות הגילוי שנקבעו על ידי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) התשמ"א-1981. בקרה פנימית על דיווח כספי של חברה שהיא גוף מוסדי כוללת את אותם מדיניות ונהלים אשר: (1) מתייחסים לניהול רשומות אשר, בפירוט סביר, משקפות במדויק ובאופן נאות את העסקאות וההעברות של נכסי החברה (לרבות הוצאתם מרשותה) (2) מספקים מידה סבירה של ביטחון שעסקאות נרשמות כנדרש כדי לאפשר הכנת דוחות כספיים בהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) ובהתאם לדרישות הגילוי שנקבעו על ידי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) התשמ"א-1981 ושקבלת כספים והוצאת כספים של החברה נעשים רק בהתאם להרשאות הדירקטוריון והנהלה של החברה; ו-(3) מספקים מידה סבירה של ביטחון לגבי מניעה או גילוי במועד של רכישה, שימוש או העברה (לרבות הוצאה מרשות) בלתי מורשים של נכסי החברה, שיכולה להיות להם השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

בשל מגבלותיה המובנות, בקרה פנימית על דיווח כספי עשויה שלא למנוע או לגלות הצגה מוטעית. כמו כן, הסקת מסקנות לגבי העתיד על בסיס הערכת אפקטיביות נוכחית כלשהי חשופה לסיכון שבקורות תהפוכה לבלתי מתאימות בגלל שינויים בנסיבות או שמידת הקיום של המדיניות או הנהלים תשתנה לרעה.

לדעתנו, החברה קיימה, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר, 2019 בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי COSO.

ביקרנו גם בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, את הדוחות הכספיים המאוחדים של החברה לימים 31 בדצמבר, 2019 ו-2018 ולכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2019 והדוח שלנו מיום 26 במרס, 2020, כלל חוות דעת בלתי מסויגת על אותם דוחות כספיים והפניית תשומת לב לאמור בביאור 38(1) לדוחות הכספיים המאוחדים בדבר חשיפה להתחייבויות תלויות.

קוסט פורר גבאי את קסירר
 רואי חשבון

מבקרים משותפים

סומך חייקין
 רואי חשבון

תל אביב,
 26 במרס 2020

דוחות כספיים מאוחדים

מגדל חברה לביטוח בע"מ

דוחות כספיים מאוחדים

ליום 31 בדצמבר 2019

מגדל חברה לביטוח בע"מ
דוחות כספיים מאוחדים ליום 31 בדצמבר 2019
תוכן העניינים

עמוד		
2	דוח רואי החשבון המבקרים
2	דוחות מאוחדים על המצב הכספי
5	דוחות רווח והפסד מאוחדים
6	דוחות מאוחדים על הרווח הכולל
7	דוחות מאוחדים על השינויים בהון
10	דוחות מאוחדים על תזרימי המזומנים
		באורים לדוחות הכספיים המאוחדים
13	באור 1- כללי
15	באור 2- עיקרי המדיניות החשבונאית
41	באור 3- מגזרי פעילות
53	באור 4- נכסים בלתי מוחשיים
55	באור 5- הוצאות רכישה נדחות
57	באור 6- רכוש קבוע
60	באור 7- השקעות בחברות מוחזקות
62	באור 8- נדל"ן להשקעה
65	באור 9- חייבים ויתרות חובה
66	באור 10- פרמיות לגבייה
67	באור 11- נכסים עבור חוזים תלויי תשואה
69	באור 12- פירוט השקעות פיננסיות אחרות
75	באור 13- מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה
75	באור 13א- מזומנים ושווי מזומנים אחרים
76	באור 14- הון
79	באור 15- התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
79	באור 16- התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה
80	באור 17- התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי
89	באור 18- נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח
94	באור 19- פירוט ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולות במגזר ביטוח בריאות
96	באור 20- תנועה בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים, חוזי השקעה וביטוח בריאות
97	באור 21- מסים על ההכנסה
101	באור 22- נכסים והתחייבויות בשל הטבות לעובדים
105	באור 23- זכאים ויתרות זכות
106	באור 24- התחייבויות פיננסיות
114	באור 25- פרמיות שהורוחו בשייר
115	באור 26- רווחים (הפסדים) מהשקעות, נטו והכנסות מימון
116	באור 27- הכנסות מדמי ניהול
116	באור 28- הכנסות מעמלות
117	באור 29- הכנסות אחרות
117	באור 30- תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי
117	באור 31- עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
118	באור 32- הוצאות הנהלה וכלליות
119	באור 33- הוצאות אחרות
119	באור 34- הוצאות מימון
119	באור 35- רווח למניה
120	באור 36- ניהול סיכונים
170	באור 37- יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים
187	באור 38- התחייבויות תלויות והתקשרויות
224	באור 39- אירועים מהותיים לאחר תקופת הדיווח
225	דוח מיוחד של רואה החשבון המבקר על מידע כספי נפרד
226	נספח לדוחות הכספיים המאוחדים
241	מכתב הסכמה בקשר לתשקיף מדף של מגדל ביטוח גיוס הון בע"מ

קוסט פורר גבאי את קסירר
 דרך מנחם בגין 144 א'
 תל-אביב, 6492102
 טל. +972 3 623 2525
 פקס +972 3 562 2555
 ey.com

סומך חייקין
 מגדל המילניום KPMG
 רחוב הארבעה 17, תא דואר 609
 תל אביב 6100601
 03 684 8000

דוח רואי החשבון המבקרים
לבעלי המניות של מגדל חברה לביטוח בע"מ

ביקרנו את הדוחות המאוחדים על המצב הכספי המצורפים של מגדל חברה לביטוח בע"מ (להלן - החברה) לימים 31 בדצמבר 2019 ו-2018 ואת הדוחות המאוחדים על רווח או הפסד, הרווח הכולל, השינויים בהון ותזרימי המזומנים לכל אחת משלוש השנים שהאחרונה שבהן הסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019. דוחות כספיים אלה הינם באחריות הדירקטוריון והנהלה של החברה. אחריותנו היא לחוות דעה על דוחות כספיים אלה בהתבסס על ביקורתנו.

לא ביקרנו את הדוחות הכספיים של חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני, אשר ההשקעה בהן הינה כ- 12,189 אלפי ש"ח וכ- 351,304 אלפי ש"ח לימים 31 בדצמבר 2019 ו-2018 בהתאמה, וחלקה של הקבוצה בהפסדיהן הינו כ- 397 אלפי ש"ח בשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019, וברווחיהן כ- 23,481 אלפי ש"ח וכ- 39,723 אלפי ש"ח בשנים שהסתיימו ביום 31 בדצמבר 2018 וביום 31 בדצמבר 2017, בהתאמה. הדוחות הכספיים של אותן חברות בוקרו על ידי רואי חשבון אחרים שדוחותיהם הומצאו לנו וחוונו דעתנו, ככל שהיא מתייחסת לסכומים שנכללו בגין אותן חברות, מבוססת על דוחות רואי החשבון האחרים.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, לרבות תקנים שנקבעו בתקנות רואי חשבון (דרך פעולתו של רואה חשבון), התשל"ג-1973. על פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצע במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון שאין בדוחות הכספיים הצגה מוטעית מהותית. ביקורת כוללת בדיקה מדגמית של ראיות התומכות בסכומים ובמידע שבדוחות הכספיים. ביקורת כוללת גם בחינה של כללי החשבונאות שיושמו ושל האומדנים המשמעותיים שנעשו על-ידי הדירקטוריון והנהלה של החברה וכן הערכת נאותות ההצגה בדוחות הכספיים בכללותה. אנו סבורים שביקורתנו ודוחות רואי החשבון האחרים מספקים בסיס נאות לחוות דעתנו.

לדעתנו, בהתבסס על ביקורתנו ועל הדוחות של רואי החשבון האחרים, הדוחות הכספיים הנ"ל משקפים באופן נאות מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי של החברה והחברות המאוחדות שלה לימים 31 בדצמבר 2019 ו-2018 ואת תוצאות פעולותיהן, השינויים בהון ותזרימי המזומנים שלהן לכל אחת משלוש השנים שהאחרונה שבהן הסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019 בהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים (International Financial Reporting Standards), ובהתאם לדרישות הגילוי שנקבעו על ידי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) התשמ"א-1981.

מבלי לסייג את חוות דעתנו הנ"ל, הננו מפנים את תשומת הלב לאמור בבאור 38(1) לדוחות הכספיים המאוחדים בדבר חשיפה להתחייבויות תלויות.

ביקרנו גם, בהתאם לתקני ה- PCAOB בארה"ב בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל, את הבקרה הפנימית על דיווח כספי של החברה ליום 31 בדצמבר, 2019 בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי COSO והדוח שלנו מיום 26 במרס, 2020 כלל חוות דעת בלתי מסויגת על אפקטיביות הבקרה הפנימית על דיווח כספי של החברה.

קוסט פורר גבאי את קסירר
 רואי חשבון

מבקרים משותפים

סומך חייקין
 רואי חשבון

תל אביב,
 26 במרס 2020

ליום 31 בדצמבר		באור	נכסים
2018	2019		
אלפי ש"ח			
804,497	818,532	4	נכסים בלתי מוחשיים
2,106	29,506	ז.21	נכסי מיסים נדחים
2,022,770	2,046,859	5	הוצאות רכישה נדחות
594,487	1,152,721	6	רכוש קבוע
151,097	26,627	7	השקעות בחברות כלולות
6,230,525	6,899,180	8	נדל"ן להשקעה עבור חוזים תלויי תשואה
691,846	839,317	8	נדל"ן להשקעה - אחר
999,443	1,037,881	16-15	נכסי ביטוח משנה
251,494	240,249		נכסי מיסים שוטפים
1,794,587	1,213,054	9	חייבים ויתרות חובה
735,878	714,038	10	פרמיות לגביה
86,245,691	98,208,830	11	השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה
		12	השקעות פיננסיות אחרות:
11,345,221	11,850,557	א.12	נכסי חוב סחירים
24,661,318	25,480,449	ב.12	נכסי חוב שאינם סחירים
883,652	510,722	ד.12	מניות
2,762,813	2,608,904	ה.12	אחרות
39,653,004	40,450,632		סך הכל השקעות פיננסיות אחרות
10,564,992	13,983,926	13	מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה
2,653,438	3,244,777	א.13	מזומנים ושווי מזומנים - אחרים
206,065	-	ב.7	נכסים המוחזקים למכירה
<u>153,601,920</u>	<u>170,906,129</u>		סך הכל נכסים
<u>104,799,754</u>	<u>120,216,470</u>	11	סך כל השקעות עבור חוזים תלויי תשואה בחברת ביטוח מאוחדת

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים המאוחדים.

ליום 31 בדצמבר		באור	
2018	2019		
אלפי ש"ח			הון והתחייבויות
		14	הון
512,345	512,345		הון מניות ופרמיה
117,353	886,399		קרנות הון
4,949,523	3,953,613		עודפים
5,579,221	5,352,357		סך כל הון המיוחס לבעלי המניות של החברה
10,242	5,956		זכויות שאינן מקנות שליטה
5,589,463	5,358,313		סך הכל הון
			התחייבויות
35,661,315	38,616,102	15	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
103,407,760	119,387,098	16	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה
188,291	156,393	17.21	התחייבויות בגין מסים נדחים
326,331	306,507	22	התחייבויות בשל הטבות לעובדים, נטו
77,121	37,732		התחייבויות בגין מסים שוטפים
1,844,399	1,876,315	23	זכאים ויתרות זכות
6,507,240	5,167,669	24	התחייבויות פיננסיות
148,012,457	165,547,816		סך הכל ההתחייבויות
153,601,920	170,906,129		סך הכל ההון והתחייבויות

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים המאוחדים.

26 במרס 2020

יוסי בן ברוך
ראש חטיבת פיננסים

רן עוז
מנכ"ל

ניר גלעד
יו"ר הדירקטוריון

תאריך אישור הדוחות הכספיים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			באור	
2017	2018	2019		
אלפי ש"ח				
12,622,168	13,382,300	13,709,274		פרמיות שהורוחו ברוטו
769,593	734,310	754,829		פרמיות שהורוחו על ידי מבטחי משנה
11,852,575	12,647,990	12,954,445	25	פרמיות שהורוחו בשייר
9,548,214	1,346,302	14,878,994	26	רווחים מהשקעות נטו, והכנסות מימון
1,872,811	1,260,035	2,191,387	27	הכנסות מדמי ניהול
332,578	362,185	331,229	28	הכנסות מעמלות
37,665	43,106	127,998	29	הכנסות אחרות
23,643,843	15,659,618	30,484,053		סך הכל ההכנסות
20,780,873	12,339,759	28,853,953		תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו
411,019	329,431	395,037		חלקם של מבטחי המשנה בשינוי בהתחייבויות ותשלומים בגין חוזי ביטוח
20,369,854	12,010,328	28,458,916	30	שינוי בהתחייבויות ותשלומים בגין חוזי ביטוח בשייר
1,659,435	1,772,956	1,803,323	31	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
932,054	915,372	973,918	32	הוצאות הנהלה וכלליות
26,647	41,903	19,263	33	הוצאות אחרות
129,343	174,272	172,510	34	הוצאות מימון
23,117,333	14,914,831	31,427,930		סך הכל ההוצאות
40,560	24,052	14,706	ב.7	חלק ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
567,070	768,839	(929,171)		רווח (הפסד) לפני מיסים על ההכנסה
188,604	220,791	(291,039)	ו.21	מיסים על הכנסה (הטבת מס)
378,466	548,048	(638,132)		רווח (הפסד) לתקופה
מיוחס ל:				
376,720	546,266	(640,498)		בעלי המניות של החברה
1,746	1,782	2,366		זכויות שאינן מקנות שליטה
378,466	548,048	(638,132)		רווח (הפסד) לתקופה
2.02	2.93	(3.44)	35	רווח (הפסד) בסיסי ומדולל למניה 1 ש"ח המיוחס לבעלי המניות של החברה (בש"ח)
0.20	0.29	(0.34)		רווח (הפסד) בסיסי ומדולל למניה 0.1 ש"ח המיוחס לבעלי המניות של החברה (בש"ח)

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים המאוחדים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			באור	
2017	2018	2019		
אלפי ש"ח				
378,466	548,048	(638,132)		רווח (הפסד) לתקופה
רווח (הפסד) כולל אחר				
פריטי רווח (הפסד) כולל אחר שלאחר ההכרה לראשונה במסגרת הרווח הכולל הועברו או יועברו לרווח והפסד				
				שינוי נטו בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים זמינים למכירה שנזקף לרווח כולל אחר
597,946	(405,913)	1,089,122		שינוי נטו בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים זמינים למכירה שהועבר לרווח והפסד
(281,358)	(349,836)	(551,192)		הפסד מירידת ערך של נכסים פיננסיים זמינים למכירה שהועבר לרווח והפסד
68,999	77,738	63,011		הפרשי תרגום מטבע חוץ בגין פעילויות חוץ
(1,672)	1,493	(1,595)		השפעת המס על נכסים פיננסיים זמינים למכירה
(130,031)	231,802	(205,409)	21	השפעת המס על רכיבים אחרים של רווח כולל אחר
570	(509)	545	21	
254,454	(445,225)	394,482		סה"כ רווח (הפסד) כולל אחר לתקופה שלאחר ההכרה לראשונה במסגרת הרווח הכולל הועבר או יועבר לרווח והפסד, נטו ממס
פריטי רווח (הפסד) כולל אחר שלא יועברו לרווח והפסד				
(13,793)	6,841	(7,901)	ב.22	רווח (הפסד) אקטוארי בגין תוכנית הטבה מוגדרת הערכה מחדש בגין שערור רכוש קבוע
-	-	486,290		השפעת המס (הטבת מס)
4,802	(2,192)	(109,386)	21	
(8,991)	4,649	369,003		סה"כ רווח (הפסד) כולל אחר לתקופה שלא יועברו לרווח והפסד, נטו ממס
245,463	(440,576)	763,485		סה"כ רווח (הפסד) כולל אחר, נטו
623,929	107,472	125,353		סה"כ רווח כולל לתקופה
מיוחס ל:				
622,151	105,708	123,136		בעלי המניות של החברה
1,778	1,764	2,217		זכויות שאינן מקנות שליטה
623,929	107,472	125,353		רווח כולל לתקופה

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים המאוחדים.

מיוחס לבעלי מניות החברה

סה"כ הון	זכויות שאינן מקנות שליטה	סה"כ	יתרת עודפים	קרנות הון			עסקה עם בעל שליטה	חלוקת מניות הטבה	הון מניות ופרמיה	
				הערכה מחדש	תרגום של פעילויות חוץ	נכסים זמינים למכירה				
										אלפי ש"ח
5,589,463	10,242	5,579,221	4,949,523	3,352	(173)	39,736	21,368	53,070	512,345	יתרה ליום 1 בינואר 2019
(638,132)	2,366	(640,498)	(640,498)	-	-	-	-	-	-	הפסד לתקופה
763,485	(149)	763,634	(5,412)	374,564	(1,050)	395,532	-	-	-	רווח (הפסד) כולל אחר, נטו ממס
125,353	2,217	123,136	(645,910)	374,564	(1,050)	395,532	-	-	-	סך הכל רווח (הפסד) כולל
(350,000)	-	(350,000)	(350,000)	-	-	-	-	-	-	דיבידנד ששולם
(6,503)	(6,503)	-	-	-	-	-	-	-	-	דיבידנד לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
<u>5,358,313</u>	<u>5,956</u>	<u>5,352,357</u>	<u>3,953,613</u>	<u>377,916</u>	<u>(1,223)</u>	<u>435,268</u>	<u>21,368</u>	<u>53,070</u>	<u>512,345</u>	יתרה ליום 31 בדצמבר 2019

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים המאוחדים.

מיוחס לבעלי מניות החברה										
קרנות הון										
סה"כ הון	זכויות שאינן מקנות שליטה	סה"כ	יתרת עודפים	הערכה מחדש	תרגום של פעילויות חוץ אלפי ש"ח	נכסים זמינים למכירה	עסקה עם בעל שליטה	חלוקת מניות הטבה	הון מניות ופרמיה	
5,481,991	8,478	5,473,513	4,398,590	3,352	(1,157)	485,945	21,368	53,070	512,345	יתרה ליום 1 בינואר 2018
548,048	1,782	546,266	546,266	-	-	-	-	-	-	רווח לתקופה
(440,576)	(18)	(440,558)	4,667	-	984	(446,209)	-	-	-	רווח (הפסד) כולל אחר, נטו ממס
107,472	1,764	105,708	550,933	-	984	(446,209)	-	-	-	סך הכל רווח (הפסד) כולל
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	דיבידנד לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
<u>5,589,463</u>	<u>10,242</u>	<u>5,579,221</u>	<u>4,949,523</u>	<u>3,352</u>	<u>(173)</u>	<u>39,736</u>	<u>21,368</u>	<u>53,070</u>	<u>512,345</u>	יתרה ליום 31 בדצמבר 2018

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים המאוחדים.

מיוחס לבעלי מניות החברה										
סה"כ הון	זכויות שאינן מקנות שליטה	סה"כ	יתרת עודפים	קרנות הון						
				הערכה מחדש אלפי ש"ח	תרגום של פעילויות חוץ	נכסים זמינים למכירה	עסקה עם בעל שליטה	חלוקת מניות הטבה	הון מניות ופרמיה	
4,858,062	6,700	4,851,362	4,030,893	3,352	(55)	230,389	21,368	53,070	512,345	יתרה ליום 1 בינואר 2017
378,466	1,746	376,720	376,720	-	-	-	-	-	-	רווח לתקופה
245,463	32	245,431	(9,023)	-	(1,102)	255,556	-	-	-	רווח (הפסד) כולל אחר, נטו ממס
623,929	1,778	622,151	367,697	-	(1,102)	255,556	-	-	-	סך הכל רווח (הפסד) כולל
<u>5,481,991</u>	<u>8,478</u>	<u>5,473,513</u>	<u>4,398,590</u>	<u>3,352</u>	<u>(1,157)</u>	<u>485,945</u>	<u>21,368</u>	<u>53,070</u>	<u>512,345</u>	יתרה ליום 31 בדצמבר 2017

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים המאוחדים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			נספח
2017	2018	2019	
אלפי ש"ח			
2,011,373	943,267	4,621,694	א
(4,531)	-	(990)	
750	750	425,574	
(32,987)	(20,253)	(21,422)	
(112,128)	(131,055)	(154,886)	
10,425	10,467	-	
2,169	5,439	9,172	
2,291	1,485	1,164	
5,531	84	125	
(128,480)	(133,083)	258,737	
-	1,833,822	250,000	
-	(20,510)	(835)	
(1,380)	-	-	
-	-	(31,643)	
-	(331,475)	(517,860)	
(580)	-	-	
-	-	(6,503)	
-	-	(350,000)	
(1,960)	1,481,837	(656,841)	
(210,136)	164,039	(213,317)	
1,670,797	2,456,060	4,010,273	
9,091,573	10,762,370	13,218,430	ב
10,762,370	13,218,430	17,228,703	ג

תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת

תזרימי מזומנים מפעילות השקעה

השקעה בחברות כלולות
תמורה מימוש השקעות בחברות כלולות ונכסים המוחזקים למכירה
בניכוי עלויות עסקה
השקעה ברכוש קבוע
השקעה בנכסים בלתי מוחשיים
פירעון הלוואות שניתנו לחברות כלולות
דיבידנד שהתקבל מחברות כלולות
תמורה ממימוש נכסים בלתי מוחשיים
תמורה ממימוש רכוש קבוע
מזומנים נטו שנבעו מפעילות (ששימשו לפעילות) השקעה

תזרימי מזומנים מפעילות מימון

תמורה מהנפקת אגרות חוב
בניכוי הוצאות הנפקה
פירעון הלוואות מבנקים ואחרים
פירעון קרן התחייבות בגין חכירה
פדיון אגרות חוב
שינוי באשראי לזמן קצר מתאגידים בנקאיים ואחרים, נטו
דיבידנד לזכויות שאינן מקנות שליטה
דיבידנד
מזומנים נטו שנבעו מפעילות (ששימשו לפעילות) מימון

השפעת תנודות בשער החליפין על יתרות מזומנים ושווי מזומנים

עליה במזומנים ושווי מזומנים

יתרת מזומנים ושווי מזומנים לתחילת התקופה

יתרת מזומנים ושווי מזומנים לסוף התקופה

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים המאוחדים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2017	2018	2019
אלפי ש"ח		
378,466	548,048	(638,132)
רווח (הפסד) לתקופה		
<u>פריטים שאינם כרוכים בתזרימי מזומנים</u>		
(40,560)	(24,052)	(14,706)
חלק החברה בתוצאות חברות מוחזקות, נטו הפסדים (רווחים), נטו מהשקעות פיננסיות עבור חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה		
(7,184,246)	1,013,370	(11,926,432)
<u>הפסדים (רווחים), נטו מהשקעות פיננסיות אחרות</u>		
(168,830)	(329,425)	(444,451)
נכסי חוב סחירים		
(1,175,500)	(1,414,480)	(1,245,190)
נכסי חוב שאינם סחירים		
(13,603)	(150,649)	(136,244)
מניות		
(426,471)	172,838	(339,455)
השקעות אחרות		
8,341	17,191	11,618
הוצאות מימון בגין התחייבויות פיננסיות ואחרות		
<u>הפסד (רווח) ממימוש</u>		
(2,006)	(1,213)	1,815
נכסים בלתי מוחשיים		
(679)	(101)	154
רכוש קבוע		
-	-	(84,048)
חברות מוחזקות ונכסים המוחזקים למכירה		
(181,931)	(90,872)	(306,611)
שינוי בשווי ההוגן של נדל"ן להשקעה עבור חוזים תלויי תשואה		
250	(9,471)	(17,105)
שינוי בשווי ההוגן של נדל"ן להשקעה אחר		
<u>פחת והפחתות</u>		
רכוש קבוע		
50,981	51,443	91,529
נכסים בלתי מוחשיים		
139,768	133,469	133,786
ירידת ערך נכסים בלתי מוחשיים		
5,835	22,736	-
שינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה		
10,370,258	3,514,151	15,979,338
שינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה		
1,154,485	717,115	2,954,787
שינוי בנכסי ביטוח משנה		
(8,978)	36,247	(38,438)
שינוי בהוצאות רכישה נדחות		
(69,026)	(59,368)	(24,089)
מסים על ההכנסה (הטבת מס)		
188,604	220,791	(291,039)
<u>שינויים בסעיפים מאזניים אחרים</u>		
<u>השקעות פיננסיות ונדל"ן להשקעה עבור חוזים תלויי תשואה</u>		
(108,255)	(163,463)	(362,044)
רכישת נדל"ן להשקעה		
(4,290,742)	(3,813,984)	(3,667,214)
רכישות, נטו של השקעות פיננסיות		
<u>השקעות פיננסיות ונדל"ן להשקעה אחר</u>		
רכישת נדל"ן להשקעה		
(3,144)	(38,755)	(132,065)
רכישות, נטו של השקעות פיננסיות		
(1,494,821)	(2,166,877)	234,290
פרמיות לגביה		
(46,207)	29,429	21,840
חייבים ויתרות חובה		
325,692	(1,194,961)	578,925
זכאים ויתרות זכות		
464,793	(85,420)	200,903
התחייבויות בשל הטבות לעובדים, נטו		
(93)	10,077	(27,725)
נכסים המוחזקים למכירה		
-	-	(5,312)
סך ההתאמות הדרושות להצגת תזרימי מזומנים מפעילות ששימשו לפעילות שוטפת		
(2,506,085)	(3,604,234)	1,146,817
<u>מזומנים ששולמו והתקבלו במהלך התקופה</u>		
(121,935)	(151,684)	(163,330)
ריבית ששולמה		
2,793,950	2,879,414	2,945,845
ריבית שהתקבלה		
(5,660)	(384,010)	(110,653)
מסים ששולמו, נטו		
1,472,637	1,655,733	1,441,147
דיבידנד שהתקבל מהשקעות פיננסיות		
2,011,373	943,267	4,621,694
מזומנים נטו שנבעו מפעילות שוטפת		

⁽¹⁾ תזרימי המזומנים מפעילות שוטפת כוללים רכישות ומכירות נטו של השקעות פיננסיות ונדל"ן להשקעה, הנובעים בעיקר מהפעילות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה.

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים המאוחדים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2017	2018	2019
אלפי ש"ח		

7,267,318	8,497,605	10,564,992
1,824,255	2,264,765	2,653,438
<u>9,091,573</u>	<u>10,762,370</u>	<u>13,218,430</u>

נספח ב - מזומנים ושווי מזומנים לתחילת התקופה

מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה
מזומנים ושווי מזומנים אחרים

8,497,605	10,564,992	13,983,926
2,264,765	2,653,438	3,244,777
<u>10,762,370</u>	<u>13,218,430</u>	<u>17,228,703</u>

נספח ג - מזומנים ושווי מזומנים לסוף התקופה

מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה
מזומנים ושווי מזומנים אחרים

33,974	29,400	16,803
<u>2,695</u>	<u>987</u>	<u>-</u>

נספח ד - פעילות מהותית שאינה כרוכה בתזרימי המזומנים

רכישת רכוש קבוע, נכסים בלתי מוחשיים ונדל"ן להשקעה כנגד זכאים
תמורה ממכירת חברות מוחזקות ותיקי ביטוח שטרם התקבלו

הבאורים המוצגים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים המאוחדים.

באור 1 - כללי

א. הישות המדווחת

מגדל חברה לביטוח בע"מ (להלן - "החברה") הינה חברה תושבת ישראל, אשר התאגדה בישראל וכתובתה הרשמית היא רחוב אפעל 4, קריית אריה, פתח תקווה. הדוחות הכספיים המאוחדים של החברה ליום 31 בדצמבר 2019 כוללים את אלה של החברה, של החברות הבנות שלה (להלן יחד - "הקבוצה") והשקעות בחברות כלולות. הקבוצה עוסקת בעיקר בפעילות ביטוח, פנסיה וגמל.

ב. שליטה בחברה

החברה נשלטת על-ידי מגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ (להלן - "החברה האם"). מגדל אחזקות נשלטת על-ידי חברת אליהו הנפקות בע"מ (להלן - "אליהו הנפקות") חברה בת בבעלות מלאה של אליהו 1959 בע"מ (להלן - "אליהו 1959") המחזיקה בכ-68% מהון המניות של החברה. כפי שנמסר לחברה על ידי אליהו 1959:

- בחודש ספטמבר 2017 ביצעה אליהו הנפקות הנפקה פרטית של אגרות חוב לטווח ארוך למשקיעים מסווגים אשר נרשמו למסחר בבורסה במסגרת רצף המוסדיים.
- במסגרת ההנפקה, אליהו הנפקות הנפיקה, ללא תמורה לרוכשי אגרות החוב, אופציות לרכישת 159,900 אלפי מניות החברה האם מידי אליהו הנפקות, בשלוש סדרות שוות בכמותן, אשר יהיו ניתנות למימוש במשך שנתיים, שלוש שנים וארבע שנים בהתאמה ממועד העברת המניות לאליהו הנפקות. בחודש ספטמבר 2019 פקעה הסדרה הראשונה מבין השלוש.
- בחודש יוני 2017 מכרה אליהו 1959 כ-0.73% מאחזקותיה בחברה האם בעסקה מחוץ לבורסה.
- מר שלמה אליהו הינו בעל השליטה הסופי בחברה, בחברה האם ובאליהו 1959, בין היתר, באמצעות החברות שלמה אליהו אחזקות בע"מ ואחים אליהו חברה לנאמנות והשקעות בע"מ, שבשליטתו.

ג. משבר נגיף הקורונה

בעקבות ההתפרצות של נגיף הקורונה (COVID-19), מסוף 2019, והתפשטותו למדינות רבות בעולם, חלה ירידה חדה בהיקפי הפעילות הכלכלית והוכרזו מגבלות על תנועה ותעסוקה באזורים רבים בעולם ובישראל.

בתקופה שלאחר מועד הדוח ועד לפרסומו, חלו ירידות חדות בשווקים הפיננסיים, שהשפיעו לרעה על תיק הנוסטרו של החברה וכן על תיק ההשקעות של הפוליסות המשתתפות ברווחים אשר להם השפעה על המרווח הפיננסי ועל דמי הניהול להם זכאית החברה ממבטוחיה.

ירידת הערך בתיק ההשקעות הסחיר, שאינו מוחזק כנגד התחייבויות תלויות תשואה, מתאריך הדוח הכספי ועד סמוך לאישורו, מוערכת בסך של כ-800 מיליון ש"ח לפני מס. כמו כן, צפויה ירידת ערך בתיק הלא סחיר, אשר בשלב זה החברה לא יכולה לאמוד את היקפה.

בסמוך למועד פרסום הדוחות הכספיים סך הנכסים המנוהלים ע"י החברה של החסכונות במסגרת פוליסות תלויות תשואה, בקרנות הפנסיה ובמגזר הגמל שבניהולה ירד בכ-25 מיליארד ש"ח, דבר המשקף ירידה של כ-11% לעומת סוף שנת 2019. בהתאם לכך, צפויה ירידה משמעותית בדמי הניהול מנכסים (למעט דמי ניהול המשתנים כמתואר להלן).

לאור תשואה ריאלית שלילית שנרשמה בפוליסות ביטוח החיים המשתתפות ברווחים ששווקו עד שנת 2004, החברה לא רשמה דמי ניהול משתנים מתחילת שנת 2020, אלא דמי ניהול קבועים בלבד. כל עוד לא תושג תשואה ריאלית חיובית שתכסה את הפסדי ההשקעות שנצברו לחובת המבטוחים, לא תוכל החברה לגבות דמי ניהול משתנים. נכון למועד הסמוך לפרסום הדוחות הכספיים, אומדן דמי הניהול שלא יגבו בשל התשואה הריאלית השלילית עד להשגת תשואה חיובית מצטברת, הסתכם בכ-1,300 מיליון ש"ח לפני מס.

בשל התנדטיות החדה בשווקים הפיננסיים ובעקבות הריבית, השפעות אלו כל אחת וכולן יחד, המפורטות לעיל, עשויות לקטון או לגדול משמעותית בהתאם להתפתחויות בשוק ההון ובעקבות הריבית חסרת הסיכון.

יודגש כי האמור לעיל מבוסס על המידע המצוי בידי החברה בסמוך למועד החתימה על הדוחות הכספיים וכי נתונים אלה הינם חלקיים בלבד ואינם כוללים רכיבים אחרים של הכנסות (הפסדים) מהשקעות ואת השפעת יתר פעילויות הקבוצה על ההון העצמי, והשפעות האמור על נכסי החברה.

החברה מעריכה בשלב זה, בהתבסס על המידע המצוי בידיה בסמוך למועד אישור הדוחות הכספיים, כי לאירועים הנוכחיים ולמגמת הירידות החדות בשווקים בארץ ובעולם, אם תימשך, עלולה להיות השפעה מהותית על תוצאותיה העסקיות בטווח הקצר.

עוד יודגש, כי היות שמדובר במכלול אירועים אשר אינם בשליטת החברה, אין לחברה יכולת לאמוד את היקף ההשפעה הכוללת המצרפית של אירועים אלו על החברה בטווח הבינוני והארוך (ראה גם באור 14.ד).

באור 1 - כללי (המשך)

ד. הגדרות

-	החברה	-	מגדל חברה לביטוח בע"מ.
-	הקבוצה	-	מגדל חברה לביטוח בע"מ והחברות המאוחדות שלה.
-	חברות מאוחדות/ חברות בנות	-	חברות אשר לחברה שליטה בהן ואשר דוחותיהן מאוחדים עם דוחות החברה.
-	חברות כלולות	-	חברות אשר לחברה השפעה מהותית בהן ואינן חברות מאוחדות, ואשר השקעת החברה בהן כלולה בדוחות הכספיים המאוחדים של החברה בשיטת השווי המאזני.
-	חברות מוחזקות	-	חברות מאוחדות וחברות כלולות.
-	החברה האם	-	מגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ (להלן - "מגדל אחזקות").
-	מקפת	-	מגדל מקפת קרנות פנסיה וקופות גמל בע"מ.
-	יזמה	-	יזמה - קרן פנסיה לעצמאים בע"מ.
-	מגדל גיוס הון	-	מגדל ביטוח גיוס הון בע"מ, חברה בת של מגדל ביטוח.
-	הגופים המוסדיים	-	הגופים המוסדיים על פי חוק הפיקוח בקבוצה שהינם מגדל ביטוח, מקפת ויזמה.
-	צדדים קשורים	-	כהגדרתם בתקן חשבונאות בינלאומי 24 (2009) בדבר צדדים קשורים.
-	בעלי עניין	-	כמשמעותם בפסקה (1) להגדרת "בעל עניין" בתאגיד בסעיף 1 לחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968.
-	המפקח או הממונה	-	הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון.
-	חוק הפיקוח	-	חוק הפיקוח על שירותים פיננסים (ביטוח), התשמ"א-1981.
-	תקנות ההון	-	תקנות הפיקוח על שירותים פיננסים (ביטוח) (הון עצמי מינימלי הנדרש ממבטח), התשנ"ח-1998, על תיקון.
-	כללי ההשקעה	-	תקנות הפיקוח על שירותים פיננסים (קופות גמל) (כללי השקעה החלים על גופים מוסדיים), התשע"ב-2012 וחוזר גופים מוסדיים "כללי השקעה החלים על גופים מוסדיים" אשר פורסם על-ידי המפקח.
-	תקנות פרטי דין וחשבון	-	תקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (פרטי דין וחשבון), התשנ"ח-1998, על תיקון.
-	חוזי ביטוח	-	חוזים לפיהם צד אחד (המבטח) לוקח סיכון ביטוחי משמעותי מצד אחר (בעל הפוליסה), על ידי הסכמה לפצות את בעל הפוליסה אם אירוע עתידי לא ודאי מוגדר (מקרה הביטוח) ישפיע באופן שלילי על בעל הפוליסה.
-	חוזי השקעה	-	פוליסות שאינן מהוות חוזי ביטוח.
-	חוזים תלויי תשואה	-	חוזי ביטוח וחוזי השקעה במגזרי ביטוח חיים ובריאות בהם ההתחייבויות בשל מרכיב החסכון או הסיכון שבהן, צמודות לתשואת תיק ההשקעות (פוליסות משתתפות ברווחי השקעה).
-	נכסים עבור חוזים תלויי תשואה	-	סך הכל נכסים העומדים כנגד התחייבויות הנובעות מחוזים תלויי תשואה.
-	נכסי ביטוח משנה	-	חלקם של מבטחי המשנה בעתודות הביטוח ובתביעות התלויות.
-	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה	-	עתודות ביטוח ותביעות תלויות במגזרי הפעילות ביטוח חיים, ביטוח כללי וביטוח בריאות.
-	פרמיות	-	פרמיות לרבות דמים.
-	פרמיות שהורוחו	-	פרמיות המתייחסות לתקופת הדוח.
-	אגרות חוב	-	כתבי התחייבויות נדחים.
-	הון רוברד 2	-	מכשיר הון רוברד 1 נוסף שלא נכלל ברובד 1, מכשיר הון רוברד 2, מכשיר הון משני מורכב, מכשיר הון שלישוני מורכב.

באור 2 - עיקרי המדיניות החשבונאית**א. בסיס המדידה בדוחות הכספיים**

הדוחות הכספיים המאוחדים ערוכים על בסיס העלות ההיסטורית למעט הנכסים וההתחייבויות העיקריים כלהלן: התחייבויות ביטוחיות, מכשירים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן דרך דוח רווח והפסד, מכשירים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה, נדל"ן להשקעה, קרקע ובנייני משרדים בבעלות, התחייבויות לסיום יחסי עובד מעביד, מיסים נדחים והשקעות בחברות כלולות.

למידע נוסף בדבר אופן המדידה של נכסים והתחייבויות אלו ראה סעיפים ט, י, יא, יב, יג, יח ו-כב להלן.

ב. מתכונת העריכה של הדוחות הכספיים

הדוחות הכספיים המאוחדים נערכו על ידי הקבוצה בהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים ("IFRS" - להלן).

כמו כן, הדוחות הכספיים נערכו בהתאם לדרישות הגילוי כפי שנקבעו בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) התשמ"א-1981 והתקנות שהותקנו על פיו והוראות תקנות ניירות ערך (דוחות כספיים שנתיים), התש"ע-2010, עד כמה שתקנות אלה חלות על חברות ביטוח.

המדיניות החשבונאית שיושמה בדוחות הכספיים יושמה באופן עקבי בכל התקופות המוצגות, למעט אם נאמר אחרת.

באור 2 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ג. עיקרי השיקולים, האומדנים וההנחות בעריכת הדוחות הכספיים

השיקולים

בתהליך יישום עיקרי המדיניות החשבונאית של הקבוצה שקלה ההנהלה את הנושאים הבאים, שלהם השפעה המהותית ביותר על הסכומים שהוכרו בדוחות הכספיים:

1. סיווג וייעוד ההשקעות הפיננסיות

- נכסים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד.
 - השקעות המוחזקות לפדיון.
 - הלואאות וחייבים.
 - נכסים פיננסיים זמינים למכירה.
- ראה סעיף יא.6 להלן.

2. סיווג חוזי ביטוח וחוזי השקעה

חוזי ביטוח הינם חוזים בהם המבטח לוקח סיכון ביטוחי משמעותי מצד אחר. ההנהלה שוקלת לגבי כל חוזה וחוזה, או לגבי קבוצה של חוזים, האם הם כרוכים בלקיחת סיכון ביטוחי משמעותי ועל כן יש לסווגם כחוזי ביטוח או שהם חוזי השקעה.

אומדנים והנחות

בעת הכנת הדוחות הכספיים, נדרשת ההנהלה להפעיל שיקול דעת ולהסתייע באומדנים, הערכות והנחות המשפיעים על יישום המדיניות החשבונאית ועל הסכומים המדווחים של נכסים, התחייבויות, הכנסות והוצאות. יובהר שהתוצאות בפועל עלולות להיות שונות מאומדנים אלה, בין היתר, נוכח שינויים רגולטוריים נרחבים בהם מצוי ענף הביטוח והחסכון ארוך הטווח אשר עשויה להיות להם השלכות מהותיות שלא ניתן להעריך בשלב זה.

בעת גיבושם של אומדנים חשבונאיים המשמשים בהכנת הדוחות הכספיים של החברה, נדרשה הנהלת החברה להניח הנחות באשר לנסיבות ואירועים הכרוכים באי וודאות משמעותית. בשיקול דעתה בקביעת האומדנים, מתבססת הנהלת החברה על ניסיון העבר, עובדות שונות, גורמים חיצוניים ועל הנחות סבירות בהתאם לנסיבות המתאימות לכל אומדן.

האומדנים וההנחות שבבסיסם נסקרים באופן שוטף. השינויים באומדנים החשבונאיים מוכרים בתקופה בה נעשה השינוי באומדן.

אומדנים קריטיים

להלן מידע בדבר אומדנים קריטיים, שנערכו תוך יישום המדיניות החשבונאית והם בעלי השפעה מהותית על הדוחות הכספיים:

- התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה - התחייבויות אלה מבוססות על שיטות הערכה אקטואריות ועל הערכות בדבר משתנים דמוגרפיים וכלכליים. ההערכות האקטואריות וההנחות השונות נגזרות בעיקר מניסיון העבר ומבוססות על כך שדפוס ההתנהגות והתביעות בעבר מייצג את מה שיקרה בעתיד. השתנות בגורמי הסיכון, בשכיחות האירועים או בחומרתם, וכן שינוי המצב המשפטי עשויים להשפיע באופן מהותי על גובה ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח.

לפרטים נוספים ראה באורים 2.36.ב.1 ו-3.36.ב.2.

לגבי שינויים באומדנים ובהנחות עיקריות ששימשו בחישוב העתודות בביטוח חיים ובריאות לרבות העתודה המשלימה לגמלאות, ראה באור 3.36.ב.3(5).

בקשר לבדיקת נאותות העתודה, ראה סעיף י.1.1(ז) להלן.

באור 2 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ג. עיקרי השיקולים, האומדנים וההנחות בעריכת הדוחות הכספיים (המשך)

אומדנים קריטיים (המשך)

- התחייבויות תלויות - כנגד הקבוצה תלויות ועומדות תביעות משפטיות וכן בקשות לאישור תובענות כייצוגיות. בהערכות סיכויי התביעות המשפטיות שהוגשו כנגד הקבוצה, הסתמכו החברות על חוות דעת יועציה המשפטיים. הערכות אלה של יועציה המשפטיים מתבססות על מיטב שיפוטם המקצועי, בהתחשב בשלב בו מצויים הליכים, וכן על הניסיון המשפטי שנצבר בנושאים השונים. מאחר שתוצאות התביעות תקבענה בבתי המשפט, עלולות תוצאות אלה להיות שונות מהערכות אלה.
- בנוסף על הבקשות לאישור תובענות כייצוגיות, הליכים משפטיים והליכים אחרים שהוגשו כנגד הקבוצה, קיימת חשיפה כללית, אשר לא ניתן להעריכה ו/או לכמתה, הנובעת, בין היתר, ממורכבותם של השירותים הניתנים על-ידי הקבוצה למבוטחייה. מורכבות הסדרים אלו צופנת בחובה, בין היתר, פוטנציאל לטענות פרשנות ואחרות עקב פערי מידע בין הקבוצה לבין הצדדים השלישיים לחוזי הביטוח הנוגעים לשורה ארוכה של תנאים מסחריים ושינויים רגולטורים.
- לפרטים נוספים ראה באור 1.38.
- קביעת שווי הוגן של נכסי חוב שאינם סחירים - השווי הוגן של נכסי חוב שאינם סחירים הנמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד וכן של נכסי חוב פיננסיים שאינם סחירים אשר מידע לגבי השווי הוגן ניתן לצורכי באור בלבד, מחושב לפי מודל המבוסס על היוון תזרימי המזומנים כאשר שיעורי הריבית להיוון וציטוטי המחירים נקבעים על ידי חברה המספקת אותם לגופים מוסדיים.
- לפרטים נוספים ראה באור 1.12.
- ירידת ערך מוניטין - הקבוצה בוחנת ירידת ערך מוניטין לפחות אחת לשנה. הבחינה מחייבת את ההנהלה לבצע אומדן של תזרימי המזומנים העתידיים הצפויים לנבוע ממימוש או משימוש מתמשך ביחידה מניבת המזומנים (או קבוצת יחידות מניבות מזומנים) שאליה (שאליהן) הוקצה המוניטין. כמו כן נדרשת ההנהלה לאמוד שיעורי ניכיון מתאימים לתזרימי מזומנים אלה.
- לפרטים נוספים ראה באור 1.4.
- קביעת ברות ההשבה של הוצאות רכישה נדחות - ברות ההשבה של הוצאות הרכישה הנדחות נבדקת לפחות אחת לשנה תוך שימוש בהנחות לגבי שיעורי ביטולים, תמותה, תחלואה ומשתנים נוספים כאמור בסעיפים 1.1(ה), 1.1(ו) ו- 3.1(ו) להלן. אם תחת הנחות אלו לא תתקיים ברות ההשבה, יתכן שיהיה צורך בהאצת ההפחתה או אף במחיקת הוצאות הרכישה הנדחות.
- לפרטים נוספים ראה באור 5.
- ירידת ערך השקעות פיננסיות - כאשר קיימת ראייה אובייקטיבית שקיים הפסד מירידת ערך בגין הלוואות וחייבים המוצגים בעלותם המופחתת, או שערכם של נכסים פיננסיים זמינים למכירה נפגם וקיימת ירידת ערך לגביהם, סכום ההפסד נזקף לדוח רווח והפסד. בתאריך הדיווח בוחנת הקבוצה האם קיימת ראייה אובייקטיבית כאמור.
- לפרטים נוספים ראה באור 12.
- קביעת השווי הוגן של נדל"ן להשקעה - נדל"ן להשקעה הניתן למדידה מהימנה מוצג לפי השווי הוגן לתאריך הדיווח כאשר שינויים בשווי הוגן נזקפים לדוח רווח והפסד. השווי הוגן נקבע על ידי מערכי שווי חיצוניים בלתי תלויים בהתאם להערכות שווי כלכליות הכוללות הנחות לגבי אומדנים של תזרימי מזומנים עתידיים הצפויים מהנכס ואומדן שיעור היוון המתאים לתזרימי מזומנים אלה וכן בהתייחס לעסקאות שנעשו לאחרונה בנדל"ן בעל אופי ומיקום דומים לזה המוערך.
- במידת השווי הוגן של נדל"ן להשקעה נדרשים מערכי השווי והנהלת הקבוצה להשתמש בהנחות מסוימות לגבי שיעורי התשואה הנדרשים לגבי נכסי הקבוצה, מחירי ההשכרה העתידיים, שיעורי התפוסה, חידושי חוזים, הסתברות להשכרת שטחים פנויים, הוצאות תפעול הנכסים, איתנותם הפיננסית של השוכרים והשלכות הנובעות מהשקעות שיידרשו לפיתוח עתידי על מנת להעריך את תזרימי המזומנים העתידיים מהנכסים.
- לפרטים נוספים ראה באור 8.
- הערכה מחדש של רכוש קבוע - הקבוצה מודדת קרקע ובנייני משרדים בבעלות המהווים רכוש קבוע בסכומים משוערכים, והשינויים בשווי הוגן נזקפים לרווח כולל אחר. השווי הוגן נקבע על ידי מערכי שווי חיצוניים מוסמכים בלתי תלויים בהתאם להערכות שווי כלכליות המבוססות על השוואה לעסקאות של נכסים דומים שנערכו לאחרונה בשוק הנדל"ן ביחס לנדל"ן דומה במאפיינים ולרבות מיקום, מצב פיזי, ייעוד וכדומה או בהתבסס על טכניקת היוון הכנסות המבוססת על הערך הנוכחי של אומדן התזרימים התפעוליים מהשכרה הנובע מהנכס, בהתבסס על תזרימי המזומנים השנתיים נטו לפני מס, המהווים בשיעור היוון המשקף את הסיכונים הספציפיים הגלומים בהם.

באור 2 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ד. שינוי סיווג

בוצעו סיווגים בתוך מרכיבי באורים: 5.ב., 10.ב., 12.א., 12.א., 21, 34, 36.ב.3.(5)(א). לסיווגים המפורטים לעיל לא הייתה השפעה על ההון, על הרווח וההפסד ועל הרווח הכולל.

ה. מבנה הדוחות הכספיים ותקופת המחזור התפעולי

תקופת המחזור התפעולי הרגיל של הקבוצה, עולה בעיקרה על שנה, במיוחד בהתייחס לעסקי ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח, לעסקי סיעוד ומחלות ואשפוז, ולעסקי ביטוח כללי בענפי חביות וביטוח רכב חובה.

הדוחות על המצב הכספי המאוחדים, הכוללים בעיקר את הנכסים וההתחייבויות של חברת ביטוח מאוחדת, הוצגו לפי סדר נזילות ללא הבחנה בין שוטף ללא שוטף. הצגה זו, המספקת מידע מהימן ורלבנטי יותר, תואמת את תקן חשבונאות בינלאומי (IAS) מספר 1 - הצגת הדוחות הכספיים.

ו. מטבע הפעילות ומטבע חוץ

1. מטבע הפעילות ומטבע ההצגה

הדוחות הכספיים המאוחדים מוצגים בשקל חדש שהינו מטבע הפעילות של חברות הקבוצה ומעוגל לאלף הקרוב. מטבע זה משקף באופן הטוב ביותר את הסביבה הכלכלית שבה פועלת הקבוצה.

2. עסקאות, נכסים והתחייבויות במטבע חוץ

עסקאות במטבע חוץ מתורגמות למטבע הפעילות הרלוונטי של חברות הקבוצה לפי שער החליפין שבתוקף בתאריכי העסקאות. נכסים והתחייבויות כספיים הנקובים במטבע חוץ במועד הדיווח, מתורגמים למטבע הפעילות לפי שער החליפין שבתוקף לאותו יום. הפרשי שער בגין הפריטים הכספיים הינם הפרש שבין העלות המופחתת במטבע הפעילות לתחילת התקופה, כשהיא מתואמת לריבית האפקטיבית ולתשלומים במשך התקופה, לבין העלות המופחתת במטבע חוץ מתורגמת לפי שער החליפין לסוף תקופת הדיווח. נכסים והתחייבויות לא כספיים הנקובים במטבעות חוץ והנמדדים לפי שווי הוגן, מתורגמים למטבע הפעילות לפי שער החליפין שבתוקף ביום בו נקבע השווי הוגן.

הפרשי שער הנובעים מתרגום למטבע הפעילות מוכרים בדרך כלל ברווח והפסד, פרט להפרשים הנובעים מתרגום של מכשירים פיננסיים הוניים המסווגים כזמינים למכירה, אשר מוכרים ברווח כולל אחר (למעט במקרה של ירידת ערך ואז הפרשי התרגום שהוכרו ברווח כולל אחר נזקפים לרווח והפסד).

פריטים לא כספיים הנקובים במטבע חוץ והנמדדים לפי עלות היסטורית, מתורגמים לפי שער החליפין שבתוקף למועד העסקה.

הנכסים וההתחייבויות בגין פעילויות חוץ תורגמו לש"ח לפי שערי החליפין שבתוקף למועד הדיווח. ההכנסות וההוצאות בגין פעילויות החוץ, תורגמו לש"ח לפי שערי החליפין שבתוקף במועדי העסקאות.

הפרשי שער הנובעים מתרגום פעילויות חוץ מוכרים ברווח כולל אחר ומוצגים בהון בקרן תרגום של פעילויות חוץ.

ככלל, הפרשי שער בגין הלוואות שנתקבלו או הועמדו לפעילויות חוץ, מוכרים ברווח והפסד בדוחות המאוחדים.

כאשר סילוקן של הלוואות שנתקבלו או שהועמדו לפעילות חוץ אינו מתוכנן ואינו צפוי בעתיד הנראה לעין, רווחים והפסדים מהפרשי שער הנובעים מפריטים כספיים אלה נכללים כחלק מההשקעה בפעילות החוץ, נטו, מוכרים ברווח כולל אחר ומוצגים בהון כחלק מקרן תרגום של פעילות חוץ.

בעת מימוש של פעילות חוץ המביא לאובדן שליטה או השפעה מהותית, הסכום המצטבר בקרן התרגום שנובע מפעילות החוץ מסווג מחדש לרווח והפסד כחלק מהרווח או ההפסד מהמימוש.

ז. שינויים במדיניות החשבונאית

החל מיום 1 בינואר 2019 הקבוצה מיישמת את IFRS - 16, ראה סעיף יד להלן.

החל מהדוחות של הרבעון השלישי לשנת 2019, אימצה החברה מודל הערכה מחדש למדידה של קרקע לבנייה משרדים בבעלות, ראה סעיף יב(1) להלן.

באור 2 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ח. דוחות כספיים מאוחדים, צירופי עסקים ומוניטין

1. דוחות כספיים מאוחדים

הדוחות הכספיים המאוחדים כוללים את הדוחות של חברות שלחברה יש שליטה בהן (חברות בנות). השליטה מתקיימת כאשר הקבוצה חשופה או בעלת זכויות, לתשואות משתנות ממעורבותה בנרכשת ויש לה את היכולת להשפיע על תשואות אלה באמצעות כוח ההשפעה שלה בנרכשת. בבחינת שליטה נלקחות בחשבון זכויות ממשיות המוחזקות על ידי הקבוצה ועל ידי אחרים. איחוד הדוחות הכספיים מתבצע החל ממועד השגת השליטה, ועד למועד בו הופסקה השליטה.

יתרות ועסקאות הדדיות בקבוצה ורווחים והפסדים הנובעים מעסקאות בין החברה והחברות הבנות בוטלו במלואם בדוחות הכספיים המאוחדים.

הדוחות הכספיים של החברה והחברות המאוחדות ערוכים לתאריכים ולתקופות זהים. המדיניות החשבונאית בדוחות הכספיים של החברות המאוחדות יושמה באופן אחיד ועקבי עם זו שיושמה בדוחות הכספיים המאוחדים של החברה.

2. צירופי עסקים ומוניטין

הקבוצה מיישמת לגבי כל צירופי העסקים את שיטת הרכישה (Acquisition method).

הקבוצה מכירה במוניטין למועד הרכישה לפי השווי ההוגן של התמורה שהועברה לרבות סכומים שהוכרו בגין זכויות כלשהן שאינן מקנות שליטה בנרכשת וכן השווי ההוגן למועד הרכישה של זכות הונית בנרכשת שהוחזקה קודם לכן על ידי הרוכשת, בניכוי הסכום נטו שיוחס ברכישה לנכסים הניתנים לזיהוי שנרכשו ושל ההתחייבויות שניטלו.

הרוכשת מכירה במועד הרכישה בהתחייבות תלויה שניטלה בצירוף עסקים אם קיימת מחויבות בהווה שנובעת מאירועי העבר ושוויה ההוגן ניתן למדידה באופן מהימן.

התמורה שהועברה כוללת את השווי ההוגן של הנכסים שהועברו לבעלים הקודמים של הנרכשת, התחייבויות שהתהוו לרוכש מול הבעלים הקודמים של הנרכשת וזכויות הוניות שהונפקו על ידי הקבוצה. בצירוף עסקים שהושג בשלבים, ההפרש בין השווי ההוגן למועד הרכישה של הזכויות ההוניות בנרכשת שהוחזקו קודם לכן על ידי הקבוצה לבין הערך הפנקסני לאותו מועד נזקף לדוח רווח והפסד במסגרת סעיף הכנסות או הוצאות אחרות. כמו כן, התמורה שהועברה כוללת את השווי ההוגן של תמורה מותנית. לאחר מועד הרכישה, הקבוצה מכירה בשינויים בשווי ההוגן של התמורה המותנית המסווגת כהתחייבות פיננסית בדוח רווח והפסד, ואילו תמורה מותנית המסווגת כמכשיר הוני אינה נמדדת מחדש.

עלויות הקשורות לרכישה שהתהוו לרוכשת בגין צירוף עסקים כגון: עמלות למתווכים, עמלות ייעוץ, עמלות משפטיות, הערכת שווי ועמלות אחרות בגין שירותים מקצועיים או שירותי ייעוץ, למעט אלו הקשורות בהנפקת מכשירי חוב או הון בקשר עם צירוף העסקים, מוכרות כהוצאות בתקופה שבה השירותים מתקבלים.

לעניין בחינת ירידת ערך של מוניטין, ראה סעיף טז להלן.

כשמוניטין מוקצה ליחידות מניבות מזומנים, בעת מימוש יחידה מניבת מזומנים, ההפרש בין התמורה לבין הנכסים נטו בתוספת יתרת מוניטין המוקצית ליחידה שטרם הופחתה, נזקף לדוח רווח והפסד. רווח או הפסד ממימוש חלק מהיחידה מניבת המזומנים כולל את חלק המוניטין הנמדד בהתאם לחלק היחסי שמומש מתוך היחידה מניבת המזומנים.

באור 2 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ח. דוחות כספיים מאוחדים, צירופי עסקים ומוניטין (המשך)

3. זכויות שאינן מקנות שליטה

זכויות שאינן מקנות שליטה נובעות מההון בחברה בת שאינו ניתן לייחוס, במישרין או בעקיפין, לחברה האם.

הקצאת הרווח הכולל בין בעלי המניות

רווח או הפסד וכל רכיב של רווח כולל אחר מיוחסים לבעלים של החברה ולזכויות שאינן מקנות שליטה. סך הרווח הכולל מיוחס לבעלי המניות של החברה ולזכויות שאינן מקנות שליטה גם אם כתוצאה מכך יתרת הזכויות שאינן מקנות שליטה תהיה שלילית.

עסקאות עם זכויות שאינן מקנות שליטה, תוך שימור שליטה

עסקאות עם זכויות שאינן מקנות שליטה, תוך שימור שליטה מטופלות כעסקאות הוניות. כל הפרש בין התמורה ששולמה או התקבלה לבין השינוי בזכויות שאינן מקנות שליטה נזקף לחלק בעלי המניות של החברה לקרן הון.

אובדן שליטה

בעת אובדן שליטה, הקבוצה גורעת את הנכסים ואת ההתחייבויות של חברת הבת, זכויות כלשהן שאינן מקנות שליטה ורכיבים אחרים של הון המיוחסים לחברה הבת. יתרת ההשקעה נמדדת לפי שוויה ההוגן במועד אובדן השליטה. הסכומים שהוכרו בהון דרך רווח כולל אחר בהתייחס לאותה חברת בת מסווגים מחדש לרווח והפסד או לעודפים, באותו אופן שהיה נדרש אילו החברה הבת הייתה מממשת בעצמה את הנכסים או ההתחייבויות המתייחסים. בעת אובדן השליטה רווח או הפסד ממימוש נזקף לסעיף הוצאות אחרות או הכנסות אחרות.

ט. השקעה בחברות כלולות

חברות כלולות הינן ישויות בהן יש לקבוצה השפעה מהותית על המדיניות הכספית והתפעולית, אך לא הושגה בהן שליטה.

בבחינת קיומה של השפעה מהותית, מובאים בחשבון שיעורי החזקה, זכויות הצבעה פוטנציאליות, הניתנות למימוש או להמרה באופן מיידי למניות החברה המוחזקת.

השקעות בחברות כלולות מטופלות בהתאם לשיטת השווי המאזני ומוכרות לראשונה לפי עלות, לרבות עלויות העסקה. ההשקעה כוללת הפרשים מקוריים שחושבו במועד הרכישה. המוניטין מחושב במועד הרכישה, ואינו מופחת באופן שיטתי. ההשקעה מוצגת בניכוי הפסדים מצטברים מירידת ערך. הדוחות הכספיים המאוחדים כוללים את חלקה של הקבוצה בהכנסות ובהוצאות, ברווח או הפסד, וברווח כולל אחר של חברות מוחזקות, המטופלות לפי שיטת השווי המאזני, לאחר תיאומים הנדרשים כדי להתאים את המדיניות החשבונאית לזו של הקבוצה מהיום בו מתקיימת ההשפעה המהותית ועד ליום שבו לא מתקיימת עוד ההשפעה המהותית.

רווחים שטרם מומשו הנובעים מעסקאות עם חברות כלולות בוטלו כנגד ההשקעה לפי זכויות הקבוצה בהשקעות אלו. הפסדים שטרם מומשו בוטלו באותו אופן לפיו בוטלו רווחים שטרם מומשו, כל עוד לא הייתה ראייה לירידת ערך.

כאשר חלקה של הקבוצה בהפסדים עולה על ערך הזכויות של הקבוצה בחברה המטופלת בהתאם לשיטת השווי המאזני, הערך בספרים של אותן זכויות, כולל השקעה לזמן ארוך המהווה חלק מהשקעה במוחזקת, מופחת לאפס והקבוצה אינה מכירה בהפסדים נוספים, אלא אם לקבוצה יש מחויבות לתמיכה בישות המוחזקת או אם שילמה הקבוצה סכומים בעבורה.

הדוחות הכספיים של החברה והחברות הכלולות ערוכים לתאריכים ולתקופות זהים.

אובדן השפעה מהותית

הקבוצה מפסיקה ליישם את שיטת השווי המאזני החל מאותו מועד בו איבדה את ההשפעה המהותית או השיגה שליטה ומטפלת בהשקעה הנותרת כנכס פיננסי או כחברה מאוחדת, לפי העניין.

במועד בו הקבוצה מפסיקה להיות בעלת השפעה מהותית, הקבוצה מודדת בשווי הוגן השקעה כלשהי שנותרה לה בחברה הכלולה לשעבר ומכירה ברווח או הפסד במסגרת סעיף הכנסות או הוצאות אחרות בכל הפרש בין השווי ההוגן של השקעה כלשהי שנותרה ותמורה כלשהי ממימוש של חלק מההשקעה בחברה הכלולה לבין הערך בספרים של ההשקעה במועד זה.

הסכומים שהוכרו בהון דרך רווח כולל אחר בהתייחס לאותה חברה כלולה מסווגים מחדש לרווח הפסד או לעודפים, באותו אופן שהיה נדרש אילו החברה הכלולה הייתה מממשת בעצמה את הנכסים או ההתחייבויות המתייחסים.

באור 2 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ט. השקעה בחברות כלולות (המשך)שינוי בשיעורי החזקה בחברות כלולות תוך שימור השפעה מהותית

בעת עלייה בשיעור החזקה בחברה כלולה תוך שימור ההשפעה המהותית, הקבוצה מיישמת את שיטת הרכישה רק בגין אחוזי ההחזקה הנוספים בעוד שההחזקה הקודמת נותרת ללא שינוי.

בעת ירידה בשיעור החזקה בחברה כלולה המטופלת בהתאם לשיטת השווי המאזני תוך שימור ההשפעה המהותית, הקבוצה גורעת חלק יחסי מהשקעתה ומכירה ברווח או הפסד מהמכירה במסגרת סעיף הכנסות או הוצאות אחרות בדוח רווח והפסד.

כמו כן, באותו מועד, חלק יחסי מהסכומים שהוכרו בקרנות הון דרך רווח כולל אחר בהתייחס לאותה חברה כלולה מסווג מחדש לדוח רווח או הפסד או לעודפים, באותו אופן שהיה נדרש אילו החברה הכלולה הייתה מממשת בעצמה את הנכסים או ההתחייבויות המתחייבים.

י. חוזי ביטוח וחוזים לניהול נכסים

IFRS4 הדן בחוזי ביטוח מאפשר למבטח להמשיך במדיניות החשבונאית בה נקט לפני מועד המעבר לתקינה הבינלאומית לגבי חוזי ביטוח שהוא מנפיק (לרבות עלויות רכישה קשורות ונכסים בלתי מוחשיים קשורים) וכן חוזי ביטוח משנה שהוא רוכש.

להלן תמצית המדיניות החשבונאית בקשר לחוזי ביטוח:

1. ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח

(א) הכרה בהכנסה - ראה סעיף כ להלן.

(ב) התחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים

התחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים מחושבות בהתאם להוראות המפקח (תקנות וחוזרים), כללים חשבונאיים ושיטות אקטואריות מקובלות. ההתחייבויות מחושבות בהתאם לנתוני הכיסיים הרלוונטיים, כגון: גיל המבוטח, ותק הכיסיים, סוג הביטוח, סכום הביטוח וכו'.

התחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים נקבעות על בסיס הערכה אקטוארית, המבוצעת על-ידי האקטואר הממונה בחברה מר דניאל כצמן, שהינו עובד של החברה. חלקם של מבטחי המשנה בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים נקבע על פי התנאים של החוזים הרלוונטיים.

(ג) התחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים הצמודות למדד וההשקעות הצמודות למדד המשמשות כיסוי להתחייבויות אלה, נכללו בדוחות הכספיים לפי המדד שפורסם לאחרונה לפני תאריך המאזן לרבות התחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים בקשר לפוליסות שלפי תנאיהן ההצמדה הינה חצי שנתית.

(ד) הנחיות המפקח בדבר התחייבויות לתשלום קצבה

בחוזרים שפרסם המפקח בדבר חישוב התחייבויות לתשלום קצבה בפוליסות ביטוח חיים נקבעו הוראות לחישוב הפרשות וזאת עקב קצב השיפור בתוחלת החיים המצריך מעקב אחר הלימות ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים המאפשרות קבלת קצבה והשלמתן באופן ראוי.

לפרטים נוספים ראה באור 36.ב.3.ב).

(ה) הוצאות רכישה נדחות בביטוח חיים

(1) הוצאות הרכישה הנדחות (להלן - "ה-DAC") בגין פוליסות ביטוח חיים כוללות עמלות לסוכנים, משווקים ומפקחי רכישה והוצאות הנהלה וכלליות הקשורות לרכישת פוליסות חדשות. ה-DAC מופחת בשיעורים שנתיים שווים על פני תקופת הפוליסה, אך לא יותר מ-15 שנה. ה-DAC המתחייב לפוליסות שבוטלו, נמחק במועד הביטול.

(2) לפחות אחת לשנה בודק האקטואר של החברה את ברות השבת ה-DAC. הבדיקה נערכת על מנת לוודא שההתחייבויות בגין חוזי ביטוח בניכוי ה-DAC צפויות ליצור הכנסות עתידיות שתכסנה את יתרת ה-DAC ואת ההתחייבויות הביטוחיות, הוצאות התפעול והעמלות בגין אותן פוליסות. הבדיקה נעשית במקובץ ברמת כל מוצרי הפרט ולכל שנות החיתום ביחד.

ההנחות המשמשות לבדיקה זו, כוללות הנחות בגין ביטולים, הוצאות תפעול, תשואה מנכסים, תמותה ותחלואה, הנקבעות על-ידי אקטואר של החברה מידי שנה על-פי בדיקות ניסיון העבר ומחקרים רלוונטיים עדכניים.

באור 2 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

י. חוזי ביטוח וחוזים לניהול נכסים (המשך)

1. ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח (המשך)

(ו) הוצאות רכישה נדחות בגין רכישת חוזים לניהול נכסים

עמלות לסוכנים ולמפקחי הרכישה המשולמות עבור רכישת חוזים לניהול נכסים (קרנות פנסיה וקופות גמל) נרשמות כהוצאות רכישה נדחות אם ניתן לזהותן בנפרד ולמדוד אותן באופן מהימן ואם השבתן, באמצעות דמי ניהול, צפויה. ה-DAC מופחת על פני התקופה המשוערת לקבלת הכנסות מדמי ניהול, לרבות התחשבות בביטולים. בהתאם לתקינה הבינלאומית, החל משנת 2018, החברה אומדת את שיעור הביטולים במח"מ ההפחתה. האקטואר בודק מדי שנה את ברות השבת ה-DAC וזאת על מנת לשקף את שווי הנכס.

ההנחות המשמשות לבדיקה הזו כוללות הנחות בגין ביטולים, הוצאות תפעול, תשואה מנכסים, תמותה ותחלואה הנקבעות על ידי אקטואר החברה מדי שנה על פי בדיקות נסיון העבר ומחקרים רלבנטיים עדכניים.

(ז) בדיקת נאותות ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים ובריאות (Liability Adequacy Test)

החברה עורכת בדיקה לגבי הלימות ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים. במידה והבדיקה מעלה כי כל ההכנסות העתידיות של הפוליסות הרלבנטיות אינן מכסות את כל ההוצאות העתידיות של פוליסות אלו, נרשמת הפרשה מיוחדת בגין החוסר. הבדיקה נעשית בנפרד עבור פוליסות אישיות ובנפרד עבור פוליסות קולקטיביות. במקרה של פוליסות קולקטיביות הבדיקה מתבצעת ברמת הקולקטיב הבודד. הבדיקה נעשית בנפרד עבור קבוצות פוליסות שהוגדרו על ידי המפקח ובהתאם לחוזר ביטוח 14-1-2015 מיום 2 באוגוסט 2015 בנושא ה-LAT.

ההנחות המשמשות לבדיקות הנ"ל כוללות הנחות בגין ביטולים, הוצאות תפעול ועמלות, תשואה מנכסים, שיעורי ריבית, פרמיות אי נזילות, תמותה, שעורי מימוש גמלה ותחלואה, ובהתחשב בעודף השווי ההוגן של הנכסים מעל לערכם בספרים. ההנחות נקבעות על ידי האקטואר מידי שנה על פי בדיקות, ניסיון העבר, מחקרים רלוונטיים אחרים והוראות רגולטוריות.

לפרטים נוספים - ראה באור 36.ב.3.(ב)4.

(ח) תביעות תלויות

תביעות תלויות מחושבות באופן פרטני, בהתאם להערכת החברה על בסיס ההודעות בגין אירועי הביטוח וסכומי הביטוח.

הפרשות לתשלומי גמלאות, הפרשות לתביעות מתמשכות בתשלום בביטוח אי כושר עבודה, הוצאות הישירות והעקיפות הנובעות מהן, וכן הפרשות לתביעות שאירעו אך לא דווחו (IBNR), נכללו במסגרת התחייבויות בגין חוזי ביטוח.

(ט) חוזי השקעה

תקבולים בגין חוזי השקעה לא נכללים בסעיף פרמיית שהורוחו אלא נזקפים ישירות לסעיף התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה. פדיונות ותום תקופה בגין חוזים אלה לא נזקפים לדוח רווח והפסד אלא נגרעים ישירות מהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה.

בדוח רווח והפסד נזקפים בשל חוזים אלה ההכנסות מהשקעות, שינוי בהתחייבויות ותשלומים בגין חוזי ביטוח בשל חלקם של המבוטחים בהכנסות מהשקעות, דמי ניהול, עמלות לסוכנים והוצאות הנהלה וכלליות.

(י) הפרשה בגין השתתפות ברווחים של המבוטחים בביטוח קבוצתי

ההפרשה נכללת בסעיף זכאים ויתרות זכות. כמו כן, השינוי בהפרשה מקוזז מסעיף פרמיה שהורוחה ברטו.

באור 2 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

1. חוזי ביטוח וחוזים לניהול נכסים (המשך)

2. ביטוח כללי

- (א) הכרה בהכנסה - ראה סעיף כ להלן.
- (ב) סעיף תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו ושייר כולל, בין היתר, סילוק ועלויות טיפול ישירות בגין תביעות ששולמו, הוצאות עקיפות לישוב תביעות תלויות שאירעו בשנת הדוח וכן עדכון ההפרשה לתביעות התלויות (הכוללת הפרשה לעלויות ישירות ועקיפות בטיפול בתביעות) שנרשמה בשנים קודמות.
- (ג) התחייבויות בגין חוזי ביטוח והוצאות רכישה נדחות
 עתודות הביטוח והתביעות התלויות הכלולות בסעיף התחייבויות בגין חוזי ביטוח, וחלקם של מבטחי משנה בעתודה ובתביעות התלויות, הכלול בסעיף נכסי ביטוח משנה והוצאות הרכישה הנדחות, בביטוח כללי חושבו בהתאם לתקנות שירותים פיננסיים (ביטוח) (חישוב עתודות בביטוח כללי), התשע"ג-2013, (להלן - "תקנות חישוב עתודות"), הנחיות המפקח ושיטות אקטואריות מקובלות לחישוב תביעות תלויות, המיושמות בהתאם לשיקול דעתה של האקטוארית הממונה, גב' רוני גינור שהינה עובדת החברה.
- (ד) סעיף התחייבויות בגין חוזי ביטוח, מורכב מעתודות ביטוח ותביעות תלויות, כלהלן:
- (1) הפרשה לפרמיה שטרם הורווחה (Unearned Premium Reserve), משקפת את דמי הביטוח המתחייבים לתקופת ביטוח שלאחר תאריך המאזן.
- (2) הפרשה לפרמיה בחסר (Premium Deficiency). הפרשה זו נרשמת במידה והפרמיה שטרם הורווחה (בניכוי הוצאות הרכישה הנדחות) אינה מכסה את העלות הצפויה בגין חוזי הביטוח. בענפי רכב רכוש, רכב חובה ומקיף דירות, ההפרשה מבוססת בין היתר על מודל, שנקבע בתקנת חישוב עתודות.
- (3) תביעות תלויות המחושבות לפי השיטות כמפורט להלן:
- 3.1 תביעות תלויות (כולל IBNR) וחלקם של מבטחי המשנה בהן נכללו לפי הערכה אקטוארית, למעט לגבי הענפים המפורטים בסעיף 3.2 להלן. הוצאות עקיפות ליישוב תביעות נכללות לפי הערכה אקטוארית. התחשיב האקטוארי עבור החברה, בוצע על-ידי האקטוארית הממונה גב' רוני גינור שהינה עובדת החברה.
- 3.2 בענפים מקיף לבתי עסק, ביטוח הנדסי, ביטוח קבלנים, ביטוח ימי, ביטוח תעופתי, סחורות בהעברה וענפים נכנסים קבעה האקטוארית הממונה כי לא ניתן ליישם מודל אקטוארי עקב העדר מובהקות סטטיסטית. התביעות התלויות בענפים אלה חושבו בהתבסס על הערכה פרטנית לכל תביעה, לפי חוות דעת שנתקבלה מעורכי דין ומומחי החברה שמטפלים בתביעות, וכן בתוספת IBNR ככל שנדרש.
- 3.3 שיבובים ושרידים נלקחים בחשבון בבסיס הנתונים לפיו מחושבות ההערכות האקטואריות של התביעות התלויות.
- (ה) בדיקת נאותות ההתחייבויות בביטוח כללי
 החברה בוחנת את נאותות ההתחייבויות בביטוח כללי על פי עקרונות הנוהג המיטבי כמפורט בבאור 36.ב.3.ג(5).
- (ו) הוצאות רכישה נדחות בביטוח כללי כוללות עמלות לסוכנים והוצאות הנהלה וכלליות בקשר עם רכישת פוליסות, המתייחסות לפרמיות שטרם הורווחו. הוצאות הרכישה מחושבות לפי שיעורי הוצאות בפועל או לפי שיעורים תקינים, שנקבעו בתקנות הפיקוח, כאחוז מהפרמיה שטרם הורווחה, לכל ענף בנפרד, לפי הנמוך שבהם.
- (ז) עסקים המתקבלים מהתאגיד המנהל של המאגר לביטוח רכב חובה בע"מ (להלן - "הפוליס"), מחברות ביטוח אחרות (לרבות ביטוח משותף) וסוכנויות חיתום נכללים לפי דיווחים המתקבלים עד לתאריך המאזן בתוספת הפרשות לפי העניין, והכל בהתאם לשיעור השתתפות של החברה בהם.

באור 2 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

י. חוזי ביטוח וחוזים לניהול נכסים (המשך)

3. ביטוח בריאות

(א) הכרה בהכנסה - ראה סעיף כ להלן.

(ב) התחייבויות בגין חוזי ביטוח בריאות

ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח בריאות מחושבות בהתאם להוראות המפקח (תקנות וחוזרים), כללים חשבונאיים ושיטות אקטואריות מקובלות. ההתחייבויות מחושבות בהתאם לנתוני הכיסויים הרלוונטיים, כגון: גיל המבוטח, ותק הכיסויים, סוג הביטוח, סכום הביטוח וכו'.

ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח בריאות וחלקם של מבטחי המשנה בהן נקבעות על בסיס הערכה אקטוארית, המבוצעת על-ידי האקטואר הממונה בחברה, מר דניאל כצמן, שהינו עובד החברה.

(ג) תביעות תלויות

ההפרשות לתביעות מתמשכות בתשלום בביטוח סיעודי, ההוצאות הישירות והעקיפות הנובעות מהן, וכן הפרשות לתביעות שאירעו אך לא דווחו (IBNR), נכללו במסגרת סעיף ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח.

בענף נסיעות לחו"ל קבע האקטואר כי לא ניתן ליישם מודל אקטוארי עקב העדר מובהקות סטטיסטית. התביעות התלויות בענפים אלה חושבו בהתבסס על הערכה פרטנית לכל תביעה, לפי חוות דעת שנתקבלה מעורכי דין ומומחי החברה שמטפלים בתביעות, וכן בתוספת IBNR ככל שנדרש.

(ד) הפרשה בגין השתתפות ברווחים של מבטחים בביטוח קבוצתי

ההפרשה נכללה בסעיף זכאים ויתרות זכות. כמו כן, השינוי בהפרשה קוזז מסעיף פרמיה שהורווחה.

(ה) העתודה לסיכונים שטרם חלפו (Unexpired Risk Reserve), הכלולה בסעיף התחייבויות בגין חוזי ביטוח כוללת, במידת הצורך, הפרשה בגין הפסד צפוי בשייר (פרמיה בחסר) המחושבת, על בסיס הערכה אקטוארית המבוססת על אומדן תזרים מזומנים בגין החוזה.

(ו) בדיקת נאותות ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח בריאות (Liability Adequacy Test):

החברה עורכת בדיקה לגבי הלימות של ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח בריאות. במידה והבדיקה מעלה כי הפרמיות המתקבלות אינן מספיקות לכיסוי התביעות הצפויות, נרשמת הפרשה מיוחדת בגין החוסר. הבדיקה נעשית בנפרד עבור קבוצות פוליסות שהוגדרו על ידי המפקח.

ההנחות המשמשות לבדיקות הנ"ל כוללות הנחות בגין ביטולים, הוצאות תפעול, תמותה ותחלואה, שיעורי ריבית ופרמית אי נזילות, ובהתחשב בעודף השווי ההוגן של הנכסים מעל ערכם בספרים. ההנחות נקבעות על ידי האקטואר מדי שנה על פי בדיקות, ניסיון העבר ומחקרים רלוונטיים אחרים. עבור פוליסות קולקטיביות הבדיקה נעשית בהתאם לניסיון התביעות של הקולקטיב הבודד ובכפוף למהימנות הסטטיסטית של ניסיון זה.

לפרטים נוספים - ראה באור 36.ב.3(ב)4.

(ז) הוצאות רכישה נדחות

(1) הוצאות הרכישה הנדחות כוללות עמלות לסוכנים ומפקחי רכישה והוצאות הנהלה וכלליות הקשורות לרכישת פוליסות חדשות. הוצאות רכישה נדחות בביטוח מפני מחלות ואשפוז מופחתות בשיעורים שווים על פני תקופת הפוליסה, אך לא יותר מ-6 שנים ובביטוחי בריאות ארוכי טווח (כגון סיעוד ומחלות קשות) לא יותר מ-15 שנה. הוצאות הרכישה הנדחות המתייחסות לפוליסות שבוטלו נמחקות במועד הביטול.

(2) מידי שנה בודק אקטואר של החברה את ברות השבת ה-DAC. הבדיקה נערכת על מנת לוודא שההתחייבויות בגין חוזי ביטוח בניכוי ה-DAC בגין הפוליסות שנמכרו מספיקות ושהפוליסות צפויות ליצור הכנסות עתידיות שתכסנה את הפחתת ה-DAC ואת ההתחייבויות הביטוחיות, הוצאות התפעול והעמלות בגין אותן פוליסות. הבדיקה נעשית לכל שנות החיתום יחד.

ההנחות המשמשות לבדיקה זו, כוללות הנחות בגין ביטולים, הוצאות תפעול, תשואה מנכסים, תמותה ותחלואה, הנקבעות על-ידי אקטואר של החברה מידי שנה על-פי בדיקות ניסיון העבר ומחקרים רלוונטיים עדכניים.

באור 2 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

יא. מכשירים פיננסיים

המדיניות החשבונאית המיושמת על ידי החברה בגין מכשירים פיננסיים, הינה בהתאם ל-IAS39. ראה באור 2כה(2) להלן, בדבר דחיית אימוץ IFRS9.

1. מכשירים פיננסיים שאינם נגזרים

מכשירים פיננסיים שאינם נגזרים כוללים הן נכסים פיננסיים והן התחייבויות פיננסיות. נכסים פיננסיים כוללים השקעות פיננסיות (נכסי חוב סחירים, נכסי חוב שאינם סחירים, מניות ואחרות) וכן נכסים פיננסיים אחרים כגון: פרמיה לגביה, חייבים אחרים, מזומנים ושווי מזומנים. כמו כן, מכשירים פיננסיים כוללים התחייבויות פיננסיות, כגון: הלוואות ואשראי שנתקבלו, מכשירי חוב, אשראי ספקים וזכאים אחרים.

הכרה לראשונה בנכסים פיננסיים שאינם נגזרים

הקבוצה מכירה לראשונה בהלוואות וחייבים ובפקדונות במועד היווצרותם. יתר הנכסים הפיננסיים הנרכשים בדרך הרגילה, לרבות נכסים אשר יועדו לשווי הוגן דרך רווח והפסד, מוכרים לראשונה במועד קשירת העסקה בו הקבוצה הופכת לצד לתנאים החוזיים של המכשיר, משמע המועד בו התחייבה הקבוצה לקנות או למכור את הנכס.

נכסים פיננסיים שאינם נגזרים כוללים השקעות במניות ובמכשירי חוב, לקוחות, חייבים אחרים ומזומנים ושווי מזומנים.

גריעת נכסים פיננסיים

נכסים פיננסיים נגרעים כאשר הזכויות החוזיות של הקבוצה לתזרימי המזומנים הנובעים מהנכס הפיננסי פוקעות, או כאשר הקבוצה מעבירה את הזכויות לקבל את תזרימי המזומנים הנובעים מהנכס הפיננסי בעסקה בה כל הסיכונים וההטבות מהבעלות על הנכס הפיננסי עוברים למעשה.

לעניין קיזוז נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות, ראה סעיף 3 להלן.

מכירות נכסים פיננסיים הנעשות בדרך הרגילה מוכרות במועד קשירת העסקה משמע, במועד בו התחייבה הקבוצה למכור את הנכס.

נכסים פיננסיים מסווגים לקבוצות הבאות:מזומנים ושווי מזומנים

מזומנים ושווי מזומנים כוללים יתרות מזומנים הניתנים לשימוש מיידי ופקדונות בנקאיים לפי דרישה. שווי מזומנים כוללים השקעות לזמן קצר, אשר משך הזמן ממועד ההפקדה המקורי ועד למועד הפדיון הינו עד 3 חודשים, ברמת נזילות גבוהה אשר ניתנת להמרה בנקל לסכומים ידועים של מזומנים ואשר חשופות לסיכון בלתי משמעותי של שינויים בשווי.

השקעות המוחזקות לפדיון

כאשר לקבוצה יש כוונה מפורשת ויכולת להחזיק מכשירי חוב עד למועד פדיונם, מכשירי החוב מסווגים כמוחזקים לפדיון. השקעות המוחזקות לפדיון נמדדות לראשונה בשווי הוגן בתוספת עלויות עסקה הניתנות לייחוס. לאחר ההכרה לראשונה, השקעות המוחזקות לפדיון נמדדות לפי עלות מופחתת בשיטת הריבית האפקטיבית, בניכוי הפסדים מירידת ערך.

נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח והפסד

נכס פיננסי מסווג כנמדד לפי שווי הוגן דרך רווח והפסד, אם הוא מסווג כמוחזק למסחר או אם יועד ככזה בעת ההכרה לראשונה. נכסים פיננסיים מיועדים לשווי הוגן דרך רווח והפסד, אם הקבוצה מנהלת השקעות מסוג זה ומקבלת החלטות קניה ומכירה בגיבן בהתבסס על שווי הוגן, וזאת בהתאם לאופן שבו תיעדה הקבוצה את ניהול הסיכונים או אסטרטגיית ההשקעה, אם הייעוד נועד למנוע חוסר עקביות חשבונאית (an accounting mismatch), או אם מדובר במכשיר משולב הכולל נגזר משובץ. עלויות העסקה הניתנות לייחוס נזקפות לרווח והפסד עם התהוותן. נכסים פיננסיים אלה נמדדים בשווי הוגן והשינויים בהם נזקפים לרווח והפסד.

הלוואות וחייבים

הלוואות וחייבים הינם נכסים פיננסיים שאינם נגזרים בעלי תשלומים קבועים או הניתנים לקביעה שאינם נסחרים בשוק פעיל. נכסים אלו מוכרים לראשונה בשווי הוגן בתוספת עלויות עסקה הניתנות לייחוס. לאחר ההכרה לראשונה, הלוואות וחייבים נמדדים בעלות מופחתת בהתאם לשיטת הריבית האפקטיבית, בניכוי הפסדים מירידת ערך.

באור 2 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

יא. מכשירים פיננסיים (המשך)

1. מכשירים פיננסיים שאינם נגזרים (המשך)נכסים פיננסיים זמינים למכירה

נכסים פיננסיים זמינים למכירה הינם נכסים פיננסיים שאינם נגזרים אשר יועדו כנכסים פיננסיים זמינים למכירה או אשר לא סווגו לאף אחת מהקבוצות האחרות. במועד ההכרה לראשונה נכסים פיננסיים זמינים למכירה מוכרים בשווי הוגן בתוספת כל עלויות העסקה הניתנות לייחוס. בתקופות עוקבות נמדדות השקעות אלה בשווי הוגן, כאשר השינויים בהן, פרט להפסדים מירידת ערך, לרווחים או הפסדים משינויים במדד, בשער החליפין, ולצבירת הריבית האפקטיבית במכשירי חוב, נזקפים ישירות לרווח כולל אחר ומוצגים בקרן הון בגין נכסים פיננסיים זמינים למכירה. דיבידנד המתקבל בגין נכסים פיננסיים זמינים למכירה נזקף לדוח רווח והפסד במועד הזכאות לתשלום. כאשר ההשקעה נגרעת, הרווחים או ההפסדים שנצברו בקרן הון בגין נכסים פיננסיים זמינים למכירה מועברים לרווח והפסד.

2. התחייבויות פיננסיות שאינן נגזרים

הקבוצה מכירה לראשונה במכשירי חוב שהונפקו במועד היווצרותם. יתר ההתחייבויות הפיננסיות מוכרות לראשונה במועד קשירת העסקה בו הקבוצה הופכת לצד לתנאים החוזיים של המכשיר.

התחייבויות פיננסיות מוכרות לראשונה בשווי הוגן בניכוי כל עלויות העסקה הניתנות לייחוס. לאחר ההכרה לראשונה, התחייבויות פיננסיות נמדדות בעלות מופחתת בהתאם לשיטת הריבית האפקטיבית.

גרעת התחייבויות פיננסיות

התחייבויות פיננסיות נגרעות כאשר מחויבות הקבוצה, כמפורט בהסכם, פוקעת או כאשר היא סולקה או בוטלה.

3. קיצוז מכשירים פיננסיים

נכס פיננסי והתחייבות פיננסית מקוזזים והסכומים מוצגים בנטו בדוח על המצב הכספי כאשר לקבוצה קיימת באופן מיידי (Currently) זכות משפטית ניתנת לאכיפה לקזז את הסכומים שהוכרו וכן כוונה לסלק את הנכס וההתחייבות על בסיס נטו או לממש את הנכס ולסלק את ההתחייבות בו-זמנית.

4. מכשירים פיננסיים נגזרים

נגזרים מוכרים לראשונה בשווי הוגן. עלויות עסקה הניתנות לייחוס נזקפות לרווח והפסד עם התהוותן. לאחר ההכרה לראשונה, נמדדים הנגזרים בשווי הוגן, כשהשינויים בשווי הוגן נזקפים מיידי לרווח והפסד לסעיף רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון.

5. נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות צמודי מדד שאינם נמדדים לפי שווי הוגן

ערכם של נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות צמודי מדד, שאינם נמדדים לפי שווי הוגן, משוערך בכל תקופה בהתאם לשיעור עליית/ירידת המדד בפועל.

6. הקבוצה קיבלה החלטות לסיווג ולייעוד נכסים כדלקמן:נכסים הכלולים בתיקי השקעה של פוליסות משתתפות ברווחי השקעות

מרבית נכסים אלו, הכלולים מכשירים פיננסיים סחירים ומכשירים פיננסיים לא סחירים, יועדו לקבוצת שווי הוגן דרך רווח והפסד, וזאת מהנימוקים הבאים: מדובר בתיקים מנוהלים, נפרדים ומזוהים, אשר הצגתם לפי שווי הוגן מקטינה באופן משמעותי עיוות חשבונאי של הצגת נכסים והתחייבויות לפי בסיסי מדידה שונים (mismatch), כמו כן הניהול מתבצע לפי שווי הוגן וביצועי התיק נמדדים לפי שווי הוגן בהתאם לאסטרטגיית ניהול סיכונים מתועדת, והמידע לגבי המכשירים הפיננסיים מדווח להנהלה (ועדת השקעות הרלוונטית) באופן פנימי על בסיס שווי הוגן.

חלק ממכשירי החוב הלא סחירים, הכלולים בתיקי השקעה של פוליסות משתתפות ברווחי השקעות, נמדדים על פי עלות מופחתת, תוך שימוש בשיטת הריבית האפקטיבית כמתאפשר על פי הוראת שעה שפרסם המפקח ובהתאם לתקינה.

באור 2 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

יא. מכשירים פיננסיים (המשך)

6. הקבוצה קיבלה החלטות לסיווג ולייעוד נכסים כדלקמן: (המשך)

מכשירים פיננסיים הכוללים נגזרים משובצים שנדרש להפרידם -

מכשירים אלו יועדו לקבוצת שווי הוגן דרך רווח והפסד.

נכסים סחירים שאינם נכללים בתיקי השקעות כנגד פוליטות משתתפות ברווחים (נוסטרו) שאינם כוללים נגזרים משובצים או שאינם מהווים נגזרים

נכסים אלו סווגו כנכסים פיננסיים זמינים למכירה.

נכסים שאינם סחירים שאינם נכללים בתיקי השקעות כנגד פוליטות משתתפות ברווחים (נוסטרו)

נכסים העונים לקריטריונים של קבוצת הלוואות וחייבים, לרבות אג"ח ח"ץ, סווגו לקבוצה זו ונמדדו על פי עלות מופחתת, תוך שימוש בשיטת הריבית האפקטיבית.

מכשירים הוניים שאינם סחירים סווגו כנכסים פיננסיים זמינים למכירה.

השקעות בניירות ערך סחירים בדוחות הכספיים של חברה בת מאוחדת העוסקת בניהול השקעות

נכסים אלו סווגו לקבוצת שווי הוגן דרך רווח והפסד כיוון שמדובר בנכסים פיננסיים המוחזקים למסחר.

7. קביעת השווי ההוגן

השווי ההוגן של השקעות הנסחרות באופן פעיל בשווקים פיננסיים מוסדרים נקבע על ידי מחירי השוק בתאריך הדיווח. בגין השקעות שלהן אין שוק פעיל, השווי ההוגן נקבע באמצעות שימוש בשיטות הערכה. שיטות אלו כוללות התבססות על עסקאות שבוצעו לאחרונה בתנאי שוק, התייחסות לשווי השוק הנוכחי של מכשיר אחר דומה במהותו, היוון תזרימי מזומנים או שיטות הערכה אחרות.

בקביעת השווי ההוגן של נכס או התחייבות, משתמשת הקבוצה בנתונים נצפים מהשוק ככל שניתן. מדידות שווי הוגן מחולקות לשלוש רמות במדרג השווי ההוגן בהתבסס על הנתונים ששימשו בהערכה, כדלקמן:

- רמה 1: מחירים מצוטטים (לא מתואמים) בשוק פעיל לנכסים או התחייבויות זהים.
- רמה 2: נתונים נצפים מהשוק, במישרין או בעקיפין, שאינם כוללים ברמה 1 לעיל.
- רמה 3: נתונים שאינם מבוססים על נתוני שוק נצפים.

לפרטים נוספים בדבר שיעורי הריבית ששימשו בקביעת השווי ההוגן ראה באור 12.1.

8. רווחים (הפסדים) מההשקעות, נטו והכנסות מימון והוצאות מימון

רווחים (הפסדים) מההשקעות, נטו והכנסות מימון

רווחים (הפסדים) מההשקעות נטו והכנסות מימון כוללים רווחים (הפסדים) ממכירה ומירידת ערך נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה, שינויים בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות המוצגים בשווי הוגן דרך רווח והפסד, רווחים (הפסדים) ממטבע חוץ והפרשי הצמדה בגין נכסי חוב ורווחים (הפסדים) ממימוש השקעות המחושבים כהפרש בין תמורת המימוש נטו ובין העלות המקורית או העלות המופחתת ומוכרים בעת קרות אירוע המכירה, הכנסות ריבית בגין סכומים שהושקעו (לרבות נכסים פיננסיים זמינים למכירה), הכנסות מדיבידנדים, שינויים בשווי ההוגן של נדל"ן להשקעה והכנסות מדמי שכירות של נדל"ן להשקעה.

הכנסות ריבית מוכרות עם צבירתן באמצעות שיטת הריבית האפקטיבית.

הכנסות מדיבידנדים מוכרות במועד בו מוקנית לקבוצה הזכות לקבלת תשלום.

רווחים והפסדים מהפרשי שער, משינויים בשווי ההוגן של ההשקעות ומימוש השקעות מדווחים בנטו.

הוצאות מימון

הוצאות מימון כוללות הוצאות ריבית, הפרשי הצמדה והפרשי שער על הלוואות שנתקבלו, ריבית והפרשי שער על פקדונות ויתרות מבטחי משנה ושינויים בגין ערך הזמן בגין הפרשות. עלויות האשראי, שאינן מהוונות, נזקפות לדוח רווח והפסד במועד התהוותן.

באור 2 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

יב. רכוש קבוע

1. הכרה ומדידה

פריטי רכוש קבוע נמדדים לפי העלות בניכוי פחת שנצבר והפסדים מצטברים מירידת ערך, למעט קרקע ובנייני משרדים בבעלות המוצגים בסיס הערכה מחדש, ראה להלן.

העלות של מספר פריטי רכוש קבוע נקבעה לפי שוויים ההוגן ליום 1 בינואר 2007, מועד המעבר ל-IFRS (עלות נחשבת).

העלות כוללת עלויות הניתנות לייחוס ישיר לרכישת הנכס. עלות תוכנה שנרכשה, המהווה חלק בלתי נפרד מתפעול הציוד המתייחס, מוכרת כחלק מעלות ציוד זה.

רווח או הפסד מגרעת פריט רכוש קבוע נקבע לפי השוואת התמורה מגרעת הנכס לערכו בספרים, ומוכר נטו בסעיף הכנסות אחרות או הוצאות אחרות, לפי העניין, בדוח רווח והפסד.

החל מהדוחות של הרבעון השלישי לשנת 2019, אימצה החברה מודל הערכה מחדש למדידה של קרקע ובנייני משרדים בבעלות כמתאפשר על ידי תקן חשבונאות בינלאומי 16 - רכוש קבוע. להערכת החברה, מודל זה נותן לקורא הדוחות מידע רלבנטי יותר המשקף את שווי השוק של הנכסים האמורים. עד למועד המעבר, החברה מדדה את קבוצת הנכסים לפי מודל העלות.

השווי ההוגן נקבע על ידי מעריכי שווי חיצוניים מוסמכים בלתי תלויים בהתאם להערכות שווי כלכליות המבוססות על השוואה לעסקאות של נכסים דומים שנערכו לאחרונה בשוק הנדל"ן ביחס לנדל"ן דומה במאפיינים ולרבות מיקום, מצב פיזי, ייעוד וכדומה או בהתבסס על טכניקת היוון הכנסות המבוססת על הערך הנוכחי של אומדן התזרים התפעולי מהשכרה הנובע מהנכס, בהתבסס על תזרימי המזומנים השנתיים נטו לפני מס, המהווים בשיעור היוון המשקף את הסיכונים הספציפיים הגלומים בהם.

שערך הקרקע ובנייני המשרדים בעלות נזקף לקרן הערכה מחדש המוצגת בהון, בניכוי השפעת המס. קרן הערכה מחדש מועברת ישירות לעודפים כאשר הנכס נגרע. הערכות מחדש מבוצעות באופן סדיר על מנת לוודא שהיתרה בדוחות הכספיים אינה שונה באופן מהותי מהערך שהיה נקבע לפי השווי ההוגן בתאריך הדיווח. ירידת ערך של נכס שהוערך מחדש נזקפת ישירות לרווח כולל אחר, עד לסכום שבו קיימת יתרת זכות בקרן ההערכה מחדש בגין אותו נכס. ירידת ערך נוספת, אם קיימת, נזקפת לרווח או הפסד. עלייה בערכו של נכס כתוצאה מהערכה מחדש, מוכרת ברווח או הפסד עד לסכום שבו היא מבטלת ירידה, שהוכרה קודם לכן ברווח או הפסד. כל עלייה נוספת לאחר מכן נזקפת לקרן הערכה מחדש. בעת ביצוע הערכה מחדש, פחת שנצבר במועד הערכה מחדש מבוטל מול הערך בספרים ברוטו של הנכס, והסכום נטו מוצג מחדש לפי הסכום המשוערך של הנכס.

להלן ההשפעות העיקריות על הדוחות הכספיים:

יתרת קרן הערכה מחדש שנוצרה כתוצאה מאימוץ המודל, ליום 30 בספטמבר 2019, הביאה לגידול ברווח הכולל בסך של כ-486 מיליון ש"ח (בניכוי מס כ-375 מיליון ש"ח), ומנגד ההשפעה על הרווח והפסד כתוצאה מגידול בהתחייבויות הביטוחיות בגין חישוב ה-LAT הנובע משינוי עודף השווי ההוגן של הנכסים מעל ערכם בספרים הסתכמה לסך של כ-158 מיליון ש"ח (בניכוי מס כ-104 מיליון ש"ח). סך ההשפעה על הרווח הכולל הסתכמה בכ-328 מיליון ש"ח (בניכוי מס בכ-270 מיליון ש"ח). לפרטים נוספים ראה באור 6.

2. עלויות עוקבות

עלות החלפת חלק מפריט רכוש קבוע ועלויות עוקבות אחרות מוכרות כחלק מהערך בספרים של הרכוש הקבוע אם צפוי כי התועלת הכלכלית העתידית הגלומה בהן תזרום אל הקבוצה וכי עלותו ניתנת למדידה באופן מהימן. הערך בספרים של חלק מפריט הרכוש הקבוע שהוחלף נגרע. עלויות תחזוקה שוטפות נזקפות לרווח והפסד עם התהוותן.

3. פחת

פחת נזקף לדוח רווח והפסד לפי שיטת הקו הישר על פני אומדן אורך החיים השימושי של כל חלק מפריטי הרכוש הקבוע מאחר ושיטה זו משקפת את תבנית הצריכה החזויה של ההטבות הכלכליות העתידיות הגלומות בנכס בצורה הטובה ביותר.

קרקעות בבעלות אינן מופחתות.

שיעורי הפחת בהם נעשה שימוש בתקופה השוטפת ובתקופות ההשוואתיות הינו כדלקמן:

בניינים	2%-4%
שיפורים במושכר	5%-20%
כלי רכב	15%
מחשבים ותוכנה	17%-33%
ריהוט וציוד	6%-33%

שיפורים במושכר מופחתים לפי שיטת הקו הישר על פני תקופת השכירות (לרבות תקופת האופציה להארכה שבידי הקבוצה שבכוונתה לממשה) או בהתאם לתקופות החיים השימושיים של השיפור, לפי הקצר שבהם.

האומדנים בדבר שיטת הפחת, אורך החיים השימושי וערך השייר נבחנים מחדש לפחות בכל סוף שנת דיווח ומותאמים במידת הצורך.

באור 2 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

יג. נדל"ן להשקעה

נדל"ן להשקעה הוא נדל"ן (קרקע או מבנה-או חלק ממבנה-או שניהם) המוחזק (על ידי הקבוצה כבעלים או בחכירה) לצורך הפקת הכנסות שכירות או לשם עליית ערך הונית או שניהם, ושלא לצורך שימוש בייצור או הספקת סחורות או שירותים למטרות מנהלתיות, או מכירה במהלך העסקים הרגיל.

כמו כן, זכויות בנדל"ן להשקעה החכורות על ידי הקבוצה ומיועדת להשכרה לצד ג' מסווגות ומטופלות כנדל"ן להשקעה.

נדל"ן להשקעה נמדד לראשונה לפי עלות בתוספת עלויות עסקה שניתן לייחס במישרין לרכישה. בתקופות עוקבות הנדל"ן להשקעה נמדד לפי שווי הוגן, כשהשינויים בשווי הוגן נזקפים לדוח רווח והפסד.

לצורך קביעת השווי הוגן של הנדל"ן להשקעה מתבססת הקבוצה על הערכות שווי המבוצעות על ידי מעריכים חיצוניים בלתי תלויים שהינם מומחים בהערכות שווי של נדל"ן והינם בעלי הידע והניסיון הנדרשים.

נדל"ן להשקעה נגרע כאשר הוא ממומש או כאשר נפסק השימוש בו ולא צפויות הטבות כלכליות עתידיות ממימוש. ההפרש בין התמורה נטו ממימוש הנכס לבין היתרה בדוחות הכספיים מוכר ברווח והפסד בתקופה שבה נגרע הנכס.

העברת נכס מנדל"ן להשקעה לרכוש קבוע מתבצעת כאשר יש שינוי בשימוש, כגון התחלת שימוש בנכס על ידי הבעלים.

העלות הנחשבת של הנכס המועבר מנדל"ן להשקעה, לרכוש קבוע הוא השווי הוגן במועד המעבר.

כאשר השימוש בנדל"ן הופך משימוש על ידי הבעלים לנדל"ן להשקעה אשר נמדד לפי שווי הוגן, הנכס נמדד מחדש לפי שווי הוגן ומסווג כנדל"ן להשקעה. כל רווח שנוצר מהמדידה מחדש נזקף לרווח כולל אחר ומוצג בקרן שערך בהון אשר לא ישוחרר לרווח והפסד, אלא אם הרווח מבטל הפסד קודם מירידת ערך של הנדל"ן, ובמקרה זה הרווח נזקף תחילה לדוח רווח והפסד. כל הפסד נזקף ישירות לרווח והפסד.

נדל"ן להשקעה בפיתוח המיועד לשימוש עתידי כנדל"ן להשקעה נמדד אף הוא בשווי הוגן כאמור לעיל וזאת כאשר השווי הוגן ניתן למדידה מהימנה. כשהשווי הוגן אינו ניתן למדידה מהימנה, בשל אופי והיקף סיכוני הפרויקט, אזי הוא נמדד על פי עלותו, בניכוי הפסדים מירידת ערך במידה שקיימים, עד למועד שבו השווי הוגן ניתן למדידה מהימנה או השלמת הבנייה, כמוקדם מביניהם. בסיס העלות של נדל"ן להשקעה בפיתוח כולל את עלות המקרקעין, עלויות תכנון ופיתוח ישירות תוספתיות ודמי תיווך בשל התקשרויות בהסכמים להשכרתו.

לפרטים נוספים ראה באור 8.

יד. חכירות

מפורט בבאור 2. כד בדבר יישום לראשונה של תקן דיווח כספי בינלאומי מספר 16 - חכירות (להלן "התקן"), הקבוצה בחרה ליישם את הוראות התקן למפרע חלקי (ללא הצגה מחדש של מספרי השוואה).

החברה מטפלת בחוזה כחירה כאשר בהתאם לתנאי החוזה מועברת זכות לשלוט בנכס מזוהה לתקופת זמן בעבור תמורה.

- המדיניות החשבונאית שמיישמת הקבוצה כמחיר:

- חכירה תפעולית

עסקת חכירה בה לא מועברים באופן ממשי כל הסיכונים וההטבות הקשורים לבעלות על הנכס, מסווגת כחכירה תפעולית. עלויות ראשוניות ישירות שהתהוו בגין הסכם החכירה, מתווספות לעלות הנכס המוכר ומוכרות כהוצאה לאורך תקופת החכירה לפי אותו בסיס. תקבולי החכירה מוכרים כהכנסה ברווח או הפסד בקו ישר על פני תקופת החכירה. תקבולי חכירה מותנים נזקפים לדוח רווח והפסד כהכנסה במועד שבו לחברה זכאות לקבלם.

- המדיניות החשבונאית שיישמה הקבוצה כחוכר עד ליום 31 בדצמבר 2018, הינה כדלקמן:

המבחינים לסיווג חכירה כמימונית או כתפעולית מבוססים על מהות ההסכמים והם נבחנים במועד ההתקשרות על-פי הכללים להלן שנקבעו ב-IAS 17:

1. חכירה מימונית

בחכירה מימונית, הועברו לקבוצה באופן ממשי כל הסיכונים וההטבות הקשורים לבעלות על הנכס החוכר. בעת ההכרה לראשונה נמדדים הנכסים החכורים ומוכרת התחייבות בסכום השווה לנמוך מבין השווי הוגן והערך הנוכחי של דמי החכירה המינימליים העתידיים. לאחר ההכרה לראשונה מטופל הנכס בהתאם למדיניות החשבונאית הנהוגה לגבי נכס זה. תשלומי החכירה מוקצים בין הוצאות המימון ופירעון של ההתחייבות בגין החכירה לפי שיטת הריבית האפקטיבית.

2. חכירה תפעולית

הסכמי חכירה, בהם לא מועברים באופן ממשי כל הסיכונים וההטבות הגלומים בבעלות על הנכס החוכר, מסווגים כחכירה תפעולית. זאת, פרט לחכירות תפעוליות של נכסי נדל"ן אשר הקבוצה בחרה לסווג כנדל"ן להשקעה. תשלומי החכירה מוכרים כהוצאה ברווח והפסד בקו ישר על פני תקופת החכירה.

באור 2 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

י. חכירות (המשך)

- המדיניות החשבונאית שמיישמת הקבוצה כחוכר החל מיום 1 בינואר 2019, הינה כדלקמן:

הקבוצה מטפלת בחוזה כחוכר חכירה כאשר בהתאם לתנאי החוזה מועברת זכות לשלוט בנכס מזוהה לתקופת זמן בעבור תמורה.

עבור העסקאות בהן הקבוצה מהווה חוכר היא מכירה במועד התחילה בחכירה בנכס זכות שימוש כנגד התחייבות בגין חכירה וזאת למעט עסקאות חכירה לתקופה של עד 12 חודשים, בהן בחרה הקבוצה להכיר עבור חלק מקבוצות הנכסים בתשלומי החכירה כהוצאה ברווח או הפסד בקו ישר על פני תקופת החכירה. במסגרת מדידת ההתחייבות בגין חכירה בחרה הקבוצה ליישם את ההקלה הניתנת בתקן ולא ביצעה הפרדה בין רכיבי חכירה לרכיבים שאינם חכירה כגון: שירותי ניהול, שירותי אחזקה ועוד, הכלולים באותה עסקה.

בעסקאות בהן זכאי העובד לרכב מהקבוצה כחלק מתנאי העסקתו, מטפלת הקבוצה בעסקאות אלה כהטבות עובד בהתאם להוראות IAS 19 ולא כעסקת חכירת משנה.

במועד התחילה התחייבות בגין חכירה כוללת את כל תשלומי החכירה שטרם שולמו מהוונים בשיעור הריבית התוספתי של הקבוצה. לאחר מועד התחילה מודדת הקבוצה את ההתחייבות בגין חכירה בשיטת הריבית האפקטיבית.

נכס זכות השימוש במועד התחילה מוכר בגובה ההתחייבות בגין חכירה בתוספת תשלומי חכירה ששולמו במועד התחילה או לפניו ובתוספת של עלויות עסקה שהתהוו. נכס זכות השימוש נמדד במודל העלות ומופחת לאורך החיים השימושיים שלו, או תקופת החכירה לפי הקצר שבהם. כאשר מתקיימים סימנים לירידת ערך, בוחנת הקבוצה ירידת ערך לנכס זכות השימוש בהתאם להוראות IAS 36.

1. תשלומי חכירה הצמודים למדד

במועד התחילה משתמשת הקבוצה בשיעור המדד הידוע במועד זה לצורך חישוב תשלומי החכירה העתידיים.

שינויים בגובה תשלומי החכירה העתידיים כתוצאה משינוי במדד מהוונים (ללא שינוי בשיעור ההיוון החל על ההתחייבות בגין חכירה) ליתרת נכס זכות שימוש ונזקפים כהתאמה ליתרת ההתחייבות בגין חכירה, רק כאשר חל שינוי בתזרימי המזומנים הנובע משינוי במדד (כלומר, במועד שבו התיאום לתשלומי החכירה נכנס לתוקף).

2. תשלומי חכירה משתנים

תשלומי חכירה משתנים אשר מבוססים על ביצוע או שימוש ואינם תלויים במדד או בריבית, מוכרים כהוצאה במועד היווצרותם.

3. אופציות להארכה וביטול של תקופת חכירה

תקופת החכירה שאינה ניתנת לביטול כוללת גם תקופות המכוסות על ידי אופציה להאריך את החכירה כאשר ודאי באופן סביר שהאופציה להארכה תמומש וגם תקופות המכוסות על ידי אופציה לבטל את החכירה כאשר ודאי באופן סביר שהאופציה לביטול לא תמומש.

במקרה בו חל שינוי בצפי למימוש אופציית הארכה או לאי מימוש אופציית ביטול, מודדת הקבוצה מחדש את יתרת ההתחייבות בגין החכירה בהתאם לתקופת החכירה המעודכנת, לפי שיעור ההיוון המעודכן ביום השינוי בצפי, כאשר סך השינוי נזקף ליתרת נכס זכות השימוש עד לאיפוסו ומעבר לכך לרווח או הפסד.

4. תיקוני חכירה

כאשר מבוצע תיקון לתנאי החכירה אשר אינו מקטין את היקף החכירה ואינו מטופל כעסקת חכירה נפרדת, מודדת הקבוצה מחדש את יתרת ההתחייבות בגין חכירה בהתאם לתנאי החכירה המתוקנים, לפי שיעור ההיוון המעודכן ביום התיקון וזוקפת את סך השינוי ביתרת ההתחייבות בגין החכירה ליתרת נכס זכות השימוש.

כאשר מבוצע תיקון לתנאי החכירה אשר מביא לקיטון בהיקף החכירה, מכירה הקבוצה ברווח או בהפסד הנובע מהגרעה החלקית או המלאה של יתרת נכס זכות השימוש וההתחייבות בגין החכירה. לאחר מכן, מודדת הקבוצה מחדש את יתרת ההתחייבות בגין חכירה בהתאם לתנאי החכירה המתוקנים, לפי שיעור ההיוון המעודכן במועד התיקון וזוקפת את סך השינוי ביתרת ההתחייבות בגין החכירה ליתרת נכס זכות השימוש.

באור 2 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

10. נכסים בלתי מוחשיים

נכסים בלתי מוחשיים הנרכשים בנפרד נמדדים עם ההכרה הראשונית לפי העלות בתוספת עלויות רכישה ישירות. נכסים בלתי מוחשיים הנרכשים בצירופי עסקים נמדדים במועד הרכישה לפי השווי ההוגן.

לאחר ההכרה הראשונית נכסים בלתי מוחשיים נמדדים על-פי עלותם בניכוי הפחתה מצטברת ובניכוי הפסדים מירידת ערך שנצברו.

נכסים בלתי מוחשיים בעלי אורך חיים שימושיים בלתי מוגדר אינם מופחתים באופן שיטתי וכפופים לבחינת ירידת ערך מידי שנה וכן בכל עת שקיים סימן המצביע כי ייתכן שחלה ירידת ערך. אורך החיים השימושיים של נכסים אלה נבחן מידי שנה כדי לקבוע אם הערכת אורך החיים כבלתי מוגדר עדיין תקפה. אם האירועים והנסיבות אינם תומכים עוד בהערכה כאמור, השינוי באורך החיים השימושיים מבלתי מוגדר למוגדר מטופל כשינוי באומדן חשבונאי מכאן ולהבא, ובאותו מועד נבחנת גם ירידת ערך והנכס מופחת באופן שיטתי על פני תקופת אורך החיים השימושיים שלו.

נכסים בלתי מוחשיים בעלי אורך חיים שימושיים מוגדר מופחתים על פני אורך החיים השימושיים שלהם ונבחנת לגביהם ירידת ערך כאשר קיימים סימנים המצביעים על כך שקיימת לגביהם ירידת ערך. תקופת הפחתה ושיטת הפחתה של נכס בלתי מוחשי עם אורך חיים שימושיים מוגדר נבחנות לפחות בכל סוף שנה. שינויים באורך החיים השימושיים או בדפוס הצריכה הצפוי של ההטבות הכלכליות הצפויות לנבוע מהנכס מטופלים כשינוי אומדן חשבונאי באופן של מכאן ולהבא. הוצאות הפחתה בגין נכסים בלתי מוחשיים עם אורך חיים שימושיים מוגדר נזקפות לדוח רווח והפסד.

1. מוניטין

מוניטין שנוצר כתוצאה מרכישה של צרופי עסקים, מוצג במסגרת נכסים בלתי מוחשיים. למידע בדבר מדידת המוניטין בעת ההכרה לראשונה ראה סעיף 2. לעיל.

בתקופות עוקבות מוניטין נמדד לפי עלות בניכוי הפסדים מירידות ערך שנצברו.

2. עלויות פיתוח תוכנה

עלויות פיתוח תוכנה מהוונות אך ורק אם ניתן למדוד באופן מהימן את עלויות הפיתוח, התוכנה ישימה מבחינה טכנית ומסחרית, צפויה הטבה כלכלית עתידית מהפיתוח ולקבוצה כוונה ומקורות מספיקים להשלים את הפיתוח ולהשתמש בתוכנה. עלות שהוונה כוללת את עלות החומרים, שכר עבודה ישיר ועלויות תקורה שניתן לייחסן ישירות להכנת הנכס לשימוש המיועד. עלויות פיתוח אחרות נזקפות לרווח והפסד עם התהוותן.

בתקופות עוקבות, עלויות פיתוח שהונו נמדדות לפי עלות בניכוי הפחתות והפסדים מירידת ערך שנצברו.

3. תוכנות

נכסי הקבוצה כוללים מערכות מחשב המורכבות מחומרה ותוכנות. תוכנות המהוות חלק אינטגרלי מחומרה, אשר אינה יכולה לפעול ללא התוכנות המותקנות עליה, מסווגות כרכוש קבוע. לעומת זאת, רישיונות לתוכנות העומדות בפני עצמן ומוסיפות פונקציונליות נוספת לחומרה, מסווגים כנכסים בלתי מוחשיים.

4. עלויות עוקבות

עלויות עוקבות מוכרות כנכס בלתי מוחשי אך ורק כאשר הן מגדילות את ההטבה הכלכלית העתידית הגלומה בנכס בגינו הן הוצאו. כל העלויות האחרות, לרבות עלויות הקשורות למוניטין או מותגים שפותחו באופן עצמי, נזקפות לדוח רווח והפסד עם התהוותן.

5. הפחתה

הפחתה נזקפת לדוח רווח והפסד על פני אומדן אורך החיים השימושי של הנכסים הבלתי מוחשיים מהמועד שבו הנכסים זמינים לשימוש. מוניטין אינו מופחת בהיותו נכס בעל אורך חיים שימושיים בלתי מוגדר.

אומדן אורך החיים השימושי לתקופה הנוכחית ולתקופות השוואתיות של הנכסים הבלתי מוחשיים העיקריים:

(א) עודפי עלות שנוצרו ברכישת סוכנויות ביטוח או מצירוף עסקים שנרכשו מסוכנויות ביטוח, המיוחסים בעיקרם לתיקי עמלות, מופחתים בשיעורים שנתיים שווים על פני תקופה של 5-10 שנים.

(ב) דמי ניהול עתידיים - הפרש מקורי המתייחס לדמי ניהול עתידיים צפויים מופחת בהתאם לתקופה החזויה לקבלת דמי הניהול. עיקר הסכום מיוחס לקרנות השתלמות ומופחת על פני 20 שנה תוך התחשבות בקצב הביטולים.

(ג) תוכנות מחשב - מופחתות בקו ישר על פני 3-10 שנים.

(ד) תיקי לקוחות - מופחת על פני 10 שנים בשיטת סכום ספרות השנים הפוחת.

האומדנים בדבר שיטת הפחתה ואורך החיים השימושיים נבחנים מחדש לפחות בכל סוף שנת דיווח.

באור 2 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

טז. ירידת ערך

1. נכסים פיננסיים

המדיניות החשבונאית המיושמת על ידי החברה בגין ירידת ערך של מכשירים פיננסיים, הינה בהתאם ל- IAS39. ראה באור 2 כה(2) להלן, בדבר דחיית אימוץ IFRS9.

ירידת ערך של נכס פיננסי שאינו מוצג בשווי הוגן דרך רווח והפסד נבחנת כאשר קיימת ראייה אובייקטיבית לכך שאירוע הפסד התרחש לאחר מועד ההכרה לראשונה בנכס ואירוע הפסד זה השפיע באופן שלילי על אומדן תזרימי המזומנים העתידיים של הנכס הניתן לאמידה מהימנה.

ראייה אובייקטיבית לכך שחלה ירידת ערך של נכסים פיננסיים עשויה לכלול הפרת חוזה על ידי חייב, ארגון מחדש של סכום המגיע לקבוצה בתנאים אשר הקבוצה לא הייתה שוקלת במקרים אחרים, קיום סממנים לכך שחייב או מנפיק חוב יפשוט רגל או היעלמות שוק פעיל עבור נייר ערך, מידע נצפה שמצביע על כך שקיימת ירידה הניתנת למדידה בתזרימי מזומנים צפוי מקבוצה של נכסים פיננסיים.

ראיות לירידת ערך של נכסים פיננסיים זמינים למכירה

בבחינת ירידת ערך של נכסים פיננסיים זמינים למכירה שהם מכשירים הוניים, בוחנת הקבוצה גם את הפער שבין השווי ההוגן של הנכס לעלותו המקורית תוך התייחסות לתנודתיות של שער המכשיר, למשך הזמן בו השווי ההוגן של הנכס נמוך מעלותו המקורית ולשינויים בסביבה הטכנולוגית, הכלכלית או המשפטית או בסביבת השוק בה פועלת החברה שהנפיקה את המכשיר. בנוסף, ירידה משמעותית או מתמשכת בשווי ההוגן מתחת לעלות המקורית הינה ראייה אובייקטיבית לירידת ערך.

ראיות לירידת ערך של מכשירי חוב

הקבוצה בוחנת ראיות לירידת ערך לגבי נכסי חוב המסווגים להלוואות וחייבים הן ברמת הנכס הבודד והן ברמה קולקטיבית. ההלוואות והחייבים שהינם משמעותיים באופן פרטני נבחנים ספציפית לירידת ערך. הלוואות וחייבים אלה אשר בגינם לא זוהתה ירידת ערך ספציפית מקובצים יחדיו ולגביהם נבחנת קיומה של ירידת ערך קולקטיבית במטרה לאתר ירידת ערך שהתרחשה וטרם זוהתה.

בבחינה קולקטיבית של ירידת ערך, הקבוצה עושה שימוש במגמות היסטוריות של ההסתברות להפרה, עיתוי קבלת החזר וסך ההפסד בפועל, בהתאם לשיקול דעת הנהלה בדבר השאלה האם ההפסדים בפועל צפויים להיות גדולים או קטנים יותר בהשוואה להפסדים העולים מהמגמות ההיסטוריות לאור המצב הכלכלי ותנאי האשראי הקיימים.

טיפול בהפסדים מירידת ערך של נכסים פיננסיים הנמדדים בעלות מופחתת

הפסד מירידת ערך של נכס פיננסי, הנמדד לפי עלות מופחתת, מחושב כהפרש בין ערך הנכס בספרים לבין הערך הנוכחי של אומדן תזרימי המזומנים העתידיים, מהוון בשיעור הריבית האפקטיבית המקורית של הנכס. הפסדים נזקפים לדוח רווח והפסד ומוצגים כהפרשה להפסד כנגד יתרת נכסים פיננסיים אלו.

טיפול בהפסדים מירידת ערך של נכסים פיננסיים זמינים למכירה

הפסדים מירידת ערך בגין נכסים פיננסיים זמינים למכירה מוכרים על ידי העברת ההפסד המצטבר שנזקף לקרן הון בגין נכסים זמינים למכירה, לרווח והפסד. ההפסד המצטבר אשר מועבר לרווח והפסד הינו הפרש בין עלות הרכישה בניכוי החזרי קרן והפחתות, לבין השווי ההוגן הנוכחי בניכוי ירידות ערך אשר הוכרו בעבר דרך רווח והפסד.

ביטול הפסדים מירידת ערך

הפסד מירידת ערך מבוטל כאשר ניתן לייחסו באופן אובייקטיבי לאירוע שהתרחש לאחר ההכרה בהפסד מירידת הערך. ביטול הפסד מירידת ערך בגין נכסים פיננסיים הנמדדים לפי עלות מופחתת ובגין נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהינם מכשירי חוב, נזקף לרווח והפסד. ביטול הפסד מירידת ערך בגין נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהינם מכשירי הון, נזקף לרווח הכולל האחר.

באור 2 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

טז. ירידת ערך (המשך)

2. ביטוח משנה

(א) ההתחייבויות של מבטחי המשנה כלפי החברה אינן משחררות אותה מהתחייבויותיה כלפי המבוטחים על פי פוליסות הביטוח.

מבטח משנה אשר לא יעמוד בהתחייבויותיו על פי חוזי ביטוח המשנה, עלול לגרום לקבוצה הפסדים.

(ב) החברה מבצעת הפרשה לחובות מסופקים בגין חובות מבטחי משנה שגבייתם מוטלת בספק על בסיס הערכות סיכון פרטניות ועל בסיס עומק החוב.

בנוסף, בקביעת חלקם של מבטחי המשנה בהתחייבויות הביטוחיות מתחשבת החברה, בין היתר, בהערכת אפשרות הגביה ממבטחי המשנה. כאשר חלקם של מבטחי המשנה כאמור מחושב על בסיס אקטוארי, חלקם של אותם מבטחי משנה שבקשיים מחושב בהתאם להמלצת האקטואר, המביאה בחשבון את כלל גורמי הסיכון. כמו כן, מתחשבת החברה בעת עריכת ההפרשות, בין היתר, בנכונות הצדדים להגיע להסכמי ניתוק התקשרויות בדרך של פירעון סופי של החובות (Cut Off) במטרה לצמצם את החשיפה.

3. פרמיה לגביה

הפרשה לחובות מסופקים בגין פרמיה לגביה מחושבת לפי אומדנים המבוססים, בין היתר, על עומק חובות בפיגור ועל ביטולי פרודוקציה בפועל בשנים קודמות.

4. נכסים שאינם פיננסייםעיתוי בחינת ירידת ערך

הערך בספרים של הנכסים הלא פיננסיים של הקבוצה, שאינם הוצאות רכישה נדחות, נדל"ן להשקעה, נכסים הנובעים מהטבות לעובדים ונכסי מס נדחים, נבדק בכל מועד דיווח כדי לקבוע האם קיימים סימנים מצביעים על ירידת ערך. באם קיימים סימנים, כאמור, מחושב אומדן סכום בר ההשבה של הנכס. הקבוצה בוחנת ירידת ערך מוניטין אחת לשנה, בתאריך קבוע, או לעיתים קרובות יותר אם אירועים או שינויים בנסיבות מצביעים על כך שקיימת ירידת ערך.

מידת סכום בר השבה

הסכום בר ההשבה של נכס או של יחידה מניבת מזומנים הינו הגבוה מבין שווי השימוש לבין שווי הוגן, בניכוי עלויות מימוש. בקביעת שווי השימוש, מהוונת הקבוצה את תזרימי המזומנים העתידיים החזויים לפי שיעור היוון לפני מסים, המשקף את ערך הזמן של הכסף והסיכונים הספציפיים המתייחסים לנכס או ליחידה המניבה מזומנים. למטרת בחינת ירידת ערך, הנכסים אשר אינם ניתנים לבחינה פרטנית מקובצים יחד לקבוצת הנכסים הקטנה ביותר אשר מניבה תזרימי מזומנים משימוש מתמשך, אשר הינם בלתי תלויים בעיקרם בנכסים ובקבוצות אחרות ("יחידה מניבת מזומנים"). למטרת בחינת ירידת ערך של מוניטין, יחידות מניבות מזומנים אליהן הוקצה מוניטין מקובצות כך שהרמה בה נבחנת ירידת ערך של מוניטין משקפת את הרמה הנמוכה ביותר בה המוניטין נתון למעקב למטרת דיווח פנימי אך בכל מקרה אינה גדולה ממגזר פעילות לפני קיבוץ מגזרים דומים. מוניטין שנרכש במסגרת צירוף עסקים מוקצה ליחידות מניבות מזומנים, לרבות אלו הקיימות בקבוצה גם טרם צירוף העסקים, אשר צפויות להניב הטבות מהסינרגיה של הצירוף.

חברות כלולות

מוניטין המהווה חלק מחשבון השקעה בחברה כלולה אינו מוכר בנפרד ולכן אינו נבחן בנפרד בבחינת ירידת ערך. לחילופין, נבחנת ירידת ערך להשקעה בכללותה כאשר קיימת ראייה אובייקטיבית המצביעה על ירידת ערך.

הכרה בהפסד מירידת ערך

הפסדים מירידת ערך מוכרים כאשר הערך בספרים של הנכס או של יחידה מניבת מזומנים עולה על הסכום בר ההשבה, ונזקפים לרווח והפסד. הפסדים מירידת ערך שהוכרו לגבי יחידות מניבות מזומנים, מוקצים תחילה להפחתת הערך בספרים של מוניטין שיוחס ליחידות אלה ולאחר מכן להפחתת הערך בספרים של הנכסים האחרים ביחידה מניבת המזומנים, באופן יחסי.

ביטול הפסד מירידת ערך

הפסד מירידת ערך מוניטין אינו מבוטל. באשר לנכסים אחרים, לגביהם הוכרו הפסדים מירידת ערך בתקופות קודמות, בכל מועד דיווח נבדק האם קיימים סימנים לכך שההפסדים קטנו או לא קיימים עוד. הפסד מירידת ערך מבוטל אם חל שינוי באומדנים ששימשו לקביעת הסכום בר ההשבה, אך ורק במידה שהערך בספרים של הנכס, אחרי ביטול ההפסד מירידת הערך, אינו עולה על הערך בספרים בניכוי פחת או הפחתות, שהיה נקבע אלמלא הוכר הפסד מירידת ערך. ביטול הפסד כאמור נזקף לרווח והפסד.

באור 2 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

יז. הון מניות

מניות רגילות מסווגות כהון.

יח. הטבות לעובדים

בקבוצה קיימות מספר תכניות הטבה לעובדים.

סיווג הטבות לעובדים, לצורכי מדידה, כהטבות לטווח קצר או כהטבות אחרות לטווח ארוך נקבע בהתאם לתחזית הקבוצה לסילוק המלא של ההטבות.

1. הטבות לזמן קצר

הטבות לעובדים לזמן קצר הינן הטבות אשר חזויות להיות מסולקות במלואן עד 12 חודשים מתום תקופת הדיווח השנתית שבה העובדים מספקים את השירותים המתייחסים.

הטבות אלו כוללות משכורות, דמי הבראה, ימי חופשה ותשלומים לביטוח לאומי נמדדות על בסיס לא מהוון ומוכרות כהוצאות עם מתן השירותים או במקרה של היעדרויות שאינן נצברות (חופשת לידה) - בעת ההיעדרות בפועל. התחייבות בגין בונוס, מוכרת כאשר לקבוצה קיימת מחויבות משפטית או משתמעת לשלם את הסכום האמור בגין שירות שניתן על ידי העובד וניתן לאמוד באופן מהימן את הסכום.

2. הטבות לאחר סיום העסקה(א) תכנית להפקדה מוגדרת

לקבוצה תוכניות להפקדה מוגדרת בהתאם לסעיף 14 לחוק פיצויי פיטורין, התשכ"ג-1963 (בסעיף זה - "החוק"), לפיהן הקבוצה משלמת באופן קבוע תשלומים מבלי שתהיה לה מחויבות משפטית או משתמעת לשלם תשלומים נוספים גם אם בקרן לא הצטברו סכומים מספיקים כדי לשלם את כל ההטבות לעובד המתחייבות לשירות העובד בתקופה השוטפת ובתקופות קודמות.

הפקדות לתכנית להפקדה מוגדרת בגין פיצויים או בגין תגמולים מוכרות כהוצאה בעת ההפקדה לתכנית, במקביל לקבלת שירותי העבודה מהעובד ולא נדרשת הפרשה נוספת בדוחות הכספיים.

(ב) תכנית להטבה מוגדרת

הקבוצה מפעילה תכנית להטבה מוגדרת בגין תשלום פיצויים בהתאם לחוק. לפי החוק, זכאים עובדים לקבל פיצויים עם פיטוריהם או עם פרישתם.

מחויבות של הקבוצה, המתייחסת לתכנית הטבה מוגדרת בגין הטבות לאחר סיום העסקה, מחושבת לגבי כל תכנית בנפרד על ידי אומדן הסכום העתידי של ההטבה שיגיע לעובד בתמורה לשירותיו, בתקופה השוטפת ובתקופות קודמות. הטבה זו מוצגת לפי ערך נוכחי בניכוי השווי ההוגן של נכסי התכנית. הקבוצה קובעת את הריבית נטו על ההתחייבות (הנכס), נטו בגין הטבה מוגדרת על-ידי הכפלת ההתחייבות (הנכס), נטו בגין הטבה מוגדרת בשיעור ההיוון ששימש למדידת המחויבות בגין הטבה מוגדרת, כפי ששניהם נקבעו בתחילת תקופת הדיווח השנתית. שיעור ההיוון נקבע בהתאם לתשואה במועד הדיווח על אגרות חוב קונצרניות צמודות באיכות גבוהה, שהמטבע שלהן ומועד פירעון דומים לתנאי המחויבות של הקבוצה. החישובים נערכים על ידי אקטואר מוסמך לפי שיטת יחידת הזכאות החזויה.

מדידה מחדש של ההתחייבות (הנכס), נטו בגין הטבה מוגדרת כוללת רווחים והפסדים אקטואריים, תשואה על נכסי תכנית (למעט ריבית) וכן שינוי כלשהו בהשפעה על תקרת הנכסים (ככל שרלוונטי, למעט ריבית). מדידות מחדש נזקפות מיידית, דרך רווח כולל אחר לעודפים.

עלויות ריבית בגין מחויבות להטבה מוגדרת, הכנסות ריבית בגין נכסי תכנית וריבית בגין השפעה של תקרת הנכסים שנזקפו לרווח והפסד מוצגות בסעיף הוצאות הנהלה וכלליות.

כאשר חל שיפור או צמצום בהטבות שמעניקה הקבוצה לעובדים, אותו חלק מההטבות המוגדלות המתייחס לשירותי עבר של העובדים או הרווח או הפסד מהצמצום מוכרים מיידית ברווח והפסד כאשר מתרחש התיקון או הצמצום של התכנית.

נכסים שעומדים כנגד מרכיב הפיצויים, בפוליסות שהופקו על ידי החברה, אינם מהווים נכסי תוכנית להטבה מוגדרת, ומקוזזים מההתחייבויות בגין חוזי הביטוח.

באור 2 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

יח. הטבות לעובדים (המשך)

3. הטבות אחרות לטווח ארוך

המחויבות נטו של הקבוצה בגין הטבות לעובדים לטווח ארוך, שאינן מתייחסות לתכניות הטבה לאחר העסקה, היא בגין סכום ההטבה העתידית המגיעה לעובדים בגין שירותים שהוענקו בתקופה השוטפת ובתקופות קודמות. סכום הטבות אלו מהווה לערכו הנוכחי. שיעור ההיוון נקבע בהתאם לתשואה במועד הדיווח על אגרות חוב קונצרניות צמודות באיכות גבוהה, שהמטבע שלהן ומועד הפירעון שלהן דומים לתנאי המחויבויות של הקבוצה. החישוב נעשה לפי שיטת יחידת הזכאות החזויה. רווחים והפסדים אקטואריים נזקפים לרווח או הפסד בתקופה בה הם נוצרו.

עובדי הקבוצה זכאים להטבות בגין ימי מחלה וחלקם זכאים למענקי יובל. הטבות אלה מטופלות כהטבות אחרות לטווח ארוך מאחר שהקבוצה צופה כי הטבות אלו ינוצלו בתקופה שלאחר שנה מתאריך הדיווח.

4. הטבות בגין פיטורין

הטבות בגין פיטורין לעובדים מוכרות כהוצאה כאשר הקבוצה התחייבה באופן מובהק, ללא אפשרות ממשית לביטול, לפיטורי עובדים לפני הגיעם למועד הפרישה המקובל על פי תכנית פורמלית מפורטת.

5. עסקאות תשלום מבוסס מניותעסקאות המסולקות במכשירים הוניים

השווי ההוגן במועד ההענקה של מענקי תשלום מבוסס מניות לעובדים נזקף כהוצאת שכר במקביל לגידול בהון על פני התקופה בה מושגת זכאות בלתי מותנית למענקים. הסכום שנזקף כהוצאה בגין מענקי תשלום מבוסס מניות, המותנים בתנאי הבשלה שהינם תנאי שירות או תנאי ביצוע שאינם תנאי שוק, מותאם על מנת לשקף את מספר המענקים אשר צפויים להבשיל.

עבור מענקי תשלום מבוסס מניות המותנים בתנאים שאינם תנאי הבשלה או בתנאי הבשלה שהינם תנאי ביצוע שהם תנאי שוק, הקבוצה מביאה בחשבון תנאים אלו באמידת השווי ההוגן של המכשירים הוניים המוענקים, לכן, הקבוצה מכירה בהוצאה בגין מענקים אלו ללא קשר אם התקיימו התנאים הללו.

בעסקאות בהן מעניקה חברת האם לעובדי הקבוצה זכויות למכשיריה הוניים, מטפלת הקבוצה בהענקה כעסקת תשלום מבוסס מניות המסולקת במכשירים הוניים, כלומר מכירה בשווי ההוגן של ההענקה ישירות בהון, בהתאם לאמור לעיל.

עסקאות המסולקות במזומן

עלות עסקה המסולקת במזומן נמדדת לפי השווי ההוגן במועד ההענקה. השווי ההוגן מוכר כהוצאה על פני תקופת ההבשלה ובמקביל מוכרת התחייבות. ההתחייבות נמדדת מחדש בכל תקופת דיווח לפי השווי ההוגן עד לסילוקה, כאשר שינויים בשווי ההוגן נזקפים לדוח רווח והפסד, תוך התחשבות בהיקף השירותים שסופקו על ידי העובדים עד אותו מועד.

ט. הפרשות

הפרשה מוכרת כאשר לקבוצה יש מחויבות נוכחית, משפטית או משתמעת, כתוצאה מאירוע שהתרחש בעבר, הניתנת לאמידה בצורה מהימנה, וכאשר צפוי כי תידרש זרימת הטבות כלכליות לסילוק המחויבות. ההפרשות נקבעות על ידי היוון תזרימי המזומנים העתידיים בשיעור ריבית לפני מס, המשקף את הערכות השוק השוטפות לערך הזמן של הכסף ואת הסיכונים הספציפיים להתחייבות. הערך בספרים של הפרשה בגין התחייבות לזמן ארוך מותאם בכל תקופה על מנת לשקף את חלוף הזמן.

תביעות משפטיות

הפרשה בגין תביעות מוכרת כאשר לקבוצה מחויבות קיימת (משפטית או משתמעת) כתוצאה מאירוע שהתרחש בעבר; יותר סביר מאשר לא (more likely than not) כי הקבוצה תידרש למשאביה הכלכליים לסילוק המחויבות; וניתן לאמוד את המחויבות באופן מהימן. בעת בחינת הצורך בהכרה בהפרשות ובכימותן, מסתייעת הנהלת הקבוצה ביועצי המשפטיים.

לפרטים נוספים ראה באור 38.

חוזים מכבידים

הפרשה לחוזים מכבידים מוכרת כאשר ההטבות הצפויות להתקבל מהחוזים על ידי הקבוצה נמוכות ביחס לעלויות הבלתי נמנעות כתוצאה מעמידה במחויבויותיה החוזיות. הפרשה נמדדת על פי הנמוך מבין הערך הנוכחי של העלות החזויה לביטול החוזה והערך הנוכחי של העלות החזויה נטו להמשך קיום החוזה. בטרם מוכרת הפרשה, מכירה הקבוצה בירידת ערך של הנכסים הקשורים לאותו חוזה.

באור 2 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

כ. הכרה בהכנסה

להלן מדיניות ההכרה בהכנסה של הקבוצה:

1. פרמיות

- (א) פרמיות במגזר ביטוח חיים ובמגזר ביטוח בריאות, לרבות פרמיות חסכון ולמעט תקבולים בגין חוזי השקעה נרשמות כהכנסות בהגיע מועד גבייתן.
- ביטולים נרשמים במועד קבלת ההודעה מבעל הפוליסה, או באופן יזום על ידי החברה עקב פיגורים בתשלום, בכפוף להוראות כל דין.
- השתתפות המבוטחים בביטוח קבוצתי ברווחים מנוכה מסעיף פרמיות שהורווחו ברוטו.
- (ב) פרמיות בביטוח כללי נרשמות כהכנסות על בסיס דוחות תפוקה חודשיים. הפרמיות מתייחסות בעיקרן לתקופת ביטוח של שנה. ההכנסות מפרמיה ברוטו ושינויים בפרמיה שטרם הורווחה בגינה, נרשמים בסעיף פרמיות שהורווחו ברוטו.
- פרמיות בענף רכב חובה נרשמות בעת פירעון הפרמיה הואיל והכיסוי הביטוחי מותנה בתשלום הפרמיה.
- פרמיות מפוליסות שתחילת הביטוח שלהן לאחר תאריך הדיווח נרשמות כהכנסות מראש.
- ההכנסות שנכללו בדוחות הכספיים הינן לאחר ביטולים שנתקבלו מבעלי פוליסות, ובניכוי ביטולים והפרשות עקב אי פירעון דמי הביטוח, בכפוף להוראות כל דין ובניכוי השתתפות המבוטחים ברווחים, על בסיס ההסכמים שבתוקף.

2. דמי ניהול

- (א) דמי ניהול בגין חוזי ביטוח חיים וחוזי השקעה תלויי תשואה
- דמי הניהול מחושבים בהתאם להנחיות המפקח על בסיס התשואה וצבירת החסכון של המבוטחים בתיק המשתתף ברווחים.
- דמי הניהול כוללים את המרכיבים דלקמן:
- פוליסות שנמכרות החל מיום 1 בינואר 2004 - דמי ניהול קבועים בלבד.
- בגין פוליסות שנמכרו עד ליום 31 בדצמבר 2003 - דמי ניהול קבועים ומשתנים.
- דמי הניהול הקבועים מחושבים בשיעורים קבועים מצבירת החסכון ונרשמים על בסיס צבירה.
- דמי הניהול המשתנים מחושבים כשיעור מהרווח הריאלי השנתי (מה-1 בינואר ועד ה-31 בדצמבר) שנזקף לפוליסה בניכוי דמי הניהול הקבועים שנגבו מאותה הפוליסה.
- במהלך השנה נרשמים דמי הניהול המשתנים על בסיס צבירה בהתאם לתשואה החודשית הריאלית, ככל שהיא חיובית. בחודשים בהם התשואה הריאלית שלילית מוקטנים דמי הניהול המשתנים עד לגובה סך דמי הניהול המשתנים שנרשמו במצטבר מתחילת השנה. תשואה שלילית שלא בוצעה בגינה הקטנה של דמי הניהול במהלך שנה שוטפת, תנוכה, לצורך חישוב דמי הניהול מתשואה חיובית בתקופות עוקבות.
- (ב) דמי ניהול מקרנות פנסיה ומקופות גמל
- הכנסות מניהול קרנות פנסיה ומקופות גמל נזקפות על בסיס יתרות הנכסים המנוהלים ועל בסיס התקבולים מהעמיתים, בהתאם להנחיות המפקח.
- (ג) דמי ניהול מקרנות נאמנות ומניהול תיקי לקוחות
- הכנסות מדמי ניהול מקרנות נאמנות והכנסות מניהול תיקי השקעות נזקפות על בסיס יתרות הנכסים המנוהלים.

3. עמלות

- הכנסות מעמלות ביטוח כללי בסוכנויות ביטוח מוכרות כהכנסה בעת התהוותן.
- הכנסות מעמלות מביטוח משנה בביטוח כללי, חיים ובריאות נזקפות בעת התהוותן.
- הכנסות מעמלות ביטוח חיים בסוכנויות ביטוח נזקפות על בסיס מועדי הזכאות לתשלום העמלות על פי ההסכמים עם חברות הביטוח, בניכוי הפרשות להחזרי עמלות עקב ביטולים של פוליסות ביטוח.
4. רווחים (הפסדים) מהשקעות נטו, הכנסות מימון והוצאות מימון - ראה סעיף יא.8 לעיל.
- בדוח על תזרימי המזומנים החברה בחרה להציג ריבית שהתקבלה, דיבידנד שהתקבל וריבית ששולמה במסגרת תזרימי המזומנים מפעילות שוטפת. דיבידנדים ששולמו מוצגים במסגרת תזרימי המזומנים מפעילות מימון.

באור 2 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

כא. הוצאות הנהלה וכלליות

הוצאות הנהלה וכלליות מסווגות להוצאות עקיפות ליישוב תביעות (הנכללות בסעיף תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי הביטוח וחוזי השקעה), להוצאות הקשורות ברכישה (הנכללות בסעיף עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות) וליתרת הוצאות הנהלה וכלליות הנכללות בסעיף זה. הסיווג נערך, בהתאם למודלים פנימיים של הקבוצה המבוססים על הוצאות ישירות שנזקפו והוצאות עקיפות שהועמסו.

כב. מסים על הכנסה

הוצאת מסים על הכנסה כוללת מסים שוטפים ונדחים. מסים שוטפים ונדחים נזקפים לדוח רווח והפסד אלא אם המס נובע מצירוף עסקים או פריטים אשר מוכרים ישירות בהון או ברווח כולל אחר.

מסים שוטפים

המס השוטף הינו סכום המס הצפוי להשתלם (או להתקבל) על ההכנסה החייבת במס לשנה, כשהוא מחושב לפי שיעורי המס החלים לפי החוקים שנחקקו או נחקקו למעשה למועד הדיווח וכן התאמות נדרשות בקשר לחבות המס לתשלום בגין שנים קודמות.

מסים נדחים

ההכרה במסים נדחים הינה בהתייחס להפרשים זמניים בין הערך בספרים של נכסים והתחייבויות לצורך דיווח כספי לבין ערכם לצרכי מסים. הקבוצה לא מכירה במסים נדחים לגבי הפרשים הזמניים הבאים: ההכרה לראשונה במוניטין, ההכרה לראשונה בנכסים ובהתחייבויות בעסקה שאינה מהווה צירוף עסקים ושאינה משפיעה על הרווח החשבונאי ועל הרווח לצרכי מס, וכן הפרשים הנובעים מהשקעה בחברות בנות, ובחברות כלולות, במידה ואין זה צפוי שהם יתהפכו בעתיד הנראה לעין ובמידה והקבוצה שולטת במועד היפוך הפרש.

המסים הנדחים בגין נדל"ן להשקעה המוחזקת במטרה להשיב את מרבית (substantially all) ההטבות הכלליות הגלומות בו בדרך של מימוש ולא בדרך של שימוש, נמדדים לפי אופן ההשבה הצפויה של נכס הבסיס, על בסיס מימוש ולא שימוש.

המסים הנדחים נמדדים לפי שיעורי המס הצפויים לחול על הפרשים הזמניים במועד בו ימומשו, בהתבסס על החוקים שנחקקו או שנחקקו למעשה למועד הדיווח.

נכס מס נדחה מוכר בספרים בגין הפסדים מועברים, הטבות מס והפרשים זמניים הניתנים לניכוי כאשר צפוי שבעתיד תהיה הכנסה חייבת, שכנגדה ניתן יהיה לנצל אותם. נכסי המסים הנדחים נבדקים בכל מועד דיווח, ובמידה ולא צפוי כי הטבות המס המתייחסות יתממשו, הם מופחתים.

המדידה של מסים נדחים משקפת את השלכות המס שינבעו מהאופן בו הקבוצה צופה, בתום תקופת הדיווח, להשיב או לסלק את הערך בספרים של נכסים והתחייבויות. עבור נדל"ן להשקעה הנמדד תוך שימוש במודל השווי ההוגן, קיימת הנחה הניתנת להפרכה שהערך בספרים של הנדל"ן להשקעה יושב באמצעות מכירה.

קייזוז נכסי והתחייבויות מסים נדחים

הקבוצה מקזזת נכסי והתחייבויות מסים נדחים במידה וקיימת זכות משפטית הניתנת לאכיפה לקייזוז נכסי והתחייבויות מסים שוטפים, והם מיוחסים לאותה הכנסה חייבת במס הממוסה על ידי אותה רשות מס באותה חברה נישומה, או בחברות שונות, אשר בכוונתן לסלק נכסי והתחייבות מסים שוטפים על בסיס נטו או שנכסי והתחייבויות המסים השוטפים מיושבים בו זמנית.

תוספת מס בגין חלוקת דיבידנד

בחישוב המסים הנדחים לא מובאים בחשבון המסים שהיו חלים במקרה של מימוש ההשקעות בחברות מוחזקות, לרבות חברות מוחזקות שעיסוקן היחיד הינו אחזקה בזכויות במקרקעין, והמאוחזדות בדוחות הסולו של החברה, כל עוד מכירת ההשקעות בחברות מוחזקות אינה צפויה בעתיד הנראה לעין. כמו כן, לא הובאו בחשבון מסים נדחים בגין חלוקת רווחים על ידי חברות מוחזקות כדיבידנדים, כאשר חלוקת הדיבידנד אינה כרוכה בחבות מס נוספת, או כאשר מדיניות הקבוצה שלא ליזום חלוקת דיבידנד על ידי חברה מאוחדת הגוררת חבות מס נוספת.

עסקאות בינחברתיות

מס נדחה בגין עסקאות בינחברתיות בדוח המאוחד נרשם לפי שיעור המס החל על החברה הרוכשת.

עמדות מס לא ודאיות

הפרשה בגין עמדות מס לא וודאיות לרבות הוצאות מס וריבית נוספות, מוכרות כאשר יותר צפוי מאשר לא, כי הקבוצה תידרש למשאביה הכלכליים לסילוק המחויבות.

באור 2 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

כג. רווח (הפסד) למניה

הקבוצה מציגה נתוני רווח למניה בסיסי ומדולל לגבי הון המניות הרגילות שלה. הרווח הבסיסי למניה מחושב על ידי חלוקת הרווח או ההפסד הנקי המיוחסים לבעלי המניות הרגילות של הקבוצה במספר הממוצע המשוקלל של המניות הרגילות שהיו במחזור במשך התקופה. הרווח המדולל למניה נקבע על ידי התאמת הרווח או ההפסד, המתייחס לבעלי המניות הרגילות והתאמת הממוצע המשוקלל של המניות הרגילות שבמחזור, בגין ההשפעות של כל המניות הרגילות הפוטנציאליות המדללות הכוללות כתבי אופציה למניות שהוענקו לעובדים.

כד. יישום לראשונה של תקני דיווח כספי חדשים ותיקונים לתקני חשבונאות קיימים

יישום לראשונה של IFRS 16 - חכירות

בחודש ינואר 2016 פורסם על ידי ה- IASB תקן דיווח כספי בינלאומי 16 - חכירות (להלן - "התקן"). התקן מחליף את תקן חשבונאות בינלאומי 17 (להלן - "התקן הישן"), את פרשנות מספר 4 של הוועדה לפרשנויות ואת פרשנות מספר 15 של הוועדה המתמדת לפרשנויות. בהתאם לתקן, חכירה מוגדרת כחובה, או חלק מחובה, אשר מעביר בתמורה לתשלום את זכות השימוש בנכס לתקופת זמן.

התקן מיושם לראשונה בדוחות כספיים אלה. כמתאפשר על פי התקן בחרה הקבוצה לאמץ את התקן לפי גישת יישום למפרע חלקי כאשר, יתרת נכסי זכות השימוש הינם בגובה יתרת ההתחייבות בגין חכירה.

בהתאם לגישה זו לא נדרשת הצגה מחדש של מספרי ההשוואה. יתרת ההתחייבות למועד יישום התקן לראשונה, מחושבת תוך שימוש בשיעור הריבית התוספת של הקבוצה הקיים במועד יישום התקן לראשונה.

לפירוט בדבר המדיניות החשבונאית המיושמת החל ממועד האימוץ לראשונה של התקן, ראה באור 2.ד.

עיקר ההשפעה של יישום התקן לראשונה הינה בהתייחס לחוזי חכירה קיימים בהן הקבוצה מהווה חוכר. על פי התקן, כאמור בבאור 2.ד לעיל, למעט חריגים, מכירה הקבוצה בגין כל חובה חכירה בה היא מהווה חוכר ביתרת התחייבות כנגד יתרת נכס זכות שימוש וזאת בשונה מהמדיניות שיושמה תחת הוראות התקן הישן לפיו בחוזי חכירה בהן לא הועברו באופן ממשי כל הסיכונים וההטבות הגלומים בבעלות על הנכס החוכר, הוכרו תשלומי החכירה כהוצאה ברווח או הפסד בקו ישר על פני תקופת החכירה.

כתוצאה מיישום התקן, גדלו יתרות הנכסים וההתחייבויות במאזן ליום 1 בינואר 2019 בכ-127 מיליון ש"ח. ההשפעה על דוח רווח והפסד אינה מהותית.

להלן נתונים המתייחסים ליישום לראשונה של התקן ליום 1 בינואר 2019 בגין חוזי חכירה אשר בתוקף במועד היישום לראשונה:

1. הקבוצה העריכה את שיעורי הריבית הנומינלית המתאימים להיוון חוזי החכירה בהתאם לסיכון המימוני של הקבוצה, בהתאם למח"מ חוזי החכירה. שיעור הריבית התוספתי הממוצע המשוקלל ששימש להיוון תשלומי החכירה העתידיים בחישוב יתרת ההתחייבות בגין חכירה במועד היישום לראשונה של התקן הינו בין 1.17% לבין 3.5%.

2. הקלות אשר יושמו בעת יישום לראשונה של התקן:

- (א) הקבוצה בחרה להשתמש בשיעור היוון יחיד עבור חוזי חכירה הכוללים מאפיינים דומים.
- (ב) בחלק מקבוצות נכס הבסיס, הקבוצה בחרה שלא להכיר ביתרת התחייבות בגין חכירה ויתרת נכס זכות שימוש בגין חכירות אשר למועד היישום לראשונה תקופת החכירה הינה קצרה מ-12 חודשים. חכירות אלו מטופלות כחכירות לטווח קצר.

באור 2 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

כה. גילוי לתקני IFRS חדשים בתקופה לפני יישומם:

1. IFRS17 - חוזי ביטוח

בחודש מאי 2017 פרסמה הועדה לתקני חשבונאות בינלאומיים (IASB) את תקן דיווח כספי בינלאומי מספר 17 בדבר חוזי ביטוח (להלן - התקן החדש).

התקן החדש קובע כללים להכרה, מדידה, הצגה וגילוי בקשר לחוזי ביטוח ומחליף את ההוראות הקיימות בנושא. התקן החדש צפוי לגרום לשינויים משמעותיים בדיווח הכספי של חברות ביטוח.

בהתאם לתקן החדש יש למדוד את ההתחייבות הביטוחית כערך הנוכחי של תזרימי המזומנים הצפויים מחוזי הביטוח תוך התחשבות באי הוודאות הגלומה בתחזיות אלו (מרווח הסיכון). כמו כן, הרווח הגלום הצפוי בחוזי הביטוח הנגזר מהחישובים כאמור יוכר על פני תקופת הכיסוי, וההשפעה של שינויים בהנחות (למעט ריבית) תיפרס גם היא על פני תקופת הכיסוי. הפסד יוכר באופן מיידי אם קבוצת חוזי ביטוח אינה צפויה להיות רווחית או הופכת למפסידה.

לגבי חוזי ביטוח מסוימים (בדרך כלל חוזי ביטוח אלמנטרי עם כיסוי ביטוחי של עד שנה) ניתן ליישם מודל מדידה פשוט יותר.

התקן החדש ייושם החל מיום 1 בינואר 2021. אימוץ מוקדם אפשרי, כל עוד IFRS9 מכשירים פיננסיים, מיושם במקביל. בחודש מרס 2020 הוחלט ב-IASB להציע דחייה של מועד היישום לראשונה של IFRS17 ליום 1 בינואר 2023.

בהתאם לטיטוט מכתב שנשלחה למנהלי חברות הביטוח בחודש פברואר 2020 ככונת רשות שוק ההון ביטוח וחיסכון לקבוע את מועד היישום לראשונה של התקן בישראל לתקופות הרבעוניות והשנתיות המתחילות ביום 1 בינואר 2023 או לאחריו.

התקן החדש ייושם למפרע. אם יישום למפרע אינו מעשי ניתן לבחור באחת משתי הגישות הבאות:

(א) גישת יישום למפרע חלקי.

(ב) גישת השווי ההוגן.

החברה אישרה תוכנית היערכות ליישום התקן ובוחנת את השלכותיו על הדוחות הכספיים.

2. IFRS9 - מכשירים פיננסיים

בחודש יולי 2014 ה-IASB פרסם את הנוסח המלא והסופי של IFRS9 - מכשירים פיננסיים, המחליף את IAS39 - מכשירים פיננסיים: הכרה ומדידה. IFRS9 ("התקן החדש") משנה בעיקר את הוראות הסיווג והמדידה של נכסים פיננסיים והוא חל על כל הנכסים הפיננסיים שבתחולת IAS39.

התקן החדש קובע כי בעת ההכרה לראשונה כל הנכסים הפיננסיים יימדדו בשווי הוגן. בתקופות עוקבות יש למדוד מכשירי חוב בעלות מופחתת רק אם מתקיימים שני התנאים המצטברים הבאים:

- הנכס מוחזק במסגרת מודל עסקי שמטרתו היא להחזיק בנכסים על מנת לגבות את תזרימי המזומנים החוזיים הנובעים מהם ("מבחן הקרן והריבית בלבד").
- על פי התנאים החוזיים של הנכס הפיננסי, החברה זכאית, במועדים מסוימים, לקבל תזרימי מזומנים המהווים אך ורק תשלומי קרן ותשלומי ריבית על יתרת קרן.

המדידה העוקבת של כל יתר מכשירי החוב והנכסים הפיננסיים האחרים תהיה על פי שווי הוגן. התקן החדש קובע הבחנה בין מכשירי חוב אשר ימדדו בשווי הוגן דרך רווח או הפסד ומכשירי חוב שימדדו בשווי הוגן דרך רווח כולל אחר.

נכסים פיננסיים שהינם מכשירים הוניים יימדדו בתקופות עוקבות בשווי הוגן, וההפרשים ייזקפו לרווח והפסד או לרווח (הפסד) כולל אחר, על פי בחירת החברה לגבי כל מכשיר ומכשיר. אם מדובר במכשירים הוניים המוחזקים למטרות מסחר, חובה למדוד אותם בשווי הוגן דרך רווח או הפסד.

כמו כן, התקן החדש כולל מודל חדש הבנוי משלושה שלבים למדידת ירידת ערך של מכשירי חוב פיננסיים אשר אינם נמדדים בשווי הוגן דרך רווח או הפסד ומתבסס על הפסדי אשראי צפויים (Expected Credit Loss Model) כל שלב קובע את אופן המדידה של הפסדי האשראי הצפויים וזאת בהתבסס על שינויים שחלו בסיכון האשראי של מכשיר החוב. כמו כן, ניתנת הקלה במודל זה לנכסים פיננסיים בעלי תקופות אשראי קצרות, כגון לקוחות.

לעניין גריעה ובנושא התחייבויות פיננסיות קובע התקן החדש את אותן הוראות שנדרשות לפי הוראות IAS39 לגבי גריעה ולגבי התחייבויות פיננסיות שלא נבחרה לגביהן חלופת השווי ההוגן.

לגבי התחייבויות שלגביהן נבחרה חלופת השווי ההוגן, סכום השינוי בשווי ההוגן של ההתחייבות - המיוחס לשינויים בסיכון האשראי של החברה - ייזקף לרווח כולל אחר. כל יתר השינויים בשווי ההוגן ייזקפו לרווח או הפסד.

באור 2 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

כה. גילוי לתקני IFRS חדשים בתקופה לפני יישומם: (המשך)

2. IFRS9 - מכשירים פיננסיים (המשך)

התקן החדש כולל דרישות חדשות בנוגע לחשבונאות גידור.

התקן ייושם החל מהתקופות השנתיות המתחילות ביום 1 בינואר 2018.

בחודש ספטמבר 2016 פורסם תיקון לתקן IFRS4 אשר מתיר לישות שמנפיקה חוזי ביטוח לאמץ את IFRS9 עם התאמות ("The overlay Approach") או לדחות את אימוץ IFRS9 ליום 1 בינואר 2021 ("גישת הדחיה" או "הפטור הזמני").

בחודש מרס 2020 פורסמה הצעה לתיקון IFRS 4, במסגרתה מוצעת בין היתר הארכה של הפטור הזמני מיישום IFRS9 לחברות ביטוח אשר אימצו את גישת הדחיה, עד ליום 1 בינואר 2023.

לצורך יישום גישת הדחיה על הישות לעמוד בקריטריונים הבאים:

(א) הישות לא יישמה קודם לכן גרסה כלשהי של IFRS9.

(ב) פעילויות הישות הן באופן ניכר פעילויות הקשורות לביטוח.

בהתאם לתקן, פעילויות הישות הן באופן ניכר פעילויות הקשורות לביטוח כאשר:

(א) הערך בספרים של התחייבויותיה הנובע מחוזי ביטוח, כולל רכיבי פיקדון או נגזרים משובצים אשר הופרדו מחוזי הביטוח, הוא משמעותי ביחס לסך הערך בספרים של כלל התחייבויות; וכן

(ב) שיעור הערך בספרים של ההתחייבויות הקשורות לביטוח ביחס לסך הערך בספרים של כלל ההתחייבויות הינו:

- גדול מ-90% או;

- בין 80% ל-90% כולל, וכן למבטח אין פעילות משמעותית שאיננה קשורה לביטוח.

החברה מיישמת את הפטור הזמני מ-IFRS9 כפי שמתאפשר על ידי IFRS4 מאחר והיא עומדת בקריטריונים לעיל שכן פעילויותיה קשורות בעיקרן לביטוח. ליום 31 בדצמבר 2015, הערך בספרים של התחייבויות החברה הנובעות מחוזים שבתחילת IFRS4 מהווה כ-94% מסך הערך בספרים של התחייבויות החברה. מאז אותו מועד לא חלו שינויים בפעילות החברה המחייבים הערכה מעודכנת.

3. IFRIC 23 - טיפול באי-ודאות הקשורה למסים על ההכנסה

בחודש יוני 2017 פרסם ה- IASB את IFRIC 23 - טיפול באי-ודאות הקשורה למסים על ההכנסה (להלן - הפרשנות). הפרשנות מבהירה את כללי ההכרה והמדידה של נכסים או התחייבויות בהתאם להוראות IAS 12 מסים על ההכנסה במצבים בהם קיימת אי-ודאות הקשורה למסים על ההכנסה. הפרשנות מתייחסת ומספקת הנחיות לבחינת קיבוץ מקרים של אי-ודאות המתייחסים למסים על הכנסה, בחינת התייחסות של רשויות המס, מדידת השלכות אי-הודאות הקשורה למסים על הכנסה על הדוחות הכספיים וכן טיפול בשינויים בעובדות ובנסיבות של אי-הודאות.

ליישום הפרשנות לראשונה לא הייתה השפעה מהותית על הדוחות הכספיים של החברה.

כ. להלן שיעורי השינוי של מדד המחירים לצרכן ושער החליפין של הדולר

שער חליפין יציג של הדולר ארה"ב	מדד המחירים לצרכן		
	מדד ידוע	מדד בגין	
	%		
(7.8)	0.3	0.6	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019
8.1	1.2	0.8	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018
(9.8)	0.3	0.4	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017

באור 3 - מגזרי פעילות

א. כללי

באור מגזרי פעילות כולל מספר מגזרים המהווים יחידות עסקיות אסטרטגיות של הקבוצה. יחידות עסקיות אלה כוללות מגוון מוצרים ומנוהלות בנפרד לצורך הקצאת משאבים והערכת ביצועים. המוצרים בבסיס כל מגזר דומים בעיקרם לעניין מהותם, אופן הפצתם, תמהיל הלקוחות, מהות הסביבה המפקחת וכן במאפיינים כלכליים ודמוגרפיים ארוכי טווח הנגזרים מחשיפה בעלת מאפיינים דומים לסיכונים ביטוחיים. כמו כן, לתוצאות תיק ההשקעות המוחזק כנגד ההתחייבויות הביטוחיות עשויה להיות השפעה ניכרת על הרווחיות.

תוצאות, נכסי והתחייבויות כל מגזר כוללים פריטים המיוחסים ישירות למגזר ופריטים אשר ניתן ליחסם על בסיס סביר. כללי החשבונאות שישומו בדיווח המגזרי תואמים את כללי החשבונאות המקובלים שאומצו לצורך העריכה וההצגה של הדוחות הכספיים המאוחדים של הקבוצה.

1. מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח

מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח כולל את ענפי ביטוח חיים, פנסיה וגמל והוא מתמקד בעיקר בחסכון לטווח ארוך (במסגרת פוליסות ביטוח לסוגיהן, קרנות פנסיה וקופות גמל לרבות קרנות השתלמות) וכן בכיסויים ביטוחיים של סיכונים שונים כגון: מוות, נכות, אובדן כושר עבודה ועוד.

בהתאם להוראות המפקח מפורט מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח לביטוח חיים, פנסיה וגמל.

2. מגזר ביטוח בריאות

מגזר ביטוח בריאות מרכז את כל פעילות הקבוצה בביטוח בריאות - המגזר כולל ביטוח סיעודי, ביטוח הוצאות רפואיות, ניתוחים, השתלות, ביטוח שיניים ועוד.

3. מגזר ביטוח כללי

מגזר הביטוח הכללי כולל את ענפי החבויות והרכוש. בהתאם להוראות המפקח מפורט מגזר הביטוח הכללי לפי ענפי רכב חובה, רכב רכוש, ענפי רכוש אחרים, וענפי חבויות אחרים.

• ענף רכב חובה

ענף רכב חובה מתמקד בכיסוי אשר רכישתו על ידי בעל הרכב או הנהג בו היא חובה על פי דין ואשר מעניק כיסוי לנזק גוף (לנהג הרכב, לנוסעים ברכב או להולכי רגל) כתוצאה משימוש ברכב מנועי.

• ענף רכב רכוש

ענף רכב רכוש מתמקד בכיסוי נזקי רכוש לרכב המבוטח ונזקי רכוש שהרכב המבוטח יגרום לצד שלישי.

• ענפי חבויות אחרים

ענפי החבויות מיועדים לכיסוי של חבויות המבוטח בגין נזק שהוא יגרום לצד שלישי. ענפים אלו כוללים:

אחריות כלפי צד ג', אחריות מעבידים, אחריות מקצועית, אחריות המוצר, גוף אוניות וגוף מטוסים.

• ענפי רכוש ואחרים

יתר ענפי ביטוח כללי שאינם רכב וחבויות לרבות אובדן רכוש, מקיף בתי עסק, מקיף דירות, בנקים למשכנתאות, תאונות אישיות, מטענים בהובלה, ביטוח הנדסי וסיכונים אחרים.

4. מגזרי פעילות אחרים

מגזרי פעילות אחרים כוללים תוצאות מפעילות סוכנויות ביטוח.

5. פעילות שאינה מיוחסת למגזרי פעילות

פעילות זו כוללת חלק ממטה הקבוצה שאינו מיוחס למגזרי הפעילות, פעילויות נלוות/משיקות לפעילות הקבוצה, והחזקת נכסים והתחייבויות כנגד הון החברה בהתאם לתקנות ההון.

באור 3 - מגזרי פעילות (המשך)

ב. מגזר בר דיווח

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019

סך הכל	התאמות וקיזוזים	לא מיוחס למגזרי פעילות	מגזרי פעילות אחרים אלפי ש"ח	ביטוח כללי	בריאות	ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח	
13,709,274	-	-	-	2,333,452	1,610,868	9,764,954	פרמיות שהורווחו ברוטו
754,829	-	-	-	462,604	94,472	197,753	פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה
12,954,445	-	-	-	1,870,848	1,516,396	9,567,201	פרמיות שהורווחו בשייר
14,878,994	(29,152)	352,445	245	191,862	363,470	14,000,124	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
2,191,387	-	-	-	-	-	2,191,387	הכנסות מדמי ניהול
331,229	(152,832)*	-	336,523	83,798	575	63,165	הכנסות מעמלות
127,998	(4,514)	58,875	33,943	727	-	38,967	הכנסות אחרות
30,484,053	(186,498)	411,320	370,711	2,147,235	1,880,441	25,860,844	סך הכל הכנסות
28,853,953	(1,200)	-	-	1,587,085	1,877,528	25,390,540	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו
395,037	-	-	-	219,181	93,725	82,131	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
28,458,916	(1,200)	-	-	1,367,904	1,783,803	25,308,409	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
1,803,323	(154,497)	-	150,667	448,911	478,127	880,115	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
973,918	(12,847)	67,684	154,180	60,832	84,713	619,356	הוצאות הנהלה וכלליות
19,263	-	3,944	4,285	7,007	-	4,027	הוצאות אחרות
172,510	(21,026)	173,275	2,710	1,319	699	15,533	הוצאות מימון
31,427,930	(189,570)	244,903	311,842	1,885,973	2,347,342	26,827,440	סך הכל הוצאות
14,706	-	8,217	513	(633)	-	6,609	חלק ברווחי (הפסדי) חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
(929,171)	3,072	174,634	59,382	260,629	(466,901)	(959,987)	רווח (הפסד) לפני מסים על הכנסה
1,077,735	-	503,302	(1,411)	143,188	29,072	403,584	רווח (הפסד) כולל אחר לפני מסים על הכנסה
148,564	3,072	677,936	57,971	403,817	(437,829)	(556,403)	סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לתקופה לפני מסים על הכנסה

* נובע מהכנסות מעמלות שמתקבלות בסוכנויות שבבעלות הקבוצה, מהפעילות בתחום ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח בסך של 109,365 אלפי ש"ח, בתחום ביטוח בריאות בסך של 26,157 אלפי ש"ח ובתחום ביטוח כללי בסך של 17,310 אלפי ש"ח.

באור 3 - מגזרי פעילות (המשך)
ב. מגזר בר דיווח (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018							
סך הכל	התאמות וקיזוזים	לא מיוחס למגזרי פעילות	מגזרי פעילות אחרים אלפי ש"ח	ביטוח כללי	בריאות	ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח	
13,382,300	-	-	-	2,407,721	1,486,789	9,487,790	פרמיות שהורווחו ברוטו
734,310	-	-	-	451,258	87,412	195,640	פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה
12,647,990	-	-	-	1,956,463	1,399,377	9,292,150	פרמיות שהורווחו בשייר
1,346,302	(25,676)	144,378	572	130,824	27,780	1,068,424	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
1,260,035	-	-	-	-	-	1,260,035	הכנסות מדמי ניהול
362,185	(155,859) ^(*)	-	341,080	78,190	15,783	82,991	הכנסות מעמלות
43,106	(3,993)	9,764	35,565	1,770	-	-	הכנסות אחרות
15,659,618	(185,528)	154,142	377,217	2,167,247	1,442,940	11,703,600	סך הכל הכנסות
12,339,759	(1,200)	-	-	1,687,164	921,608	9,732,187	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו
329,431	-	-	-	201,207	51,312	76,912	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
12,010,328	(1,200)	-	-	1,485,957	870,296	9,655,275	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
1,772,956	(153,878)	-	152,115	479,095	433,240	862,384	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
915,372	(12,732)	41,997	157,189	54,025	76,388	598,505	הוצאות הנהלה וכלליות
41,903	-	1,562	4,746	8,480	-	27,115	הוצאות אחרות
174,272	(15,737)	171,089	384	4,445	401	13,690	הוצאות מימון
14,914,831	(183,547)	214,648	314,434	2,032,002	1,380,325	11,156,969	סך הכל הוצאות
24,052	-	12,669	58	564	-	10,761	חלק ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
768,839	(1,981)	(47,837)	62,841	135,809	62,615	557,392	רווח (הפסד) לפני מסים על הכנסה
(669,677)	-	(219,958)	686	(141,840)	(34,053)	(274,512)	רווח (הפסד) כולל אחר לפני מסים על הכנסה
99,162	(1,981)	(267,795)	63,527	(6,031)	28,562	282,880	סך כל הרווח (הפסד) הכולל לתקופה לפני מסים על הכנסה

^(*) נובע מהכנסות מעמלות שמתקבלות בסוכנויות שבבעלות הקבוצה, מהפעילות בתחום ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח בסך של 110,541 אלפי ש"ח, בתחום ביטוח בריאות בסך של 29,229 אלפי ש"ח ובתחום ביטוח כללי בסך של 16,089 אלפי ש"ח.

באור 3 - מגזרי פעילות (המשך)
ב. מגזר בר דיווח (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017

סך הכל	התאמות וקיזוזים	לא מיוחס למגזרי פעילות	מגזרי פעילות אחרים אלפי ש"ח	ביטוח כללי	בריאות	ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח	
12,622,168	-	-	-	2,380,841	1,325,697	8,915,630	פרמיות שהורווחו ברוטו
769,593	-	-	-	482,625	114,348	172,620	פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה
11,852,575	-	-	-	1,898,216	1,211,349	8,743,010	פרמיות שהורווחו בשייר
9,548,214	(24,383)	171,938	76	138,366	210,420	9,051,797	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
1,872,811	-	-	-	-	-	1,872,811	הכנסות מדמי ניהול
332,578	(168,658)*	-	336,772	74,967	27,980	61,517	הכנסות מעמלות
37,665	(6,329)	6,631	35,794	1,569	-	-	הכנסות אחרות
23,643,843	(199,370)	178,569	372,642	2,113,118	1,449,749	19,729,135	סך הכל הכנסות
20,780,873	(1,200)	-	-	1,826,649	1,019,380	17,936,044	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו
411,019	-	-	-	254,131	78,004	78,884	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
20,369,854	(1,200)	-	-	1,572,518	941,376	17,857,160	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
1,659,435	(165,538)	-	132,328	464,199	385,485	842,961	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
932,054	(15,358)	45,307	176,422	50,713	75,926	599,044	הוצאות הנהלה וכלליות
26,647	-	1,322	4,703	9,955	-	10,667	הוצאות אחרות
129,343	(14,154)	131,502	410	(2,383)	327	13,641	הוצאות (הכנסות) מימון
23,117,333	(196,250)	178,131	313,863	2,095,002	1,403,114	19,323,473	סך הכל הוצאות
40,560	-	21,196	198	882	-	18,284	חלק ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
567,070	(3,120)	21,634	58,977	18,998	46,635	423,946	רווח לפני מסים על הכנסה
370,122	-	138,174	660	88,113	10,552	132,623	רווח כולל אחר לפני מסים על הכנסה
937,192	(3,120)	159,808	59,637	107,111	57,187	556,569	סך כל הרווח הכולל לתקופה לפני מסים על הכנסה

* נובע מהכנסות מעמלות שמתקבלות בסוכנויות שבבעלות הקבוצה, מהפעילות בתחום ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח בסך של 121,226 אלפי ש"ח, בתחום ביטוח בריאות בסך של 26,019 אלפי ש"ח ובתחום ביטוח כללי בסך של 21,413 אלפי ש"ח.

באור 3 - מגזרי פעילות (המשך)

ג. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019				
סה"כ	גמל	פנסיה	ביטוח חיים	
אלפי ש"ח				
9,764,954	-	-	9,764,954	פרמיות שהורווחו ברוטו
197,753	-	-	197,753	פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה
9,567,201	-	-	9,567,201	פרמיות שהורווחו בשייר
14,000,124	1,662	5,843	13,992,619	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
2,191,387	114,919	353,120	1,723,348	הכנסות מדמי ניהול
63,165	-	-	63,165	הכנסות מעמלות
38,967	-	-	38,967	הכנסות אחרות
25,860,844	116,581	358,963	25,385,300	סך הכל הכנסות
25,390,540	-	-	25,390,540	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו
82,131	-	-	82,131	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
25,308,409	-	-	25,308,409	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
880,115	50,093	125,068	704,954	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
619,356	58,571	193,728	367,057	הוצאות הנהלה וכלליות
4,027	4,027	-	-	הוצאות אחרות
15,533	-	-	15,533	הוצאות מימון
26,827,440	112,691	318,796	26,395,953	סך הכל הוצאות
6,609	-	-	6,609	חלק הקבוצה ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
(959,987)	3,890	40,167	(1,004,044)	רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
403,584	2,225	7,766	393,593	רווח כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
(556,403)	6,115	47,933	(610,451)	סך כל הרווח (הפסד) הכולל לתקופה לפני מסים על ההכנסה

באור 3 - מגזרי פעילות (המשך)

ג. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018				
סה"כ	גמל	פנסיה	ביטוח חיים	
אלפי ש"ח				
9,487,790	-	-	9,487,790	פרמיות שהורוחו ברוטו
195,640	-	-	195,640	פרמיות שהורוחו על ידי מבטחי משנה
9,292,150	-	-	9,292,150	פרמיות שהורוחו בשייר
1,068,424	1,735	6,630	1,060,059	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
1,260,035	112,207	346,619	801,209	הכנסות מדמי ניהול
82,991	-	-	82,991	הכנסות מעמלות
11,703,600	113,942	353,249	11,236,409	סך הכל הכנסות
9,732,187	-	-	9,732,187	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו
76,912	-	-	76,912	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
9,655,275	-	-	9,655,275	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
862,384	49,515	127,350	685,519	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
598,505	55,134	174,308	369,063	הוצאות הנהלה וכלליות
27,115	27,115	-	-	הוצאות אחרות
13,690	-	-	13,690	הוצאות מימון
11,156,969	131,764	301,658	10,723,547	סך הכל הוצאות
10,761	-	-	10,761	חלק הקבוצה ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
557,392	(17,822)	51,591	523,623	רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
(274,512)	(1,148)	(4,548)	(268,816)	הפסד כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
282,880	(18,970)	47,043	254,807	סך כל הרווח (הפסד) הכולל לתקופה לפני מסים על ההכנסה

באור 3 - מגזרי פעילות (המשך)

ג. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017				
סה"כ	גמל	פנסיה	ביטוח חיים	
אלפי ש"ח				
8,915,630	-	-	8,915,630	פרמיות שהורווחו ברוטו
172,620	-	-	172,620	פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה
8,743,010	-	-	8,743,010	פרמיות שהורווחו בשייר
9,051,797	903	2,882	9,048,012	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
1,872,811	114,430	347,024	1,411,357	הכנסות מדמי ניהול
61,517	-	-	61,517	הכנסות מעמלות
19,729,135	115,333	349,906	19,263,896	סך הכל הכנסות
17,936,044	-	-	17,936,044	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו
78,884	-	-	78,884	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
17,857,160	-	-	17,857,160	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
842,961	45,860	154,284	642,817	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
599,044	56,699	172,734	369,611	הוצאות הנהלה וכלליות
10,667	10,667	-	-	הוצאות אחרות
13,641	-	-	13,641	הוצאות מימון
19,323,473	113,226	327,018	18,883,229	סך הכל הוצאות
18,284	-	-	18,284	חלק הקבוצה ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
423,946	2,107	22,888	398,951	רווח לפני מסים על ההכנסה
132,623	629	1,647	130,347	רווח כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
556,569	2,736	24,535	529,298	סך כל הרווח הכולל לתקופה לפני מסים על ההכנסה

באור 3 - מגזרי פעילות (המשך)

ד. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח כללי

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019				
רכב חובה	רכב רכוש	ענפי רכוש ואחרים ^(*) אלפי ש"ח	ענפי חבויות אחרים ^(*)	סה"כ
484,927	835,639	633,942	376,500	2,331,008
9,687	6,127	331,953	117,616	465,383
475,240	829,512	301,989	258,884	1,865,625
(8,783)	24,238	13	(10,245)	5,223
466,457	853,750	302,002	248,639	1,870,848
96,544	20,465	7,835	67,018	191,862
-	-	66,017	17,781	83,798
364	77	34	252	727
563,365	874,292	375,888	333,690	2,147,235
458,866	575,697	283,340	269,182	1,587,085
12,106	2,725	143,172	61,178	219,181
446,760	572,972	140,168	208,004	1,367,904
46,967	160,848	162,798	78,298	448,911
14,444	17,142	15,503	13,743	60,832
1,786	3,116	1,133	972	7,007
1,276	318	(1,181)	906	1,319
511,233	754,396	318,421	301,923	1,885,973
(316)	(67)	(30)	(220)	(633)
51,816	119,829	57,437	31,547	260,629
71,592	15,140	6,775	49,681	143,188
123,408	134,969	64,212	81,228	403,817
2,191,422	496,532	589,436	1,911,964	5,189,354
2,093,438	494,794	242,642	1,502,485	4,333,359

^(*) ענפי רכוש ואחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח מקיף דירות, מקיף בתי עסק, מטענים בהובלה וביטוח הנדסי אשר הפעילות בגינם מהווה כ-97% מסך הפרמיות בענפים אלו.
 ענפי חבויות אחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח אחריות מעבידים, אחריות צד שלישי ואחריות מקצועית אשר הפעילות בגינם מהווה כ-88% מסך הפרמיות בענפים אלו.

באור 3 - מגזרי פעילות (המשך)

ד. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח כללי (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018				
רכב חובה	רכב רכוש	ענפי רכוש ואחרים* אלפי ש"ח	ענפי חבויות אחרים* (סה"כ)	סה"כ
פרמיות ברוטו	506,746	624,043	340,911	2,402,129
פרמיות ביטוח משנה	11,222	324,785	115,254	457,085
פרמיות בשייר	495,524	299,258	225,657	1,945,044
שינוי ביתרת פרמיה שטרם הורווחה, בשייר	12,514	210	8,940	11,419
פרמיות שהורווחו בשייר	508,038	299,468	234,597	1,956,463
רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון	63,786	8,982	44,044	130,824
הכנסות מעמלות	-	64,047	14,051	78,190
הכנסות אחרות	883	85	609	1,770
סך הכל הכנסות	572,707	372,582	293,301	2,167,247
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו	497,514	246,982	307,624	1,687,164
חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר	1,385	111,323	86,113	201,207
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר	496,129	135,659	221,511	1,485,957
עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות	59,651	160,311	72,199	479,095
הוצאות הנהלה וכלליות	13,106	13,219	11,336	54,025
הוצאות אחרות	2,161	1,303	984	8,480
הוצאות מימון	774	2,920	552	4,445
סך הכל הוצאות	571,821	313,412	306,582	2,032,002
חלק ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני	281	27	194	564
רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה	1,167	59,197	(13,087)	135,809
הפסד כולל אחר לפני מסים על הכנסה	(70,722)	(6,802)	(48,813)	(141,840)
סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לתקופה לפני מסים על הכנסה	(69,555)	52,395	(61,900)	(6,031)
התחייבויות בגין חוזי ביטוח, ברוטו ליום 31 בדצמבר 2018	2,210,305	541,788	1,852,765	5,165,036
התחייבויות בגין חוזי ביטוח, בשייר ליום 31 בדצמבר 2018	2,080,597	539,869	1,465,186	4,323,720

* ענפי רכוש ואחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח מקיף דירות, מקיף בתי עסק, מטענים בהובלה וביטוח הנדסי אשר הפעילות בגינם מהווה כ-97% מסך הפרמיות בענפים אלו.

ענפי חבויות אחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח אחריות מעבידים, אחריות צד שלישי ואחריות מקצועית אשר הפעילות בגינם מהווה כ-86% מסך הפרמיות בענפים אלו.

באור 3 - מגזרי פעילות (המשך)

ד. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח כללי (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017					
סה"כ	ענפי חבויות אחרים ^(*)	ענפי רכוש ואחרים ^(*) אלפי ש"ח	רכב רכוש	רכב חובה	
2,202,009	350,667	678,869	743,904	428,569	פרמיות ברוטו
506,940	108,490	379,985	7,268	11,197	פרמיות ביטוח משנה
1,695,069	242,177	298,884	736,636	417,372	פרמיות בשייר
203,147	(18,079)	(6,364)	143,300	84,290	שינוי ביתרת פרמיה שטרם הורווחה, בשייר
1,898,216	224,098	292,520	879,936	501,662	פרמיות שהורווחו בשייר
138,366	48,422	4,133	18,316	67,495	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
74,967	11,050	63,620	297	-	הכנסות מעמלות
1,569	536	83	203	747	הכנסות אחרות
2,113,118	284,106	360,356	898,752	569,904	סך הכל הכנסות
1,826,649	278,497	303,358	671,636	573,158	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
254,131	53,248	181,356	2,916	16,611	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר
1,572,518	225,249	122,002	668,720	556,547	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
464,199	65,500	163,837	174,728	60,134	הוצאות הנהלה וכלליות
50,713	11,073	13,219	13,604	12,817	הוצאות אחרות
9,955	1,405	1,736	4,275	2,539	הוצאות (הכנסות) מימון
(2,383)	369	(3,405)	145	508	
2,095,002	303,596	297,389	861,472	632,545	סך הכל הוצאות
882	301	47	114	420	חלק ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
18,998	(19,189)	63,014	37,394	(62,221)	רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
88,113	30,083	4,718	11,376	41,936	רווח כולל אחר לפני מסים על הכנסה
107,111	10,894	67,732	48,770	(20,285)	סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לתקופה לפני מסים על הכנסה
5,061,442	1,754,555	598,066	522,229	2,186,592	התחייבויות בגין חוזי ביטוח, ברוטו ליום 31 בדצמבר 2017
4,181,985	1,435,461	228,875	519,145	1,998,504	התחייבויות בגין חוזי ביטוח, בשייר ליום 31 בדצמבר 2017

^(*) ענפי רכוש ואחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח מקיף דירות, מקיף בתי עסק, מטענים בהובלה וביטוח הנדסי אשר הפעילות בגינם מהווה כ-97% מסך הפרמיות בענפים אלו.

ענפי חבויות אחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח אחריות מעבידים, אחריות צד שלישי ואחריות מקצועית אשר הפעילות בגינם מהווה כ-86% מסך הפרמיות בענפים אלו.

באור 3 - מגזרי פעילות (המשך)

ה. פרטים על נכסי והתחייבויות המגזר

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019

סך הכל	התאמות וקיזוזים	לא מיוחס למגזרי פעילות	מגזרי פעילות אחרים אלפי ש"ח	ביטוח כללי	בריאות	ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח	
818,532	-	263,134	97,094	181,742	-	276,562	נכסים
2,046,859	(73,522)	-	-	200,495	578,384	1,341,502	נכסים בלתי מוחשיים
26,627	-	1,629	1,275	4,955	-	18,768	הוצאות רכישה נדחות
6,899,180	-	-	-	-	143,067	6,756,113	השקעות בחברות כלולות
839,317	-	44,362	-	141,843	43,336	609,776	נדל"ן להשקעה עבור חוזים תלויי תשואה
1,037,881	-	-	-	855,995	62,427	119,459	נדל"ן להשקעה - אחר
714,038	-	-	-	398,786	44,641	270,611	נכסי ביטוח משנה
98,208,830	-	-	-	-	1,961,559	96,247,271	פרמיות לגביה
11,850,557	-	4,203,957	7,747	2,424,305	209,693	5,004,855	השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה
25,480,449	(115,338)	574,483	2,346	566,700	1,023,106	23,429,152	השקעות פיננסיות אחרות:
510,722	-	134,719	1	98,046	11,132	266,824	נכסי חוב סחירים
2,608,904	-	602,887	4,468	431,601	63,268	1,506,680	נכסי חוב שאינם סחירים
40,450,632	(115,338)	5,516,046	14,562	3,520,652	1,307,199	30,207,511	מניות
13,983,926	-	-	-	-	289,982	13,693,944	אחרות
3,244,777	-	1,216,282	72,238	501,801	93,128	1,361,328	סך הכל השקעות פיננסיות אחרות
2,635,530	(552,816)	1,675,934	223,755	128,135	816,750	343,772	מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה
170,906,129	(741,676)	8,717,387	408,924	5,934,404	5,340,473	151,246,617	מזומנים ושווי מזומנים - אחרים
120,216,470	-	-	-	-	2,269,827	117,946,643	סך כל הנכסים
38,616,102	-	-	-	5,189,354	2,210,090	31,216,658	סך כל הנכסים עבור חוזים תלויי תשואה
119,387,098	-	-	-	-	2,475,827	116,911,271	התחייבויות
5,167,669	(188,836)	4,946,808	225,834	11,402	7,920	164,541	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
2,376,947	(505,850)	574,317	183,090	733,648	68,252	1,323,490	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה
165,547,816	(694,686)	5,521,125	408,924	5,934,404	4,762,089	149,615,960	התחייבויות פיננסיות
							התחייבויות אחרות
							סך כל ההתחייבויות

באור 3 - מגזרי פעילות (המשך)

ה. פרטים על נכסי והתחייבויות המגזר (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018

סך הכל	התאמות וקיזוזים	לא מיוחס למגזרי פעילות	מגזרי פעילות אחרים אלפי ש"ח	ביטוח כללי	בריאות	ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח	
804,497	-	232,550	102,610	188,749	-	280,588	נכסים
2,022,770	(75,187)	-	-	190,534	538,488	1,368,935	נכסים בלתי מוחשיים
151,097	-	71,303	1,062	5,722	-	73,010	הוצאות רכישה נדחות
6,230,525	-	-	-	-	131,512	6,099,013	השקעות בחברות כלולות
691,846	-	13,394	-	122,192	23,800	532,460	נדל"ן להשקעה עבור חוזים תלויי תשואה
999,443	-	-	-	841,316	46,523	111,604	נדל"ן להשקעה - אחר
735,878	-	-	-	419,205	42,902	273,771	נכסי ביטוח משנה
86,245,691	-	-	-	-	1,762,138	84,483,553	פרמיות לגביה
							השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה
11,345,221	-	5,169,197	1,216	2,106,945	138,499	3,929,364	השקעות פיננסיות אחרות:
24,661,318	-	526,613	4,973	754,071	827,718	22,547,943	נכסי חוב סחירים
883,652	-	227,913	1	185,079	16,153	454,506	נכסי חוב שאינם סחירים
2,762,813	-	611,822	681	516,219	56,214	1,577,877	מניות
39,653,004	-	6,535,545	6,871	3,562,314	1,038,584	28,509,690	אחרות
10,564,992	-	-	-	-	223,002	10,341,990	סך הכל השקעות פיננסיות אחרות
2,653,438	-	795,685	83,037	635,459	46,693	1,092,564	מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה
2,848,739	(1,311,264)	1,295,713	125,589	269,883	260,241	2,208,577	מזומנים ושווי מזומנים - אחרים
153,601,920	(1,386,451)	8,944,190	319,169	6,235,374	4,113,883	135,375,755	סך כל הנכסים
104,799,754	-	-	-	-	2,005,229	102,794,525	סך כל הנכסים עבור חוזים תלויי תשואה
35,661,315	-	-	-	5,165,036	1,299,590	29,196,689	התחייבויות
103,407,760	-	-	-	-	2,182,812	101,224,948	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
6,507,240	-	5,171,062	1,381	35,473	39,655	1,259,669	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה
2,436,142	(1,336,958)	309,587	317,788	1,034,865	53,338	2,057,522	התחייבויות פיננסיות
148,012,457	(1,336,958)	5,480,649	319,169	6,235,374	3,575,395	133,738,828	התחייבויות אחרות
							סך כל ההתחייבויות

באור 4 - נכסים בלתי מוחשיים

א. הרכב

מוניטין	הפרשים מקוריים המיוחסים לשווי תיקי ביטוח	דמי ניהול עתידיים	תוכנות מחשב אלפי ש"ח	תיק לקוחות	אחר	סך הכל
646,959	739,605	139,890	1,408,620	81,115	17,407	3,033,596
-	2,018	-	134,196	-	-	136,214
-	(1,296)	-	(23,604)	-	-	(24,900)
646,959	740,327	139,890	1,519,212	81,115	17,407	3,144,910
-	-	-	149,636	-	-	149,636
-	-	-	(16,446)	-	-	(16,446)
646,959	740,327	139,890	1,652,402	81,115	17,407	3,278,100
134,102	728,041	109,685	1,171,553	52,356	12,402	2,208,139
-	3,713	4,429	115,864	8,480	983	133,469
22,736	-	-	-	-	-	22,736
-	(327)	-	(23,604)	-	-	(23,931)
156,838	731,427	114,114	1,263,813	60,836	13,385	2,340,413
-	3,128	4,026	118,642	7,007	983	133,786
-	-	-	(14,631)	-	-	(14,631)
156,838	734,555	118,140	1,367,824	67,843	14,368	2,459,568
490,121	5,772	21,750	284,578	13,272	3,039	818,532
490,121	8,900	25,776	255,399	20,279	4,022	804,497

עלות

יתרה ליום 1 בינואר 2018
רכישות ופיתוח עצמי⁽¹⁾
גריעות במשך השנה

יתרה ליום 31 בדצמבר 2018
רכישות ופיתוח עצמי⁽¹⁾
גריעות במשך השנה

יתרה ליום 31 בדצמבר 2019

הפחתה שנצברה והפסדים מירידות ערך שנצברו

יתרה ליום 1 בינואר 2018
הפחתה שהוכרה במהלך השנה
ירידת ערך
גריעות במשך השנה

יתרה ליום 31 בדצמבר 2018
הפחתה שהוכרה במהלך השנה
גריעות במשך השנה

יתרה ליום 31 בדצמבר 2019

ערך בספרים נטו

ביום 31 בדצמבר 2019

ביום 31 בדצמבר 2018

⁽¹⁾ בגין תוכנות מחשב נכללו סכומים בגין פיתוח עצמי בשנים 2019 ו-2018 בסך של כ-113 מיליון ש"ח ובסך של כ-104 מיליון ש"ח, בהתאמה.

באור 4 - נכסים בלתי מוחשיים (המשך)

ב. בחינת ירידת ערך של נכסים לא מוחשיים בעלי אורך חיים בלתי מוגדר

לצורך בחינת ירידת הערך של המוניטין ליום 31 בדצמבר 2019 הוקצה המוניטין ליחידות מניבות המזומנים הבאות: פנסיה, גמל, ביטוח כללי, שירותים פיננסיים ואחרות (סוכנויות ביטוח ופעילויות שאינן מיוחסות למגזרי הפעילות).

להלן הערך בספרים של המוניטין שהוקצה ליחידות מניבות המזומנים הבאות:

ליום 31 בדצמבר		
2018	2019	
אלפי ש"ח		
190,866	190,866	פנסיה
63,621	63,621	גמל
168,470	168,470	ביטוח כללי
67,164	67,164	סוכנויות ביטוח
<u>490,121</u>	<u>490,121</u>	

לצורך בחינת ירידת הערך של המוניטין נבחן הסכום בר ההשבה של היחידה מניבת המזומנים לה הוקצה המוניטין ביחס לערכה בספרים. ככל שהסכום בר ההשבה של היחידה מניבת המזומנים עולה על ערכה בספרים, היחידה והנכסים שהוקצו לה יחשבו כבלתי פגומים בערכם.

הסכום בר ההשבה של יחידת הפנסיה נקבע על בסיס תחזית הכנסות בניכוי הוצאות צפויות מתיק הפנסיה הקיים על בסיס הערך הגלום של תיק זה, בהתאמה לשיעורי היוון ותשואה כלכליים. ההנחות המשמשות לבדיקה זו, כוללות בין היתר הנחות בגין שיעורי דמי הניהול הצפויים, ביטולים, הוצאות תפעול, עמלות ותשואת תיק ההשקעות, הנקבעות מדי שנה על-ידי הנהלת הקבוצה על-פי הסביבה העסקית ורמת התחרות בענף, ניסיון העבר ומחקרים רלוונטיים עדכניים.

הסכום בר ההשבה עולה על הערך בספרים של היחידה.

הסכום בר ההשבה של יחידת הגמל התבסס על שווי השימוש שלה ונקבע על בסיס אומדן תזרימי המזומנים העתידי הנגזר ממכלול הפעילויות של היחידה.

ליום 31 בדצמבר 2019, נמצא כי סכום בר ההשבה של יחידת הגמל היה גבוה מהערך בספרים אשר מורכב בעיקר ממוניטין, דמי ניהול עתידיים והוצאות רכישה נדחות, לפיכך לא הוכר הפסד מירידת ערך (בשנת 2018 הוכר הפסד מירידת ערך בסך של כ-22,686 אלפי ש"ח אשר יוחס למוניטין).

הסכום בר ההשבה של יחידת הביטוח הכללי התבסס על שווי השימוש שלה ונקבע על בסיס אומדן תזרימי המזומנים העתידיים של ענפי הביטוח הכללי.

הסכום בר ההשבה עולה על הערך בספרים של היחידה.

היחידות האחרות מיוחסות לפעילות סוכנויות הביטוח בקבוצה ופעילויות שאינן מיוחסות למגזרי פעילות.

הסכום בר ההשבה של כל אחת מהיחידות האחרות התבסס על שווי השימוש שלהן ונקבע על בסיס אומדן תזרימי המזומנים העתידיים בכל יחידה.

ליום 31 בדצמבר 2019 לא הוכרו ירידות ערך. ליום 31 בדצמבר 2018 הוכרו הפסדים מירידת ערך בסכום שאינו מהותי.

ירידות הערך נכללות בסעיף הוצאות אחרות.

מדידות השווי ההוגן מסווגות ברמה 3 בהיררכיית השווי ההוגן. להגדרת הרמות השונות בהיררכיה ראה באור 2.יא.7 בדבר קביעת השווי ההוגן.

באור 4 - נכסים בלתי מוחשיים (המשך)

ב. בחינת ירידת ערך של נכסים לא מוחשיים בעלי אורך חיים בלתי מוגדר (המשך)

הנחות המפתח ששימשו בחישוב הסכום בר ההשבה

החישוב של ברות ההשבה של יחידת הפנסיה מתבסס בין היתר על ההנחות העיקריות הבאות:

תשואה עתידית על הנכסים לפי שקלול של אג"ח מיועדות ותשואה של השקעות לפי 4% (בשנת 2018 תשואה עתידית על הנכסים לפי שקלול של אג"ח מיועדות וריבית ריאלית חסרת סיכון בתוספת 1%).

שיעור ריבית היוון ריאלי לאחר מס כ- 8%.

החישוב של הסכום בר ההשבה של יחידת הגמל מתבסס על ההנחות העיקריות הבאות:

שיעור ריבית היוון ריאלי לפני מס כ-11.6% ולאחר מס כ-8.2% (בשנת 2018 שיעור ריבית היוון ריאלי לפני מס כ-13.6% ולאחר מס כ-9.8%). שיעור זה נקבע בהתבסס על מודל W.A.C.C, על בסיס פרמטרים האופייניים לפעילות מסוג זה.

שיעור צמיחה ריאלי לטווח ארוך כ-1% (בשנת 2018 שיעור צמיחה ריאלי לטווח ארוך כ-1%). שיעור זה נקבע בהתבסס על שיעור הצמיחה הממוצע לטווח ארוך המקובל בפעילות מסוג זה.

תחזית תזרים המזומנים נבנתה לתקופה של 5 שנים.

החישוב של הסכום בר ההשבה של פעילות קרנות הנאמנות מתבסס על ההנחות העיקריות הבאות:

שיעור ריבית היוון ריאלי לפני מס כ-11.6% ולאחר מס כ-8.4% (בשנת 2018 שיעור ריבית היוון ריאלי לפני מס כ-14.1% ולאחר מס כ-10.2%). שיעור זה נקבע בהתבסס על מודל W.A.C.C, על בסיס פרמטרים האופייניים לפעילות מסוג זה.

שיעור צמיחה ריאלי לטווח הארוך כ-2% (בשנת 2018 שיעור צמיחה ריאלי לטווח הארוך כ-2%). שיעור זה נקבע בהתבסס על שיעור הצמיחה הממוצע לטווח ארוך המקובל בפעילות מסוג זה.

שיעור דמי ניהול ממוצעים בקרנות הנאמנות בטווח הארוך כ-0.45% (בשנת 2018 כ-0.57%).

תחזית תזרים המזומנים נבנתה לתקופה של 5 שנים.

החישוב של הסכום בר ההשבה של יחידת הביטוח הכללי מתבסס על ההנחות העיקריות הבאות:

שיעור ריבית היוון נומינלי לפני מס כ-13.37% ולאחר מס כ-8.8% (בשנת 2018 שיעור ריבית היוון נומינלי לפני מס כ-16.7% ולאחר מס כ-11%), תחזית תזרים המזומנים נבנתה לתקופה של חמש שנים, יחס נזק כולל בענפי הביטוח הכללי השונים של כ-87.64%-103.4% (בשנת 2018 כ-89%-133%), שיעור צמיחת פרמיות בביטוח רכב חובה ורכוש כ-2% ושיעור צמיחת פרמיות ביתר הענפים כ-3% (בשנת 2018 כ-2% בביטוח רכב חובה ורכוש וכ-3% ביתר הענפים), שיעור צמיחה נומינלי של הרווח הביטוחי הנקי לטווח ארוך כ-1.5% (בשנת 2018 כ-1.5%).

החישוב של הסכום בר ההשבה של סוכנויות הביטוח ופעילויות שאינן מיוחסות למגזרי פעילות מתבסס על ההנחות העיקריות הבאות:

ממוצע שיעור הריבית להיוון לפני מס כ-15.2% ולאחר מס כ-11.7% (בשנת 2018 כ-16.5% לפני מס וכ-12.7% לאחר מס), ושיעור הצמיחה לטווח ארוך בעיקר כ-2%-0% (בשנת 2018 כ-2.5%-0%).

שיעורים אלה נקבעו על בסיס פרמטרים האופייניים לפעילות מסוג זה.

באור 5 - הוצאות רכישה נדחות

א. הרכב

ליום 31 בדצמבר	
2018	2019
אלפי ש"ח	
1,108,071	1,081,209
201,485	204,114
1,309,556	1,285,323
522,680	561,041
190,534	200,495
<u>2,022,770</u>	<u>2,046,859</u>

ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח:

ביטוח חיים

פנסיה וגמל

ביטוח בריאות

ביטוח כללי

באור 5 - הוצאות רכישה נדחות (המשך)

ב. התנועה בהוצאות רכישה נדחות בביטוח חיים וחסכון ארוך טווח ובביטוח בריאות

סה"כ	בריאות	ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח			
		סה"כ אלפי ש"ח	פנסיה וגמל	ביטוח חיים	
1,758,467	481,654	1,276,813	218,418	1,058,395	יתרה ליום 1 בינואר 2018
					<u>תוספות</u>
333,851	128,085	205,766	24,419	181,347	עמלות רכישה
166,415	59,416	106,999	12,073	94,926	הוצאות רכישה אחרות
500,266	187,501	312,765	36,492	276,273	סך כל התוספות
271,998	95,019	176,979	53,425 ^(*)	123,554	הפחתה שוטפת
154,499	51,456	103,043	- ^(*)	103,043	הפחתה בגין ביטולים
1,832,236	522,680	1,309,556	201,485	1,108,071	יתרה ליום 31 בדצמבר 2018
					<u>תוספות</u>
294,687	130,184	164,503	32,048	132,455	עמלות רכישה
180,598	64,539	116,059	19,382	96,677	הוצאות רכישה אחרות
475,285	194,723	280,562	51,430	229,132	סך כל התוספות
275,131	100,939	174,192	48,801	125,391	הפחתה שוטפת
186,026	55,423	130,603	-	130,603	הפחתה בגין ביטולים
<u>1,846,364</u>	<u>561,041</u>	<u>1,285,323</u>	<u>204,114</u>	<u>1,081,209</u>	יתרה ליום 31 בדצמבר 2019

^(*) סווג מחדש, לפרטים נוספים ראה באור 2.ד. החל משנת 2018 במגזר פנסיה וגמל נאמד שיעור הביטולים במח"מ ההפחתה.

באור 6 - רכוש קבוע

						א. הרכב ותנועה
						שנת 2019
סה"כ	שיפורים במושכר	ציוד וריהוט משרדי	כלי רכב	מחשבים ותוכנה	קרקע ובנייני משרדים	
אלפי ש"ח						
						<u>עלות</u>
1,190,635	13,552	205,391	707	221,635	749,350	עלות ליום 1 בינואר 2019
123,673	-	-	28,159	-	95,514	השפעת יישום לראשונה של IFRS16
39,595	808	3,175	22,927	10,001	2,684	תוספות במשך השנה (*)
1,316	-	-	625	-	691	עדכונים לנכסי זכות שימוש בגין הצמדות למדד
231,160	-	-	-	-	231,160	הערכה מחדש שהוכרה ברווח כולל אחר (ראה ג' להלן)
(15,675)	(56)	(1,460)	(4,040)	(8,964)	(1,155)	גריעות במשך השנה
<u>1,570,704</u>	<u>14,304</u>	<u>207,106</u>	<u>48,378</u>	<u>222,672</u>	<u>1,078,244</u>	עלות ליום 31 בדצמבר 2019
						<u>פחת שנצבר</u>
596,148	9,811	151,253	274	187,914	246,896	פחת שנצבר ליום 1 בינואר 2019
91,529	532	7,715	19,471	15,950	47,861	תוספות במשך השנה (*)
(255,130)	-	-	-	-	(255,130)	הערכה מחדש שהוכרה ברווח כולל אחר
(14,564)	(56)	(1,258)	(3,264)	(8,870)	(1,116)	גריעות במשך השנה
<u>417,983</u>	<u>10,287</u>	<u>157,710</u>	<u>16,481</u>	<u>194,994</u>	<u>38,511</u>	פחת שנצבר ליום 31 בדצמבר 2019
<u>1,152,721</u>	<u>4,017</u>	<u>49,396</u>	<u>31,897</u>	<u>27,678</u>	<u>1,039,733</u>	עלות מופחתת ליום 31 בדצמבר 2019
			<u>22,897</u>		<u>1,048</u>	(*) מזה בגין נכס זכות שימוש תוספות לעלות במשך השנה
			<u>19,391</u>		<u>12,665</u>	פחת השנה
			<u>31,530</u>		<u>96,070</u>	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2019

באור 6 - רכוש קבוע (המשך)

א. הרכב ותנועה (המשך)

שנת 2018					
סה"כ	שיפורים במושכר	ציד וריהוט משרדי	כלי רכב	מחשבים ותוכנה	קרקע ובנייני משרדים
אלפי ש"ח					
1,174,053	13,640	203,602	732	211,144	744,935
26,991	389	2,649	31	19,450	4,472
(10,409)	(477)	(860)	(56)	(8,959)	(57)
1,190,635	13,552	205,391	707	221,635	749,350
עלות					
עלות ליום 1 בינואר 2018					
תוספות במשך השנה					
גריעות במשך השנה					
עלות ליום 31 בדצמבר 2018					
פחת שנצבר					
פחת שנצבר ליום 1 בינואר 2018					
תוספות במשך השנה					
גריעות במשך השנה					
פחת שנצבר ליום 31 בדצמבר 2018					
עלות מופחתת ליום 31 בדצמבר 2018					

ב. פרטים בדבר זכויות במקרקעין המשמשות את הקבוצה כרכוש קבוע

ליום 31 בדצמבר		
2018	2019	
אלפי ש"ח		
490,928	943,663	בבעלות
11,526	96,070	בחכירה*
502,454	1,039,733	

(* נכסים בחכירה מהוונת בסך של 10,940 אלפי ש"ח (בשנת 2018 - 11,526 אלפי ש"ח) אשר יתרת תקופת החכירה בגינם עולה על 45 שנה.

באור 6 - רכוש קבוע (המשך)

ג. החברה התקשרה עם מעריכי שווי חיצוניים מוסמכים בלתי תלויים, על מנת לקבוע את השווי ההוגן של הקרקע והמבנים אשר בבעלותה. השווי ההוגן נאמד בחודש ספטמבר 2019.

עקב השימוש במודל ההערכה מחדש, נוצרה קרן הערכה מחדש שיתרתה ליום 31 בדצמבר 2019 הינה 486,290 אלפי ש"ח.

לפרטים נוספים ראה באור 2.יב.1.

אם הקרקע והמבנים היו נמדדים תוך שימוש במודל העלות, ערכיהם בדוחות הכספיים היו כדלקמן:

לשנה שהסתיימה ביום
31 בדצמבר
2019
<u>אלפי ש"ח</u>
722,290
<u>255,130</u>
<u>467,160</u>

עלות
פחת שנצבר והפסדים מירידת ערך שנצברו

עלות מופחתת

השווי ההוגן של הקרקע והמבנים נאמד תוך שימוש בטכניקת היוון הכנסות: מודל הערכת השווי מבוסס על הערך הנוכחי של אומדן התזרים התפעולי מהשכרה הנובע מהנכס. לעיתים, השווי ההוגן נקבע בהתבסס על השוואה לעסקאות של נכסים דומים שנערכו לאחרונה בשוק הנדל"ן ביחס לנדל"ן דומה במאפייניו ולרבות מיקום, מצב פיסי, ייעוד וכדומה, במידה שקיימות עסקאות כאלו, ולעיתים מתבצע שילוב בין השוואת עסקאות של נכסים דומים לטכניקת היוון הכנסות.

ד. מידע נוסף

בקבוצה קיימים נכסים שהופחתו במלואם ועדיין מופעלים. עלותם המקורית של הנכסים כאמור ליום 31 בדצמבר 2019 הינה בסך של כ- 278 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2018 כ-250 מיליון ש"ח).

בשנת 2019 גרעה הקבוצה רכוש קבוע שהופחת במלואו ואינו משמש את הקבוצה, אשר עלותו המקורית הינה כ-11 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2018 כ-7 מיליון ש"ח).

ה. גילויים עבור עסקאות חכירה בהן החברה מהווה חוכר

לחברה הסכמי חכירה הכוללים חכירות של מבנים, קרקעות ורכבים, אשר משמשים לצורך קיום הפעילות השוטפת של החברה. הסכמי החכירות של המבנים הינם לתקופה הנעה בין 3 ל-15 שנים, בעוד הסכמי החכירות של רכבים לתקופה של כ-3 שנים.

חלק מהסכמי החכירה שבהן התקשרה החברה כוללים אופציות הארכה ו/או ביטול.

בנוסף החברה חוכרת בחכירה מהוונת קרקעות ומבנים לתקופות של מעל 50 שנים אשר משמשים את החברה לצורך קיום פעילותה השוטפת.

ו. גילויים עבור עסקאות חכירה בהן החברה מהווה חוכר

פירוטים בדבר עסקאות חכירה

לשנה שהסתיימה ביום
31 בדצמבר
2019
<u>אלפי ש"ח</u>
(4,501)
<u>41,389</u>

הוצאות ריבית בגין התחייבויות חכירה
סך תזרים מזומנים שלילי עבור חכירות

אופציות הארכה וביטול

לחברה הסכמי חכירה הכוללים הן אופציות הארכה והן אופציות ביטול. אופציות אלה מקנות לחברה גמישות בניהול עסקאות החכירה והתאמה לצרכים העסקיים של החברה.

החברה מפעילה שיקול דעת משמעותי בבחינה האם ודאי באופן סביר כי אופציות הארכה וביטול ימומשו.

למידע בדבר התחייבויות חכירה ראה באור 24.

השקעות בחברות מוחזקות - באור 7

א. פרטים בדבר חברות בנות

להלן רשימה של החברות הבנות העיקריות של הקבוצה:

זכויות בעלות של הקבוצה בחברה הבת לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		מיקום עיקרי של פעילות החברה	
2018	2019		
%			
100	100	ישראל	מגדל מקפת קרנות פנסיה וקופות גמל בע"מ
100	100	ישראל	יזמה קרן פנסיה לעצמאים בע"מ
100	100	ישראל	מגדל אחזקות וניהול סוכנויות ביטוח בע"מ
100	100	ישראל	מבטח סיימון סוכנויות לביטוח בע"מ
100	100	ישראל	שגיא יוגב סוכנויות ביטוח (1988) בע"מ
100	100	ישראל	שחם סוכנויות ביטוח (1977) בע"מ
73.28	73.28	ישראל	סוכנויות פלתורס ביטוח בע"מ
100	100	ישראל	אחוד רשת סוכנויות ביטוח בע"מ
100	100	ישראל	אורלן סוכנות לביטוח (1994) בע"מ

ב. פרטים בדבר חברות כלולות

1. הרכב החברות הכלולות

ליום 31 בדצמבר 2019

סך הכל	היקף ההשקעה בחברות כלולות אלפי ש"ח	הלוואות	זכויות	מיקום הפעילות העיקרי
		ושטרי הון שהעמידה החברה לחברות כלולות	החברה בהון ובהצבעה	
			%	
26,627	26,627	-		חברות כלולות
26,627	26,627	-		סך הכל חברות כלולות

באור 7 - השקעות בחברות מוחזקות (המשך)

- ב. פרטים בדבר חברות כלולות (המשך)
 1. הרכב החברות הכלולות (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2018

סך הכל	היקף ההשקעה בחברות כלולות אלפי ש"ח	הלוואות	זכויות החברה בהון ובהצבעה %	מיקום הפעילות העיקרי
		ושטרי הון שהעמידה החברה לחברות כלולות		
330,201	330,201	-	26.60	קניון רמת אביב בע"מ ⁽¹⁾
26,961	26,961	-		חברות כלולות אחרות
357,162	357,162	-		סך הכל חברות כלולות
(206,065)	(206,065)	-		סווג כנכס המוחזק למכירה
151,097	151,097	-		סך הכל

⁽¹⁾ בחודש דצמבר 2013 פורסם החוק לקידום התחרות ולצמצום הריכוזיות, התשע"ד-2013 ("חוק הריכוזיות"), הקובע, בין היתר, הוראות לעניין הפרדה בין תאגידים ריאליים משמעותיים לבין גופים פיננסיים משמעותיים, לרבות מבטחים וחברות מנהלות, כגון איסור על מבטח ו/או חברה מנהלת, להחזיק ב-10% או יותר מאמצעי השליטה (לרבות זכויות הצבעה) בתאגיד ריאלי משמעותי מעבר לשש שנים מיום פרסום החוק.

לאור האמור לעיל, ולאור העובדה כי קניון רמת אביב בע"מ (להלן: "הקניון") הינו תאגיד ריאלי משמעותי, כהגדרת מונח זה בחוק הריכוזיות, ליום 31 בדצמבר 2018 סיווגה החברה סכום של 206,065 אלפי ש"ח (זכויות של 16.6% מהון הקניון) כנכס המוחזק למכירה אשר נמדד החל ממועד זה כנמוך מבין ערכו בספרים לבין שווי ההוגן בניכוי עלויות מכירה. החל ממועד זה החברה לא רשמה את חלקה ברווחי הקניון בגין החלק המוחזק למכירה.

במהלך חודש דצמבר 2019, התקשרה מגדל אחזקות נדל"ן בע"מ אשר החזיקה ב-26.6% ממניות חברת הקניון, בהסכם למכירת מלוא החזקותיה בחברת הקניון לבעלת המניות הנוספת בחברת הקניון, מליסרון בע"מ, וזאת בתמורה לסך של 425 מיליון ש"ח בתוספת מע"מ כדין. בגין המכירה כאמור הכירה החברה ברווח לפני מס בסך של כ-84 מיליוני ש"ח.

2. הרכב ההשקעה בחברות כלולות

ליום 31 בדצמבר		עלות המניות חלק החברה ברווחים ובקרנות הון שנצברו ממועד הרכישה, בניכוי דיבידנדים
2018	2019	
142,715	24,303	
214,447	2,324	
357,162	26,627	
6,112	-	מוניטין הכלול בהשקעה

3. חלק הקבוצה בתוצאות הפעולות של החברות הכלולות

הנתונים המוצגים הינם בהתאם לשיעורי ההחזקה בחברות הכלולות:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			חלק הקבוצה ברווח הנקי ^(*)
2017	2018	2019	
40,560	24,052	14,706	
(1,672)	1,493	(1,595)	חלק הקבוצה ברווח (הפסד) כולל אחר

באור 8 - נדל"ן להשקעה

א. הרכב ותנועה

נדל"ן להשקעה עבור חוזים תלויי תשואה						
סה"כ		מושכר למשרדים ואחר		מושכר למסחר		
2018	2019	2018	2019	2018	2019	
אלפי ש"ח						
5,992,310	6,230,525	4,469,114	4,629,311	1,523,196	1,601,214	יתרה ליום 1 בינואר
						<u>תוספות במשך השנה</u>
138,274	333,913	71,106	329,276	67,168	4,637	רכישות
9,069	28,131	2,756	28,079	6,313	52	עלויות והוצאות שהונו
147,343	362,044	73,862	357,355	73,481	4,689	סך הכל תוספות
						<u>גריעות במהלך השנה</u>
-	-	-	-	-	-	מימושים
-	-	-	-	-	-	סך הכל גריעות
90,872	306,611	86,335	228,375	4,537	78,236	שינויים בשווי הוגן (שלא מומשו)
<u>6,230,525</u>	<u>6,899,180</u>	<u>4,629,311</u>	<u>5,215,041</u>	<u>1,601,214</u>	<u>1,684,139</u>	יתרה ליום 31 בדצמבר

נדל"ן להשקעה - אחר						
סה"כ		מושכר למשרדים ואחר		מושכר למסחר		
2018	2019	2018	2019	2018	2019	
אלפי ש"ח						
645,627	691,846	489,843	505,960	155,784	185,886	יתרה ליום 1 בינואר
						<u>תוספות במשך השנה</u>
34,601	122,482	4,775	121,282	29,826	1,200	רכישות
2,147	8,583	3	8,560	2,144	23	עלויות והוצאות שהונו
36,748	131,065	4,778	129,842	31,970	1,223	סך הכל תוספות
						<u>גריעות במהלך השנה</u>
-	-	-	-	-	-	מימושים
-	-	-	-	-	-	סך הכל גריעות
-	(699)	-	(699)	-	-	העברה לרכוש קבוע שינויים בשווי הוגן (שלא מומשו)
9,471	17,105	11,339	11,168	(1,868)	5,937	
<u>691,846</u>	<u>839,317</u>	<u>505,960</u>	<u>646,271</u>	<u>185,886</u>	<u>193,046</u>	יתרה ליום 31 בדצמבר

ב. נכסי הנדל"ן להשקעה נמדדים בשווי הוגן ומסווגים לרמה 3 במדרג השווי ההוגן.

באור 8 - נדל"ן להשקעה (המשך)

ג. נתונים בדבר מדידות שווי הוגן של נדל"ן להשקעה

יחסי הגומלין בין הנתונים המשמעותיים שאינם ניתנים לצפייה ומדידת השווי ההוגן	הנתונים המשמעותיים שאינם ניתנים לצפייה	טכניקות הערכה לקביעת השווי ההוגן	סוג הנכס
<ul style="list-style-type: none"> אומדן השווי ההוגן יגדל אם: שווי השוק של תשלומי השכירות יגדל. שיעור ההיוון של תזרימי המזומנים יקטן. 	<ul style="list-style-type: none"> שווי שוק של תשלומי שכירות. שיעור היוון של תזרימי המזומנים (5.8% עד 10%, ממוצע משוקלל 6.9% בשנת 2019 ו-6% עד 10%, ממוצע משוקלל 7.18% בשנת 2018). 	<p>השווי ההוגן נאמד תוך שימוש בטכניקת היוון הכנסות: מודל הערכת השווי מבוסס על הערך הנוכחי של אומדן התזרימים התפעולי מהשכרה הנובע מהנכס. הערכת שווי הנדל"ן מתבססת על תזרימי המזומנים השנתיים נטו לפני מס, המהווים בשיעור היוון המשקף את הסיכונים הספציפיים הגלומים בהם. כאשר קיימים בפועל הסכמי שכירות, אשר התשלומים בגינם שונים מדמי שכירות ראויים, מבוצעות התאמות בכדי לשקף את תשלומי השכירות בפועל בתקופת החוזה או לחילופין קביעת שיעור היוון המשקף את הסיכון הספציפי.</p> <p>הערכות השווי מתחשבות בסוג הדיירים הנמצאים בפועל בנכס המושכר או האחראים למילוי התחייבויות השכירות או אלה העשויים להיות במושכר לאחר השכרת מושכר פנוי (הפחתה בשיעור ההיוון לשוכרים כדוגמת גוף ממשלתי, גוף מוסדי, שוכרים בעלי עורף פיננסי חזק במיוחד), וכן הערכה כללית לגבי יתרת אורך החיים הכלכלי של הנכס, באותם מקומות שבהם פרמטרים אלו רלוונטיים.</p> <p>לעיתים, השווי ההוגן נקבע בהתבסס על השוואה לעסקאות של נכסים דומים שנערכו לאחרונה בשוק הנדל"ן ביחס לנדל"ן דומה במאפייניו ולרבות מיקום, מצב פיסי, ייעוד וכדומה, במידה שקיימות עסקאות כאלו, ולעיתים מתבצע שילוב בין השוואת עסקאות של נכסים דומים לטכניקת היוון הכנסות.</p>	<p>נכסים להשכרה למטרת מסחר/משרדים</p>

באור 8 - נדל"ן להשקעה (המשך)

ד. ניתוח רגישות

שיעור ההיוון מהווה אומדן משמעותי בקביעת השווי ההוגן משום ששינוי בו ישפיע באופן מהותי על השווי ההוגן של הנדל"ן להשקעה. יחד עם זאת, יצוין כי שינוי בשווי ההוגן של הנדל"ן להשקעה עבור חלק מחוזי הביטוח (חוזים תלויי תשואה) אינו משפיע במלואו על הרווח וההפסד של הקבוצה מכיוון שלגביהם עיקר השינוי בשווי נזקף לזכויות עמיתים. בנייתוח רגישות להלן מוצגת ההשפעה של שינוי בשיעור ההיוון בשיעורים המפורטים (הניתוח להלן אינו כולל את ההשפעה של שינוי בשיעור ההיוון לגבי נכסים ששווים ההוגן נאמד בגישת ההשוואה לנכסים דומים. שווים של נכסים אלו הינו זניח ביחס לסך השווי של נכסי הנדל"ן להשקעה):

גידול (קיטון) ברווח והפסד לפני מס		גידול (קיטון) בשווי ההוגן ליום 31 בדצמבר		
2018	2019	2018	2019	
אלפי ש"ח				
(77,422)	(88,144)	(368,280)	(413,136)	עליה של 0.5%
88,333	102,927	419,477	477,404	ירידה של 0.5%

ה. תהליכי הערכה המיושמים בחברה

השווי של נדל"ן להשקעה נקבע על בסיס הערכות שווי שבוצעו על ידי מעריך חיצוני בלתי תלוי, בעל כישורים מקצועיים מתאימים ובעל ניסיון עדכני לגבי מיקום וסוג הנכס המוערך. הערכות השווי נבחנות על ידי הגורמים הרלוונטיים בחברה.

ו. התקשרויות לרכישת נדל"ן להשקעה

לעניין התקשרויות לרכישת נדל"ן להשקעה, ראה באור 2.38.ג.

ז. הסדרי חכירה תפעולית

לפרטים בדבר הסדרי חכירה תפעולית בהם הקבוצה משמשת כמחכיר והמסווגים כנדל"ן להשקעה, ראה באור 2.38.ז. בדבר חכירות.

ח. הכנסות שכירות והוצאות תפעוליות שהוכרו בדוח רווח והפסד

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2017	2018	2019	
אלפי ש"ח			
442,260	461,384	492,523	הכנסות שכירות מנדל"ן להשקעה הוצאות תפעוליות ישירות ^(*)
(52,733)	(49,183)	(65,692)	
<u>389,527</u>	<u>412,201</u>	<u>426,831</u>	

^(*) הוצאות תפעוליות ישירות הנובעות מנדל"ן להשקעה אשר לא הפיק הכנסות שכירות במהלך התקופה אינן מהותיות.

ט. פרטים בדבר זכויות במקרקעין המשמשות את הקבוצה כנדל"ן להשקעה

ליום 31 בדצמבר		
2018	2019	
אלפי ש"ח		
3,294,157	3,869,293	בבעלות
3,628,214	3,869,204	בחכירה מהוונת
<u>6,922,371</u>	<u>7,738,497</u>	

חלק מזכויות הבעלות וזכויות החכירה טרם נרשמו על שם חברות הקבוצה בלשכת רישום המקרקעין וברשות מקרקעי ישראל, לפי העניין, לרוב בשל הסדרי רישום טכניים.

באור 8 - נדל"ן להשקעה (המשך)

ט. פרטים בדבר זכויות במקרקעין המשמשות את הקבוצה כנדל"ן להשקעה (המשך)

יתרת תקופות החכירה בשנים:

ליום 31 בדצמבר		
2018	2019	
אלפי ש"ח		
319,810	330,240	עד 15 שנה
932,306	1,021,223	15-50 שנה
2,376,098	2,517,741	מעל 50 שנה
<u>3,628,214</u>	<u>3,869,204</u>	סה"כ בחכירה

באור 9 - חייבים ויתרות חובה

א. הרכב

ליום 31 בדצמבר		
2018	2019	
אלפי ש"ח		
811	76,456	מוסדות ורשויות ממשלתיות
35,876	99,778	הכנסות לקבל
27,926	31,939	הוצאות מראש
31,521	33,636	עובדים
1,888	4,126	מקדמות לספקים
1,555,002	757,254	חייבים בגין ניירות ערך*
7,200	8,837	מקדמות על חשבון עמלות לסוכני ביטוח
73,559	58,812	חברות ביטוח ותוכני ביטוח
61,655	142,785	אחרים**
(851)	(569)	בניכוי הפרשה לחובות מסופקים
<u>1,794,587</u>	<u>1,213,054</u>	סך הכל חייבים ויתרות חובה

* כולל בעיקר בטחונות בבנקים בגין פעילות בנגזרים פיננסיים.
 ** לעניין עסקאות עם בעל שליטה ראה באור 37 ה-ו-37.ג, עסקאות עם בעל שליטה.
 ראה פירוט הנכסים וההתחייבויות בחלוקה לבסיסי הצמדה במסגרת באור 36.ג.

ב. הפרשה לחובות מסופקים

2018	2019	
אלפי ש"ח		
(689)	(851)	יתרה ליום 1 בינואר
(162)	282	שינוי בהפרשה בתקופה
<u>(851)</u>	<u>(569)</u>	יתרה ליום 31 בדצמבר

באור 10 - פרמיות לגביה

א. הרכב

ליום 31 בדצמבר	
2018	2019
אלפי ש"ח	
749,534	724,884
(13,656)	(10,846)
<u>735,878</u>	<u>714,038</u>
<u>186,934</u>	<u>186,019</u>

פרמיות לגביה*
בניכוי הפרשה לחובות מסופקים

סך הכל פרמיות לגביה

כולל המחאות לגביה והוראות קבע*

לעניין תנאי ההצמדה של הפרמיה לגביה ראה באור 36.ג.

ב. גיול

ליום 31 בדצמבר	
2018	2019
אלפי ש"ח	
444,664*	417,274
85,462*	83,024
53,354	58,402
<u>146,451</u>	<u>153,028</u>
<u>729,931</u>	<u>711,728</u>
<u>5,947</u>	<u>2,310</u>
<u>735,878</u>	<u>714,038</u>

פרמיה לגביה שערכה לא נפגם:

ללא פיגור

בפיגור**

מתחת ל-90 ימים

בין 90 ל-180 ימים

מעל 180 ימים

סך הכל פרמיה לגביה שערכה לא נפגם

פרמיה לגביה שערכה נפגם

סך הכל פרמיה לגביה

* סווג מחדש, לפרטים נוספים ראה באור 2.ד.

** כולל סכום של 270,611 אלפי ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2018 - 273,771 אלפי ש"ח) חובות בפיגור במגזר ביטוח חיים. חובות אלה מגובים בעיקרם בערך הפדיון של הפוליסה.

ג. התנועה בהפרשה לחובות מסופקים בגין פרמיות לגביה

ליום 31 בדצמבר	
2018	2019
אלפי ש"ח	
(19,605)	(13,656)
5,949	2,810
<u>(13,656)</u>	<u>(10,846)</u>

יתרה ליום 1 בינואר
שינוי בהפרשה בתקופה

יתרה ליום 31 בדצמבר

באור 11 - נכסים עבור חוזים תלויי תשואה

א. פירוט הנכסים המוצגים בשווי הוגן דרך רווח והפסד

ליום 31 בדצמבר		
2018	2019	
אלפי ש"ח		
6,230,525	6,899,180	נדל"ן להשקעה
		<u>השקעות פיננסיות</u>
33,872,015	37,664,983	נכסי חוב סחירים
14,778,188	14,570,459	נכסי חוב שאינם סחירים ^(*)
15,388,859	19,175,654	מניות
22,206,629	26,797,734	השקעות פיננסיות אחרות
86,245,691	98,208,830	סך הכל השקעות פיננסיות
10,564,992	13,983,926	מזומנים ושווי מזומנים
1,758,546	1,124,534	אחר
104,799,754	120,216,470	סך הכל נכסים עבור חוזים תלויי תשואה
912,404	323,589	^(*) מתוכם נכסי חוב הנמדדים בעלות מופחתת
1,008,126	388,238	שווי הוגן של נכסי חוב הנמדדים בעלות מופחתת

לעניין החשיפה בגין נכסי פוליסות תלויות תשואה ראה באור 1.ב.36.

לעניין פרטים בדבר הצמדה על נכסי חוב ראה באור 1.ד.36.

לעניין ציטוטי המחיר ושיעורי הריבית ששימשו בקביעת השווי ההוגן של נכסי חוב שאינם סחירים ראה באור 1.ו.12.

באור 11 - נכסים עבור חוזים תלויי תשואה (המשך)

ב. שווי הוגן של נכסים פיננסיים בחלוקה לרמות

להלן ניתוח של הנכסים המוחזקים כנגד חוזי ביטוח וחוזי השקעה המוצגים בשווי הוגן דרך רווח והפסד.

ליום 31 בדצמבר 2019				השקעות פיננסיות
סה"כ	רמה 3	רמה 2	רמה 1	
אלפי ש"ח				
37,664,983	-	4,620,238	33,044,745	נכסי חוב סחירים
14,246,870	5,425,156	8,821,714	-	נכסי חוב שאינם סחירים
19,175,654	2,364,001	-	16,811,653	מניות
26,797,734	6,725,598	301,649	19,770,487	השקעות פיננסיות אחרות
<u>97,885,241</u>	<u>14,514,755</u>	<u>13,743,601</u>	<u>69,626,885</u>	סך הכל השקעות פיננסיות
388,238	-	388,238	-	נכסי חוב שאינם סחירים אשר ניתן גילוי של שווים ההוגן (11 א' לעיל)

ליום 31 בדצמבר 2018				השקעות פיננסיות
סה"כ	רמה 3	רמה 2	רמה 1	
אלפי ש"ח				
33,872,015	-	4,492,706	29,379,309	נכסי חוב סחירים
13,865,784	3,731,197	10,134,587	-	נכסי חוב שאינם סחירים
15,388,859	1,854,124	-	13,534,735	מניות
22,206,629	4,528,940	121,425	17,556,264	השקעות פיננסיות אחרות
<u>85,333,287</u>	<u>10,114,261</u>	<u>14,748,718</u>	<u>60,470,308</u>	סך הכל השקעות פיננסיות
1,008,126	-	1,008,126	-	נכסי חוב שאינם סחירים אשר ניתן גילוי של שווים ההוגן (11 א' לעיל)

ג. נכסים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן ברמה 3

מדידת שווי הוגן במועד הדיווח				
נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח והפסד				
סה"כ	השקעות פיננסיות אחרות	מניות	נכסי חוב שאינם סחירים	נכסי חוב סחירים
אלפי ש"ח				
10,114,261	4,528,940	1,854,124	3,731,197	-
(696,411)	(476,217)	(133,169)	(87,025)	-
5,841,498	2,785,780	702,853	2,352,865	-
(172,712)	(112,905)	(59,807)	-	-
(571,881)	-	-	(571,881)	-
-	-	-	-	-
-	-	-	-	-
<u>14,514,755</u>	<u>6,725,598</u>	<u>2,364,001</u>	<u>5,425,156</u>	-
(661,645)	(470,154)	(129,555)	(61,936)	-

המעבר בין הרמות נובע משימוש בנתוני שוק נצפים ושאנים נצפים.

באור 11 - נכסים עבור חוזים תלויי תשואה (המשך)

ג. נכסים פיננסים הנמדדים בשווי הוגן ברמה 3 (המשך)

מידת שווי הוגן במועד הדיווח					
נכסים פיננסים בשווי הוגן דרך רווח והפסד					
סה"כ	השקעות פיננסיות אחרות	מניות	נכסי חוב שאינם סחירים	נכסי חוב סחירים	
		אלפי ש"ח			
7,465,083	2,758,254	2,072,516	2,634,313	-	יתרה ליום 1 בינואר 2018
185,674	(10,027)	106,935	88,766	-	סך הרווחים (ההפסדים) שהוכרו: ברווח והפסד [*]
4,234,113	2,306,201	429,160	1,498,752	-	השקעות
(696,528)	(525,488)	(156,168)	(14,872)	-	מימושים
(475,762)	-	-	(475,762)	-	פדיונות
-	-	-	-	-	העברות אל רמה 3
(598,319)	-	(598,319)	-	-	העברות מתוך רמה 3
<u>10,114,261</u>	<u>4,528,940</u>	<u>1,854,124</u>	<u>3,731,197</u>	<u>-</u>	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2018
<u>148,957</u>	<u>(23,664)</u>	<u>105,184</u>	<u>67,437</u>	<u>-</u>	* סך הרווחים (ההפסדים) לתקופה שנכללו ברווח והפסד בגין נכסים המוחזקים נכון ליום 31 בדצמבר 2018

המעבר בין הרמות נובע משימוש בנתוני שוק נצפים ושאנים נצפים.

באור 12 - פירוט השקעות פיננסיות אחרות

ליום 31 בדצמבר 2019

סה"כ	מוצגים בשווי הוגן דרך רווח והפסד		סה"כ	
	זמינים למכירה	הלוואות וחייבים		
אלפי ש"ח				
11,850,557	11,061,230	-	789,327	נכסי חוב סחירים (א)
25,480,449	-	25,480,449	-	נכסי חוב שאינם סחירים (ב)
510,722	510,722	-	-	מניות (ד)
2,608,904	2,467,465	-	141,439	אחרות (ה)
<u>40,450,632</u>	<u>14,039,417</u>	<u>25,480,449</u>	<u>930,766</u>	סך הכל

ליום 31 בדצמבר 2018

סה"כ	מוצגים בשווי הוגן דרך רווח והפסד		סה"כ	
	זמינים למכירה	הלוואות וחייבים		
אלפי ש"ח				
11,345,221	11,013,108	-	332,113	נכסי חוב סחירים (א) [*]
24,661,318	-	24,661,318	-	נכסי חוב שאינם סחירים (ב)
883,652	883,652	-	-	מניות (ד)
2,762,813	2,426,137	-	336,676	אחרות (ה)
<u>39,653,004</u>	<u>14,322,897</u>	<u>24,661,318</u>	<u>668,789</u>	סך הכל

^{*} סווג מחדש, לפרטים נוספים ראה באור 2.ד.

באור 12 - פירוט השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

א. נכסי חוב סחירים

ההרכב

ליום 31 בדצמבר	
2018	2019
אלפי ש"ח	
6,892,312	7,828,188
332,113	789,327
4,120,796	3,233,042
4,452,909	4,022,369
11,345,221	11,850,557
37,971	18,812

אגרות חוב ממשלתיות
זמינות למכירה

נכסי חוב אחרים

שאינם ניתנים להמרה

מוצגים בשווי הוגן דרך רווח והפסד - מוחזקים למסחר^(*)

זמינים למכירה^(*)

סך הכל נכסי חוב אחרים שאינם ניתנים להמרה

סך הכל נכסי חוב סחירים

ירידת ערך שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)

^(*) סווג מחדש, לפרטים נוספים ראה באור 2.ד.

ב. נכסים חוב שאינם סחירים

ההרכב

ליום 31 בדצמבר			
שווי הוגן		ערך בספרים	
2018	2019	2018	2019
אלפי ש"ח			
27,357,173	30,415,558	21,247,399	22,614,668
2,518,127	2,633,498	2,399,299	2,411,607
1,171,490	641,663	1,014,620	454,174
3,689,617	3,275,161	3,413,919	2,865,781
31,046,790	33,690,719	24,661,318	25,480,449
		53,939	48,082

אגרות חוב ממשלתיות - אג"ח מיועדות^(*)

נכסי חוב אחרים שאינם ניתנים להמרה
מוצגים כהלוואות וחייבים, למעט פקדונות
בבנקים

פקדונות בבנקים

סך הכל נכסי חוב אחרים שאינם ניתנים להמרה

סך הכל נכסי חוב שאינם סחירים

ירידת ערך שנזקפו לרווח והפסד(במצטבר)

^(*) השווי ההוגן של אגרות חוב מיועדות חושב על פי מועד הפירעון החוזי.

באור 12 - פירוט השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

ג. פרטים בדבר ריבית והצמדה בגין נכסי חוב (ריבית אפקטיבית)

ליום 31 בדצמבר	
2018	2019
אחוזים	
0.8	0.0
2.4	1.4
5.3	3.4
5.1	5.0
1.8	3.1
5.1	4.6

נכסי חוב סחירים:

בסיס הצמדה

צמוד למדד המחירים לצרכן

שקלי

צמוד מט"ח

נכסי חוב שאינם סחירים:

בסיס הצמדה

צמוד למדד המחירים לצרכן

שקלי

צמוד מט"ח

ד. מניות

ליום 31 בדצמבר	
2018	2019
אלפי ש"ח	
808,792	441,835
808,792	441,835
74,860	68,887
74,860	68,887
883,652	510,722
108,481	105,180

סחירות

זמינות למכירה

סך הכל מניות סחירות

שאינן סחירות

זמינות למכירה

סך הכל מניות שאינן סחירות

סך הכל מניות

ירידות ערך שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)

ה. השקעות פיננסיות אחרות

השקעות פיננסיות אחרות כוללות בעיקר השקעות בקרנות סל, תעודות השתתפות בקרנות נאמנות, קרנות השקעה, קרנות גידור, נגזרים פיננסיים, חוזים עתידיים, אופציות ומוצרים מובנים.

ליום 31 בדצמבר	
2018	2019
אלפי ש"ח	
199,893	-
1,425,368	1,078,042
34,393	9,486
1,659,654	1,087,528
47,031	76,483
1,000,769	1,389,423
55,359	55,470
1,103,159	1,521,376
2,762,813	2,608,904
375,155	433,990

סחירות

מוצגות בשווי הוגן דרך רווח והפסד מוחזקות למסחר

זמינות למכירה

מכשירים נגזרים (ה1)

סך הכל השקעות פיננסיות סחירות

שאינן סחירות

מוצגות בשווי הוגן דרך רווח או הפסד

זמינות למכירה

מכשירים נגזרים (ה1)

סך הכל השקעות פיננסיות שאינן סחירות

סך הכל השקעות פיננסיות אחרות

ירידות ערך שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)

באור 12 - פירוט השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

ה.1. מכשירים נגזרים

להלן סכום החשיפה, נטו לנכס הבסיס, המוצג במונחי דלתא של העסקאות הפיננסיות שנעשו לתאריכי הדוחות הכספיים. החשיפה למכשירים נגזרים על ריבית מוצגת במונחי שווי:

ליום 31 בדצמבר		
2018	2019	
אלפי ש"ח		
398,686	(710,606)	מניות
312,150	-	סחורות
(4,708,714)	(3,959,113)	מטבע זר
6,357	-	ריבית
(262,769)	1,032,738	אג"ח

ו.1. שיעורי הריבית ששימשו בקביעת השווי ההוגן

השווי ההוגן של נכסי חוב שאינם סחירים הנמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד וכן של נכסי חוב פיננסיים שאינם סחירים אשר מידע לגבי השווי ההוגן ניתן לצרכי באור בלבד נקבעים באמצעות היוון אומדן תזרימי המזומנים הצפויים בגינם. שיערי ההיוון מתבססים בעיקרם על התשואות של אגרות חוב ממשלתיות והמרווחים של אגרות חוב קונצרניות כפי שנמדדו בבורסה לני"ע בתל אביב. ציטוטי המחירים ושיעורי הריבית ששימשו להיוון נקבעים על ידי חברה שזכתה במכרז, שפורסם על ידי משרד האוצר, להקמה ולתפעול של מאגר ציטוטי מחירים ושיעורי ריבית לגופים מוסדיים.

להלן שיעורי הריבית הממוצעים המשוקללים עבור נכסי חוב שאינם סחירים הכלולים בכל קבוצת דירוג בהשקעות פיננסיות אחרות (*):

ליום 31 בדצמבר		
2018	2019	
אחוזים		
0.4	(0.6)	AA ומעלה
2.2	1.5	A
5.4	3.9	BBB
5.3	4.2	לא מדורג

(*) המקורות לרמת הדירוג בישראל הינן חברות הדירוג "מעלות", "מידרוג" ודירוג פנימי. נתוני חברת מידרוג הועברו לסמלי הדירוג לפי מקדמי המרה מקובלים. כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.

לעניין דרוג פנימי ראה באור 36.ב.4.ב(1).

באור 12 - פירוט השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

ז. שווי הוגן של נכסים פיננסיים בחלוקה לרמות

להלן ניתוח מכשירים פיננסיים המוצגים על פי שווים ההוגן.

היתרה בדוחות הכספיים של מזומנים ושווי מזומנים, פרמיות לגביה, חייבים ויתרות חובה תואמת או קרובה לשווי ההוגן שלהם.

ליום 31 בדצמבר 2019				
סה"כ	רמה 3	רמה 2	רמה 1	
אלפי ש"ח				
11,850,557	-	530,922	11,319,635	נכסי חוב סחירים
-	-	-	-	נכסי חוב שאינם סחירים
510,722	68,887	-	441,835	מניות
2,608,904	1,502,482	18,894	1,087,528	אחרות
<u>14,970,183</u>	<u>1,571,369</u>	<u>549,816</u>	<u>12,848,998</u>	סך הכל
33,690,719	859,506	32,831,213	-	נכסי חוב שאינם סחירים אשר ניתן גילוי של שווים ההוגן (12. ב. לעיל)
ליום 31 בדצמבר 2018				
סה"כ	רמה 3	רמה 2	רמה 1	
אלפי ש"ח				
11,345,221	-	1,431,868	9,913,353	נכסי חוב סחירים
-	-	-	-	נכסי חוב שאינם סחירים
883,652	74,860	-	808,792	מניות
2,762,813	1,070,326	32,833	1,659,654	אחרות
<u>14,991,686</u>	<u>1,145,186</u>	<u>1,464,701</u>	<u>12,381,799</u>	סך הכל
31,046,790	662,200	30,384,590	-	נכסי חוב שאינם סחירים אשר ניתן גילוי של שווים ההוגן (12. ב. לעיל)

נכסים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן ברמה 3

מדידת שווי הוגן במועד הדיווח					
נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח והפסד					
ונכסים פיננסיים זמינים למכירה					
סה"כ	השקעות פיננסיות אחרות	מניות אלפי ש"ח	נכסי חוב שאינם סחירים	נכסי חוב סחירים	
1,145,186	1,070,326	74,860	-	-	יתרה ליום 1 בינואר 2019
(55,231)	(53,948)	(1,283)	-	-	סך הרווחים (ההפסדים) שהוכרו: ברווח והפסד ^(*)
(70,638)	(65,583)	(5,055)	-	-	ברווח כולל אחר
602,451	602,086	365	-	-	השקעות
(50,399)	(50,399)	-	-	-	מימושים
<u>1,571,369</u>	<u>1,502,482</u>	<u>68,887</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	יתרה ליום 31 בדצמבר 2019
					^(*) מתוכם
(36,795)	(35,512)	(1,283)	-	-	סך הרווחים (ההפסדים) לתקופה שנכללו ברווח והפסד בגין נכסים המוחזקים נכון ליום 31 בדצמבר 2019

באור 12 - פירוט השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

ז. שווי הוגן של נכסים פיננסיים בחלוקה לרמות (המשך)

נכסים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן ברמה 3 (המשך)

מדידת שווי הוגן במועד הדיווח					
נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח והפסד					
ונכסים פיננסיים זמינים למכירה					
סה"כ	השקעות פיננסיות אחרות	מניות אלפי ש"ח	נכסי חוב שאינם סחירים		
			נכסי חוב סחירים	נכסי חוב סחירים	
735,717	671,821	63,896	-	-	יתרה ליום 1 בינואר 2018
(59,066)	(59,104)	38	-	-	סך הרווחים (ההפסדים) שהוכרו: ברווח והפסד ^(*)
6,686	(2,467)	9,153	-	-	ברווח כולל אחר
599,073	597,300	1,773	-	-	השקעות
(137,224)	(137,224)	-	-	-	מימושים
<u>1,145,186</u>	<u>1,070,326</u>	<u>74,860</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	יתרה ליום 31 בדצמבר 2018
					<u>מתוכם^(*)</u>
(52,142)	(52,180)	38	-	-	סך הרווחים (ההפסדים) לתקופה שנכללו ברווח והפסד בגין נכסים המוחזקים נכון ליום 31 בדצמבר 2018

ח. גיול השקעות בנכסי חוב שאינם סחירים

ליום 31 בדצמבר		אגרות חוב ממשלתיות - אג"ח מיועדות
2018	2019	
אלפי ש"ח		
21,247,399	22,614,668	<u>נכסי חוב שערכם לא נפגם</u>
3,399,412	2,854,555	ללא פיגור
1,719	2,466	<u>בפיגור^(*)</u>
701	1,496	עד ל-90 ימים
7,999	5,803	בין 90 ל-180 ימים
3,409,831	2,864,320	מעל 180 ימים
58,027	49,543	סך הכל נכסי חוב שערכם לא נפגם
(53,939)	(48,082)	<u>נכסי חוב שערכם נפגם</u>
4,088	1,461	נכסים שערכם נפגם ספציפית, ברוטו
<u>24,661,318</u>	<u>25,480,449</u>	ירידות ערך שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)
		סך הכל נכסי חוב שערכם נפגם ספציפית
		סך הכל נכסי חוב לא סחירים

^(*) בעיקר הלוואות בשעבוד פוליסות שכנגדן קיימים ערכי פדיון מלאים ו/או משכנתאות. יצוין, כי הסכומים שלעיל אינם מהווים את הסכום בפיגור בפועל אלא את יתרת החוב המעורבת בפיגור.

באור 12 - פירוט השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

ט. גילויים נדרשים לפי IFRS9

הטבלה להלן מציגה את השווי ההוגן של הנכסים הפיננסים ליום 31 בדצמבר 2019 ו-2018, לפי חלוקה לשתי קבוצות:

- נכסים שעומדים במבחן הקרן והריבית בלבד (לא כולל נכסים שמוחזקים למסחר או מנוהלים על בסיס שווי הוגן (להלן: "קבוצה א")).
- כל יתר הנכסים הפיננסים (להלן: "קבוצה ב").

ליום 31 בדצמבר 2019		
קבוצה א'	קבוצה ב'	
אלפי ש"ח		
388,238	97,885,241	השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה
-	510,722	השקעות פיננסיות אחרות - מניות
-	2,608,904	השקעות פיננסיות אחרות - אחרות
11,061,230	789,327	השקעות פיננסיות אחרות - נכסי חוב סחירים
33,690,719	-	השקעות פיננסיות אחרות - נכסי חוב שאינם סחירים*
-	13,983,926	מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה
3,244,777	-	מזומנים ושווי מזומנים - אחרים
ליום 31 בדצמבר 2018		
קבוצה א'	קבוצה ב'	
אלפי ש"ח		
1,008,126	85,333,287	השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה
-	883,652	השקעות פיננסיות אחרות - מניות
-	2,762,813	השקעות פיננסיות אחרות - אחרות
11,013,108	332,113	השקעות פיננסיות אחרות - נכסי חוב סחירים
31,046,790	-	השקעות פיננסיות אחרות - נכסי חוב שאינם סחירים*
-	10,564,992	מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה
2,653,438	-	מזומנים ושווי מזומנים - אחרים
		* כולל אגרות חוב מיועדות.

באור 13 - מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה

ליום 31 בדצמבר		
2018	2019	
אלפי ש"ח		
10,564,992	13,983,926	מזומנים ופקדונות למשיכה מיידית
10,564,992	13,983,926	מזומנים ושווי מזומנים

המזומנים בתאגידים הבנקאיים נושאים ליום הדיווח ריבית שוטפת המבוססת על שיעורי ריבית בגין הפקדות בנקאיות יומיות בשיעור ממוצע של כ-0.33% (שנת 2018 כ-0.46%).

לעניין תנאי הצמדה של המזומנים ופקדונות לזמן קצר, ראה באור 1.ד.36.

באור 13 א - מזומנים ושווי מזומנים - אחרים

ליום 31 בדצמבר		
2018	2019	
אלפי ש"ח		
2,653,438	3,244,777	מזומנים ופקדונות למשיכה מיידית
2,653,438	3,244,777	מזומנים ושווי מזומנים

המזומנים בתאגידים הבנקאיים נושאים ליום הדיווח ריבית שוטפת המבוססת על שיעורי ריבית בגין הפקדות בנקאיות יומיות בשיעור ממוצע של כ-0.29% (שנת 2018 כ-0.33%).

לעניין תנאי הצמדה של המזומנים ופקדונות לזמן קצר, ראה באור 1.ג.36.

באור 14 - הון ודרישות הון

א. הרכב הון המניות

31 בדצמבר 2017		31 בדצמבר 2018		31 בדצמבר 2019		
מונפק (ונפרע)	רשום	מונפק (ונפרע)	רשום	מונפק (ונפרע)	רשום	
אלפי ש"ח						
977	1,062	977	1,062	977	1,062	מניות רגילות בנות 0.1 ש"ח ע.נ. כ"א
185,389	198,938	185,389	198,938	185,389	198,938	מניות רגילות בנות 1 ש"ח ע.נ. כ"א
186,366	200,000	186,366	200,000	186,366	200,000	

* בערכים נומינליים.

ב. ההון המונפק והנפרע

מניות רגילות בנות 0.1 ש"ח ע.נ. כ"א		מניות רגילות בנות 1 ש"ח ע.נ. כ"א		
מספר מניות	אלפי ש"ח ע.נ.	מספר מניות	אלפי ש"ח ע.נ.	
977	9,773,357	185,389,304	185,389	היתרה לכל אחת מהשנים

ג. המניות מקנות זכויות הצבעה באסיפה הכללית, זכות לדיבידנד, זכויות בפירוק החברה וזכות למינוי הדירקטורים בחברה.

ד. ניהול ודרישות ההון של חברות הקבוצה

1. מדיניות החברה היא להחזיק בסיס הון איתן להבטחת כושר הפירעון שלה ויכולתה לעמוד בהתחייבויותיה למבוטחים ולשמר את יכולת החברה להמשיך את פעילותה העסקית כדי שתוכל להניב תשואה לבעלי מניותיה וכן על מנת לתמוך בפעילות עסקית עתידית.

2. חברות הקבוצה, שהינן גופים מוסדיים, כפופות לדרישות הון הנקבעות על-ידי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון (להלן - "הממונה").

3. משטר הון רגולטורי החל על החברה

על החברה חל משטר כושר פירעון כלכלי מבוסס Solvency II וזאת בהתאם להוראות יישום שפורסמו בחודש יוני 2017 (להלן - "חוזר סולבנסי").

(א) יחס כושר פירעון מבוסס סיכון

יחס כושר פירעון מבוסס סיכון מחושב כיחס שבין ההון העצמי הכלכלי של חברת הביטוח לבין ההון הנדרש לכושר פירעון.

ההון העצמי הכלכלי נקבע כסיכום ההון העולה מהמאזן הכלכלי (ראה להלן) ומכשירי חוב הכוללים מנגנונים לספיגת הפסדים (מכשיר הון רובד 2, הון משני מורכב והון שלישוני מורכב).

סעיפי המאזן הכלכלי מחושבים לפי שווי כלכלי, כאשר ההתחייבויות הביטוחיות מחושבות על בסיס הערכה מיטבית של מכלול התזרימים העתידיים הצפויים מהעסקים הקיימים, ללא מרווחי שמרנות, ובתוספת מרווח סיכון (Risk Margin).

ההון הנדרש לכושר פירעון (SCR) נועד לאמוד את החשיפה של ההון העצמי הכלכלי לסדרת תרחישים שנקבעה בחוזר הסולבנסי המשקפים סיכונים ביטוחיים, סיכונים שוק ואשראי וכן סיכונים תיפעוליים. בנוסף, חוזר סולבנסי הקיים כולל, בין היתר, הוראות מעבר לעמידה בדרישות ההון על פני תקופת פריסה שתחילתה ביום 30 ביוני 2017, וסיומה ביום 31 בדצמבר 2024 (להלן - "תקופת הפריסה") ודרישת הון מוקטנת שתלך ותגדל באופן הדרגתי במשך 7 שנים, על סוגים מסוימים של השקעות.

(ב) עדכון למתווה ההון הרגולטורי

ביום 19 במרס 2020 שלח הממונה מכתב לחברות הביטוח שעניינו טיוטת מתווה ליישום הוראות סולבנסי II במתכונת האירופית. על פי המכתב, מניותוחים שערכה הרשות עולה חשש כי אופן יישום משטר כושר הפירעון הכלכלי בישראל, הביא לכך שהמשטר אינו משיג את מלוא מטרותיו, בין היתר כתוצאה מההתאמות שבוצעו בו ביחס להוראות הדירקטיבה. כן יתכן כי יישום המשטר באופן האמור יביא לעיוותים בניהול הפיננסי והעסקי של חברות הביטוח. נוסף על האמור, סטטוס כושר הפירעון של חברות הביטוח בישראל אינו בר השוואה לחברות מקבילות באירופה.

לאור האמור, בכוונת הממונה לפעול להתאמת משטר כושר הפירעון הכלכלי בישראל לדירקטיבה האירופית ועדכונה.

באור 14 - הון ודרישות הון (המשך)

ד. ניהול ודרישות ההון של חברות הקבוצה (המשך)

3. משטר הון רגולטורי החל על החברה (המשך)

(ב) עדכון למתווה ההון הרגולטורי (המשך)

במסגרת המכתב האמור הרשות הנחתה לדחות את מועד פרסום דוח יחס כושר פירעון ליום 31 בדצמבר 2019 ליום 31 באוגוסט 2020 ופטרה את החברות מחישוב ומפרסום דוח יחס כושר פירעון ליום 30 ביוני 2020.

במקביל למכתב האמור, פרסם הממונה טיטת תיקון החוזר המאוחד לעניין הוראות ליישום משטר כושר פירעון כלכלי מבוסס סולבנסי 2 (להלן "טיטת מתווה ההון הרגולטורי"), אשר מתייחסת לאופן חישוב יחס כושר הפירעון הכלכלי ולאופן יישום הוראות המעבר. בכוונת הרשות לפעול לכניסתו לתוקף של עדכון ההוראות בעניין משטר כושר פירעון כלכלי בהתאמה למתכונת שאומצה באירופה עד לחודש יולי 2020 לאחר השלמת ההליך הנדרש מול ועדת הכספים, בהתאם לחוק. במסגרת טיטת מתווה ההון הרגולטורי נכללו שינויים לחוזר הסולבנסי לצורך התאמת חוזר הסולבנסי לדירקטיבה האירופית העדכנית. בנוסף, כוללת טיטת מתווה ההון הרגולטורי מסגרת ליישום הוראות לעניין פריסה הדרגתית, עד לשנת 2032, של הגידול בהתחייבויות הביטוח, אשר נבע מכניסת משטר סולבנסי 2 לתוקף, בהתאם להוראות הדירקטיבה האירופית לעניין זה.

4. יחס כושר הפירעון ומדיניות ההון של החברה

(א) ביום 31 בדצמבר 2019, פרסמה החברה דוח יחס כושר פירעון כלכלי ליום 30 ביוני 2019 (להלן - "הדוח"). על פי הדוח, שאיננו סקור ואיננו מבוקר, יחס כושר הפירעון של החברה ליום 30 ביוני 2019 נמוך מ-100% ללא התחשבות בהוראות המעבר ונמוך מיחס כושר הפירעון ליום 31 בדצמבר 2018. בהתחשב בהוראות המעבר, ליום 30 ביוני 2019 לחברה עודף הון.

הירידה ביחס כושר פירעון של החברה ליום 30 ביוני 2019 בהשוואה ליחס כושר הפירעון ליום 31 בדצמבר 2018, נבעה בעיקר מירידה משמעותית בעקום הריבית ומעדכון לוחות התמורה שפורסמו בחודש יולי 2019.

בתקופה שלאחר יום 30 ביוני 2019 ועד ליום 31 בדצמבר 2019, החריפה הירידה בעקום הריבית שמשפיעה מהותית לרעה על יחס כושר הפירעון של החברה.

לאירועים בשווקים הפיננסיים שחלו לאחר תאריך המאזן עלולה להיות השפעה לרעה על יחס כושר הפירעון בהתאם למתווה ההון הרגולטורי הקיים של החברה. בשלב זה אין ביכולתה של החברה לאמוד את ההשפעה.

על בסיס הערכה ראשונית שערכה החברה, אשר אינה סקורה ואינה מבוקרת, ליישום טיטת מתווה ההון הרגולטורי השפעה מהותית לטובה על יחס כושר הפירעון של החברה.

לפרטים נוספים ראה באור 39.ב.

יובהר כי נכון למועד זה, טיטת מתווה ההון העדכנית טרם נכנסה לתוקף, והיא כפופה בין היתר, להשלמת ההליך הנדרש מול ועדת הכספים, בהתאם לחוק ולפרסום חוזר מחייב.

(ב) מדיניות ניהול ההון של החברה וכללי סף לחלוקה

בחודש נובמבר 2018 קבע דירקטוריון החברה, על בסיס מודל הסולבנסי הקיים, יעד יחס כושר פירעון מבוסס סולבנסי 2 (להלן - "יעד הון"). יעד ההון יעלה בהדרגה בכ-3% כל שנה, החל מ-100% נכון ליום 31 בדצמבר 2017, ועד לשיעור של 120% ב-31 בדצמבר 2024 (תום תקופת הפריסה).

ביום 30 במאי 2019 החליט דירקטוריון החברה על השלמת מדיניות ניהול ההון ביחס לחלוקת דיבידנד בתקופת הפריסה ונקבעו כללי סף מינימליים לחלוקה. בהתאם, נקבע כי חלוקת רווחים תיבחן על בסיס עמידה בתנאי "מדרגות סף". מדרגות הסף לבחינת חלוקה יהיו בכל שלב, עמידה, על בסיס דיווח סולבנסי אחרון, לאחר החלוקה, ביעד ההון אשר נקבע לסוף השנה בה מבוצעת החלוקה. הובהר כי אין בכללי סף אלו משום אימוץ מדיניות דיבידנד לפיה רווח העולה על מדרגות הסף בהכרח יחולק, כולו או חלקו.

כאמור, מדיניות ההון וכללי הסף לחלוקה נקבעו על בסיס משטר הסולבנסי הקיים. מדיניות זו תיבחן על ידי החברה לאחר העדכון הצפוי בהתאם לטיטת מתווה ההון הרגולטורי החדש.

לפרטים נוספים ראה סעיף 3.3. בדוח הדירקטוריון וכן דוחות יחס כושר פירעון כלכלי של החברה לימים 31 בדצמבר 2018 ו-30 ביוני 2019 שפורסמו באתר האינטרנט של החברה.

באור 14 - הון ודרישות הון (המשך)

ד. ניהול ודרישות ההון של חברות הקבוצה (המשך)

5. דרישות ההון מחברות מנהלות

דרישות ההון מחברות מנהלות בקבוצה כוללות דרישות הון בהתאם להיקף הנכסים המנוהלים ולהוצאות השנתיות, אך לא פחות מהון התחלתי בסך 10 מיליון ש"ח. נכון למועד דוח זה חברות אלו עומדות בדרישות תקנות ההון.

6. דיבידנד

בהתאם למכתב שפרסמה הממונה בחודש אוקטובר 2017 (להלן - "המכתב") חברת ביטוח תהיה רשאית לחלק דיבידנד רק אם לאחר ביצוע החלוקה יש לחברה יחס כושר פירעון לפי חוזר סולבנסי בשיעור של לפחות 100%, כשהוא מחושב ללא הוראות המעבר ובכפוף ליעד יחס כושר פירעון שקבע דירקטוריון החברה. טיטת החוזר לעניין מתווה ההון הרגולטורי אינה כוללת עדכון להנחיות מכתב זה.

היחס האמור יחושב ללא ההקלה שניתנה בגין הפרש מקורי המיוחס לרכישת פעילות של קופות גמל וחברות מנהלות. בנוסף, נקבעו במכתב הוראות דיווח לממונה.

לעניין מדיניות ניהול ההון ביחס לחלוקת דיבידנד בתקופת הפריסה, ראה סעיף 4.ב. לעיל.

ביום 30 ביוני 2019, אישר דירקטוריון החברה חלוקת דיבידנד בסך של 350 מיליון ש"ח וזאת על בסיס דוח יחס כושר פירעון ליום 31 בדצמבר 2018 שפורסם באותו יום ולאחר שבחן את המבחנים הקבועים לכך בחוק החברות ועמידה במדרגות הסף כפי שנקבעו לעיל. הדיבידנד כאמור חולק ביום 7 ביולי 2019.

ביום 31 בדצמבר 2019 פורסם דוח יחס כושר פירעון ליום 30 ביוני 2019, שאיננו סקור ואיננו מבוקר. בהתאם לדוח זה, לחברה יחס כושר פירעון כלכלי הנמוך מיחס כושר הפירעון הנדרש על פי המכתב כאמור. הירידה ביחס כושר הפירעון הושפעה בעיקר מירידה משמעותית בעקום הריבית ומעדכון לוחות התמורה שאירעו לאחר יום 30 ביוני 2019, כמפורט בבאור 3.ב.36).

באור 15 - התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה

ליום 31 בדצמבר						
2018	2019	2018	2019	2018	2019	
שייר		ביטוח משנה אלפי ש"ח		ברוטו		
28,954,301	30,854,305	107,852	115,710	29,062,153	30,970,015	ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח
191,510	280,007	-	-	191,510	280,007	חוזי ביטוח
29,145,811	31,134,312	107,852	115,710	29,253,663	31,250,022	חוזי השקעה
56,974	33,364	-	-	56,974	33,364	בניכוי סכומים המופקדים בקבוצה במסגרת תוכנית הטבה מוגדרת לעובדי הקבוצה
29,088,837	31,100,948	107,852	115,710	29,196,689	31,216,658	סך הכל ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח
1,255,400	2,154,481	44,190	55,609	1,299,590	2,210,090	חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח בריאות
4,323,720	4,333,359	841,316	855,995	5,165,036	5,189,354	חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי
34,667,957	37,588,788	993,358	1,027,314	35,661,315	38,616,102	סך הכל התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה

באור 16 - התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה

ליום 31 בדצמבר						
2018	2019	2018	2019	2018	2019	
שייר		ביטוח משנה אלפי ש"ח		ברוטו		
99,489,410	114,878,863	3,752	3,749	99,493,162	114,882,612	ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח
1,880,536	2,170,743	-	-	1,880,536	2,170,743	חוזי ביטוח
101,369,946	117,049,606	3,752	3,749	101,373,698	117,053,355	חוזי השקעה
148,750	142,084	-	-	148,750	142,084	בניכוי סכומים המופקדים בקבוצה במסגרת תוכנית הטבה מוגדרת לעובדי הקבוצה
101,221,196	116,907,522	3,752	3,749	101,224,948	116,911,271	סך הכל ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח
2,180,479	2,469,009	2,333	6,818	2,182,812	2,475,827	חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח בריאות
103,401,675	119,376,531	6,085	10,567	103,407,760	119,387,098	סך הכל התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה

בחוזי ביטוח תלויי תשואה תגמולי הביטוח שלהם זכאי המוטב תלויים או צמודים לתשואה שמניבות השקעות מסוימות של החברה בניכוי דמי ניהול. חוזים אלה כוללים, בין היתר, תוכניות ביטוח המזכות/מחייבות את המבוטח בבונוס/מארוס לפי תוצאות ההשקעות של תיק הפוליסות המשתתפות ברווחי השקעה של החברה. בחוזי ביטוח שאינם תלויי תשואה תגמולי הביטוח שלהם זכאי המבוטח אינם תלויים ברווח או בהפסד מההשקעות שביצעה החברה.

ההבחנה בין חוזים תלויי תשואה לבין חוזים שאינם תלויי תשואה נעשית ברמת הכיסוי הבודד, כך שישנן פוליסות ביטוח עם מספר כיסויים אשר חלקם תלויי תשואה וחלקם אינם תלויי תשואה.

באור 17 - התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי

א.1. ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי לפי סוגים

		ליום 31 בדצמבר					
2018	2019	2018	2019	2018	2019		
שייר		ביטוח משנה אלפי ש"ח		ברוטו			
298,426	317,454	65,119	67,108	363,545	384,562	ענפי רכב חובה וחבויות הפרשה לפרמיה שטרם הורווחה תביעות תלויות והפרשה לפרמיה בחסר	
3,247,357	3,278,469	452,168	440,355	3,699,525	3,718,824	סך ענפי רכב חובה וחבויות (ראה ב.1. להלן)	
3,545,783	3,595,923	517,287	507,463	4,063,070	4,103,386	מתוך זה סך ההתחייבות בגין ענף רכב חובה (ראה ג3 ו-ג4 להלן)	
2,080,597	2,093,438	129,708	97,984	2,210,305	2,191,422	ענפי רכוש ואחרים	
439,838	415,587	162,784	163,574	602,622	579,161	הפרשה לפרמיה שטרם הורווחה תביעות תלויות	
338,099	321,849	161,245	184,958	499,344	506,807	סך ענפי רכוש ואחרים (ראה ב.2. להלן)	
777,937	737,436	324,029	348,532	1,101,966	1,085,968	סך הכל התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי	
4,323,720	4,333,359	841,316	855,995	5,165,036	5,189,354	הוצאות רכישה נדחות	
44,982	49,027	12,216	12,666	57,198	61,693	ענפי רכב חובה וחבויות	
100,151	103,726	33,185	35,076	133,336	138,802	ענפי רכוש ואחרים	
145,133	152,753	45,401	47,742	190,534	200,495	סך הכל הוצאות רכישה נדחות התחייבויות בגין חוזי ביטוח כללי בניכוי הוצאות רכישה נדחות	
2,060,955	2,071,527	129,708	97,984	2,190,663	2,169,511	רכב חובה	
1,439,846	1,475,369	375,363	396,813	1,815,209	1,872,182	ענפי חבויות אחרים	
677,786	633,710	290,844	313,456	968,630	947,166	ענפי רכוש ואחרים	
4,178,587	4,180,606	795,915	808,253	4,974,502	4,988,859	סך הכל התחייבויות בחוזי ביטוח כללי בניכוי הוצאות רכישה נדחות	

א.2. התחייבויות ביטוחיות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי לפי שיטות חישוב

		ליום 31 בדצמבר					
2018	2019	2018	2019	2018	2019		
שייר		ביטוח משנה אלפי ש"ח		ברוטו			
3,558,163	3,570,463	353,283	371,767	3,911,446	3,942,230	הערכות אקטואריות	
						סך הכל הערכות אקטואריות ע"י גברת רוני גינור אקטוארית ממונה ביטוח כללי	
24,942	27,585	255,586	249,478	280,528	277,063	הפרשות על בסיס הערכות אחרות	
						הערכת מחלקת תביעות בגין התביעות התלויות הידועות תוספת לתביעות התלויות בגין תביעות שאירעו אך טרם דווחו (IBNR)	
2,351	2,270	4,544	4,068	6,895	6,338	הפרשה לפרמיה שטרם הורווחה	
738,264	733,041	227,903	230,682	966,167	963,723	סך הכל התחייבויות ביטוחיות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי	
4,323,720	4,333,359	841,316	855,995	5,165,036	5,189,354		

באור 17 - התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי (המשך)

ב. תנועה בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי, בניכוי הוצאות רכישה נדחות

1. ענפי רכב חובה וחבויות

		ליום 31 בדצמבר					
2018	2019	2018	2019	2018	2019		
שייר		ביטוח משנה אלפי ש"ח		ברוטו			
3,379,693	3,500,801	499,215	505,071	3,878,908	4,005,872	(1) יתרה לתחילת השנה	
758,307	765,281	72,910	76,595	831,217	841,876	אמדין עלות התביעות המצטברת בגין שנת חיתום שוטפת (2)	
36,995	9,691	5,442	1,404	42,437	11,095	שינוי ביתרות לתחילת שנה כתוצאה מהצמדה למדד	
(89,826)	(105,225)	16,226	(3,176)	(73,600)	(108,401)	שינוי באומדן עלות התביעות המצטברת בגין שנות חיתום קודמות (3)	
705,476	669,747	94,578	74,823	800,054	744,570	סך השינוי בעלות התביעות המצטברת	
9,367	9,203	35	274	9,402	9,477	תשלומים לישוב תביעות במהלך השנה (4)	
575,001	614,449	88,687	84,823	663,688	699,272	בגין שנת חיתום שוטפת בגין שנות חיתום קודמות	
584,368	623,652	88,722	85,097	673,090	708,749	סך תשלומים לתקופה	
<u>3,500,801</u>	<u>3,546,896</u>	<u>505,071</u>	<u>494,797</u>	<u>4,005,872</u>	<u>4,041,693</u>	יתרה לסוף השנה	

הערות

(1) יתרות הפתיחה והסגירה כוללות: תביעות תלויות, הפרשה לפרמיה בחסר, פרמיה שטרם הורווחה ובניכוי הוצאות רכישה נדחות.

(2) עלות התביעות המצטברת (Ultimate) הינה: יתרת תביעות תלויות, הפרשה לפרמיה בחסר, פרמיה שטרם הורווחה בניכוי הוצאות רכישה נדחות בתוספת סך תשלומי התביעות כולל הוצאות ישירות ועקיפות לישוב תביעות.

עלות התביעות המצטברת מתעדכנת על סמך המודל לאור התפתחות התביעות בפועל.

(3) הקיטון באומדן עלות התביעות המצטברת בגין שנות חיתום קודמות לשנת 2019, נובע בעיקר מענפים רכב חובה וצד שלישי בעיקר בעקבות פסיקת בית המשפט העליון בעניין שיעור הריבית המשמשת להיוון תגמולי ביטוח בשל נזקי גוף, וכן מענפים אחריות מקצועית וחבות המוצר בשל התפתחות חיובית בניסיון התביעות.

(4) התשלומים כוללים הוצאות עקיפות לישוב תביעות בייחוס לשנות החיתום.

באור 17 - התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי (המשך)

ב. תנועה בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי, בניכוי הוצאות רכישה נדחות (המשך)

2. ענפי רכוש אחרים

		ליום 31 בדצמבר				
2018	2019	2018	2019	2018	2019	
שייר		ביטוח משנה אלפי ש"ח		ברוטו		
639,772	677,786	337,827	290,844	977,599	968,630	יתרה לתחילת השנה ⁽¹⁾
833,282	796,919	114,875	157,828	948,157	954,747	אומדן עלות התביעות המצטברת בגין אירועים בשנת הדוח ⁽²⁾
(64,965)	(83,779)	(1,166)	(11,931)	(66,131)	(95,710)	שינוי באומדן עלות התביעות המצטברות בגין אירועים שקדמו לשנת הדוח ⁽³⁾
559,636	545,263	50,649	61,490	610,285	606,753	תשלומים לישוב תביעות במהלך השנה ⁽⁴⁾
188,799	184,127	105,804	60,694	294,603	244,821	בגין אירועים של שנת הדוח
748,435	729,390	156,453	122,184	904,888	851,574	בגין אירועים שקדמו לשנת הדוח
						סך תשלומים
18,132	(27,826)	(4,239)	(1,101)	13,893	(28,927)	שינוי בהפרשה לפרמיה שטרם הורווחה, נטו מהוצאות רכישה נדחות ⁽⁶⁾
677,786	633,710	290,844	313,456	968,630	947,166	יתרה לסוף השנה ⁽¹⁾

הערות

- (1) יתרות הפתיחה והסגירה כוללות: תביעות תלויות בתוספת הפרשה לפרמיה בחסר, פרמיה שטרם הורווחה ובניכוי הוצאות רכישה נדחות.
- (2) עלות התביעות המצטברת בגין אירועים בשנת הדוח כוללת את יתרת תביעות תלויות לסוף שנת הדוח בתוספת סך תשלומי התביעות בתקופת הדוח לרבות הוצאות ישירות ועקיפות ליישוב תביעות.
- בשנת 2019 חלה ירידה בעלות התביעות בברוטו בענף רכב רכוש שקוזזה על-ידי גידול בענפי העסק. הגידול במשנה נובע מתביעות אשר מכוסות ברובן בביטוח משנה. הירידה בשייר נובעת מקיטון בעלות התביעות בענף רכב רכוש.
- (3) השינוי באומדן עלות התביעות המצטברת נובע בעיקרו מענף רכב רכוש ודירות בו חלה התפתחות חיובית של ניסיון התביעות.
- (4) התשלומים ליישוב תביעות כוללים הוצאות ישירות ועקיפות ליישובן בייחוס לשנות הנזק.
- הגידול בתשלומים נובע מעליה בהיקף העסקים בעיקר בענף רכב רכוש.
- (5) אין הפרשה לפרמיה בחסר בשנים 2018 ו-2019.
- (6) הקיטון בהפרשה לפרמיה שטרם הורווחה נובע בעיקרו מענף רכב רכוש עקב ירידה בסף הפרמיה שנרשמה בשנת הדוח.

באור 17 - התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי (המשך)

1. בדיקת התפתחות הערכת התחייבויות בגין חוזי ביטוח בניכוי הוצאות רכישה נדחות, ברוטו, בענפי ביטוח רכב חובה וחבויות

ליום 31 בדצמבר 2019

סך הכל	שנת חיתום										
	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	
אלפי ש"ח מותאמים למדד נובמבר 2019											
	9,491	9,487	6,807	8,267	7,101	6,776	6,751	5,032	5,935	6,656	תביעות ששולמו (מצטבר) בסוף השנה ⁽¹⁾
		87,669	70,993	85,220	63,992	58,784	43,332	29,524	29,204	32,575	לאחר שנה ראשונה
			196,723	237,848	192,985	165,108	146,762	78,005	69,616	79,250	לאחר שנתיים
				376,379	302,297	281,078	247,922	143,313	134,436	138,298	לאחר שלוש שנים
					391,925	353,678	333,369	195,717	216,673	187,633	לאחר ארבע שנים
						423,316	390,429	267,327	280,206	245,907	לאחר חמש שנים
							446,368	311,485	344,164	295,445	לאחר שש שנים
								347,983	377,999	336,441	לאחר שבע שנים
									392,854	360,005	לאחר שמונה שנים
										374,865	לאחר תשע שנים
											לאחר עשר שנים
											אומדן תביעות מצטברות (כולל תשלומים) בסוף השנה
	841,890	833,796	779,315	919,719	734,875	748,188	720,508	445,879	471,334	485,228	לאחר שנה ראשונה
		826,594	777,813	910,547	778,248	750,336	768,860	461,628	486,766	502,968	לאחר שנתיים
			780,787	920,694	773,634	736,017	716,567	479,704	506,138	513,958	לאחר שלוש שנים
				933,817	798,070	773,232	702,217	414,584	464,927	437,126	לאחר ארבע שנים
					794,286	772,086	723,632	430,646	471,599	446,131	לאחר חמש שנים
						745,269	678,515	454,979	472,698	425,272	לאחר שש שנים
							657,139	448,574	471,107	443,556	לאחר שבע שנים
								431,748	476,588	436,322	לאחר שמונה שנים
									454,678	431,940	לאחר תשע שנים
										421,796	לאחר עשר שנים
	5,131	7,202	(1,472)	(14,098)	(59,411)	5,067	59,428	(17,164)	10,249	15,330	עודף (חסור) ביחס לשנה הראשונה שלא כוללת צבירה ⁽²⁾
	0.08%	0.86%	(0.19%)	(1.53%)	(8.08%)	0.68%	8.29%	(4.14%)	2.20%	3.51%	שיעור סטייה ביחס לשנה הראשונה שלא כוללת צבירה, באחוזים
	6,888,004	841,890	826,594	780,787	933,817	794,286	657,139	431,748	454,678	421,796	עלות תביעות מצטברות ליום 31 בדצמבר 2019
	3,047,573	9,491	87,669	196,723	376,379	391,925	423,316	446,368	347,983	392,854	תשלומים מצטברים עד ליום 31 בדצמבר 2019
	3,840,431	832,399	738,925	584,064	557,438	402,361	321,953	210,771	83,765	61,824	יתרת התביעות התלויות
	127,045										תביעות תלויות בגין שנים עד וכולל שנת חיתום 2010 ⁽³⁾
	74,217										יתרת התביעות התלויות בגין רכישת תיק תביעות ביטוח כללי ⁽⁴⁾
	4,041,693										סך הכל התחייבות בגין חוזי ביטוח בענפי רכב חובה וחבויות בניכוי הוצאות רכישה נדחות ליום 31 בדצמבר 2019

(1) הסכומים לעיל מובאים בערכים מותאמים לאינפלציה על מנת לאפשר בחינת התפתחות על בסיס ערכים ריאליים.
 (2) עודף (חסור) ביחס לשנה הראשונה שלא כוללת את הצבירה בהערכת התביעות.
 שינוי באומדן עלות התביעות המצטברות בגין שנות חיתום קודמות נובע בין היתר, משינוי בעלות התביעות הפרטניות בהשפעתו על המודל האקטוארי וכן, שינויים רגולטוריים.
 (3) כולל גם את נתוני רכישת תיק ביטוח כללי לשנים שקדמו לחיתום 2008 וצורפו בשנת 2016. ראה באור 3.7.ה.3.
 (4) נתוני תיק תביעות אשר צורף בשנת 2016 והוחרג מהמשולשים. ראה באור 3.7.ה.3.

הערות

* רמת המובהקות של המודלים האקטואריים גדולה יותר כאשר בחנים את התפתחות התביעות ברמת סך שנות החיתום. לכן נכון יותר לבחון את התפתחות הערכות החברה ברמת סך שנות החיתום ולא לכל שנת חיתום בנפרד.
 ** אומדן התביעות המצטברות בסוף השנה הראשונה כולל את העתודה לפרמיה שטרם הורווחה בניכוי הוצאות רכישה נדחות.
 *** הנתונים כוללים את סכומי הצבירה (עודף הכנסות על הוצאות), ככל שקיימת.
 **** לפי בחינה שביצעה החברה בענפי הרכוש ואחרים עלות התביעות נפתרת בדרך כלל תוך שנה, לפיכך לא ניתן מידע בדבר התפתחות התביעות בענפים אלו.

באור 17 - התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי (המשך)

2. בדיקת התפתחות הערכת התחייבויות בגין חוזי ביטוח בניכוי הוצאות רכישה נדחות, בשייר עצמי, בענפי ביטוח רכב חובה וחבויות

ליום 31 בדצמבר 2019										
שנת חיתום										
סך הכל	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010
אלפי ש"ח מותאמים למדד נובמבר 2019										
	9,217	9,452	6,575	8,149	6,990	6,588	6,495	4,915	5,786	6,158
		85,364	69,021	84,076	62,650	58,214	42,123	28,090	27,593	31,153
			189,326	235,496	190,797	163,857	145,307	75,497	66,327	75,450
				371,615	299,155	277,873	243,278	140,377	120,263	131,710
					379,755	349,493	327,964	190,735	187,225	179,181
						408,643	383,644	252,701	244,758	230,425
							435,550	294,747	298,285	275,842
								328,182	326,063	311,532
									338,049	330,869
										343,736
	765,295	760,664	701,964	869,608	705,749	681,183	657,534	393,426	395,107	399,187
		752,691	682,620	862,925	734,456	719,850	693,360	398,360	393,567	400,930
			675,749	873,667	736,333	691,487	686,658	414,066	409,513	408,876
				888,637	757,116	723,343	672,045	397,164	398,668	394,055
					756,434	713,723	693,463	402,983	410,315	404,204
						696,149	650,119	427,946	409,446	405,787
							627,415	419,566	408,159	410,013
								405,981	410,423	399,656
									390,870	391,857
										382,299
58,155		7,973	26,215	(19,029)	(50,685)	23,701	59,243	(8,817)	7,798	11,756
1.02%		1.05%	3.73%	(2.19%)	(7.18%)	3.29%	8.63%	(2.22%)	1.96%	2.98%
6,341,520	765,295	752,691	675,749	888,637	756,434	696,149	627,415	405,981	390,870	382,299
2,889,437	9,217	85,364	189,326	371,615	379,755	408,643	435,550	328,182	338,049	343,736
3,452,083	756,078	667,327	486,423	517,022	376,679	287,506	191,865	77,799	52,821	38,563
94,296										
517										
3,546,896										

תביעות ששולמו (מצטבר) בסוף השנה⁽¹⁾

אומדן תביעות מצטברות (כולל תשלומים) בסוף השנה

עודף (חסור) ביחס לשנה הראשונה שלא כוללת צבירה⁽²⁾

שיעור סטייה ביחס לשנה הראשונה שלא כוללת צבירה, באחוזים

עלות תביעות מצטברות ליום 31 בדצמבר 2019

תשלומים מצטברים עד ליום 31 בדצמבר 2019

יתרת התביעות התלויות

תביעות תלויות בגין שנים עד וכולל שנת חיתום 2010⁽³⁾

יתרת התביעות התלויות בגין רכישת תיק תביעות ביטוח כללי⁽⁴⁾

סך הכל התחייבויות בגין חוזי ביטוח בענפי רכב חובה וחבויות בניכוי הוצאות רכישה נדחות ליום 31 בדצמבר 2019

(1) הסכומים לעיל מובאים בערכים מותאמים לאינפלציה על מנת לאפשר בחינת התפתחות על בסיס ערכים ריאליים.

(2) עודף (חסור) ביחס לשנה הראשונה שלא כוללת את הצבירה בהערכת התביעות.

(3) שינוי באומדן עלות התביעות המצטברות בגין שנות חיתום קודמות נובע בין היתר, משינוי בעלות התביעות הפרטניות בהשפעתו על המודל האקטוארי וכן, שינויים רגולטוריים.

(4) כולל גם את נתוני רכישת תיק ביטוח כללי לשנים שקדמו לחיתום 2008 וצורפו בשנת 2016. ראה באור 3.7.ה.3.

(4) נתוני תיק תביעות אשר צורף בשנת 2016 והוחרג מהמשולשים. ראה באור 3.7.ה.3.

הערות

*

**

רמת המובהקות של המודלים האקטואריים גדולה יותר כאשר בוחנים את התפתחות התביעות ברמת סך שנות החיתום. לכן נכון יותר לבחון את התפתחות הערכות החברה ברמת סך שנות החיתום ולא לכל שנת חיתום בנפרד. אומדן התביעות המצטברות בסוף השנה הראשונה כולל את העתודה לפרמיה שטרם הורווחה בניכוי הוצאות רכישה נדחות. הנתונים כוללים את סכומי הצבירה (עודף הכנסות על הוצאות), ככל שקיימת.

באור 17 - התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי (המשך)

ג3. בדיקת התפתחות הערכת התחייבויות בגין חוזי ביטוח בניכוי הוצאות רכישה נדחות, ברוטו, בענפי ביטוח רכב חובה

ליום 31 בדצמבר 2019										
שנת חיתום										
סך הכל	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010
אלפי ש"ח מותאמים למדד נובמבר 2019										
	6,898	7,029	4,892	5,472	5,186	3,580	3,654	2,959	3,793	3,864
		73,987	53,218	66,462	46,477	42,533	26,908	15,720	13,644	16,168
			146,984	186,065	149,988	126,487	105,824	44,954	36,081	41,899
				285,357	227,331	206,774	178,825	84,945	61,128	71,825
					285,670	253,586	237,852	113,716	102,038	98,348
						292,410	274,826	155,861	135,364	135,137
							308,484	186,973	172,952	163,189
								209,224	186,386	179,150
									191,758	187,950
										192,598
	491,572	508,131	420,593	571,915	453,337	481,514	488,701	245,054	245,366	255,521
		504,926	400,509	568,630	476,858	464,467	505,184	248,516	243,980	251,556
			390,801	581,542	469,408	437,866	454,327	255,110	250,340	256,302
				591,634	505,770	473,151	441,932	212,578	223,685	234,504
					505,645	469,248	466,627	223,381	207,060	226,868
						473,300	443,080	248,516	216,686	206,059
							423,586	248,698	217,261	218,778
								244,191	218,353	212,162
									209,483	207,569
										203,773
(3,802)		3,205	29,792	(19,719)	(52,308)	(8,833)	30,741	(31,613)	14,202	30,731
(0.10%)		0.63%	7.08%	(3.45%)	(11.54%)	(1.90%)	6.77%	(14.87%)	6.35%	13.10%
4,038,911	491,572	504,926	390,801	591,634	505,645	473,300	423,586	244,191	209,483	203,773
1,993,370	6,898	73,987	146,984	285,357	285,670	292,410	308,484	209,224	191,758	192,598
2,045,541	484,674	430,939	243,817	306,277	219,975	180,890	115,102	34,967	17,725	11,175
57,011										
66,959										
2,169,511										

תביעות ששולמו (מצטבר) בסוף השנה⁽¹⁾

לאחר שנה ראשונה
לאחר שנתיים
לאחר שלוש שנים
לאחר ארבע שנים
לאחר חמש שנים
לאחר שש שנים
לאחר שבע שנים
לאחר שמונה שנים
לאחר תשע שנים
לאחר עשר שנים

אומדן תביעות מצטברות (כולל תשלומים) בסוף השנה

לאחר שנה ראשונה
לאחר שנתיים
לאחר שלוש שנים
לאחר ארבע שנים
לאחר חמש שנים
לאחר שש שנים
לאחר שבע שנים
לאחר שמונה שנים
לאחר תשע שנים
לאחר עשר שנים

עודף (חסור) ביחס לשנה הראשונה שלא כוללת צבירה⁽²⁾

שיעור סטייה ביחס לשנה הראשונה שלא כוללת צבירה,

עלות תביעות מצטברות ליום 31 בדצמבר 2019

תשלומים מצטברים עד ליום 31 בדצמבר 2019

יתרת התביעות התלויות

תביעות תלויות בגין שנים עד וכולל שנת חיתום 2010⁽³⁾

יתרת התביעות התלויות בגין רכישת תיק תביעות ביטוח

כללי⁽⁴⁾

סך הכל התחייבות בגין חוזי ביטוח בענפי רכב חובה וחבויות בניכוי הוצאות רכישה נדחות ליום 31 בדצמבר 2019

(1) הסכומים לעיל מובאים בערכים מותאמים לאינפלציה על מנת לאפשר בחינת התפתחות על בסיס ערכים ריאליים.

(2) עודף (חסור) ביחס לשנה הראשונה שלא כוללת את הצבירה בהערכת התביעות.

(3) שינוי באומדן עלות התביעות המצטברות בגין שנות חיתום קודמות נובע בין היתר, משינוי בעלות התביעות הפרטניות בהשפעתו על המודל האקטוארי וכן, שינויים רגולטוריים.

(4) כולל גם את נתוני רכישת תיק ביטוח כללי לשנים שקדמו לחיתום 2008 וצורפו בשנת 2016. ראה באור 3.7.3.

(5) נתוני תיק תביעות אשר צורף בשנת 2016 והורג מהמשולשים. ראה באור 3.7.3.

הערות

*

רמת המובהקות של המודלים האקטואריים גדולה יותר כאשר בוחנים את התפתחות התביעות ברמת סך שנות החיתום. לכן נכון יותר לבחון את התפתחות הערכות החברה ברמת סך שנות החיתום ולא לכל שנת חיתום בנפרד.

**

אומדן התביעות המצטברות בסוף השנה הראשונה כולל את העתודה לפרמיה שטרם הרווחה בניכוי הוצאות רכישה נדחות.

הנתונים כוללים את סכומי הצבירה (עודף הכנסות על הוצאות), ככל שקיימת.

באור 17 - התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי (המשך)

4. בדיקת התפתחות הערכת התחייבויות בגין חוזי ביטוח בניכוי הוצאות רכישה נדחות, בשייר עצמי, בענפי ביטוח רכב חובה

ליום 31 בדצמבר 2019										
שנת חיתום										
סך הכל	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010
אלפי ש"ח מותאמים למדד נובמבר 2019										
	6,898	7,029	4,833	5,472	5,186	3,580	3,654	2,959	3,793	3,864
		73,987	53,158	66,462	46,477	42,533	26,908	15,720	13,644	16,168
			146,924	186,065	149,988	126,487	105,824	44,954	36,081	41,899
				285,357	227,331	206,774	178,824	84,945	61,128	71,825
					283,207	253,586	237,851	113,716	102,038	98,348
						292,410	274,826	155,861	135,365	133,037
							308,484	186,973	172,953	160,133
								208,223	186,387	176,089
									191,658	184,889
										189,484
	488,602	505,415	417,884	568,752	448,841	473,533	482,001	240,685	240,255	249,622
		500,748	397,733	564,452	473,696	461,847	494,203	242,609	238,297	245,746
			387,770	577,468	466,758	434,703	450,806	249,027	244,484	250,318
				587,953	503,053	470,501	438,450	210,864	222,083	230,788
					502,061	466,530	462,975	221,981	205,441	225,261
						471,855	439,527	246,543	218,275	203,959
							421,155	245,981	217,861	216,662
								241,910	218,354	209,547
									209,383	204,508
										200,659
	(6,214)	4,667	30,114	(19,201)	(53,220)	(10,008)	29,651	(31,046)	12,700	30,129
	(0.17%)	0.92%	7.21%	(3.38%)	(11.86%)	(2.17%)	6.58%	(14.72%)	5.72%	13.05%
	4,012,096	488,602	500,748	387,770	587,953	502,061	471,855	421,155	241,910	209,383
	1,986,632	6,898	73,987	146,924	285,357	283,207	292,410	308,484	208,223	191,658
	2,025,464	481,704	426,761	240,846	302,596	218,854	179,445	112,671	33,687	17,725
	45,675									11,175
	388									
	2,071,527									

תביעות ששולמו (מצטבר) בסוף השנה⁽¹⁾

לאחר שנה ראשונה
לאחר שנתיים
לאחר שלוש שנים
לאחר ארבע שנים
לאחר חמש שנים
לאחר שש שנים
לאחר שבע שנים
לאחר שמונה שנים
לאחר תשע שנים
לאחר עשר שנים
אומדן תביעות מצטברות (כולל תשלומים) בסוף השנה
לאחר שנה ראשונה
לאחר שנתיים
לאחר שלוש שנים
לאחר ארבע שנים
לאחר חמש שנים
לאחר שש שנים
לאחר שבע שנים
לאחר שמונה שנים
לאחר תשע שנים
לאחר עשר שנים

עודף (חוסר) ביחס לשנה הראשונה שלא כוללת צבירה⁽²⁾
שיעור סטייה ביחס לשנה הראשונה שלא כוללת צבירה,
עלות תביעות מצטברות ליום 31 בדצמבר 2019
תשלומים מצטברים עד ליום 31 בדצמבר 2019
יתרת התביעות התלויות

תביעות תלויות בגין שנים עד וכולל שנת חיתום 2010⁽³⁾
יתרת התביעות התלויות בגין רכישת תיק תביעות ביטוח כללי⁽⁴⁾

סך הכל התחייבות בגין חוזי ביטוח בענפי רכב חובה וחבויות בניכוי הוצאות רכישה נדחות ליום 31 בדצמבר 2019

(1) הסכומים לעיל מובאים בערכים מותאמים לאינפלציה על מנת לאפשר בחינת התפתחות על בסיס ערכים ריאליים.

(2) עודף (חוסר) ביחס לשנה הראשונה שלא כוללת את הצבירה בהערכת התביעות.

(3) שינוי באומדן עלות התביעות המצטברות בגין שנות חיתום קודמות נובע בין היתר, משינוי בעלות התביעות הפרטניות בהשפעתו על המודל האקטוארי וכן, שינויים רגולטוריים.

(4) כולל גם את נתוני רכישת תיק ביטוח כללי לשנים שקדמו לחיתום 2008 וצורפו בשנת 2016. ראה באור 3.7.3.

נתוני תיק תביעות אשר צורף בשנת 2016 והוחרג מהמשולשים. ראה באור 3.7.3.

הערות

*

רמת המובהקות של המודלים האקטואריים גדולה יותר כאשר בוחנים את התפתחות התביעות ברמת סך שנות החיתום. לכן נכון יותר לבחון את התפתחות הערכות החברה ברמת סך שנות החיתום ולא לכל שנת חיתום בנפרד.

**

אומדן התביעות המצטברות בסוף השנה הראשונה כולל את העתודה לפרמיה שטרם הורווחה בניכוי הוצאות רכישה נדחות.

הנתונים כוללים את סכומי הצבירה (עודף הכנסות על הוצאות), ככל שקיימת.

באור 17 - התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי (המשך)

ג. נתונים מצטברים בדבר שנות חיתום בענף ביטוח רכב חובה

		שנת חיתום					
2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	
							אלפי ש"ח
							לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019
547,155	528,210	508,761	565,452	415,489	515,084	490,055	פרמיות ברוטו
134,045	46,885	(17,196)	(48,647)	(10,690)	(21,042)	(39,604)	רווח (הפסד) כולל בשייר בגין שנת החיתום מצטבר
52,222	12,514	889	-	-	-	-	* כולל יתרת עודף הכנסות על הוצאות בשייר שנזקפו, בשנת 2015, ישירות לעודפים בסך
98,669	73,142	62,833	65,326	34,012	36,432	20,427	השפעת ההכנסות מהשקעות מצטבר על הרווח הכולל המצטבר בשייר בגין שנת החיתום

ג. נתונים מצטברים בדבר שנות חיתום בענף ביטוח חבויות אחרות

		שנת חיתום					
2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	
							אלפי ש"ח
							לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019
283,514	307,604	305,729	340,305	352,142	340,519	359,084	פרמיות ברוטו
1,740	(2,101)	(37,237)	(77,395)	(86,924)	(69,300)	(76,845)	רווח (הפסד) כולל בשייר בגין שנת החיתום מצטבר*
6,638	4,831	2,210	-	-	-	-	* כולל יתרת עודף הכנסות על הוצאות בשייר שנזקפו, בשנת 2015, ישירות לעודפים בסך
46,597	43,402	38,225	38,322	25,241	19,234	9,011	השפעת ההכנסות מהשקעות מצטבר על הרווח הכולל המצטבר בשייר בגין שנת החיתום

באור 17 - התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי (המשך)

ג7. הרכב רווח (הפסד) כולל בשייר בענף ביטוח רכב חובה

רווח (הפסד) כולל בגין שנת חיתום שוטפת	רווח (הפסד) כולל בגין שנת חיתום שוטפת	רווח (הפסד) כולל בגין שנות חיתום קודמות	רווח (הפסד) כולל בגין שנת חיתום שוטפת	
שייר		ברוטו		
אלפי ש"ח				
163,012	(39,604)	156,993	(36,004)	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019
(18,994)	(50,561)	(14,308)	(45,410)	2018
18,493	(38,778)	8,484	(34,183)	2017

ג8. הרכב רווח (הפסד) כולל בשייר בענף ביטוח חבויות אחרות

רווח (הפסד) כולל בגין שנות חיתום קודמות	רווח (הפסד) כולל בגין שנת חיתום שוטפת	רווח (הפסד) כולל בגין שנות חיתום קודמות	רווח (הפסד) כולל בגין שנת חיתום שוטפת	
שייר		ברוטו		
אלפי ש"ח				
158,073	(76,845)	182,535	(64,639)	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019
26,610	(88,510)	14,401	(72,540)	2018
105,135	(94,241)	125,737	(81,389)	2017

באור 18 - נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח

א. פירוט ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה לפי חשיפות

ליום 31 בדצמבר 2019								
פוליסות ללא מרכיב חסכון			פוליסות הכוללות מרכיב חסכון (לרבות נספחים) לפי מועד הנפקת הפוליסה					
סיכון הנמכר כפוליסה בודדת			משנת 2004					
סה"כ	קבוצתי	פרט	אלפי ש"ח	תלוי תשואה	שאינו תלוי תשואה	עד שנת 2003		עד שנת 1990 ^(*)
4,454,557	-	-	4,454,557	-	-	-	-	(א) לפי חשיפה ביטוחית התחייבויות בגין חוזי ביטוח קצבה ללא מקדמים מובטחים קצבה עם מקדמים מובטחים:
70,470,397	-	-	-	-	-	50,437,732	20,032,665	עד חודש מאי 2001
46,638,344	-	-	35,229,795	46,782	11,361,767	11,361,767	-	מחודש יוני 2001
13,709,960	-	-	1,637,605	272,931	5,024,355	5,024,355	6,775,069	קצבה בתשלום הוני (ללא אופציה לקצבה)
2,189,061	-	-	14,355	-	1,145,425	1,145,425	1,029,281	עתודה משלימה לגמלאות ^(**)
5,435,238	-	-	1,654	-	2,124,785	2,124,785	3,308,799	מרכיבי סיכון אחרים
2,955,070	145,128	579,597	1,221,899	-	866,890	866,890	141,556	סך הכל בגין חוזי ביטוח
145,852,627	145,128	579,597	42,559,865	319,713	70,960,954	70,960,954	31,287,370	התחייבויות בגין חוזי השקעה
2,450,750	-	-	2,170,743	279,222	785	785	-	סך הכל
<u>148,303,377</u>	<u>145,128</u>	<u>579,597</u>	<u>44,730,608</u>	<u>598,935</u>	<u>70,961,739</u>	<u>70,961,739</u>	<u>31,287,370</u>	
								(ב) לפי חשיפה פיננסית:
31,250,022	28,112	390,832	773,326	598,935	310,616	310,616	29,148,201	שאינו תלוי תשואה
117,053,355	117,016	188,765	43,957,282	-	70,651,123	70,651,123	2,139,169	תלוי תשואה
<u>148,303,377</u>	<u>145,128</u>	<u>579,597</u>	<u>44,730,608</u>	<u>598,935</u>	<u>70,961,739</u>	<u>70,961,739</u>	<u>31,287,370</u>	סך הכל

^(*) המוצרים שהונפקו עד לשנת 1990 (לרבות הגדלות בגינם) היו בעיקרם מבטיחי תשואה והם מגובים ברובם באגרות חוב מיועדות.
^(**) העתודה המשלימה לגמלאות הכלולה בטבלה לעיל הינה בגין מרכיב גמלה נדחית. מרכיב נוסף כלול בסעיף קצבה בתשלום. ראה באור 3.3.6(ב).
 סכום נוסף בגין הצבירה הקיימת בגובה 2,950 מיליון ש"ח, יזקק לרווח והפסד לאורך חיי הפוליסה הנותרים עד גיל הפרישה. לפירוט נוסף ראה באור 3.3.6(ב).

באור 18 - נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח (המשך)

א. פירוט ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה לפי חשיפות (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2018

פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות ללא מרכיב חסכון הנמכר כפוליסה בודדת		משנת 2004			
סה"כ	קבוצתי	פרט	אלפי ש"ח	תלוי תשואה	תלוי תשואה שאינו תלוי תשואה	עד שנת 1990 ^(*)	עד שנת 2003
(א) לפי חשיפה ביטוחית							
התחייבויות בגין חוזי ביטוח קצבה ללא מקדמים מובטחים							
3,654,553	-	-	3,654,553	-	-	-	-
קצבה עם מקדמים מובטחים:							
עד חודש מאי 2001							
65,078,345	-	-	-	-	-	19,263,251	45,815,094
מחודש יוני 2001							
39,729,174	-	-	29,284,453	62,133	10,382,588	-	10,382,588
קצבה בתשלום הוני (ללא אופציה לקצבה)							
11,155,439	-	-	1,187,493	256,423	3,872,431	5,839,092	3,872,431
עתודה משלימה לגמלאות ^(**)							
2,298,715	-	-	14,247	-	1,147,024	1,137,444	1,147,024
מרכיבי סיכון אחרים סך הכל בגין חוזי ביטוח							
3,792,614	-	-	1,694	-	1,032,328	2,758,592	1,032,328
2,846,475	157,822	563,916	1,078,281	-	869,094	177,362	869,094
128,555,315	157,822	563,916	35,220,721	318,556	63,118,559	29,175,741	63,118,559
התחייבויות בגין חוזי השקעה							
2,072,046	-	-	1,880,536	190,818	692	-	692
<u>130,627,361</u>	<u>157,822</u>	<u>563,916</u>	<u>37,101,257</u>	<u>509,374</u>	<u>63,119,251</u>	<u>29,175,741</u>	<u>63,119,251</u>
(ב) לפי חשיפה פיננסית:							
שאינו תלוי תשואה							
29,253,663	35,648	388,890	569,286	509,374	395,039	27,355,426	395,039
תלוי תשואה							
101,373,698	122,174	175,026	36,531,971	-	62,724,212	1,820,315	62,724,212
<u>130,627,361</u>	<u>157,822</u>	<u>563,916</u>	<u>37,101,257</u>	<u>509,374</u>	<u>63,119,251</u>	<u>29,175,741</u>	<u>63,119,251</u>

^(*) המוצרים שהונפקו עד לשנת 1990 (לרבות הגדלות בגינם) היו בעיקרם מבטיחי תשואה והם מגובים ברובם באגרות חוב מיועדות.

^(**) העתודה המשלימה לגמלאות הכלולה בטבלה לעיל הינה בגין מרכיב גמלה נדחית. מרכיב נוסף כלול בסעיף קצבה בתשלום. ראה באור 3.3.36(ב).6.

סכום נוסף בגין הצבירה הקיימת בגובה 3,114 מיליון ש"ח, יזקף לרווח והפסד לאורך חיי הפוליסה הנותרים עד גיל הפרישה. לפירוט נוסף ראה באור 3.3.36(ב).6.

באור 18 - נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח (המשך)

ב. פירוט התוצאות לפי סוגי פוליסות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019							
פוליסות ללא מרכיב חסכון			פוליסות הכוללות מרכיב חסכון (לרבות נספחים) לפי מועד הנפקת הפוליסה				
סיכון הנמכר כפוליסה בודדת			משנת 2004				
סה"כ	קבוצתי	פרט	תלוי תשואה אלפי ש"ח	שאינו תלוי תשואה	עד שנת 2003	עד שנת 1990	
41,226	-	-	-	-	18,873	22,353	פרמיות ברוטו
8,161,483	-	-	5,681,387	-	2,215,116	264,980	מסורת/מעורב
1,562,189	30,586	635,478	628,156	-	227,485	40,484	מרכיב החיסכון אחר
9,764,898	30,586	635,478	6,309,543	-	2,461,474	327,817	סך הכל
2,570,038	-	-	490,096	77,283	1,255,142	747,517	מרווח פיננסי כולל דמי ניהול
25,265,406	33,830	245,730	10,593,112	25,615	11,174,416	3,192,703	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
125,134	-	-	99,743	25,298	93	-	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי השקעה
(1,004,044)	5,784	198,059	(47,107)	(5,334)	(78,466)	(1,076,980)	רווח (הפסד) מעסקי ביטוח חיים
393,593	1,327	13,424	23,112	40,961	12,177	302,592	רווח כולל אחר מעסקי ביטוח חיים
(610,451)	7,111	211,483	(23,995)	35,627	(66,289)	(774,388)	סך כל הרווח (הפסד) הכולל מעסקי ביטוח חיים
44,057	-	-	-	-	-	-	רווח מפנסיה וגמל
9,991	-	-	-	-	-	-	רווח כולל אחר מפנסיה וגמל
(556,403)	-	-	-	-	-	-	סך כל ההפסד הכולל מביטוח חיים וחסכון ארוך טווח
648,641	-	-	552,503	96,138	-	-	תקבולים בגין חוזי השקעה שנזקפו ישירות לעתודות ביטוח
404,624	-	108,460	296,164	-	-	-	פרמיה משוננת בגין חוזי ביטוח - עסק חדש
1,910,908	-	-	1,910,876	-	-	32	פרמיה חד פעמית בגין חוזי ביטוח
27,589	-	-	27,589	-	-	-	פרמיה משוננת בגין חוזי השקעה - עסק חדש
515,280	-	-	419,142	96,138	-	-	פרמיה חד פעמית בגין חוזי השקעה
783,630	-	-	783,630	-	-	-	העברות לחברה בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה
1,684,737	-	-	1,039,795	-	604,964	39,978	העברות מהחברה בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה

הערות

1. המוצרים שהונפקו עד לשנת 1990 (לרבות הגדלות בגינם) היו בעיקרם מבטיחי תשואה והם מגובים בעיקרם באגרות חוב מיועדות.
2. הגדלות בפוליסות קיימות אינן נכללות במסגרת הפרמיה המשוננת בגין עסק חדש, אלא במסגרת תוצאות הפעילות של הפוליסה המקורית.
3. המרווח הפיננסי כולל רווחים (הפסדים) מהשקעות שנזקפו לרווח כולל אחר, אינו כולל הכנסות נוספות של מגדל ביטוח הנגבות כשיעור מהפרמיה ומחושב לפני ניכוי הוצאות לניהול ההשקעות. המרווח הפיננסי בפוליסות עם תשואה מובטחת מבוסס על ההכנסות מהשקעות בפועל לשנת הדוח בניכוי מכפלה של שיעור התשואה המובטחת לשנה כשהוא מוכפל בעתודה הממוצעת לשנה בקרנות הביטוח השונות. בחוזים תלויי תשואה, המרווח הפיננסי הינו סך דמי הניהול הקבועים והמשתנים המחושבים על בסיס התשואה והיתרה הממוצעת של עתודות הביטוח.
4. תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי השקעה כוללים רק את סכום הרווחים (הפסדים) מהשקעות בגין חוזי השקעה.

באור 18 - נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח (המשך)

ב. פירוט התוצאות לפי סוגי פוליסות (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018							
פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות מרכיב חסכון (לרבות נספחים) לפי מועד הנפקת הפוליסה					
סיכון הנמכר כפוליסה בודדת		מסנת 2004		עד שנת 2003	עד שנת 1990		
סה"כ	קבוצתי	פרט	תלוי תשואה אלפי ש"ח	שאינו תלוי תשואה			
48,132	-	-	-	-	21,839	26,293	פרמיות ברוטו
7,948,407	-	-	5,472,917	-	2,197,686	277,804	מסורתי/מעורב
1,491,164	35,454	575,191	595,981	-	239,227	45,311	מרכיב החיסכון אחר
<u>9,487,703</u>	<u>35,454</u>	<u>575,191</u>	<u>6,068,898</u>	<u>-</u>	<u>2,458,752</u>	<u>349,408</u>	סך הכל
543,366	-	-	402,091	(21,813)	360,007	(196,919)	מרווח פיננסי כולל דמי ניהול
<u>9,780,122</u>	<u>24,061</u>	<u>257,029</u>	<u>5,499,852</u>	<u>12,459</u>	<u>2,606,541</u>	<u>1,380,180</u>	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
(47,935)	-	-	(40,325)	(7,623)	13	-	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי השקעה
<u>523,623</u>	<u>11,753</u>	<u>182,945</u>	<u>(85,990)</u>	<u>10,199</u>	<u>28,376</u>	<u>376,340</u>	רווח (הפסד) מעסקי ביטוח חיים
(268,816)	(1,391)	(9,501)	(13,622)	(23,485)	(10,326)	(210,491)	הפסד כולל אחר מעסקי ביטוח חיים
<u>254,807</u>	<u>10,362</u>	<u>173,444</u>	<u>(99,612)</u>	<u>(13,286)</u>	<u>18,050</u>	<u>165,849</u>	סך כל הרווח (הפסד) הכולל מעסקי ביטוח חיים
33,769							רווח מפנסיה וגמל
(5,696)							הפסד כולל אחר מפנסיה וגמל
<u>282,880</u>							סך כל הרווח הכולל מביטוח חיים וחסכון ארוך טווח
593,847	-	-	591,041	2,806	-	-	תקבולים בגין חוזי השקעה שנזקפו ישירות לעתודות ביטוח
691,721	-	132,816	558,905	-	-	-	פרמיה משוננת בגין חוזי ביטוח - עסק חדש ^(*)
1,804,994	-	-	1,804,957	-	-	37	פרמיה חד פעמית בגין חוזי ביטוח
28,027	-	-	28,027	-	-	-	פרמיה משוננת בגין חוזי השקעה - עסק חדש
456,499	-	-	453,693	2,806	-	-	פרמיה חד פעמית בגין חוזי השקעה
746,231	-	-	746,231	-	-	-	העברות לחברה בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה
1,096,130	-	-	585,575	-	479,511	31,044	העברות מהחברה בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה

הערות

1. המוצרים שהונפקו עד לשנת 1990 (לרבות הגדלות בגינם) היו בעיקרם מבטיחי תשואה והם מגובים בעיקרם באגרות חוב מיעודות.
2. הגדלות בפוליסות קיימות אינן נכללות במסגרת הפרמיה המשוננת בגין עסק חדש, אלא במסגרת תוצאות הפעילות של הפוליסה המקורית.
3. המרווח הפיננסי כולל רווחים (הפסדים) מהשקעות שנזקפו לרווח כולל אחר, אינו כולל הכנסות נוספות של מגדל ביטוח הנגבות כשיעור מהפרמיה ומחושב לפני ניכוי הוצאות לניהול ההשקעות. המרווח הפיננסי בפוליסות עם תשואה מובטחת מבוסס על ההכנסות מהשקעות בפועל לשנת הדוח בניכוי מכפלה של שיעור התשואה המובטחת לשנה כשהוא מוכפל בעתודה הממוצעת לשנה בקרנות הביטוח השונות. בחוזים תלויי תשואה, המרווח הפיננסי הינו סך דמי הניהול הקבועים והמשתנים המחושבים על בסיס התשואה והיתרה הממוצעת של עתודות הביטוח.
4. תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי השקעה כוללים רק את סכום הרווחים (הפסדים) מהשקעות בגין חוזי השקעה. (* הוצג מחדש, פרמיה משוננת בניכוי הנחות.

באור 18 - נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח (המשך)

ב. פירוט התוצאות לפי סוגי פוליסות (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017							
פוליסות ללא מרכיב חסכון			פוליסות הכוללות מרכיב חסכון (לרבות נספחים) לפי מועד הנפקת הפוליסה				
סיכון הנמכר כפוליסה בודדת			משנת 2004		עד שנת 2003	עד שנת 1990	
סה"כ	קבוצתי	פרט	תלוי תשואה אלפי ש"ח	שאינו תלוי תשואה			
58,119	-	-	-	-	25,398	32,721	פרמיות ברוטו
7,429,466	-	-	4,909,008	-	2,224,855	295,603	מסורת/מעורב
1,428,198	52,289	521,125	545,399	-	258,121	51,264	מרכיב החיסכון אחר
8,915,783	52,289	521,125	5,454,407	-	2,508,374	379,588	סך הכל
1,842,999	-	-	366,467	7,293	1,043,776	425,463	מרווח פיננסי כולל דמי ניהול
17,833,105	52,119	293,287	7,483,039	10,011	8,053,650	1,940,999	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
102,939	-	-	90,962	11,930	47	-	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי השקעה
398,951	14,370	116,467	(57,692)	(4,259)	366,910	(36,845)	רווח (הפסד) מעסקי ביטוח חיים
130,347	932	4,074	5,464	10,418	4,618	104,841	רווח כולל אחר מעסקי ביטוח חיים
529,298	15,302	120,541	(52,228)	6,159	371,528	67,996	סך כל הרווח (הפסד) הכולל מעסקי ביטוח חיים
24,995							רווח מפנסיה וגמל
2,276							רווח כולל אחר מפנסיה וגמל
556,569							סך כל הרווח הכולל מביטוח חיים וחסכון ארוך טווח
450,907	-	-	418,108	32,799	-	-	תקבולים בגין חוזי השקעה שנזקפו ישירות לעתודות ביטוח
681,152	-	108,729	572,423	-	-	-	פרמיה משוננת בגין חוזי ביטוח - עסק חדש ^(*)
1,481,374	-	-	1,481,333	-	-	41	פרמיה חד פעמית בגין חוזי ביטוח
23,122	-	-	23,122	-	-	-	פרמיה משוננת בגין חוזי השקעה - עסק חדש
304,826	-	-	272,027	32,799	-	-	פרמיה חד פעמית בגין חוזי השקעה
629,742	-	-	629,742	-	-	-	העברות לחברה בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה
950,717	-	-	528,883	-	406,211	15,623	העברות מהחברה בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה

הערות

1. המוצרים שהונפקו עד לשנת 1990 (לרבות הגדלות בגינם) היו בעיקרם מבטיחי תשואה והם מגובים בעיקרם באגרות חוב מיעדות.
2. הגדלות בפוליסות קיימות אינן נכללות במסגרת הפרמיה המשוננת בגין עסק חדש, אלא במסגרת תוצאות הפעילות של הפוליסה המקורית.
3. המרווח הפיננסי כולל רווחים (הפסדים) מהשקעות שנזקפו לרווח כולל אחר, אינו כולל הכנסות נוספות של מגדל ביטוח הנגבות כשיעור מהפרמיה ומחושב לפני ניכוי הוצאות לניהול ההשקעות. המרווח הפיננסי בפוליסות עם תשואה מובטחת מבוסס על ההכנסות מהשקעות בפועל לשנת הדוח בניכוי מכפלה של שיעור התשואה המובטחת לשנה כשהוא מוכפל בעתודה הממוצעת לשנה בקרנות הביטוח השונות. בחוזים תלויי תשואה, המרווח הפיננסי הינו סך דמי הניהול הקבועים והמשתנים המחושבים על בסיס התשואה והיתרה הממוצעת של עתודות הביטוח.
4. תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי השקעה כוללים רק את סכום הרווחים (הפסדים) מהשקעות בגין חוזי השקעה. (* הוצג מחדש, פרמיה משוננת בניכוי הנחות.

באור 19 - פירוט ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולות במגזר ביטוח בריאות

א.1. פירוט ההתחייבויות הביטוחיות בגין חוזי ביטוח לפי חשיפה פיננסית

ליום 31 בדצמבר 2019					
סה"כ	אחר ^(*)		סיעודי		
	ז"ק	ז"א	קבוצתי	פרט	
אלפי ש"ח					
2,475,827	-	133,517	-	2,342,310	תלוי תשואה
2,210,090	11,114	813,673	22,086	1,363,217	אחר
<u>4,685,917</u>	<u>11,114</u>	<u>947,190</u>	<u>22,086</u>	<u>3,705,527</u>	סך הכל

(*) הכיסוי המהותי ביותר הכלול בביטוח בריאות אחר לז"א הינו הוצאות רפואיות, ולז"ק הינו נסיעות לחו"ל.

ליום 31 בדצמבר 2018					
סה"כ	אחר ^(*)		סיעודי		
	ז"ק	ז"א	קבוצתי	פרט	
אלפי ש"ח					
2,182,812	-	132,624	-	2,050,188	תלוי תשואה
1,299,590	13,169	749,870	23,777	512,774	אחר
<u>3,482,402</u>	<u>13,169</u>	<u>882,494</u>	<u>23,777</u>	<u>2,562,962</u>	סך הכל

(*) הכיסוי המהותי ביותר הכלול בביטוח בריאות אחר לז"א הינו הוצאות רפואיות, ולז"ק הינו נסיעות לחו"ל.

א.2. פירוט ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח לפי חשיפה ביטוחית

ליום 31 בדצמבר 2019					
סה"כ	אחר ^(*)		סיעודי		
	ז"ק	ז"א	קבוצתי	פרט	
אלפי ש"ח					
264,911	-	16,584	15,386	232,941	קצבה בתשלום
4,421,006	11,114	930,606	6,700	3,472,586	מרכיבי סיכון אחרים
<u>4,685,917</u>	<u>11,114</u>	<u>947,190</u>	<u>22,086</u>	<u>3,705,527</u>	סך הכל

(*) הכיסוי המהותי ביותר הכלול בביטוח בריאות אחר לז"א הינו הוצאות רפואיות, ולז"ק הינו נסיעות לחו"ל.

ליום 31 בדצמבר 2018					
סה"כ	אחר ^(*)		סיעודי		
	ז"ק	ז"א	קבוצתי	פרט	
אלפי ש"ח					
213,507	-	15,168	17,935	180,404	קצבה בתשלום
3,268,895	13,169	867,326	5,842	2,382,558	מרכיבי סיכון אחרים
<u>3,482,402</u>	<u>13,169</u>	<u>882,494</u>	<u>23,777</u>	<u>2,562,962</u>	סך הכל

(*) הכיסוי המהותי ביותר הכלול בביטוח בריאות אחר לז"א הינו הוצאות רפואיות, ולז"ק הינו נסיעות לחו"ל.

באור 19 - פירוט ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולות במגזר ביטוח בריאות (המשך)

ב. פירוט התוצאות לפי סוגי פוליסות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019					
סה"כ	אחר ^(*)		סיעודי		
	ז"ק	ז"א אלפי ש"ח	קבוצתי	פרט	
1,610,852	37,070	1,137,508	5,782	430,492	פרמיות ברוטו
1,877,528	22,742	619,591	11,531	1,223,664	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
(466,901)	(886)	145,738	(4,414)	(607,339)	רווח (הפסד) מעסקי ביטוח בריאות
29,072	70	10,075	406	18,521	רווח כולל אחר מעסקי ביטוח בריאות
(437,829)	(816)	155,813	(4,008)	(588,818)	סך כל הרווח (הפסד) הכולל מעסקי ביטוח בריאות
204,013	-	146,439	-	57,574	פרמיה משוננת - חדשה ^(**)

^(*) הכיסוי המהותי ביותר הכלול בביטוח בריאות אחר לז"א הינו הוצאות רפואיות, ולז"ק הינו נסיעות לחו"ל. מתוכם פרמיות פרט בסך של 983,540 אלפי ש"ח ופרמיות קולקטיב בסך 191,038 אלפי ש"ח.

^(**) כולל הרחבות בפוליסות.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018					
סה"כ	אחר ^(*)		סיעודי		
	ז"ק	ז"א אלפי ש"ח	קבוצתי	פרט	
1,486,919	37,701	1,050,502	6,384	392,332	פרמיות ברוטו
921,608	20,601	554,602	11,318	335,087	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
62,615	2,071	109,112	(3,871)	(44,697)	רווח (הפסד) מעסקי ביטוח בריאות
(34,053)	(132)	(17,617)	(854)	(15,450)	הפסד כולל אחר מעסקי ביטוח בריאות
28,562	1,939	91,495	(4,725)	(60,147)	סך כל הרווח (הפסד) הכולל מעסקי ביטוח בריאות
189,860	-	147,830	-	42,030	פרמיה משוננת - חדשה ^(**)

^(*) הכיסוי המהותי ביותר הכלול בביטוח בריאות אחר לז"א הינו הוצאות רפואיות, ולז"ק הינו נסיעות לחו"ל. מתוכם פרמיות פרט בסך של 893,304 אלפי ש"ח ופרמיות קולקטיב בסך 194,899 אלפי ש"ח.

^(**) הוצג מחדש, פרמיה משוננת בניכוי הנחות. כולל הרחבות בפוליסות.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017					
סה"כ	אחר ^(*)		סיעודי		
	ז"ק	ז"א אלפי ש"ח	קבוצתי	פרט	
1,326,388	36,366	930,211	14,936	344,875	פרמיות ברוטו
1,019,380	25,581	587,829	17,583	388,387	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
46,635	(3,581)	52,470	(1,651)	(603)	רווח (הפסד) מעסקי ביטוח בריאות
10,552	45	6,235	330	3,942	רווח כולל אחר מעסקי ביטוח בריאות
57,187	(3,536)	58,705	(1,321)	3,339	סך כל הרווח (הפסד) הכולל מעסקי ביטוח בריאות
179,061	-	128,160	-	50,901	פרמיה משוננת - חדשה ^(**)

^(*) הכיסוי המהותי ביותר הכלול בביטוח בריאות אחר לז"א הינו הוצאות רפואיות, ולז"ק הינו נסיעות לחו"ל. מתוכם פרמיות פרט בסך של 800,967 אלפי ש"ח ופרמיות קולקטיב בסך 165,610 אלפי ש"ח.

^(**) הוצג מחדש, פרמיה משוננת בניכוי הנחות. כולל הרחבות בפוליסות.

באור 20 - תנועה בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים, חוזי השקעה וביטוח בריאות

ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח				
ביטוח בריאות	סה"כ	חוזי השקעה	חוזי ביטוח	
אלפי ש"ח				
3,179,906	126,803,664	1,946,227	124,857,437	יתרה ליום 1 בינואר 2018
38,113	782,498	(35,507)	818,005	ריבית, הפרשי הצמדה ורווחי השקעה ⁽¹⁾
260,439	8,559,285	593,847	7,965,438	גידול בגין פרמיות והפקדות שנזקפו להתחייבויות ⁽²⁾
-	(801,209)	(16,519)	(784,690)	קיטון בגין דמי ניהול מצבירה
(31,527)	(4,107,404)	(403,574)	(3,703,830)	קיטון בגין תביעות, פדיונות ותום תקופה
35,471	(609,473)	(12,428)	(597,045)	שינויים אחרים ⁽³⁾
3,482,402	130,627,361	2,072,046	128,555,315	יתרה ליום 31 בדצמבר 2018
202,563	12,602,589	105,931	12,496,658	ריבית, הפרשי הצמדה ורווחי השקעה ⁽¹⁾
284,905	8,846,668	648,641	8,198,027	גידול בגין פרמיות והפקדות שנזקפו להתחייבויות ⁽²⁾
-	(1,723,348)	(18,276)	(1,705,072)	קיטון בגין דמי ניהול מצבירה
(25,903)	(4,892,019)	(376,795)	(4,515,224)	קיטון בגין תביעות, פדיונות ותום תקופה
741,950	2,842,126	19,203	2,822,923	שינויים אחרים ⁽³⁾
4,685,917	148,303,377	2,450,750	145,852,627	יתרה ליום 31 בדצמבר 2019

הערות

- (1) **ריבית, הפרשי הצמדה ורווחי השקעות** - סעיף זה כולל ריבית, הפרשי הצמדה ורווחי השקעות בגין היתרה לתחילת השנה, בתוספת ריבית, הפרשי הצמדה ורווחי השקעות בגין הפרמיות לחסכון בלבד שנרשמו בתקופת הדוח.
- (2) **גידול בגין פרמיות שנזקפו להתחייבויות** - פרמיה זו איננה כוללת את כל הפרמיה שנרשמה כהכנסה בחברה. הפרמיה כוללת את הפרמיה לחסכון וחלק מהפרמיה במוצרים בעלי פרמיה קבועה, בניכוי דמי ניהול הנגבים כשיעור מהפרמיה.
- (3) **שינויים אחרים** - בשנת 2019 נרשם גידול בהפרשות בעקבות בדיקת נאותות העתודות בביטוח חיים לרבות העתודה המשלימה לגמלאות בסך של כ-2,281 מיליון ש"ח ובביטוח בריאות בסך של כ-667 מיליון ש"ח. בשנת 2018 נרשם קיטון בהפרשות האמורות בסך של כ-601 מיליון ש"ח. (ראה באור 3.6.3.36.ב.5(א) ו-ב). הסעיף כולל שינויים בעתודה בגין תביעות תלויות, רזרבה לתביעות עיתיות, IBNR, קצבאות בתשלום וכדומה (על פי ההנחות שהיו בשימוש בסוף השנה הקודמת). בנוסף הסעיף כולל גם את השפעת הריבית, הפרשי הצמדה ורווחי ההשקעה שלא נכללו בסעיף "ריבית, הפרשי הצמדה ורווחי השקעות", כגון: ריבית, הפרשי הצמדה ורווחי השקעה על תשלומי תביעות ועל פרמיות שאינן חסכון. בנוסף לגידול בהפרשות נרשם גידול בסעיף, בשנה המדווחת, שנובע מהכנסות מהשקעות שנזקפו לעתודות כאמור שהיו גבוהות מאלו שנזקפו אשתדקד.

באור 21 - מסים על ההכנסה

א. כללי

על הכנסות החברה וכל יתר החברות בקבוצה חל מס חברות בהתאם לפקודת מס הכנסה (נוסח חדש), התשכ"א-1961 (להלן - "הפקודה"). בנוסף, על הכנסות החברות בקבוצה המסווגות כ"מוסדות כספיים" כהגדרתן בחוק מע"מ תשל"ו-1975 חלים מס רווח ושכר. יצוין כי פעילותן של חברות המסווגות כמוסדות כספיים בענפי הביטוח, הפנסיה והפיננסים, מהווה את עיקר פעילות הקבוצה.

ב. הסדרי מס ייחודיים לענף הביטוח

בין התאחדות חברות לביטוח חיים בע"מ לבין שלטונות המס קיימים הסכמים ענפיים המסדירים את הטיפול בנושאים ייחודיים לענף הביטוח שעיקריו מפורטים להלן. ההסכם הענפי האחרון שנחתם בין שלטונות המס והתאחדות חברות ביטוח חיים הינו לשנת המס 2016.

הטיפול בסעיפי המס בדוחות הכספיים מבוסס על ההסכמים האמורים.

ההסכמים הענפיים מתייחסים, בין היתר, לנושאים הבאים:

1. הוצאות רכישה נדחות (DAC) - הוצאות לרכישת חוזי ביטוח חיים בגין שנות חיתום עד וכולל 2014 יותרו בניכוי לצורכי מס בחלקים שווים בפריסה על פני ארבע שנים ובגין שנות חיתום 2015 עד וכולל 2020 - על פני עשר שנים. הוצאות כאמור המתייחסות לחוזי ביטוח חיים שבוטלו תותרנה בניכוי בשנת הביטול.
 - הוצאות רכישה של חוזי פנסיה וגמל (כהגדרתן בהסכם) בגין שנות חיתום 2015 עד וכולל 2020 יותרו בניכוי לצורכי מס בחלקים שווים בפריסה על פני עשר שנים או על-פי קצב ההפחתה בדוחות הכספיים, לפי בחירת החברה. לא תותר הקדמת הוצאה המתייחסת לחוזי פנסיה וגמל שבוטלו.
 - הוצאות רכישה נדחות בביטוח מפני מחלות ואשפוז אינן כלולות בהסכם הענפי ומופחתות על פני תקופה של שש שנים, בדומה לשיעור ההפחתה בספרים. הוצאות שמתייחסות לפוליסות כאמור שבוטלו תותרנה בניכוי בשנת הביטול.
 2. ייחוס הוצאות להכנסות מועדפות - להכנסות הפטורות ממס ו/או החייבות במס מופחת המתקבלות בחברות הביטוח ("הכנסות מועדפות") יתבצע ייחוס הוצאות שמשמעותו הפיכת חלק מההכנסות המועדפות להכנסות חייבות במס מלא, בהתאם לשיעור הייחוס. שיעור הייחוס שנקבע בהסכם הענפי תלוי במקור הכספים המניבים את ההכנסות המועדפות.
 3. הפרשה להוצאות עקיפות ליישוב תביעות - יבוצע תאום חלקי של הפרשה להוצאות עקיפות ליישוב תביעות בתחום ביטוח כללי ובריאות, בגין כל שנת חיתום החל משנת 2013 עד שנת 2020. הסכום שתואם יוכר לצורכי מס על פני שלוש שנים החל מהשנה העוקבת לשנת התאום.
 4. מיסוי ההכנסות מנכסים המוחזקים כהשקעות חופפות להתחייבויות תלויות תשואה - על מנת למנוע עיוותי מס אפשריים הוסכם על דרך לטיפול ברווחים מניירות ערך סחירים ורווחים משערוך וממימוש נכסי מקרקעין שתגרום להקבלת הכנסות להוצאות.
 5. המס החל על ביטול העתודה לסיכונים יוצאים מן הכלל בביטוח חיים - בחוק ההסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב והמדיניות הכלכלית לשנת הכספים 2007) התשס"ז-2007 מיום 11 בינואר 2007, נקבעו כללים לגבי המס החל על ביטול העתודה לסיכונים יוצאים מן הכלל בביטוח חיים שנכללה בדוחות הכספיים עד ליום 31 בדצמבר, 2006. על-פי הכללים, חלק מהעתודה המחושב בגובה 0.17% מסכום הביטוח בסיכון, בשייר עצמי, הקיים בביטוח חיים ואשר בגינו הוגדרה דרישת הון, יהיה פטור ממס. בהסכם המיסוי הענפי צוין כי בבסיס הפטור עומדת דרישת ההון, שבאה לידי ביטוי כאמור לעיל, ובמידה ותבטל או תקטן דרישת ההון ידונו הצדדים בהשלכות המס הנובעות מכך, ככל שישנן.
- בחודש ינואר 2017, החליט דירקטוריון החברה על פרישה מאיגוד חברות הביטוח בישראל ע"ר והתאחדות חברות לביטוח חיים בע"מ, בתוקף מתום 2017. ממועד זה חדלה החברה מלטפל בנושאי הרגולציה השונים באמצעות גופים אלו. להערכת החברה לפרישה זו אין השלכות מהותיות על סעיפי המסים בדוחות הכספיים של החברה.

באור 21 - מסים על ההכנסה (המשך)

ג. שיעורי המס

1. המס הסטטוטורי החל על מוסדות כספיים, שמהווים את עיקר פעילות הקבוצה, מורכב ממס חברות וממס רווח.
2. בחודש דצמבר 2016, אושר חוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום המדיניות הכלכלית לשנות התקציב 2017 ו-2018, התשע"ז-2016) אשר במסגרתו הופחת מס החברות משיעור של 25% ל-24% החל מינואר 2017 ולשיעור של 23% החל מינואר 2018 ואילך. בהתאם לתיקון האמור שיעור המס הכולל שיחול על מוסדות כספיים, ובכלל זה החברה, בשנת 2017 יעמוד על 35.04% והחל מינואר 2018 על 34.19%.
3. להלן שיעורי המס הסטטוטוריים החלים על חברות הקבוצה, לרבות מוסדות כספיים, בעקבות השינויים האמורים:

שיעור מס אפקטיבי
כולל במוסדות

שנה	שיעור מס חברות		כספיים
	שיעור מס רווח באחוזים	שיעור מס רווח באחוזים	
2017	24.00	17.00	35.04
2018 ואילך	23.00	17.00	34.19

ד. שומות מס

שומות מס חברות

1. לחברה שומות מס סופיות עד וכולל שנת 2015 למעט סוגיה המתייחסת לחבות במס רווח בגין דיבידנד מחברות מוחזקות ששורשר לחברת האם בשומות לשנים 2011-2015.
2. בגין השנים 2011 ו-2012, ניתנה בחודש אוגוסט 2019 פסיקת בית המשפט המחוזי על פיה הדיבידנדים שקיבלה החברה מחברות כלולות שאינן מוסד כספי ואשר שורשר על ידה לחברה האם חייב בידה במס רווח. על פסיקה זו הגישה החברה במהלך חודש דצמבר 2019 ערעור לבית המשפט העליון.
- לשנים 2013-2015 הוצאו לחברה בדצמבר 2018 שומות לפי מיטב שפיטה בגין אותה סוגיה, עליהן הגישה בחודש ינואר 2019 החברה השגה בעקבות דחיית ההשגה הוצאו לחברה צווים לשנים האמורות בגינם הגישה החברה במהלך חודש פברואר 2020 ערעור לבית המשפט המחוזי בתל אביב.
- להערכת הנהלת החברה, לא נדרשת הפרשה למס בגין סוגיה זו מעבר לרשום בדוחות הכספיים.
3. למגדל מקפת קרנות פנסיה וקופות גמל בע"מ שומות מס סופיות מכל הסכם או מכל התיישנות עד וכולל שנת 2016. לחברות המאוחדות של החברה שומות מס סופיות מכל הסכם או מכל התיישנות עד וכולל שנים 2014 ו-2013.

ה. הפסדים מועברים לצורכי מס והפרשים זמניים אחרים

לקבוצה הפסדים עסקיים לצורכי מס המועברים לשנים הבאות ומסתכמים ליום 31 בדצמבר 2019 לסך של כ-1,093 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2018 - לסך של כ-1 מיליון ש"ח) בגינם נרשמו בדוחות הכספיים נכסי מסים נדחים בסך של כ-344 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2018 - כ-240 מיליון ש"ח).

בנוסף, לא הוכרו נכסי מסים נדחים בגין הפסדים עסקיים להעברה בסך של כ-9 מיליון ש"ח וכן בגין הפסדי הון לצורכי מס בסך של כ-59 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2018 - כ-9 מיליון ש"ח ו-59 מיליון ש"ח, בהתאמה) בהיעדר צפי לניצולם בעתיד הנראה לעין.

ו. מסים על ההכנסה הכלולים בדוחות רווח והפסד

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			מסים שוטפים
2017	2018	2019	
באלפי ש"ח			
175,012	275,515	83,626	
(39,092)	(42,064)	(373,548)	מסים נדחים המתייחסים ליצירה והיפוך של הפרשים זמניים*
52,684	(12,660)	(1,117)	מסים בגין שנים קודמות
188,604	220,791	(291,039)	מסים על הכנסה (הטבת מס)

* ראה גם סעיף ז' להלן.

באור 21 - מסים על ההכנסה (המשך)

ז. מסים נדחים

הרכב

סה"כ	אחרים	הפסדים לצורכי מס	נכסים בלתי מוחשיים	השקעות בחברות כלולות	רכוש קבוע ונדל"ן להשקעה	נכסים פיננסיים זמינים למכירה	הוצאות רכישה נדחות
אלפי ש"ח							
(457,350)	67,783	230	(43,164)	16,859	(60,903)	(231,485)	(206,670)
42,064	(2,103)	8	1,390	(7,597)	(6,748)	13,619	43,495
229,101	(2,192)	-	-	(509)	-	231,802	-
(186,185)	63,488	238	(41,774)	8,753	(67,651)	13,936	(163,175)
373,548	1,137	344,259	(12,621)	(8,727)	(9,373)	28,910	29,963
(314,250)	2,340	-	-	545	(111,726)	(205,409)	-
<u>(126,887)</u>	<u>66,965</u>	<u>344,497</u>	<u>(54,395)</u>	<u>571</u>	<u>(188,750)</u>	<u>(162,563)</u>	<u>(133,212)</u>

יתרת נכס (התחייבות) מס נדחה ליום 1 בינואר 2018
שינויים אשר נזקפו לרווח והפסד
שינויים אשר נזקפו לרווח כולל אחר
יתרת נכס (התחייבות) מס נדחה
ליום 31 בדצמבר, 2018
שינויים אשר נזקפו לרווח והפסד
שינויים אשר נזקפו לרווח כולל אחר
יתרת נכס (התחייבות) מס נדחה
ליום 31 בדצמבר, 2019

באור 21 - מסים על ההכנסה (המשך)

ז. מסים נדחים (המשך)

המסים הנדחים המוצגים בדוח על המצב הכספי כוללים:

ליום 31 בדצמבר		
2018	2019	
באלפי ש"ח		
2,106	29,506	נכסי מסים נדחים
(188,291)	(156,393)	התחייבויות בגין מסים נדחים
<u>(186,185)</u>	<u>(126,887)</u>	

ח. מס תיאורטי

להלן מובאת התאמה בין סכום המס, שהיה חל אילו כל ההכנסות וההוצאות, הרווחים וההפסדים בדוח רווח והפסד היו מתחייבים במס לפי שיעור המס הסטטוטורי, לבין סכום מסים על ההכנסה שנזקף בדוח רווח והפסד:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2017	2018	2019	
באלפי ש"ח			
567,070	768,839	(929,171)	רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
35.04%	34.19%	34.19%	שיעור המס הסטטוטורי הכולל החל על מוסדות כספיים (ראה ג' לעיל)
198,701	262,866	(317,684)	מס מחושב לפי שיעור המס הסטטוטורי הכולל
(13,861)	(16,433)	(25,596)	הפחתה בגין אי החלת מס רווח על חברות שאינן מוסד כספי
			עלייה (ירידה) במסים על ההכנסה הנובעת מהגורמים הבאים:
4,615	1,872	2,489	הוצאות שאינן מותרות בניכוי לצורכי מס
(14,571)	(20,103)	(12,743)	הכנסות פטורות, בעיקר מדיבידנדים
(13,691)	(7,898)	(5,284)	חלק הקבוצה ברווחי חברות כלולות
			גידול (קטיון) בהפסדים לצורכי מס שבגינם לא נזקפו מסים נדחים וניצול
(969)	1,686	29,585	הפסדים לצורכי מס משנים קודמות, בגינם לא נזקפו מסים נדחים בעבר, נטו
-	-	37,768	מס בגין הכנסה שלא נכללה בדוח רווח והפסד
25,367	(5,063)	(1,117)	מסים בגין שנים קודמות
3,013	3,864	1,543	הפרשים בבסיס המדידה ואחרים
188,604	220,791	(291,039)	מסים על ההכנסה (הטבת מס)
<u>33.26%</u>	<u>28.72%</u>	<u>31.32%</u>	שיעור מס אפקטיבי

באור 22 - נכסים והתחייבויות בשל הטבות לעובדים

הטבות לעובדים כוללות הטבות לטווח קצר, הטבות לאחר סיום העסקה, הטבות אחרות לטווח ארוך, הטבות בגין פיטורין, מהגדרתן בתקן חשבונאות בינלאומי מס' 19, וכן תשלומים מבוססי מניות.

לפרטים נוספים בדבר המדיניות החשבונאית לגבי הטבות אלה ראה באור 2.יח.

באשר להטבות לאנשי מפתח ניהוליים ראה באור 37.ט, בדבר צדדים קשורים ובעלי עניין.

דיני העבודה וחוק פיצויי פיטורין בישראל מחייבים את הקבוצה לשלם פיצויים לעובד בעת פיטורין או פרישה או לבצע הפקדות שוטפות בתוכנית הפקדה מוגדרת, לפי סעיף 14 כמתואר להלן. התחייבויות הקבוצה בשל כך מטופלות כהטבות לאחר סיום העסקה.

חישוב התחייבות הקבוצה בשל הטבות לעובדים לאחר סיום העסקה מתבצע על פי הסכם העסקה בתוקף ומבוסס על תחזית הקבוצה למשכורת העובד בעת פיטורין או פרישה.

ההטבות לעובדים לאחר סיום העסקה, ממומנות, בדרך כלל, על ידי הפקדות סכומים בפוליסות ביטוח מתאימות ומסווגות כתוכנית הפקדה מוגדרת או כתוכנית הטבה מוגדרת כמפורט להלן:

תוכניות הפקדה מוגדרת

לגבי חלק מתשלומי הפיצויים, חלים תנאי סעיף 14 לחוק פיצויי פיטורין, התשכ"ג-1963 (להלן: "סעיף 14"), על-פי הפקדותיה השוטפות של הקבוצה בפוליסות בחברות ביטוח ו/או בקרנות פנסיה, פוטרות אותה מכל התחייבות נוספת לעובדים, בגינם הופקדו הסכומים כאמור לעיל. הפקדות אלו וכן הפקדות בגין תגמולים מהוות תוכניות הפקדה מוגדרת. ההוצאות בגין תוכניות ההפקדה המוגדרת הסתכמו בשנים 2019, 2018 ו-2017 לסך של 63,306 אלפי ש"ח, 59,578 אלפי ש"ח ו-52,809 אלפי ש"ח בהתאמה ונכללו במסגרת הוצאות הנהלה וכלליות.

תוכנית הטבה מוגדרת

החלק של תשלומי הפיצויים שאינו מכוסה על ידי הפקדות בתוכניות הפקדה מוגדרת, כאמור לעיל, מטופל על ידי הקבוצה כתוכנית הטבה מוגדרת לפיה נרשמת התחייבות בגין הטבות לעובדים.

נכסי התוכנית

לקבוצה תוכניות הטבה מוגדרות בגינן מופקדים סכומים בקופות גמל, בקרנות פנסיה ובפוליסות ביטוח מתאימות.

א. הרכב ההתחייבויות בשל הטבות לעובדים נטו

ליום 31 בדצמבר		
2018	2019	
באלפי ש"ח		
10,408	12,142	התחייבויות בגין תוכנית הטבה מוגדרת שאיננה ממומנת
411,326	416,933	התחייבות בגין תוכנית הטבה מוגדרת ממומנת
421,734	429,075	סך הכל התחייבות בגין תוכנית הטבה מוגדרת - ראה ב.1
168,322	193,032	בניכוי שווי הוגן של נכסי התוכנית - ראה ב.1 ו-ד להלן
253,412	236,043	סך הכל התחייבות, נטו בגין תוכניות הטבה מוגדרות
56,509	57,760	הטבות אחרות לזמן קצר - הפרשה לחופשה
16,410	12,704	הטבות אחרות לזמן ארוך - ראה ג' להלן
326,331	306,507	סך הכל התחייבויות בשל הטבות לעובדים, נטו

באור 22 - נכסים והתחייבויות בשל הטבות לעובדים (המשך)

ב. מידע באשר לתוכניות הטבה מוגדרות

1. השינויים בערך הנוכחי של ההתחייבות בגין תוכנית הטבה מוגדרת והתנועה בשווי הוגן של נכסי תוכנית

יתרה ליום 31 בדצמבר 2019	הפקדות לתוכנית על ידי המעביד	רווח (הפסד) אקטוארי בגין מדידה מחדש ברווח כולל אחר						הוצאות (הכנסות) שנזקפו לרווח או הפסד ^(*)					יתרה ליום 1 בינואר 2019	
		סה"כ	הפסד (רווח) אקטוארי אחר	שינויים בהנחות הפיננסיות	שינויים בהנחות הדמוגרפיות	תשואה על נכסי תוכנית ^(**)	תשלומים מהתוכנית	סה"כ	עלות שירות שוטף	הוצאות ריבית, נטו	עלות שירותי עבר			
429,075	-	19,119	(2,813)	21,932	-	-	(99,943)	88,165	46,934	13,512	27,719	421,734	התחייבויות להטבה מוגדרת	
(193,032)	(27,544)	(11,218)	-	-	-	(11,218)	19,705	(5,653)	-	(5,653)	-	(168,322)	שווי הוגן של נכסי תוכנית	
236,043	(27,544)	7,901	(2,813)	21,932	-	(11,218)	(80,238)	82,512	46,934	7,859	27,719	253,412	התחייבות (נכס) נטו בגין הטבה מוגדרת	

^(*) ההוצאות נכללו בסעיף שכר עבודה ונלוות במסגרת הוצאות הנהלה וכלליות, ראה באור 32.

^(**) למעט סכומים שהוכרו בהוצאות ריבית נטו.

באור 22 - נכסים והתחייבויות בשל הטבות לעובדים (המשך)

ב. מידע באשר לתוכניות הטבה מוגדרות (המשך)

1. השינויים בערך הנוכחי של ההתחייבות בגין תוכנית הטבה מוגדרת והתנועה בשווי הוגן של נכסי תוכנית (המשך)

יתרה ליום 31 בדצמבר 2018	רווח (הפסד) אקטוארי בגין מדידה מחדש ברווח כולל אחר						הוצאות (הכנסות) שנזקפו לרווח או הפסד ^(*)					יתרה ליום 1 בינואר 2018	
	הפקדות לתוכנית על ידי המעביד	סה"כ	הפסד (רווח) אקטוארי אחר	שינויים בהנחות הפיננסיות	שינויים בהנחות הדמוגרפיות	תשואה על נכסי תוכנית ^(**)	תשלומים מהתוכנית	סה"כ	עלות שירות שוטף	הוצאות ריבית, נטו			
421,734	-	(10,622)	4,376	(14,998)	-	-	(31,576)	55,275	43,287	11,988	408,657	התחייבויות להטבה מוגדרת	
<u>(168,322)</u>	<u>(26,267)</u>	<u>3,781</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>3,781</u>	<u>13,354</u>	<u>(4,932)</u>	<u>-</u>	<u>(4,932)</u>	<u>(154,258)</u>	שווי הוגן של נכסי תוכנית	
<u>253,412</u>	<u>(26,267)</u>	<u>(6,841)</u>	<u>4,376</u>	<u>(14,998)</u>	<u>-</u>	<u>3,781</u>	<u>(18,222)</u>	<u>50,343</u>	<u>43,287</u>	<u>7,056</u>	<u>254,399</u>	התחייבות (נכס) נטו בגין הטבה מוגדרת	

^(*) ההוצאות נכללו בסעיף שכר עבודה ונלוות במסגרת הוצאות הנהלה וכלליות, ראה באור 32.

^(**) למעט סכומים שהוכרו בהוצאות ריבית נטו.

באור 22 - נכסים והתחייבויות בשל הטבות לעובדים (המשך)

ב. מידע באשר לתוכניות הטבה מוגדרות (המשך)

2. ההנחות האקטואריות העיקריות בקביעת ההתחייבות בגין תוכנית הטבה מוגדרת

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2017	2018	2019
%		
3.06	3.64	2.33
3.94	3.96	3.54

שיעור ההיוון ביום 31 בדצמבר

שיעור עליית שכר

שינויים אפשריים באופן סביר בתאריך הדיווח באחת מההנחות האקטואריות, בהנחה שיתר ההנחות נותרות ללא שינוי, משפיעים על המחויבות להטבה מוגדרת כדלקמן:

ליום 31 בדצמבר 2018		ליום 31 בדצמבר 2019	
-1%	+1%	-1%	+1%
אלפי ש"ח			
(12,311)	19,952	(21,583)	31,946
27,837	(16,662)	34,419	(25,757)

שיעור עליית שכר עתידית

שיעור ההיוון

3. התשואה בפועל

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2017	2018	2019
%		
6.95	0.43	9.99

תשואה בפועל על נכסי התוכנית

4. השפעת התוכנית על תזרימי המזומנים העתידיים של הקבוצה

- אומדן הקבוצה להפקדות הצפויות בנכסי התוכנית בשנת 2019 בתכנית הטבה מוגדרת ממומנת הינו בסך כ-27 מיליון ש"ח.
- אומדן הקבוצה לאורך חיי התוכנית (לפי ממוצע משוקלל) לסוף תקופת הדיווח הינו כ-6 שנים.

ג. הטבות אחרות לזמן ארוך

ליום 31 בדצמבר	
2018	2019
אלפי ש"ח	
2,958	2,858
13,452	9,846
16,410	12,704

מחלה

מענק יובל

ד. הרכב נכסי התוכנית

ליום 31 בדצמבר	
2018	2019
%	
5.4	6.3
23.3	21.4
71.3	72.3
100	100

קופה מרכזית לפיצויים

ביטוח מנהלים

קופות גמל וקרנות פנסיה

באור 23 - זכאים ויתרות זכות

ליום 31 בדצמבר		
2018	2019	
אלפי ש"ח		
62,244	136,761	זכאים בגין ניירות ערך
77,629	86,917	עובדים והתחייבויות אחרות בשל שכר ומשכורת
138,225	158,954	הוצאות לשלם
118,064	115,981	ספקים ונותני שירותים
30,369	22,347	מוסדות ורשויות ממשלתיות
45,420	47,758	הוצאות רכישה נדחות בגין ביטוח משנה
		<u>חברות ביטוח ותווכני ביטוח</u>
159,899	119,152	פקדונות של מבטחי משנה
180,213	193,463	חשבונות אחרים
340,112	312,615	סך הכל חברות ביטוח ותווכני ביטוח
453,444	405,214	סוכני ביטוח
413,136	400,304	מבוטחים ועמיתים
8,094	5,242	הפרשה להשתתפות מבוטחים ברווחים
115,181	107,969	פרמיה מראש
42,481	76,253	אחרים
<u>1,844,399</u>	<u>1,876,315</u>	סך הכל זכאים ויתרות זכות

ראה פירוט הנכסים וההתחייבויות בחלוקה לבסיסי הצמדה במסגרת באור 36.ג.

באור 24 - התחייבויות פיננסיות

באור זה מספק מידע בדבר התנאים החוזיים של התחייבויות פיננסיות. מידע נוסף בדבר החשיפה של הקבוצה לסיכוני ריבית, מטבע חוץ ונזילות, ראה באור 1.ב.36.

א.1. פירוט התחייבויות פיננסיות

ליום 31 בדצמבר				
שווי הוגן		ערך בספרים		
2018	2019	2018	2019	
אלפי ש"ח				
3,944	4,288	4,139	4,292	1. התחייבויות פיננסיות המוצגות בעלות מופחתת: הלוואות מתאגידים שאינם בנקאיים
5,206,631	5,355,909	5,177,873	4,914,683	כתבי התחייבויות נדחים (להלן אגרות חוב) *
5,210,575	5,360,197	5,182,012	4,918,975	סך הכל התחייבויות פיננסיות המוצגות בעלות מופחתת
1,208,777	145,301	1,208,777	145,301	2. התחייבויות פיננסיות המוצגות בשווי הוגן דרך רווח והפסד:
182,553	50,852	182,553	50,852	נגזרים המוחזקים עבור חוזים תלויי תשואה
				נגזרים המוחזקים עבור חוזים שאינם תלויי תשואה
1,391,330	196,153	1,391,330	196,153	סך הכל התחייבויות פיננסיות המוצגות בשווי הוגן דרך רווח והפסד
6,601,905	5,556,350	6,573,342	5,115,128	סך הכל
		-	117,441	התחייבויות בגין חכירה
		66,102	64,900	בניכוי ריבית לשלם בגין כתבי התחייבויות נדחים המוצגת במאזן בסעיף זכאים
		<u>6,507,240</u>	<u>5,167,669</u>	סך הכל התחייבויות פיננסיות

(* השווי ההוגן של אגרות החוב שאינן סחירות, הניתן לצורכי גילוי בלבד, ניתן על ידי חברת מרווח הוגן. ראה באור 1.12.

השווי ההוגן של אגרות החוב הסחירות, הניתן לצורכי גילוי בלבד, נקבע בהתאם למחירן בסגירת המסחר נכון למועד הדיווח.

א.2. תנועה בהתחייבויות הנובעות מפעילות מימון

אלפי ש"ח				
סה"כ	התחייבויות פיננסיות אחרות	כתבי התחייבות נדחים	הלוואות מתאגידים שאינם בנקאיים	
5,182,012	-	5,177,873	4,139	יתרה ליום 1 בינואר 2019
396,377	147,212	249,165	-	תנועה בהתחייבויות הנובעות מפעילות מימון
(550,632)	(32,772)	(517,860)	-	שינויים כתוצאה מתזרימי מזומנים מפעילות מימון
(163,331)	-	(163,331)	-	תוספות
(317,586)	114,440	(432,026)	-	פירעונות
171,990	3,001	168,836	153	תשלומי ריבית
5,036,416	117,441	4,914,683	4,292	סה"כ מזומנים נטו שנבעו מפעילות מימון שינויים אחרים
				יתרה ליום 31 בדצמבר 2019

באור 24 - התחייבויות פיננסיות (המשך)

א.2. תנועה בהתחייבויות הנובעות מפעילות מימון (המשך)

סה"כ	כתבי התחייבות נדחים אלפי ש"ח	הלוואות מתאגידים שאינם בנקאיים	
3,681,782	3,677,828	3,954	יתרה ליום 1 בינואר 2018
			תנועה בהתחייבויות הנובעות מפעילות מימון
			שינויים כתוצאה מתזרימי מזומנים מפעילות מימון
1,813,312	1,813,312	-	תוספות
(331,475)	(331,475)	-	פירעונות
(151,683)	(151,683)	-	תשלומי ריבית
1,330,154	1,330,154	-	סה"כ מזומנים נטו שנבעו מפעילות מימון
170,076	169,891	185	שינויים אחרים
5,182,012	5,177,873	4,139	יתרה ליום 31 בדצמבר 2018

סה"כ	כתבי התחייבות נדחים אלפי ש"ח	הלוואות מתאגידים שאינם בנקאיים	הלוואות מתאגידים בנקאיים	
3,675,711	3,669,952	3,847	1,912	יתרה ליום 1 בינואר 2017
				תנועה בהתחייבויות הנובעות מפעילות מימון
				שינויים כתוצאה מתזרימי מזומנים מפעילות מימון
311	-	-	311	תוספות
(2,271)	-	(30)	(2,241)	פירעונות
(121,935)	(121,935)	-	-	תשלומי ריבית
(123,895)	(121,935)	(30)	(1,930)	סה"כ מזומנים נטו שנבעו מפעילות מימון
129,966	129,811	137	18	שינויים אחרים
3,681,782	3,677,828	3,954	-	יתרה ליום 31 בדצמבר 2017

ב. התחייבויות פיננסיות המוצגות בעלות מופחתת

1. פרטים בדבר ריבית והצמדה

ריבית אפקטיבית ליום 31 בדצמבר	
2018	2019
אחוזים	

3.6	1.4
3.5	3.5

בסיס הצמדה
מדד המחירים לצרכן
שקלי

באור 24 - התחייבויות פיננסיות (המשך)

ב. התחייבויות פיננסיות המוצגות בעלות מופחתת (המשך)

2. מועדי פירעון

ליום 31 בדצמבר		
2018	2019	
אלפי ש"ח		
586,760	94,966	שנה ראשונה
-	22,275	שנה שנייה
-	13,395	שנה שלישית
-	1,899,978	שנה רביעית
4,595,252	3,005,802	שנה חמישית ואילך
5,182,012	5,036,416	סה"כ

לפרטים בדבר מועדי פירעון של התחייבויות פיננסיות בלתי מהוונות ראה באור 2.ב.36.

3. התחייבות בגין חכירה

מידע בדבר התחייבות בגין חכירה מימונית (לרבות מרכיב הריבית) לפי פילוח מועדי תשלום:

ליום 31 בדצמבר 2019		
ערך נוכחי של דמי חכירה מינימליים	דמי חכירה מינימליים עתידיים	
אלפי ש"ח		
27,196	28,564	פחות משנה
49,229	60,474	משנה עד חמש שנים
41,016	46,732	יותר מחמש שנים
117,441	135,770	

ג. שווי הוגן של התחייבויות פיננסיות המוצגות בשווי הוגן דרך רווח והפסד בחלוקה לרמות

להלן ניתוח התחייבויות פיננסיות המוצגות בשווי הוגן.

היתרה בדוחות הכספיים של זכאים ויתרות זכות תואמת או קרובה לשווי ההוגן שלהם.

ליום 31 בדצמבר 2019				
סה"כ	רמה 3	רמה 2	רמה 1	
אלפי ש"ח				
196,153	17,134	145,790	33,229	נגזרים
196,153	17,134	145,790	33,229	סך התחייבויות פיננסיות
5,360,197	-	4,288	5,355,909	התחייבויות פיננסיות אשר ניתן גילוי של שוויים ההוגן (א.24 לעיל)

ליום 31 בדצמבר 2018				
סה"כ	רמה 3	רמה 2	רמה 1	
אלפי ש"ח				
1,391,330	52,447	883,360	455,523	נגזרים
1,391,330	52,447	883,360	455,523	סך התחייבויות פיננסיות
5,210,575	-	521,844	4,688,731	התחייבויות פיננסיות אשר ניתן גילוי של שוויים ההוגן (א.24 לעיל)

באור 24 - התחייבויות פיננסיות (המשך)

ד. שיעורי הריבית ששימשו בקביעת השווי ההוגן

ליום 31 בדצמבר	
2018	2019
אחוזים	
4.6	3.7
3.4	1.5
2.4	1.2

הלוואות

אגרות חוב המהוות הון משני מורכב ומכשירי הון רובד 2

אגרות חוב המהוות הון שלישוני מורכב

ה. אגרות חוב

ה.1. הנפקות ופדיונות

1. פדיון מוקדם מלא של אגרות חוב (סדרה א' וסדרה ב')

בחודש דצמבר 2018 הנפיקה מגדל גיוס הון בע"מ, חברה בת של החברה (להלן - "מגדל גיוס הון"), כ-705 מיליון ש"ח אגרות חוב (סדרה ז') אשר תמורתן שימשה לפדיון מוקדם מלא של אגרות חוב (סדרה א') ואגרות חוב (סדרה ב'), בהתאם לתנאיהן. הפדיון המוקדם המלא של אגרות חוב (סדרה ב') בוצע ביום 31 בדצמבר 2018 והפדיון המוקדם המלא של אגרות חוב (סדרה א') בוצע ביום 3 בינואר 2019.

בהתאם להוראות שטר הנאמנות לאגרות חוב (סדרה ב') הסכום ששולם למחזיקי אגרות החוב בפדיון המוקדם המלא, הינו סכום השווה לערך הנקוב של אגרות החוב בסך של כ-325 מיליון ש"ח בתוספת ריבית והפרשי הצמדה עד ליום התשלום, כך ששולם למחזיקי אגרות החוב סך של כ-335 מיליון ש"ח.

בהתאם להוראות שטר הנאמנות לאגרות חוב (סדרה א'), הסכום ששולם למחזיקי אגרות החוב בפדיון המוקדם המלא, הינו סכום השווה לערך הנקוב של אגרות החוב בסך של כ-500 מיליון ש"ח בתוספת ריבית והפרשי הצמדה עד ליום התשלום, כך ששולם למחזיקי אגרות החוב סך של כ-518 מיליון ש"ח.

2. הקצאה פרטית על דרך הרחבה של סדרת אגרות החוב (סדרה ו')

ביום 31 במרס 2019 ביצעה מגדל גיוס הון הקצאה פרטית של אגרות החוב סדרה ו' על דרך של הרחבת סדרה ("ההקצאה הפרטית").

במסגרת ההקצאה הפרטית, הוקצו 258,531,541 ש"ח ע.ג. אגרות חוב (סדרה ו'), רשומות על שם, בנות 1 ש"ח ע.ג. כל אחת, הקיימות במחזור ("אגרות החוב (סדרה ו') הנוספות").

אגרות החוב (סדרה ו') הנוספות הונפקו במחיר של 96.7 ש"ח לכל 100 ש"ח ערך נקוב אגרות חוב (סדרה ו'), ובתמורה כוללת של 250,000,000 ש"ח. בהתאם לערך המתואם של אגרות החוב (סדרה ו') שבמחזור ערב ההקצאה, אשר עמד על 100.65 ש"ח לכל 100 ש"ח ערך נקוב אגרות חוב (סדרה ו'), אגרות החוב (סדרה ו') הנוספות הונפקו בניכיון של 3.92%.

אגרות החוב (סדרה ו') הנוספות הונפקו בתנאים זהים לתנאי אגרות החוב (סדרה ו'), הקיימות במחזור, ודורגו באותו יום על ידי מידרוג בע"מ, בדירוג של (Aa3.il (hyb).

תנאי אגרות החוב (סדרה ו') הנוספות זהים לתנאי אגרות החוב (סדרה ו'), הקיימות במחזור.

הוצאות הנפקה נדחות בגין אגרות החוב בסך של כ-0.7 מיליון ש"ח, שולמו לצד קשור של החברה.

באור 24 - התחייבויות פיננסיות (המשך)

ה. אגרות חוב (המשך)

ה.2. פרטים והרכב אגרות החוב המשמשות כהון רובד 2 במגדל ביטוח:

אגרות חוב	סוג מכשיר ⁽¹⁾⁽⁶⁾	מועד הנפקה	שווי נקוב	תמורת הנפקה ⁽²⁾	סוג ריבית	שיעור ריבית נקובה	שיעור ריבית אפקטיבי	תנאי הצמדה	מועד תשלום הקרן	מועד תשלומי ריבית ⁽³⁾	דירוג חברת מידרוג בע"מ ⁽⁴⁾	מועד ראשון לפדיון מוקדם אפשרי	מסחר בבורסה	מועד תשלומי ריבית
סדרה ג'	הון משני מורכב	6.2015	1,191,594	1,174,891	קבועה	3.58%	3.79%	שקלי	12.2027	שנתי	Aa3.il (hyb)	31.03.2023	סחיר	בתשלום שנתי אחד, ביום 31 במרס של כל שנה בין השנים 2016-2027
סדרה ד'	הון שלישוני מורכב	12.2015	711,215	702,580	קבועה	3.39%	3.58%	שקלי	12.2027	שנתי	Aa2.il (hyb)	31.03.2023	סחיר	בתשלום שנתי אחד, ביום 31 במרס של כל שנה בין השנים 2017-2027
סדרה ה'	הון משני מורכב	9.2016	901,115	887,792	קבועה	3.29%	3.51%	שקלי	6.2029	שנתי	Aa3.il (hyb)	30.06.2024	סחיר	בתשלום שנתי אחד, ביום 30 ביוני של כל שנה בין השנים 2017-2029
סדרה ו'	מכשיר הון רובד 2	1.2018	1,379,149	1,357,363	קבועה	2.63%	2.89%	שקלי	12.2030	שנתי	Aa3.il (hyb)	31.12.2025	סחיר	בתשלום שנתי אחד ביום 31 בדצמבר של כל שנה בין השנים 2018-2030
סדרה ז'	מכשיר הון רובד 2	12.2018	713,205	705,114	קבועה	4.10%	4.27%	שקלי	12.2031	שנתי	Aa3.il (hyb)	31.12.2026	סחיר	בתשלום שנתי אחד ביום 31 בדצמבר של כל שנה בין השנים 2019-2031

הערות:

- (1) אגרות החוב תוכרנה כהון רובד 2 במגדל ביטוח בכפוף למגבלות על שיעורו המירבי של הון רובד 2, כאמור בהוראות הממונה לעניין הרכב הון עצמי של חברת ביטוח.
 - (2) תמורת ההנפקה הינה לאחר ניכוי הוצאות הנפקה נדחות המופחתות בשיטת הריבית האפקטיבית.
 - (3) התשלום האחרון של הריבית ישולם ביחד עם פירעון הקרן.
 - (4) אופק הדירוג יציב. לעניין דרוג חברת מידרוג ראה סעיף ה.5. להלן.
 - (5) אגרות החוב אינן מובטחות בשעבוד כלשהו.
- לפרטים אודות פדיון מוקדם מלא של אגרות החוב (סדרה א') ואגרות החוב (סדרה ב') ביום 3 בינואר 2019 וביום 31 בדצמבר 2018, בהתאמה, ראה סעיף ה.1.1. לעיל.

באור 24 - התחייבויות פיננסיות (המשך)

ה. אגרות חוב (המשך)

ה.2. פרטים והרכב אגרות החוב המשמשות כהון רובד 2 במגדל ביטוח (המשך)

יתרת הוצאות הנפקה נדחות ליום 31 בדצמבר		ליום 31 בדצמבר 2018			ליום 31 בדצמבר 2019			אגרות חוב
2018	2019	שווי הוגן ^(*)	ריבית צבורה	ערך בספרים	שווי הוגן ^(*)	ריבית צבורה	ערך בספרים	
3	-	517,900	-	517,860	-	-	-	סדרה א'
9,772	7,609	1,268,452	31,994	1,181,823	1,315,043	31,994	1,183,985	סדרה ג'
5,186	4,033	757,302	18,083	706,029	779,492	18,083	707,182	סדרה ד'
9,852	8,204	916,614	14,823	891,263	987,712	14,823	892,911	סדרה ה'
10,945	19,479	1,036,795	-	1,109,672	1,457,898	-	1,359,670	סדרה ו'
8,080	7,168	709,568	1,202	705,124	815,764	-	706,037	סדרה ז'

^(*) השווי ההוגן של סדרה א' שאינה סחירה נקבע בהתאם לציטוטי המחירים ושיעורי הריבית ונקבעים על ידי חברה שזכתה במכרז, שפורסם על ידי משרד האוצר, להקמה ולתפעול של מאגר ציטוטי מחירים ושערי ריבית לגופים מוסדיים. השווי ההוגן של סדרות ג'-ז' נקבע לפי השווי בבורסה ליום המאזן.

ה.3. מעמדן של אגרות החוב

החברה התחייבה לשאת בתשלום מלוא הסכומים שהיו דרושים לפירעון אגרות החוב המהוות הון רובד 2 למחזיקים בהן. התחייבות זו של החברה הינה נדחית ליתר התחייבויותיה של החברה כלפי נושיה כמפורט להלן:

התחייבות החברה הינה נדחית ליתר התחייבויותיה כלפי נושיה וקודמת להתחייבויותיה כלפי נושיה על-פי רכיבים ומכשירים הכלולים בהון הראשוני שלה.

אגרות חוב המהוות מכשיר הון שלישוני מורכב של החברה הכלולות בהון רובד 2, כאמור, קודמות גם להתחייבויותיה כלפי נושיה על-פי רכיבים ומכשירים הכלולים בהון המשני המורכב ומכשיר הון רובד 2 של החברה.

1. שעבודים ובטחונות

אגרות החוב אינן משועבדות בשעבוד כלשהו.

2. דחיית מועדי פירעון הקרן ו/או הריבית

במסגרת תנאי אגרות החוב נקבע כי בהתקיימן של נסיבות משהות (המפורטות להלן) יידחה תשלום הקרן ו/או הריבית בגין מכשירי הון משני מורכב ומכשירי הון רובד 2 בחברה ותשלומי קרן במכשיר הון שלישוני מורכב בחברה, מבלי שהדבר יפגע בזכות החברה לשלם תשלומים אחרים ברמת קדימות גבוהה יותר.

הדחייה כאמור תהיה עד למועד בו יחדלו להתקיים הנסיבות המשהות או עד לשלוש שנים ממועד פירעון הקרן ו/או הריבית הרלוונטי הקבוע במקור, לפי המוקדם מביניהם, וזאת אלא אם אישר הממונה את תשלום הקרן ו/או הריבית הרלוונטי במועד מוקדם יותר.

"נסיבות משהות" בהתייחס לאגרות חוב המהוות הון רובד 2 במגדל ביטוח, משמען התקיימות אחת או יותר מהנסיבות הבאות:

(א) ביחס לדחיית תשלום ריבית של מכשירי הון משני מורכב ומכשירי הון רובד 2 של החברה: על פי הדוח הכספי האחרון של החברה שפורסם קודם למועד פירעון ריבית, למגדל ביטוח אין רווחים ראויים לחלוקה כמשמעותם בחוק החברות, התשנ"ט-1999 (להלן - "חוק החברות");

(ב) ביחס לדחיית תשלום קרן ו/או תשלומי ריבית של מכשירי הון משני מורכב ומכשירי הון רובד 2, או ביחס לדחיית תשלום קרן של מכשיר הון שלישוני מורכב: על פי הדוח הכספי האחרון של החברה שפורסם טרם מועד פירעון קרן ו/או ריבית רלוונטי:

(1) סכום ההון העצמי של החברה נמוך מההון הנדרש לנסיבות משהות בהתאם לחוזר סולבנטי כמתואר בבאור 14.ד.

(2) החברה לא ביצעה השלמת הון נכון למועד פרסום הדוח.

(ג) דירקטוריון החברה הורה על דחיית תשלום קרן או ריבית, אם ראה כי יש חשש ממשי קרוב ליכולתה של החברה לעמוד בהון הנדרש לנסיבות משהות, או לפרוע במועדן התחייבויות שדרגת הקדימות שלהן גבוהה מזו של אגרות החוב, ובלבד שהתקבל לכך אישור מראש של הממונה.

באור 24 - התחייבויות פיננסיות (המשך)

ה. אגרות חוב (המשך)

ה.3. מעמדן של אגרות החוב (המשך)

2. דחיית מועדי פירעון הקרן ו/או הריבית (המשך)

המונחים "הון עצמי" ו"הון נדרש לנסיבות משהות" נכללו בסעיף זה בהתאם לעמדת הממונה לגבי הפרשנות הראויה למונחים "הון נדרש" ו"הון מוכר" לעניין נסיבות משהות, בחברות ביטוח שקיבלו את אישור הממונה לביצוע ביקורת רואה חשבון על יישום הוראות חוזר הסולבנסי, כמפורט בבאור 14.ד. יובהר כי החברה קיבלה בחודש נובמבר 2018 את אישור הממונה על ביצוע ביקורת רואה חשבון על יישום הוראות חוזר הסולבנסי.

במסגרת תנאי אגרות החוב נקבע כי כל עוד לא נפרעו תשלומי קרן ו/או ריבית אשר מועד תשלומם נדחה, החברה לא תבצע כל חלוקה, כהגדרתה בחוק החברות, לא תפרע כל שטר הון, כתב התחייבות או הלוואה מאת בעלי השליטה בה או שלבעלי השליטה בה יש עניין אישי בהם ולא תשלם כל סכום בשל עסקה שאושרה או הטעונה אישור בהתאם להוראות סעיף 270(4) סיפא לחוק החברות אלא לאחר שנפרעו כל תשלומי הקרן או הריבית שנדחו כאמור. בהתייחס להון משני מורכב והון שלישוני מורכב, המגבלות כאמור לא יחולו על סוגי תשלומים כמפורט בהוראות הממונה "לעניין הרכב הון עצמי של חברות ביטוח". בהתייחס למכשירי הון רובד 2 המגבלות לא יחולו על סוגי תשלומים כמפורט בחוזר הסולבנסי.

3. פדיון מוקדם

מגדל גיוס הון תהא רשאית ללא מתן זכות בחירה למחזיקים באגרות החוב ו/או לנאמן, לפדות את אגרות החוב בפדיון מוקדם, מלא או חלקי, ובתנאי שהמועד הראשון לפדיון המוקדם יהא כמפורט בטבלה בסעיף ה.2 לעיל. ככל שלא תנוצל זכות זו לפדיון מוקדם, תשולם תוספת ריבית על הריבית אותה נושאות אגרות החוב באותה עת המפורטות בטבלה כאמור, בגין יתרת התקופה (ממועד הפדיון המוקדם שלא נוצל כאמור ועד למועד הפדיון בפועל) שתהא בשיעור ובתנאים המפורטים להלן:

א) לגבי מכשירי הון משני מורכב ומכשירי הון רובד 2 תשולם תוספת ריבית של 50% ממרווח הסיכון המקורי שנקבע בהנפקה. ביצוע הפדיון המוקדם של מכשירי הון משני מורכב ומכשירי הון רובד 2 יתאפשר באחד מאלה: (א) הנפקה של מכשיר הון בעל איכות זהה או עדיפה; (ב) באישורו מראש של הממונה על הביטוח ובתנאים שיקבע. (ג) ככלל, פדיון מוקדם יתאפשר במידה שההון העצמי של חברת ביטוח לאחר הפדיון המוקדם יעלה על ה-SCR.

ב) לגבי הון שלישוני מורכב תשולם תוספת ריבית של 30% ממרווח הסיכון המקורי שנקבע בהנפקה ובתנאים המפורטים לגבי מכשירי הון משני מורכב בסעיף א) לעיל.

4. פירעון מיידי

ביחס לאגרות החוב סדרה ו' ואגרות החוב סדרה ז' נקבע כי ניתן יהיה להעמידן לפירעון מיידי במקרה בו החברה תקבל החלטת פירוק (פרט לפירוק למטרות מיזוג עם חברה אחרת, או שינוי במבנה החברה) או אם ייתן ביחס לחברה צו פירוק קבוע וסופי על ידי בית המשפט, או ימונה לה מפרק קבוע, ואילו ביחס ליתר אגרות החוב שהנפיקה מגדל גיוס הון, נקבע כי ניתן יהיה להעמידן לפירעון מיידי בקרות מקרים מסוימים נוספים, ובין היתר, במקרה של (1) איחור מעל תקופה קצובה בפירעון סכום כלשהו בקשר לאגרות החוב; (2) החברה תפסיק את תשלומיה ו/או תודיע על כוונתה להפסיק את תשלומיה; (3) הפרת תנאים מהותיים הכלולים באגרות החוב; (4) ביטול רישיון המבטח של מגדל ביטוח וכד'.

דחייתם של תשלומי קרן ו/או ריבית בגין אגרות החוב, בשל התקיימותן של נסיבות משהות כאמור, אינה מקימה זכות להעמדה לפירעון מיידי של אגרות החוב. הנאמן לא יהיה רשאי להעמיד לפירעון מיידי את אגרות החוב שטרם נפרעו ללא קבלת אישור מראש ובכתב של הממונה.

5. דרוג

החברה מדורגת בדירוג Aa1 לאיתנות פיננסית (IFSR) על ידי החברה המדרגת, מידרוג בע"מ. בתאריך 16 בספטמבר 2019 הודיעה מידרוג בע"מ כי היא מותירה על כנם את הדירוגים הבאים: דירוג של Aa1 לאיתנות הפיננסית (IFSR) של החברה, דירוג של Aa3.il לכתבי התחייבות נדחים מסוג הון משני (סדרות ג' ו-ה') וכן עבור כתבי התחייבות נדחים מסוג מכשיר הון רובד 2 (סדרות ו' ו-ז'), דירוג של Aa2.il לכתבי התחייבות נדחים מסוג הון שלישוני מורכב (סדרה ד') שהונפקו על ידי החברה באמצעות מגדל גיוס הון. אופק הדירוג יציב.

בחודש מרס 2020 פרסמה מידרוג "דוח מיוחד - הערת ענף" לחברות ביטוח לפיו, להערכת מידרוג ההשפעות השליליות על חברות הביטוח כתוצאה מנגיף הקורונה מגדילות את סיכון האשראי שלהן, אך יחד עם זאת חברות אלה הינן בעלות קיבולת ספיגת הפסדים הולמת, סיכון נזילות נמוך מאוד ומח"מ התחייבויות ארוך המאפשר גמישות ניהולית גבוהה יחסית להתמודדות עם אירועי קיצון.

ה.4. הנאמן בגין אגרות החוב הינו רזניק פז נבו נאמניות בע"מ. שם האחראית בחברת הנאמנות - עו"ד הגר שאול. דואר אלקטרוני: hagar@rpn.co.il; טלפון: 03-6389200; פקס 03-6389222; כתובת: יד חרוצים 14, תל אביב.

באור 24- התחייבויות פיננסיות (המשך)

ה. אגרות חוב (המשך)

ה.5. דרוג

להלן פרטים בדבר דירוג אגרות החוב:

הדירוג הקבוע למועד הדוח ומועד מתן הדירוג	דירוגים בין מועד הנפקת הסדרה למועד הדוח אופק הדירוג	דירוג	תאריך	הדירוג שנקבע למועד הנפקת הסדרה	שם החברה המדרגת	סדרה
16.09.19 Aa3.il (hyb)	יציב	Aa2.il (hyb) Aa3.il (hyb) Aa3.il (hyb) Aa3.il (hyb)	15.11.15 12.09.16 28.09.17 25.09.18	Aa2 (ניתן ביום 28.05.15)	מידרוג בע"מ	אגרות חוב (סדרה ג')
16.09.19 Aa2.il (hyb)	יציב	Aa1.il (hyb) Aa2.il (hyb) Aa2.il (hyb) Aa2.il (hyb)	15.11.15 12.09.16 28.09.17 25.09.18	Aa1.il (hyb) (ניתן ביום 15.11.15)	מידרוג בע"מ	אגרות חוב (סדרה ד')
16.09.19 Aa3.il (hyb)	יציב	Aa3.il (hyb) Aa3.il (hyb) Aa3.il (hyb)	15.09.16 28.09.17 25.09.18	Aa3.il (hyb) (ניתן ביום 15.09.16)	מידרוג בע"מ	אגרות חוב (סדרה ה')
16.09.19 Aa3.il (hyb)	יציב	Aa3.il (hyb) Aa3.il (hyb)	25.09.18	Aa3.il (hyb) 18.12.17	מידרוג בע"מ	אגרות חוב (סדרה ו')
16.11.19 Aa3.il (hyb)	יציב	Aa3.il (hyb)	27.11.18	Aa3.il (hyb) (ניתן ביום 27.11.2018)	מידרוג בע"מ	אגרות חוב (סדרה ז')

באור 24 - התחייבויות פיננסיות (המשך)

ה. אגרות חוב (המשך)

ה.6. למיטב ידיעת החברה, במהלך שנת 2019 ונכון ליום 31 בדצמבר 2019, מגדל גיוס הון עמדה בכל התנאים וההתחייבויות לפי שטרי הנאמנות לאגרות החוב, לא התקיימו תנאים כלשהם המקיימים עילה להעמדת אגרות החוב לפירעון מיידי והיא לא קיבלה הודעה מהנאמן לאגרות החוב בדבר אי עמידתה בתנאים ובהתחייבויות לפי שטרי הנאמנות.

ה.7. החברה התחייבה כלפי מגדל גיוס הון כי תישא בכל הוצאותיה, לרבות הוצאות הנפקה, הוצאות התפעול השוטף וכן החזר הוצאות שיפוי לדירקטורים, אם וככל שתהיינה כאלה.

באור 25 - פרמיות שהורוחו בשייר

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019			
ברוטו	ביטוח משנה אלפי ש"ח	שייר	
9,764,898	197,753	9,567,145	פרמיות בביטוח חיים
1,610,852	94,462	1,516,390	פרמיות בביטוח בריאות
2,331,008	465,383	1,865,625	פרמיות בביטוח כללי
13,706,758	757,598	12,949,160	סך כל הפרמיות
2,516	(2,769)	5,285	בניכוי - שינוי ביתרת הפרמיה שטרם הורוחה ^(*)
<u>13,709,274</u>	<u>754,829</u>	<u>12,954,445</u>	סך הכל פרמיות שהורוחו

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018			
ברוטו	ביטוח משנה אלפי ש"ח	שייר	
9,487,703	195,640	9,292,063	פרמיות בביטוח חיים
1,486,919	87,420	1,399,499	פרמיות בביטוח בריאות
2,402,129	457,085	1,945,044	פרמיות בביטוח כללי
13,376,751	740,145	12,636,606	סך כל הפרמיות
5,549	(5,835)	11,384	בניכוי - שינוי ביתרת הפרמיה שטרם הורוחה ^(*)
<u>13,382,300</u>	<u>734,310</u>	<u>12,647,990</u>	סך הכל פרמיות שהורוחו

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017			
ברוטו	ביטוח משנה אלפי ש"ח	שייר	
8,915,783	172,620	8,743,163	פרמיות בביטוח חיים
1,326,388	114,360	1,212,028	פרמיות בביטוח בריאות
2,202,009	506,940	1,695,069	פרמיות בביטוח כללי
12,444,180	793,920	11,650,260	סך כל הפרמיות
177,988	(24,327)	202,315	בניכוי - שינוי ביתרת הפרמיה שטרם הורוחה ^(*)
<u>12,622,168</u>	<u>769,593</u>	<u>11,852,575</u>	סך הכל פרמיות שהורוחו

^(*) בעיקרו בביטוח כללי, ראה באור 17.

השינוי בפרמיה שטרם הורוחה בין השנים 2017 ו-2018 נובע בעיקרו מעסקה שנחתמה בסוף שנת 2016 עם קולקטיב גדול.

באור 26 - רווחים (הפסדים) מהשקעות, נטו והכנסות מימון

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2017	2018	2019
אלפי ש"ח		
537,005	466,678	698,580
1,046,982	170,127	2,553,618
606,817	262,667	1,026,113
2,058,544	291,460	2,923,281
3,661,598	(1,887,627)	5,598,687
(184,485)	242,920	(174,223)
<u>7,726,461</u>	<u>(453,775)</u>	<u>12,626,056</u>
(250)	9,471	17,105
34,450	36,395	35,330
34,200	45,866	52,435
103,903	216,579	424,726
221,439	(441,853)	203,288
(9,882)	(5,520)	4,370
1,411,974	1,653,919	1,505,754
204	(7)	56,304
(161,727)	141,805	(160,396)
221,642	189,288	166,457
<u>9,548,214</u>	<u>1,346,302</u>	<u>14,878,994</u>
<u>9,377</u>	<u>9,471</u>	<u>9,237</u>

רווחים (הפסדים) מנכסים המוחזקים כנגד התחייבויות תלויות תשואה נדל"ן להשקעה
 השקעות פיננסיות
 נכסי חוב סחירים
 נכסי חוב שאינם סחירים
 מניות
 השקעות פיננסיות אחרות
 מזומנים ושווי מזומנים
 סך כל הרווחים (הפסדים) מנכסים המוחזקים כנגד התחייבויות תלויות תשואה, נטו
 רווחים (הפסדים) מנכסים המוחזקים כנגד התחייבויות שאינן תלויות תשואה, הון ואחרים
 הכנסות מנדל"ן להשקעה:
 שערורן נדל"ן להשקעה
 הכנסות שוטפות בגין נדל"ן להשקעה
 סך הכל הכנסות מנדל"ן להשקעה
 רווחים (הפסדים) מהשקעות פיננסיות, למעט ריבית הפרשי הצמדה והפרשי שער ודיבידנד
 נכסים זמינים למכירה (א)
 נכסים המוצגים בשווי הוגן דרך רווח והפסד (ב)
 נכסים המוצגים כהלוואות וחייבים (ג)
 הכנסות ריבית^(*) והפרשי הצמדה מנכסים פיננסיים שאינם בשווי הוגן דרך רווח והפסד
 הכנסות ריבית והפרשי הצמדה מנכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח והפסד
 רווחים (הפסדים) מהפרשי שער בגין השקעות שאינן נמדדות בשווי הוגן דרך רווח והפסד ומנכסים אחרים^(**)
 הכנסות מדיבידנד
 סך כל הרווחים (הפסדים) מהשקעות נטו והכנסות מימון
^(*) בהכנסות הנ"ל כלולה ריבית בגין נכסים פיננסיים אשר אינם מוצגים בשווי הוגן דרך רווח והפסד שערכם נפגם
^(**) לעניין הפרשי שער בגין התחייבויות פיננסיות ראה באור 34.

א. רווחים (הפסדים) נטו מהשקעות בגין נכסים זמינים למכירה

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2017	2018	2019
אלפי ש"ח		
281,358	349,836	551,192
(177,455)	(133,257)	(126,466)
<u>103,903</u>	<u>216,579</u>	<u>424,726</u>

רווחים נטו מניירות ערך שמומשו
 ירידות ערך נטו שנזקפו לרווח והפסד
 סך הכל רווחים מהשקעות בגין נכסים זמינים למכירה

באור 26 - רווחים (הפסדים) מהשקעות, נטו והכנסות מימון (המשך)

ב. רווחים (הפסדים) מהשקעות בגין נכסים המוצגים בשווי הוגן דרך רווח והפסד

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2017	2018	2019
אלפי ש"ח		
(205)	-	-
221,644	(441,853)	203,288
221,439	(441,853)	203,288

שינויים בשווי ההוגן נטו, לרבות רווח ממימוש בגין נכסים שיעודו בעת ההכרה הראשונית

בגין נכסים מוחזקים למסחר סך כל הרווחים (הפסדים) מהשקעות בגין נכסים המוצגים בשווי הוגן דרך רווח והפסד

ג. רווחים (הפסדים) מהשקעות בגין נכסים המוצגים כהלוואות וחייבים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2017	2018	2019
אלפי ש"ח		
240	(3,281)	-
(10,122)	(2,239)	4,370
(9,882)	(5,520)	4,370

רווחים (הפסדים) נטו ממימוש נכסים המוצגים כהלוואות וחייבים עליות (ירידות) ערך נטו שנזקפו לרווח והפסד סך הכל רווחים (הפסדים) מהשקעות בגין נכסים המוצגים כהלוואות וחייבים

באור 27 - הכנסות מדמי ניהול

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2017	2018	2019
אלפי ש"ח		
461,454	458,826	468,039
679,457	-	855,894
716,190	784,690	849,178
15,710	16,519	18,276
1,872,811	1,260,035	2,191,387

דמי ניהול בענפי הפנסיה והגמל דמי ניהול משתנים בגין חוזי ביטוח חיים דמי ניהול קבועים בגין חוזי ביטוח חיים דמי ניהול בגין חוזי השקעה סך דמי ניהול מעמיתים וממבוטחים

באור 28 - הכנסות מעמלות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2017	2018	2019
אלפי ש"ח		
168,114	185,221	183,691
164,464	176,964	147,538
332,578	362,185	331,229

עמלת סוכנויות ביטוח עמלת ביטוח משנה, בניכוי שינוי בהוצאות רכישה נדחות בגין ביטוח משנה

סך הכל הכנסות מעמלות

באור 29 - הכנסות אחרות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2017	2018	2019
אלפי ש"ח		
33,411	37,293	37,911
1,569	1,770	727
679	101	-
2,006	3,942	89,360
<u>37,665</u>	<u>43,106</u>	<u>127,998</u>

הכנסות מפעילויות אחרות שאינן ביטוחיות
 הכנסות מתיק תביעות שנרכש בביטוח כללי *
 רווח הון ממכירת רכוש קבוע, נטו
 רווחי הון אחרים, נטו
 סך הכל הכנסות אחרות
 * לפרטים נוספים ראה באור 37.ה.3.

באור 30 - תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2017	2018	2019
אלפי ש"ח		
1,114,935	1,132,236	1,086,516
77,708	75,978	78,772
1,037,227	1,056,258	1,007,744
2,168,649	2,266,668	2,675,475
1,869,185	1,418,589	2,054,370
672,379	819,698	969,394
5,747,440	5,561,213	6,706,983
12,006,781	4,141,997	18,476,292
102,939	(47,935)	125,134
17,857,160	9,655,275	25,308,409
1,825,449	1,685,964	1,585,885
254,131	201,207	219,181
1,571,318	1,484,757	1,366,704
1,019,380	921,608	1,877,528
78,004	51,312	93,725
941,376	870,296	1,783,803
<u>20,369,854</u>	<u>12,010,328</u>	<u>28,458,916</u>

בגין חוזי ביטוח חיים
 תביעות ששולמו ותלויות מקרי מוות, נכות ואחרים
 בניכוי ביטוח משנה
 פוליסות שנפדו
 פוליסות שמועדן תם
 גמלאות
 סך הכל תביעות
 גידול בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים (למעט שינוי בתלויות) בשייר
 גידול בהתחייבויות בגין חוזי השקעה בשל מרכיב התשואה
 סך הכל תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה
 בשייר בגין חוזי ביטוח חיים
 סך הכל תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח כללי
 ברוטו
 ביטוח משנה
 בשייר
 סך הכל תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בריאות
 ברוטו
 ביטוח משנה
 בשייר
 סך הכל תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה
 בשייר

באור 31 - עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2017	2018	2019
אלפי ש"ח		
547,992	602,193	562,896
510,200	522,729	544,411
(69,026)	(59,368)	(24,089)
989,166	1,065,554	1,083,218
657,680	695,628	697,771
12,589	11,774	22,334
1,659,435	1,772,956	1,803,323

עמלות רכישה
 הוצאות רכישה אחרות
 שינוי בהוצאות רכישה נדחות
 סך הכל הוצאות רכישה
 עמלות שוטפות אחרות
 הוצאות שיווק אחרות
 סך הכל עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות

באור 32 - הוצאות הנהלה וכלליות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2017	2018	2019	
אלפי ש"ח			
1,093,748	1,106,641	1,167,442	שכר עבודה ונלוות
171,259	167,307	209,496	פחת והפחתות
124,488	124,790	107,097	אחזקת משרדים ותקשורת
18,817	18,570	28,326	שיווק ופרסום
62,731	46,448	52,784	ייעוץ מקצועי ומשפטי
145,792	148,629	156,399	אחרות
1,616,835	1,612,385	1,721,544	סך הכל ^(*)
			בניכוי:
(161,992)	(162,510)	(180,880)	סכומים שסווגו בסעיף שינוי בהתחייבויות ותשלומים בגין חוזי ביטוח
(522,789)	(534,503)	(566,746)	סכומים שסווגו בסעיף עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
932,054	915,372	973,918	הוצאות הנהלה וכלליות
312,115	303,804	321,143	^(*) הוצאות הנהלה וכלליות כוללות הוצאות בגין מיכון בסך

ביום 16 במאי 2019, חתמו החברה, מגדל מקפת קרנות פנסיה וקופות גמל בע"מ (להלן "מגדל מקפת"), הסתדרות העובדים הכללית החדשה (להלן "ההסתדרות") ועד העובדים במגדל על הסכם קיבוצי מיוחד לתקופה שבין יום 1 לאפריל 2019 ועד ליום 31 בדצמבר 2021 ("ההסכם הקיבוצי החדש"). הוראות ההסכם הקיבוצי החדש באות במקום הוראות ההסכים הקודמים, אשר חלו מכוח הדין עד למועד חתימתו של ההסכם הקיבוצי החדש וממועד זה ואילך יחול ההסכם הקיבוצי החדש בלבד.

עיקר העדכונים בהסכם הקיבוצי החדש כוללים את ההסכמות הבאות:

1. שכר המינימום לעובד במשרה מלאה, יהיה החל מיום 1 באפריל 2019, סך של 5,800 ש"ח ברוטו לחודש לעובד חדש, ולעובד שעתי סך של 31 ש"ח לשעה. במסגרת העדכון הוסכם על שכר מינימום ביחס ל-4 מדרגות ותק העולות על: שנת עבודה אחת, 10 שנות עבודה, 20 שנות עבודה ועד לוותק של מעל 30 שנה.
2. בכל אחת מהשנים 2019-2021 תשלם החברה תוספת שכר לעובדים הקבועים עליהם חל ההסכם הקיבוצי והמועסקים בחברה במועד התשלום וכן לעובדים בתקופת הניסיון אשר השלימו 18 חודשי עבודה במועד זה, בשיעור מצטבר של 9%, לשנים 2019-2021, מתוכם 4.8% רכיב קבוע ו-4.2% לפי שקול דעת מנהל.
3. הפרשות המעסיק לתגמולים לחסכון הפנסיוני יועלו ל-7.5% באופן מדורג על פני השנים 2019-2020.
4. במסגרת העדכון נכללו הסדרים בעניין תנאי רווחה שונים הכוללים בין היתר, קייטנה לילדי עובדים, הגדלת ההשתתפות במימון ארוחת צהריים, תשלום שכר עבודה מלא מהיום הראשון בימי מחלה לעובדים בותק של 18 חודשי עבודה בחברה וכן הגדלת תקציב הרווחה לטובת נופש לעובדים.
5. מענק שנתי (בנוסף) - יחולק מענק שנתי לעובדים עליהם חל ההסכם הקיבוצי, אשר מועסקים במועד חלוקתו, בכפוף להחלטת דירקטוריון בכל שנה על הענקת בונוס מתוך יעדי חברה נבחרים ומוגדרים הנכללים במדיניות התגמול של החברה ולמידת העמידה בהם על בסיס שנה קלנדרית. הבונוס בגין כל שנה ישולם בשנה העוקבת. בגין כל שנה משנות ההסכם הקיבוצי 2019-2021, ככל שלא יחולק לעובדים בונוס כמפורט לעיל, העובדים יהיו זכאים למענק מיוחד בגובה של 25% מהשכר החודשי (שהינו משכורת היסוד ותשלום בגין שעות נוספות גלובליות ככל שמשולמות לעובד) ובתנאי שהרווח השנתי הכולל לאחר מס של החברה ולאחר חלוקת המענק השנתי האמור, לא יפחת מ-100 מיליון ש"ח.
6. סמוך לאחר חתימת ההסכם הקיבוצי שולם לעובדים שהחלו לעבוד בחברה לפני יום 1 באפריל 2018, מענק חתימה חד פעמי בשיעור של 25% מהשכר החודשי של העובד.
7. ההסכם הקיבוצי החדש כולל הוראות לעניין התייעלות בתקופת ההסכם הקיבוצי. הליך התייעלות כולל סיום העסקה של כ-210 עובדים ביחידות השונות בחברה, בנוסף להליך התייעלות של כ-240 עובדים כפי שנקבע בהסכם הקיבוצי משנת 2015 ולא מומש עד כה. תוכנית התייעלות כוללת תהליך פרישה מרצון אשר הושלם במלואו (נכון למועד הדוח) וכן סיום העסקה בתנאים מיטיבים. עלות ההטבות לפורשים מוערכת בטווח של כ-53-43 מיליון ש"ח.
8. במסגרת יישום הליך הפרישה מרצון הוצעה תכנית פרישה מרצון לעובדים מגיל 58 ומעלה שהועסקו בחברה 5 שנים ויותר, במסגרתה ניתנה להם האפשרות, בכפוף לאישור החברה, לסיים את העסקתם. בנוסף תוכל החברה לסיים את העסקתם של עובדים נוספים, בתנאים מיטיבים, ועד להשלמת המכסות כאמור.
8. אומדן הגידול הממוצע בעלות הכוללת של הוצאות כוח אדם הקבועות של החברה בכל שנה משנות ההסכם ביחס לשנה הקודמת הרלוונטית הוא כ-25 מיליון ש"ח. מובהר כי האומדן הנ"ל, אינו כולל את סכום הבונוס לעובדים כמפורט בסעיף 5 לעיל, אם וככל שיינתן, ואינו כולל השפעות תוכנית התייעלות כמפורט בסעיף 7 לעיל, אם וככל שתהיינה.

באור 33 - הוצאות אחרות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2017	2018	2019
אלפי ש"ח		
19,490	17,605	15,144
1,322	1,562	-
5,835	22,736	2,177
-	-	154
-	-	1,788
<u>26,647</u>	<u>41,903</u>	<u>19,263</u>

הפחתת נכסים לא מוחשיים (למעט תוכנות מחשב) (*)
 ירידת ערך
 הוצאות מפעילויות אחרות שאינן ביטוחיות
 הפסד הון ממכירת רכוש קבוע, נטו
 הפסדי הון אחרים, נטו
 סך הכל הוצאות אחרות
 (*) לפרטים נוספים ראה באור 4.א.

באור 34 - הוצאות מימון

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2017	2018	2019
אלפי ש"ח		
123	(128)	(204)
129,810	169,892	168,839
614	659	691
(3,898)	2,384	(2,321)
-	-	3,008
2,694	1,465	2,497
<u>129,343</u>	<u>174,272</u>	<u>172,510</u>

הוצאות ריבית והפרשי הצמדה בגין
 התחייבויות לבנקים וחברה כלולה
 הוצאות מימון בגין אגרות חוב
 הוצאות ריבית למבטחי משנה
 הפרשי שער, נטו בגין התחייבויות (*) (**)
 הוצאות מימון בגין חכירות
 עמלות והוצאות מימון אחרות (**)
 סך הכל הוצאות מימון
 (*) לעניין הפרשי שער בגין השקעות פיננסיות ראה באור 26.
 (**) סווג מחדש, לפרטים נוספים ראה באור 2.ד.

באור 35 - רווח (הפסד) למניה

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2017	2018	2019
בש"ח		
<u>2.02</u>	<u>2.93</u>	<u>(3.44)</u>

רווח (הפסד) בסיסי ומדולל למניה המיוחס לבעלי המניות של החברה בש"ח

א. רווח (הפסד) בסיסי למניה

חישוב ההפסד הבסיסי למניה לשנת 2019 התבסס על ההפסד הנקי המיוחס לבעלי המניות הרגילות בסך של (640,498) אלפי ש"ח (בשנים 2018 ו-2017 רווח נקי בסך של 546,266 אלפי ש"ח ו-376,720 אלפי ש"ח, בהתאמה) מחולק בממוצע המשוקלל של מספר המניות הרגילות שבמחזור.

הממוצע המשוקלל של מספר המניות הרגילות ששימשו לצורך חישוב הרווח (ההפסד) הבסיסי למניה לכל אחת מהשנים הינו 185,389,304.

באור 36 - ניהול סיכונים

א. כללי

1. הסיכונים העיקריים

הקבוצה פועלת במגזרי הפעילות העיקריים הבאים: ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח (ביטוח חיים, קרנות פנסיה וקופות גמל), ביטוח בריאות וביטוח כללי.

פעילויות הקבוצה חושפות אותה לסיכונים הבאים:

- סיכוני שוק;
- סיכוני נזילות;
- סיכונים ביטוחיים;
- סיכוני אשראי;

• סיכונים תפעוליים לרבות אבטחת מידע וסייבר.

לסיכונים אלה נלווים סיכונים כלליים כגון: סיכוני רגולציה וציות, סיכונים משפטיים, סיכוני מוניטין, סיכונים עסקיים (דוגמת גידול בתחרותיות, שינוי בטעמי הציבור) וכו'. לפירוט נוסף ראה סעיף ב.5. להלן.

סיכוני שוק - הסיכון שהשווי ההוגן או תזרימי המזומנים העתידיים של נכסים פיננסיים, התחייבויות פיננסיות או התחייבויות ביטוחיות ישתנו כתוצאה משינויים במחירי שוק. סיכוני שוק כוללים, בין היתר, סיכונים הנובעים משינויים בשערי הריבית, בשערי מניות, במדד המחירים לצרכן ובמטבע חוץ.

סיכוני נזילות - הסיכון שהקבוצה תתקשה לעמוד בהתחייבויותיה במועדן.

סיכונים ביטוחיים - סיכוני ביטוח חיים ובריאות נובעים מאי הוודאות בתשלום התביעות העתידיות הצפויות בהתייחס להנחות הנוגעות לשיעורי תמותה/אריכות חיים, שיעור מימוש גמלה, שיעורי תחלואה/נכות, הוצאות, ביטולים או פדיונות.

הסיכונים האקטוארים בקרן הפנסיה חלים על העמיתים כאשר השפעתם על החברה המנהלת הינם בהיבט של דמי הניהול.

סיכוני ביטוח כללי נובעים בעיקר מתמחור, הערכת רזרבות וקטסטרופה.

סיכוני אשראי - סיכון להפסד כתוצאה מאי עמידה של לווה/מבטח משנה בהתחייבויותיו, או כתוצאה משינויים בדירוג הלווים ובמרווחי האשראי בשוק ההון.

סיכונים תפעוליים - הסיכון להפסד כתוצאה מהתממשות סיכונים תפעוליים שונים כתוצאה מאי נאותות או מכשל של תהליכים פנימיים, אנשים ומערכות או כתוצאה מאירועים חיצוניים. חלק מהותי מפעילויות הקבוצה נשען על מערכות מידע שונות. היעדר תשתיות מספקות לרבות בתחום אבטחת מידע וסייבר ו/או ליקויים או כשלים במערכות המידע עלול לחשוף את הקבוצה לאי עמידה בדרישות רגולטוריות וכן לכשלים בתפעול התהליכים השונים.

לפירוט נוסף של הסיכונים ראה סעיף ב להלן.

דירקטוריון החברה מגדיר את מדיניות החשיפה של המבטח ושל תיקי העמיתים לסיכונים השונים, לרבות קביעת תקרות חשיפה לסיכונים, ככל שניתן לקבוע אותן, והתייחסות לרמת חשיפה כוללת לסיכונים בהתחשב במתאם בין הסיכונים השונים.

הדירקטוריון מינה ועדה לניהול סיכונים וסולבנסי מטעמו, אשר דנה בסוגיות הנוגעות לניהול סיכונים וניהול ההון תחת משטר סולבנסי 2. לפירוט בדבר משטר כושר פירעון כלכלי מבוסס Solvency II ראה באור 14.ד. לעיל.

בבאור זה ניתן מידע בדבר החשיפה של הקבוצה לכל אחד מהסיכונים שלעיל, תיאור מדיניות ניהול הסיכונים, תהליכי העבודה, זיהוי הסיכונים והבקורות בקבוצה. גילוי כמותי נוסף נכלל לאורך הדוחות הכספיים.

בעקבות ההתפרצות של נגיף הקורונה (COVID-19) בסין, בחודש דצמבר 2019, והתפשטותו למדינות רבות נוספות, חלה ירידה בהיקפי הפעילות הכלכלית באזורים רבים בעולם וגם בישראל, וכן ממשלת ישראל וממשלות אחרות בעולם הכריזו על מגבלות תנועה ותעסוקה. לפרטים נוספים בדבר השפעת משבר נגיף הקורונה והתמודדות החברה ראה באור 39.

באור 36 - ניהול סיכונים (המשך)

א. כללי (המשך)

2. דרישות חוקיות

בפעילות הביטוחית והחסכון ארוך טווח

המסגרות הרגולטוריות מסדירות וקובעות, בין היתר, הסדרים ביחס לסיכונים להם החברות חשופות באמצעות הצבת דרישות רגולטוריות ובין היתר כדלקמן:

במסגרת תקנות הפיקוח על שירותים פיננסים (ביטוח) (דירקטוריון וועדותיו) התשס"ז-2007 ובהקשר לניהול החשיפות לסיכונים, על הדירקטוריון להגדיר את מדיניות החשיפה של המבטח ושל המבוטחים לסיכונים שונים, לקבוע תקרות חשיפה לסיכונים ככל שניתן לקבוע אותן, לקבוע רמת חשיפה כוללת לסיכונים בהתחשב במתאם בין הסיכונים השונים, לאשר כלים ובקרות למדידת הסיכונים ולניהולם ודרכי התמודדות עם הסיכונים ועם התממשותם.

ניהול ההשקעות - נקבעו הוראות הנוגעות לאופן ניהול ההשקעות על-ידי הגופים המוסדיים המציבות, בין היתר, דרישות למידת הפיזור, מגבלות על השקעות, ונזילות.

ניהול אשראי - נקבעו הוראות הנוגעות להבטחת קיומם של מנגנוני ניהול, פיקוח ובקרה נאותים לניהול סיכוני אשראי אגב פעילות השקעות לרבות הקמת ועדת אשראי ותפקידיה, קביעת מדיניות העמדת אשראי כמו גם דרכי הפיקוח, הבקרה והדיווח לועדות ההשקעה השונות ולדירקטוריון.

מבטחי משנה - נקבעו הוראות לגבי ניהול החשיפה למבטחי משנה ("חשיפת מבטחי משנה").

דרישות הון - נקבעו הוראות לעניין הון נדרש לכוסר פירעון, לפרטים נוספים ראה באור 14.ד.

ניהול סיכונים

במהלך ינואר 2014 פרסם המפקח את פרק 10 בחוזר המאוחד העוסק בפונקציית ניהול הסיכונים בגוף מוסדי. החוזר כולל הנחיות כלליות המפרטות את תנאי הכשירות של מנהל הסיכונים והקמת יחידה לניהול סיכונים, אשר תהיה נפרדת מקווי העסקים שאת פעילותם השוטפת היא בודקת. בנוסף, מפרט החוזר את סמכויותיו של מנהל הסיכונים לקבלת מידע וגישה לנתונים הדרושים לביצוע תפקידי היחידה לניהול סיכונים וכן את המשאבים הנדרשים לכך. כמו כן, מפרט החוזר את תפקידיו ודרכי עבודתו של מנהל הסיכונים הכוללים בין היתר: זיהוי הסיכונים המהותיים, כימות והערכה של הסיכונים המהותיים שזוהו ודיווחים לאורגנים הרלוונטיים.

סיכונים תפעוליים - בנוסף להסדרים לעיל, פרסם המפקח הוראות לעניין ניהול חשיפות ספציפיות שעיקרן הן: מעילות והונאות ("חוזר מעילות"), ניהול סיכוני טכנולוגיות מידע וניהול סיכוני סייבר שמועד תחילתו במהלך שנת 2017 תוך ביטול חוזר ניהול סיכוני אבטחת מידע ("אבטחת מידע").

אפקטיביות הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי (SOX) - על פי הוראות הפיקוח, החברה מיישמת את ההליכים הנדרשים הנוגעים לבחינת אפקטיביות הבקרה הפנימית על הגילוי ועל הדיווח הכספי בחברה, ומצרפת את הדוחות וההצהרות הנדרשות בקשר לכך לדוחותיה הכספיים.

באור 36 - ניהול סיכונים (המשך)

א. כללי (המשך)

3. תיאור הליכי ושיטות ניהול הסיכונים

(א) מערך ניהול הסיכונים הכולל

בפעילות הביטוחית והחסכון ארוך טווח

• יחידה לניהול סיכונים האחראית על גיבוש מסגרת העבודה לניהול סיכונים בקבוצה, זיהוי הסיכונים וכימותם, דיווח על חשיפות לסיכונים שוטפים או מיוחדים לגופים המדווחים (דהיינו לוועדות השקעה, דירקטוריון, פורום ניהול הסיכונים וכו'), יישום מערכות להערכת הסיכונים וניהולם (לרבות הטמעת מערכת מיכונית לחישובי סולבנסי II) בתחומים השונים בקבוצה ויישום הוראות הרגולציה בכל הקשור לניהול סיכונים בתחומי השונים.

כמו כן עוסקת היחידה בהערכת הלימות ההון הכלכלית תחת משטר סולבנסי 2 ושילוב שיקולי הון כלכלי בתהליכי קבלת ההחלטות העסקיות.

היחידה פועלת בשיתוף עם יחידות המטה האחראיות על פעילות הביטוח, פעילות ביטוח משנה, פעילות ההשקעות ותחום כספים.

• בקבוצה מתקיימים, באופן תדיר, פורומים מקצועיים וכן פורום בנושא ניהול סיכונים בראשות המנכ"ל הדנים בנושאים מקצועיים והסיכונים הכרוכים בהם.

החברה מינתה מנהלת סיכונים לחברת הביטוח ולגופים המוסדיים שבניהולה.

(ב) מדיניות ניהול הסיכונים, תהליכי עבודה ואופן זיהוי הסיכונים ובקרת ניהול הסיכונים של החברה

מדיניות ניהול הסיכונים של החברה נועדה לתמוך בהשגת יעדיה העסקיים ושמירה על איתנותה הפיננסית תוך הערכת הפסדים העלולים לנבוע מהחשיפה לסיכונים העומדים בפני החברה כתוצאה מפעילותה העסקית, והגבלת הפסדים אלו בהתאם למדיניות הסיכון שנקבעה וזאת תוך התייחסות לשינויים החלים בסביבה העסקית ובהנחיות ודרישות הרגולציה.

ניהול הסיכונים בקבוצת מגדל מבוסס על שלושה קווי הגנה: מנהלי התחומים העסקיים, גורמי ניהול סיכונים וביקורת פנים.

זיהוי הסיכונים המהותיים, הערכת אופן ניהולם כמו גם כימות החשיפה והשפעתם הפוטנציאלית של סיכונים אלו על המצב הכספי העתידי של חברות הקבוצה ומבטחיה, נעשה במשותף על ידי היחידה לניהול סיכונים ויחידות המטה האחראיות על פעילות הביטוח, פעילות ביטוח משנה, פעילות ההשקעות ותחום כספים בהתאמה.

באור 36 - ניהול סיכונים (המשך)

א. כללי (המשך)

3. תיאור הליכי ושיטות ניהול הסיכונים (המשך)

ב) מדיניות ניהול הסיכונים, תהליכי עבודה ואופן זיהוי הסיכונים ובקרת ניהול הסיכונים של החברה (המשך)

בקרת ניהול הסיכונים מתבצעת במספר מוקדים בקבוצה כלהלן

- יחידות המטה אחראיות כל אחת בתחומה, על עמידה בנהלי הקבוצה והנחיות הדירקטוריון וועדות ההשקעה לגבי מגבלות החשיפות לסיכונים.
- בקבוצה קיימים פורומים מקצועיים בראשות המנכ"ל וראשי תחומי ההשקעות, ענפי הביטוח והפנסיה. התפתחות החשיפה לסיכונים הביטוחיים בענפי הביטוח השונים והסיכונים הפיננסיים נסקרת באופן שוטף בפני פורומים אלו כמו גם ההתפתחויות בגורמים נוספים, ובהתאם לכך, מתקבלות החלטות ניהוליות לביצוע בתחומים אלו.
- החל משנת 2020, פועל מערך "קו ראשון" של בקרת סיכונים תפעוליים וציות תחת היחידות העסקיות, מערך הבקרה בחטיבות העסקיות בוחן את התשתיות שמוסדו לצורך התמודדות עם הסיכונים השונים בתהליכי עבודה ובהוראות הדין בהתאם לתכנית בקרה שנתית, וזאת תחת הנחיה מקצועית של מנהל הסיכונים התפעוליים וקצין הציות.
- אחריות כוללת של יחידת ניהול הסיכונים, ראה סעיף א.3.א לעיל.
- ביקורת הפנים משלבת בתכניות העבודה שלה נושאים שהוגדרו בסקר הסיכונים כנושאים המחייבים תשומת לב מיוחדת.

מוצרים חדשים

תהליך הכניסה לתכנית ביטוח חדשה או לתחום פעילות חדש בקבוצה, מתבצע בהתאם לנוהל השקת מוצר חדש העונה, בין היתר, גם על הנחיות הרגולציה בנושא זה. זיהוי וכימות הסיכונים הכרוכים במוצר מתבצע כלהלן:

סיכונים ביטוחיים - מדידת החשיפה לסיכונים הביטוחיים נעשית תוך התייחסות הן לתוחלת הסיכון, המשמשת כבסיס לתמחור המוצר, והן לחשיפה להפסדים פוטנציאליים הצפויים מעבר לתוחלת הסיכון, בתרחישים שונים.

סיכוני שוק - במוצרים בהם מעורבת הבטחת תשואה מסוג כלשהו, נמדדת החשיפה לסיכוני שוק בין היתר על ידי כלים סטוכסטיים באמצעותם נמדדים הן תוחלת ההפסד בגין סיכוני שוק (המהווה את הבסיס לתמחור המוצר) והן ההפסד הפוטנציאלי הצפוי ברמת וודאות נתונה, בגין סיכונים אלו.

סיכון כולל - נמדדת ההלימה לתיאבון הסיכון ומדיניות ניהול הסיכונים של החברה וההשפעה על מצב ההון תחת משטר סולבנטי 2.

סיכוני שוק ונזילות

סיכוני השוק מנוהלים על-ידי מנהלי ההשקעות בהתאם להוראות הדין ולמדיניות הכוללת של הדירקטוריון וכן של ועדות ההשקעה של תיקי הנכסים של כספי העמיתים: הפוליסות המשתתפות ברווחים, קרנות הפנסיה וקופות הגמל (בהם הסיכון הינו בעיקרו על העמיתים), וכן של תיקי הנכסים של הנוסטרו.

גופים אלו מקבלים דיווחים על החשיפה של תיקי ההשקעות השונים של הקבוצה לשינויים בשוקי הכספים וההון הכוללים כאמור, שיעורי ריבית, שערי חליפין ואינפלציה, לרבות ניהול הנכסים מול ההתחייבויות, ובהתייחס לכך, מגדירים רמות חשיפה לאפיקי ההשקעה השונים כמסגרות לביצוע ההשקעות על ידי חטיבת ההשקעות של הקבוצה ובכפוף לתקנות דרכי ההשקעה.

החברה מתמודדת עם סיכוני השוק, בין היתר, באמצעות פיזור בין: אפיקי השקעה, מנפיקים, ענפים ואזורים גאוגרפיים. כמו כן נקבעות מגבלות חשיפה לאפיקי השקעה ותאבון סיכון כולל לתרחישים פיננסיים.

למידע בדבר החשיפה לבסיסי ההצמדה של התיקים המנוהלים, ראה סעיף ג' ו-ד' להלן.

סיכון נזילות מנוהל על-ידי מנהלי ההשקעות הן על ידי מעקב שוטף אחר מצב הנזילות על ההתחייבויות בתיקי ההשקעה השונים כמו גם כימות ההפסד הצפוי בתרחיש קיצון של מימוש נכסים מידי. הנושא נדון בדירקטוריון ובעודות ההשקעה של התיקים המנוהלים, הן תיקי הנוסטרו והן תיקי העמיתים, הפוליסות המשתתפות ברווחים, קרנות הפנסיה וקופות הגמל. בהתייחס לנתונים אלו, בין היתר, נקבעות מגבלות החשיפה לגורמי הסיכון של הנכסים בתיקים המנוהלים.

המעבר לסלי השקעות מקטין את סיכון הנזילות במיוחד של הקופות הקטנות.

באור 36 - ניהול סיכונים (המשך)

א. כללי (המשך)

3. תיאור הליכי ושיטות ניהול הסיכונים (המשך)

ב) מדיניות ניהול הסיכונים, תהליכי עבודה ואופן זיהוי הסיכונים ובקרת ניהול הסיכונים של החברה (המשך)

כימות החשיפה לסיכוני שוק וסיכוני נזילות של תיקי ההשקעות נעשה עבור סיכוני שוק הן באמצעות מדידת ערך בסיכון (VaR), המודד את הנזק המירבי הפוטנציאלי בהסתברות נתונה בתקופה נתונה, והן על ידי בחינת הנזק הצפוי לקבוצה בתרחישי רגישות שונים היסטוריים והיפותטיים. במסגרת כימות החשיפה לסיכוני שוק נמדדת החשיפה לסיכון ריבית בתיקי הנוסטרו זאת באמצעות בחינת פער המח"מ של הנכסים מול ההתחייבויות (ALM), השפעת השינויים בעקומי הריביות על השווי ההוגן שלהם והעמידה במגבלת החשיפה שנקבעה.

עבור סיכון נזילות, לגבי תיקי העמיתים מחושב גם ההפסד הצפוי כתוצאה מהצורך בהנזלת התיק בקרות תרחיש קיצון של מימוש צבירות מידי.

בנוסף, מחושבים לגבי התיקים המנוהלים (תיקי הנכסים של כספי העמיתים: הפוליסות המשתפות ברווחים, קרנות הפנסיה וקופות הגמל) מדדי ביצוע שונים, המתייחסים לקשר שבין התשואה המושגת לרמת הסיכון בתיק.

מדידת החשיפות של תיקי הנכסים השונים של הקבוצה נעשית מידי חודש והיא כוללת מדדי הסיכון המתוארים לעיל, כמו גם את מצב החשיפות לגורמי סיכון בהשוואה למגבלות שנקבעו על ידי הדירקטוריון וועדות ההשקעה השונות.

דוחות החשיפה מדווחים באופן שוטף לוועדות ההשקעה הרלבנטיות לתיקי הנכסים השונים.

סיכונים ביטוחיים

הסיכונים הביטוחיים מנוהלים על-ידי מנהלי תחומי הביטוח והאקטוארים של הענפים השונים לרבות קרנות הפנסיה (בהם הסיכונים חלים על העמיתים). הדירקטוריון מקבל את הערכת החשיפה להפסד המירבי הצפוי מהסיכונים הביטוחיים המהותיים, ברמת הוודאות שנקבעה בהתבסס על מרכיבי הסיכון כלהלן:

- גודל ההפסד המירבי הצפוי כתוצאה מהחשיפה לנזק בודד גדול או הצטברות נזקים בגין אירוע גדול במיוחד (אירוע קטסטרופה), כמו גם החשיפה להשתנות בלתי צפויה של גורמי סיכון המכוסים בפוליסות הנמכרות על ידי החברה, ברמת וודאות נתונה בתקופה של שנה.
- השפעת האמצעים הננקטים על-ידי החברה לפיזור, הקטנה או הגבלה של הסיכונים הביטוחיים הן באמצעות נהלי חיתום וכללים לקבלת עסקים והן באמצעות הסדרי ביטוח משנה, להקטנת ההפסד הצפוי והשפעה על ההון הנדרש כנגד סיכונים אלו כתוצאה מהחשיפה לסיכונים הביטוחיים.

בהתייחס להערכת חשיפות החברה לסיכונים הביטוחיים וכן לסיכון האקטוארי של עמיתי קרן הפנסיה, קובע הדירקטוריון את מגבלות החשיפה של החברה או הקרן לסיכונים אלו.

ביטוח חיים, בריאות וקרן הפנסיה - כימות החשיפה להפסד הנובע ממרכיבי הסיכון של עסקי ביטוח חיים ובריאות והסיכונים האקטואריים בקרנות הפנסיה כגון סיכון תמותה ומחלות, תוחלת חיים, אירוע גדול במיוחד כגון רעידת אדמה, מגפה, מלחמה או טרור (אירוע קטסטרופה) ועליה בשיעורי הביטולים (בכללם פדיונות) נעשה באמצעות השפעת תרחישי קיצון על שווי תיקי החסכון ארוך הטווח תוך התחשבות בקורלציות בין גורמי הסיכון, באופק זמן של שנה.

החברה מבצעת מעת לעת מחקרים וניתוחים שונים, לרבות בחינת תרחישי רגישות, על ההתפתחויות לחשיפות לסיכונים הביטוחיים/אקטואריים, כגון סיכון מוות, תוחלת חיים, אובדן כושר עבודה, ביטולים, הוצאות וכו' והשפעתן על עתודות הביטוח, כמו גם על רווחיות המוצרים ושווי המכירות החדשות של הקבוצה.

ביטוח כללי - כימות החשיפה להרעה משמעותית בגורמי הסיכון המכוסים בפוליסות, כמו גם לנזק בודד גדול או הצטברות נזקים בגין אירוע גדול במיוחד, כגון רעידת אדמה (שהינה אירוע הקטסטרופה העיקרי אליו היא חשופה), והשפעת הסדרי ביטוח משנה על ההפסד הפוטנציאלי לקבוצה, מתבצעים באמצעות בחינת תרחישים לגורמי הסיכון המרכזיים להם חשופה החברה ברמת וודאות שנקבעה. בנוסף, הקבוצה מבצעת בשוטף בדיקות רווחיות לענפי הפעילות השונים. קיימת בקרה שוטפת לגבי ההתפתחויות והמגמות בחשיפות לסיכונים הביטוחיים של ענפי הביטוח השונים, הנובעות בעיקרן מהשינויים בשכיחות התביעות וחומרתן כמו גם בהוצאות ובעלויות האחרות, והשפעתן הן על רווחיות המוצרים והן על עתודות הביטוח.

הקבוצה מתמודדת עם סיכוני הביטוח באמצעות שימוש בביטוח משנה. כמו כן פיזור חוזי הביטוח וכן פיזור בין ענפים, אזורים גיאוגרפיים, סוגי סיכון, גובה הכיסוי וכו' מקטינים את הסיכונים.

באור 36 - ניהול סיכונים (המשך)

א. כללי (המשך)

3. תיאור הליכי ושיטות ניהול הסיכונים (המשך)

(ב) מדיניות ניהול הסיכונים, תהליכי עבודה ואופן זיהוי הסיכונים ובקרת ניהול הסיכונים של החברה (המשך)

סיכוני אשראי

סיכוני אשראי של ההשקעות - מנוהלים על-ידי מנהלי ההשקעות בהתאם להוראות הדין ולמדיניות הכוללת של הדירקטוריון וכן של ועדות ההשקעה. המדיניות כוללת מגבלות חשיפה שעיקריהן חשיפות ללווה בודד, לקבוצת לווים, חשיפה לקבוצות דירוג אשראי וכו'. בקביעת המגבלות כאמור נלקחות בחשבון גם הדרישות הרגולטוריות. לחברה ועדת אשראי הדנה ומאשרת עסקאות עפ"י מדרגי הסמכויות שהוקנו לה על ידי כל אחת מועדות ההשקעה השונות.

למידע בדבר דירוג האשראי של הנכסים בתיקים המנוהלים, ראה סעיף ב.4.א(2) להלן.

אומדן החשיפה לסיכוני אשראי הניתן במסגרת תיקי ההשקעות השונים, מתבסס בעיקרו על בחינת הנזק הצפוי לקבוצה מנכסי האשראי בתרחישים שונים כפי שנובעת מדירוג האשראי וממח"מ הנכס.

דירוג האשראי הניתן במסגרת תיקי ההשקעות מתבסס על דירוג חיצוני במידה שקיים, ועל דירוג פנימי של מחלקת המחקר של תחום ההשקעות, הבוחנת גם את הדירוג החיצוני.

לענין דרוג פנימי ראה סעיף ב.4.ב(1) להלן.

מצבת הלווים במסגרת האשראי שניתן במסגרת תיקי ההשקעות השונים של הקבוצה נבדקת אחת לרבעון על ידי יחידת המחקר הקבוצתית, אם חל שינוי בסיכון האשראי של הלווה. בנוסף יחידת האשראי בודקת באופן שוטף את אמות המידה הפיננסיות (covenants) של האשראי וכן את העמידה בהנחיות הרגולציה, הדירקטוריון וועדות ההשקעה. החשיפה לסיכוני אשראי של תיקי ההשקעות השונים ובכלל זה החשיפה ללווים, ענפים ומגזרים, דירוגי הלווים, חובות בעייתיים וכד', מובאת לדין בועדות ההשקעה אחת לרבעון.

החברה מתמודדת עם סיכוני אשראי של ההשקעות באמצעות פיזור בין: אפיקי השקעה, מנפיקים, ענפים ואזורים גיאוגרפיים תוך בחינת איתנותם של הגופים בהם משקיעה החברה ויכולת הפירעון שלהם טרם ביצוע ההשקעה ובמהלך חיי ההשקעה.

סיכוני אשראי של מבטחי משנה - מנוהלים על ידי ראש תחום ביטוח משנה המביא בפני הדירקטוריון את החשיפה לסיכוני האשראי בגין מבטחי המשנה. הדירקטוריון קובע את מגבלות החשיפה לדירוגי סיכון אשראי של מבטחי המשנה, בין היתר, בהתייחס לסוג הענף הביטוחי (זנב ארוך/קצר), למבטח משנה בודד ובהתחשב גם עם המגבלות הקבועות בהסדר התחיקתי.

אומדן החשיפה לסיכוני אשראי מבטחי המשנה מתבסס בעיקרו על ההסתברות להפסד ברמת ודאות נתונה כפי שנובעת מדירוג האשראי של מבטחי המשנה.

הדירוג נקבע בעיקרו לפי חברת הדירוג S&P.

למידע בדבר סיכוני אשראי מבטחי משנה, ראה סעיף ב.4.1 להלן.

תחום ביטוח משנה בוחן את החוסן הפיננסי של מבטחי המשנה.

בחטיבה הפיננסית נערך מעקב שוטף אחר הגביה ממבטחי משנה.

החברה מתמודדת עם סיכוני אשראי של מבטחי משנה באמצעות פיזור בין מבטחי המשנה, מגבלות חשיפה למבטח בודד ומגבלות דרוג אשראי.

באור 36 - ניהול סיכונים (המשך)

א. כללי (המשך)

3. תיאור הליכי ושיטות ניהול הסיכונים (המשך)

(ב) מדיניות ניהול הסיכונים, תהליכי עבודה ואופן זיהוי הסיכונים ובקרת ניהול הסיכונים של החברה (המשך)

סיכונים תפעוליים

סיכונים תפעוליים עיקריים - מנהלים על-ידי מנהלי החטיבות ונתמכים ע"י גורמים ופונקציות שונים בארגון ובכללם מערך הבקרה, הפרוש בתחומי הפעילות בארגון, יחידת האו"ש, ציות והאכיפה, SOX, אבטחת מידע, ניהול סיכונים תפעוליים, לרבות מניעת הונאות ומעילות, חטיבת הטכנולוגיות ולרבות הביקורת הפנימית. מסמכי מדיניות בהתחשב בהוראות הרגולציה הקיימות, הקשורות בניהול סיכונים תפעוליים, אושרו ע"י דירקטוריון החברה והחברה פועלת על פיהם.

כימות ההפסד הנובע מסיכונים תפעוליים נכלל במסגרת חישוב יחס כושר הפירעון על ידי פרמטרים מקובלים המתייחסים להיקף פעילות הקבוצה בענפי הביטוח השונים.

החברה מתמודדת עם הסיכונים התפעוליים באמצעות ביצוע מיפוי סיכונים תפעוליים ובניית תכניות הפחתה לסיכונים השיוריים הגבוהים. כמו כן, יישום תוכניות הבקרה בתחומי הפעילות מאפשרות להציף ולטפל בליקויים תפעוליים בתהליכי העבודה השוטפים.

אבטחת מידע וסייבר - בשנים האחרונות חלה עליית מדרגה משמעותית במפת איומי הסייבר העולמית. במהלך השנים האחרונות התרחשו מתקפות רבות בישראל ובעולם כנגד תשתיות לאומיות, גופי ממשל ומגוון רחב של תאגידים.

פעילותה העסקית של החברה נשענת במידה רבה על מערכות מידע אשר תומכות בתהליכים העסקיים. זמינות המערכות, מהימנות הנתונים והשמירה על סודיות הנתונים חיוניים לצורך קיום פעילות עסקית תקינה.

עם התקדמות הטכנולוגיה, תדירות האיומים משתנה וכנגזרת מכך, עולה רמת הסיכון לחברה וללקוחותיה. שילוב טכנולוגיות חדשות בליבה העסקית של החברה כמו גם במערכות קצה ובקרב לקוחותיה מעלות את רמת הסיכון בפני תקיפות סייבר.

החברה, כארגון פיננסי מוביל, מהווה מטרה לתוקפים שונים. מערכות המחשוב, רשתות התקשורת של החברה, ספקיה, סוכניה ולקוחותיה מותקפים באופן תדיר וסביר שימשיכו להיות תחת התקפות סייבר כגון: וירוסים, תוכנות זדוניות, התקפות "דיוג" וכן התקפות נוספות שמטרתן העיקרית הינה פגיעה בשירות, גניבה או שיבוש נתונים.

החברה נערכת באופן תדיר להתמודדות עם איומי הסייבר ומשקיעה משאבים רבים בנושא זה. מנגנוני הפיקוח והבקרה הקיימים בחברה כוללים ועדות הנהלה ודירקטוריון אשר דנות בסיכונים סייבר ועוקבות אחר תכנית העבודה השנתית בתחום זה. בנוסף, קיימת בחברה מדיניות ניהול סיכונים סייבר, שעולה לאישור דירקטוריון החברה אחת לשנה, וכן מגוון רחב של נהלי והוראות עבודה הנגזרות ממנה. לחברה תכנית עבודה סדורה אך גמישה המתעדכנת מעת לעת בהתאם להתפתחות האיומים המשתנים באופן תדיר. התוכנית מושתתת על בסיס ניתוח מתאר האיומים והסיכונים הרלוונטי לחברה וכוללת פעולות שמטרתן להפחית את ההסתברות להתממשותם.

בנוסף, הנחיות וליווי צמוד של תחום אבטחת המידע והסייבר מבוצעים בשגרת העבודה השוטפת, החל משלב יזום פרויקטים טכנולוגיים ואחרים, בעלי היבטים אבטחתיים, וכלה בהתמודדות שוטפת עם סיכונים פנימיים וחיצוניים דוגמת דלף מידע, השבתת רשת, שיבוש מידע וגניבה בלתי מורשית למידע, אשר עלולים להשפיע על הפעילות העסקית.

מניעת מעילות והונאות - הגופים המוסדיים בקבוצה פועלים בתחום זה בהתאם להוראות חוזר הממונה בעניין הונאות ומעילות ובהתאם למדיניות אשר אושרה ע"י דירקטוריון החברה. כחלק ממערך ניהול הסיכונים לקבוצה אחראי ממונה מניעת מעילות והונאות לזיהוי והערכת החשיפות וצמצומן בשיתוף עם מנהלי החטיבות ובסיוע מערך הבקרה הארגוני.

היערכות למקרה אסון (שעת חירום) - לחברה מסגרת עבודה כללית להמשכיות עסקית הכוללת תרחישי ייחוס והשלכותיהן על החברה, מיפוי תהליכים חיוניים לשעת חירום, יעדי שירות למצב חירום ותכנית להמשכיות עסקית. התכנית להמשכיות עסקית (BCP) מתייחסת להיבטים שונים הנדרשים במצב חירום, לרבות כח אדם, תשתיות פיזיות ותשתיות טכנולוגיות. התכנית כוללת, בין השאר, נהלי עבודה בשעת חירום עבור התהליכים העסקיים החיוניים והתומכים בהם, תכנית גיבוי לכת אדם חיוני, תכנית מעבר לאתר חלופי (עבור עובדי החברה התומכים בתהליכים העסקיים החיוניים לחירום), ואתר גיבוי (אתר DRP) למידע אודות מבטחים ועמיתים המאפשר RPO (Return Point Objective) ו-RTO (Return To Operation) בטווחי זמן מוגדרים לתמיכה ביעדי השירות בחירום. לחברה עותק נוסף (שלישי), אשר מבטיח התאוששות של המידע במקרים בהם נפגע מידע באתר הראשי ובאתר החלופי בו זמנית. התכנית להמשכיות עסקית מוטמעת בקרב העובדים באמצעות יישום תכנית תרגילים תקופתית בהיקפים שונים, בכפוף להוראות הממונה.

באור 36 - ניהול סיכונים (המשך)

ב. פירוט הסיכונים

1. סיכוני שוק

סיכון שוק הינו כאמור הסיכון שהשווי ההוגן או תזרימי המזומנים העתידיים של נכסים פיננסיים, התחייבויות פיננסיות או התחייבויות ביטוחיות ישתנו כתוצאה משינויים במחירי שוק. סיכוני שוק כוללים, בין היתר, סיכונים הנובעים משינויים בשערי הריבית, בשערי מניות, במדד המחירים לצרכן ובמטבע חוץ. לעניין השפעת ניתוח רגישות ביחס להשפעת השינויים במשתנים אלו על הרווח (הפסד) לתקופה ועל הרווח (הפסד) הכולל ראה סעיף ב.1.א) להלן.

סיכון ריבית - הסיכון שהשווי ההוגן או תזרימי המזומנים העתידיים של מכשיר פיננסי ישתנו כתוצאה משינויים בשיעורי הריבית בשוק.

במרבית עסקי החברה מח"מ הנכסים אינו תואם את מח"מ ההתחייבויות, בעיקר בהתחייבויות ביטוח חיים (כמו גם, ביטוחי בריאות לזמן ארוך ופנסיה) בהן מח"מ ההתחייבויות ארוך ממח"מ הנכסים. כתוצאה מכך, לירידת הריבית ישנה השפעה של הקטנת התשואות העתידיות בעת מיחזור הנכסים כנגד ההתחייבויות ולהקטנת הערך הגלום של תיק ביטוח חיים כמו גם להקטנת התשואה הגלומה העתידית של כספי העמיתים.

בביטוח כללי, לירידת הריבית ישנה השפעה על הקטנת רווחיות המוצרים הנובעת מהקטנת ההכנסות מההשקעות כנגד העתודות.

לאור שינויים רגולטורים המתרחשים בעולם, חלה הערכות בשוק העולמי לקראת הפסקת השימוש בריבית הליבור ומעבר לריביות בנצ'מארק חדשות החל מסוף שנת 2021 (להלן "הרפורמה") אשר מתבססת במידה רבה יותר על נתוני העסקאות הספציפיות.

רפורמה זו עשויה להשפיע על שווקים פיננסיים ומשתתפי שוק ככל וישויות לא יינקטו בזמן בפעולות הנחוצות לצורך מעבר מסודר לריביות הבנצ'מארק החדשות, לרבות על תפקודם, נזילותם וערכם של מכשירים פיננסיים המתבססים על ריביות ה-IBORs.

החברה החלה בתהליך לזיהוי חוזים קיימים של מכשירים פיננסיים שפירעונם צפוי לאחר תום שנת 2021, לצורך קביעת חשיפתה ל-LIBOR. בנוסף, החברה בוחנת את הצורך בביצוע פעולות נדרשות, בכדי להקטין את החשיפה, כגון, ניהול משא ומתן מחדש עם הצדדים לחוזה על מנת להקטין את אי הוודאות החוזית.

בשלב זה, החברה איננה יכולה להעריך את השפעת הרפורמה, ככל שתשפיע, על המכשירים הפיננסיים השונים המתייחסים ל-IBORs.

סיכוני שוק (מכשירים הוניים/נכסים ריאליים) - סיכונים הנובעים משינוי בשערי מניות או משינוי בשווי ההוגן של נכסים אחרים.

סיכונים הקשורים במדד המחירים לצרכן - הפסד ריאלי כתוצאה משחיקת ערך הנכסים השקליים כתוצאה מעליית אינפלציה מעבר לציפיות לאינפלציה הגלומות בשוק ההון, זאת כנגד ההתחייבויות הביטוחיות הצמודות למדד.

סיכון מטבע - הסיכון שהשווי ההוגן או תזרימי המזומנים העתידיים של מכשיר פיננסי ישתנו כתוצאה משינויים בשערי החליפין של מטבע חוץ.

להכנסות מההשקעות העומדות כנגד עתודות הביטוח וההון העצמי השפעה מהותית על רווחי חברות הביטוח. חלק ניכר מתיק הנכסים של החברה מושקע בניירות ערך סחירים בשוק ההון, ובנגזרים פיננסיים, המתאפיינים בתנודתיות כתוצאה מאירועים פוליטיים, ביטחוניים וכלכליים בארץ ובעולם. ניירות ערך סחירים נרשמים בהתאם לשוויים בבורסה בתאריך הדוח. כתוצאה מכך לתנודתיות בשווי של השקעות אלה בתיקי הנוסטרו וכן להשפעת השינויים בהכנסות מהשקעות על דמי הניהול המשתנים בתיק הפוליסות המשתתפות ברווחים עשויה להיות השפעה מהותית על הרווחיות ועל ההון העצמי של החברה וכן על שווי תיק ביטוח חיים. ירידת שווי הנכסים כנגד הפוליסות המשתתפות ברווחים, קרנות הפנסיה וקופות הגמל מקטינה גם את היקף דמי הניהול הקבועים הנגבים בתיקים אלו. היקף ההשפעה על הרווחים תלוי במאפייני ההתחייבויות הביטוחיות (תלויות תשואה, שאינן תלויות תשואה) ותנאי דמי הניהול במוצרים שכנגדם מוחזקת העתודה הרלבנטית.

התחייבויות תלויות תשואה הינן התחייבויות בגין חוזים בהם תגמולי הביטוח שלהם זכאי המוטב תלויים בתשואה שמניבות השקעות העומדות כנגד ההתחייבויות בגין פוליסות אלו, בניכוי דמי ניהול כמפורט להלן:

- לגבי פוליסות שהונפקו עד שנת 2004 דמי ניהול קבועים וכן דמי ניהול משתנים בשיעור 15% מהתשואה הריאלית לאחר ניכוי דמי הניהול הקבועים.
- בפוליסות שהונפקו משנת 2004 ואילך - דמי ניהול קבועים.

לחברה קיימת חשיפה ישירה בגין השפעה של שינויים בעקום הריבית על חישוב ההתחייבויות הביטוחיות עבור חוזים אלו. בנוסף, קיימת לחברה חשיפה הנגזרת מדמי הניהול המשתנים בהתאם לתנודתיות בתשואה הנזקפת למבוטחים, וזאת רק לגבי פוליסות שהוצאו עד 2004, ומן ההיקף הכולל של ההתחייבויות ממנה נגזרים דמי הניהול הקבועים של המבטח לגבי כלל המוצרים תלויי התשואה.

מבחינה רגישות ומועדי הפירעון של ההתחייבויות המפורטים בסעיפים הבאים כוללים את ההשפעה הישירה בלבד של שינוי עקום הריבית על חישוב ההתחייבויות הביטוחיות בגין החוזים תלויי התשואה כאמור.

באור 36 - ניהול סיכונים (המשך)

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

1. סיכוני שוק (המשך)

כל שינוי של 1% בתשואה הריאלית על ההשקעות במסגרת חוזים תלויי תשואה בגין פוליסות שהונפקו עד שנת 2004, שהיקף ההתחייבויות בגינם ליום 31 בדצמבר 2019 כ-71 מיליארד ש"ח (כ-64 מיליארד ש"ח אשתקד) ישפיע על דמי הניהול בסך של כ-106 מיליון ש"ח (כ-96 מיליון ש"ח אשתקד).

כאשר התשואה בחוזים אלה הינה שלילית החברה אינה גובה דמי ניהול משתנים אלא את דמי הניהול הקבועים בשיעור 0.6% מהצבירה בלבד כל עוד לא תושג תשואה ריאלית חיובית שתכסה את התשואה השלילית שנצברה. מאחר שליום 31 בדצמבר 2018, נצברה תשואה ריאלית שלילית נטו למבוטחים בשיעור של 1.32%, לא נגבו דמי הניהול בסך כ-155 מיליון ש"ח (לפני מס) עד להשגת תשואה חיובית. ברבעון הראשון של שנת 2019, הושגה תשואה ריאלית חיובית אשר כיסתה את הפסדי ההשקעות שנצברו לחובת המבוטחים והחברה החלה לגבות דמי ניהול משתנים.

לאחר תאריך המאזן ועד סמוך למועד פרסום הדוח, חלו ירידות שערים חדות בשווקים הפיננסיים וקיימת תנודתיות רבה. לפרטים נוספים בדבר השפעת הירידות החדות בשווקים הפיננסיים על התוצאות הכספיות של החברה, ראה באור 39.

השפעת שינוי כאמור על פוליסות שהונפקו משנת 2004 ואילך איננה מהותית.

בביטוח חיים שאינו תלוי תשואה - עיקרו של תיק ביטוח החיים הינו בגין פוליסות מבטיחות תשואה המגובות בעיקרן באגרות חוב מיועדות (ח"ץ) המונפקות על ידי בנק ישראל לכל אורך תקופת הפוליסה. לפיכך קיים לחברה כיסוי פיננסי חופף על עיקר ההתחייבויות מבחינת ריבית והצמדה למשך חיי הפוליסות. ליום 31 בדצמבר 2019 כיסו אגרות החוב המיועדות כ-66% מכלל ההתחייבויות הביטוחיות בביטוח חיים בתוכניות אלו (כ-67% אשתקד).

אין הקבלה מלאה בין בסיס ההצמדה של הנכסים לבסיס ההצמדה של ההתחייבויות בביטוח חיים שאינו תלוי תשואה (בגין חלק תיק ביטוח החיים שאינו מגובה באגרות חוב מיועדות), בביטוח כללי ובהון.

לשינויים בשוקי ההון, במדד המחירים לצרכן ובשערי החליפין עשויה להיות השפעה מהותית על תוצאות הפעילות של הקבוצה.

(א) מבחני רגישות הנוגעים לסיכוני שוק

להלן ניתוח רגישות ביחס להשפעת השינוי במשתנים אלה על הרווח (הפסד) לתקופה ועל הרווח (הפסד) הכולל (הון). ניתוח הרגישות הינו ביחס לערך בספרים של הנכסים הפיננסיים, ההתחייבויות הפיננסיות וההתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי ההשקעה בגין משתנה הסיכון הרלבנטי נכון לכל מועד דיווח, ובהנחה שכל שאר המשתנים האחרים קבועים. כך, למשל, השינוי בריבית הינו בהנחה, שכל הפרמטרים האחרים לא השתנו. כמו כן, הונח שהשינויים האמורים אינם משקפים ירידת ערך של נכסים המוצגים בעלות מופחתת או של נכסים זמינים למכירה ולפיכך, בניתוח הרגישות לעיל, לא נכללו בגין נכסים אלו הפסדים מירידת ערך.

ניתוח הרגישות, מביא לידי ביטוי השפעות ישירות בלבד ללא השפעות משניות.

יצוין גם כי הרגישויות אינן בהכרח ליניאריות, כך ששינויים גדולים או קטנים יותר ביחס לשינויים שמתוארים להלן אינם בהכרח אקסטרפולציה פשוטה של השפעת אותם שינויים.

באור 36 - ניהול סיכונים (המשך)

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

1. סיכוני שוק (המשך)

א) מבחני רגישות הנוגעים לסיכוני שוק (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2019

שיעור השינוי בשע"ח של מטבע חוץ ⁽⁵⁾		שיעור השינוי במדד המחירים לצרכן		שיעור השינוי במחירי השקעות במכשירים הוניים ⁽³⁾		שיעור השינוי בריבית ⁽¹⁾⁽²⁾	
-10%	+10%	-1%	+1%	-10%	+10%	-1%	+1%
אלפי ש"ח							
183,456	(183,456)	32,058	(32,058)	52,742	(49,078)	(1,660,973)	1,333,586
(12,572)	12,572	32,058	(32,058)	(148,278)	151,942	(953,612)	741,159

רווח (הפסד)

רווח (הפסד) כולל⁽⁴⁾

ליום 31 בדצמבר 2018

שיעור השינוי בשע"ח של מטבע חוץ ⁽⁵⁾		שיעור השינוי במדד המחירים לצרכן		שיעור השינוי במחירי השקעות במכשירים הוניים ⁽³⁾		שיעור השינוי בריבית ⁽¹⁾⁽²⁾	
-10%	+10%	-1%	+1%	-10%	+10%	-1%	+1%
אלפי ש"ח							
172,495	(174,438)	32,174	(32,174)	(39,631)	60,806	(1,459,927)	781,061
(33,983)	32,039	32,174	(32,174)	(262,804)	283,444	(898,559)	295,896

רווח (הפסד)

רווח (הפסד) כולל⁽⁴⁾

הערות

(1) ביחס למכשירים בריבית קבועה החשיפה הינה ביחס לערך בספרים של המכשיר וביחס למכשירים עם ריבית משתנה החשיפה הינה ביחס לתזרים המזומנים מהמכשיר הפיננסי. ניתוחי הרגישות מבוססים על הערך בספרים ולא על שווי כלכלי. במבחני הרגישות לא נלקחו בחשבון, מתוך הנכסים בעלי סיכון ריבית ישיר, נכסי החוב שאינם סחירים בריבית קבועה, מזומנים ושווי מזומנים, נכסי ביטוח משנה, התחייבויות פיננסיות הנמדדות, לאחר ההכרה לראשונה, בעלות מופחתת, בהתאם לשיטת הריבית האפקטיבית והתחייבויות בגין חוזי השקעה.

(2) הנכסים עליהם הופעל ניתוח הרגישות מהווים, בשנת 2019 כ-23% מתוך סך הנכסים עבור חוזים שאינם תלוי תשואה. ההשפעה של ירידה של 1% בשיעור הריבית על הרווח והרווח הכולל בגין התחייבויות ביטוחיות בביטוחי חיים ובריאות הכלולה בניתוח הרגישות מוערכת בהפסד של כ-1,753 מיליון ש"ח אחרי מס (אשתקד הפסד של כ-1,416 מיליון ש"ח אחרי מס). ההשפעה של עלייה של 1% בשיעור הריבית מוערכת ברווח של כ-1,406 מיליון ש"ח אחרי מס (אשתקד רווח של כ-740 מיליון ש"ח אחרי מס). ראה סעיף ב.1. לעיל.

בביטוח כללי, החברה מהוננת את ההתחייבויות הביטוחיות בענפי צד שלישי וחבות מעבידים. השפעה של ירידה בריבית חסרת סיכון ב-1% תביא לגידול בהתחייבויות ולהקטנת הרווח והרווח הכולל בסך של כ-40 מיליון ש"ח אחרי מס (בדומה לאשתקד). עליית ריבית חסרת סיכון ב-1% תגדיל את הרווח והרווח הכולל על ידי הקטנת ההתחייבויות בסך של כ-37 מיליון ש"ח אחרי מס (בדומה לאשתקד).

(3) השקעות במכשירים שאין להם תזרים קבוע, או שלחילופין, לחברה אין מידע ביחס לתזרים זה (בהתאם להגדרות ב-IFRS7 אין כוללות השקעות בחברות כלולות).

(4) ניתוחי הרגישות ביחס לרווח (הפסד) הכולל מביאים לידי ביטוי גם את ההשפעה על הרווח (הפסד) לתקופה.

(5) השינוי בשערי חליפין של מטבע חוץ כולל השפעה על פריטים לא כספיים ואחרים שערכם במאזן מסתכם בכ-2.7 מיליארד ש"ח.

(*) כולל סכומים שהוצגו במלל שנה קודמת בגין חשיפה ישירה של התחייבויות תלויות תשואה.

באור 36 - ניהול סיכונים (המשך)

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

1. סיכוני שוק (המשך)

(ב) סיכון ריבית ישיר

סיכון ריבית ישיר הינו הסיכון ששינוי בריבית השוק יגרום לשינוי בשווי ההוגן או בתזרים המזומנים הנובע מהנכס או ההתחייבות. סיכון זה מתייחס לנכסים שהסליקה שלהם נעשית במזומן. תוספת המילה "ישיר" מבליטה את העובדה ששינוי הריבית יכול להשפיע גם על סוגי נכסים אחרים אבל לא באופן ישיר, כדוגמת השפעת שינוי הריבית על שערי המניות.

להלן פירוט הנכסים וההתחייבויות לפי החשיפה לסיכוני ריבית:

ליום 31 בדצמבר 2019

סה"כ	תלוי תשואה אלפי ש"ח	שאינו תלוי תשואה	
49,515,540	37,664,983	11,850,557	נכסים עם סיכון ריבית ישיר
			נכסי חוב סחירים
			נכסי חוב שאינם סחירים
23,495,442	880,774	22,614,668	אג"ח ח"ץ
16,555,466	13,689,685	2,865,781	אחר
114,498	1,439	113,059	השקעות פיננסיות אחרות
17,228,703	13,983,926	3,244,777	מזומנים ושוי מזומנים
1,037,881	10,567	1,027,314	נכסי ביטוח משנה
107,947,530	66,231,374	41,716,156	סך הכל נכסים עם סיכון ריבית ישיר
62,958,599	53,985,096	8,973,503	נכסים ללא סיכון ריבית ישיר ^(*)
170,906,129	120,216,470	50,689,659	סך הכל נכסים
			התחייבויות עם סיכון ריבית ישיר
5,057,714	-	5,057,714	התחייבויות פיננסיות
158,003,200	119,387,098	38,616,102	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה
306,507	142,084	164,423	אחרים
163,367,421	119,529,182	43,838,239	סך הכל התחייבויות עם סיכון ריבית ישיר
2,180,395	294,571	1,885,824	התחייבויות ללא סיכון ריבית ישיר ^(**)
165,547,816	119,823,753	45,724,063	סך הכל התחייבויות
5,358,313	392,717	4,965,596	סך הכל נכסים בניכוי התחייבויות
2,041,217	1,780,270	260,947	סיכון חוץ מאזני (התחייבויות למתן אשראי)

^(*) נכסים שאין להם סיכון ריבית ישיר כוללים: מניות, רכוש קבוע ומקרקעין להשכרה, הוצאות רכישה נדחות ורכוש אחר וכן קבוצות מאזניות של נכסים פיננסיים (פרמיות לגביה, יתרות שוטפות של חברות ביטוח וחייבים ויתרות חובה) שמשך החיים הממוצע (מח"מ) שלהם עד חצי שנה ולפיכך סיכון הריבית בגינם נמוך יחסית.

^(**) התחייבויות שאין להן סיכון ריבית ישיר כוללות: נגזרים, עתודות למס, יתרות חו"ז למיניהן וכו'.

באור 36 - ניהול סיכונים (המשך)

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

1. סיכוני שוק (המשך)

(ב) סיכון ריבית ישיר (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2018			
סה"כ	תלוי תשואה אלפי ש"ח	שאינו תלוי תשואה	
45,217,236	33,872,015	11,345,221	נכסים עם סיכון ריבית ישיר
			נכסי חוב סחירים
			נכסי חוב שאינם סחירים
22,088,583	841,184	21,247,399	אג"ח ח"ץ
17,350,923	13,937,004	3,413,919	אחר
516,234	237,856	278,378	השקעות פיננסיות אחרות
13,218,430	10,564,992	2,653,438	מזומנים ושוי מזומנים
999,443	6,085	993,358	נכסי ביטוח משנה
99,390,849	59,459,136	39,931,713	סך הכל נכסים עם סיכון ריבית ישיר
54,211,071	45,340,618	8,870,453	נכסים ללא סיכון ריבית ישיר ^(*)
<u>153,601,920</u>	<u>104,799,754</u>	<u>48,802,166</u>	סך הכל נכסים
			התחייבויות עם סיכון ריבית ישיר
5,238,358	1,112	5,237,246	התחייבויות פיננסיות
139,069,075	103,407,760	35,661,315	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה
326,331	148,750	177,581	אחרים
144,633,764	103,557,622	41,076,142	סך הכל התחייבויות עם סיכון ריבית ישיר
3,378,693	1,279,189	2,099,504	התחייבויות ללא סיכון ריבית ישיר ^(**)
<u>148,012,457</u>	<u>104,836,811</u>	<u>43,175,646</u>	סך הכל התחייבויות
<u>5,589,463</u>	<u>(37,057)</u>	<u>5,626,520</u>	סך הכל נכסים בניכוי התחייבויות
<u>1,351,127</u>	<u>1,150,344</u>	<u>200,783</u>	סיכון חוץ מאזני (התחייבויות למתן אשראי)

^(*) נכסים שאין להם סיכון ריבית ישיר כוללים: מניות, רכוש קבוע ומקרקעין להשכרה, הוצאות רכישה נדחות ורכוש אחר וכן קבוצות מאזניות של נכסים פיננסיים (פרמיות לגביה, יתרות שוטפות של חברות ביטוח וחייבים ויתרות חובה) שמשך החיים הממוצע (מח"מ) שלהם עד חצי שנה ולפיכך סיכון הריבית בגינם נמוך יחסית.

^(**) התחייבויות שאין להן סיכון ריבית ישיר כוללות: נגזרים, עתודות למס, יתרות חו"ז למיניהן וכו'.

באור 36 - ניהול סיכונים (המשך)

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

1. סיכוני שוק (המשך)

ג) פירוט החשיפה לענפי משק עבור השקעות במניות*

ליום 31 בדצמבר 2019

מסך הכל %	סך הכל	בחול	לא סחיר בארץ אלפי ש"ח	נסחרות		ענף משק
				במדד מניות היתר	נסחרות במדד ת"א 125	
34.0	173,972	35,743	-	-	138,229	תעשיה
12.1	61,812	12,168	2,880	-	46,764	בינוי ונדל"ן
5.4	27,624	-	-	898	26,726	חשמל ומים
7.9	40,332	25,274	-	6,966	8,092	מסחר
11.6	59,154	26,733	-	-	32,421	תקשורת ושרותי
5.1	25,854	19,523	-	3,569	2,762	בנקים
6.2	31,757	21,784	-	5,583	4,390	שירותים פיננסיים
6.9	35,255	-	4,083	10,122	21,050	שירותים עסקיים
10.8	54,962	49,756	-	-	5,206	חברות אחזקה
100.0	510,722	190,981	6,963	27,138	285,640	סך הכל נכסים

ליום 31 בדצמבר 2018

מסך הכל %	סך הכל	בחול	לא סחיר בארץ אלפי ש"ח	נסחרות		ענף משק
				במדד מניות היתר	נסחרות במדד ת"א 125	
29.6	260,338	78,380	-	432	181,526	תעשיה
7.3	64,934	12,886	2,763	-	49,285	בינוי ונדל"ן
4.7	41,406	-	-	1,340	40,066	חשמל ומים
5.2	46,344	31,789	365	5,076	9,114	מסחר
14.0	123,838	95,022	-	2,625	26,191	תקשורת ושרותי מחשב
18.9	166,766	42,596	-	2,331	121,839	בנקים
3.4	30,391	30,391	-	-	-	שירותים פיננסיים
6.4	56,481	12,925	3,965	-	39,591	שירותים עסקיים
10.5	93,154	54,881	-	-	38,273	חברות אחזקה
100.0	883,652	358,870	7,093	11,804	505,885	סך הכל נכסים

* לא כולל השקעות בחברות כלולות. ראה באור 1.ב.7.

באור 36 - ניהול סיכונים (המשך)

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

2. סיכוני נזילות

סיכון נזילות הינו הסיכון שהחברה תתקשה לעמוד בהתחייבויותיה במועדן.

החברה חשופה לסיכונים הנובעים מאי הודאות לגבי המועד בו תידרש החברה לשלם תביעות והטבות אחרות למבוטחים ביחס להיקף הכספים שיהיו זמינים לכך באותו מועד. אולם, חלק ניכר מהתחייבויותיה הביטוחיות במגזר ביטוח חיים אינן חשופות לסיכון הנזילות בגלל אופיים של חוזי הביטוח כמתואר להלן.

חוזים תלויי תשואה, בביטוח חיים - על פי תנאי החוזים זכאים בעליהם לקבל את שווי ההשקעות האמורות ותו לא. לפיכך אם ערך ההשקעות יעלה תהיה במקביל עליה בגובה התחייבויות החברה בניכוי דמי הניהול שגובה החברה.

חוזים שאינם תלויי תשואה, בביטוח חיים ובריאות בסך של כ-34 מיליארד ש"ח המהווים כ-22% מההתחייבויות הביטוחיות והאחרות בביטוח חיים ליום 31 בדצמבר 2019 (אשתקד, סך של כ-32 מיליארד ש"ח ו-23% בהתאמה) הינם בגין חוזים שאינם תלויי תשואה אך מבטיחים תשואה מוסכמת. חוזים אלו מגובים בחלקם באגרות חוב מיועדות (ח"ץ) המונפקות על ידי בנק ישראל. החברה זכאית לממש אג"ח אלו בעת שנדרש פדיון הפוליסות האמורות.

סיכון הנזילות כנגד התחייבויות ביטוחיות של החברה נובע, אפוא, בעיקר מיתרת הנכסים שאינם אגרות חוב מיועדות ואינם כנגד חוזים תלויי תשואה. נכסים אלו מהווים ליום 31 בדצמבר 2019 כ-10% מכלל נכסי החברה (כ-17 מיליארד ש"ח), (אשתקד, כ-11% מכלל נכסי הקבוצה, סך של כ-17 מיליארד ש"ח).

מתוך יתרת הנכסים האמורה ליום 31 בדצמבר 2019, סך של כ-10 מיליארד ש"ח (אשתקד כ-9 מיליארד ש"ח) הינם נכסים סחירים ויתרות מזומנים ושווי מזומנים.

יצוין, עם זאת, כי צורך אפשרי לגיוס מקורות באופן בלתי צפוי ובזמן קצר עשוי לחייב מימוש נכסים משמעותי באופן מהיר ומכירתם במחירים שלא בהכרח ישקפו את שווי השוק שלהם.

על פי תקנות ההשקעה, על החברה להחזיק בנכסים נזילים, כהגדרתם בתקנות ההשקעה.

ניהול נכסים והתחייבויות

החברה מנהלת את נכסיה והתחייבויותיה בהתאם לדרישות חוק הפיקוח על תקנותיו.

הטבלאות להלן מרכזות את מועדי הפירעון המשוערים של סכומי ההתחייבויות הביטוחיות והפיננסיות הבלתי מהוונות של החברה. היות ומדובר בסכומים בלתי מהוונים הרי שאין התאמה בינם לבין יתרות ההתחייבויות הביטוחיות והפיננסיות בדוח על המצב הכספי.

(א) מועדי הפירעון המשוערים של ההתחייבויות בביטוח חיים ובריאות נכללו בטבלאות כדלקמן:
 כספי חסכון - מועדי פירעון חוזיים, דהיינו גיל הפרישה, ללא הנחות ביטולים, בהנחה שכל החסכון יימשך כהוני ולא כקצבה.
 גמלאות בתשלום, אובדן כושר עבודה בתשלום וסיעודי בתשלום - על בסיס אומדן אקטוארי.
 תביעות תלויות ועתודות הסיכון - מדווח בעמודה "ללא מועד פירעון מוגדר".

(ב) מועדי הפירעון המשוערים של ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח כללי נכללו בטבלאות כדלקמן:
 התחייבויות, בענפים שאינם מקובצים (סטטיסטיים), המוערכים על ידי אקטואר-מדווחים על בסיס אומדן אקטוארי, על פי ניסיון תשלומי התביעות בעבר.
 התחייבויות ביטוחיות בענפי רכוש ואחרים, שהינם ענפים מקובצים (אינם סטטיסטיים) ובענפים בהם ההפרשות הינן על בסיס הערכות שאינן אקטואריות - מדווחים בעמודה של זמן פירעון עד 3 שנים.

(ג) מועדי הפירעון של התחייבויות פיננסיות והתחייבויות בגין חוזי השקעה נכללו על בסיס מועדי הפירעון החוזיים. בחוזים בהם הצד שכנגד רשאי לבחור את עיתוי התשלום, ההתחייבות נכללת על בסיס של המועד המוקדם ביותר שבו החברה יכולה להידרש לשלם את ההתחייבות.

באור 36 - ניהול סיכונים (המשך)

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

2. סיכוני נזילות (המשך)

התחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים ובריאות^(*)

סה"כ	ללא מועד פירעון מוגדר	מעל 15 שנים	מעל 10 שנים ועד 15 שנים אלפי ש"ח	מעל 5 שנים ועד 10 שנים	מעל שנה ועד 5 שנים	עד שנה
39,116,052	3,075,662	2,560,795	5,287,127	10,920,268	10,015,488	7,256,712
37,461,426	2,105,726 ^(**)	2,359,018	5,996,497	10,605,526	9,615,356	6,779,303

ליום 31 בדצמבר 2019

ליום 31 בדצמבר 2018

^(*) לא כולל התחייבויות בגין חוזים תלויי תשואה.

^(**) הוצג מחדש.

התחייבויות בגין חוזי ביטוח כללי

סה"כ	ללא מועד פירעון מוגדר	מעל 5 שנים אלפי ש"ח	מעל 3 שנים ועד 5 שנים	עד 3 שנים
4,976,745	1,558	1,258,749	940,536	2,775,902
4,991,907	2,920	1,234,787	923,082	2,831,118

ליום 31 בדצמבר 2019

ליום 31 בדצמבר 2018

באור 36 - ניהול סיכונים (המשך)

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

2. סיכוני נזילות (המשך)

התחייבויות פיננסיות והתחייבויות בגין חוזי השקעה

עד שנה (1)	מעל שנה ועד 5 שנים	מעל 5 שנים ועד 10 שנים	מעל 10 שנים ועד 15 שנים אלפי ש"ח	מעל 15 שנים	ללא מועד פירעון מוגדר	סה"כ
389,588	3,447,141	2,205,234	17,163	11,442	-	6,070,568
41,200	149,719	65,699	17,049	349	-	274,016
2,170,743	-	-	-	-	-	2,170,743
2,068,590	622,316	4,770,225	-	-	-	7,461,131
35,080	119,197	51,707	10,956	129	-	217,069
1,880,536	-	-	-	-	-	1,880,536

ליום 31 בדצמבר 2019

התחייבויות פיננסיות (2)

התחייבויות בגין חוזי השקעה שאינם תלויי תשואה

התחייבויות בגין חוזי השקעה תלויי תשואה (3)

ליום 31 בדצמבר 2018

התחייבויות פיננסיות

התחייבויות בגין חוזי השקעה שאינם תלויי תשואה

התחייבויות בגין חוזי השקעה תלויי תשואה (3)

(1) בשנת 2019 ו-2018 לא היו התחייבויות פיננסיות לפירעון לפי דרישה.

(2) כולל התחייבויות פיננסיות בגין פוליסות תלויות תשואה בסך כ-145 מיליון ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019 (שנת 2018 כ-1,209 מיליון ש"ח).

(3) התחייבויות בגין חוזי השקעה תלויי תשואה הינן עד שנה שכן עומדות לפירעון לפי דרישה.

באור 36 - ניהול סיכונים (המשך)

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

3. סיכונים ביטוחיים

(א) כללי

הקבוצה מוכרת פוליסות ביטוח אשר מכסות סיכונים שונים, כגון סיכוני מוות בעיקר לפני גיל פרישה, סיכון אריכות חיים למקבלי קצבה לאחר גיל פרישה ("אריכות חיים"), נכות, מחלות קשות, (לרבות מצב סיעודי, אבדן כושר עבודה, כמו גם מחלות מקצוע), אש, נזקי טבע (אירוע קטסטרופה כגון רעידת אדמה), גניבה, פריצה, חבויות בגין נזקי גוף וכו'. תמחור הפוליסה וכן ההערכות האקטואריות לגבי ההתחייבויות הביטוחיות של החברה, נעשים בעיקר על סמך ניסיון עבר והמצב המשפטי והרגולטורי הידועים.

החובה להפקיד כספי חסכון של ביטוחי מנהלים החל מחודש ינואר 2008 למסלול הקצבתי ונטיית הציבור להעדיף מסלול קצבה על פני מסלול הוני בגיל הפרישה, משפיעים באופן משמעותי על החשיפה של החברה לסיכון אריכות חיים.

השתנות בגורמי הסיכון, בשכיחות האירועים ובחומרתם, ובמצב המשפטי והרגולטורי עשויים להשפיע על התוצאות העסקיות של הקבוצה.

סיכוני הביטוח

סיכוני ביטוח חיים ובריאות

נובעים בעיקרם מאי הודאות בתשלום התביעות העתידיות הצפויות בהתייחס להנחות הנוגעות לשיעורי תמותה/אריכות חיים, שיעורי תחלואה/נכות, הוצאות וביטולים (בכללם פדיונות).

סיכוני ביטוח כללי

סיכון תמחור - הסיכון לשימוש בתמחיר שגוי כתוצאה מליקויים בתהליך החיתום וכן מהחשיפה להרעה בגורמי הסיכון המכוסים בפוליסה מעבר להערכה האקטוארית על פיה נקבעה הפרמיה לכיסוי סיכונים אלו. הפערים עשויים לנבוע משינויים מקריים בתוצאות העסקיות ומשינויים בעלות התביעה הממוצעת ו/או בשכיחות התביעות כתוצאה מגורמים שונים.

סיכון הערכת ההתחייבות הביטוחית (רזרבה לתביעות תלויות) - החשיפה להרעה בתשלומים העתידיים של התביעות התלויות מעבר להערכת התחייבות החברה לתביעות אלו. המודלים האקטואריים על פיהם, בין היתר, מעריכה החברה את התחייבויותיה הביטוחיות מבוססים על כך שדפוס ההתנהגות והתביעות בעבר מייצג את העתיד לקרות.

חשיפת החברה מורכבת מהסיכונים הבאים:

סיכון מודל - הסיכון לבחירת מודל שגוי לתמחור ו/או להערכת ההתחייבויות הביטוחיות.

סיכון פרמטר - הסיכון לשימוש בפרמטרים שגויים וביניהם הסיכון שהסכום שישולם עבור סילוק ההתחייבויות הביטוחיות של החברה, או שמועד סילוק ההתחייבויות הביטוחיות, יהיה שונה מזה הצפוי.

סיכון קטסטרופה

חשיפה לסיכון שאירוע בודד בעל השפעה רבה (קטסטרופה), כגון רעידת אדמה מלחמה או טרור, יביא להצטברות נזקים בהיקף גבוה. אירוע הקטסטרופה המהותי אליו חשופה החברה בביטוח כללי הינו רעידת אדמה ובביטוח חיים ובריאות הינו מלחמה.

גודל ההפסד המרבי הצפוי בעסקי ביטוח כללי, כתוצאה מהחשיפה לנזק בודד גדול או הצטברות נזקים בגין אירוע גדול במיוחד בהסתברות נזק מרבי (MPL שנקבע על פי מודל שאימצה החברה) שהינה בעיקרה כ-1.8% מהסכום בסיכון הינו כ-6,000 מיליון ש"ח ברוטו ומתוכו כ-200 מיליון ש"ח בשייר עצמי.

* למעט חשיפה בגין כיסוי רכב רכוש המכוסה בהסכמי ביטוח משנה חוזיים, לגביה מיושם MPL בשיעור של כ-5%.

באור 36 - ניהול סיכונים (המשך)

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

3. סיכונים ביטוחיים (המשך)

(א) כללי (המשך)

בעסקי ביטוח חיים קיים חוזה ביטוח משנה מסוג קטסטורפה (CAT) שמכסה תביעות מוות ונכות עבודה תמידית ומוחלטת בעקבות אירוע קטסטורפה (כגון רעידת אדמה או מלחמה מכל סוג שהיא, לרבות מלחמה גרעינית, ביולוגית או כימית). החל משנת 2017 הכיסוי של הסכם ביטוח משנה זה הינו כ-80 מיליון דולר אחרי השתתפות עצמית בגובה כ-20 מיליון דולר עבור כל מקרה אירוע. יש לציין כי חוזה ה-CAT לא כולל סיכון מגיפות.

למידע נוסף בדבר ענפי הביטוח השונים אשר בגינם נוצרת למבטח חשיפה לסיכון ביטוחי, ראה פירוט ההתחייבויות הביטוחיות לפי סיכוני ביטוח באורים 3.ד, 17, 18.א. ו-19.

תמהיל העסקים

פעילות הקבוצה מתמקדת בעיקרה בתחום ביטוח החיים והחסכון לטווח ארוך. לשינויים בתמהיל הענפים השונים בתחום החסכון ארוך הטווח, בצמיחה של ענף הפנסיה על חשבון ענף ביטוח חיים, השפעה מהותית בטווח הארוך על תוצאות הפעילות של הקבוצה.

רמת שימור תיק ביטוח חיים וחסכון לטווח ארוך

תיק ביטוח חיים וחסכון לטווח ארוך של החברה חשוף לביטולי פוליסות ופדיונות כמו גם לניוד צבירות. רמת שימור התיק מושפעת בעיקרה מהצמיחה במשק ומרמת התעסוקה, מהוראות הרגולציה, מטעמי הציבור וכן מרמת התחרות בין האפיקים השונים של מוצרי החסכון ארוך הטווח כמו גם מרמת התחרות בין כל הגופים העוסקים בתחום, ההולכת וגוברת. לרמת שימור תיק הביטוח, לרבות המעבר בין סוגי החסכון ארוך טווח (ביטוח חיים, קרנות פנסיה וקופות גמל) שלהם שיעורי רווחיות שונים, השלכה ניכרת על רווחיות חברות הביטוח.

למבחני רגישות לגבי שינויים בשיעורי הביטולים, ראה סעיף ב.3.ב(7) להלן.

(ב) סיכון ביטוחי בפוליסות ביטוח חיים ובריאות

(1) כללי

להלן תיאור מוצרי הביטוח השונים וההנחות המשמשות לחישוב ההתחייבויות בגינם בהתאם לסוג המוצר.

באופן כללי בהתאם להוראות המפקח ההתחייבויות הביטוחיות מחושבות על ידי אקטואר, על-פי שיטות אקטואריות מקובלות ובאופן עקבי לשנה קודמת. ההתחייבויות מחושבות בהתאם לנתוני הכיסויים הרלוונטיים, כגון: גיל ומין המבוטח, תקופת הביטוח, מועד תחילת הביטוח, סוג הביטוח, פרמיה תקופתית וסכום הביטוח.

(2) השיטות האקטואריות לחישוב ההתחייבויות הביטוחיות

תוכניות ביטוח מסוג "עדיף" ומסוג "מסלולי השקעה":

בתוכניות ביטוח מסוג "עדיף" ומסוג "מסלולי השקעה" קיים מרכיב חסכון מזוהה. העתודה הבסיסית והעיקרית היא בגובה החסכון שהצטבר כולל תשואה בהתאם לתנאי הפוליסה כדלקמן:

- קרן צמודה לתשואת תיק השקעות (חוזים תלויי תשואה).
- קרן צמודה למדד בתוספת ריבית קבועה מובטחת או מזוכה בתשואה מובטחת כנגד נכסים מותאמים (חוזים מבטיחי תשואה).

באור 36 - ניהול סיכונים (המשך)

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

3. סיכונים ביטוחיים (המשך)

ב) סיכון ביטוחי בפוליסות ביטוח חיים ובריאות (המשך)

(2) השיטות האקטואריות לחישוב ההתחייבויות הביטוחיות (המשך)

בגין מרכיבים ביטוחיים המצורפים לפוליסות אלו (אי כושר עבודה, מקרה מוות, סיעודי וכו') מחושבת התחייבות ביטוחית בנפרד כאמור להלן.

תוכניות ביטוח מסוג "מעורב" וכדומה ("מסורתית"):

תוכניות ביטוח מסוג "מעורב" וכדומה משלבות מרכיב של סכום חסכון במקרה שהמבוטח נשאר בחיים בתום תקופת התוכנית עם מרכיב ביטוחי של סיכון מוות במשך תקופת התוכנית. בגין מוצרים אלה מחושבת התחייבות ביטוחית לכל כיסוי כהיוון של תזרים המזומנים בגין התביעות הצפויות, כולל תשלום בתום התקופה, בניכוי הפרמיות העתידיות הצפויות. חישוב זה מבוסס על הנחות לפיהן תומחרו המוצרים ו/או על הנחות שהופקו מניסיון התביעות, כולל שיעורי הריבית (להלן - ריבית תעריפית), לוח התמורה או התחלואה. החישוב נעשה בשיטה הידועה בשם "Net Premium Reserve", אשר אינה כוללת בזרם התקבולים הצפוי את המרכיב שהועמס בתעריף הפרמיות לכיסוי העמלות וההוצאות, ומנגד אינה מנכה את ההוצאות והעמלות הצפויות. בגין מוצרים מסורתיים תלויי תשואה מחושבת העתודה בהתאם לתשואה שהושגה בפועל בניכוי דמי ניהול.

התחייבויות לגמלאות בתשלום מחושבות בהתאם לתוחלת החיים הצפויה על בסיס לוחות תמותה אשר פורסמו בחוזר המפקח משנת 2019. ראה גם סעיף (3)(ב) להלן.

התחייבויות בגין גמלאות לכל החיים בגין פוליסות בתוקף (משולמות ומסולקות) שטרם הגיעו לשלב מימוש הגמלה או טרם הגיעו לגיל פרישה וטרם התחיל התשלום בפועל, מחושבות בהתאם להסתברות למשיכת הגמלה ובהתאם לתוחלת החיים הצפויה על בסיס לוחות תמותה עדכניים, וכן על פי שיעורי הביטולים שצפויים ושיעורי ההיוון הרלוונטיים בתיק הגמלה עד למועד הפרישה. אומדנים אלו מחושבים בהתאם לניסיון החברה בשילוב עם נתונים שפורסמו על ידי המפקח.

שינויים בהנחות לגבי שיעור ההיוון, תוחלת החיים, שיעורי הביטולים, בשיעור המבוטחים שיבחרו במשיכת גמלה ו/או שינויים אחרים ישפיעו על ההתחייבויות האמורות.

ההתחייבויות האמורות כוללות עתודה בסיסית המשקפת את ערך הפדיון שנצבר לזכות המבוטח ועתודה משלימה לגמלאות.

ההפרשה לעתודה המשלימה לגמלאות מבוצעת באופן הדרגתי על ידי שימוש בפקטור ההיוון K, פקטור זה מוגבל עד לשיעור ההכנסות העתידיות הצפויות מדמי ניהול או ממרווח פיננסי הנובעים מהשקעות המוחזקות כנגד עתודת הביטוח בשל הפוליסה או מתשלומי פרמיות בניכוי ההוצאות המתייחסות לפוליסה. פקטור ה-K נקבע כך שיביא לצבירה הדרגתית נאותה של העתודה עד למועד הפרישה הצפוי.

תוכניות ביטוח חיים אחרות כוללות מוצרי סיכון טהור (אובדן כושר עבודה, מקרה מוות וסיעודי) הנמכרות כפוליסות עצמאיות או שהן מצורפות לפוליסות עם תוכנית יסודית מסוג "עדיף", "מסלולי השקעה" או "מסורתית". בגין תוכניות אלו מחושבת התחייבות אקטוארית. החישוב נעשה בשיטה הידועה בשם "Net Premium Reserve".

בגין תביעות מתמשכות בתשלום, בביטוח סיעודי ובביטוח אובדן כושר עבודה, מחושבת התחייבות ביטוחית בהתאם למשך תקופת התשלום הצפויה, כשהיא מהוונת לפי שיעור הריבית התעריפית שבמוצר וצפי לתקופה העתידית של התביעה בהתאם לגיל התובע ונתק התביעה לפי ניסיון החברה.

העתודות בגין ביטוחי הוצאות רפואיות פרט מחושבות כערך נוכחי של תביעות עתידיות צפויות על בסיס ניסיון העבר בניכוי פרמיות נטו צפויות (Net Premium). הנחות החישוב לגבי פרמטרים הקשורים להנחות תחלואה וביטולים התבססו על בסיס ניסיון החברה עם מרווח שמרנות, כמקובל לחישוב עתודות.

התביעות התלויות בתתי-ענפים ניתוחים, תרופות ומחלות קשות מחושבות על בסיס המשולשים (Bornhuetter-Ferguson, Chain Ladder) לסכומי תביעות ששולמו לפי חודשי נזק, ללא היוון וללא טווח סמך.

התביעות התלויות בתתי-ענפים השתלות וניתוחים בחו"ל מחושבות על בסיס דווח מחלקת תביעות.

ההתחייבות הביטוחית בגין ביטוח קבוצתי מורכבת מהתחייבות בגין פרמיה שטרם הורווחה, עתודה ל-IBNR (תביעות אשר אירעו אך טרם דווחו), עתודה להמשכיות והפרשה להפסדים עתידיים, ככל שנדרשת.

ההתחייבות בגין תביעות תלויות בביטוח חיים כוללות בעיקר הפרשות לתביעות תלויות עבור מקרי מוות ואובדן כושר עבודה.

באור 36 - ניהול סיכונים (המשך)

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

3. סיכונים ביטוחיים (המשך)

ב) סיכון ביטוחי בפוליסות ביטוח חיים ובריאות (המשך)

(3) ההנחות העיקריות המשמשות לחישוב ההתחייבויות הביטוחיות

(א) שיעור ההיוון

בגין תוכניות ביטוח מסוג "מעורב" וכדומה ("מסורתית") ומוצרי סיכון טהור עם פרמיה קבועה הריבית המשמשת להיוון הינה כדלקמן:

בתוכניות ביטוח המגובות בעיקרן באגרות חוב מיועדות ריבית תעריפית בשיעורים של בין 3% ל-5% צמודה;

בגין מוצרים תלויי תשואה, שהונפקו בשנים 1991 ואילך ריבית תעריפית בשיעור 2.5%, צמודה. בהתאם לתנאי הפוליסה שינויים בריבית יזקפו למבטחים.

ירידה בשיעור הריבית הכלכלית עשוי להגדיל את העתודה המשלימה לגמלאות עקב שימוש בריבית היוון ברוטו, כפי שמצוין בחוזר 2013-1-2. בנושא זה ראה גם סעיף ב.3.ב(4) להלן.

בנוסף, ירידה בשיעור הריבית לטווח הארוך עלולה להגדיל את עתודות הביטוח בגין המרכיב החופשי (שאיננו מגובה באגרות חוב מיועדות) של פוליסות שמרכיב החסכון בהן כולל תשואה מובטחת הגבוהה משיעור ריבית ההיוון, וזאת כתוצאה מהצורך בהעמדת עתודה נוספת במסגרת בדיקת נאותות העתודות (LAT). ראה באור 2.1.1.2. לפירוט ההשפעה הכספית, ראה סעיף ב.3.ב(5)א ו-ב להלן.

(ב) שיעורי תמותה ותחלואה

(1) שיעורי התמותה ששימשו לחישוב התחייבויות ביטוחיות בגין תמותה של מבטחים לפני הגיעם לגיל פרישה (כלומר לא כולל תמותה של מקבלי גמלאות זקנה ומקבלי פיצוי חודשי אי כושר עבודה או סיעוד) זהים, בדרך כלל, לשיעורים אשר שימשו לקביעת התעריף.

(2) בחודש יולי 2019, פרסם הממונה טיוטת "תיקון הוראות החוזר המאוחד לעניין מדידת התחייבויות - עדכון מערך ההנחות הדמוגרפי בביטוח חיים ועדכון מודל שיפורי תמותה לחברות ביטוח ולקרנות הפנסיה" ונייר עמדה הודן בנושא זה. ביום 6 בנובמבר 2019, פורסם החוזר הסופי בנדון (להלן - "החוזר"), החוזר מפרט הנחות ברירת מחדל מעודכנות שעל בסיסן יחשבו חברות הביטוח את ההתחייבויות בגין פוליסות ביטוח חיים, המאפשרות קבלת קצבה על-פי שיעורי המרה מובטחים על בסיס הנחות דמוגרפיות עדכניות. כמו כן, החברות המנהלות של קרנות פנסיה, הפועלות במתכונת של ביטוח הדדי, יחשבו על בסיס עדכון מודל שיפורי תמותה את המאזן האקטוארי של הקרנות שבניהולן, ויקבעו בהתאם את המקדמים הכלולים בתקנונים שלהן.

החוזר מתייחס, בין היתר, לשינוי בתוחלת החיים, ובכלל זה לשיפורים עתידיים, ולהשלכות הנובעות מכך על גובה העתודות ואופן בנייתן. בנוסף, החוזר כולל לוח תמותה חדש לגמלאים של חברות ביטוח, אשר בפעם הראשונה מתבסס, בין היתר, על ניסיון התמותה של גמלאים של חברות הביטוח.

החברה עדכנה את הערכותיה בדבר ההתחייבויות לגמלה על בסיס לוח התמותה החדש והשיפורים העתידיים בתוחלת החיים הכלולים בטיטת החוזר בדוחות יוני 2019. פרסום החוזר הסופי לא הצריך עדכונים נוספים בדוחות אלו.

כפועל יוצא מכך, הגדילה החברה בדוחות יוני 2019 את ההפרשה לעתודה משלימה לגמלאות ואת ה-LAT והקטינה את הרווח הכולל בסך של כ-125 מיליון ש"ח לפני מס ושל כ-82 מיליון ש"ח לאחר מס. בנוסף, יתרה בסך של כ-25 מיליון ש"ח לפני מס ושל כ-16 מיליון ש"ח אחרי מס תיזקף לדוח רווח והפסד בצורה הדרגתית, עד גיל הפרישה הצפוי על ידי שימוש בפקטור היוון K (פקטור ה-K הוא זה שיביא לצבירה הדרגתית נאותה של העתודה עד למועד גיל הפרישה הצפוי). הסכומים האמורים, מתייחסים לכספים שנצברו בפוליסות עד ליום 30 ביוני 2019 ואינם כוללים השלמה עתידית בגין סכומים שייצברו בעתיד.

לעניין ניתוח רגישות ראה סעיף ב.3.ב(7) להלן.

(3) שיעורי התחלואה מתייחסים לשכיחות של מקרי תביעה בגין תחלואה ממחלות קשות, אובדן כושר עבודה, סיעוד, ניתוחים ואשפוז, נכות מתאונה וכיוצ"ב. שיעורים אלה נקבעו על בסיס ניסיון הקבוצה או מחקרים של מבטחי משנה. בענפי סיעוד ואובדן כושר עבודה נקבעת תקופת תשלום הקצבאות בהתאם לניסיון הקבוצה או מחקרים של מבטחי משנה.

ככל ששיעורי התחלואה וחומריתה יעלו כך עשויה לגדול ההתחייבות הביטוחית בגין תחלואה ממחלות קשות, אובדן כושר עבודה, סיעוד, ניתוחים ואשפוז, נכות מתאונה.

באור 36 - ניהול סיכונים (המשך)

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

3. סיכונים ביטוחיים (המשך)

(ב) סיכון ביטוחי בפוליסות ביטוח חיים ובריאות (המשך)

(3) ההנחות העיקריות המשמשות לחישוב ההתחייבויות הביטוחיות (המשך)

(ג) הנחות גמלה

חוזי ביטוח חיים, הכוללים מרכיב חסכון, התנהלו, בגין כספי חסכון שהופקדו עד שנת 2008 בשני מסלולים: מסלול הוני או מסלול קצבתי. בחלק מהחוזים המבוטח רשאי לבחור את המסלול במועד הפרישה. היות וסכום ההתחייבות הביטוחית שונה בכל אחד משני מסלולים אלו, מוטל על החברה לקבוע את שיעור הפוליסות בהן יבחרו המבוטחים במסלול הגמלה. שיעור זה נקבע על פי ניסיון הקבוצה המתעדכן מעת לעת. החל משנת 2008 כל פרמיות החסכון שהופקדו במסגרת ביטוח מנהלים מיועדות לקצבה.

מדי שנה החברה מבצעת מחקר בנושא הנחות גמלה לרבות שיעור לקיחת גמלה, מסלולי פרישה, וגיל פרישה ומעדכנת את העתודה המשלימה לגמלאות בהתאם.

כמו כן, מתעדכנות ההנחות בעתודה להשלמת גימלאות בעקבות מחקר ביטולי פוליסות לפני גיל הפרישה הצפוי (כתוצאה מפידיון, ניווד וכו').

לפירוט ההשפעה הכספית, ראה סעיף ב.3.ב(5)(א) להלן.

(ד) פקטור ההיוון K

ההפרשה ההדרגתית לעתודה משלימה לגמלאות נעשית על ידי שימוש בפקטור K, כאמור בסעיף ב.3.ב(2) לעיל.

פקטור ה-K נקבע כך שיביא לצבירה הדרגתית נאותה של העתודה עד למועד הפרישה הצפוי. אקטואר החברה קובע בהתאם להנחיות הממונה שני ערכי K נפרדים. פקטור ה-K האחד נקבע עבור התחייבויות בגין פוליסות משתתפות ברווחים, והשני בגין פוליסות מבטיחות תשואה.

נכון לתאריך הדוחות הכספיים ערך ה-K שבו החברה משתמשת עבור פוליסות משתתפות ברווחים עומד על 0.69% (ליום 31 בדצמבר 2018 - 0.86%). ערך ה-K שהחברה משתמשת בו עבור פוליסות מבטיחות תשואה עומד על 0.00% (ליום 31 בדצמבר 2018 - 0.02%), ולכן עומדת העתודה המשלימה לגמלה בגין פוליסות מבטיחות תשואה על סכומה המלא.

הקיטון בשיעור ה-K של פוליסות משתתפות ברווחים ופוליסות מבטיחות תשואה בשנת 2019 נובע בעיקרו מקיטון תחזית הרווחים הנגזרת מירידת שיעורי הריבית חסרת הסיכון.

לפירוט ההשפעה הכספית, ראה סעיף ב.3.ב(5)(א) להלן.

(ה) שיעורי ביטולים

שיעור הביטולים משפיע על אמידת ההתחייבויות הביטוחיות בגין גמלה נדחית ובגין חלק מביטוחי הבריאות. ביטולי חוזי ביטוח יכולים לנבוע מביטול פוליסות היזום על ידי החברה עקב הפסקת תשלומי הפרמיות או פדיונות פוליסות לבקשת בעליהן. ההנחות לגבי שיעורי הביטולים מבוססות על ניסיון החברה ומבוססות על סוג הביטול, סוג המוצר וותק של תקופת הכיסוי.

(ו) שיעורי המשכיות

בביטוחי בריאות קבוצתיים זכאים המבוטחים להמשיך ולהיות מבוטחים באותם תנאים גם אם החוזה הקולקטיבי לא יחודש. בגין אופציה זו של המבוטחים קיימת לחברה מחויבות, המבוססת על הנחות לגבי שיעורי המשכיות של הביטוחים הקולקטיביים ושיעורי המשכיות של החוזים עם המבוטחים לאחר סיום החוזה הקולקטיבי.

באור 36 - ניהול סיכונים (המשך)

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

3. סיכונים ביטוחיים (המשך)

ב) סיכון ביטוחי בפוליסות ביטוח חיים ובריאות (המשך)

(4) בדיקת נאותות העתודות (LAT)

החברה בודקת את נאותות העתודות בביטוח חיים ובריאות, לרבות העתודה המשלימה לגמלאות. ההנחות המשמשות לבדיקות הנ"ל כוללות הנחות בגין ביטולים, הוצאות תפעול, תשואה מנכסים, שיעורי ריבית, פרמיית אי נזילות ובהתחשב בעודף השווי ההוגן של הנכסים מעל לערכם בספרים, תמותה, הנחות גמלה ותחלואה והן נקבעות על ידי האקטואר על פי בדיקות, ניסיון העבר ומחקרים רלוונטיים אחרים והוראות רגולטוריות.

בשנת 2015 פורסם על ידי הממונה חוזר בדיקת נאותות העתודות (LAT) בדוחות הכספיים של חברות ביטוח (להלן: "החוזר"). מטרת החוזר היא להביא לאחידות ולשיפור במספר הנחות אקטואריות המשמשות לצורך חישוב בדיקת נאותות העתודות (LAT). ההנחות מתייחסות, בין היתר, לאופן קביעת פרמיית אי הנזילות המשמשת בהיוון ההתחייבויות הביטוחיות, ובאופן קביעת האומדנים האקטואריים בבסיס חישוב בדיקת נאותות העתודות.

בחודש מרס 2020 פרסם הממונה תיקון להוראות החוזר, לעניין מדידת התחייבויות - הנחת ריבית. מטרתו של התיקון הינו להבהיר את הנחת הריבית בה יש להשתמש במסגרת יישום הוראות פרק מדידת התחייבויות בחוזר ובנוסף, לקבוע הנחיות מחייבות לאופן בו תחושב הנחת הריבית כאמור.

בתוך כך, נקבע במסגרת התיקון, בין היתר, כי: (1) עד לשנה ה-25 (כולל), עקום הריביות חסרת הסיכון יהיה מבוסס על עקומי הריביות חסרות הסיכון המפורסמות על ידי החברה אשר תזכה במכרז הממונה לציטוט מחירים; (2) החל מהשנה 26 יקבעו עקומי הריבית על פי אקסטרפולציה בהתאם לשיטת Smith-Wilson עד לשיעור הריבית העתידית האחרונה (Ultimate Forward Rate) (להלן - "UFR") שתקבע על 60 שנה. מנקודה זו הריבית העתידית תהיה קבועה. לעמדת הממונה שיטה זו תביא ליציבות גבוהה יותר בשיעור הריבית לטווחים ארוכים מאוד.

התיקון יחול החל מהדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2019. ביחס לאמור התיקון קובע הוראות מעבר שתתייחסנה בדיווח הכספי בגין שנת 2019 אל הוראות החוזר כאל שינוי באומדן חשבונאי בהתאם לתקן 8. החוזר יושם במסגרת חישובי העתודות.

בחודש מרס 2020, פרסם הממונה טיוטת תיקון להוראות החוזר המאוחד לעניין מדידת התחייבויות-בדיקת נאותות העתודה (להלן בפסקה זו: "הטיטה"). מטרתה של הטיטה הינה עדכון אופן חלוקת מוצרי הביטוח השונים בין תיקי הביטוח לצורך מדידת בדיקת נאותות העתודה (LAT), וזאת, כמסבר במסגרת הטיטה. על מנת להביא לשיקוף כלכלי טוב יותר של ההון של חברת הביטוח בדוחות הכספיים, לצד הקטנת תנודתיות היתר, אשר מקשה על ניתוח תוצאותיהן. השינוי המוצע במסגרת הטיטה הינו בעיקרו, קביעה כי בדיקת נאותות העתודות תחושב תוך קיבוץ מוצרי ביטוח חיים לתיק ביטוחי בודד וזרת במקום חישוב נאותות העתודות עבור כל מוצר ביטוח חיים בנפרד. בהקשר זה יצוין כי מוצרי סיעוד ימשיכו להיות נפרדים מתיק ביטוחי החיים האמור. מוצע כי הוראות הטיטה, ככל שתגבש לחוזר מחייב, יחולו החל מהדוחות הכספיים ליום 31 במרס 2020 כשינוי מדיניות חשבונאית בדרך של יישום למפרע.

החברה לומדת את הוראות טיוטת החוזר, כאשר להערכת החברה ככל שהטיטה תתגבש לכדי חוזר מחייב, צפוי קיטון ניכר בהתחייבויות הביטוחיות בביטוח חיים בסך של כ-0.9 מיליארד ש"ח.

בעקבות אימוץ מודל הערכה מחדש של קרקע ובנייני משרדים בבעלות, כאמור בבאור 6, קטן ההפרש בעודף השווי ההוגן של הנכסים מעל ערכם בספרים אשר שימש לחישוב ה-LAT בסך של 158 מיליון ש"ח לפני מס.

לפירוט ההשפעה הכספית, ראה סעיף ב.3.ב(5)(א) להלן.

יתרת הפרשות בגין ה-LAT בפוליסות מבטיחות תשואה בביטוח חיים, בספרי החברה, מסתכמת לימים 31 בדצמבר 2019 ו-2018 לסך של כ-930 מיליון ש"ח וכ-165 מיליון ש"ח בהתאמה. בעקבות הירידה בעקום הריבית בשנת 2019 נרשמה לראשונה הפרשה בגין LAT גם בביטוח סיעודי, והיתרה שלה בספרי החברה ליום 31 בדצמבר 2019 היא בסך של כ-667 מיליון ש"ח.

השינוי ביתרת ה-LAT מביא לידי ביטוי סך השינויים שחלו השנה במכלול הגורמים התפעוליים, הדמוגרפיים והפיננסיים המשמשים בסיס להערכת ההתחייבויות האקטואריות כולל שינויים שנעשו בעתודה המשלימה לגמלאות.

באור 36 - ניהול סיכונים (המשך)

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

3. סיכונים ביטוחיים (המשך)

ב) סיכון ביטוחי בפוליסות ביטוח חיים ובריאות (המשך)

(5) השפעת השינויים באומדנים ובהנחות העיקריים ששימשו בחישוב עתודת ביטוח חיים ובריאות

(א) השפעת השינויים על העתודה המשלימה לגמלאות ועל בחינת נאותות העתודות בביטוח חיים

ליום 31 בדצמבר		
2018	2019	
מליוני ש"ח		
(369)	884	שינוי בשיעור ריבית היוון בחישוב העתודה המשלימה לגמלאות
(106) [*]	580	הגדלת (הקטנת) העתודות לגמלה בעקבות שינוי צפי ההכנסות העתידיות הנגזר משינוי הריבית (K)
(475) [*]	1,464	סך הגידול (קיטון) בהפרשות לגמלה כתוצאה משינוי הריבית
71 [*]	(46)	שינוי בהנחות הגמלה
-	96	עדכון שיעורי תוחלת החיים
(404)	1,514	סך הכל השפעה על עתודה משלימה לגמלאות
(197)	767 ^{**}	גידול (קיטון) בעקבות בחינת נאותות העתודות (LAT)
(601)	2,281	סך הכל לפני מס
(396)	1,501	סך הכל לאחר מס

^{*} סווג מחדש, לפרטים נוספים ראה באור 2.ד.

^{**} כ-29 מיליון ש"ח בגין עדכון שיעורי תוחלת החיים וכ-158 מיליון ש"ח בגין אימוץ מדיניות של הערכה מחדש של קרקע ובניינים בבעלות (ראה באור 6).

ב) בעקבות בחינת נאותות העתודות (LAT), הוגדלה העתודה בביטוח סיעודי בתקופת הדוח בסך של כ-667 מיליון ש"ח. העלייה הושפעה בעיקר מהסיבות הבאות: ירידת עקום הריבית חסרת הסיכון שקוזזה בעקבות תיקון חוזר ה LAT לעניין הריבית חסרת הסיכון בסך של כ-365 מיליון ש"ח (ראה גם סעיף ב.3.4 לעיל), ובנוסף עדכון בעקבות מחקר התמשכות תביעה בסך של כ-273 מיליון ש"ח.

ג) החברה הגדילה בתקופת הדוח את העתודה לתביעות בתשלום בסך של כ-20 מיליון ש"ח בעקבות ביצוע מחקר התמשכות תביעת סיעוד.

(6) יתרת העתודה המשלימה לגמלאות

העתודה המשלימה לגמלאות, הכלולה בספרי החברה, מסתכמת לימים 31 בדצמבר 2019 ו-2018 לסך של כ-7,722 מיליון ש"ח ו-5,480 מיליון ש"ח בהתאמה*. יתרת ההפרשות אשר תיזקף לרווח והפסד, על ידי שימוש בפקטורי ההיוון K כאמור לעיל, בצורה הדרגתית עד הגעת המבטוחים לגיל פרישה מסתכמת ליום 31 בדצמבר 2019 לסך של כ-2,950 מיליון ש"ח (אשתקד כ-3,114 מיליון ש"ח).

* מזה כ-5,435 מיליון ש"ח בגין גמלה נדחית (ב-2018 כ-3,793 מיליון ש"ח בגין גמלה נדחית).

יצוין כי הנתונים, המפורטים לעיל, בקשר לעתודה המשלימה לגמלאות ובקשר ליתרת ההפרשות אשר תיזקף בעתיד מתייחסים לכספים שנצברו בפוליסות עד לתום כל אחת מתקופות הדיווח ואינם כוללים התחייבות בגין תוספת צבירה עתידית.

באור 36 - ניהול סיכונים (המשך)

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

3. סיכונים ביטוחיים (המשך)

ב) סיכון ביטוחי בפוליסות ביטוח חיים ובריאות (המשך)

(7) ניתוחי רגישות

ליום 31 בדצמבר 2019

שיעור לקיחת גמלה (**)		שיעור תמותה		שיעורי הביטולים (***)		שיעור התחלואה	
-5%	+5%	-10% (*)	+10%	-10%	+10%	-10%	+10%
אלפי ש"ח							
184,588	(238,030)	(984,415)	518,742	(25,138)	28,886	342,206	(314,216)

רווח (הפסד)

ליום 31 בדצמבר 2018

שיעור לקיחת גמלה (**)		שיעור תמותה		שיעורי הביטולים (***)		שיעור התחלואה	
-5%	+5%	-10% (*)	+10%	-10%	+10%	-10%	+10%
אלפי ש"ח							
99,823	(317,725)	(1,099,731)	192,587	(5,131)	5,488	2,762	(3,583)

רווח (הפסד)

(*) בעיקר עקב העתודה המשלימה לגמלאות.

(**) לצורך ניתוח הרגישות לשיעור לקיחת גמלה הוספו/הופחתו 5% משיעור לקיחת הגמלה. לסכום העתודה המשלימה לגמלאות ראה באור 18.א.

(***) שיעורי הביטולים כוללים פדיונות, סילוקים והקטנות.

ג) סיכון ביטוחי בחוזי ביטוח כללי

(1) תיאור תמציתי של ענפי הביטוח העיקריים בהם פועלת הקבוצה

פעילות החברה מתמקדת בענפים רכב חובה, רכב רכוש, ביטוחי רכוש וביטוחי חביות.

ביטוח רכב חובה מכסה, בהתאם לפקודת ביטוח רכב את בעל הרכב והנוהג בו מפני כל חבות שהם עשויים לחוב לפי חוק הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים, תשל"ה-1975 ("הפלת"ד") בשל נזק גוף שנגרם כתוצאה משימוש ברכב מנועי לנהג הרכב, לנוסעים ברכב, או להולכי רגל שנפגעו על ידי הרכב. התביעות בענף זה מתאפיינות ב"זנב ארוך" (Long Tail) דהיינו לעיתים חולף זמן רב ממועד קרות האירוע ועד מועד הסילוק הסופי של התביעה.

התעריף לביטוח רכב חובה מחייב אישור על ידי המפקח על הביטוח והינו תעריף אקטוארי דיפרנציאלי (שאינו אחיד לכלל המבוטחים ומותאם לסיכון). התעריף האמור מבוסס על מספר פרמטרים, הן אלה הקשורים לרכב המבוטח בפוליסה (כגון מערכות בטיחות וכיו"ב) והן אלה הקשורים לאפיוני המבוטח (גיל הנהג הצעיר, ותק רישיון נהיגה, ניסיון תביעות בעבר וכו').

ביטוח רכב רכוש הינו ביטוח רשות והוא הביטוח הוולונטרי הנפוץ ביותר במסגרת ביטוח כללי. ביטוח רכב רכוש כולל כיסוי נזקי רכוש לרכב המבוטח ונזקי רכוש שהרכב המבוטח יגרום לצד ג'.

הכיסוי בדרך כלל מוגבל לשווי הרכב הניזוק ו/או לגבול האחריות לצד ג' בפוליסה.

התעריף לביטוח רכב רכוש מחייב אישור, כמו גם אישור הפוליסה בכללותה, על ידי המפקח על הביטוח והינו תעריף אקטוארי דיפרנציאלי (שאינו אחיד לכלל המבוטחים ומותאם לסיכון). התעריף האמור מבוסס על מספר פרמטרים, הן אלה הקשורים לרכב המבוטח בפוליסה (כגון סוג, שנת ייצור וכיו"ב) והן אלה הקשורים לאפיוני המבוטח (כמות נהגים ברכב, גיל הנהגים, ניסיון תביעות בעבר וכו').

תהליך החיתום מתבצע בחלקו באמצעות התעריף עצמו ובחלקו באמצעות מדיניות החיתום של הקבוצה כפי שנקבעת מעת לעת.

במרבית המקרים, הפוליסות בביטוחי רכב רכוש מונפקות לפרק זמן של שנה. כמו כן, במרבית המקרים, תביעות בגין פוליסות אלו מתבררות בסמוך למועד קרות מקרה הביטוח.

באור 36 - ניהול סיכונים (המשך)

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

3. סיכונים ביטוחיים (המשך)

ג) סיכון ביטוחי בחוזי ביטוח כללי (המשך)

(1) תיאור תמציתי של ענפי הביטוח העיקריים בהם פועלת הקבוצה (המשך)

ביטוחי חביות מיועדים לכיסוי חבותו על-פי דין של מבוטח בגין נזק שהוא עלול לגרום לצד שלישי כלשהו. סוגי הביטוח העיקריים הינם: ביטוח אחריות כלפי צד ג', ביטוח אחריות מעבידים וביטוחי חביות אחרים כגון אחריות מקצועית, חבות המוצר ואחריות דירקטורים ונושאי משרה. הפוליסות בביטוחי חביות מונפקות בד"כ לפרק זמן של שנה. עם זאת, קצב התנהלות התביעות בענף ארוך יותר ועשוי להמשיך מספר שנים, וזאת ממספר סיבות: הנזק המכוסה בפוליסה נגרם לצד שלישי שאינו המבוטח בפוליסה, פרק הזמן אשר עובר בין מועד קרות האירוע נשוא התביעה לבין מועד התגבשות החבות והנזק והגשת התביעה ארוך יחסית.

במקרים רבים מדובר בבירור עובדתי ומשפטי מורכב יחסית, הן ביחס לחבות המבוטח והן ביחס להיקף הנזקים, תקופת ההתיישנות בגין עילת התביעה ארוכה יותר מתקופת ההתיישנות המקובלת בביטוח רכוש. התביעות בענף זה מתאפיינות ב"זנב ארוך" (Long Tail) דהיינו לעיתים חולף זמן רב ממועד קרות האירוע ועד מועד הסילוק הסופי של התביעה.

ביטוחי רכוש מיועדים להעניק למבוטח כיסוי כנגד נזק פיזי לרכושו. הסיכונים העיקריים המכוסים בפוליסות רכוש הינם סיכונים אש, התפוצצות, פריצה, רעידת אדמה ונזקי טבע. ביטוחי הרכוש כוללים לעיתים כיסוי לנזק תוצאתי (אובדן רווחים) עקב הנזק הפיזי לרכוש. ביטוחי רכוש מהווים נדבך חשוב בביטוחי דירות, ביטוחי בתי עסק, ביטוחים הנדסיים, מטענים בהובלה (ימית, יבשתית, אווירית) וכו'.

במרבית המקרים, הפוליסות בביטוחי רכוש מונפקות לפרק זמן של שנה. כמו כן, במרבית המקרים, תביעות בגין פוליסות אלו מתבררות בסמוך למועד קרות מקרה הביטוח.

(2) עקרונות חישוב ההערכה האקטוארית בביטוח כללי

א) ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח כללי כוללות את המרכיבים העיקריים הבאים:

- הפרשה לפרמיה שטרם הורווחה
- הפרשה לפרמיה בחסר
- תביעות תלויות
- ובניכוי - הוצאות רכישה נדחות.

ההפרשה לפרמיה שטרם הורווחה משקפת את מרכיב הפרמיה המתייחס לתקופה שלאחר תאריך המאזן על פי כללים חשבונאיים מקובלים.

כמו כן, בהתאם להנחיות המפקח מדווח במידת הצורך הפרשות לפרמיה שאינה מכסה את העלות הצפויה של התביעות (להלן פרמיה בחסר) בענפי רכב חובה, רכב ומקיף דירות. הפרשה זו, אם קיימת, נרשמת בסעיף תביעות תלויות.

בהתאם להוראות המפקח, התביעות התלויות, לרבות חלקם של מבטחי משנה בהן, בענפים שאינם מקובצים (הסטטיסטיים) (ענפי החבויות, רכב חובה, רכב רכוש, דירות ותאונות אישיות), חושבו על ידי האקטוארית הממונה בביטוח כללי רוני גינור, שהצהירה בין היתר כי ההערכות נעשו בהתאם לכללים אקטואריים מקובלים וכי ההנחות והשיטות להערכת ההפרשות נקבעו על ידה, לפי מיטב שיקול דעתה המקצועית ובהתאם להנחיות, ההוראות והכללים.

ההערכות האקטואריות מבוססות בעיקרן על מסדי הנתונים בגין התביעות המשולמות הכוללות גם הוצאות ישירות ליישוב תביעות והשתתפות עצמית. שיבובים ושרידים נלקחים בחשבון בבסיס הנתונים לפיו מחושבות ההערכות האקטואריות של התביעות התלויות. בהתאם להוראות המפקח על הביטוח נכללו בהערכות גם עלויות עקיפות ליישוב תביעות בגין כל הענפים בהם עוסקת החברה בביטוח כללי.

באור 36 - ניהול סיכונים (המשך)

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

ג. סיכונים ביטוחיים (המשך)

ג) סיכון ביטוחי בחוזי ביטוח כללי (המשך)

(2) עקרונות חישוב ההערכה האקטוארית בביטוח כללי (המשך)

(ב) בהתאם להוראות המפקח התביעות התלויות מחושבות על ידי אקטואר, על פי שיטות אקטואריות מקובלות באופן עקבי לשנה הקודמת. בחירת השיטה האקטוארית המתאימה לכל ענף ביטוח נקבעת על ידי האקטואר לפי מידת ההתאמה של השיטה לענף ולעיתים נעשה שילוב בין השיטות השונות. הערכת תביעות תלויות בקבוצה מבוססת במירב הענפים על ניסיון העבר של התפתחות תשלומי תביעות (מודל Paid) בפועל, ובחלקם על עלות מצטברת של התביעות (תשלומי התביעות בפועל בתוספת הערכות פרטניות - מודל Incurred). ההערכות כוללות הנחות בדבר עלות התביעה הממוצעת, עלויות הטיפול בתביעות ושכיחות התביעות בקבוצת הסיכון הרלוונטית. הנחות נוספות יכולות להתייחס לשינויים בשיעורי הריבית, שערי חליפין ובעיתוי ביצוע התשלומים וחומרתם. תשלומי התביעות כוללים הוצאות ישירות ועקיפות ליישוב תביעות, בניכוי שיבובים והשתתפויות עצמיות.

(ג) השימוש בשיטות אקטואריות המבוססות על התפתחות התביעות מתאים בעיקר כאשר קיים מידע יציב ומספק בתשלומי התביעות ו/או בהערכות הפרטניות כדי להעריך את סך עלות התביעות הצפויה. כאשר המידע הקיים בניסיון התביעות בפועל אינו מספק, משתמש האקטואר לעיתים, בחישוב המשקלל בין אומדן ידוע (בחברה ו/או בענף) כגון L/R לבין התפתחות התביעות בפועל. משקל גדול יותר ניתן להערכה המבוססת על ניסיון. ככל שהזמן עובר מצטבר מידע נוסף על התביעות.

(ד) כמו כן, נכללות הערכות איכותיות באשר לשינוי מגמות בעתיד אחרי הפעלת שיקול דעת כשאר שינויים לא באו לידי ביטוי באופן מלא בניסיון העבר. האקטואר מעדכן את המודלים ו/או מבצע הפרשות ספציפיות על סמך הערכות סטטיסטיות ו/או משפטיות לפי העניין.

(ה) בהערכת תביעות גדולות במיוחד, ההערכה מבוססת על הערכות פרטניות של מומחי החברה.

(ו) תיתכנה תופעות חדשות שאין להן ביטוי של ממש בתשלומי התביעות הנוכחיים. אם יתברר שהניסיון בפועל יהיה שונה מן הניסיון המצטבר בתשלומי התביעות הנוכחיים, עלול לעלות בעתיד הצורך בהפרשות נוספות.

(ז) ההערכה האקטוארית מבוססת על אומדנים סטטיסטיים הכוללים מרכיב של אי וודאות. האומדן הסטטיסטי מבוסס על הנחות שונות, אשר לא בהכרח יתממשו. ההנחות בשימוש בתחזית האקטוארית משפיעות על התוצאה הסופית של ההפרשה. לכן, עלות התביעות בפועל עשויה להיות גבוהה או נמוכה יותר מהאומדן הסטטיסטי.

(ח) הנחות שנקבעו בעבר עשויות להשתנות בהתאם למידע חדש שיתקבל בעתיד. במקרים כאלה תביעות תלויות ישתנו בהתאם לשינוי בהנחות ובתוצאות בפועל, וההפרשים שנוצרו בשנת הדוח יכללו בדוח עסקי הביטוח הכללי.

(ט) בענפים חבות מעבידים וצד שלישי מצאה החברה כי נדרשה השלמה על פי עקרונות הנוהג המיטבי ובהתאם לכך החל מה-31 בדצמבר 2015 החברה מהוות את תשלומי התביעות העתידיים בענפים אלו. ההיוון הינו לפי עקום ריבית חסרת סיכון תוך התאמתו לאופיין הבלתי נזיל של התחייבויות הביטוחיות ובהתחשב באופן שיערוך הנכסים העומדים כנגד התחייבויות אלו. בשנת 2019 חל גידול בהתחייבויות הביטוחיות בענפים אלו בסך של כ-22 מיליון ש"ח, לעומת גידול של כ-12 מיליון ש"ח בשנת 2018, בשל שינויים בשיעורי ריבית ההיוון ופערים בין השווי ההוגן והשווי בספרים של הנכסים הלא סחירים.

(י) התביעות התלויות מחושבות ברמת ברוטו, חלקם של מבטחי המשנה בתביעות התלויות נאמד בהתחשב בסוג ההסכם (יחסי/בלתי יחסי), ניסיון התביעות בפועל והפרמיה שהועברה למבטחי משנה.

(יא) ההפרשה לתביעות תלויות עבור הסדר ביטוח שיורי (להלן - ה"פול") בוצעה תוך התבססות על החישוב שנעשה על ידי אקטואר ה"פול".

באור 36 - ניהול סיכונים (המשך)

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

3. סיכונים ביטוחיים (המשך)

ג) סיכון ביטוחי בחוזי ביטוח כללי (המשך)

(3) פירוט השיטות האקטואריות בענפי הביטוח העיקריים

לצורך הערכת התביעות התלויות נעשה שימוש במודלים האקטוארים המפורטים להלן, בשילוב ההנחות השונות:

(א) Link Ratio - שיטה סטטיסטית זו מתבססת על התפתחות התביעות (התפתחות התשלומים ו/או התפתחות סך התביעות, התפתחות כמות התביעות ועוד), כדי להעריך את ההתפתחות הצפויה לתביעות הקיימות והעתידיות. השימוש בשיטה זו מתאים בעיקר לאחר תקופה מספיקה מאירוע או חיתום הפוליסה, כאשר קיים מידע מספיק מהתביעות הקיימות על מנת להעריך את סך התביעות הצפויות. במידת הצורך נעשה שימוש בשיטת שרמן (Sherman power curve) המתאימה התפלגות לא לינארית למקדמי ההתפתחות שחושבו בשיטת ה-Link Ratio. באמצעות ההתפלגות ניתן לחשב את מקדמי ההתפתחות לתקופות מוקדמות עליהן אין לנו מידע ("זנב ההתפתחות").

(ב) Bornhuetter-Ferguson - שיטה זו משלבת בין אומדן מוקדם (אפריורי) הידוע בחברה או בענף, ואומדן נוסף המבוסס על התביעות עצמן. האומדן המוקדם משתמש בפרמיות ושיעור הנזקים להערכת סה"כ התביעות. האומדן השני משתמש בניסיון התביעות בפועל, ע"ס שיטות אחרות (כגון Link Ratios). הערכת התביעות המשולבת משקללת את שני האומדנים, כאשר ניתן משקל גדול יותר להערכה המבוססת על ניסיון התביעות ככל שהזמן עובר, ומצטבר מידע נוסף על התביעות. השימוש בשיטה זו מתאים בעיקר בתקופה האחרונה בה אין מספיק מידע מהתביעות או כאשר מדובר בעסק חדש או כזה ללא מידע היסטורי מספיק.

(ג) הממוצעים - לעיתים, בדומה לשיטת Bornhuetter-Ferguson, כאשר ניסיון התביעות בתקופות האחרונות אינו מספיק, ישנו שימוש בשיטת ממוצעים היסטוריים. בשיטה זו נקבעת עלות התביעות על סמך עלות התביעה לפוליסה בשנים מוקדמות וכמות הפוליסות בשנים המאוחרות. בדומה, עלות התביעות מחושבת על בסיס תחזית כמות תביעות (שיטת Link Ratio) והתביעה הממוצעת ההיסטורית.

(ד) אחר - עבור תביעות מסוג מחלות מקצוע בביטוח חבות מעבידים, שהינן תביעות על בסיס נזק מתמשך מחושבת הפרשה על בסיס עלות עתידית צפויה. בתביעות מסוג זה אין תאריך מסוים בו העובד נפגע והתגבשות הנזק הינה כתוצאה מחשיפה ארוכה לגורמי הסיכון. תביעות מסוג זה מאופיינות בפרק זמן ארוך מאוד מתחילת החשיפה לגורמי הסיכון ועד לדיווח על התביעה (תביעות זנב ארוך).

(4) להלן פירוט השיטות האקטואריות שישומו בענפי הביטוח העיקריים

(א) ענפי רכב חובה וחבויות

בענפים אלו ההתחייבויות מחושבות על בסיס התפתחות תשלומי התביעות ו/או התפתחות תשלומים ותלויות (Link Ratio). המודל הנו ברמת שנת חיתום ומחושב ברמת התביעות ברוטו.

בגין תקופות שאינן בשלות נעשה שילוב בין עלות התביעות/Loss Ratio המבוססים על אומדן אפריורי, לבין העלות ממודל התפתחות התשלומים/סכומי התביעות.

קיימת התחשבות בהערכות פרטניות של מחלקת תביעות במקרים של תביעות בעלות וותק רב ותביעות גדולות.

הואיל והערכת התביעות התלויות מחושבת כאמור ברמת הברוטו, קיים מודל להערכת תביעות תלויות ביטוח משנה כדלהלן:

בביטוח משנה בלתי יחסי (Excess) המודל בגין שנות החיתום הוותיקות מבוסס על התייחסות פרטנית לתביעות. בגין שנות החיתום האחרונות האומדן מבוסס על מודל תביעות גדולות החוזה את כמות התביעות שתעבורנה את ה-Excess וכן את ממוצע סכום התביעות הללו.

בביטוח משנה יחסי לרבות פקולטטיבי, מבוסס המודל על פי הערכת התביעות התלויות הפרטניות לשנים הוותיקות ולשנים אחרונות לפי שיעור Loss Ratio.

כמו כן, נעשה שימוש במודל סטוכסטי למדידת השונות הצפויה בעתודות, וזאת לצורך עמידה בדרישות עמדת הממונה לגבי הנוהג המיטבי לחישובי עתודות בביטוח כללי.

באור 36 - ניהול סיכונים (המשך)

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

3. סיכונים ביטוחיים (המשך)

ג) סיכון ביטוחי בחוזי ביטוח כללי (המשך)

(4) להלן פירוט השיטות האקטואריות שישמשו בענפי הביטוח העיקריים (המשך)

(ב) רכב רכוש

בענף רכב רכוש ההתחייבויות מחושבות על בסיס התפתחות תשלומי התביעות (Link Ratio) תוך התייחסות לסוגי הכיסויים כגון מקיף/צד ג', סוגי רכב וסוגי הנזקים כגון תאונות, גניבות ונזקי טבע.

בחודשי הנזק האחרונים הקבוצה משתמשת בשיטת הממוצעים המבוססת על עלות תביעה לפוליסה.

קיימת התחשבות בהערכות פרטניות של מחלקת תביעות במקרים של תביעות בעלות וותק רב. שיבובים ושרידיים נלקחים בחשבון שכן המודל האקטוארי מתבסס על ההתפתחות של כל התשלומים (חיוביים ושיליים).

הערכת התביעות התלויות מחושבת ברמת ברוטו. מרכיב ביטוח המשנה בענף זה אינו מהותי.

(ג) דירות

בענף דירות ההתחייבויות מחושבות על בסיס התפתחות סכומי התביעות (Link Ratio). בחודשי הנזק האחרונים נעשה שימוש בשיטת הממוצעים המבוססת על תביעה לפוליסה.

קיימת התחשבות בהערכות פרטניות של מחלקת תביעות במקרים של תביעות בעלות וותק רב. בענף זה ביטוח המשנה הינו יחסי, השייר מחושב על בסיס שיעורי ביטוח המשנה בפועל בכל שנת נזק.

(ד) תאונות אישיות

בענף תאונות אישיות ההתחייבויות מחושבות על בסיס התפתחות סכומי התביעות (Link Ratio).

בשנות החיתום האחרונות נעשה שימוש בשיטת Bornhuetter Ferguson על בסיס Loss Ratio.

קיימת התחשבות בהערכות פרטניות של מחלקת תביעות במקרים של תביעות בעלות וותק רב.

בענף זה ביטוח המשנה הוא בחלקו ביטוח משנה יחסי ובחלקו ביטוח משנה מסוג Excess of Loss, השייר מחושב על בסיס שיעורי ביטוח המשנה בפועל בכל שנת חיתום.

(ה) ענפים בהם בוצעו הפרשות על בסיס שאינו אקטוארי

בענפים הבאים לא יושם מודל אקטוארי עקב העדר מובהקות סטטיסטית: מקיף לבתי עסק, ביטוח הנדסי, ביטוח קבלנים, ביטוח ימי, ביטוח תעופתי וביטוח סחורות בהעברה.

התביעות התלויות בענפים אלו נכללו על בסיס ההערכות הכוללות את המרכיבים הבאים:

- תביעות תלויות ידועות הכוללות הפרשה מתאימה לסילוק והוצאות הטיפול עד לסוף התקופה ואשר טרם שולמו לתאריך הדוחות הכספיים. הפרשה זו מתבססת בעיקרה על הערכה פרטנית לכל תביעה לפי חוות דעת שנתקבלה מעורכי דין ומומחי החברה שמטפלים בתביעות. רוב ההתחייבויות מגובות בביטוח משנה ולכן ההשפעה לא מהותית.

- הפרשה בגין תביעות שאירעו אך טרם דווחו לחברה (IBNR) המבוססת על ניסיון העבר. בנוסף, ההפרשה בגין צירוף תיק תביעות ביטוח כללי במהלך השנה הינה על בסיס הערכות פרטניות של מומחי החברה.

(5) שינויים בהנחות ובאומדנים העיקריים ששימשו בחישוב ההתחייבויות הביטוחיות בגין חוזי ביטוח כללי

- ההפרשות לתביעות תלויות נערכות תוך לקיחת הנחות זהירות לגבי גורמי סיכון הנובעים משינויים רגולטוריים, פסקי משפט תקדימיים ואחרים שחלו במהלך השנים כגון: הלכת השנים האבודות, זכות שיבוב של המוסד לביטוח לאומי (מל"ל), הטלת חובת דיווח למל"ל, ביטול הסכם עם המל"ל וחיטימה על הסכם מחודש בסוף שנת 2014, העברת האחריות הביטוחית למתן שירותים רפואיים לקופות החולים, שינוי ריבית היוון קצבאות ועוד. ככל שהתביעות בשל גורמי הסיכון לא מתממשות בהתאם לאומדנים נוצר עודף או חוסר בהתפתחות התביעות התלויות. כמו כן החברה אינה נוהגת להוון את התביעות התלויות (למעט בענפים חבות מעבידים וצד שלישי), דבר שמהווה רכיב זהירות נוסף.

באור 36 - ניהול סיכונים (המשך)

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

3. סיכונים ביטוחיים (המשך)

ג) סיכון ביטוחי בחוזי ביטוח כללי (המשך)

(5) שינויים בהנחות ובאומדנים העיקריים ששימשו בחישוב ההתחייבויות הביטוחיות בגין חוזי ביטוח כללי (המשך)

- החל מיום 31 בדצמבר 2015 החברה יישמה את עמדת הממונה בהקשר לנוהג המיטבי לחישוב עתודות ביטוח בביטוח כללי בהתאם להוראות המפקח הכוללת, בין היתר, את הקביעות הבאות:
 - (א) "זהירות" משמעה כי, לגבי עתודה שחושבה על ידי אקטואר, "עתודה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח" פרושה כי קיים סיכוי סביר למדי ("fairly likely") כי ההתחייבות הביטוחית שנקבעה תספיק לכיסוי התחייבויות המבטח. לגבי תביעות תלויות בענפי חובה וחבויות הבחינה של "סיכוי סביר למדי" תכונן לאומדן הסתברות של 75% לפחות. יחד עם זאת, ככל שישנן מגבלות בניתוח הסטטיסטי, יפעיל האקטואר שיקול דעת ויתכן שימוש בשיטות אקטואריות מקובלות. במסגרת זו יש להתייחס לסיכון הרנדומלי ולסיכון הסיסטמי.
 - (ב) שיעור היוון תזרים המזומנים - לצורך קביעת שיעור הריבית להיוון תזרים ההתחייבויות נדרש האקטואר להתחשב בנושאים המפורטים בתקן ההיוון של אגודת האקטוארים בישראל, ולהציג את השיקולים (כולל הנחות ומגבלות) בבחירת שיעורי ההיוון. בהתאם לתקן האמור ריבית ההיוון המתאימה לבחינה תבוסס על עקום ריבית חסרת סיכון תוך התאמתו לאופיין הבלתי נזיל של ההתחייבויות הביטוחיות.
 - (ג) קיבוץ - לצורך חישוב מרווחים בגין חוסר הוודאות בענפים סטטיסטיים (כהגדרתם בחוזר), יש להתייחס לכל ענף בנפרד, אך ניתן לקבץ את הסיכונים מכל שנות החיתום (או נזק) בענף. בענפים שאינם סטטיסטיים, ניתן להתייחס לכולם כמקשה אחת.
 - (ד) קביעת גובה התחייבויות ביטוחיות בגין פוליסות שנמכרו בפרקי זמן הסמוכים ליום המאזן ולסיכונים שטרם חלפו.
- בחודש מרס 2016 פורסמו המלצות ועדה בין משרדית בראשות השופט ד"ר אליהו וינוגרד ז"ל לעניין עדכון תוחלת החיים ושיעור הריבית לצורך היוון הקצבה השנתית של המוסד לביטוח לאומי, אשר קבע את מקדם ההיוון על 2% במקום 3%, וכן נקבע מנגנון לעדכון שיעור ריבית ההיוון בעתיד. התיקון נכנס לתוקף בחודש אוקטובר 2017 והוא חל בפועל על תביעות המל"ל.

בחודש פברואר 2018, במסגרת דיון בנושא זה בבית המשפט העליון, לאחר שנטען בדיון כי יש להפחית את שיעור ריבית ההיוון של הפיצויים לניזוק, עד ל-1%, הובאה בפני בית המשפט עמדת היועץ המשפטי לממשלה בקשר עם התקנות האמורות, בה צוין, בין היתר, כי השיקולים שנלקחו בחשבון במסגרת תיקון התקנות, אינם בהכרח מלוא השיקולים שיש לשקול לעניין שיעור ריבית ההיוון בפיצוי נזיקי, אלא רחבים יותר. כמו כן צוין היועץ כי הוחלט על הקמת ועדה בין משרדית אשר תבחן את הנושא ("ועדת קמיניץ"). בהתאם לכך, דחה בית המשפט העליון את הכרעתו בנושא למועד מאוחר יותר.

בחודש אוגוסט 2019 ניתן על ידי בית המשפט העליון פסק דין בנושא בו נקבע כי שיעור ההיוון לפיצויים בשל נזקי גוף בנזיקין ימשיך לעמוד על 3%, אלא אם יוכח צורך בשינוי בהתאם למנגנון שהוצע ע"י הועדה.

במסגרת פסק הדין בית המשפט העליון קרא לתיקון תקנות הביטוח הלאומי בהתאמה לשיעור שנקבע בפסק הדין והומלץ בדוח הועדה.

בהתאם לכך ביצעה החברה אומדן של השפעת פסק הדין האמור והקטינה את ההפרשות בענפים חובה וחבויות בסך של כ-140 מיליון ש"ח בשייר לפני מס. יתרת ההפרשה ליום 31 בדצמבר עומדת על סך של כ-65 מיליון ש"ח בשייר לפני מס וזאת עקב תביעות שיבוב של המוסד לביטוח לאומי כנגד החברה.

הפרשה זו מבוססת על הנחות שונות ואלמנטים רבים של שיקול דעת, שאת חלקם קשה לאמוד בייחוד לאור העובדה שהם אינם סטטיסטיים ולכן לא בהכרח יתממשו. ההנחות בשימוש בתחזית האקטוארית משפיעות על התוצאה הסופית, וכן עלות התביעות בפועל עשויה להיות גבוהה או נמוכה יותר מהאומדן האקטוארי.

ככל שהמלצת בית המשפט לקביעת שיעור היוון של 3% בגין תביעות מל"ל תתקבל, ייתכן שחרור של סכומים נוספים.

באור 36 - ניהול סיכונים (המשך)

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

4. מידע בדבר סיכוני אשראי בגין נכסים כנגד חוזים שאינם תלויי תשואה

סיכון אשראי הינו, כאמור, הסיכון להפסד כתוצאה מאי עמידה של לווה בהתחייבויותיו, או כתוצאה משינויים במרווחי האשראי בשוק ההון.

לאי עמידה של הצד הנגדי בהתחייבויותיו כתוצאה מהרעה ביכולת החזר שלו לרבות חדלות פירעון השפעה על התוצאות העסקיות של החברה.

נכסי אשראי הניתנים מכספי העמיתים וכן נכסי אשראי סחירים בתיקי הנוסטרו, המחושבים עפ"י השווי ההוגן, מושפעים בנוסף גם משינויים במרווחי האשראי כפי שבאים לידי ביטוי בשוק ההון או מירידת דירוג האשראי של החייב.

לעניין מקורות הדירוג ראה סעיף 2.ד ו-3.ד להלן.

הערך בספרים מהווה קירוב לסיכון האשראי המרבי. לפיכך, טור סה"כ מייצג סיכון אשראי מרבי.

(א) סיכוני אשראי נכסי חוב

(1) חלוקת נכסי חוב על פי מיקומם

ליום 31 בדצמבר 2019			
סה"כ	שאינם סחירים אלפי ש"ח	סחירים ^(*)	
36,217,017	24,897,382	11,319,635	בארץ
1,113,989	583,067	530,922	בחו"ל
<u>37,331,006</u>	<u>25,480,449</u>	<u>11,850,557</u>	סך כל נכסי חוב
ליום 31 בדצמבר 2018			
סה"כ	שאינם סחירים אלפי ש"ח	סחירים ^(*)	
34,130,108	24,216,755	9,913,353	בארץ
1,876,431	444,563	1,431,868	בחו"ל
<u>36,006,539</u>	<u>24,661,318</u>	<u>11,345,221</u>	סך כל נכסי חוב

^(*) נכסי חוב סחירים מסווגים בעיקר לקטגוריית זמינים למכירה ומוצגים בשווי הוגן.

ראה גם פירוט הנכסים בחלוקה לדירוגים להלן.

באור 36 - ניהול סיכונים (המשך)

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

4. מידע בדבר סיכוני אשראי בגין נכסים כנגד חוזים שאינם תלויי תשואה (המשך)

(א) סיכוני אשראי נכסי חוב (המשך)

(2) פירוט נכסים בחלוקה לדירוגים

(א) נכסי חוב

דירוג מקומי*

ליום 31 בדצמבר 2019

סה"כ	לא מדורג	נמוך מ-BBB אלפי ש"ח	BBB עד A	AA ומעלה
7,698,567	-	-	-	7,698,567
3,621,068	4,068	39	388,047	3,228,914
11,319,635	4,068	39	388,047	10,927,481
22,614,668	-	-	-	22,614,668
551,188	5,232	10	41,612	504,334
454,174	-	-	-	454,174
254,840	254,840	-	-	-
34,306	34,306	-	-	-
68,309	-	-	28,963	39,346
25,313	25,313	-	-	-
721,647	28,630	-	335,503	357,514
172,937	84,312	-	10,894	77,731
24,897,382	432,633	10	416,972	24,047,767
36,217,017	436,701	49	805,019	34,975,248
226,618	-	-	109,541	117,077
72,539	-	-	50,781	21,758

נכסי חוב בארץ

נכסי חוב סחירים

אגרות חוב ממשלתיות

אגרות חוב קונצרניות

סך הכל נכסי חוב סחירים בארץ

נכסי חוב שאינם סחירים

אגרות חוב ממשלתיות

אגרות חוב קונצרניות

פיקדונות בבנקים ובמוסדות פיננסיים

נכסי חוב אחרים לפי בטחונות

משכנתאות

הלוואות על פוליסות

הלוואות בשעבוד נדל"ן

הלוואות בשעבוד מניות המקנות שליטה

בטחונות אחרים

לא מובטחים

סך הכל נכסי חוב שאינם סחירים בארץ

סך הכל נכסי חוב בארץ

מזה נכסי חוב בדירוג פנימי

כולל נכסי חוב בדירוג פנימי שדירוגם

הופחת על ידי מגדל ביטוח

דירוג בינלאומי*

ליום 31 בדצמבר 2019

סה"כ	לא מדורג	נמוך מ-BBB אלפי ש"ח	BBB	A ומעלה
129,621	-	-	36,595	93,026
401,301	-	78,753	322,548	-
530,922	-	78,753	359,143	93,026
23,494	6,464	-	17,030	-
559,573	472,009	-	87,564	-
583,067	478,473	-	104,594	-
1,113,989	478,473	78,753	463,737	93,026

נכסי חוב בחו"ל

נכסי חוב סחירים

אגרות חוב ממשלתיות

אגרות חוב קונצרניות

סך הכל נכסי חוב סחירים בחו"ל

נכסי חוב שאינם סחירים

אגרות חוב קונצרניות

נכסי חוב אחרים

סך הכל נכסי חוב שאינם סחירים בחו"ל

סך הכל נכסי חוב בחו"ל

* כל דירוג כולל בתוכו את כל הטוחחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.

באור 36 - ניהול סיכונים (המשך)

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

4. מידע בדבר סיכוני אשראי בגין נכסים כנגד חוזים שאינם תלויי תשואה (המשך)

(א) סיכוני אשראי נכסי חוב (המשך)

(2) פירוט נכסים בחלוקה לדירוגים (המשך)

(א) נכסי חוב (המשך)

דירוג מקומי*

ליום 31 בדצמבר 2018				
סה"כ	לא מדורג	נמוך מ-BBB אלפי ש"ח	BBB עד A	AA ומעלה
6,890,442	-	-	-	6,890,442
3,022,911	3,804	3,163	483,250	2,532,694
9,913,353	3,804	3,163	483,250	9,423,136
21,247,399	-	-	-	21,247,399
651,416	7,482	-	245,664	398,270
1,014,620	-	-	-	1,014,620
223,316	223,316	-	-	-
43,783	43,783	-	-	-
51,258	-	-	24,465	26,793
19,334	-	-	19,334	-
880,560	102,253	-	362,954	415,353
85,069	85,069	-	-	-
24,216,755	461,903	-	652,417	23,102,435
34,130,108	465,707	3,163	1,135,667	32,525,571
452,026	-	-	155,095	296,931
86,567	-	-	11,362	75,205

נכסי חוב בארץ

נכסי חוב סחירים

אגרות חוב ממשלתיות

אגרות חוב קונצרניות

סך הכל נכסי חוב סחירים בארץ

נכסי חוב שאינם סחירים

אגרות חוב ממשלתיות

אגרות חוב קונצרניות

פיקדונות בבנקים ובמוסדות פיננסיים

נכסי חוב אחרים לפי בטחונות

משכנתאות

הלוואות על פוליסות

הלוואות בשעבוד נדל"ן

הלוואות בשעבוד מניות המקנות שליטה

בטחונות אחרים

לא מובטחים

סך הכל נכסי חוב שאינם סחירים בארץ

סך הכל נכסי חוב בארץ

מזה נכסי חוב בדירוג פנימי

כולל נכסי חוב בדירוג פנימי שדירוגם

הופחת על ידי מגדל ביטוח

דירוג בינלאומי*

ליום 31 בדצמבר 2018				
סה"כ	לא מדורג	נמוך מ-BBB אלפי ש"ח	BBB	A ומעלה
1,870	-	-	-	1,870
1,429,998	-	467,284	945,191	17,523
1,431,868	-	467,284	945,191	19,393
25,347	6,016	-	19,331	-
419,216	320,139	-	62,355	36,722
444,563	326,155	-	81,686	36,722
1,876,431	326,155	467,284	1,026,877	56,115

נכסי חוב בחו"ל

נכסי חוב סחירים

אגרות חוב ממשלתיות

אגרות חוב קונצרניות

סך הכל נכסי חוב סחירים בחו"ל

נכסי חוב שאינם סחירים

אגרות חוב קונצרניות

נכסי חוב אחרים

סך הכל נכסי חוב שאינם סחירים בחו"ל

סך הכל נכסי חוב בחו"ל

* כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמה: דירוג A כולל A- ועד A+.

באור 36 - ניהול סיכונים (המשך)

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

4. מידע בדבר סיכוני אשראי בגין נכסים כנגד חוזים שאינם תלויי תשואה (המשך)

(א) סיכוני אשראי נכסי חוב (המשך)

(2) פירוט נכסים בחלוקה לדירוגים (המשך)

(ב) סיכוני אשראי בגין נכסים אחרים (בארץ)

דירוג מקומי*					
ליום 31 בדצמבר 2019					
סה"כ	לא מדורג	נמוך מ- BBB	BBB עד A	AA ומעלה	
אלפי ש"ח					
					חייבים ויתרות חובה, למעט יתרות מבטחי משנה
376,853	344,332	-	3,909	28,612	
29,506	-	-	-	29,506	נכסי מסים נדחים
314,420	314,420	-	-	-	השקעות פיננסיות אחרות
3,062,815	-	-	25,432	3,037,383	מזומנים ושוי מזומנים

דירוג מקומי*					
ליום 31 בדצמבר 2018					
סה"כ	לא מדורג	נמוך מ- BBB	BBB עד A	AA ומעלה	
אלפי ש"ח					
					חייבים ויתרות חובה, למעט יתרות מבטחי משנה
211,004	156,935	-	18,208	35,861	
2,106	-	-	-	2,106	נכסי מסים נדחים
527,627	527,627	-	-	-	השקעות פיננסיות אחרות
2,547,436	-	-	21,393	2,526,043	מזומנים ושוי מזומנים

* כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.

(ג) סיכוני אשראי בגין מכשירים חוץ מאזניים (בארץ)

דירוג מקומי*					
ליום 31 בדצמבר 2019					
סה"כ	לא מדורג	נמוך מ- BBB	BBB עד A	AA ומעלה	
אלפי ש"ח					
126,064	70,046	-	42,103	13,915	מסגרות אשראי בלתי מנוצלות

דירוג מקומי*					
ליום 31 בדצמבר 2018					
סה"כ	לא מדורג	נמוך מ- BBB	BBB עד A	AA ומעלה	
אלפי ש"ח					
123,264	10,048	-	90,063	23,153	מסגרות אשראי בלתי מנוצלות

* כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.

באור 36 - ניהול סיכונים (המשך)

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

4. מידע בדבר סיכוני אשראי בגין נכסים כנגד חוזים שאינם תלויי תשואה (המשך)

(א) סיכוני אשראי נכסי חוב (המשך)

(2) פירוט נכסים בחלוקה לדירוגים (המשך)

(ד) סיכוני אשראי בגין נכסים אחרים (בח"ל)

דירוג בינלאומי^(*)

ליום 31 בדצמבר 2019

סה"כ	לא מדורג	נמוך מ- BBB		A ומעלה	
		אלפי ש"ח	אלפי ש"ח		
6,253	5,226	-	392	635	חייבים ויתרות חובה, למעט יתרות מבטחי משנה
2,294,484	2,294,484	-	-	-	השקעות פיננסיות אחרות
181,962	-	-	-	181,962	מזומנים ושוי מזומנים

דירוג בינלאומי^(*)

ליום 31 בדצמבר 2018

סה"כ	לא מדורג	נמוך מ- BBB		A ומעלה	
		אלפי ש"ח	אלפי ש"ח		
23,037	23,037	-	-	-	הלוואות לחברות כלולות
102,188	843	-	-	101,345	חייבים ויתרות חובה, למעט יתרות מבטחי משנה
2,235,186	2,235,186	-	-	-	השקעות פיננסיות אחרות
106,002	-	-	-	106,002	מזומנים ושוי מזומנים

(* כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.

(*) ראה באור 37.ז.

(ה) סיכוני אשראי בגין מכשירים חוץ מאזניים (בח"ל)

דירוג בינלאומי^(*)

ליום 31 בדצמבר 2019

סה"כ	לא מדורג	נמוך מ- BBB		A ומעלה	
		אלפי ש"ח	אלפי ש"ח		
134,883	134,883	-	-	-	מסגרות אשראי בלתי מנוצלות

דירוג בינלאומי^(*)

ליום 31 בדצמבר 2018

סה"כ	לא מדורג	נמוך מ- BBB		A ומעלה	
		אלפי ש"ח	אלפי ש"ח		
77,519	75,757	-	1,762	-	מסגרות אשראי בלתי מנוצלות

(* כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.

באור 36 - ניהול סיכונים (המשך)

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

4. מידע בדבר סיכוני אשראי בגין נכסים כנגד חוזים שאינם תלויי תשואה (המשך)

(ב) מידע נוסף בדבר סיכוני אשראי

(1) בחודש אוגוסט 2017 אישר המפקח לחברה שימוש במודל פנימי לדירוג אשראי, שפותח על ידה והוא בהמשך לאישור לשימוש במודל לדירוג אשראי מחודש אוגוסט 2013 (להלן - המודל). על פי האישור, לענין הוראות הדין לגבי דירוג אשראי, יראו בדירוג על-פי המודל כדירוג המקביל מבחינת הסיכון לדירוג של חברה מדרגת בכפוף לתנאים שפורטו באישור.

(א) השימוש במודל ייעשה במסגרת המבנה, המתודולוגיה והנהלים שהוצגו למפקח אגב תהליך בחינת המודל;

(ב) כל שינוי מהותי במבנה המודל, טעון אישור מראש של המפקח;

(ג) ניתן לעשות שימוש במודל במסגרת חישוב דרישות ההון תחת משטר סולבנסי 2, בכפוף לתנאים המפורטים בהוראות משטר ההון כאמור.

(2) קיים שוני בסולמות דירוג בין נכסי חוב בארץ לבין נכסי חוב בחו"ל. בהתאם לחוזר שוק ההון 1-6-2008 בדבר פרסום סולם המרה בין סולם הדירוג הישראלי לסולם הדירוג הבינלאומי, במהלך 2009 פרסמו חברות הדירוג ניתוח השוואתי בין סולם הדירוג המקומי לסולם הדירוג הבינלאומי.

(3) מידע בדבר סיכוני אשראי בבאור זה אינו כולל את הנכסים עבור חוזים תלויי תשואה המוצגים בסעיף ד' להלן.

(4) לענין החשיפה לסיכוני אשראי של מבטחי משנה ראה סעיף ב. (4.1) להלן.

(5) החברה חשופה בפעילותה גם לחייבים אחרים כגון מעסיקים, ומבוטחים. עליה במקרי חדלות פירעון של עסקים בישראל עשויה להשפיע גם על היקף חובות מעבידים בגין אי העברת תשלומים בגין הפקדות לביטוח פנסיוני עבור עובדיהם, המחייבת את הגופים המוסדיים בקבוצה לנקיטת הליכים. לענין יתרות פרמיה לגבייה בסך 714,038 אלפי ש"ח (שנת 2018 - 735,878 אלפי ש"ח) ראה באור 10.

באור 36 - ניהול סיכונים (המשך)

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

4. מידע בדבר סיכוני אשראי בגין נכסים כנגד חוזים שאינם תלויי תשואה (המשך)

(ב) מידע נוסף בדבר סיכוני אשראי (המשך)

(6) פירוט החשיפה לענפי משק עבור השקעות בנכסי חוב פיננסיים סחירים ושאנים סחירים

ליום 31 בדצמבר 2019			ענף משק
סיכון אשראי מאזני			
סיכון חוץ מאזני	%	סכום	
אלפי ש"ח	מסה"כ	אלפי ש"ח	
19,739	1.4	505,078	תעשייה
91,407	4.7	1,753,168	בינוי ונדל"ן
146,701	2.7	995,587	חשמל ומים
-	-	4,270	מסחר
-	0.3	128,728	תחבורה ואחסנה
-	0.8	295,434	תקשורת ושרותי מחשב
-	6.3	2,344,561	בנקים
-	0.8	286,455	שירותים פיננסיים
3,100	0.2	93,273	שירותים עסקיים אחרים
-	0.1	21,572	חברות אחזקה
-	1.3	496,619	אנשים פרטיים
-	81.4	30,406,261	אג"ח מדינה
<u>260,947</u>	<u>100.0</u>	<u>37,331,006</u>	סך הכל

ליום 31 בדצמבר 2018			ענף משק
סיכון אשראי מאזני			
סיכון חוץ מאזני	%	סכום	
אלפי ש"ח	מסה"כ	אלפי ש"ח	
-	2.1	760,679	תעשייה
44,622	4.2	1,496,855	בינוי ונדל"ן
130,052	3.0	1,068,037	חשמל ומים
-	-	7,863	מסחר
-	0.6	219,872	תחבורה ואחסנה
10,048	0.9	340,896	תקשורת ושרותי מחשב
-	8.4	3,042,224	בנקים
-	0.6	205,075	שירותים פיננסיים
16,061	0.5	186,912	שירותים עסקיים אחרים
-	0.2	83,994	חברות אחזקה
-	1.3	454,421	אנשים פרטיים
-	78.2	28,139,711	אג"ח מדינה
<u>200,783</u>	<u>100.0</u>	<u>36,006,539</u>	סך הכל

באור 36 - ניהול סיכונים (המשך)

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

4. מידע בדבר סיכוני אשראי בגין נכסים כנגד חוזים שאינם תלויי תשואה (המשך)

ב) מידע נוסף בדבר סיכוני אשראי (המשך)

(7) סיכונים גיאוגרפיים

פירוט מדינות/אזורים שהחשיפה להם עולה על 1% מסך ההשקעות

ליום 31 בדצמבר 2019

סה"כ	נגזרים במונחי דלתא	סה"כ חשיפה מאזנית	השקעות אחרות	נדל"ן להשקעה	קרנות נאמנות	תעודות סל	מניות	אגרות חוב קונצרניות	אגרות חוב ממשלתיות	
40,939,669	(294,576)	41,234,245	5,195,637	839,317	-	59,256	327,076	4,406,698	30,406,261	ישראל
2,103,102	1,012,416	1,090,686	801,748	-	19,447	190,059	69,703	9,729	-	ארה"ב
380,437	-	380,437	380,437	-	-	-	-	-	-	שוויץ
2,436,739	(395,708)	2,832,447	1,692,005	-	694,178	115,102	113,943	180,624	36,595	אחר
<u>45,859,947</u>	<u>322,132</u>	<u>45,537,815</u>	<u>8,069,827</u>	<u>839,317</u>	<u>713,625</u>	<u>364,417</u>	<u>510,722</u>	<u>4,597,051</u>	<u>30,442,856</u>	סך הכל

ליום 31 בדצמבר 2018

סה"כ	נגזרים במונחי דלתא	סה"כ חשיפה מאזנית	השקעות אחרות	נדל"ן להשקעה	קרנות נאמנות	תעודות סל	מניות	אגרות חוב קונצרניות	אגרות חוב ממשלתיות	
39,236,856	20,846	39,216,010	5,754,787	691,846	-	45,074	566,820	4,017,772	28,139,711	ישראל
1,209,396	(152,724)	1,362,120	597,440	-	32,373	352,327	164,514	215,466	-	ארה"ב
404,532	-	404,532	337,817	-	-	-	-	66,715	-	שוויץ
3,763,538	579,945	3,183,593	1,205,962	-	777,618	217,976	152,318	829,719	-	אחר
<u>44,614,322</u>	<u>448,067</u>	<u>44,166,255</u>	<u>7,896,006</u>	<u>691,846</u>	<u>809,991</u>	<u>615,377</u>	<u>883,652</u>	<u>5,129,672</u>	<u>28,139,711</u>	סך הכל

* השקעות אחרות כוללות נכסי ביטוח משנה, השקעות בחברות כלולות, מזומנים והשקעות פיננסיות אחרות שלא נכללו בטורים האחרים.

באור 36 - ניהול סיכונים (המשך)

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

4.1. סיכוני אשראי מבטחי משנה

החברה מבטחת חלק מעסקיה בביטוח משנה, הנעשה ברובו באמצעות מבטחי משנה בחו"ל. עם זאת, ביטוח המשנה אינו משחרר את החברה מחובתה כלפי מבטחיה על פי פוליסות הביטוח.

החברה חשופה לסיכונים הנובעים מאי וודאות לגבי יכולת מבטחי המשנה לשלם את חלקם בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח (נכסי ביטוח המשנה). על כן יש ביציבות הפיננסית של מבטחי המשנה וביכולת הפירעון שלהם, כדי להשפיע על התוצאות העסקיות של החברה. חשיפה זו מנוהלת על ידי מעקב שוטף אחר דירוג מבטחי המשנה בשוק העולמי וכן אחר קיום התחייבויותיהם הכספיות לחברה.

החברה חשופה לריכוז סיכון אשראי למבטח משנה בודד, עקב מבנה שוק ביטוח המשנה והכמות המוגבלת של מבטחי משנה בעלי דירוג מספק.

בהתאם להנחיית המפקח קובע דירקטוריון החברה, אחת לשנה, מסגרות חשיפה מרביות למבטחי המשנה, עימם התקשרה ו/או תתקשר החברה, המבוססות בעיקר על דירוגם. חשיפות אלו מנוהלות בחברה על ידי בחינה פרטנית של כל אחד ממבטחי המשנה.

כמו כן, חשיפות החברה מפוזרות בין מבטחי משנה שונים, והעיקריות שבהן הינן למבטחי משנה המדורגים בדירוגים גבוהים יחסית.

באור 36 - ניהול סיכונים (המשך)

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

4.1. סיכוני אשראי מבטחי משנה (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2019

חובות בפגור(ב)		נכסי ביטוח משנה								סך פרמיות למבטחי משנה לשנת 2019	קבוצת דירוג (ד)
מעל שנה	בין חצי שנה לשנה	סה"כ חשיפה(א) (ג)	סכום כתבי אשראי שנתקבלו ממבטחי משנה	פקדונות מבטחי משנה	בביטוח חבויות	בביטוח רכוש	בביטוח בריאות	בביטוח חיים	יתרות בחובה (זכות) נטו	2019	
-	-	98,193	-	49,255	112,998	46,282	16,792	11,425	(40,049)	199,136	AA ומעלה
-	-	(2,496)	-	141	6,576	11,581	25,548	1,007	(47,067)	78,023	Swiss Reinsurance Co (ה)
-	-	202,599	5,931	21,303	75,106	69,053	16,718	102,423	(33,467)	164,569	Hannover Reinsurance Co אחרים
-	-	298,296	5,931	70,699	194,680	126,916	59,058	114,855	(120,583)	441,728	
-	-	140,874	743	7	96,679	50,153	2,166	970	(8,344)	36,636	A
57	150	295,331	308	48,446	214,283	171,173	1,203	3,634	(46,208)	278,375	(i) Assicurazioni Generali SpA אחרים
57	150	436,205	1,051	48,453	310,962	221,326	3,369	4,604	(54,552)	315,011	
-	-	(43)	-	-	12	141	-	-	(196)	360	BBB
85	322	(2,266)	-	-	1,809	149	-	-	(4,224)	499	נמוך מ-BBB - או לא מדורג(ז)
142	472	732,192	6,982	119,152	507,463	348,532	62,427	119,459	(179,555)	757,598	סה"כ

הערות

- (א) סה"כ החשיפה למבטחי המשנה הינה: יתרות בחובה (זכות) נטו, נכסי ביטוח משנה, בניכוי הפקדונות ובניכוי סכום כתבי האשראי שנתקבלו ממבטחי המשנה כערבות להתחייבויותיהם.
(ב) לאחר הפחתת הפרשה לחובות מסופקים בסך של כ-1,871 אלפי ש"ח.
(ג) סך כל הפרשות לחובות מסופקים בתוספת הקטנת חלקם של מבטחי משנה בתביעות התלויות ובעתודות מסתכם בסך של כ-1,871 אלפי ש"ח המהווים כ-0.3% מסך החשיפה ליום 31 בדצמבר 2019.
- (ד) החל משנת 2018 הדירוג נקבע בעיקרו לפי חברת הדירוג S&P (בשנת 2017 לפי A.M.Best), במקרים בהם לא ניתן דירוג ע"י S&P הדירוג נקבע על ידי חברת דירוג אחרת והומר לצרכי דיווח לדירוג S&P, לפי מפתח שנקבע בתקנות דרכי ההשקעה. כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- עד A+. שינוי חברת הדירוג כאמור, לא גרם לשינוי מהותי בדירוג של מבטחי המשנה.
- (ה) כולל יתרות הנובעות מהסכם ביטוח משנה במסגרת רכישת תיק תביעות שנרכש בביטוח כללי. לפרטים ראה באור 3.37.
(ו) ג'נרלי אינה מדורגת על ידי S&P, לפיכך הדירוג נקבע לפי חברת A.M.Best. יצוין שג'נרלי מדורגת BBB+, בהמרה ל S&P, על ידי חברת MOODY'S.
(ז) בקבוצה הלא מדורגת נכללות יתרות בגין תביעות תלויות באמצעות ברוקרים מעסקים שנתקבלו עד וכולל שנת 2003 בסך של כ-140 אלפי ש"ח.
- סך כל החשיפה של מבטחי המשנה לאירוע רעידת אדמה בביטוח כללי הינה כ-5,800 מיליון ש"ח, בהסתברות נזק מירבי שהייתה בעיקרה כ-1.80% (MPL שנקבע על פי מודל שאימצה החברה). לפרטים ראה גם באור 3.36.ב.א).
- מבטח המשנה המשמעותי ביותר הינו סוויס רי, וחלקו בחשיפה זו הינו כ-1,053 מיליון ש"ח.
- לא קיימים מבטחי משנה נוספים על אלו אשר פורטו לעיל אשר החשיפה בגינם עולה על 10% מהחשיפה הכוללת של מבטחי משנה או שהפרמיה בגינם עולה על 10% מסך הפרמיות לביטוח משנה לשנת 2019. כמו כן, קיימת חשיפה של כ-96 מיליון ש"ח, לחברת ביטוח ישראלית, בגין עסקת ביטוח משנה בביטוח חיים.

באור 36 - ניהול סיכונים (המשך)

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

4.1. סיכוני אשראי מבטחי משנה (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2018

חובות בפיגור(ב)		נכסי ביטוח משנה								סך פרמיות למבטחי משנה לשנת 2018	קבוצת דירוג (ד)
מעל שנה	בין חצי שנה לשנה	סה"כ חשיפה(א) (ג)	סכום כתבי אשראי שנתקבלו ממבטחי משנה	פקדונות מבטחי משנה	בביטוח חבויות	בביטוח רכוש	בביטוח בריאות	בביטוח חיים	יתרות בחובה (זכות) נטו	2018	
-	-	99,167	-	96,207	148,269	44,896	15,777	10,894	(24,462)	194,566	AA ומעלה
-	-	195,321	6,432	22,798	84,516	75,712	28,465	98,493	(62,635)	249,343	Swiss Reinsurance Co (ה) אחרים
-	-	294,488	6,432	119,005	232,785	120,608	44,242	109,387	(87,097)	443,909	A
-	-	164,786	806	40	115,711	60,548	1,246	679	(12,552)	44,087	(i) Assicurazioni Generali SpA אחרים
-	1,814	224,220	334	40,853	166,728	141,401	1,035	1,538	(45,295)	250,475	
-	1,814	389,006	1,140	40,893	282,439	201,949	2,281	2,217	(57,847)	294,562	BBB
-	-	908	-	-	5	884	-	-	19	848	
57	221	(1,578)	-	1	2,058	588	-	-	(4,223)	826	נמוך מ- BBB - או לא מדורג(ז)
57	2,035	682,824	7,572	159,899	517,287	324,029	46,523	111,604	(149,148)	740,145	סה"כ

הערות

- (א) סה"כ החשיפה למבטחי המשנה הינה: יתרות בחובה (זכות) נטו, נכסי ביטוח משנה, בניכוי הפקדונות ובניכוי סכום כתבי האשראי שנתקבלו ממבטחי המשנה כערבות להתחייבויותיהם.
 - (ב) לאחר הפחתת הפרשה לחובות מסופקים בסך של כ-2,073 אלפי ש"ח.
 - (ג) סך כל ההפרשות לחובות מסופקים בתוספת הקטנת חלקם של מבטחי משנה בתביעות התלויות ובעתודות מסתכם בסך של כ-2,073 אלפי ש"ח המהווים כ-0.3% מסך החשיפה ליום 31 בדצמבר 2018.
 - (ד) החל משנת 2018 הדירוג נקבע בעיקרו לפי חברת הדירוג S&P (בשנת 2017 לפי AMBest), במקרים בהם לא ניתן דירוג ע"י S&P הדירוג נקבע על ידי חברת דירוג אחרת והומר לצרכי דיווח לדירוג S&P, לפי מפתח שנקבע בתקנות דרכי ההשקעה. כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- עד A+. שינוי חברת הדירוג כאמור, לא גרם לשינוי מהותי בדירוג של מבטחי המשנה.
 - (ה) כולל יתרות הנובעות מהסכם ביטוח משנה במסגרת רכישת תיק תביעות שנרכש בביטוח כללי. לפרטים ראה באור 3.38.
 - (ו) לגנרלי אינה מדורגת על ידי S&P, לפיכך הדירוג נקבע לפי חברת AMBest. יצוין שגנרלי מדורגת BBB+, בהמרה ל S&P, על ידי חברת MOODY'S.
 - (ז) בקבוצה הלא מדורגת נכללות יתרות בגין תביעות תלויות באמצעות ברוקרים מעסקים שנתקבלו עד וכולל שנת 2003 בסך של כ-265 אלפי ש"ח.
2. סך כל החשיפה של מבטחי המשנה לאירוע רעידת אדמה בביטוח כללי הינה כ-5,509 מיליון ש"ח, בהסתברות נזק מירבי שהייתה בעיקרה כ-1.80% (MPL שנקבע על פי מודל שאימצה החברה). לפרטים ראה גם באור 3.37.ב.3.א). מבטח המשנה המשמעותי ביותר הינו סוויס רי, וחלקו בחשיפה זו הינו כ-983 מיליון ש"ח.
3. לא קיימים מבטחי משנה נוספים על אלו אשר פורטו לעיל אשר החשיפה בגינם עולה על 10% מהחשיפה הכוללת של מבטחי משנה או שהפרמיה בגינם עולה על 10% מסך הפרמיות לביטוח משנה לשנת 2018. כמו כן, קיימת חשיפה של כ-93 מיליון ש"ח, לחברת ביטוח ישראלית, בגין עסקת ביטוח משנה בביטוח חיים.

באור 36 - ניהול סיכונים (המשך)

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

5. סיכונים כלליים

(א) מצב המשק והתעסוקה

לרמת התעסוקה השפעה ניכרת על עסקי הקבוצה בתחום ביטוח החיים והחסכון לטווח ארוך. להרעה ברמת התעסוקה, ירידה במספר המועסקים וגידול בשיעור האבטלה ולירידה ברמת השכר למועסק, השפעה על היקף המכירות החדשות ועל שיעורי הביטולים בתיק. בנוסף, למצב המשק בכללותו השלכה על עסקי הקבוצה בתחומים השונים לפעילותה. מיתון במשק עלול לגרום לגידול בחובות אבודים, גידול בתביעות אובדן כושר, לצמצום הכיסויים הנרכשים בפוליסות ולעלייה ברמת ההונאות. כמו כן מצב המשק עשוי להשפיע על שווי השוק של נכסי הקבוצה בישראל. בשנת 2019 נתוני המשק העידו על קצב צמיחה מתון, בדומה לשנת 2018. שיעור האבטלה נותר ברמה נמוכה. בסוף שנת 2019 התפרץ נגיף הקורונה בסין ובמהלך הרבעון הראשון של שנת 2020 החלה התפשטות של נגיף הקורונה בעולם, לפירוט בדבר השלכות משבר הקורונה על התוצאות הכספיות של החברה ראה באור 39.

הקבוצה עוקבת אחר התפתחויות במצב המשק ונערכת בהתאם לתנאי השוק.

(ב) שינויים ברגולציה וציות

חברות הקבוצה כפופות לרגולציה נרחבת בתחומי פעילותה. שינויים בהוראות הדין או הנחיות רגולטוריות משפיעים על תוכן פעילות החברות וכדאיות שיווק המוצרים השונים המשווקים על ידן ואף על הדיווח הכספי של החברות. אי עמידה בדרישות רגולטוריות, לרבות בשוגג, עלולה לגרום סנקציות ויכולה להוות בסיס להשתת עיצומים, לתביעות כספיות ובמקרי קיצון גם לשלילת רישיון.

לרגולציה בתחומי הביטוח והחסכון ארוך טווח השלכה ניכרת על התעריף הנגבה וכן על שיעור דמי הניהול הנגבים במוצרים השונים, תהליכי המכירה, אופי המוצרים, היכולת לבדל מוצרים מהמתחרים ועל רמת ההוצאות של החברות. להוראות הדין, להנחיות ולהסכמים הנוגעים למבנה החסכון במשק ובעיקר לגבי החסכון הפנסיוני, לרבות השלכות המיסוי שלו, השפעות על שינויים בהיקף הפעילות של התחום ועל מידת התחלופיות בין המוצרים השונים, לרבות אפשרויות הניוד ביניהם. כמו כן שינויים בחקיקה וברגולציה עשויים להשפיע על החברה גם בהתייחס למוצרים שנמכרו בעבר, הן בדרך של תחולה רטרואקטיבית והן עקב השפעתם על פרשנות ההסכמים שנכרתו בעבר והן כנגזרת של התחרות. כתוצאה, להוראות אלו השפעות הן על תיק ביטוח החיים והחסכון לטווח ארוך של החברות והן על המכירות העתידיות שלהן.

ריבוי שינויי רגולציה יוצר עומס על מערכי הטכנולוגיה והתפעול ועלול להגביר את החשיפה לטעויות תפעוליות או יכולת ציות להנחיות החדשות, עקב הצורך בשינוי תהליכים.

שוק הביטוח הפנסיוני עובר שינויים מהותיים הנוגעים, בין היתר, למוצרים הפנסיוניים המשווקים על ידי חברות הביטוח ואופן שיווקם, לערוצי ההפצה השונים וכן ביחס למבטחים, למועמדים לביטוח ולזכויותיהם.

כך, בשנים האחרונות נקבעו הוראות ביחס לקרנות פנסיה ברירת מחדל והסכמי ברירת מחדל, מגבלות בשיווק ביטוח לאובדן כושר עבודה (מגבלת ה-35% מסך כל ההפקדות לרכיב התגמולים), איחוד חשבונות וניוד חשבונות, עידוד כניסת מתחרים לחברות המנהלות הגדולות ולמנהלי ההסדרים ומעורבות גוברת של הרגולטור באישור תכניות ותעריפים. בנוסף נקבעו הוראות שונות ביחס לסוכנים ולבעלי רישיון, המקדמות תחרות בין הסוכנים, כגון הגבלת יכולת הסוכנים וסוכנויות ההסדר לעסוק בשיווק ובתפעול בו זמנית, איסור על קיום זיקה בין העמלה המשולמת לסוכן לבין דמי הניהול והחזר עמלת היקף במקרה של ביטול פוליסה.

דרישה רגולטורית מרכזית עבור חברות הביטוח הינה דרישות הלימות הון. שינויים רגולטוריים בדרישות ההון עשויים להשפיע על פעילויות החברות והיקפיהן. לפרטים בדבר דרישות ההון של החברה ראה באור 7.g. לדוחות הכספיים.

כמן כן, סוכנויות הביטוח של החברה כפופות אף הן לרגולציה, לרבות רגולציה הנוגעת להחזקת סוכנויות על-ידי מבטח וכן חובות המוטלים על משווקים פנסיוניים. לשינויים בהוראות הדין הנוגעים לפעילותן של סוכנויות הביטוח, השפעה על פעילות הסוכנויות ורווחיותן.

החברה עוקבת אחר ההלכות ורגולציה חדשה בתחומי פעילותה ו/או בתחומים שיש בהם כדי להשפיע על החברה על מנת לאתר את עקרונות היסוד והכיוונים הכלליים אליהם נעשה ניסיון לחתור מצד בתי המשפט, המחוקק או הרגולטור, על מנת לכלכל את צעדי החברה באופן שיהלום עקרונות וכיוונים אלו, גם אם טרם קיבלו ביטוי קונקרטי בהלכה או רגולציה חדשה. יחד עם זאת, קשה לצפות הלכה / חקיקה / רגולציה חדשה לרבות שינויים בדגשים או בכיוונים של הרשויות הרלבנטיות וכן חוסר ודאות טבעי ביחס להולדתן של אלו. מאחר ומטבע הדברים מדובר בהתרחשות של אירוע עתידי בלתי ידוע ובלתי ודאי הסיכון האמור הינו בר ניהול או הקטנה במידה מועטה.

באור 36 - ניהול סיכונים (המשך)

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

5. סיכונים כלליים (המשך)

ג) גידול בתחרות

עלייה ברמת התחרות בתחומים בהם הקבוצה פועלת, עלולה לפגוע ברווחיות הקבוצה. המפקח, בהסדרה רגולטורית, מוביל מהלכים בעשור האחרון המגבירים את התחרות בתחום חסכון ארוך טווח, מבחינת מידת התחליפיות בין המוצרים, קביעת מוצרים אחידים וברמת ומבנה דמי הניהול.

ד) שינוי בטעמי הציבור

נטיית הציבור לבחור במוצרים התחליפיים או שלא לבצע ביטוח, או בהקשר של מימוש גמלה עשויה להשפיע על הביקוש למוצרי הקבוצה ועל הרווחיות בתחומים השונים.

קשת המוצרים הרחבה שמציעה החברה במרבית תחומי הביטוח ממתנת סיכון זה.

החברה מתמודדת עם הסיכון באמצעות מעקב אחרי טעמי הציבור והתאמת מוצריה בהתאם.

ה) סיכונים משפטיים - תקדימים משפטיים ותובענות ייצוגיות ונגזרות, סמכויות המפקח ופרשנות

חברות הקבוצה חשופות להחלטות שיפוטיות, לרבות בתביעות ייצוגיות ונגזרות, הן המוגשות כנגדה והן כנגד גופים אחרים בענף, אשר יש בהן כדי ליצור לה פוטנציאל חבות לתשלום בסכומים מהותיים, וכן כדי ליצור תקדים משפטי מחייב ביחס לפעילות הקבוצה, לרבות בכל הנוגע לתשלום תביעות ביטוח והגדלת התשלום בגין אשר לא נצפה בעת הנפקת הפוליסות על ידה, ובהתאם להשפיע על פעילותה ו/או על תוצאותיה הכספיות ולהגדיל את התחייבויותיה הביטוחיות.

החשיפה של הקבוצה לתובענות ייצוגיות ונגזרות, כוללת חשיפה הן ביחס למקרים בהם נפתח הליך משפטי בגין, והן למקרים שהחשיפה הפוטנציאלית להגשת תובענה ייצוגית או נגזרת הובאה לידיעת חברות הקבוצה באמצעות גילוי עצמי ו/או באמצעות פניות של לקוחות בדרכים שונות, והן כאלה שלחברות הקבוצה אין לגביהן ידיעה כאמור. בשנים האחרונות קיימת מגמה של גידול הן במספר הבקשות לאישור תובענות ייצוגיות והן במספר התובענות אשר בתי המשפט מאשרים כייצוגיות, להערכת החברה הדבר מושפע, בין היתר, משינוי גישה כללית של בתי המשפט ביחס לתובענות ייצוגיות בכלל ומהמאפיינים הייחודיים שיש לתחום הביטוח, הפנסיה והגמל בפרט. לענין תביעות ייצוגיות, הליכים משפטיים ואחרים לרבות תביעות והליכים הקשורים לסיכוי רגולציה או סיכונים תפעוליים, ראה באור 5.1.1.38 לדוחות הכספיים.

כמו כן הגופים המוסדיים בקבוצה כפופים לקביעות שונות במסגרת חוזרים, הכרעות, עמדות וכיוצא, הניתנות על-ידי הממונה באשר לאופן הפעולה של גופים אלו וכן הם כפופים לביקורות שעורך המפקח מעת לעת. הליכים אלו עלולים להביא לחיוב של הגופים המוסדיים בסכומים מהותיים ו/או להוראה ביחס לאופן פעולה המתייחס לתכניות הביטוח/פנסיה/גמל ששווקו בעבר, באופן שונה מזה שהיווה בסיס לשיווקן על ידי הקבוצה במקור ואשר יש בו כדי להגדיל עלויות של מוצרים אלו, לרבות להטיל עליה עיצומים כספיים. לדרכי התמודדות החברה ראה סעיף ב.5.5 לעיל.

מורכבותה של פעילות הקבוצה והיקפה, ובפרט תוקפם הארוך של הסכמי הביטוח, יוצרים חשיפה מהותית לסיכונים משפטיים העלולים לנבוע מליקויים אפשריים בתהליכים, מסמכים משפטיים, לרבות פוליסות וחוזי ביטוח משנה, מליקויים תפעוליים ביישומם של הסכמים או תהליכים ומשינויים החלים על פני זמן בפרשנות, גם בהתייחס למוצרים שנמכרו לפני שנים ארוכות ובהתאם - האפשרות להקטין את הסיכון הגלום בהתפתחות בפסיקת בתי המשפט, לרבות פסיקת בית המשפט העליון, יישום כללי פרשנות במסגרתם או קביעת נורמות ראויות במסגרת הפסיקה, ביחס למוצרים שנמכרו בעבר, מוגבל מטבעו.

ניהול הסיכונים המשפטיים כרוך במתן יעוץ משפטי שוטף לאורגנים המוסמכים בחברה בנושאים השונים הכרוכים בפעילות החברה, בחינה מתמדת של תהליכי העבודה, המסמכים והטפסים במקומות בהם קיימים באופן טבעי ריבוי מופעים מאותו סוג או ענין ואשר יש בהם ייצוגיות מובנית. כמו כן, החברה בוחנת, ככל האפשר, תביעות והליכים שהוגשו כנגדה, כמו גם תביעות והליכים שלא כנגדה בענפי העיסוק שלה וכן פסיקות בהליכים אלו והיא מנסה להפיק לקחים ביחס לתהליכי העבודה הנוהגים על ידה.

ו) פגיעה במוניטין

מוניטין הקבוצה ושמה הטוב מהווים גורם חשוב בהתקשרות הקבוצה עם לקוחות חדשים ושמירה על לקוחות קיימים. לפגיעה בשמה הטוב של הקבוצה עלולה להיות פגיעה מהותית על עסקי הקבוצה.

באור 36 - ניהול סיכונים (המשך)

ג. פירוט הנכסים וההתחייבויות בחלוקה לביסי הצמדה

ליום 31 בדצמבר 2019						
סה"כ	תלויי תשואה	לא כספיים ואחרים	במטבע חוץ ^(*)	בש"ח צמוד למדד	בש"ח לא צמוד	
אלפי ש"ח						
						נכסים
818,532	-	818,532	-	-	-	נכסים בלתי מוחשיים
29,506	-	29,506	-	-	-	נכסי מיסים נדחים
2,046,859	27	2,046,832	-	-	-	הוצאות רכישה נדחות
1,152,721	-	1,152,721	-	-	-	רכוש קבוע
26,627	-	26,627	-	-	-	השקעות בחברות כלולות
6,899,180	6,899,180	-	-	-	-	נדל"ן להשקעה עבור חוזים תלויי תשואה
839,317	-	839,317	-	-	-	נדל"ן להשקעה אחר
1,037,881	10,567	-	12,286	851,454	163,574	נכסי ביטוח משנה
240,249	23,600	-	12,710	203,939	-	נכסי מיסים שוטפים
1,213,054	804,295	47,519	37,891	-	323,349	חייבים ויתרות חובה
714,038	286,045	-	47,938	315,418	64,637	פרמיות לגבייה
98,208,830	98,208,830	-	-	-	-	השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה
						השקעות פיננסיות אחרות
11,850,557	-	-	643,194	7,154,809	4,052,554	נכסי חוב סחירים
25,480,449	-	-	685,965	24,195,301	599,183	נכסי חוב שאינם סחירים
510,722	-	510,722	-	-	-	מניות
2,608,904	-	2,588,034	20,870	-	-	אחרות
40,450,632	-	3,098,756	1,350,029	31,350,110	4,651,737	סך הכל השקעות פיננסיות אחרות
13,983,926	13,983,926	-	-	-	-	מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה
3,244,777	-	-	354,799	-	2,889,978	מזומנים ושווי מזומנים אחרים
<u>170,906,129</u>	<u>120,216,470</u>	<u>8,059,810</u>	<u>1,815,653</u>	<u>32,720,921</u>	<u>8,093,275</u>	סך הכל נכסים

(*) במקום בו קיימת חשיפה לשערי חליפין היא נובעת בעיקרה מחשיפה לדולר ולאירו או בהצמדה אליהם.

באור 36 - ניהול סיכונים (המשך)

ג. פירוט הנכסים וההתחייבויות בחלוקה לבסיסי הצמדה (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2019						
סה"כ	תלויי תשואה	לא כספיים ואחרים	במטבע חוץ (*)	בש"ח צמוד למדד	בש"ח לא צמוד	
אלפי ש"ח						
5,358,313	-	5,358,313	-	-	-	סך הכל הון התחייבויות
38,616,102	-	-	33,665	37,889,295	693,142	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
119,387,098	119,387,098	-	-	-	-	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה
156,393	-	156,393	-	-	-	התחייבויות מסים נדחים
306,507	142,084	81,817	-	-	82,606	התחייבות בשל הטבות לעובדים, נטו
37,732	-	-	-	37,732	-	התחייבויות בגין מסים שוטפים
1,876,315	149,270	111,100	239,239	492,235	884,471	זכאים ויתרות זכות
5,167,669	145,301	23,567	27,261	86,350	4,885,190	התחייבויות פיננסיות
<u>165,547,816</u>	<u>119,823,753</u>	<u>372,877</u>	<u>300,165</u>	<u>38,505,612</u>	<u>6,545,409</u>	סך הכל התחייבויות
<u>170,906,129</u>	<u>119,823,753</u>	<u>5,731,190</u>	<u>300,165</u>	<u>38,505,612</u>	<u>6,545,409</u>	סך הכל התחייבויות והון
-	392,717	2,328,620	1,515,488	(5,784,691)	1,547,866	סך הכל חשיפה מאזנית
-	-	314,613	(4,582,209)	-	4,267,596	חשיפה לנכסי בסיס באמצעות מכשירים נגזרים במונחי דלתא
<u>-</u>	<u>392,717</u>	<u>2,643,233</u>	<u>(3,066,721)</u>	<u>(5,784,691)</u>	<u>5,815,462</u>	סך הכל חשיפה

* במקום בו קיימת חשיפה לשערי חליפין היא נובעת בעיקרה מחשיפה לדולר ולאירו או בהצמדה אליהם.

באור 36 - ניהול סיכונים (המשך)

ג. פירוט הנכסים וההתחייבויות בחלוקה לביסיס הצמדה (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2018						
סה"כ	תלויי תשואה	לא כספיים ואחרים	במטבע חוץ ^(*)	בש"ח צמוד למדד	בש"ח לא צמוד	
אלפי ש"ח						
נכסים						
804,497	-	804,497	-	-	-	נכסים בלתי מוחשיים
2,106	-	2,106	-	-	-	נכסי מיסים נדחים
2,022,770	33	2,022,737	-	-	-	הוצאות רכישה נדחות
594,487	-	594,487	-	-	-	רכוש קבוע
151,097	-	151,097	-	-	-	השקעות בחברות כלולות
6,230,525	6,230,525	-	-	-	-	נדל"ן להשקעה עבור חוזים תלויי תשואה
691,846	-	691,846	-	-	-	נדל"ן להשקעה אחר
999,443	6,085	-	9,952	820,609	162,797	נכסי ביטוח משנה
251,494	24,051	-	12,458	214,985	-	נכסי מיסים שוטפים
1,794,587	1,442,449	27,926	157,208	865	166,139	חייבים ויתרות חובה
735,878	285,928	-	62,209	323,855	63,886	פרמיות לגבייה
86,245,691	86,245,691	-	-	-	-	השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה
השקעות פיננסיות אחרות						
11,345,221	-	-	1,555,946	5,737,301	4,051,974	נכסי חוב סחירים
24,661,318	-	-	559,121	23,064,002	1,038,195	נכסי חוב שאינם סחירים
883,652	-	883,652	-	-	-	מניות
2,762,813	-	2,721,453	38,162	-	3,198	אחרות
39,653,004	-	3,605,105	2,153,229	28,801,303	5,093,367	סך הכל השקעות פיננסיות
10,564,992	10,564,992	-	-	-	-	מזומנים ושווי מזומנים עבור
2,653,438	-	-	270,767	-	2,382,671	מזומנים ושווי מזומנים אחרים
206,065	-	206,065	-	-	-	נכסים המוחזקים למכירה
<u>153,601,920</u>	<u>104,799,754</u>	<u>8,105,866</u>	<u>2,665,823</u>	<u>30,161,617</u>	<u>7,868,860</u>	סך הכל נכסים

(*) במקום בו קיימת חשיפה לשערי חליפין היא נובעת בעיקרה מחשיפה לדולר ולאירו או בהצמדה אליהם.

באור 36 - ניהול סיכונים (המשך)

ג. פירוט הנכסים וההתחייבויות בחלוקה לבסיסי הצמדה (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2018						
סה"כ	תלויי תשואה	לא כספיים ואחרים	במטבע חוץ (*)	בש"ח צמוד למדד	בש"ח לא צמוד	
אלפי ש"ח						
5,589,463	-	5,589,463	-	-	-	סך הכל הון התחייבויות
35,661,315	-	-	40,073	34,886,465	734,777	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
103,407,760	103,407,760	-	-	-	-	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה
188,291	-	188,291	-	-	-	התחייבויות מסים נדחים
326,331	148,750	94,254	-	-	83,327	התחייבות בשל הטבות לעובדים, נטו
77,121	-	-	-	77,121	-	התחייבויות בגין מסים שוטפים
1,844,399	71,524	118,791	237,517	517,412	899,155	זכאים ויתרות זכות
6,507,240	1,208,777	34,728	146,908	519,201	4,597,626	התחייבויות פיננסיות
148,012,457	104,836,811	436,064	424,498	36,000,199	6,314,885	סך הכל התחייבויות
153,601,920	104,836,811	6,025,527	424,498	36,000,199	6,314,885	סך הכל התחייבויות והון
-	(37,057)	2,080,339	2,241,325	(5,838,582)	1,553,975	סך הכל חשיפה מאזנית
-	-	730,121	(5,303,291)	-	4,573,170	חשיפה לנכסי בסיס באמצעות מכשירים נגזרים במונחי דלתא
-	(37,057)	2,810,460	(3,061,966)	(5,838,582)	6,127,145	סך הכל חשיפה

* במקום בו קיימת חשיפה לשערי חליפין היא נובעת בעיקרה מחשיפה לדולר ולאירו או בהצמדה אליהם.

באור 36 - ניהול סיכונים (המשך)

ד. מידע בדבר השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה

1. פירוט הרכב ההשקעות לפי בסיסי הצמדה

ליום 31 בדצמבר 2019

סה"כ	לא כספיים ואחרים	במטבע חוץ אלפי ש"ח	בש"ח צמוד למדד	בש"ח לא צמוד	נכסים
13,983,926	-	1,144,956	-	12,838,970	מזומנים ושווי מזומנים
74,247,123	36,582,140	5,096,123	18,064,642	14,504,218	נכסים סחירים
31,985,421	15,988,806	5,695,577	7,104,357	3,196,681	נכסים בלתי סחירים
<u>120,216,470</u>	<u>52,570,946</u>	<u>11,936,656</u>	<u>25,168,999</u>	<u>30,539,869</u>	סך הכל הנכסים
-	14,781,266	(33,775,272)	-	18,994,006	חשיפה לנכס הבסיס באמצעות מכשירים נגזרים במונחי דלתא

ליום 31 בדצמבר 2018

סה"כ	לא כספיים ואחרים	במטבע חוץ אלפי ש"ח	בש"ח צמוד למדד	בש"ח לא צמוד	נכסים
10,564,992	-	2,520,825	-	8,044,167	מזומנים ושווי מזומנים
64,963,014	31,090,999	4,878,975	16,824,007	12,169,033	נכסים סחירים
29,271,748	12,613,622	5,019,328	7,816,145	3,822,653	נכסים בלתי סחירים
<u>104,799,754</u>	<u>43,704,621</u>	<u>12,419,128</u>	<u>24,640,152</u>	<u>24,035,853</u>	סך הכל הנכסים
-	12,994,560	(27,017,028)	-	14,022,468	חשיפה לנכס הבסיס באמצעות מכשירים נגזרים במונחי דלתא

2. סיכון אשראי עבור נכסים בארץ

דירוג מקומי *

ליום 31 בדצמבר 2019

סה"כ (**)	לא מדורג	נמוך מ-BBB אלפי ש"ח	BBB עד AA	AA ומעלה	נכסי חוב בארץ
16,688,644	-	-	-	16,688,644	אגרות חוב ממשלתיות
16,356,101	-	6,009	1,691,667	14,658,425	נכסי חוב אחרים - סחירים
10,488,513	2,555,329	1,502	2,754,350	5,177,332	נכסי חוב אחרים - בלתי סחירים
<u>43,533,258</u>	<u>2,555,329</u>	<u>7,511</u>	<u>4,446,017</u>	<u>36,524,401</u>	סך הכל נכסי חוב בארץ
1,525,281	-	-	897,328	627,953	מזה נכסי חוב בדירוג פנימי כולל נכסי חוב בדירוג פנימי
520,351	-	-	405,117	115,234	שדירוגם הופחת על-ידי החברה

(* המקורות לרמת הדירוג בישראל הינן חברות הדירוג "מעלות", "מידרוג" ודרוג פנימי. נתוני חברת מידרוג הועברו לסמלי הדירוג לפי מקדמי המרה מקובלים. כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.

(**) הערך בספרים מהווה קירוב לסיכון האשראי המרבי. לפיכך, טור סה"כ מייצג סיכון אשראי מרבי.

באור 36 - ניהול סיכונים (המשך)

ד. מידע בדבר השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה (המשך)

2. סיכון אשראי עבור נכסים בארץ (המשך)

דירוג מקומי ^(*)					
ליום 31 בדצמבר 2018					
סה"כ ^(**)	לא מדורג	נמוך מ-BBB אלפי ש"ח	BBB עד AA	AA ומעלה	
15,354,761	-	-	-	15,354,761	נכסי חוב בארץ
14,024,548	-	17,117	2,013,015	11,994,416	אגרות חוב ממשלתיות
12,210,882	2,010,365	2,505	3,346,017	6,851,995	נכסי חוב אחרים - סחירים
41,590,191	2,010,365	19,622	5,359,032	34,201,172	נכסי חוב אחרים - בלתי סחירים
2,731,194	-	-	1,110,955	1,620,239	סך הכל נכסי חוב בארץ
638,541	-	-	244,738	393,803	מזה נכסי חוב בדירוג פנימי
					כולל נכסי חוב בדירוג פנימי
					שדירוגם הופחת על-ידי החברה

^(*) המקורות לרמת הדירוג בישראל הינן חברות הדירוג "מעלות", "מידרוג" ודרוג פנימי. נתוני חברת מידרוג הועברו לסמלי הדירוג לפי מקדמי המרה מקובלים. כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.

^(**) הערך בספרים מהווה קירוב לסיכון האשראי המרבי. לפיכך, טור סה"כ מייצג סיכון אשראי מרבי.

3. סיכון אשראי עבור נכסים בחו"ל

דירוג בינלאומי ^(*)					
ליום 31 בדצמבר 2019					
סה"כ ^(**)	לא מדורג	נמוך מ-BBB אלפי ש"ח	BBB	A ומעלה	
8,702,184	3,388,962	2,030,722	3,249,835	32,665	סך הכל נכסי חוב בחו"ל
-	-	-	-	-	מזה נכסי חוב בדירוג פנימי

דירוג בינלאומי ^(*)					
ליום 31 בדצמבר 2018					
סה"כ ^(**)	לא מדורג	נמוך מ-BBB אלפי ש"ח	BBB	A ומעלה	
7,060,012	1,972,066	1,444,955	3,026,293	616,698	סך הכל נכסי חוב בחו"ל
-	-	-	-	-	מזה נכסי חוב בדירוג פנימי

^(*) המקורות לרמת הדירוג בחו"ל הינן חברות הדירוג אשר אושרו על-ידי המפקח S&P, Moody's ו-Fitch. כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.

^(**) הערך בספרים מהווה קירוב לסיכון האשראי המרבי. לפיכך, טור סה"כ מייצג סיכון אשראי מרבי.

באור 36 - ניהול סיכונים (המשך)

ה. גילויים נדרשים לפי IFRS9

הטבלה להלן מציגה את הערך בספרים של הנכסים הפיננסיים העומדים במבחן הקרן והריבית בלבד (לא כולל נכסים שמחזקים למסחר או מנוהלים על בסיס שווי הוגן), לפי רמות דירוג סיכון אשראי. הערך בספרים נמדד בהתאם ל- IAS39 אך לפני הפרשה לירידת ערך.

דירוג מקומי *

ליום 31 בדצמבר 2019

סה"כ	לא מדורג	נמוך מ- BBB אלפי ש"ח	BBB עד AA	AA ומעלה	
3,062,815	-	-	25,432	3,037,383	מזומנים ושווי מזומנים - אחרים
323,589	-	-	323,589	-	השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה
10,530,308	4,068	39	383,855	10,142,346	השקעות פיננסיות אחרות - נכסי חוב סחירים
24,897,382	432,633	10	416,972	24,047,767	השקעות פיננסיות אחרות - נכסי חוב שאינם סחירים

דירוג מקומי *

ליום 31 בדצמבר 2018

סה"כ	לא מדורג	נמוך מ- BBB אלפי ש"ח	BBB עד AA	AA ומעלה	
2,547,436	-	-	21,393	2,526,043	מזומנים ושווי מזומנים - אחרים
912,404	-	-	324,037	588,367	השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה
9,654,977	3,804	3,163	418,366	9,229,644	השקעות פיננסיות אחרות - נכסי חוב סחירים
24,216,755	461,903	-	652,417	23,102,435	השקעות פיננסיות אחרות - נכסי חוב שאינם סחירים

דירוג בינלאומי *

ליום 31 בדצמבר 2019

סה"כ	לא מדורג	נמוך מ- BBB אלפי ש"ח	BBB	A ומעלה	
181,962	-	-	-	181,962	מזומנים ושווי מזומנים - אחרים
530,922	-	78,753	359,143	93,026	השקעות פיננסיות אחרות - נכסי חוב סחירים
583,067	478,473	-	104,594	-	השקעות פיננסיות אחרות - נכסי חוב שאינם סחירים

דירוג בינלאומי *

ליום 31 בדצמבר 2018

סה"כ	לא מדורג	נמוך מ- BBB אלפי ש"ח	BBB	A ומעלה	
106,002	-	-	-	106,002	מזומנים ושווי מזומנים - אחרים
1,358,131	-	427,452	911,286	19,393	השקעות פיננסיות אחרות - נכסי חוב סחירים
444,563	326,155	-	81,686	36,722	השקעות פיננסיות אחרות - נכסי חוב שאינם סחירים

* כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.

באור 36 - ניהול סיכונים (המשך)

ה. גילויים נדרשים לפי IFRS9 (המשך)

הטבלה להלן מציגה השוואה בין השווי ההוגן לערך בספרים של נכסים בקבוצה א' לעיל שאינם בעלי סיכון אשראי נמוך. הערך בספרים נמדד בהתאם ל-IAS39 אך לפני הפרשה לירידת ערך.

ליום 31 בדצמבר 2019		
ערך בספרים	שווי הוגן	
אלפי ש"ח		
49,930	6,746	השקעות פיננסיות אחרות - נכסי חוב שאינם סחירים
ליום 31 בדצמבר 2018		
ערך בספרים	שווי הוגן	
אלפי ש"ח		
50,389	9,733	השקעות פיננסיות אחרות - נכסי חוב שאינם סחירים

באור 37 - יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים

א. כללי

1. החברה נשלטת על ידי חברת אליהו הנפקות בע"מ, חברה בת בבעלות מלאה של אליהו 1959 בע"מ (להלן - "אליהו 1959") המחזיקה בכ-68% מהון המניות של החברה. כפי שנמסר לחברה על ידי אליהו 1959, מר שלמה אליהו הינו בעל השליטה הסופי בחברה ובאליהו 1959. לפרטים נוספים בדבר החזקות בעל השליטה בחברה ראה באור 1.

פרטים ונתונים אודות עסקאות עם בעל השליטה, עם קרוביו או חברות בשליטתו או עסקאות עם צד שלישי שלבעל השליטה יש בהן עניין אישי ("עסקאות בעל שליטה") מובאים בסעיפים ג'-ה' להלן.

2. נכון למועד הדוח מחזיק מר שלמה אליהו, במישרין ובעקיפין, בכ-27% מהון המניות המונפק והנפרע של בנק אגוד לישראל בע"מ ("בנק אגוד") ולכן, החל ממועד רכישת השליטה, עסקאות של החברה ו/או חברות מאוחדות שלה עם בנק אגוד ו/או עם חברות בשליטתו מסווגות כעסקאות אשר לבעל השליטה בחברה עניין אישי בהן. זאת, בנוסף להיותן, החל ממועד כהונתו של מר שלמה אליהו כדירקטור בחברה ובהמשך כיו"ר הדירקטוריון, התקשרויות אשר לנושא משרה בחברה עניין אישי בהן.

על פי הוראות הממונה על ההגבלים העסקיים באישור שניתן על ידו בקשר עם רכישת השליטה, החל ממועד השלמת העסקה לרכישת השליטה, החברה לא תתקשר (במישרין ובעקיפין), בהסכם עם חברות סוחרות אשר בעל השליטה מחזיק בהן 5% ומעלה מהון המניות, במישרין או בעקיפין, לביצוע עסקאות בנכסי עמיתים, אשר התמורה בגינו תשולם מנכסי העמיתים, אלא בדרך של הליך תחרותי המעניק לכל חברה סוחרת הזדמנות שווה להשתתף בו ובתנאים שנקבעו על ידי הממונה על ההגבלים העסקיים.

נכון למועד דוח זה, ההוראה האמורה רלוונטית רק להתקשרות עם בנק אגוד.

פרטים ונתונים ביחס לעסקאות עם בנק אגוד ("צד קשור אחר") מובאים בסעיפים ג' ו-ד' להלן.

3. פרטים ונתונים ביחס להתקשרויות עם חברות כלולות וחברות קשורות מובאים בסעיפים ג', ד', ו' ו-ז' להלן.

לא נכלל בבאור תיאור של עסקאות בעל שליטה ו/או צדדים קשורים אחרים אשר ההתקשרות בגינם בוצעה בטרם הפכו להיות צד קשור. נתונים כספיים בקשר עם עסקאות אלו בתקופת הדוח כלולות בנתונים בסעיפים ג' ו-ד' להלן. יתרות ועסקאות בין החברה לבין צדדים קשורים ובעל עניין אשר בוצעו בעת היותו צד קשור ו/או בעל עניין, ואשר לאחר מכן ובמשך תקופת הדוח לא היה עוד בעל עניין ו/או צד קשור, מתוארות בבאור זה, עקב נתוני תקופת קודמות המצויות במספרי השוואה.

¹ למעט חברה סוחרת שבמועד השלמת העסקה מלוא מניותיה הוחזקו, במישרין או בעקיפין, על ידי החברה, דהיינו, מגדל שוקי הון.

באור 37 - יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים (המשך)

ב. מדיניות החברה בעניין עסקאות זניחות

1. הקבוצה מבצעת או עשויה לבצע עסקאות עם בעל עניין ו/או עסקאות בעל שליטה במהלך העסקים הרגיל שלה, לרבות, אך לא רק, עסקאות מן הסוגים ובעלות המאפיינים כמפורט להלן: רכישת נכסים, שכירות נכסי מקרקעין, רכישה של מוצרים ושירותים באמצעות בעל השליטה, שיתופי פעולה לרבות ביחס להשקעות משותפות וקבלת שירותים פיננסיים או כלכליים. מובהר כי העסקאות האמורות לעיל אינן מהוות רשימה סגורה.

2. כמפורט בסעיף 4 להלן, דירקטוריון החברה אימץ קווים מנחים וכללים לסינוגה של עסקה של מי מחברות הקבוצה בהתאם לקבוע בתקנה 41(א3)(1) לתקנות ניירות ערך (עריכת דוחות כספיים שנתיים), התש"ע-2010 ("נוהל זניחות"). כללים וקווים מנחים אלה משמשים לבחינת היקף הגילוי והדיווח הנדרש על-פי תקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומיידים), התש"ל-1970 ("תקנות הדיווח") על חברות ציבוריות בקשר עם עסקאות עם בעל עניין ו/או בעל השליטה, לרבות לעניין הדיווח בדוח התקופתי (כקבוע בתקנה 22 לתקנות הדיווח).

3. הנתונים הכספיים הכלולים בסעיפים ג' ו-ד' להלן כוללים נתונים כספיים של עסקאות זניחות. פירוט עסקאות בעל שליטה ו/או עם צדדים קשורים אחרים אינו כולל תיאור של עסקאות המסווגות כזניחות בהתאם למבחני הזניחות שקבע הדירקטוריון.

4. ביום 22 במרס 2017 החליטו דירקטוריון מגדל אחזקות ודירקטוריון החברה לעדכן את הקווים המנחים והכללים לסינוגה של עסקה עם בעל עניין ו/או עם בעל השליטה כ"עסקה זניחה". בהתאם להחלטה זו, עסקה כאמור תיחשב כ"עסקה זניחה", אם יתקיימו בה כל התנאים הבאים:

(1) היא איננה עסקה חריגה (כמשמעות המונח בחוק החברות).

(2) בהיעדר שיקולים איכותיים מיוחדים העולים מכלל נסיבות העניין, עסקה תחשב כעסקה זניחה אם יתקיים אחד התנאים המפורטים להלן:

(א) עסקת ביטוח -

1. הסכום הכולל של הפרמיות בגין העסקה, לרבות עסקאות נפרדות שקיימת ביניהן תלות, לא יעלה על 2 מיליון ש"ח (מותאם לעליית מדד המחירים לצרכן מהמדד הידוע בינואר 2017) ויחס הפרמיות לא יעלה על 0.5%.

2. יחס ההתחייבויות בתחום הרלוונטי לא יעלה על 0.5% (לצורך חישוב יחס ההתחייבות, ההתחייבות נשוא האירוע תהיה סכום הביטוח).

(ב) עסקאות ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח, ביטוח בריאות ופיננסים - העסקאות מבוצעות באותם תנאים הניתנים לעובדי הקבוצה.

(ג) התקשרויות אחרות -

1. היקף העסקה בכל עסקה אינו עולה על 5 מיליון ש"ח (בעסקה בתחום השקעות היקף העסקה של בעל השליטה או בעל העניין ייבחן על פי העמלות או דמי הניהול אותם יקבל בעל השליטה/בעל העניין או ישלם, לפי העניין), כשסכום זה מותאם לעליית מדד המחירים לצרכן מהמדד הידוע בינואר 2017

וכן-

2. תוצאות מדידתה למול אמת המידה הרלוונטית (אחת או יותר), כאמור להלן, לא עולה על 0.5%.

אמות המידה הרלוונטיות לבחינת סיווגה של עסקה מסוימת כעסקה זניחה הן:

- במכירה של ביטוח או רכישת ביטוח משנה - יחס פרמיות.
- ברכישת נכס - יחס נכסים.
- במכירת נכס - יחס רווחים, יחס נכסים.
- ברכישת/מכירת מוצרים או שירותים אחרים - יחס הוצאות או יחס הכנסות בגין שירותים, על פי העניין.
- בנטילת התחייבות כספית (כולל נטילת אשראי) - יחס התחייבויות.

באור 37 - יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים (המשך)

ב. מדיניות החברה בעניין עסקאות זניחות (המשך)

לעניין זה:

יחס פרמיות: הפרמיות נשוא האירוע חלקי סך הפרמיות השנתיות במגזר הפעילות הרלוונטי (ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח, ביטוח בריאות, ביטוח כללי) כשהן מחושבות על בסיס 4 הרבעונים האחרונים שפורסמו לגביהם דוחות כספיים סקורים או מבוקרים.

יחס נכסים: היקף הנכסים נשוא האירוע (נכסים נרכשים או נמכרים) חלקי סך הנכסים; היחס יימדד בנפרד ביחס לכספי עמיתים בנייהול הקבוצה וביחס לכספי נוסטרו. במקרה של עסקה משותפת לכספי עמיתים ונוסטרו, ייבדק היחס הרלבנטי בנפרד לגבי כל סוג נכסים בהתאם לגובה הסכום של חלק הנוסטרו/ כספי עמיתים, לפי העניין בעסקה אל מול הסך הכולל של הנכסים, כספי נוסטרו/ כספי עמיתים לפי העניין, לפי הדוח הכספי האחרון הסקור/מבוקר הידוע.

יחס רווחים: הרווחים או ההפסדים המשויכים לאירוע חלקי הרווח או ההפסד השנתי הכולל לתקופה (לרבות שינויים בקרנות הון) הממוצע בשלוש השנים הקלנדריות האחרונות.

יחס

התחייבויות: ההתחייבות נשוא האירוע חלקי סך ההתחייבויות לפי הדוח הכספי האחרון הסקור/מבוקר הידוע.

יחס הון עצמי: הגידול או הקיטון בהון העצמי חלקי ההון העצמי לפי הדוח הכספי האחרון הסקור/מבוקר הידוע.

יחס הכנסות

משירותים: היקף ההכנסות נשוא האירוע חלקי סך ההכנסות השנתיות הממוצעות בשלוש השנים האחרונות שאינן מפרמיות, מחושבות על בסיס 4 הרבעונים האחרונים שפורסמו לגביהם דוחות כספיים סקורים או מבוקרים.

יחס הוצאות

בגין שירותים: היקף ההוצאות נשוא האירוע חלקי הוצאות הנהלה וכלליות השנתיות כשהן מחושבות על בסיס 4 הרבעונים האחרונים שפורסמו לגביהם דוחות כספיים סקורים או מבוקרים.

5. ביחס לעסקאות רב שנתיות, יחושב היקף העסקה לצרכי בחינת הזניחות על בסיס שנתי, כך לדוגמה בעסקת ביטוח למספר שנים, כהיקף העסקה ייחשבו דמי הביטוח השנתיים המשולמים או הנגבים. עסקאות נפרדות אשר קיימת ביניהן תלות, כך שבפועל הינן חלק מאותה התקשרות, יבחנו כעסקה אחת.

6. במקרים בהם, לפי שיקול דעת החברה, כל אמות המידה הכמותיות הנזכרות לעיל אינן רלבנטיות לבחינת זניחותה של עסקה, תיחשב העסקה כזניחה בהתאם לאמת מידה רלבנטית אחרת, שתיקבע על ידי החברה, ובלבד שאמת המידה הרלבנטית המחושבת לעסקה תהיה בשיעור של פחות מ-0.5% וכן שהיקף העסקה לא יעלה על סך של 5 מיליון ש"ח, כשסכום זה צמוד למדד כאמור לעיל.

7. בחינת השיקולים האיכותיים של עסקת בעל השליטה או בעל העניין, עשויה להוביל לסיווג העסקה כעסקה לא זניחה למרות המפורט לעיל. כך למשל ולשם הדוגמה בלבד, עסקת בעל שליטה לא תיחשב בדרך כלל כזניחה אם היא נתפסת כאירוע משמעותי על-ידי הנהלת החברה ומשמשת כבסיס לקבלת החלטות ניהוליות או אם במסגרת עסקת בעל השליטה או בעל העניין, צפוי בעל השליטה או בעל העניין, לפי העניין, לקבל טובות הנאה שיש חשיבות במסירת דיווח עליהם בציבור.

8. עסקה שסווגה על-ידי חברה מוחזקת של החברה תחשב זניחה גם ברמת החברה. עסקה כאמור אשר סווגה על-ידי החברה המוחזקת כלא זניחה תבחן מול אמות המידה הרלבנטיות ברמת החברה.

9. דירקטוריון החברה יבחן את הצורך בעדכון הוראות נוהל זה מעת לעת, בשים לב לעסקאות בעלי השליטה או בעלי העניין, בהן מתקשרת החברה ושינויים בהוראות הדין הרלבנטיות.

באור 37 - יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים (המשך)

ג. יתרות של בעלי עניין וצדדים קשורים

בעלי עניין, צדדים קשורים ואנשי מפתח ניהוליים בחברה ו/או בחברות בהן הם מכהנים כנושאי משרה, לרבות בעל השליטה ו/או קרוביו אשר מכהנים כנושאי משרה, עשויים לרכוש, מידי פעם, חוזי ביטוח, חוזי השקעה או מוצרים פיננסיים אחרים שהונפקו על ידי הקבוצה ו/או נמכרים על ידי חברות הקבוצה וזאת בתנאי שוק ובמהלך העסקים הרגיל. פרטים בדבר עסקאות אלו אינם כלולים בבאור זה.

הרכב

ליום 31 בדצמבר 2019

חברות כלולות	בנק אגוד וצדדים קשורים אחרים ^(*)	קבוצת אליהו	
אלפי ש"ח			
2,024	1	-	חייבים ויתרות חובה
17,860	44,896	-	נכסי חוב ^(**)
-	3,569	-	מניות
-	(7,232)	-	זכאים ויתרות זכות ^(***)
(2,871)	(270)	-	התחייבויות פיננסיות

^(*) יתרת נכסי חוב הגבוהה ביותר במשך השנה של בעל עניין עמדה על סך של 74,393 אלפי ש"ח.

^(**) לפני רכישת השליטה בחברה רכשו החברה וחברות הבנות שלה אגרות חוב ומניות של בנק אגוד והחל ממועד רכישת השליטה בחברה ונכון למועד הדוח הן אינן רוכשות ניירות ערך של בנק אגוד אולם, מעת לעת, הן מוכרות החזקות אלו במסגרת המסחר הרגילה.

ליום 31 בדצמבר 2018

חברות כלולות	בנק אגוד וצדדים קשורים אחרים ^(*)	קבוצת אליהו	
אלפי ש"ח			
963	17	2,526	חייבים ויתרות חובה
23,037	75,705	-	נכסי חוב ^(**)
-	2,331	-	מניות
-	(5,885)	-	זכאים ויתרות זכות ^(***)
(2,798)	(6,246)	-	התחייבויות פיננסיות ^(***)

^(*) יתרת נכסי חוב הגבוהה ביותר במשך השנה של בעל עניין עמדה על סך של 93,637 אלפי ש"ח.

^(**) לפני רכישת השליטה בחברה רכשו החברה וחברות הבנות שלה אגרות חוב ומניות של בנק אגוד והחל ממועד רכישת השליטה בחברה ונכון למועד הדוח הן אינן רוכשות ניירות ערך של בנק אגוד אולם, מעת לעת, הן מוכרות החזקות אלו במסגרת המסחר הרגילה.

^(***) בחודש דצמבר 2018, במסגרת הנפקת אג"ח (סדרה ז') של מגדל גיוס הון, חברה בת של מגדל ביטוח, רכש בנק אגוד כ-5 מיליון ש"ח ע.נ.

באור 37 - יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים (המשך)

ד. עסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019			
חברות כלולות	בנק אגוד וצדדים קשורים אחרים	קבוצת אליהו	
אלפי ש"ח			
-	4,834	678	פרמיות שהתקבלו
9	631	428	תביעות ששולמו
-	636	-	הסכמי הפצה ותפעול
1,686	1,392	-	עמלת סוכן ועמלות אחרות
-	2,790	-	הכנסות מדמי שכירות/ דמי שימוש
518	594	-	הכנסות מדמי ניהול
-	-	847	עלויות העסקה
681	(36,916)	-	אחר
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018			
חברות כלולות	בנק אגוד וצדדים קשורים אחרים	קבוצת אליהו	
אלפי ש"ח			
-	5,098	931	פרמיות שהתקבלו
-	28	-	עמלות והשתתפות ברווחים בביטוח קבוצתי
32	515	164	תביעות ששולמו
-	5,396	-	הסכמי הפצה ותפעול
1,221	728	-	עמלת סוכן ועמלות אחרות
-	2,152	-	הכנסות מדמי שכירות/ דמי שימוש
610	430	-	הכנסות מדמי ניהול
-	-	870	עלויות העסקה
4,518	(39,593)	-	אחר
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017			
חברות כלולות	בנק אגוד וצדדים קשורים אחרים	קבוצת אליהו	
אלפי ש"ח			
-	5,591	408	פרמיות שהתקבלו
-	112	-	עמלות והשתתפות ברווחים בביטוח קבוצתי
-	1,913	229	תביעות ששולמו
-	43	-	הסכמי הפצה ותפעול
671	350	-	עמלת סוכן ועמלות אחרות
-	2,189	-	הכנסות מדמי שכירות/ דמי שימוש
917	753	-	הכנסות מדמי ניהול
-	-	1,042	עלויות העסקה
429	(49,336)	(2)	אחר

באור 37 - יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים (המשך)

ה. תיאור עסקאות בעל שליטה

להלן תיאור של עסקאות בעל שליטה תוך הפרדה של עסקאות חריגות לפי סעיף 270(4) לחוק החברות ועסקאות שאינן חריגות ושאינן לפי סעיף 270(4) לחוק החברות.

עסקאות חריגות עם בעל שליטה

מס' עם החברה	צד להתקשרות	מועד אישור / האורגן מאשר ²	מהות העסקה ועיקריה
1	מר שלמה אליהו	24 בפברואר 2014 - דיווח לדירקטוריון	<p>מר שלמה אליהו מכהן כדירקטור במגדל אחזקות ובחברה מיום 29 באוקטובר 2012 וכיהן כיו"ר דירקטוריון מגדל אחזקות מיום 1 באוקטובר 2013 ועד ליום 18 בפברואר 2015. ביום 24 בפברואר 2014 דיווח מר שלמה אליהו לדירקטוריון מגדל אחזקות ולדירקטוריון החברה כי הוא מוותר על שכר כלשהו בקשר עם כהונתו כיו"ר דירקטוריון מגדל אחזקות וכדירקטור בחברה ולא ידרוש שכר בגין כהונתו שלו.</p> <p>ראה לעניין זה דיווח מיידי של מגדל אחזקות מיום 24 בפברואר 2014, אסמכתא מספר 2014-01-046135.</p> <p>ביום 18 ביוני 2018 מונה מר שלמה אליהו בשנית לכהן כיו"ר דירקטוריון מגדל אחזקות. גם בגין כהונה זו ויתר מר אליהו על קבלת שכר כלשהו והוא אינו זכאי לתמורה כספית או שווה כסף בגין כהונתו כיו"ר דירקטוריון מגדל אחזקות. ראה לעניין זה דיווח מיידי של מגדל אחזקות מיום 28 במאי 2018, אסמכתא מספר 2018-01-043782.</p>
2	מר אליהו אליהו	5 באפריל 2016 וביום 4 פברואר 2019 - אישור האסיפה הכללית של מגדל אחזקות	<p><u>תנאי העסקה מנהל עסקי ביטוח כללי במרחב מרכז</u> - מר אליהו אליהו, אחיו של מר שלמה אליהו, החל לעבוד בחברה ביום 1 בינואר 2013 בתפקיד מנהל עסקי ביטוח כללי במרחב מרכז, בשכר חודשי של 50 אלפי ש"ח ותנאים נלווים ובכלל זה הבראה, חופשה, מחלה, אחזקת רכב, החזר הוצאות, הפרשות סוציאליות, ביטוח אובדן כושר עבודה והפרשות לקרן השתלמות. הגמול הכולל למר אליהו בשנת 2019 עמד על 847 אלפי ש"ח ובשנת 2018 עמד על כ-870 אלפי ש"ח (עלות מעביד ולפני השפעת מס שכר). תנאי העסקה של מר אליהו אליהו אושרו לראשונה בחודש מרס 2013 ולאחר מכן אושרו מחדש בתום כל 3 שנים על ידי האסיפה הכללית, הן ביום 5 באפריל 2016 והן ביום 4 בפברואר 2019. תוקף האישור הנוכחי הינו עד ליום 30 בספטמבר 2020, מועד סיום כהונתו הצפוי של מר אליהו. לפרטים נוספים בדבר תנאי הכהונה של מר אליהו אליהו ראה דיווח מיידי של מגדל אחזקות מיום 28 בדצמבר 2018, אסמכתא מספר 2018-01-127740, בדבר זימון האסיפה הכללית ודיווח מיידי של מגדל אחזקות מיום 4 בפברואר 2019, אסמכתא מספר 2019-01-012390 בדבר תוצאות האסיפה הכללית.</p>
		30 בדצמבר 2016 - אישור אסיפה כללית של מגדל אחזקות	<p><u>מענקי 2017 עד וכולל 2019</u> - אישור מענק שנתי נורמטיבי למר אליהו אליהו, בסך של 200 אלפי ש"ח, בגין כל שנה קלנדרית מהשנים 2017 עד וכולל 2019. בהתאם למדיניות התגמול המעודכנת, יהיה המענק השנתי למר אליהו אליהו מבוסס ביצועים. סכום המענק בכל שנה קלנדרית ייקבע על יסוד המענק הנורמטיבי, בהתאם לציון ביצוע בטווח שבין 70% ל-140%. בציון 100% המענק יהא בסך השווה למענק הנורמטיבי. בציון ביצוע מתחת ל-70%, מר אליהו אליהו אינו זכאי לבונוס. בציון ביצוע של 140% ומעלה, מר אליהו אליהו יהא זכאי למענק מקסימלי של 280 אלפי ש"ח, לשנה. לפרטים נוספים בדבר המענק השנתי והנורמטיבי ראה דיווח מיידי של מגדל אחזקות מיום 22 בדצמבר 2016 (דוח מיידי משלים בדבר זימון אסיפה כללית), אסמכתא מספר 2016-01-142339 וכן דיווח מיידי של מגדל אחזקות בדבר תוצאות האסיפה מיום 1 בינואר 2017 (אסמכתא: 2017-01-000333).</p> <p>בפועל, מר אליהו אליהו לא קיבל מענק שנתי בגין השנים 2019 ו-2018, ובשנת 2017 קיבל מענק בסך של 164 אלפי ש"ח.</p>

² בכל מקום בבאור זה, משמעו מועד אישור האורגן הרלוונטי האחרון בהיבט של דיני החברות וזהות אותו האורגן. עסקאות שאושרו באסיפת בעלי המניות אושרו קודם לכן בועדת הביקורת ובדירקטוריון אותה החברה במקרים בהם נערך עדכון ו/או שינוי להתקשרות קודמת, תיאור מכלול ההתקשרות יהא בתאריך המוקדם מבין השניים.

באור 37 - יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים (המשך)

ה. תיאור עסקאות בעל שליטה (המשך)

מס' צד להתקשרות עם החברה	מועד אישור / האורגן מאשר ¹	מהות העסקה ועיקריה
3 אליהו 1959	3 בפברואר 2016 - אישור האסיפה הכללית של מגדל אחזקות	<p>הסכם לרכישת תיק תביעות שנרכש בביטוח כללי - החברה התקשרה עם אליהו 1959 בע"מ ("אליהו 1959") בהסכם במסגרתו הועבר לאחריותה הבלעדית של החברה תיק תביעות שנרכש בביטוח כללי, הכולל פוליסות שהונפקו על ידי אליהו 1959 עד ליום 31 בדצמבר 2012 ("תיק הביטוח"). במקביל להעברת תיק הביטוח העבירה אליהו 1959 לחברה סכום (במזומן) השווה להערכה האקטוארית של ההתחייבויות הכלולות בתיק הביטוח (המיועד למימון הטיפול בתיק הביטוח) בהתאמות הקבועות בהסכם (ההערכה האקטוארית של החשיפה בגין התביעות שהיו כלולות בתיק הביטוח, נכון ליום 30 ביוני 2015, על פי דוחותיה הכספיים של אליהו 1959, הייתה בסכום של כ-393 מיליון ש"ח), וכן את סכום ההוצאות העקיפות (לעניין אישור לתיקון סכום ההוצאות העקיפות ראה להלן).</p> <p>בתמורה לטיפול בתיק הביטוח תהא החברה זכאית ל-71% מהרווחים שינבעו מתיק הביטוח, ככל שיהיו, אך לא פחות מ-7 מיליון ש"ח (רווח מובטח על ידי אליהו 1959, אשר יועבר כמקדמה במועד השלמת העסקה).</p> <p>במסגרת ההתקשרות וכתנאי לה, נחתם הסכם ביטוח משנה בין החברה לבין SWISS RE ("סוויס"), במסגרתו תעניק סוויס כיסוי ביטוחי לתיק הביטוח המכסה את מלוא התחייבויות הביטוח של החברה ("ביטוח המשנה של סוויס"). בהתאם להסכם ביטוח המשנה של סוויס, סוויס תהא זכאית לפרמיה בסך של כ-11 מיליון ש"ח (אשר תועבר כמקדמה מיד לאחר השלמת העסקה ובהתאם למנגנון שנקבע) וכן (בנוסף על הפרמיה האמורה) ל-29% מהרווחים אשר ינבעו מתיק הביטוח, ככל שינבעו.</p> <p>כמו כן במסגרת ההתקשרות, נקבעו הסדרים ביחס לחובת שיפוי ותשלום של אליהו 1959 במקרה בו סכום ההערכה האקטוארית וביטוח המשנה של סוויס לא יספיקו לכיסוי התביעות וההוצאות בקשר עם תיק הביטוח, כאשר שיפוי כאמור יילקח במסגרת ההתחשבות בין הצדדים. כמו כן, התחייבה אליהו 1959 באופן נפרד לשפות את החברה במקרה בו הסכומים המופקדים בחשבון ההוצאות לא יספיקו לכיסוי ההוצאות העקיפות בקשר עם תיק הביטוח, שיפוי כאמור יקוזז מרווחים שהיו לחברה מתיק הביטוח, ככל שיהיו. בנוסף להתחייבות השיפוי, במועד השלמת העסקה העמידה אליהו 1959 ערבות בנקאית אוטונומית מתאגיד בנקאי ישראלי לטובת החברה, בגובה של 5% מסכום ההערכה האקטוארית ("הערבות הבנקאית") זאת בהתאם לדרישת הממונה, כחלק מהתנאים לאישור ההסכם. בהתאם לאותם תנאים. הערבות הבנקאית נדרשת להיות בתוקף עד לשנת 2020 לכל הפחות, וכאשר סכומה יתעדכן אחת לשנה, בהתאם לסכום הערכת התביעות הכלולות בתיק הביטוח, כמדוח דוחות הכספיים של החברה.</p> <p>כמו כן נקבעו במסגרת ההתקשרות הסדרים שונים לשיפוי במקרים בהם ביטוח המשנה של סוויס אינו חל (כגון מחמת חריגים הקבועים בתנאי ביטוח המשנה של סוויס) ובמקרים של תביעות, דרישות והליכים שונים שנקבעו בין הצדדים, כאשר שיפוי מכוח הסדרים כאמור לא ייכלל במסגרת ההתחשבות. בהתאם לכך, נכון ליום 31 בדצמבר 2019, לא קיימת יתרה כאמור (זאת ביחס להפרשה בסך של 2.5 מלש"ח נכון ליום ה-31 בדצמבר 2018). ראה באור 37.ג. ביום 21 באפריל 2016, לאחר שהתקבל אישור בית המשפט לעסקה, הושלמה העסקה ותיק הביטוח הועבר לאחריותה של החברה.</p> <p>לפרטים נוספים ראו דיווח של מגדל אחזקות בדבר זימון האסיפה הכללית לאישור התקשרות זו מיום 29 בדצמבר 2015, אסמכתא מספר 01-081583-2015, ודיווח בדבר תוצאות האסיפה הכללית מיום 3 בפברואר 2016, אסמכתא מספר 01-022456-2016. כמו כן, דיווח מידי מיום 24 באפריל 2016 בדבר השלמת העסקה, אסמכתא מספר 01-054871-2016.</p> <p>לעניין בקשות לתובענות ייצוגיות שהוגשו, ראה באור 1.38.ב. תביעה מספר 21.</p>
4 באוגוסט 2016 - אישור האסיפה הכללית של מגדל אחזקות		<p>אישור תיקון להסכם רכישת תיק תביעות שנרכש בביטוח כללי בשל טעות שנפלה בנוסח המקורי של ההסכם בנוגע לחישוב סכום ההוצאות העקיפות - עיקר התיקון הינו בנוגע לאופן חישוב סכום ההוצאות העקיפות אשר היה על אליהו 1959 להעביר לחברה במועד השלמת ההסכם, כך שבהתאם לתיקון האמור סכום ההוצאות העקיפות יחושב כ-3% מההערכה האקטוארית המתואמת, לפני ביטוח משנה (במקום 3% מההערכה האקטוארית "המקורית") (קרי ההערכה האקטוארית למועד הקובע, 30 ביוני 2015), לפני ביטוח משנה).</p> <p>בהתאם להערכה האקטוארית המתואמת (נכון למועד ההשלמה, על פי הנתונים ליום 31 במרס 2016), סכום ההוצאות העקיפות בהתאם לתיקון האמור לעיל הסתכם לסך של כ-9.8 מיליון ש"ח.</p> <p>לפרטים נוספים ראו דיווח מידי של מגדל אחזקות בדבר זימון האסיפה הכללית מיום 28 ביוני 2016, אסמכתא מספר 01-068974-2016, ודיווח בדבר תוצאות האסיפה הכללית מיום 4 באוגוסט 2016, אסמכתא מספר 01-097930-2016.</p>

באור 37 - יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים (המשך)

ה. תיאור עסקאות בעל שליטה (המשך)

עסקאות חריגות עם בעל שליטה

מס' עם החברה	צד להתקשרות עם החברה	מועד אישור / האורגן מאשר ¹	מהות העסקה ועיקריה
3	המשך	16 ביוני 2019 - אישור הממונה	ביום 16 ביוני 2019, אישר הממונה, בעקבות פנייה יזומה של מר של שלמה אליהו, לבטל את הערבות הבנקאית, וזאת כנגד העמדת ערבות אישית של מר שלמה אליהו, בהתאם לסכום ולתנאים של הערבות הבנקאית, כמפורט לעיל. כמו כן אישר הממונה, כי ניתן לראות בערבות האישית שהעמיד מר שלמה אליהו במסגרת התחייבויותיו בהסכם, שהינה ערבות שאינה מוגבלת בסכום או זמן, כערבות לצורך עמידה בתנאי לביטול הערבות הבנקאית כאמור לעיל. בהתאם לכך, בוטלה הערבות הבנקאית של אליהו 1959.
4	ישראל אליהו	11 בפברואר 2020; 24 באוקטובר 2019 / האסיפה הכללית; 22 במרס 2017 / דירקטוריון החברה	<p><u>תנאי כהונה</u> - מר ישראל אליהו, בנו של מר שלמה אליהו, מכהן כיו"ר ועדת השקעות נוסטרו של החברה וכיו"ר דירקטוריון מגדל שוקי הון (1965) בע"מ ("שוקי הון") ועד ליום 28 במאי 2018 כיהן גם כדירקטור במגדל אחזקות ובחברה. בגין כהונתו בחברה, מר ישראל אליהו זכאי לגמול שנתי בסך של כ-130 אלפי ש"ח ולגמול השתתפות בשיבות דירקטוריון ו/או ועדותיו בסך של כ-5 אלפי ש"ח לשיבה, הזהים לגמול אותו מקבלים הדירקטורים האחרים, לרבות הדח"צים (לא כולל יו"ר הדירקטוריון). לסכומים האמורים יתווסף מע"מ כדין והם יעודכנו פעם בשנה בהתאם לעליית מדד המחירים לצרכן. כאשר כיהן מר ישראל אליהו כדירקטור במגדל אחזקות ובהחברה, תנאים אלו אושרו בהתאם לתקנה 1ב(3) לתקנות החברות (הקלות בעסקאות עם בעלי עניין), התש"ס-2000 ("תקנות ההקלות"). ראה דיווח מיידי מיום 22 במרס 2017, אסמכתא מספר 01-027750-2017. עם תום תוקפו של אישור זה, ביום 11 בפברואר 2020 אישרה האסיפה הכללית של מגדל אחזקות לחדש את תשלום הגמול למר ישראל אליהו בגין כהונתו כיו"ר ועדת השקעות נוסטרו של החברה, וזאת למשך 3 שנים נוספות, 2020 - 2022 (כולל). הגמול הכולל אשר שולם למר ישראל אליהו בגין כהונתו בהחברה בשנת 2019 עמד על כ-221 אלפי ש"ח (כולל מע"מ). הגמול הכולל אשר שולם למר ישראל אליהו בגין כהונתו במגדל אחזקות ובהחברה בשנת 2018 עמד על כ-245 אלפי ש"ח (כולל מע"מ). לפרטים נוספים ראה דיווח מיידי של מגדל אחזקות מיום 22 במרס 2017, אסמכתא מספר 01-027750-2017; וכן דיווחים מיידיים מיום 31 בדצמבר 2019, אסמכתא מספר 01-116178-2019 ודוח מתקן מאותו יום, אסמכתא מספר 01-116367-2019, דיווח מיידי מיום 4 בפברואר 2020, אסמכתא מספר 01-01-2020-013125 ומיום 11 בפברואר 2020, אסמכתא מספר 01-015150-2020, אודות זימון האסיפה הכללית ואישורה.</p> <p>כמו כן, החל מיום 1 בספטמבר 2019 החל לקבל מר ישראל אליהו גמול גם בגין כהונתו כיו"ר דירקטוריון מגדל שוקי הון, בהיקף משרה של 60%, בסך של 54 אלפי ש"ח לחודש וכן תנאים סוציאליים נלווים כמו חופשה, הבראה, ימי מחלה והפרשות לחיסכון פנסיוני. לפרטים נוספים ראה דיווח מיידי של מגדל אחזקות מיום 19 בספטמבר 2019, אסמכתא מספר 01-097279-2019, ומיום 24 באוקטובר 2019, אסמכתא מספר 01-01-2019-090429, אודות זימון האסיפה הכללית ואישורה.</p>
5	עופר אליהו	30 בדצמבר 2016 - אישור האסיפה הכללית של מגדל אחזקות	<u>תנאי כהונה</u> - מר עופר אליהו, בנו של מר שלמה אליהו, כיהן כמנכ"ל החברה ויו"ר דירקטוריון במקפת וביזומה עד ליום 31 במאי 2018. לפרטים בדבר תנאי העסקה של מר עופר אליהו בתפקידים אלו, ראה סעיף 4.ו. (i.u.) להלן.

באור 37 - יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים (המשך)

ה. תיאור עסקאות בעל שליטה (המשך)

עסקאות חריגות עם בעל שליטה

מס' עם החברה	צד להתקשרות עם החברה	מועד אישור / האורגן מאשר ¹	מהות העסקה ועיקריה
6	בעל השליטה וקרוביו המכהנים כנושאי משרה בחברה	30 בדצמבר 2019 - אישור דירקטוריון החברה לביטוח נושאי משרה	<u>ביטוח נושאי משרה</u> - לפרטים בדבר פוליסת ביטוח נושאי המשרה של החברה ושל חברות מאוחדות, וכן פוליסת ביטוח נושאי משרה של שוקי הון, לרבות לנושאי משרה שהינם בעל השליטה או קרובו, ראה סעיף 4.4 (ז). להלן. הכיסוי הביטוחי האמור לבעל השליטה ו/או קרוביו אושר בהתאם לתקנה 1 לתקנות ההקלות. ראה דיווח מיידי של מגדל אחזקות מיום 31 בדצמבר 2019, אסמכתא מספר 2019-01-116205.
		30 בדצמבר 2016 ו- 11 בפברואר 2020	<u>שיפוי לנושאי משרה שהם בעל השליטה או קרוביו</u> - ביום 30 בדצמבר 2016 וביום 11 בפברואר 2020 אישרה האסיפה הכללית של החברה מתן כתבי שיפוי גם לנושאי משרה שהם בעל השליטה וקרוביו.
		30 בדצמבר 2016 - אישור האסיפה הכללית למתן כתבי שיפוי ולמתן כתבי פטור	<u>מתן כתבי פטור</u> - ביום 30 בדצמבר 2016 אישרה האסיפה הכללית מתן כתבי פטור לנושאי משרה ולדירקטורים, לרבות נושאי משרה שהם בעל השליטה או קרובו, אשר לא היו בידם כתבי פטור באותו המועד, וביום 11 בפברואר 2020 אישרה האסיפה הכללית לחדש את תוקף החלטתה הנ"ל לשלוש שנים נוספות 2020-2022. לפרטים נוספים ראו דיווח מיידי של החברה מיום 22 בדצמבר 2016 בדבר זימון אסיפה כללית (דוח משלים) שעל סדר יומה, בין היתר, אישור מתן כתבי השיפוי והפטור, אסמכתא מספר 2016-01-142339 וכן דיווח מיידי של מגדל אחזקות בדבר תוצאות האסיפה מיום 1 בינואר 2017, אסמכתא מספר 2017-01-000333 וכן דיווחים מיידיים של מגדל אחזקות מיום 31 בדצמבר 2019, אסמכתא מספר 2019-01-116178 ודוח מתקן מאותו יום, אסמכתא מספר 2019-01-116367, דיווח מיידי מיום 4 בפברואר 2020, אסמכתא מספר 2020-01-013125 ומיום 11 בפברואר 2020, אסמכתא מספר 2020-01-015150 בדבר תוצאות האסיפה. לפרטים אודות כתבי שיפוי ופטור לנושאי משרה שהינם בעל השליטה או למי שלבעל השליטה יש בו ענין אישי ראה באור 2.38.ד.

באור 37 יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים (המשך)

1. חברות קשורות

1. בחודש יולי 2008 נחתם הסכם שכירות בין מגדל אחזקות נדל"ן בע"מ ("המשכירה") חברה מאוחדת של החברה, לבין מגדל שוקי הון (שרותי ניהול) בע"מ ("שוקי הון שירותי ניהול"), חברה בת של שוקי הון הנשלטת בידי מגדל אחזקות, הסכם השכירות הינו בגין השכרת בנין המשרדים של המשכירה ברח' סעדיה גאון, 26 בתל-אביב ("בנין המשרדים") לצורך ניהול עסקי קבוצת שוקי הון. בהתאם להסכם, מושכר לשוקי הון שירותי ניהול רוב בניין המשרדים (לאחר שעבר שיפוץ נרחב במימון המשכירה) וזאת לתקופת שכירות בת 10 שנים, שתסתיים בסוף אוקטובר 2017. דמי השכירות החודשיים הם כ-236 אלפי ש"ח בתוספת הצמדה למדד המחירים לצרכן ובתוספת מע"מ כדין. בהסכם נוספה אפשרות להארכת השכירות לתקופה של 7 שנים נוספות ("תקופת השכירות הנוספת"), שתסתיים בסוף אוקטובר 2024. אלא אם תודיע שוקי הון שירותי ניהול על כך שאינה חפצה להאריך את תקופת השכירות, ובמקרה שכזה יהיה על שוקי הון שירותי ניהול לשלם למשכירה תשלום חד פעמי בסך של כ-6,360 אלפי ש"ח, צמוד למדד. בחודש דצמבר 2016 נחתמה תוספת להסכם השכירות לפיה השטח המושכר לשוקי הון הוקטן כך שדמי השכירות החודשיים הם 157 אלפי ש"ח בתוספת הצמדה למדד המחירים לצרכן ובתוספת מע"מ כדין, וזאת רטרואקטיבית מיום 1 בינואר 2015. עוד נקבע בתוספת להסכם כי בתקופת השכירות הנוספת יעלו דמי השכירות בשיעור של 8%. במהלך השנים 2019 ו-2018 חלק מהשטחים הושכרו בשכירות משנה לחברות מוחזקות בקבוצת שוקי הון וכן לצדדים שלישיים.
2. במהלך שנת 2017 הפיצה שוקי הון אגרות חוב (סדרה ו') שהונפקו על ידי מגדל ביטוח גיוס הון ונרשמו בדוחות הכספיים של מגדל גיוס הון ביום 1 בינואר 2018. בגין שירותי ההפצה שולם למגדל שוקי הון על ידי החברה סכום כולל של כ-3,278 אלפי ש"ח.
- במהלך שנת 2018 הפיצה שוקי הון אגרות חוב (סדרה ז') שהונפקו על ידי מגדל ביטוח גיוס הון. בגין שירותי ההפצה שולם למגדל שוקי הון על ידי החברה סכום כולל של כ-2,086 אלפי ש"ח.
- במהלך שנת 2019 הפיצה שוקי הון הרחבת אגרות חוב (סדרה ו') שהונפקו על ידי מגדל ביטוח גיוס הון. בגין שירותי ההפצה שולם למגדל שוקי הון על ידי החברה סכום כולל של כ-731 אלפי ש"ח.
3. לחברה הסכמים עם פמי פרמיום בע"מ ("פמי"), המספקת לה שירותי אסיסטנס הניתנים למבוטחים לפי כתיבי שירות/ריידירים/הרחבות לפוליסה הנמכרים בעיקר במסגרת ביטוח כללי (רכב רכוש, ביטוחי דירה ומשכנתא) וכן למתן שירותים בתחום הבריאות.
- ההתקשרות ביחס למתן השירותים במסגרת ביטוח כללי הסתיימה ביום 31 במרס 2017. ההתקשרות ביחס לכתבי שירות לקולקטיבים בתחום הבריאות תהיה בתוקף עד למועד סיום או חידוש של כל קולקטיב.
- היקף הרכישות מפמי הסתכם בשנת 2019 בכ-7 מיליון ש"ח (לעומת 11 מיליון ש"ח בשנת 2018 וכ-27 מיליון ש"ח בשנת 2017).
- ביום 1 בדצמבר 2012 התקשרה החברה עם אינפומד אתרי רפואה בע"מ ("אינפומד"), בהסכם למתן שירותים בקשר עם כתיבי שירות. אינפומד שהייתה מאוחדת על ידי מגדל בריאות ואיכות חיים ("מגדל בריאות"), חברה בת של מגדל אחזקות נמכרה על ידי מגדל בריאות ביום 3 באוקטובר 2017.
- בחודש דצמבר 2014 נחתם הסכם בין החברה לבין אינפומד, אשר לו צורפה גם בי-וול פתרונות לאיכות חיים בע"מ, חברה בת בבעלות מלאה של אינפומד ("בי-וול"). הסכם זה היווה הסכם מסגרת המאגד את כתיבי השירות בין החברה לאינפומד ובי-וול, קיימים ועתידיים, בכפוף לתנאי ההסכם ("הסכם המסגרת 2014").
- עם מכירתה של אינפומד ביום 1 באוקטובר 2017, רכשה מגדל בריאות את מלוא מניותיה של בי-וול.
- בגין כתיבי שירות שעברו לבי וול מפמי, התעריפים שהוסכמו בין החברה לבין בי-וול פתרונות לאיכות חיים בע"מ, חברה בת בבעלותה המלאה של אינפומד ("בי-וול"), נמוכים מהתעריפים אותם שילמה החברה לפמי עבור אותם שירותים והסכום הכולל שישולם לבי-וול תלוי בהיקף השירותים שירכשו על ידי החברה ובתמחילם.
- בקשר עם העברת השירותים בתחום כתיבי השירות לבי-וול נחתם בחודש נובמבר 2014, בין בי-וול לבין פמי, הסכם שיתוף פעולה ומתן שירותים, לפיו תרכוש בי-וול שירותים מפמי בגין כתיבי השירות של מגדל שהועברו מטיפול פמי לטיפול בי-וול, וכן הוסדר אופן שיתוף הפעולה בין בי-וול לבין פמי ("הסכם השירותים").
- תוקף הסכם השירותים הוא עד ליום 30 במרס 2019, אם כי בי-וול תוכל להביא את הסכם השירותים לסיום במועד מוקדם יותר בהתאם לתנאיו. במקרה של ביטול ההסכם לפני המועד האמור, תשלם בי-וול לפמי פיצוי מוסכם השווה למכפלת מספר החודשים עד אותו המועד ב-30 אלפי ש"ח.
- בשנים 2019, 2018 ו-2017 שילמה בי-וול לפמי, עבור השירותים הנרכשים, סך כולל של כ-3,476 אלפי ש"ח, כ-4,931 אלפי ש"ח וכ-5,441 אלפי ש"ח, בהתאמה.

באור 37 - יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים (המשך)

1. חברות קשורות (המשך)

בחודש יולי 2016 נחתם הסכם מסגרת חדש ("הסכם המסגרת 2016") בין מגדל לבין אינפומד ובי-וול אשר החליף וביטל את ההסכמים הקודמים בין הצדדים. במסגרת הסכם המסגרת 2016 התווספו לתכולתו כתבי שירות נוספים שעברו מפמי (הן ביחס לפרט והן ביחס לקולקטיבים). הסכם המסגרת 2016 הפריד בין כתבי השירות השונים למספר סוגים, בהתאם למועד שבו החלו להינתן בגינם השירותים ו/או סוגם, וביחס לכל סוג כאמור נקבעה תקופת התקשרות נפרדת.

בחודש אוקטובר 2015 נחתם בין החברה לבין בי-וול הסכם למתן שירותים שאינם בגדר כתבי שירות. במסגרת הסכם זה הוסדר מתן שירותים נוספים לחברה: שירותי איסוף מידע רפואי במסגרת ברור תביעות בכל תחומי הביטוח, שירותי מוקד חירום, ניתוחים ושיניים וכן שירותי סילוק תביעות שיניים. ההסכם הינו לתקופה שאינה קצובה, כאשר לכל אחד מהצדדים זכות ביטול בכל עת בכפוף להודעה מראש לצד השני.

בשנים 2019, 2018 ו-2017 שילמה החברה לבי-וול או לאינפומד, לפי העניין, סך של כ-36,290 אלפי ש"ח, כ-37,894 אלפי ש"ח וכ-40,695 אלפי ש"ח, בהתאמה.

2. חברות כלולות

1. לעניין השקעות בחברות כלולות ראה באור 7 השקעה בחברות מוחזקות.
2. (א) בחודש ספטמבר 2016 העמידה מגדל אחזקות נדל"ן בע"מ, חברה בת של החברה, לקניין רמת אביב בע"מ ("רמת אביב") הלוואה בסכום של כ-23 מיליון ש"ח. ההלוואה ניתנה לרמת אביב על ידי בעלי מניותיה בהתאם לשיעור אחזקתם. ההלוואה נשאה ריבית שנתית של 4% ונפרעה מעודפי המזומנים בקניין כפי שהיו מעת לעת. ליום 31 בדצמבר 2018 ההלוואה נפרעה במלואה.
- (ב) בגין ההלוואה שניתנה לרמת אביב נרשמו הכנסות מימון בשנים 2018 ו-2017 של כ-127 אלפי ש"ח וכ-588 אלפי ש"ח, בהתאמה.
3. החברה משלמת עמלות בגין שיווק מוצרי ביטוח ומוצרים פנסיוניים לחברות כלולות נוספות בסכומים שאינם מהותיים.
4. במהלך שנת 2015 נתנה החברה הלוואות לחברות כלולות בחו"ל בסך של כ-20,162 אלפי ש"ח לפירעון עד לתום שנת 2025. יתרת ההלוואות ליום 31 בדצמבר 2019 הינה 17,860 אלפי ש"ח וליום 31 בדצמבר 2018 הינה 23,037 אלפי ש"ח. בגין הלוואות אלו נרשמו הכנסות מימון בשנים 2019, 2018 ו-2017 בסך של כ-753 אלפי ש"ח, כ-4,502 אלפי ש"ח וכ-93 אלפי ש"ח, בהתאמה. הלוואות אלו מוצגות כנכסי חוב שאינם סחירים במסגרת השקעות פיננסיות אחרות.
5. בבעלות החברה נכסי נדל"ן שונים. בחלק מנכסי הנדל"ן האמורים נעשה שימוש עצמי וחלק מנכסי הנדל"ן מושכרים לשימוש חברות הקבוצה, לרבות חברות שאינן בבעלות מלאה של החברה, בסכומים שאינם מהותיים.

באור 37 - יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים (המשך)

ח. תגמול והטבות לאנשי מפתח ניהוליים (לרבות דירקטורים)

חלק מאנשי המפתח הניהוליים בחברה זכאים לשכר, לבונוס, ולהטבות שלא במזומן (כגון רכב, ביטוח רפואי וכדומה).
חלק מאנשי המפתח הניהוליים השתתפו גם בתכנית כתבי האופציה למניות של החברה.

ט. נתונים בדבר תגמול והטבות לאנשי מפתח ניהוליים

1. הטבות לאנשי מפתח ניהוליים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2017		2018		2019	
מס' אנשים	סכום	מס' אנשים	סכום	מס' אנשים	סכום
אלפי ש"ח		אלפי ש"ח		אלפי ש"ח	
6	10,787	7	9,406	8	11,579
6	1,549	7	1,070	8	2,227
6	(30)	5	2	8	1
	<u>12,306</u>		<u>10,478</u>		<u>13,807</u>

הטבות לזמן קצר
הטבות לאחר העסקה
הטבות אחרות לזמן ארוך

2. הטבות לדירקטורים שאינם מועסקים בחברה

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2017		2018		2019	
מס' אנשים	סכום	מס' אנשים	סכום	מס' אנשים	סכום
אלפי ש"ח		אלפי ש"ח		אלפי ש"ח	
11	2,518	9	4,485	11	5,223
	<u>2,518</u>		<u>4,485</u>		<u>5,223</u>

דמי ניהול לדירקטורים שאינם מועסקים בחברה מטעמה

באור 37 - יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים (המשך)

ט. נתונים בדבר תגמול והטבות לאנשי מפתח ניהוליים (המשך)

3. מדיניות התגמול לנושאי המשרה של החברה

(א) מדיניות התגמול גופים מוסדיים לשנים 2017 עד וכולל 2019

המדיניות מתוקפת ומתעדכנת מעת לעת. במהלך השנים 2018-2019 אישרו הדירקטוריונים של החברה ושל הגופים המוסדיים שינויים במדיניות התגמול, זאת לאור הצורך לעדכן את המדיניות בעקבות סוגיות שעלו במהלך יישום המדיניות, כפי שזו אושרה בחודש נובמבר 2017.

מדיניות תגמול גופים מוסדיים הייתה בהתאם לחוזר הממונה על שוק ההון מיום 10 באפריל 2014, חוזר הממונה מיום 7 באוקטובר 2015, מדיניות תגמול בגופים מוסדיים - תיקון, כפי שהיו בתוקף בעת אישור המדיניות (חוזר הממונה המקורי וחוזר מדיניות תגמול המעודכן יקראו להלן ביחד בסעיף זה: "חוזר הממונה") וחוק תגמול לנושאי משרה בתאגידים פיננסיים (אישור מיוחד ואי התרת הוצאה לצרכי מס בשל תגמול חריג), התשע"ו-2016 ("חוק התגמול"). על פי חוזר הממונה, על המוסדות המוסמכים לבחון את המדיניות אחת לשנה ובחינת מדיניות תגמול גופים מוסדיים ועדכונה נעשו כחלק מבחינה זו.

במדיניות תגמול גופים מוסדיים נקבעו הוראות פרטניות לגבי רכיבי השכר של "בעל תפקיד מרכזי" שזוהו ככאלה על-פי חוזר הממונה, והם כוללים, בין היתר את כלל נושאי משרה בגופים המוסדיים על-פי חוק החברות, נושאי משרה שהוגדרו ככאלו על-פי חוזר הממונה, קרובי בעל השליטה, גורמי השקעות וכן בעלי תפקידים שזוהו על-ידי הגופים המוסדיים כבעלי תפקיד מרכזי, ככל שלפעילותו של בעל התפקיד עשויה להיות השפעה משמעותית על פרופיל הסיכון של הגופים המוסדיים או שהוא מנהל של קבוצת עובדים הכפופה לאותם הסדרי תגמול ואשר הרכיב המשתנה בתגמולם, עשוי, במצטבר, לחשוף את הגוף המוסדי או את כספי החוסכים באמצעות אותו גוף מוסדי לסיכון מהותי.

לפירוט מדיניות התגמול של החברה לשנים 2017 עד וכולל 2019 ראה באתר האינטרנט של החברה <https://www.migdal.co.il/He/MigdalTeam/investorsconnecton/Pages/RewardPolicy.aspx>.

מדיניות תגמול גופים מוסדיים הנוכחית החליפה את מדיניות תגמול גופים מוסדיים לשנים 2017 עד וכולל 2019 אשר אושרה בימים 7 בנובמבר 2017 ו-22 בנובמבר 2017 על ידי הדירקטוריונים של הגופים המוסדיים. מדיניות התגמול לשנים 2017 עד וכולל 2019 אושרה לראשונה בימים 21 בנובמבר 2016 ו-24 בנובמבר 2016.

על נושאי המשרה בחברה המכהנים גם כנושאי משרה במגדל אחזקות חלה גם מדיניות התגמול של מגדל אחזקות המותאמת למדיניות התגמול של הגופים המוסדיים.

לפרטים נוספים בדבר מדיניות התגמול של מגדל אחזקות לשנים 2017 עד וכולל 2019 ראה דיווח מיידי של מגדל אחזקות מיום 2 בנובמבר 2017, אסמכתא מספר 2017-01-097540.

(ב) להלן עקרי הנושאים שנקבעו במדיניות תגמול גופים מוסדיים הנוכחית לשנים 2017 עד וכולל 2019:

- קביעת תקרה לעלות השנתית החזויה המקסימלית של יו"ר הדירקטוריון, מנכ"ל ונושא משרה.
- הוראות לגבי הרכיב הקבוע - תקרות שכר חודשי, תנאים נלווים, הצמדה, מענק שנתי מובטח וכו'.
- יחס המכפלה ליו"ר הדירקטוריון בגופים המוסדיים.
- קביעת הוראות לגבי הרכיב משתנה/ מענק שנתי - תקופות המדידה, פריסת הרכיב המשתנה, מרכיבי הרכיב המשתנה (יעדי חברה, יעדים אישיים ורכיב שיקול דעת והערכה כללית) ואופן חישובו, תנאי הסף לתשלום המענק השנתי ורכיבים נדחים שלו, מתן אפשרות להענקת רכיב משתנה גם במקרים שלא התקיימו כל תנאי הסף והיחס בין רכיבי השכר הקבוע לרכיבי השכר המשתנה.
- הסדרי השבה של הרכיב המשתנה בנסיבות שפורטו במדיניות.
- הוראות ביחס לסיום העסקה.

(ג) מדיניות תגמול של הגופים המוסדיים לשנים 2020-2022

ביום 30 בדצמבר 2019 אישר דירקטוריון החברה מדיניות תגמול לשנים 2020-2022, כפי שהמליצה ועדת התגמול של הגופים המוסדיים. במסגרת אישור המדיניות לשנים אלו יישמה החברה את העדכונים שפרסם הממונה ביום 11 ביולי 2019 בחוזר גופים מוסדיים 2019-9-6 "תיקון הוראות החוזר המאוחד חלק 1 שער הממונה 5, פרק 5 שנותרתו "תגמול", אשר עדכן והחליף את חוזר הממונה (להלן: "חוזר התגמול המעודכן"). חוזר התגמול המעודכן פורסם לצורך התאמת הרגולציה של הגופים המוסדיים לאסדרה הרלוונטית שהתגבשה בתחום מאז פרסום חוזר הממונה, ובכלל זה הוראות חוק החברות, הוראות המפקח על הבנקים וחוקיקת חוק תגמול בכירים, וכן לאור הניסיון שהצטבר ברשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון ביחס ליישום הוראות חוזר הממונה ופניות גופים מוסדיים. כמו כן נעשו התאמות ברכיב המענק השנתי על מנת לאפשר את התאמתו, מדי שנה, לתכנית העבודה ועודכנו תנאי הסף למענק השנתי כתוצאה מהמעבר למשטר סולבנסי II, בהתאם להוראות חוזר "משטר כושר פירעון כלכלי של חברת ביטוח מבוסס Solvency II", והתמקדות ביעדים הנוגעים ליחס כושר פירעון של החברה בהתאם לדרישות הדין ויעד התשואה להון. בהתאם לאמור לעיל, גם מדיניות התגמול של מגדל אחזקות לשנים 2020-2022 עודכנה.

באור 37 - יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים (המשך)

ט. נתונים בדבר תגמול והטבות לאנשי מפתח ניהוליים (המשך)

3. מדיניות התגמול לנושאי המשרה של החברה (המשך)

לפירוט מדיניות התגמול של החברה לשנים 2020 עד וכולל 2022 ראה באתר האינטרנט של החברה <https://www.migdal.co.il/about/reward-policy>. לפרטים אודות מדיניות התגמול של מגדל אחזקות, אשר אושרה על ידי האסיפה הכללית ראה דיווח מידי של מגדל אחזקות מיום 31 בדצמבר 2019, אסמכתא מספר 116178-01-2019 ודיווח מתקן מאותו יום, אסמכתא מספר 116367-01-2019, דיווח מידי מיום 4 בפברואר 2020, אסמכתא מספר 013125-01-2020 ומיום 11 בפברואר 2020, אסמכתא מספר 015150-01, אודות אישור האסיפה.

4. בעל עניין - יו"ר דירקטוריון מגדל אחזקות/מנכ"ל החברה

(א) מר ניר גלעד, מנכ"ל מגדל אחזקות ויו"ר דירקטוריון החברה

מר ניר גלעד מכהן כיו"ר דירקטוריון החברה החל מיום 1 במרס 2019, וזאת ב- 90% היקף משרה. ביום 2 ביולי 2019 החל לכהן גם כמ"מ מנכ"ל מגדל אחזקות (עם סיום כהונתו של מר דורון ספיר, כמנכ"ל מגדל אחזקות) וביום 10 באוקטובר 2019 מונה למנכ"ל מגדל אחזקות, וזאת לצד תפקידים נוספים בהם מכהן בקבוצת מגדל, מכוח כהונותיו כאמור.

מר גלעד זכאי לשכר חודשי בסך של 190 אלפי ש"ח, אשר יותאם בתחילת כל שנה קלאנדריית לתקופת ההעסקה בהתאם להוראות חוק התגמול, באופן שההוצאה השנתית החזויה לחברה בגין סך התגמול הכולל למר גלעד לפי העלות הכוללת של כלל רכיבי התגמול לשנה, בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים, תעמוד על 90% מתקרת התגמול על פי חוק התגמול או סך של 2.25 מיליון ש"ח, הגבוה מביניהם ("מגבלת התגמול"), ובכל אופן לא יותר מ-3.5 מיליון ש"ח. שכרו החודשי של מר גלעד, נכון למועד הדוח, ולאחר התאמה הינו בסך של כ-207 אלפי ש"ח. על פי תנאי ההעסקה, בכל מקרה בו עתיד להיות משולם סכום כלשהו אשר בגינו צפויה חריגה ממגבלת התגמול ("הסכום החורג"), לא ישולם הסכום החורג ומגדל אחזקות תהא פטורה מתשלומו. מר גלעד זכאי להפרשות סוציאליות ותנאים נלווים, כגון: קרן השתלמות, ימי חופשה, ימי הבראה וטלפון נייד. בשנת 2019 מגדל אחזקות נשאה בעלות המס הנובעת מ"ההוצאה העודפת" על פי חוק התגמול בסך של כ-73 אלפי ש"ח. הסכם ההעסקה של מר גלעד הנו לתקופה קצובה בת חמש שנים, החל מיום 1 במרס 2019 ועד ליום 29 בפברואר 2024 ("התקופה הקצובה"). בתום התקופה הקצובה יתחדש ההסכם אוטומטית לתקופה בלתי קצובה באותם התנאים. כל צד להסכם רשאי להביאו לידי סיום בכל עת ומכל סיבה בהודעה מוקדמת של שישה חודשים. כל פיצוי בגין סיום ההסכם טרם חלוף התקופה הקצובה כפוף להוראות ההסדר התחיקתי, ובכלל זה חוק התגמול וחוזר התגמול המעודכן וישולם אך וככל שהדבר יתאפשר על פי הוראות אלו.

לפרטים נוספים אודות תנאי הכהונה של מר ניר גלעד, ראה דוח מידי שפורסם על ידי מגדל אחזקות ביום 31 בדצמבר 2019 בדבר זימון אסיפה כללית אשר על סדר יומה, בין היתר, אישור תנאי העסקה למר ניר גלעד, אסמכתא מספר 116178-01-2019 ודוח מתקן מאותו יום, אסמכתא מספר 116367-01-2019, דיווח מידי מיום 4 בפברואר 2020, אסמכתא מספר 013125-01-2020, ומיום 11 בפברואר 2020, אסמכתא מספר 015150-01-2020 בדבר תוצאות האסיפה.

(ב) מר רן עוז, מנכ"ל החברה

ביום 1 בספטמבר 2019 מונה מר רן עוז כמנכ"ל החברה וביום 5 בפברואר 2019 מונה כיו"ר דירקטוריון מגדל מקפת, וזאת לצד תפקידים נוספים בהם מכהן בקבוצת מגדל, מכוח כהונותיו כאמור.

מר עוז זכאי לשכר חודשי בסך של כ-221 אלפי ש"ח. השכר החודשי יותאם בתחילת כל שנה קלאנדריית לתקופת ההעסקה בהתאם להוראות חוק התגמול, באופן שההוצאה השנתית החזויה לחברה בגין סך התגמול הכולל למר עוז לפי העלות הכוללת של כלל רכיבי התגמול לשנה, בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים, תעמוד על תקרת התגמול על פי חוק התגמול או סך של 2.5 מיליון ש"ח, הגבוה מביניהם ("מגבלת התגמול"), ובכל אופן לא יותר מ-3.5 מיליון ש"ח. שכרו החודשי של מר עוז, נכון למועד הדוח, ולאחר התאמה הינו בסך של כ-231 אלפי ש"ח. על פי תנאי ההעסקה, בכל מקרה בו עתיד להיות משולם סכום כלשהו אשר בגינו צפויה חריגה ממגבלת התגמול ("הסכום החורג"), לא ישולם הסכום החורג ומגדל אחזקות תהא פטורה מתשלומו. מר עוז זכאי להפרשות סוציאליות ותנאים נלווים, כגון: קרן השתלמות, ימי חופשה, ימי הבראה וטלפון נייד. בשנת 2019 מגדל אחזקות נשאה בעלות המס הנובעת מ"ההוצאה העודפת" על פי חוק התגמול בסך של כ-91 אלפי ש"ח. הסכם ההעסקה של מר עוז הנו לתקופה בלתי קצובה. כל צד להסכם רשאי להביאו לידי סיום בכל עת ומכל סיבה בהודעה מוקדמת של שישה חודשים. עם סיום העסקתו התחייב מר עוז שלא להתחרות בעסקי הקבוצה ופעילותה במשך 3 חודשים ממועד סיום יחס עובד- מעסיק בפועל. בנוסף, וככל שהדבר יתאפשר בהתאם להסדר התחיקתי, לרבות חוק התגמול, ובכפוף למגבלות הנובעות מהוראות ההסדר התחיקתי, יהיה זכאי מר עוז עם סיום העסקתו לתשלום מענק הסתגלות בשווי של 9 משכורות חודשיות.

באור 37 - יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים (המשך)

ט. נתונים בדבר תגמול והטבות לאנשי מפתח ניהוליים (המשך)

4. בעל עניין - יו"ר דירקטוריון מגדל אחזקות/מנכ"ל החברה (המשך)

ג) מר דורון ספיר, מנכ"ל מגדל אחזקות ומנכ"ל החברה

מר דורון ספיר כיהן כמנכ"ל החברה החל מיום 1 ביוני 2018 ומנכ"ל מגדל אחזקות החל מיום 26 ביוני 2018, זאת לצד תפקידים נוספים בהם כיהן בקבוצת מגדל. יחסי העבודה בינו לבין החברה הסתיימו ביום 1 בינואר 2020, בתום תקופת ההודעה המוקדמת.

שכרו החודשי של מר ספיר עמד על סך של 196.5 אלפי ש"ח והוא הותאם בתחילת כל שנה קלאנדריית לתקופת ההעסקה בהתאם להוראות חוק התגמול, באופן שההוצאה השנתית החזויה לחברה בגין סך התגמול הכולל למר ספיר לפי העלות הכוללת של כלל רכיבי התגמול לשנה, בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים, לא עלתה על תקרת התגמול על פי חוק התגמול או סך של 2.5 מיליון ש"ח, הגבוה מביניהם ("מגבלת התגמול"), ובכל אופן לא יותר מ-3.5 מיליון ש"ח בהתאם. שכרו החודשי של מר ספיר, בשנת 2019, לאחר התאמה כאמור עמד על סך של כ-201 אלפי ש"ח. על פי תנאי ההעסקה, בכל מקרה בו עתיד להיות משולם סכום כלשהו אשר בגינו צפויה חריגה ממגבלת התגמול ("הסכום החורג"), הסכום לא משולם ומגדל אחזקות פטורה מתשלומו. מר ספיר היה זכאי להפרשות סוציאליות ותנאים נלווים, כגון: קרן השתלמות, ימי חופשה, ימי הבראה, טלפון נייד ולרכב מגולם או אחזקת רכב. בשנת 2019 נשאה מגדל אחזקות בעלות המס הנובעת מ"ההוצאה העודפת" על פי חוק התגמול בסך של כ-269 אלפי ש"ח ובשנת 2018 בסך של כ-131 אלפי ש"ח. הסכם ההעסקה של מר ספיר היה לתקופה קצובה בת שנתיים, החל מיום 1 ביוני 2018 ועד ליום 31 במאי 2020 ("התקופה הקצובה"). בתום התקופה הקצובה ההסכם היה אמור להתחדש אוטומטית לתקופה בלתי קצובה באותם התנאים. כל צד להסכם רשאי היה להביאו לידי סיום בכל עת ומכל סיבה בהודעה מוקדמת של שישה חודשים. במקרה של סיום יחסי עבודה בין החברה לבין מר ספיר, שלא ביוזמתו, לפני תום התקופה הקצובה, כפי שהיה בענייננו של מר ספיר, זכאי הוא בהתאם לתנאי ההסכם, בנוסף לפיצויי הפיטורין המגיעים לו על פי דין, לתשלום בשווי 50% מהשכר אשר היה אמור להיות משולם לו בתוספת תנאים סוציאליים ותנאים נלווים לשכר, בתקופה שממועד סיום יחסי העבודה ועד לתום התקופה הקצובה, וזאת בכפוף להוראות ההסדר התחיקתי, לרבות חוק התגמול. בשלב זה, לאור המגבלה הקבועה בסעיף 2 לחוק התגמול, לא התבצע תשלום בשל הפרת ההתחייבות להעסקה לתקופה הקצובה, לפי סעיף זה, עד לסיום בירור העניין.

לפרטים נוספים אודות תנאי העסקתו של מר ספיר, ראה דיווח מידי של מגדל אחזקות מיום 26 בפברואר 2019 מספר אסמכתא 016900-01-2019 ודו"ח מידי מיום 19 בספטמבר 2019, אודות אישור התנאים על ידי האסיפה הכללית, אסמכתא 032443-01-2019.

ד) מר עווד שריג, יו"ר דירקטוריון החברה

מר עווד שריג כיהן כיו"ר דירקטוריון החברה ובתפקידים נוספים בקבוצה החל מיום 1 אפריל 2018 ועד יום 1 במרס 2019. יחסי העבודה בינו לבין החברה הסתיימו ביום 1 בספטמבר 2019, בתום תקופת ההודעה המוקדמת.

תנאי העסקתו של מר שריג כללו שכר חודשי בסך של 187 אלפי ש"ח צמוד מדד (בהתאם, בשנת 2019 שכרו עמד על 189 אלפי ש"ח) וכן להפרשות סוציאליות ותנאים נלווים, כגון: ימי חופשה, ימי הבראה וטלפון נייד. שכרו החודשי של מר שריג בשנת 2019 הינו בסך כ-189 אלפי ש"ח. בשנת 2019 מגדל אחזקות נשאה בעלות המס הנובעת מ"ההוצאה העודפת" על פי חוק התגמול בסך של כ-25 אלפי ש"ח ובשנת 2018 בסך של כ-56 אלפי ש"ח.

מר שריג הועסק בחברה לתקופה בלתי קצובה כאשר כל אחד מהצדדים להסכם העסקה היה רשאי לסיים את ההתקשרות בכל עת ומכל סיבה בהודעה מוקדמת של שישה חודשים מראש.

באור 37 - יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים (המשך)

ט. נתונים בדבר תגמול והטבות לאנשי מפתח ניהוליים (המשך)

4. בעל עניין - יו"ר דירקטוריון מגדל אחזקות/מנכ"ל החברה (המשך)

ה) מר יוחנן דנינו, יו"ר דירקטוריון החברה ומגדל אחזקות

מר יוחנן דנינו מונה כדירקטור במגדל אחזקות ביום 24 בנובמבר 2015 וכיו"ר דירקטוריון החברה ביום 16 בדצמבר 2015 וכיו"ר דירקטוריון החברה ביום 2 בנובמבר 2015.

יחסי העבודה בינו לבין החברה הסתיימו ביום 30 בספטמבר 2018, בתום תקופת ההודעה המוקדמת.

מר דנינו, היה זכאי לדמי ניהול חודשיים בסך כולל של כ- 215 אלפי ש"ח צמוד למדד והכל בכפוף לתקרת שכר כוללת בסך הנמוך מבין 2,583 אלפי ש"ח או 90% מעלות התגמול למנכ"ל החברה. הסכומים ששולמו בקשר עם העסקתו של מר דנינו הוכפפו לחוק התגמול, ולפיכך בכל מקרה בו היתה חריגה מהסכום המקסימלי המותר לתשלום בהתאם לחוק התגמול, לא שולם הסכום החורג וחברה היתה פטורה מתשלום.

בשנת 2018 החברה נשאה בעלות המס הנובעת מ"הוצאה העודפת" על פי חוק התגמול בסך של כ- 36 אלפי ש"ח ובשנת 2017 בסך של כ- 54 אלפי ש"ח.

מר דנינו התחייב להעניק את שירותיו לתקופה בלתי קצובה, כאשר כל אחד מהצדדים להסכם היה רשאי לסיים את ההתקשרות בכל עת ומכל סיבה בהודעה מוקדמת של שישה חודשים מראש. בהתאם, שילמה החברה למר דנינו עבור תקופת ההודעה המוקדמת.

לפרטים נוספים אודות תנאי הכהונה של מר יוחנן דנינו ראה דוח מידי שפורסם על ידי מגדל אחזקות ביום 22 בדצמבר 2016 בדבר זימון אסיפה כללית (דוח משלים) אשר על סדר יומה, בין היתר, אישור תנאי העסקה מעודכנים למר יוחנן דנינו, אסמכתא מספר 01-142339-2016 וכן דיווח מידי של מגדל אחזקות בדבר תוצאות האסיפה מיום 1 בינואר 2017, אסמכתא מספר 01-000333-2017.

ו) מר עופר אליהו, מנכ"ל החברה

מר עופר אליהו כיהן כמנכ"ל החברה החל מיום 11 בפברואר 2014 ועד ליום 30 במאי 2018. מר עופר אליהו, הינו בנו של בעל השליטה בחברה, מר שלמה אליהו.

ביום 30 בדצמבר 2016 אישרה האסיפה הכללית של החברה את עדכון תנאי הכהונה של מר עופר אליהו בתוקף מיום 12 באוקטובר 2016, כמפורט להלן: העלות השנתית המקסימלית של התגמול למר עופר אליהו לא תעלה על 2,865 אלפי ש"ח, צמוד למדד אחת לשנה ("התקרה המוסכמת"). מר עופר אליהו היה רשאי להמיר את ההטבות והתנאים הנלווים הכלולים בהסכם הקודם שנחתם עימו, למעט הטבות שהחורגו מההמרה, לתשלום במסגרת השכר החודשי. לאחר שמר עופר אליהו בחר להמיר ההטבות על פי הסכם קיים, בהתאם לזכותו כאמור לעיל, ושכרו הותאם לתקרה המוסכמת, עמד השכר החודשי של מר עופר אליהו על כ-205 אלפי ש"ח. מר עופר אליהו יהיה רשאי לקטום את הפרשות המעסיק לחסכון פנסיוני עד לתקרת המס ולקבל את ההפרשה במזומן כאשר סכום זה לא הצטרף לשכר החודשי ולא יזכה בהפרשות סוציאליות או בתנאים נלווים. בשנת 2018 החברה נשאה בעלות המס הנובעת מ"הוצאה העודפת" על פי חוק התגמול בסך של כ- 109 אלפי ש"ח ובשנת 2017 בסך של כ- 250 אלפי ש"ח. הגמול הכולל ששולם למר עופר אליהו בשנת 2018 עמד על כ-1,229 אלפי ש"ח (עלות מעביד ולפני השפעת מס שכר).

לפרטים נוספים אודות תנאי הכהונה המעודכנים של מר עופר אליהו ראה דוח מידי שפורסם על ידי מגדל אחזקות ביום 22 בדצמבר 2016, בדבר זימון אסיפה כללית (דוח משלים) אשר על סדר יומה, בין היתר, אישור תנאי העסקה מעודכנים למר עופר אליהו, אסמכתא מספר 01-142339-2016 וכן דיווח מידי של מגדל אחזקות בדבר תוצאות האסיפה מיום 1 בינואר 2017, אסמכתא מספר 01-000333-2017.

באור 37 - יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים (המשך)

ט. נתונים בדבר תגמול והטבות לאנשי מפתח ניהוליים (המשך)

4. בעל עניין - יו"ר דירקטוריון מגדל אחזקות/מנכ"ל החברה (המשך)

(ז) ביטוח נושאי משרה לרבות נושאי משרה שהם בעל השליטה או קרוביו - הדירקטורים ונושאי המשרה בקבוצה, לרבות בעל השליטה וקרוביו המכהנים כנושאי משרה בקבוצה, מנכ"ל החברה ונושאי משרה המכהנים בחברה ובחברות בשליטת החברה, או מבוטחים במסגרת פוליסת ביטוח דירקטורים ונושאי משרה בקבוצה, לתקופה של שניים עשר חודשים, החל מיום 15 בינואר 2020 ועד ליום 14 בינואר 2021. גבולות אחריות של הפוליסה החדשה הם 120 מיליון דולר לאירוע ולתקופה ובפרמיה שנתית שלא תעלה על 680 אלפי דולר ארה"ב. ההשתתפות העצמית של החברה לא תעלה על 200 אלפי דולר לתביעה. הכיסוי הביטוחי האמור אושר בהתאם לתקנה 1ב לתקנות ההקלות. לפרטים ראה דיווח מיידי של מגדל אחזקות מיום 30 בדצמבר 2019, אסמכתא מספר 2019-01-116205.

על פי מדיניות התגמול לשנים 2017-2019 ומדיניות התגמול לשנים 2020-2022, תקרת סכומי ביטוח אחריות נושאי משרה (ביטוח D&O) עבור נושאי המשרה, דירקטורים וחברי ועדות השקעה, לרבות עבור בעל השליטה וקרוביו שיכהנו בחברה ו/או בקבוצת מגדל ביטוח, לא תעלה על סך של 200 מיליון דולר ובפרמיה שנתית שלא תעלה על 1.5 מיליון דולר. סכום זה נקבע על בסיס הערכה לגבי צורך עתידי כאשר היקף הביטוח יקבע כתלות בתנאי השוק, לרבות הפרמיה ביחס לכיסוי הביטוחי ולסיכון. לפרטים נוספים בדבר אישור התקשרות בפוליסות הביטוח הקודמות של החברה ראה דיווחים מיידיים מיום 28 בנובמבר 2018, אסמכתא מספר 2018-01-114783 וכן מימים 27 בינואר ו-24 בפברואר 2015, אסמכתאות מספר 2015-01-020140, ו-2015-01-037816, בהתאמה.

(ח) לפרטים אודות כתבי ויתור וכתבי שיפוי לדירקטורים ולנושאי משרה אחרים בחברה שניתנו על ידה ועל ידי בעלי עניין בחברה (ג'נרלי, בנק לאומי, לאומי אחזקות ריאליות בע"מ (לשעבר-סאל חברה לאחזקות בע"מ) שבבעלות בנק לאומי), ראה באור 2.38.ד.

באור 38 - התחייבויות תלויות והתקשרויות

1. התחייבויות תלויות

א. הליכים משפטיים ואחרים - כללי

סעיפים (ב) עד (ו) (כולל) להלן כוללים פרטים בדבר הליכים משפטיים ואחרים כנגד החברה ו/או חברות מאוחדות. בסעיף (ב) להלן מתוארות בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות לרבות תובענות שהגשתן כתביעה ייצוגית אושרה ("הליכים ייצוגיים"), בסעיף (ג) להלן מתוארים הליכים ייצוגיים שהסתיימו במהלך תקופת הדיווח ועד לתאריך פרסום הדוח, בסעיף (ד) להלן מתוארים הליכים משפטיים אחרים ותובענות מהותיות אחרות ובסעיף (ו) להלן מתוארים הליכים משפטיים נוספים והליכים אחרים, הוראות פיקוח על הביטוח, אירועים והתפתחויות שיש בגינם חשיפה כנגד החברה ו/או חברות מאוחדות שלה.

בשנים האחרונות ניכר גידול משמעותי בהיקף ההליכים הייצוגיים המוגשים נגד החברה ו/או חברות מאוחדות של החברה. זאת, כחלק מגידול כללי של בקשות לאישור תובענות כייצוגיות בכלל, וכחלק מגידול בבקשות מסוג זה כנגד חברות העוסקות בתחומי העיסוק של החברות המאוחדות. מגמה זו מגדילה באופן מהותי את פוטנציאל החשיפה של החברה ו/או החברות המאוחדות להפסדים במקרה של קבלת תביעה ייצוגית כנגד החברה ו/או חברות מאוחדות. ההליכים הייצוגיים, מצויים בשלבים שונים של הבירור המשפטי, החל מהשלב של בירור הבקשה לאישור תובענה כייצוגית ועד שלב שבו תביעה אושרה כייצוגית והיא מתבררת ככזו. חלק מההליכים הייצוגיים מצויים בהליכי ערעור.

ניתן להגיש תובענות ייצוגיות בעילות שונות המפורטות בחוק לעניין זה והן כוללות ביחס למבטח כל ענין שבין החברה לבין לקוח, בין אם התקשרו בעסקה ובין אם לאו. במסגרת החוק נקבעו תהליך ומגבלות בכל נוגע להסדרי פשרה בתובענות ייצוגיות שמקשות על כינון פשרה בתובענות ייצוגיות ובהן, בין היתר, זכות ליועץ המשפטי לממשלה ולגורמים אחרים להגיש התנגדות להסדר הפשרה וכן מינוי בודק ביחס להסדר הפשרה. היקפה של התובענה הייצוגית נקבע עם אישורה והוא תלוי בעילות התביעה שאושרו והסעד שאושר ביחס לעילות אלו.

בהליכים משפטיים או בבקשות לאישור תובענה כייצוגית אשר בהם, להערכת ההנהלה, המתבססת בין היתר על חוות דעת משפטיות שקיבלה, יותר סביר מאשר לא ("more likely than not" - דהיינו הסתברות העולה על 50%) כי טענות התביעה תתקבלנה וההליך יתקבל (או במקרה של בקשה לאישור תובענה כייצוגית, יאשר ביהמ"ש את אישורה כייצוגית), נכללו בדוחות הכספיים הפרשות לכיסוי החשיפה המוערכת על ידי החברה ו/או החברות המאוחדות.

בבקשות לאישור תובענות אשר אושרו כייצוגיות על ידי ביהמ"ש, נכללו בדוחות הכספיים הפרשות לכיסוי החשיפה המוערכת על ידי החברה ו/או החברות המאוחדות, אם, לאור הערכת ההנהלה, המתבססת בין היתר על חוות דעת משפטיות שקיבלה, יותר סביר מאשר לא ("more likely than not") שטענות התביעה במסגרת התביעה לגופה תתקבלנה במסגרת ניהול התובענה כתובענה ייצוגית. במקרה בו אושרה תביעה כייצוגית על ידי ביהמ"ש והוגש ערעור על ידי התובע בו הוא עותר להרחיב את פסק הדין שניתן, נכללו בדוחות הכספיים הפרשות לכיסוי החשיפה המוערכת על ידי החברה ו/או החברות המאוחדות בערעור, אם, לאור הערכת ההנהלה, המתבססת בין היתר על חוות דעת משפטיות שקיבלה, יותר סביר מאשר לא ("more likely than not") שטענות התביעה בערעור תתקבלנה.

במקרה בו, במי מההליכים קיימת נכונות לפשרה, נכללה הפרשה בגובה הנכונות לפשרה, וזאת אף אם מדובר במקרה אשר לפי הפירוט האמור לעיל לא הייתה נכללת הפרשה בדוחות הכספיים אלמלא הפשרה או הנכונות לפשרה. במקרים בהם לפי הפירוט האמור לעיל נדרשת הפרשה בדוחות הכספיים ויש נכונות לפשרה, נכללה הפרשה בדוחות לכיסוי החשיפה המוערכת על ידי החברה ו/או החברות המאוחדות או סכום הנכונות לפשרה, לפי הגובה מביניהם. במקרים בהם אושר הסדר פשרה, נכללה בדוחות הפרשה בגובה הערכת החברה ו/או חברות מאוחדות לעלות הסדר הפשרה.

בהליכים משפטיים (או בבקשות לאישור תובענה) אשר בהם, להערכת ההנהלה, המתבססת בין היתר על חוות דעת משפטיות שקיבלה, לא חל האמור לעיל, וכן בהליכים משפטיים (או בבקשות לאישור תובענה כייצוגית) הנמצאים בשלבים ראשוניים ולא ניתן להעריך את סיכויי התביעה, לא נכללה הפרשה בדוחות הכספיים.

להערכת ההנהלה, המתבססת בין היתר על חוות דעת משפטיות שקיבלה, נכללו בדוחות הכספיים הפרשות נאותות, במקום בו נדרשו הפרשות, לכיסוי החשיפה המוערכת על-ידי החברה ו/או חברות מאוחדות או הפרשה בגובה נכונות החברה ו/או חברות מאוחדות לפשרה, לפי העניין.

ב. הליכים ייצוגיים - בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות אשר אושרו כייצוגיות

להלן פירוט של הבקשות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות אשר אושרו כייצוגיות העומדות ותלויות כנגד החברה ו/או חברות מאוחדות שלה, בסדר כרונולוגי לפי מועד הגשתן:

באור 38 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

1. התחייבויות תלויות (המשך)

ב. הליכים ייצוגיים - בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות אשר אושרו כייצוגיות (המשך)

מס'	תאריך וערכאה ¹	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים ²	הקבוצה ³	פרטים	סכום התביעה ⁴
1	1/2008 מחוזי - ת"א	מבוטח בביטוח חיים נ' החברה וחברות נוספות	גביית מרכיב בפרמיה המכונה "תת-שנתיות" שלא כדין ביחס לרכיבים ו/או כיסויים מסוימים בפוליסה ובסכום החורג מן הסכום המותר. במסגרת הסעדים נכללה בקשה להורות על החזר הסכום שנגבה מחברי הקבוצה כתת שנתיות שלא כדין וכן צו עשה המורה לנתבעות לשנות את דרך פעולתן.	כל מי שנגבה ממנו תשלום בגין רכיב "תת שנתיות" בנסיבות ובסכום החורגים מהמותר.	ביום 29 ביולי 2016 נתן ביהמ"ש החלטה המאשרת את התובענה כייצוגית ביחס לכל מי שנגבה ממנו תשלום בגין תת שנתיות ביחס לרכיב החיסכון בפוליסות מסוג מעורב או ביחס לרכיב גורם פוליסה או ביחס לפוליסות המבטחות בריאות, נכות, מחלות קשות, אובדן כושר עבודה וסיעוד. החברה ויתר החברות הנתבעות הגישו ביום 15 בדצמבר 2016 בקשת רשות ערעור על ההחלטה הנ"ל לביהמ"ש העליון. ביום 2 באפריל 2017 קיבל ביהמ"ש העליון את הבקשה שהגישו החברה ויתר חברות הביטוח לעיכוב ביצוע וקבע כי הדיון בפני ביהמ"ש המחוזי יעוכב עד להכרעה בבקשת רשות הערעור. ביום 31 במאי 2018 קיבל בית המשפט העליון את בקשת רשות הערעור שהגישו החברות על אישור התביעה כתביעה ייצוגית, ובהתאם ביטל את החלטת ביהמ"ש המחוזי על אישור התובענה כייצוגית. ביום 26 ביוני 2018 הוגשה בקשה לדיון נוסף בתיק. במסגרת זו הוגשה גם בקשה של עמותת נציגי ציבור להצטרף לדיון הנוסף כ"דיד בית המשפט". ביום 2 ביולי 2019 קיבל בית המשפט העליון את הבקשה לקיום דיון נוסף בפסק הדין והורה על קיומו בפני הרכב של 7 שופטים. היועץ המשפטי לממשלה התבקש לשקול להתייצב בהליך. בקשת עמותת נציגי הציבור להצטרף להליך כ"דיד בית המשפט" תידון בפני ההרכב. ביום 10 בנובמבר 2019 הודיע היועץ המשפטי לממשלה על התייצבותו בהליך וביום 2 בפברואר 2020 הגיש את עמדתו, לפיה ככל שהפרשנות של המאסדר את הנחיותיו אפשרית לפי כללי הפרשנות המקובלים (לשונית ותכליתית) יינתן לה משקל בכורה, אלא אם מתקיימים שיקולים שונים המחייבים להפחית ממשקל זה (כגון מקרים של חוסר עקביות של המאסדר, השתרשות פרשנות בשוק וכו'). יצוין, כי בתובענה דנון, עמדת המאסדר, כפי שהוגשה בערכאה הדיונית, הייתה כי אין מניעה לגבות את רכיב התת שנתיות ביחס לרכיבי הגבייה.	כ-2,300 מיליון ש"ח, מיוחס לחברה כ-827 מיליון ש"ח.

1 תאריך ההגשה של התובענות והבקשות הינו התאריך של הגשת התובענה והבקשה המקורי והערכאה הינה הערכאה בה הוגש במקור ההליך.

2 הפניות לחוקים הנם בשמם המלא אך ללא שנת חקיקתם.

3 הקבוצה אותה מבקש התובע לייצג, כפי שהתבקש בבקשת האישור שהוגשה לראשונה בהליך, קבוצה אשר מהווה בסיס לאומדן סכום התובענה בכתב התביעה אלא אם צוין אחרת.

4 הסכום אותו העריך התובע בתביעה המקורית. אלא אם צוין אחרת הסכומים נקובים בקירוב.

באור 38 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

1. התחייבויות תלויות (המשך)

ב. הליכים ייצוגיים - בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות אשר אושרו כייצוגיות (המשך)

מס' וערכאה ¹	תאריך	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים ²	הקבוצה ³	פרטים	סכום התביעה ⁴		
2	4/2010 מחוזי - מרכז	מבוטחים בביטוח חיים נ' החברה וחברות ביטוח נוספות	אי החזרת פרמיות לאחר הפסקת ביטוח במהלך החודש, כאשר הפרמיה נגבית מראש בתחילת החודש ו/או החזרת פרמיה בערכים נומינליים (ללא הפרשי הצמדה וריבית). במסגרת הסעדים נכללה בקשה להחזר סכומי הפרמיות העודפות שנגבו ממבוטחים שלא כדין וצו עשה המורה לנתבעות לשנות את דרך פעולתן ולהשיב למבוטחים דמי ביטוח מיום היווצרות הזכות להחזר בצירוף הפרשי הצמדה וריבית.	כל מבוטח של מי מהמשיבות שהפוליסה שלו (למעט פוליסת ביטוח אלמנטר) הופסקה בין אם עקב ביטולה ובין אם עקב קרות מקרה הביטוח.	ביום 23 ביוני 2015 נתן ביהמ"ש החלטה המאשרת את התובענה כייצוגית, ביחס לסעד של השבה של דמי ביטוח שנגבו בגין התקופה שלאחר הפסקת הכיסוי הביטוחי בפוליסות ביטוח (למעט פוליסת ביטוח אלמנטר), הכוללות הוראה הקובעת כי הביטול ייכנס לתוקף באופן מיידי; וביחס למקרים בהם פוליסת הביטוח התבטלה עקב קרות מקרה הביטוח; וכן ביחס לתשלום הפרשי הצמדה וריבית לפי חוק חוזה הביטוח בגין דמי ביטוח שהוחזרו למבוטחים בערך נומינאלי עקב ביטול הפוליסה שלהם או שקיבלו החזר תגמולי ביטוח בערך נומינאלי, בהתאמה, במהלך 7 שנים לפני מועד הגשת הבקשה (18 באפריל 2010) ועד ליום 14 במרס 2012.	כ-225 מיליון ש"ח (לתקופה של 10 שנים).		
					ביום 13 בספטמבר 2016 הוגש לביהמ"ש הסכם פשרה הכולל הוראה לפיה על החברה ויתר המשיבות להעביר לתרומה 80% מסכום ההחזר שימצא על ידי בודק, וכן התייחסות לגבי אופן ההתנהלות בעתיד. תוקפו של הסכם הפשרה מותנה באישור ביהמ"ש. ביום 2 במרס 2017 הגיש היועץ המשפטי לממשלה את עמדתו ביחס להסכם הפשרה בה פרט את הסתייגויותיו ביחס אליו, והחברה הגישה תגובתה ביחס אליה. ביום 14 ביוני 2017 ניתנה החלטת בית משפט למינוי בודק להסכם הפשרה. הבודק טרם השלים את עבודתו.		עם סיום הליך הבדיקה, עתיד הבודק להגיש לבית המשפט את עמדתו ביחס למתווה הבדיקה וביצועה.	

1. התחייבויות תלויות (המשך)

ב. הליכים ייצוגיים - בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות אשר אושרו כייצוגיות (המשך)

מס'	תאריך וערכאה ¹	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים ²	הקבוצה ³	פרטים	סכום התביעה ⁴	
3	4/2011 מחוזי - מרכז	מבוטח בביטוח חיים נ' החברה וחברות ביטוח נוספות	גביית כספים בגין "גורם פוליסה", העולים לעיתים כדי שיעור נכבד מהפרמיה המשולמת, ללא הסכמה חוזית וללא מתן גילוי נאות. הסעדים המבוקשים כוללים תשלום פיצוי/השבה השווה לסכום "גורם פוליסה" שנגבה מחברי הקבוצה בפועל, בצירוף התשואה שנמנעה מהם ביחס לסכום זה ומתן צו עשה המורה לחדול מגבייה של סכומים אלה. התובעים מציינים בבקשת האישור, כי ביום 12 באפריל 2011 אושרה תביעה ייצוגית בעילה זהה לחלוטין כנגד חברת ביטוח אחרת. יצוין, בהתייחס לתביעה זו, כי בעקבות בקשת רשות ערעור שהגישה הנתבעת לביהמ"ש העליון, הורה ביהמ"ש על ביטול החלטת האישור והחזיר את הדיון בבקשת האישור לביהמ"ש המחוזי להמשך בירור התובענה.	כל מי שהוא /או היה מבוטח אצל המשיבות ונגבה ממנו סכום כלשהו כ"דמי ניהול אחרים" /או כ"גורם פוליסה".	ביום 10 ביוני 2015 הוגש לביהמ"ש הסכם הפשרה שבמסגרתו הוסכם על החזר כספי ביחס לעבר אשר יחולק לבעלי פוליסות מסוג "עדיף" /"יותר" של חברי הקבוצה המיוצגת בסכום כולל של 100 מיליון ש"ח, כשחלקה של החברה בו הינו 44.5 מיליון ש"ח. ביחס לעתיד הוסכם על הנחה של 25% מסכום גורם הפוליסה שנגבה בהן בפועל. סה"כ שווי הסכם הפשרה ביחס לכלל הנתבעות, כפי שהוערך על ידן, עומדת על 540 מיליון ש"ח. הסכם הפשרה שהוגש לאישור ביהמ"ש כלל גם הסכמה בנוגע לשכר הטרחה לתובע ובא כוחו בסך של כ-43 מיליון ש"ח בתוספת מע"מ, כשחלקה של מגדל בו הינו 44.5%. הבודק שמונה על ידי ביהמ"ש קבע כי קיים קושי לאשר את הסכם הפשרה במתכונתו הנוכחית. לשיטתו, כדי שהסדר הפשרה יהיה ראוי והוגן יש להגדיל את סך כל ההטבה לחברי הקבוצה ולהקטין את הפער בין חברי הקבוצה שייחונ מההנחה העתידית בגביית גורם הפוליסה לבין חברי הקבוצה שהפוליסות שלהם כבר יסולקו עד יום אישור הסכם הפשרה על ידי ביהמ"ש. בהתאם לכך, המליץ הבודק, כחלופה אפשרית, להחיל את ההסדר לעתיד על השנים 2013 עד 2015.	כ-1,470 מיליון ש"ח (לתקופה של 7 שנים) מתוכם מיוחס לחברה סך של כ-522 מיליון ש"ח. ⁵	
					ביום 26 בפברואר 2016 הוגשה עמדת היועמ"ש ביחס להסדר הפשרה לפיה אין לאשרו במתכונתו הנוכחית. היועמ"ש הצטרף לעיקריה ומסקנותיה של חוות דעת הבודק ביחס להסדר הפשרה והותיר לשיקול דעת ביהמ"ש מהו סכום הפיצוי הראוי בנסיבות אלו בהתאם לנתונים שבפניו. כן צוין בעמדת היועמ"ש, כי קיים קושי ביחס להסדר המוצע המאפשר לחברות הביטוח להמשיך בגבייה עתידית של גורם הפוליסה באופן שימנע בעתיד מחברי הקבוצה לתבוע בעניין זה, אך הותיר גם עניין זה לשיקול דעת ביהמ"ש לאור נסיבות התובענה דנן. כמו כן הביע היועמ"ש את עמדתו לפיה כל ההפחתה בגביית גורם פוליסה בעתיד צריכה להיות מופנית בשלמותה להגדלת רכיב החיסכון בפוליסה וכן התייחס למספר עניינים נוספים שנדרש להסדירם במסגרת הסכם, ככל שיאושר.		
					ביום 21 בנובמבר 2016, נתן ביהמ"ש החלטה הדוחה את הסדר הפשרה ומקבלת באופן חלקי את הבקשה לאישור התובענה כייצוגית וקבע כי למרות שהממונה התיר לחברות הביטוח לכלול בפוליסות ביטוח חיים הסדר המאפשר להם לגבות את גורם הפוליסה, הן לא כללו בפוליסות הביטוח, הסדר חוזי כזה ועל כן אין בסיס משפטי לגביית גורם הפוליסה והעברת הכספים לטובת גורם הפוליסה הקטינה את היקף החסכון שנצבר לטובת המבוטחים. יחד עם זאת, נקבע כי אין מקום לאישור התובענה כייצוגית ביחס לפוליסות ריסק. ביחס לפוליסות משולבות חיסכון, לעומת זאת, נקבע כי קיים בסיס לאישור ניהול התובענה כייצוגית מאחר והעברת הכספים לטובת גורם פוליסה הקטינה את היקף החיסכון שנצבר לטובת המבוטחים.		
					עוד קבע ביהמ"ש, כי הסדר הפשרה אינו הוגן וסביר וזאת מאחר וחלק ההחזר בגין העבר אמנם מבטיח לחברי הקבוצה הטבה בהיקף משמעותי אולם אינו הוגן וסביר בהתחשב בחישובים שערכו גורמי הפיקוח שלפיהם העריך הבודק את סך הכספים שנגבו על ידי הנתבעות בתיק בין השנים 2004 ל-2012 (ועד בכלל) בגין גורם פוליסה כדי סך המגיע לכ-700 מיליון ש"ח ("אומדן הגבייה עפ"י הבודק") וכן חלק ההנחה העתידית במסגרת הסדר הפשרה, אינו עומד גם בדרישות ההרתעה שכן משמעותו היא הכשרה בדיעבד ומכאן ולהבא של גביית עיקר גורם הפוליסה על חשבון רכיב החיסכון. בהתאם, בקשת האישור התקבלה ביחס לגביית גורם פוליסה החל משבע שנים קודם למועד הגשת התובענה (החל מ-21.4.2004) ממבוטחים בפוליסות ביטוח חיים משולבות חיסכון שנערכו בין השנים 2003-1982, אשר החיסכון שנצבר לטובתם נפגע בשל גביית גורם פוליסה. הסעדים הנתבעים שהוגדרו במסגרת אישור התובענה כייצוגית הינם עדכון החיסכון הצבור לטובת המבוטחים בסכום החיסכון הנוסף שהיה נצבר לטובתם אילו לא היה נגבה גורם פוליסה או פיצוי המבוטחים בסכום האמור וכן הפסקת גביית גורם פוליסה מכאן ואילך.		

⁵ בהתאם לכתב התביעה המתוקן שהגיש המבקש לאחר אישור התביעה כייצוגית.

באור 38 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

1. התחייבויות תלויות (המשך)

ב. הליכים ייצוגיים - בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות אשר אושרו כייצוגיות (המשך)

מס'	תאריך וערכאה ¹	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים ²	הקבוצה ³	פרטים	סכום התביעה ⁴
3	המשך				<p>ביום 16 במאי 2017 הגישו החברה ויתר חברות הביטוח הנתבעות בקשת רשות ערעור לביהמ"ש העליון על החלטת ביהמ"ש לעיל. ביום 3 בספטמבר 2018 הגיש היועץ המשפטי לממשלה את עמדתו בתיק. עמדת היועמ"ש תומכת בפסק דינו של בית המשפט המחוזי ומקבלת את הנמקותיו.</p> <p>ביום 6 בפברואר 2019, בדיון שהתקיים, משכו מגדל ויתר חברות הביטוח הנתבעות את בקשת רשות הערעור שהוגשה לבית המשפט העליון, תוך שמירת טענותיהן, והתיק הוחזר לבית המשפט המחוזי לבירור התובענה הייצוגית.</p> <p>ההליך מצוי בשלב בירור התובענה הייצוגית. במסגרת זו, ביום 27 במרס 2019 הגיש התובע כתב תביעה מתוקן בו טען לנזק כולל לכל הענף בסך של כ-1,470 מיליון ש"ח ומתוכו יחס לחברה סך של כ-522 מיליון ש"ח, ביום 27 ביוני 2019 הגישו הנתבעות כתב הגנה וביום 3 בנובמבר 2019 הגיש התובע כתב תשובה. התיק קבוע להגשת תצהירי עדות ראשית.</p>	כ-503 מיליון ש"ח, מתוכם כ-120 מיליון ש"ח ביחס לחברה ⁶ .
4	5/2013 מחוזי - ת"א	מבוטחות בפוליסות ביטוח בריאות נ' החברה וחברות ביטוח נוספות	אי תשלום הפרשי הצמדה וריבית ממועד קרות מקרה הביטוח ולחילופין תשלום הפרשי ריבית בגין תגמולי ביטוח לאחר חלוף 30 ימים ממועד מסירת התביעה ועד למועד התשלום. הסעד המבוקש הינו תשלום הפרשי הצמדה וריבית אשר לא שולמו כדין.	כל (מבוטח, מוטב או צד שלישי) שקיבל במהלך 7 שנים שקדמו להגשת התביעה ו/או יקבל עד למתן פסק דין תגמולי ביטוח, מבלי שצורפה להם ריבית והצמדה כדין.	<p>ביום 30 באוגוסט 2015 נתן ביהמ"ש החלטה לפיה הבקשה לאישור התביעה כייצוגית נדחתה בכל הקשור להפרשי הצמדה, אך התקבלה ביחס לתביעת הריבית החל מחלוף 30 יום ממסירת התביעה לתשלום תגמולי ביטוח (ולא מיום מסירת המסמך האחרון הדרוש למבטח לשם בירור החבות), וזאת ביחס לתקופה של 3 שנים לפני הגשת התביעה ועד למועד מתן ההחלטה האמורה, ולמעט ביחס לתגמולי ביטוח ששולמו על פי פס"ד ("החלטת האישור").</p> <p>ביום 3 באוגוסט 2016 התקיים דיון בבקשת רשות הערעור שהגישו הנתבעות לביהמ"ש העליון, שעיקרה השגה על קביעתו של ביהמ"ש המחוזי בהחלטת האישור, לפיה הסדר פשרה קודם שירתה החברה בתובענה ייצוגית שהוגשה באותה עילה אינו מקים מעשה בית דין החוסם את הגשת בקשת האישור ואינו מקנה לנתבעות הגנה, אשר בסיומו נמחקה בקשת רשות הערעור, בהמלצת ביהמ"ש העליון ובהסכמת הצדדים, תוך שמירת זכותן של החברה ויתר המשיבות לשוב ולהעלות את הטענות מושא בקשת רשות הערעור במסגרת הערעור שיוגש, ככל שיוגש, על פסק הדין הסופי בתביעה הייצוגית.</p> <p>ההליך מצוי בשלב בירור התביעה הייצוגית לגופה בפני ביהמ"ש וקבוע להגשת סיכומים.</p> <p>יצוין, כי הוגשה תביעה ייצוגית נוספת כנגד החברה באותה עילת תביעה ביחס לקבוצת תובעים נוספת המתייחסת לתקופה שלאחר מועד החלטת האישור. ראה לעניין זה תביעה מס' 33 בבאור זה להלן.</p> <p>כמו כן, לעניין תשלום ריבית והפרשי הצמדה עפ"י פס"ד, ראה גם תביעה מס' 21 בבאור זה להלן.</p>	כ-503 מיליון ש"ח, מתוכם כ-120 מיליון ש"ח ביחס לחברה ⁶ .

⁶ לפי כתב התביעה המתוקן שהוגש בהתאם להחלטת האישור.

באור 38 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

1. התחייבויות תלויות (המשך)

ב. הליכים ייצוגיים - בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות אשר אושרו כייצוגיות (המשך)

מס'	תאריך וערכאה ¹	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים ²	הקבוצה ³	פרטים	סכום התביעה ⁴
5	7/2014 מחוזי - מרכז	עמותות וארגונים הפועלים עבור האוכלוסייה המבוגרת נ' מגדל מקפת וכנגד ארבע חברות מנהלות של קרנות פנסיה נוספות	שימוש חסר תום לב בזכות על פי התקנון להעלות את דמי הניהול לשיעור המקסימלי המותר, בעת פרישת העמית לפנסיה וכן אי מתן הודעה מוקדמת לפני הפרישה לפנסיה. הסעדים המבוקשים הינם סעד של חיוב להשיב לפנסיונרים או לקופת הפנסיה את דמי הניהול העודפים שנגבו מהם ו/או שיגבו מהם שלא כדין, לחילופין להשיב לקופת קרן הפנסיה את כל דמי הניהול שנגבו מן הפנסיונרים ולבצע חלוקה צודקת והוגנת של הכספים שנגבו שלא כדין מהפנסיונרים, בין כל עמיתי הפנסיה, לאסור על המשיבות להעלות את דמי הניהול ביחס לכל מבטוח בסמוך לפני יציאתו לפנסיה, לקבוע כי התנאי הקיים בתקנוני הנתבעות המתיר להן להעלות את דמי הניהול מעת לעת הינו (כביכול) תנאי מקפח בחוזה אחיד, וכן להורות על ביטולו או שינויו באופן המסיר את הקיפוח הנטען.	כל עמית בקרן פנסיה חדשה מקיפה של המשיבות שזכאי לקבל פנסיית זקנה ו/או יהיה זכאי לקבל פנסיית זקנה.	ההליך מצוי בבירור הבקשה לאישור התובענה כייצוגית. לבקשת ביהמ"ש, הועברו לרשות שוק ההון מספר שאלות להתייחסות לגבי הנושאים השנויים במחלוקת בתובענה. ביום 4 בספטמבר 2017 הוגשה עמדת הממונה בתיק בה צוין בהתאם לעמדת קרנות הפנסיה כי דמי הניהול לאחר הפרישה אינם דומים במהותם לדמי ניהול מהחיסכון השוטף. בהמלצת בית המשפט הצדדים קיימו הליך גישור בתיק, אשר לא צלח. הצדדים הודיעו כי הם מוותרים על חקירות בתיק, ובהתאם התיק נקבע לסיכומים. ראה גם תובענות מס 10 ו-12 בסעיף זה להלן.	48 מיליון ש"ח "לכל הפחות מבלי שכומתו בשלב זה יתר הסעדים" וכן פיצוי בגין העתיד, לכל הנתבעות.
6	8/2015 מחוזי - ת"א	מבטוח בפוליסת ביטוח חיים נ' החברה	אי תשלום בונוס של השתתפות ברווחים על פי נספח לפוליסת ביטוח המכונה "כפולה" והמרתו בסכום ביטוח נוסף מבלי להודיע על כך למבטוחים; תשלום סכום נמוך בהרבה מהסכום לו זכאים המבטוחים על פי הנספח האמור; אי קביעת שיעור השתתפות של המבטוח ברווחים מידי שנה בחיי הפוליסה וקביעת שיעור אחיד ונמוך באורח בלתי סביר לשיעור השתתפות זה.	כל מי שהתקשר עם החברה ורכש ממנה פוליסת ביטוח חיים שלפיה הוא זכאי לתשלום במזומן של חלקו ברווחי הפוליסה עם הגיעו לגיל 65.	ההליך מצוי בבירור הבקשה לאישור התובענה כייצוגית. ביום 25 ביוני 2017 הורה ביהמ"ש על החלפת תובע ייצוגי, לאחר שהתובע הייצוגי הלך לעולמו. בהמלצת בית המשפט, הצדדים הופנו לגישור והוא נכשל. הוגשו סיכומים בבקשת האישור והצדדים ממתנינים להחלטה בבקשה. ביום 15 ביולי 2019 התקיים דיון נוסף בטרם מתן החלטה בבקשת האישור ובמסגרתו המליץ בית המשפט לצדדים לחזור ולנסות לסיים את ההליך בפשרה. הצדדים קיימו הדברות לפשרה שלא צלחה ועל כן פנו לבית המשפט למתן החלטה.	600 מיליון ש"ח.
7	9/2015 מחוזי - מרכז	מבטוחת בפוליסת סיעוד נ' החברה וחברות אחרות	הפרת תנאי פוליסה עקב נקיטת עמדה פרשנית ביחס לאופן שבו ניתן ניקוד בגין רכיב "שליטה על הסוגרים" בעת בחינת זכאות מבטוחים לקבלת תגמולי ביטוח סיעוד רק מקום בו מצב זה הוא בשל מחלות אורולוגיות או גסטרואנטרולוגיות, בעוד שלפי הטענה יש מקום לתן ניקוד בגין רכיב זה גם אם מדובר באי שליטה תפקודית ואי עמידה בחובות גילוי עובר לרכישת הפוליסה בהקשר זה. הסעדים הנתבעים כוללים חיוב התובעות בפיצוי.	כל מי שהיה מבטוח בביטוח סיעודי ולא קיבל בעת מקרה ביטוח ניקוד מתאים בגין רכיב שליטה על הסוגרים עקב הפרשנות האמורה.	ההליך מצוי בבירור הבקשה לאישור התובענה כייצוגית. בהמלצת בית המשפט הצדדים פנו לגישור בתיק. הגישור בתיק לא צלח. התיק קבוע להגשת סיכומים בכתב בבקשת האישור. הוגשו סיכומים בתיק. הצדדים ממתנינים להחלטה בבקשת האישור.	עשרות ואף מאות מיליוני ש"ח.

באור 38 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

1. התחייבויות תלויות (המשך)

ב. הליכים ייצוגיים - בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות אשר אושרו כייצוגיות (המשך)

מס'	תאריך וערכאה ¹	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים ²	הקבוצה ³	פרטים	סכום התביעה ⁴
8	9/2015 מחוזי - ת"א	עמית פנסיה נ' החברה וחברות מנהלות קרנות פנסיה	טענה לפיה המשיבות משלמות לסוכני ביטוח עמלות הנגזרות מדמי הניהול, באופן שיוצר ניגוד עניינים בפעילות סוכני הביטוח ומביאות את העמית למצב בו הוא משלם דמי ניהול גבוהים מן הראוי. הסעדים הנתבעים הינם סעד הצהרתי לפיו המשיבות חייבות לשנות את ההסדר עם הסוכנים ולהתאימו לחוק, השבת כל דמי הניהול שנגבו ביתר וכל סעד אחר הנראה לביהמ"ש נכון וצודק בנסיבות העניין.	עמיתי קופות הגמל של החברות המנהלות שנגבו מהם דמי ניהול תוך מתן עמלה לסוכנים הנגזרת מגובה דמי הניהול.	ההליך מצוי בבירור הבקשה לאישור התובענה כייצוגית. התובע הגיש בקשת רשות ערעור לבית המשפט העליון בקשר עם בקשתו לגילוי מסמכים שנדחתה. בירור ההליך בבית המשפט המחוזי מעוכב עד לקבלת החלטה בבקשת רשות הערעור. ביום 18 בדצמבר 2019 דחה בית המשפט העליון את בקשת רשות הערעור, למעט בכל הנוגע למסמכים הנוגעים למבקש עצמו. בהתאם, בירור בקשת האישור ימשיך להתנהל בבית המשפט המחוזי. יצוין, כי בינואר 2017 אישרה הכנסת את תיקון 20 לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשע"ד-2017 שקובע כי עמלת הפצה של קופות גמל לא תחושב בזיקה לשיעור דמי הניהול שהחברה המנהלת תגבה מעמית.	2 מיליארד ש"ח ככל הנראה ביחס לכל הנתבעות.
9	9/2015 מחוזי - מרכז	עמיתים בחברה ומגדל מקפת נ' החברה ומגדל מקפת	נזקים שנגרמו עקב מעשיו של סוחר לשעבר בדסק מניות של מגדל שהורשע, על פי הודאתו בעסקת טיעון, בפרשת תרמית של הרצת מניות וביצוע מניפולציות בניירות ערך. הסעדים הנתבעים כוללים פיצוי על הנזק שנגרם לעמיתים בכל דרך שימצא ביהמ"ש לנכון.	כל מעמיתי/לקוחות החברה ו/או מקפת אשר נפגעו מהפעולות הנטענות בין השנים 2006-2011.	בקשה לסילוק על הסף שהגישה מגדל נדחתה. ההליך מצוי בבירור הבקשה לאישור התובענה כייצוגית, לאחר שנכשל הליך גישור בנושא. ביום 14 במרס 2018 הוגשה בקשה מתוקנת לאישור התובענה כייצוגית. ביום 16 בספטמבר 2018 מגדל הגישה תגובה לבקשה המתוקנת בצירוף חוות דעת מומחה. לנוכח המלצת בית המשפט הצדדים הסכימו לקיים הליך גישור נוסף המצוי בעיצומו.	הנזק לעמיתים הוערך בכ-65 מיליון ש"ח.

באור 38 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

1. התחייבויות תלויות (המשך)

ב. הליכים ייצוגיים - בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות אשר אושרו כייצוגיות (המשך)

מס'	תאריך וערכאה ¹	הצדדים	טענות מרכזיות, עליות וסעדים ²	הקבוצה ³	פרטים	סכום התביעה ⁴
10	1/2016 מחוזי - מרכז	עמית הפנסיה נ' מגדל מקפת וחברות מנהלות אחרות	העלאת דמי ניהול לעמיתים מבלי שנשלחה אליהם הודעה, מראש או בדיעבד, על אותה העלאה ואגב כך הפרה של חובת הנאמנות והזהירות, הפרה של חובת הגילוי והדיווח על פי דין. התובע מבקש לבסס את תביעתו, בין היתר, על החלטת ביהמ"ש המחוזי בתל-אביב לאישור תובענה ייצוגית בת"צ 16623-04-12 לוי נגד פסגות. הסעדים המבוקשים הינם: פיצוי ו/או השבה בגובה דמי הניהול שנגבו ביתר, פיצוי בגובה סכום הפסד התשואה של דמי ניהול ששולמו ביתר וסעד כספי של פגיעה באוטונומיה; סעד הצהרתי לפי הפער בין דמי הניהול ששולמו לאחר ההעלאה ללא הודעה לבין דמי הניהול שהיו משולמים אלמלא ההעלאה הם חלק מנכסי העמית וכי הקרן הפרה את הוראות הדין ולחילופין כל סעד אחר שיימצא ביהמ"ש כנכון וצודק בנסיבות העניין.	כל מי שהינו עמית במגדל מקפת אשר דמי הניהול הנגבים ממנו הועלו ללא מתן הודעה וזאת במהלך 7 שנים שקדמו למועד הגשת התובענה ועד למתן פסק דין סופי בה.	ההליך מצוי בבירור הבקשה לאישור התובענה כייצוגית. התיק הועבר לבית הדין האזורי לעבודה בתל אביב. ביום 7 באפריל 2019 הגישו הצדדים בקשה לאישור הסדר פשרה. הכולל תשלום הטבה לעמיתים מתוך סכום הטבה כולל שנקבע בהסכם. ביום 12 ביוני 2019 הורה בית המשפט לתקן את הסדר הפשרה בעניינים מסוימים ולהגיש הסדר מתוקן. יצוין, כי אין בתיקונים הנ"ל כדי לשנות את סכום הפיצוי הכולל שנקבע על ידי הצדדים בהסכם. בהתאם לכך, ביום 29 ביולי 2019 הוגשה בקשה מתוקנת לאישור הסדר הפשרה וביום 8 באוגוסט 2019 הורה בית המשפט, לאחר שמצא כי אין לדחות את הבקשה על הסף, על פרסום הסדר הפשרה והעברתו ליועץ המשפטי לממשלה ולממונה. ביום 20 בינואר 2020 הגיש היועץ המשפטי לממשלה את עמדתו, המתנגדת להיבטים מסויימים ביחס לאופן יישום הסדר הפשרה. הצדדים העבירו את התייחסותם לעמדת היועץ המשפטי לממשלה. ביום 17 במרס 2020 נתן בית המשפט החלטה, במסגרתה קיבל ברובה את עמדת היועץ המשפטי לממשלה, והורה בהתאם על הגשת הסדר פשרה מתוקן ומינוי מומחה מטעם בית המשפט. ראה גם תובענות מס' 5 ו-12 בסעיף זה.	לא הוערך על ידי התובע.

באור 38 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

1. התחייבויות תלויות (המשך)

ב. הליכים ייצוגיים - בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות אשר אושרו כייצוגיות (המשך)

מס'	תאריך וערכאה ¹	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים ²	הקבוצה ³	פרטים	סכום התביעה ⁴
11	1/2016 מחוזי - מרכז	מבוטח נ' החברה	<p>פגיעה בזכויות המבוטחים במסגרת יישום תיקון מס' 3 לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (להלן: "תיקון 3 לחוק קופות הגמל"). זאת, לפי הטענה, מאחר והנתבעת לא נתנה למבוטחים, שברשותם הייתה פוליסה הונית לפני כניסתו לתוקף של תיקון 3 לחוק קופות הגמל, את מקדמי הקצבה אשר היו להם בפוליסה קצבתית קודמת שהייתה ברשותם, אצל הנתבעת או בחברת ביטוח אחרת (להלן: "פוליסה קצבתית מוקדמת").</p> <p>התובע מבקש לבסס את תביעתו בין היתר, על החלטת ביהמ"ש המחוזי מרכז לאישור תובענה ייצוגית בת"צ 48006-03-10 גרניט נגד כלל ביטוח ("תיק גרניט").</p> <p>הסעדים הנתבעים כוללים הוראה לנתבעת להצמיד לפוליסות ההוניות של מבוטחיה את מקדם הקצבה שהיה קיים להם קודם לתיקון 3 לחוק קופות הגמל בפוליסה קצבתית המוקדמת בעלת מקדם הקצבה העדיף; לחילופין, לחייב את הנתבעת לאפשר לתובע וליתר חברי הקבוצה להפריש את מלוא כספי החסכון הפנסיוני, באופן רטרואקטיבי החל ממועד כניסתו לתוקף של תיקון 3 לחוק קופות הגמל וכן מעתה ואילך, לפוליסה הקצבתית המוקדמת; לחילופין, לחייב את הנתבעת לפצות את התובע ואת יתר חברי הקבוצה בגובה הנזק הנתען לזכויותיהם הפנסיוניות של חברי הקבוצה בגובה התעשרותה על חשבון חברי הקבוצה כתוצאה ממדיניותה ה"נ"; וכן לגבי מבוטחים שכבר פרשו מאז 1 בינואר 2008 והחלו לקבל קצבה נמוכה מכפי שהיו זכאים, לפי טענת התובע, על פי המקדם העדיף - להורות לנתבעת להשיב למבוטחים אלה את ההפרש בין הקצבה לה היו זכאים על פי המקדם העדיף, לבין הקצבה שקיבלו בפועל.</p>	<p>כל מי שהייתה בבעלותו, קודם לכניסתו לתוקף של תיקון 3 לחוק קופות הגמל, הן פוליסה הונית של הנתבעת והן פוליסה קצבתית (בין אם של הנתבעת ובין אם של חברת ביטוח אחרת), ואשר בעקבות התיקון הנ"ל לחוק לא קיבל מקדם קצבה בפוליסה ההונית או שקיבל בפוליסה ההונית מקדם קצבה גרוע ממקדם הקצבה בפוליסה הקצבתית הישנה שלו.</p>	<p>ההליך מצוי בברור הבקשה לאישור התובענה כייצוגית. ביום 4 במאי 2017 ניתנה החלטת ביהמ"ש המורה על העברת ההליך לבית הדין לעבודה. ביום 22 באוגוסט נדחתה בקשת רשות ערעור שהגיש התובע על החלטה זו לבית המשפט העליון. בהחלטה מיום 7 בפברואר 2018 דחה בית הדין לעבודה את בקשת התובע לאשר את התביעה כייצוגית על יסוד תיק גרניט וקבע כי יש לבחון התנהלות החברה מול מבוטחיה בנפרד.</p> <p>ביום 4 באפריל 2018 הודיע היועמ"ש, אשר הגיש עמדה בתיק גרניט, כי החליט שלא להתייצב בתיק. התיק בשלב הסיכומים.</p> <p>התובע הגיש בקשה לעיכוב הליכים בתיק עד להכרעה של בית המשפט המחוזי בתיק גרניט. החברה הגישה תגובה ובה התנגדה לבקשת העיכוב הנ"ל.</p> <p>ביום 15 באוגוסט 2018 נתן בית הדין החלטה, לפיה, בשלב זה, לא יעוכבו ההליכים בתיק, והצדדים יגישו את סיכומיהם. ביהמ"ש ציין בהחלטתו כי לאחר הגשת הסיכומים, ככל שטרם תינתן הכרעה בתיק גרניט, הוא ישקול האם לעכב החלטתו עד להכרעה בתיק גרניט.</p>	50 מיליון ש"ח לשנה. נזק מצטבר יהיה מכפלה של הנזק השנתי במספר השנים הרלבנטיות שייקבעו בפסק הדין.

באור 38 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

1. התחייבויות תלויות (המשך)

ב. הליכים ייצוגיים - בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות אשר אושרו כייצוגיות (המשך)

מס'	תאריך וערכאה ¹	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים ²	הקבוצה ³	פרטים	סכום התביעה ⁴
12	1/2016 מחוזי - מרכז	עמותה רשומה הפועלת למען אוכלוסיות חלשות ואנשים בעלי צרכים מיוחדים נ' מגדל מקפת קרנות פנסיה וקופות גמל	גביית דמי ניהול בגין קצבאות נכות ושארים מקרן הפנסיה וזאת מבלי לגלות לעמיתים כי ייגבו מהם דמי ניהול בקשר עם קצבאות אלה ומבלי לגלות כי יגבו בגין קצבאות אלה דמי ניהול בשיעור המקסימלי עם התחלת קבלת קצבת הנכות או השארים. זאת, בעת שמקבלי הקצבאות, אינם יכולים לנייד את יתרת החשבון האישי או את סכום עתודות הקצבאות שהקרן מחזיקה עבורם, תוך ניצול מצוקתם. הסעדים הנתבעים הינם: סעד כספי של השבה לכל אחד ממקבלי קצבאות הנכות את כל דמי הניהול שנגבו מהם ו/או שייגבו מהם שלא כדין ולחילופין להשיב לקרן הפנסיה את כל דמי הניהול שנגבו ו/או שייגבו מהם שלא כדין, לבצע חלוקה צודקת והוגנת של הכספים; לאסור על גביית דמי ניהול מקצבאות נכות ושארים ולחילופין לחייב את המשיבות להפחית את דמי הניהול הנגבים ולקבעם בשיעור ראוי; לחייב את המשיבות להשיב את הפרש למקבלי הקצבאות ו/או לקרן ולחייב את המשיבות לבצע גילוי יזום בקשר עם דמי ניהול מקצבאות אלו וכן לקבוע כי התנאי הקבוע בתקנוני הקרן המתיר להן לקבוע מעת לעת את דמי הניהול באופן חד צדדי הוא תנאי מקפח בחוזה אחיד.	כל מי שמקבל ו/או בעל זכות לקבל קצבת נכות מכל מין וסוג שהוא וכן כל מי שמקבל ו/או בעל זכות לקבל קצבת שארים וכן כל עמית פעיל ו/או מבוטח ו/או חבר בקרן פנסיה חדשה שנמנית על הנתבעות והוא ניזוק כתוצאה מגביית דמי ניהול בקשר עם קצבאות נכות ושארים.	ביום 29 בינואר 2018 ניתנה החלטת ביהמ"ש המורה על העברת ההליך לבית הדין האזורי לעבודה בתל אביב. ההליך מצוי בברור הבקשה לאישור התובענה כייצוגית. ביום 28 בדצמבר 2019 אישר בית המשפט הסדר דיוני של הצדדים, לפיו לא תבוצע פנייה לממונה ולא יערכו חקירות. בהתאם, התיק נקבע לסיכומים. ראה גם תובענות מס 5 ו-10 בסעיף זה לעיל.	התובעת לא העריכה בבקשת האישור את סכום התביעה הכולל לקבוצה נוכח הצורך בקבלת נתונים, אך במסגרת חוות דעת אקטוארית שצורפה לבקשת האישור, העריכה כי מדובר בסכום גבוה, לכל הפחות 500 מיליון ש"ח.
13	5/2016 מחוזי - מרכז	מבוטחים נ' החברה	טענות לפיהן החברה מחלקת את כספי הפרמיות המתקבלים אצלה באופן שרירותי בניגוד להוראות שמתקבלות אצלה, ובניגוד להסכמים ולהוראות הדין; שהחברה מעבירה חלק מהכספים שנגבו ביתר לתכנית ביטוח אחרת שהמבוטח כלל לא ביקש; שהחברה גובה פרמיה מהמבוטחים עבור סיכונים שלא קיימים ועושה תיקונים רטרואקטיביים בדוחות שהיא מוציאה תוך הטעיית המבוטחים וכי החברה נמנעת מלהכניס מנגנוני בדיקה שיכולים להתריע על טעויות אפשרויות וימנעו גביה בלתי חוקית. הסעדים העיקריים הנתבעים הינם: (א) לפצות את חברי הקבוצה בגין הנזקים הממוניים והלא ממוניים שנגרמו להם; (ב) לחייב את החברה להתאים את הפרמיות שהיא גובה למה שצריך היה לגבות ולאכופ על החברה את תיקון הדוחות; (ג) לחייב את החברה להשיב פרמיות שקיבלה ללא זכות שבדין ושעולות על המוסכם, וכן להשיב רווחים שהפיקה ודמי ניהול על כספים שגבתה ביתר; (ד) להצהיר כי החברה גבתה כספים שלא כדין ועליה לפעול לשנות את המצב הקיים; (ה) ליתן צו עשה בדבר שינוי נהלי עבודה ומערכות ובאשר לניסוח פוליסות.	(א) כל בעלי פוליסה ו/או המבוטחים ו/או המוטבים בביטוח חיים ששילמו פרמיה גבוהה מזו שהובטחה להם בפוליסה, בין אם הפרמיה נקבעת ביחס לשכר המבוטח ובין אם הפרמיה נקבעת בסכום קבוע. (ב) כל המבוטחים בביטוח חיים אשר הכספים שהועברו חולקו שלא בהתאם להסכם ולחלוקה שחילק המעביד, ובכלל זה בין הקופות הפנימיות השונות. (ג) כל המבוטחים אשר בדוחות השנתיים שלהם שונתה יתרת הפתיחה (לרבות בדרך של "יתרת פתיחה עדכנית") מבלי שנמסר להם גילוי מלא ומפורט על השינוי ועל נימוקיו. (ד) כל מבוטח שכספים שהופקדו בעבורו הועברו לביטוח חדש שנפתח ללא הסכמתו. (ה) כל מבוטח אשר הפרמיה שנגבתה ממנו או חלקה אינם מטיבים את מצבו של המבוטח ו/או מניבים כל פיצוי נוסף בהינתן מקרה הביטוח.	לא הוערך על ידי התובע. בהמלצת בית המשפט, הצדדים מנהלים הליך גישור בפלוגתאות מוסכמות.	

באור 38 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

1. התחייבויות תלויות (המשך)

ב. הליכים ייצוגיים - בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות אשר אושרו כייצוגיות (המשך)

מס'	תאריך וערכאה ¹	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים ²	הקבוצה ³	פרטים	סכום התביעה ⁴
14	10/2016 בית הדין האזורי לעבודה - ירושלים	מבוטח עמית בקרן השתלמות נ' מגדל מקפת	טענה לגביית הוצאות ניהול השקעה ללא הוראה חוזית בתקנון בנושא. הסעד המבוקש הוא השבה של כל הוצאות ניהול ההשקעה/עמלות שנגבו מחברי הקבוצה במהלך שבע שנים מלפני מועד הגשת התביעה, בצירוף ריבית שקלית כחוק וכן להורות למגדל מקפת להימנע מלנכות מחשבונותיהם של חברי הקבוצה סכומים כלשהם בגין הוצאות ניהול השקעות/עמלות.	כל עמית בקרן "מגדל השתלמות" (בשמה זה ובשמותיה הקודמים, ולרבות כל הקרנות שמוזגו לתוכה) בהווה ובשבע השנים שקדמו למועד הגשת הבקשה.	ההליך מצוי בבירור הבקשה לאישור התובענה כייצוגית. ביום 13 במאי 2018 הגישה רשות שוק ההון עמדתה בתיק המציינת כי הגופים המוסדיים רשאים לגבות הוצאות ישירות מהעמיתים גם אם הדבר אינו מצוין באופן מפורש בתקנון הגוף המוסדי ובלבד שבוצע בהתאם לתקנות. ההליך מצוי בשלב הגשת הסיכומים.	כ-94 מיליון ש"ח.
					יצוין, כי ביום 31 במאי 2019 אישר בית המשפט המחוזי בקשה לתביעה ייצוגית המתנהלת כנגד חברות ביטוח אחרות בעניין גביית הוצאות ישירות בפוליסות ביטוח פרט, וזאת, בין היתר, על יסוד הקביעה כי הפוליסות מהוות הסדר ממצה בכל הנוגע לסכומים שהחברות רשאיות לגבות מהמבוטחים ושתיקת הפוליסות בעניין זה מהווה הסדר שלילי ולא לאקונה ("החלטת האישור").	
					על החלטת האישור הגישו המבקשות באותו הליך בקשת רשות ערעור לבית המשפט העליון, אשר הורה על הגשת תשובה בבקשה וכן הורה ליועץ המשפטי לממשלה להגיש את עמדתו.	
					לאור החלטת האישור והבר"ע שהוגשה עליה, הגישה מגדל מקפת בקשה לעיכוב הליכים עד להחלטה בבר"ע. בקשת עיכוב הליכים נדחתה על ידי בית הדין לנוכח הטענה כי ההליך דנן מובחן מעובדות ההליך ביחס אליו התקבלה החלטת האישור. בהתאם התיק מצוי בשלב הגשת הסיכומים.	
					ראה גם תובענות מס' 16 ו-18 בסעיף זה להלן.	

באור 38 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

1. התחייבויות תלויות (המשך)

ב. הליכים ייצוגיים - בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות אשר אושרו כייצוגיות (המשך)

מס'	תאריך וערכאה ¹	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים ²	הקבוצה ³	פרטים	סכום התביעה ⁴
15	10/2016 מחוזי - מרכז	עמית בקופת גמל לקצבה נ' החברה, מגדל מקפת ומבטח סימון	טענה לסיווג שגוי של כספי תגמולים המופקדים בקופות גמל לקצבה, אשר לכאורה יוביל למיסוי יתר של הקצבה שתתקבל מקופות הגמל במועד הזכאות. הסעד המבוקש הראשי הינו צו עשה, שיוורה לחברה ולמגדל מקפת לפעול לתיקון הרישומים לשם התאמתם לדין. הסעד החלופי המבוקש הוא פיצוי בסכום שלא הוערך בבקשת האישור. כמו כן התבקש בבקשת האישור צו עשה לשינוי התנהלות המשיבות ביחס לעתיד, כך שידרשו לקבל הוראות סיווג מתאימות.	שתי תתי קבוצות: (1) לקוחות מי מהנתבעות אשר הכספים שהופקדו על ידם או עבורם פוצלו בעת ההפקדה לשתי קופות גמל לקצבה שבניהול מקפת ו/או מגדל, ואשר בשל פיצול זה כספים אלו סווגו בחסר ל"קצבה מוכרת", כהגדרת המונח בסעיף 9א(א) לפקודת מס הכנסה. (2) לקוחות מי מהנתבעות, שהם עמיתים שכירים בקופת גמל לקצבה שבניהול מגדל מקפת או החברה, אשר הפקידו לקופה כספים על חשבון מרכיב תגמולי העובד, ואשר בשל כך כספים אלו סווגו בחסר ל"קצבה מוכרת".	ביום 25 בדצמבר 2018 קבע בית המשפט כי הסמכות העניינית לדון בתובענה היא לבית הדין האזורי לעבודה, ובהתאם הועבר הדיון בבקשת האישור כנגד כל המשיבות לבית הדין האזורי לעבודה בתל אביב. במסגרת בירור ההליך עוד טרם העברתו לבית הדין האזורי לעבודה הגישה רשות המיסים מענה לשאלות בהתאם לפניית בית המשפט אשר להערכת יועציהן המשפטיים של הנתבעות תומך בעמדתן. כמו כן ביום 1 במאי 2018 פרסם הממונה חוזר ביחס למרכיבי חשבון בקופות גמל אשר מתייחס למקרים נשוא התובענה אשר אף הוא לפי הערכת יועציה המשפטיים של הנתבעות, תומך בעמדתן. ביום 2 בדצמבר 2019 דחה בית הדין לעבודה את בקשת האישור כנגד מבטח סימון וקיבל את הבקשה כנגד מגדל מקפת והחברה ביחס לשתי תתי הקבוצות שעבורם הוגשה הבקשה. עילות התביעה בגין מאושרת התובענה כייצוגית: האם מוטלת על הנתבעות חובה לפעול לתיקון "שגיאת מילוי כפול של המכסה לקצבה מזכה" ביחס לחברי תת הקבוצה הראשונה? והאם מוטלת עליהן חובה לפעול לתיקון "שגיאת החישוב השנתי" ביחס לחברי תת הקבוצה השנייה? בהתאם הגישו החברה ומגדל מקפת כתב הגנה והחל בירור התובענה לגופה. במסגרת זו קבע בית הדין, ביום 3 במרס 2020, כי יש מקום לקבל את עמדת הרגולטורים הן ביחס לסעדים המבוקשים בתובענה והן ביחס למהלכים רגולטורים חדשים, ככל שקיימים כאלה ועשויים להשליך על המשך ההתדיינות. בהתאם, רשות המיסים ורשות שוק ההון נדרשות להגיש את עמדתן בתיק.	לא ניתן להערכה אך מצוי בסמכותו של בית המשפט (הערכה בלתי מחייבת של כ-9.5 מיליון ש"ח).

באור 38 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

1. התחייבויות תלויות (המשך)

ב. הליכים ייצוגיים - בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות אשר אושרו כייצוגיות (המשך)

מס'	תאריך וערכאה ¹	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים ²	הקבוצה ³	פרטים	סכום התביעה ⁴
16	12/2016 מחוזי - מרכז	מבוטחים בפוליסת ביטוח מנהלים נ' החברה	טענה לגביית הוצאות ניהול השקעה ללא הוראה חוזית בפוליסות המתירה זאת. הסעד המבוקש הוא השבה של כל הוצאות ניהול ההשקעה שנגבו מחברי הקבוצה במהלך שבע שנים מלפני מועד הגשת התביעה, בצירוף ריבית שקלית כחוק וכן להורות לחברה להימנע מלנכות מחשבונותיהם על חברי הקבוצה סכומים כלשהם בגין הוצאות ניהול השקעות.	כל המבוטחים בביטוחי המנהלים ששווקו על ידי החברה (משתתף ברווחים, "יותר", "מגדלור" וכיו"ב), אשר נגבו מהם הוצאות ניהול השקעות בניגוד לדין ו/או כאשר הפוליסה לא כללה הוראה המאפשרת לחברה לגבות הוצאות אלו.	ההליך מצוי בבירור הבקשה לאישור התובענה כייצוגית. ביהמ"ש החליט ביום 15 ביוני 2017 על העברת התיק לבית הדין לעבודה. בהחלטה מיום 19 בפברואר 2018 הפנה בית הדין לממונה מספר שאלות בנושא לקבלת התייחסותו. ביום 24 ביוני התקבל מענה לשאלות. יצוין, כי ביום 31 במאי 2019 אישר בית המשפט המחוזי בקשה לתביעה ייצוגית המתנהלת כנגד חברות ביטוח אחרות בעניין גביית הוצאות ישירות בפוליסות ביטוח פרט, וזאת, בין היתר, על יסוד הקביעה כי הפוליסות מהוות הסדר ממצה בכל הנוגע לסכומים שהחברות רשאיות לגבות מהמבוטחים ושתיקת הפוליסות בעניין זה מהווה הסדר שלילי ולא לאקונה ("החלטת האישור"). על החלטת האישור הגישו המבקשות באותו הליך בקשת רשות ערעור לבית המשפט העליון, אשר הורה על הגשת תשובה בבקשה וכן הורה ליועץ המשפטי לממשלה להגיש את עמדתו. בקשה לעיכוב הליכים עד להחלטה בבר"ע נדחתה לנוכח הטענה כי ההליך דן מובחן מעובדות פסה"ד במחוזי. בהתאם הצדדים הגישו סיכומים בתיק והתיק קבוע להשלמת טיעון בעל פה. ראה גם תובענה מס' 14 לעיל, לרבות עמדת הממונה שהוגשה בתיק זה וכן תובענה מס' 18 בסעיף זה להלן.	567 מיליון ש"ח.

באור 38 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

1. התחייבויות תלויות (המשך)

ב. הליכים ייצוגיים - בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות אשר אושרו כייצוגיות (המשך)

מס'	תאריך וערכאה ¹	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים ²	הקבוצה ³	פרטים	סכום התביעה ⁴
17	1/2017 מחוזי - מרכז	שני מבוטחים בביטוח רכב חובה נ' החברה	טענה לפיה החברה נמנעת מלגלות למבוטחיה כי על פי פרקטיקה הנהגת אצלה (והקיימת גם אצל יתר חברות הביטוח), הם זכאים להפחתת הפרמיה המשולמת על ידם בהגיעם למדרגות גיל ו/או וותק נהיגה הנהוגות אצלה. הסעדים המבוקשים הם לחייב את החברה להשיב לחברי הקבוצה את דמי הביטוח העודפים שנגבו בניגוד לדין עקב התנהלותה כאמור לעיל וכן צו עשה, המורה לחברה לשנות את דרך התנהלותה כאמור לעיל.	מבוטחי החברה בביטוח רכב חובה, צד ג' ומקיף בתקופה שתחילתה בשבע השנים הקודמות להגשת התובענה, אשר הגיעו במהלך תקופת הביטוח למדרגת גיל ו/או וותק נהיגה המזכה על פי דין וכן על פי הפרקטיקה הנהוגה אצל החברה בהפחתת דמי הביטוח, ואשר החברה נמנעה מלנהוג כלפיהם על פי דין וכן על פי אותה פרקטיקה נהוגה וכתוצאה מכך לא קבלו את ההפחתה בפרמיה.	ההליך מצוי בבירור הבקשה לאישור התובענה כייצוגית, בשלב דינוי ההוכחות.	כ-62 מיליון ש"ח.
18	2/2017 מחוזי - מרכז	עמותה רשומה הפועלת למען האוכלוסייה המבוגרת נ' מגדל מקפת	טענה לפיה מגדל מקפת גבתה מעמיתיה בקרן הפנסיה ובקופות הגמל, תשלום בגין "הוצאות ישירות בשל ביצוע עסקאות בנכסי קופות הגמל" (הוצאות ישירות), בניגוד להוראות התקנון ובניגוד למצגיה החוזיים והטרום חוזיים כלפי עמיתיה. בכך נטען שמגדל מקפת מפרה את החוזה בינה לבין עמיתיה ומפרה גם את הוראות הדין. הסעדים המבוקשים הם: (א) ליתן צו לפיו התנהלות מגדל מקפת הינה בלתי חוקית, באשר היא מפרה החוזה - התקנון בינה לבין עמיתיה; (ב) לחייב את מגדל מקפת להשיב לכל אחד מחברי הקבוצה את הסך המצטבר שנגבה ו/או נוכה מחשבונו בקשר עם כל סוג של הוצאה בקשר עם הוצאות ישירות בשל ביצוע עסקאות בנכסי קופות הגמל; (ג) לחילופין לחייב את מגדל מקפת להשיב לנכסי קרן הפנסיה ולנכסי קופות הגמל את כל ההוצאות הישירות שנגבו שלא כדין ולבצע חלוקה צודקת והוגנת של כספים אלה. (ד) להורות למגדל מקפת להציג באופן ברור ומפורש מעתה ואילך, בכל טופסי ההצטרפות ובכל התקנונים כי בנוסף לדמי הניהול ייגבה ו/או ינוכה סך נוסף בקשר עם הוצאת ישירות וכן לציין את השיעור המקסימלי שיגבה.	כל מי שהוא בעל זכות מכל מין וסוג שהוא, בכספים המצויים בקרן הפנסיה אשר בניהולה של מגדל מקפת החל מחודש יולי 2013 ואילך, וכן כל מי שהיה בעבר בעל זכות בכספים כאמור. וכן כל מי שהוא בעל זכות, מכל מין וסוג שהוא, בכספים המצויים בקופות הגמל אשר בניהולה של מגדל מקפת בשבע שנים שקדמו להגשת בקשת האישור ואילך, וכן כל מי שהיה בעבר בעל זכות בכספים כאמור.	ההליך מצוי בבירור הבקשה לאישור התובענה כייצוגית. בית המשפט החליט ביום 7 במרס 2018 על העברת התיק לבית הדין האזורי לעבודה בתל אביב. ביום 5 ביולי 2018 ביקש בית הדין שתערך פניה לממונה על מנת שיחווה את דעתו אם עמדותיו שהוצגו בתיקים האחרים באותו נושא תקפים גם לתיק זה. ביום 20 בנובמבר 2018 השיב הממונה והפנה לעמדתו שהוגשה בתיק אחר באותו נושא. יצוין, כי ביום 31 במאי 2019 אישר בית המשפט המחוזי בקשה לתביעה ייצוגית המתנהלת כנגד חברות ביטוח אחרות בעניין גביית הוצאות ישירות בפוליסות ביטוח פרט, וזאת, בין היתר, על יסוד הקביעה כי הפוליסות מהוות הסדר ממצה בכל הנוגע לסכומים שהחברות רשאיות לגבות מהמבוטחים ושתיקת הפוליסות בעניין זה מהווה הסדר שלילי ולא לאקונה. על החלטת האישור הנ"ל הגישו המבקשות באותו הליך בקשת רשות ערעור לבית המשפט העליון, אשר הורה ליועץ המשפטי לממשלה להגיש את עמדתו. ביום 28 בנובמבר 2019 התיק נקבע לסיכומים לאחר שהצדדים ייתרו על קיום חקירות. ראה גם תובענות מס' 14 ו-16 לעיל בסעיף זה.	כ-287 מיליון ש"ח.

באור 38 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

1. התחייבויות תלויות (המשך)

ב. הליכים ייצוגיים - בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות אשר אושרו כייצוגיות (המשך)

מס'	תאריך וערכאה ¹	הצדדים	טענות מרכזיות, עליות וסעדים ²	הקבוצה ³	פרטים	סכום התביעה ⁴
19	2/2017 מחוזי-ת"א	מבוטח בפוליסת ביטוח חיים בחברה נ' החברה	טענה לפיה החברה גבתה דמי עריכה או כל תשלום אחר מלקוחותיה בגין העמדת הלוואות בניגוד לטיט עמדת הפיקוח על הביטוח בנושא גביית דמי טיפול בהלוואות ובניגוד להוראות חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) וחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח). הסעדים המבוקשים במסגרת הבקשה לאישור התובענה כייצוגית הם: (א) השבת מלוא הסכומים שגבתה החברה מלקוחותיה בניגוד לדין; ו-(ב) צווים הצהרתיים המורים כי החברה פעלה שלא כדין וכי כל אדם שחויב בגין הסכומים הבלתי חוקיים, יהיה זכאי להשבה של מלוא הסכומים העודפים ששילם.	כלל הלקוחות של החברה שנטלו הלוואה ואשר חויבו בדמי עריכה או כל תשלום אחר כדמי הקמת הלוואה או כדמי טיפול בה-ב-7 השנים האחרונות.	ההליך מצוי בבירור הבקשה לאישור התובענה כייצוגית. ביום 23 בדצמבר 2017 פרסם הממונה הכרעה הכוללת הוראות להשבת דמי הטיפול שנגבו בגין הלוואות בתקופה של 7 שנים קודם ליום 30 בספטמבר 2017. בהכרעה זו צוין כי היא אינה חלה במקרים שבהם מוחזרים דמי הטיפול שנגבו לתיק העמיתים כפי שארע ביחס לחברה. בהמלצת בית המשפט הצדדים קיימו הליך גישור אשר בסיומו, ביום 13 בפברואר 2020 הגישו הצדדים לבית המשפט בקשה לאישור הסדר פשרה, אשר ביחס לחברה כולל תשלום זניח של גמול ושכ"ט למבקש ובא כוחו. ביום 18 בפברואר 2020 קבע בית המשפט, כי אין מקום לדחות את הסדר הפשרה על הסף והורה על פרסומו והעברתו ליועץ המשפטי לממשלה.	כ-2 מיליון ש"ח.
20	5/2017 מחוזי-ת"א	עובדים של מעסיקים, שהנתבעות מנהלות ההסדר שלהם נ' מבטח סימון וסוכנויות ביטוח נוספות	טענה לפיה הנתבעות גרמו בפעילותן כסוכנויות ביטוח (מנהלות הסדר פנסיוני) לנזקים כלכליים לחברי הקבוצה, מאחר ועד לתיקוני חקיקה (תיקונים שבוצעו בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ייעוץ, שיווק ומערכת סליקה פנסיוניים), וחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) במסגרת חוק התכנית הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום המדיניות הכלכלית לשנות התקציב ל-2015 ו-2016), עלויות תפעול ההסדרים הפנסיוניים, שסיפקו הנתבעות למעסיקים, סובסדו על ידי העובדים של אותם מעסיקים והנתבעות העדיפו את טובת המעסיקים, עמם התקשרו בהסכמי שירותים, על פני טובת העובדים, ששילמו בפועל על שירותי התפעול הללו, באמצעות דמי ניהול עודפים שנגבו מהם. הנזק הנטען לחברי הקבוצה הוא התשלום העודף של עלויות התפעול כאמור, שהועמס לפי הטענה על חברי הקבוצה באמצעות דמי ניהול עודפים שנגבו מהם. הסעדים הנתבעים הינם פיצוי/השבה בגין דמי ניהול עודפים שנגבו לטענת התובעים מחברי הקבוצה וכן כל סעד אחד שייראה לביהמ"ש כנכון וצודק בנסיבות העניין.	כל מי שנמנה על מצבת לקוחות הנתבעות בזמן שהן סיפקו למעסיק שירותי ניהול הסדר פנסיוני, במשך התקופה שתחילתה 7 שנים קודם להגשת התובענה ועד שהמעסיק החל לשאת בעלויות התפעול בהתאם לתיקון מס' 6 לחוק הייעוץ.	בקשת האישור כוללת טענות דומות לאלו שפורטו בבקשה לאישור תובענה ייצוגית אחרת, קודמת בזמן, שנמחקה על-ידי ביהמ"ש ביום 28 בנובמבר 2016 לנוכח המלצתו למחוק את ההליך. ביום 2 באוגוסט 2017 הוגשה מטעם המשיבות בקשה לסילוק בקשת האישור על הסף ("בקשת הסילוק"), ולחלופין העברתה לבית הדין לעבודה ולקביעת ערובה להוצאות וכן ביום 3 בדצמבר 2017 הגישה מבטח סימון תגובה לבקשת האישור. ביום 20 באוגוסט 2018 ניתנה החלטה על ידי בית המשפט כי הסמכות העניינית נתונה לבית הדין לעבודה ובהתאם הורה על העברת התיק לבית המשפט. ביום 20 בינואר 2019 בקשת הסילוק והפקדת הערובה נדחתה. ביום 25 בפברואר הגישו המשיבות בקשה לצירוף נשיאות הארגונים העסקיים כמשיבה לבקשת האישור. בקשה זו נדחתה. מנגד, בקשה מטעם לשכת המסחר תל אביב והמרכז להצטרף כידיד בית המשפט מיום 3 באפריל 2019 התקבלה. עמדת לשכת המסחר, כפי שהוגשה ביום 4 ביולי 2019 לבית המשפט תומכת בעמדת המשיבות. מכתב מטעם נשיאות הארגונים העסקיים התומכת גם היא בפרשנות המשיבות הוגש לתיק על ידי המשיבות. בתיק הוגשו סיכומי הצדדים והתיק כעת ממתין להחלטה בבקשת האישור.	357 מיליון ש"ח, מתוכם כ-131 מיליון ש"ח כנגד מבטח סימון סוכנות לביטוח.

באור 38 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)
1. התחייבויות תלויות (המשך)

ב. הליכים ייצוגיים - בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות אשר אושרו כייצוגיות (המשך)

מס'	תאריך וערכאה ¹	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים ²	הקבוצה ³	פרטים	סכום התביעה ⁴
21	9/2017 מחוזי-ים	מבוטח נ' החברה ו"אליהו 1959"	<p>לטענת התובעים, הנתבעות אינן מיישמות כנדרש את סעיף 5(ב) בחוק פסיקת ריבית והצמדה ואינן משלמות, כעניין של מדיניות, ריבית (לרבות ריבית פיגורים) והצמדה הנדרשים על פי אותו חוק. הסעדים העיקריים הינם: (א) הצהרה כי הנתבעות הפרו את הוראות הדין, כאשר הן לא הוסיפו לסכומי הכסף ששילמו הפרשי הצמדה ו/או ריבית ו/או ריבית צמודה במקרים בהן הן שילמו סכומים במועד מאוחר למועד הפירעון; (ב) לחייב את הנתבעות בפיצוי בגין הנזקים שנגרמו כתוצאה מהפרה זו; (ג) לחייב את הנתבעות לתקן את מדיניותן מכאן ואילך באופן שהן יחויבו לקיים את הוראות החוק ביחס לתשלום ריבית והצמדה על תשלום חוב פסוק.</p> <p>בנוגע לחלק התביעה אשר הוגשה כנגד "אליהו 1959" בע"מ, הרי שבהתאם להסכם רכישת תיק Run Off בביטוח כללי שרכשה החברה מ"אליהו 1959", בעלת השליטה בחברה ביום 21 באפריל 2016, ככל שהתביעה נגד "אליהו 1959" כלולה בתיק ה-Run Off הרי היא מצויה באחריותה של החברה. היבטים של התביעה שאינם כלולים במסגרת תיק ה-Run Off אם וככל שיהיו לא יועברו לאחריותה של החברה. במסגרת ההסכם לרכישת תיק ה-Run Off נכללו הסדרים בנוגע לכיסוי ביטוח משנה בגין התביעות הכלולות בתיק ה-Run Off אשר נרכש וכן נכללו הסדרי שיפוי במקרים מסוימים.</p> <p>יוער כי - הודעה על כך נמסרה על ידי החברה ל"אליהו 1959".</p> <p>Run Off בביטוח כללי באליהו ראה באור 2.37.ה. לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2018.</p>	<p>כל מי ששולמו לו על ידי הנתבעות סכומי כסף שנפסקו לזכותו על ידי רשות שיפוטית במועד המאוחר למועד הפירעון (כהגדרת המונח בחוק פסיקת ריבית והצמדה) מבלי שהתווספו לתשלום הסכום הפסוק הפרשי הצמדה וריבית ו/או ריבית צמודה.</p>	<p>ההליך מצוי בבירור הבקשה לאישור התובענה כייצוגית. בהתאם להמלצת בית המשפט המשיבות בתיק מקיימות הליך גישור, למעט החברה ואליהו 1959 אשר טרם הסכימו בשלב זה להצטרף לגישור.</p>	<p>עשרות מיליוני ש"ח אם לא למעלה מכך, בכל מקרה מעל 2.5 מיליון ש"ח לצורך סמכות בית המשפט לעניין זה.</p>

באור 38 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

1. התחייבויות תלויות (המשך)

ב. הליכים ייצוגיים - בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות אשר אושרו כייצוגיות (המשך)

מס'	תאריך וערכאה ¹	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים ²	הקבוצה ³	פרטים	סכום התביעה ⁴
22	10/2017 מחוזי - מרכז	מבוטח נ' החברה	<p>לטענת התובע לפיה החברה מתעלמת מהוראות הדין לעניין הסדרת הליך השיווק והמכירה של כתבי השירות, וזאת בכך שהחברה משווקת למבוטחים תוכניות ביטוח רכב רכוש הכוללות כחלק אינהרנטי ובלתי ניתן להפרדה כתבי שירות, וזאת מבלי שהיא מציגה ללקוחות את מחיר כתבי השירות במהלך הליך השיווק והן לאחריו, ומבלי שהיא מאפשרת למבוטח לוותר על כתבי שירות ולקבל בתמורה מחיר נמוך יותר שישקף את עלות כתב השירות שהוסר; תוך יצירת התניה בפועל בין רכישת כתבי השירות לתוכנית הביטוח; תוך אי מסירת מידע מהימן ושלם למבוטחים בהליך השיווק והמכירה ולאחריו; ותוך אי התאמת הביטוח לצרכי המועמד לביטוח.</p> <p>הסעדים העיקריים: (א) פיצוי ו/או השבה בגובה הסכומים ששולמו ביתר בגין כתבי השירות שנמכרו במסגרת תוכנית הביטוח המקיף ו/או צד ג' לו החברה הייתה עומדת בחובותיה ע"פ דין במסגרת הליך השיווק והמכירה: עלות כתבי השירות שלא היו נרכשים כלל על ידי המבוטחים; הפער בין עלות כתבי השירות ששולמה לחברה על ידי המבוטחים במסגרת פוליסת הביטוח המקיף או צד ג' לבין העלות שהייתה משולמת על ידם לו היו נרכשים מצדדים שלישיים ו/או מהחברה במחיר נמוך יותר ו/או בתנאים עדיפים ולאחר עריכת סקר שוק, (ב) צו עשה שיורה לחברה להציג למבוטחיה במסגרת הליך השיווק של תוכניות הביטוח לרכב (ובכלל) את מחיר כתב השירות בנפרד ממחיר פוליסת הביטוח; שלא להתנות רכישת תוכנית ביטוח ברכישת כתב שירות; להורות לחברה לאפשר למבוטחיה שלא לרכוש את כתבי השירות ו/או חלקם במסגרת תוכנית הביטוח תוך הפחתת עלותם מעלות תוכנית הביטוח באופן שיוזיל את עלות תוכנית הביטוח בהתאם.</p>	<p>כל מי שרכש מהחברה כתבי שירות במסגרת פוליסת הביטוח רכוש רכב, צד ג' או מקיף, תוך שהחברה הפרה את הוראות הדין ביחס להליך השיווק והמכירה של כתבי השירות; וזאת בתקופה שהחלה 7 שנים לפני הגשת בקשת האישור ועד למועד מתן פסק דין סופי בתובענה.</p>	<p>ההליך מצוי בבירור הבקשה לאישור התובענה כייצוגית. בהתאם להמלצת בית המשפט הצדדים קיימו מגעים לסיום ההליך בהסדר פשרה. המגעים נשאו פרי וביום 5 באוגוסט 2019 הוגשה לבית המשפט בקשה לאישור הסדר פשרה, הכולל פעולות שעל החברה לבצע, לרבות החזר כספי לחלק מהמבוטחים כפי שנקבע בהסדר. ביום 6 באוקטובר 2019 הורה בית המשפט על העברת העתק מהסדר הפשרה ליועץ המשפטי לממשלה ולממונה.</p>	<p>לא הוערך על ידי התובע.</p>

באור 38 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

1. התחייבויות תלויות (המשך)

ב. הליכים ייצוגיים - בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות אשר אושרו כייצוגיות (המשך)

מס'	תאריך וערכאה ¹	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים ²	הקבוצה ³	פרטים	סכום התביעה ⁴
23	12/2017 מחוזי - ים	מועמדים שביקשו להתקבל לביטוח נ' החברה, חברות ביטוח נוספות וקופות חולים מכבי ושירותי בריאות כללית	סירוב לבטח את המבקשים ואנשים נוספים המצויים על הספקטרום האוטוסיטי בביטוח סיעודי; קביעת תנאים בלתי אפשריים ובלתי סבירים עבורם ללא כל מתן הסבר או הצדקה להתנהלות; אי מתן תשובה מפורטת ומכבדת למועמד לביטוח אודות הסירוב וההנמקות המפורטות עליו וכן הסירוב איננו מסתמך על נתונים סטטיסטיים אקטואריים או רפואיים רלבנטיים, והכל בניגוד, לפי הטענה, למתחייב מחוק שוויון לאנשים על מוגבלות (להלן: "חוק השוויון"), מתקנות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות (הודעת מבטח בדבר מתן יחס שונה לאחד או בדבר סירוב לבטחו), ("תקנות השוויון"). הסעדים העיקריים המבוקשים במסגרת התובענה הינם: מתן צו הצהרתי כי המשיבות הפרו את חוק השוויון והתקנות; מתן צו עשה המורה למשיבות להפסיק להפלות את חברי הקבוצה, לקבוע נוהלי עבודה ברורים באשר לטיפול יחידני ללא משוא פנים לבעלי מוגבלויות, על בסיס הוראות חוק השוויון; מתן צו עשה למשיבות למלא אחר הוראות הדין ואחר ההכרעה העקרונית של הממונה הקובעים הליך מסודר בכל הנוגע לסירוב להענקת ביטוח; מתן צו עשה שיוורה למשיבות לבטח באופן רטרואקטיבי את חברי הקבוצה, אשר ימצאו כשירים לקבלת ביטוח סיעודי לאחר הליך חיתום שוויוני בהתאם לנהלים שאוזכרו לעיל; פיצוי לחברי הקבוצה בהתאם לאמור בסעיף 19 נ"א (ב) לחוק השוויון בפיצויים ללא הוכחת נזק ובמידת הצורך אף בפיצוי בנזק לא ממוני; פיצוי חברי הקבוצה בגין נזק ממוני.	אנשים עם מוגבלות מסוג אוטיזם אשר ביקשו להיות מבוטחים בביטוח סיעודי אצל מי מהמשיבות וקיבלו מהמשיבות יחס שונה ומפלה שלא כדיון /או לא נמסרה להם תשובה מפורטת אודות מתן היחס השונה בשבע השנים שקדמו להגשת בקשת האישור.	ההליך מצוי בבירור הבקשה לאישור התובענה כייצוגית. ביום 26 ביולי 2018 הגישה קופת חולים כללית בקשה למחיקת התובענה כנגדה על הסף וביום 20 באוגוסט 2018 בקשת סילוק הוגשה גם על ידי מכבי שירותי בריאות. ביום 24 באוקטובר 2018 בית המשפט המליץ לצדדים לקיים הליך הידברות, לרבות במסגרת של גישור. בהתאם לכך הצדדים מקיימים ביניהם הליך הידברות. ביום 11 באפריל 2019 הוגשה עמדת היועץ המשפטי לממשלה בתביעה אחרת נגד החברה שעוסקת בסוגיה דומה, התומכת בעמדת המשיבות ("עמדת היועמ"ש). החברה הגישה בקשה לבית המשפט לצרף עמדה זו בתיק. ביום 19 ביוני 2019 הורה בית המשפט כי היועמ"ש יגיש את עמדתו גם בהליך זה ואפשר לו, ככל שירצה, להתייצב גם בהליך זה. ביום 8 בינואר 2020 הודיע היועץ המשפטי לממשלה, כי אי בכוונתו להתייצב בהליך והוא מפנה לעמדת היועמ"ש שהוגשה כאמור בתיק אחר נגד מגדל.	למענת המבקשים הנזק האישי שנגרם להם עולה כדי עשרות אלפי שקלים חדשים לכל מבקש. סכום הנזק לכל חברי הקבוצה לא ניתן להערכה מדויקת בשלב זה, מדובר בסכום שבסמכות בית המשפט המחוזי.

באור 38 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

1. התחייבויות תלויות (המשך)

ב. הליכים ייצוגיים - בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות אשר אושרו כייצוגיות (המשך)

מס'	תאריך וערכאה ¹	הצדדים	טענות מרכזיות, עליות וסעדים ²	הקבוצה ³	פרטים	סכום התביעה ⁴
24	1/2018 מחוז - מרכז	חברה לתועלת הציבור נ' החברה וחברות ביטוח נוספות	<p>אי תשלום תגמולי ביטוח ו/או שיפוי בגין רכיב המע"מ החל על עלות הנזקים במקרים שבהם הנזקים לא תוקנו בפועל.</p> <p>הסעדים העיקריים הנתבעים במסגרת התובענה הם: (א) הצהרה כי הימנעות הנתבעות מלשלם תגמולי ביטוח ו/או שיפוי בגין רכיב המע"מ החל על התיקון במקרים שבהם הנזק לא תוקן בפועל נעשית שלא כדין; (ב) ליתן צו המורה לנתבעות מעתה ואילך לכלול במסגרת תגמולי הביטוח שהן משלמות גם את המע"מ החל על עלות התיקון, וזאת גם אם הנזק לא תוקן; כאשר כתוצאה מכך, גם באותו המקרה שבו מקבל מבטוח או צד ג' תגמולי ביטוח ב"ערך שיפוי" ולא ב"ערך כינון", יחויבו הנתבעות לשלם לו תגמולי ביטוח בגין מלוא הנזק, לרבות המע"מ. ובאשר לחברי תת הקבוצה לכלול בתגמולי הביטוח כאמור גם את המע"מ בשיעור שאינו מקוזז על ידי חברי תת הקבוצה; (ג) לחייב את הנתבעות בתשלום הפיצוי לחברי הקבוצה; (ד) בנוסף ו/או לחילופין למבוקש בס"ק ג' לעיל, היה יופסק כי הפיצוי לחברי הקבוצה אינו מעשי בנסיבות העניין, עותרת התובעת להורות על מתן פיצוי לטובת הציבור כפי שימצא בית המשפט לנכון בנסיבות העניין.</p>	<p>כל מבטוח ו/או מוטב ו/או צד ג', ככל סוג ביטוח שהוא, אשר במועד הגשת תביעת הביטוח לא תיקן את הנזק שתבע בגינו, ואשר קיבל מחברת הביטוח תגמולי ביטוח ו/או שיפוי בגין הנזק מבלי שתגמולי הביטוח כללו את רכיב המע"מ החל על עלות התיקון.</p> <p>כמו כן, מבקשת התובעת להגדיר לקבוצה תת קבוצה כדלקמן; כל חברי הקבוצה אשר זכאים בניכוי מס תשומות חלקי.</p> <p>תובעת להחריג מחברי הקבוצה חברים אשר זכאים בניכוי מס תשומות מלא, בשל שימוש עסקי ברכבם (כגון: בעלי מוניות, אוטובוסים או משאיות).</p>	<p>תובענה זו ובקשת האישור שנלוות לה הוגשו באותה עילה בגינה הוגשו תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית קודמות כנגד הנתבעות (במסגרת ת"צ 55177-05-15) ("התביעה הקודמת") אשר נמחקה, ראה סעיף ג.1 להלן.</p> <p>החברה הגישה בקשה לסילוק של בקשת האישור על הסף ("בקשת הסילוק"). ביום 14 במאי 2018 קבע בית המשפט כי הסוגיות שהועלו בבקשת הסילוק מצריכות בירור עובדתי וראייתי, אשר מקומו בשלב הדין בבקשת האישור ולא במסגרת בקשת הסילוק.</p> <p>ההליך מצוי בברור הבקשה לאישור התובענה כייצוגית בשלב דיוני ההוכחות.</p>	<p>להערכת התובעת הפיצוי לחברי הקבוצה מהחברה הינו בסך כ-13 מיליון ש"ח וכנגד כל החברות הינו כ-82 מיליון ש"ח לכל שנה. תקופת הפיצוי המבוקשת היא מה-4 ביוני 2001 עת שפורסם פסק הדין בעניין ע"א 1772/99 זלוצין נגד דיר לעולה בע"מ, פ"ד נה (4) 203, או לחילופין למשך תקופה שמאז הגשת התביעה הקודמת שהוגשה כנגד הנתבעות באותה העילה במסגרת ת"צ 55177-05-15 (סעיף ג.1. להלן) או לחילופי חילופין למשך תקופה של 7 שנים ממועד הגשת התובענה דנן.</p>

באור 38 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

1. התחייבויות תלויות (המשך)

ב. הליכים ייצוגיים - בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות אשר אושרו כייצוגיות (המשך)

מס'	תאריך וערכאה ¹	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים ²	הקבוצה ³	פרטים	סכום התביעה ⁴
25	3/2018 ביה"ד האזורי לעבודה - ת"א	עמיתים של קרנות ביניהם מקפת נ' מגדל מקפת וקרנות פנסיה נוספות	טענה בדבר קיומה של חובה אקטיבית של גילוי יזום הכולל הסבר לעמיתים רווקים שביטוח שאירים הינו מוצר ביטוחי חסר כל ערך עבורם ועל כן מומלץ להם להימנע מרכישתו ומתשלום דמי ביטוח עבורו. הסעדים העיקריים הנתבעים במסגרת התובענה כוללים: ליתן צו עשה המורה לנתבעות לזקוף לטובת קופת החסכון של חברי הקבוצה את כל הכספים ששולמו על ידם ונזקפו לטובת דמי ביטוח שאירים, בתוספת התשואה שהיו חברי הקבוצה מקבלים על הכספים אלו אילו הם היו נזקפים לטובת קופת החסכון שלהם במועד תשלומם לקרן הפנסיה; ליתן צו עשה המורה לנתבעות לגלות, להבהיר ולהסביר כראוי לכל מי שמצטרף או מצורף לקרן כי אם אין לו שאירים מוטב לו "לוותר" על רכישת ביטוח שאירים; וכן ליתן צו עשה המורה לנתבעות לגלות, להבהיר ולהסביר כראוי לכל מי שהן מעבירות אותו למסלול ביטוח שאירים על פי הוראות החוזר, כי אם אין לו שאירים מוטב לו להודיע שהוא "מוותר" על רכישת ביטוח שאירים.	כל מי שאין לו שאירים, אשר צורף או הצטרף לקרן פנסיה המנוהלת בידי מי מהנתבעות ואשר הקרן גבתה מהם דמי ביטוח בגין ביטוח שאירים למרות שאין לו שאירים.	ההליך מצוי בבירור הבקשה לאישור התובענה כייצוגית, וקבוע לחקירות המצהירים.	לא הוערך על ידי התובעים.
26	12/2018 מחוזי - ירושלים	עמותה לקידום חברה כלכלית הוגנת נ' החברה	עניינה של התובענה בטענה כי הנתבעות מחזיקות בכספים שלא כדין כתוצאה מכך שהן משלמות למבוטחים תגמולי ביטוח או החזרי פרמיה באמצעות המחאות שלא נפדו שתוקפן היה מוגבל בזמן. לפי הטענה הנתבעות נדרשות לשלם את הכספים למבוטחים בהתאם לאמצעי התשלום שפרטיו מצויים בידן ובעתיד לשלם את הכספים באופן בו משולמת הפרמיה. עוד נטען, כי ככל שלא ניתן לאתר מי מחברי הקבוצה יש לחייב את הנתבעת להעביר את הכספים לאפוסטרופוס הכללי.	הקבוצה אותה מבקשת התובעת לייצג הינה כל מי שמתקיימים בו אחד או יותר מהתנאים הבאים: (1) מבוטחי הנתבעות, אשר זכאותם לתגמולי ביטוח או החזר דמי ביטוח הוכרה על ידי הנתבעות ואשר לכתובתם הרשומה נשלחו המחאות שלא נפדו על ידי המבוטחים מכל סיבה שהיא. (2) מבוטחי הנתבעות, אשר במועד משלוח המחאות כאמור או בסמוך לכך היו מצויים בידי הנתבעות פרטי חשבון הבנק או כרטיס החיוב שלהם ואשר באמצעותם ו/או מהם נגבתה על ידי הנתבעות הפרמיה, או שבאפשרות הנתבעות היה לברר פרטים אלו. (להלן: "חברי הקבוצה").	ביום 10 באפריל 2019 הגישה החברה בקשה לסילוק בקשת האישור על הסף. בהתאם להחלטת בית המשפט מיום 18 ביוני 2019 הבקשה תידון במסגרת ההחלטה בבקשת האישור. ביום 16 בספטמבר 2019 הגישה החברה תשובה לבקשה לאישור התובענה כייצוגית. במסגרת הליך בירור הבקשה לאישור התובענה כייצוגית המליץ בית המשפט למבקשת, בקדם משפט שהתקיים ביום 9 בדצמבר 2019, להסתלק מהבקשה והורה למבקשת להודיע אם היא עומדת על המשך ניהול התיק. בהתאם, ביום 8 במרס 2020 הגישה המבקשת בקשת הסתלקות מבקשת האישור, ללא צו להוצאות. ביום 17 במרס 2020 השיבה החברה לבית המשפט, כי היא מסכימה להסתלקות ועתרה לפסיקת הוצאות.	התובעת ציינה בתובענה כי אין באפשרותה להעריך כעת את הנזק שיעור המצטבר שנגרם לחברי הקבוצה, אולם ציינה כי היא מעריכה שמדובר במליוני שקלים ומעל 2.5 מיליון ש"ח.

באור 38 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

1. התחייבויות תלויות (המשך)

ב. הליכים ייצוגיים - בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות אשר אושרו כייצוגיות (המשך)

מס'	תאריך וערכאה ¹	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים ²	הקבוצה ³	פרטים	סכום התביעה ⁴
27	1/2019 מחוזי - תל אביב	מבוטחת נ' החברה	עניינה של התובענה בטענה כי דחיית תביעה בפוליסת תאונות אישיות, במקרה של אשפוז בבית חולים בעל אוריינטציה שיקומית, בהסתמך על הגדרת הפוליסה למונח בית חולים ככזה שאינו כולל ב"ח שיקומי, הינה שלא כדין. לטענת התובע מדובר בסייג לכיסוי שהוצג באופן מטעה ו/או לא נוסח כראוי.	הקבוצה אותה מבקשת התובעת לייצג הינה לקוחות מגדל שרכשו פוליסת בריאות מסוג תאונות אישיות ואשר תביעתם מכוח רכיב פיצוי בגין ימי אשפוז נדחתה על רקע הטענה כי "בית חולים" על פי הגדרתו בפוליסה הינו מוסד רפואי מוכר על ידי הרשויות המוסמכות בישראל או בחו"ל כבית חולים כללי בלבד, ואשר אינו מוסד שיקומי ו/או מוסד לבריאות הנפש ו/או בית החלמה ו/או בית הבראה ו/או מוסד סיעודי.	הוגשה תגובת החברה לבקשת אישור התובענה כייצוגית. ההליך מצוי בבירור הבקשה לאישור התובענה כייצוגית. המבקשת חזרה בה מטענתה להטעיה אישית, ובהתאם הוחלט לוותר על חקירות. הוגשו סיכומים בבקשת האישור והצדדים ממתינים להחלטה בבקשה.	בשלב זה מוערך בכ-24 מיליון ש"ח.
28	1/2019 מחוזי - מרכז	מבוטח נ' החברה	עניינה של התובענה בטענות כי הנתבעות שלא כדין, משיבות את החלק היחסי של דמי הביטוח בגין פוליסות רכב ודירה שבוטלו, באיחור של למעלה מ-14 יום ונמנעות שלא כדין מהוספת ריבית צמודה בעת איחור בהשבת דמי ביטוח. כן נטען כי מגדל ונתבעת נוספת נמנעות גם מהשבה מלאה של הצמדה למדד.	הקבוצה אותה מבקשים התובעים לייצג הינה כל מי שקיבל מהנתבעות החזר יחסי של דמי ביטוח בהתאם לחוזי הביטוח ולתקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (תנאי חוזה לביטוח רכב פרטי), תשמ"ו-1986, תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (תנאי חוזה לביטוח רכב מנועי), תש"ע-2010 ותקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (תנאי חוזה לביטוח דירות ותכולתן), תשמ"ו-1986 (להלן: "התקנות"), באיחור של למעלה מ-14 יום מיום ביטול הביטוח;	הוגשה תגובה בבקשה לאישור התובענה כייצוגית. ההליך מצוי בבירור הבקשה לאישור התובענה כייצוגית.	כ-4 מיליון ש"ח.
				קבוצה נוספת אותה מבקשים התובעים לייצג היא של מבוטחי מגדל ונתבעת נוספת אשר קיבלו לטענת התובעים בניגוד לדין החזר יחסי של דמי הביטוח בצירוף הצמדה חסרה. (להלן: "חברי הקבוצה").		

באור 38 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

1. התחייבויות תלויות (המשך)

ב. הליכים ייצוגיים - בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות אשר אושרו כייצוגיות (המשך)

מס'	תאריך וערכאה ¹	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים ²	הקבוצה ³	פרטים	סכום התביעה ⁴
29	4/2019 בי"ד אזורי לעבודה תל אביב	עובדת לשעבר נ' מבטח סיימון	עניינה של התובענה בטענות כי מבטח סימון משלמת הפרשות לפנסיה בחסר ושלא בהתאם לצו ההרחבה בענף היבוא, היצוא והמסחר בסיטונות ("צו ההרחבה"), אשר נטען לגביו בתובענה כי הוא חל בענף הביטוח וכן בטענה כי מבטח סיימון אינה משלמת לעובדים המקבלים עמלות ו/או שכר לפי תפוקה ("עמלות מכירה") זכויות סוציאליות בגין רכיבים אלה. הסעד העיקרי הנתבע הינו סעד כספי וכן סעד הצהרתי המורה למבטח סיימון לחדול מלהפר את זכויות חברי הקבוצה.	הקבוצות אותן מבקשת התובעת לייצג הינן כדלהלן: (1) כל עובדי מבטח סיימון, אשר הועסקו מחדש מרס 2012 ואשר לא שולמו עבורם הפקדות בהתאם לצו ההרחבה, לרבות בגין עמלות מכירה, וכן לא שולמו להם זכויות סוציאליות בגין עמלות מכירה; (2) כל עובדי מבטח סיימון, אשר קבלו עמלות מכירה והשכר הקובע שלהם לחופשה שנתית, מחדש מרס 2016, לא כלל רכיב זה.	הוגשה תגובה בבקשה לאישור התובענה כייצוגית. ההליך מצוי בבירור הבקשה לאישור התובענה כייצוגית וקבוע לחקירות.	13 מיליון ש"ח.
30	5/2019 מחוזי - מרכז	מבוטח בביטוח רכב נ' החברה	עניינה של התובענה בטענה, כי החברה לא קיבלה אישור כנדרש בדין לשיעור דמי הביטוח בגין השבת הכיסוי הביטוחי בביטוח מקיף לרכב לקדמותו, לאחר ששולמו תגמולי ביטוח בגין מקרה ביטוח שבו לא נגרם לרכב אבד גמור ("דמי קימום"). לחילופין טוען התובע כי הנוסחה שבה מגדל עושה שימוש לחישוב שיעור דמי הקימום, הינה בלתי סבירה בעליל או לחילופין מגדל מיישמת נוסחה זו באופן בלתי סביר בעליל.	הקבוצה אותה מבקש התובע לייצג הינה כל מי שהיו ו/או שהינם בעלי פוליסת ביטוח מקיף לרכב של מגדל אשר בתקופה של 7 השנים שקדמו להגשת התובענה, שילמו דמי קימום ו/או נגבו מהם דמי קימום.	הוגשה תגובה בבקשה לאישור התובענה כייצוגית. במסגרת הליך בירור הבקשה לאישור התובענה כייצוגית הורה בית המשפט, ביום 5 בדצמבר 2019, לקבל את עמדת הממונה בשאלות השנויות במחלוקת, בהתייחס לנוסחת הגבייה של דמי הקימום.	כ-346 מיליון ש"ח או לחילופין כ-312 מיליון ש"ח או לחילופין כ-176 מיליון ש"ח.
31	5/2019 מחוזי תל-אביב	מבוטח בפוליסת ביטוח חיים נ' החברה	עניינה של התובענה בטענה, כי בפוליסות הכוללות נוסחת השתתפות ברווחים עם נוסחת RM, החברה אינה משלמת את מלוא התשלומים כמתחייב מפוליסת הביטוח ומהוראות הדין, ובכלל זאת את מלוא חלקם של המבוטחים ברווחים מכוח הפוליסות וכן בטענה להפרת חובות הגילוי והדיווח למבוטחים בקשר לפוליסה וזכויותיהם מכוחה.	הקבוצה אותה מבקש התובע לייצג הינה כל המבוטחים או שהיו מבוטחים בחברה, ואשר קיבלו תשלומים על פי פוליסות ביטוח חיים משתתפות ברווחים בהן מופיעה נוסחת RM.	הוגשה תגובה בבקשה לאישור התובענה כייצוגית. ההליך מצוי בבירור הבקשה לאישור התובענה כייצוגית.	692 מיליון ש"ח.

בבקשה, נסמך התובע על החלטה המאשרת תביעה ייצוגית כנגד חברת ביטוח אחרת לגבי פוליסות שנהוגות באותה חברה בעילות דומות.

תביעה דומה הוגשה גם כנגד חברת ביטוח נוספת.

באור 38 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

1. התחייבויות תלויות (המשך)

ב. הליכים ייצוגיים - בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות אשר אושרו כייצוגיות (המשך)

מס'	תאריך וערכאה ¹	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים ²	הקבוצה ³	פרטים	סכום התביעה ⁴
32	5/2019 מחוזי - מרכז	מבוטחת בפוליסת אובדן כושר עבודה נ' החברה	עניינה של התובענה בטענה, כי החברה מסרבת להכיר באובדן כושר עבודה הנובע מניתוח מניעתי ו/או הצורך בו כמקרה ביטוח על פי הפוליסה, הכולל דרישה של מחלה או קרות תאונה.	כל אדם שהתקשר עם החברה בחוזה ביטוח הכולל כיסוי ביטוחי מסוג אובדן כושר עבודה, שבו מחלה מהווה מקרה ביטוח, אולם המשיבה מיאנה להכיר בחבותה כלפיו למרות שקיים צורך רפואי בביצוע הניתוח, וזאת בנימוק שאין צורך ממשי לבצעו ו/או על יסוד הטענה לפיה אובדן כושר העבודה נובע מעצם ביצוע ניתוח שהינו מניעתי כאשר לא ארעה כל מחלה ו/או על יסוד כל נימוק אחר.	הוגשה תגובה בבקשה לאישור התובענה כייצוגית. ההליך מצוי בבירור הבקשה לאישור התובענה כייצוגית.	כ-566 מיליון ש"ח.
33	6/2019 מחוזי - תל אביב	צד ג' של מבוטח בפוליסת ביטוח רכב נ' החברה וחברות ביטוח נוספות	עניינה של התובענה בטענה כי החברה אינה משלמת ריבית על תגמולי ביטוח בחלוף 30 יום מיום מסירת התביעה. מדובר בתביעת המשך לתביעה המפורטת בסעיף 5 לעיל ("התביעה הראשונה"), והיא הוגשה, כטענת המבקש, למען הזהירות בלבד למקרה שביהמ"ש ידחה את בקשתו להרחבת הקבוצה עד למועד מתן פסק הדין שם.	כל מי שקיבל ו/או יקבל, במהלך התקופה שתחילתה ביום 31 באוגוסט 2015 (לאחר מועד החלטת האישור בתובענה הראשונה) ועד למתן פסק הדין בתובענה זו, תגמולי ביטוח ממגדל לביטוח, מבלי שצורפה לתגמולי הביטוח ריבית כדין.	טרם הוגשה תגובה בבקשה לאישור התובענה כייצוגית. ביום 3 בנובמבר 2019 הגישה החברה בקשה לעיכוב הליכים עד למתן החלטה בתביעה הייצוגית הראשונה ביחס להרחבת הקבוצה, כמפורט לעיל. ביום 26 בדצמבר 2019 בית המשפט קבע כי בשלב זה טרם תינתן על ידו החלטה בבקשת העיכוב, ועד למתן החלטה כאמור, לא תגיש החברה תגובה לבקשת האישור. בקשת העיכוב והתיק קבועים לדין מקדמי.	90 מיליון ש"ח.
					לתובענה הראשונה, ראה תובענה מס' 4 בסעיף זה לעיל.	

באור 38 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

1. התחייבויות תלויות (המשך)

ב. הליכים ייצוגיים - בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות אשר אושרו כייצוגיות (המשך)

מס'	תאריך וערכאה ¹	הצדדים	טענות מרכזיות, עליות וסעדים ²	הקבוצה ³	פרטים	סכום התביעה ⁴
34	6/2019	מבוטחת בפוליסת אבדן כושר עבודה נ' החברה	עניינה של התובענה בטענה כי החברה מפחיתה שלא כדין מתגמולי הביטוח, המשולמים בפוליסות משתתפות ברווחים הכוללות כיסוי למקרה של אובדן כושר עבודה ו/או שחרור מתשלום פרמיה, סכומים בגין "ריבית תעריפית" החל מהתשלום ה-25. תביעה דומה הוגשה גם כנגד חברת ביטוח נוספת.	מבוטחים או שהיו מבוטחים, בפוליסות ביטוח חיים משתתפות ברווחים, הכוללות מנגנון להצמדת תגמולי הביטוח ו/או השחרור מפרמיה לתשואת תיק ההשקעות החל מהתשלום ה-25, אשר החברה שילמה להם תגמולי ביטוח ו/או שחררה נספחי חסכון מתשלום פרמיות, לתקופה העולה על 24 חודשים וניכתה מן התשואה, החל מהחודש ה-25, ריבית, למעט מבוטחים, או מי שהיו מבוטחים, אשר בפוליסות על פיהן בוטחו צוין במדויק ובהבלטה מיוחדת בסעיף ההצמדה עצמו שיעור הריבית שתנוכה, ובלבד שאין מופיעות המילים "לפיה חושב סכום הפיצוי החודשי".	הוגשה תגובה בבקשה לאישור התובענה כייצוגית. ההליך מצוי בבירור הבקשה לאישור התובענה כייצוגית.	1.5 מיליארד ש"ח.
35	7/2019	צד ג' שנפגע ממבוטח בפוליסת ביטוח רכב נ' החברה	עניינה של התובענה בטענה כי כאשר צד ג' בוחר לממש את זכותו ולא לתקן את הרכב הנפגע, החברה מפחיתה באופן שרירותי ואחיד מסכומים שנקבעו בחוות דעת שמאי בגין חלקים שניזוקו באופן המחייב את החלפתם ואשר לא הוחלפו בפועל, שווי ניצולת השרידים, וזאת מבלי להציג חו"ד שמאי נגדית מטעמה ועל אף שאין לשרידים כל ערך.	ביחס לסעדים הכספיים - כל צד שלישי שנפגע ממבוטח בחברה בשבע השנים שקדמו להגשת התביעה ואשר לא שולם לו מלוא שווי החלקים שלא תוקנו, מבלי שמגדל הציגה חו"ד שמאי ערוכה כדין וכן כל מבוטח אשר מגדל הפחיתה לו משווי החלקים שלא תוקנו מבלי שצורפה חו"ד שמאי כאמור, וזאת בשבע השנים שקדמו להגשת התביעה או לחילופין 3 שנים. ביחס להסדרה עתידית - כל מבוטחיה של החברה ו/או צדדים שלישיים המעורבים בתאונה עם מבוטחיה.	הוגשה תגובה בבקשה לאישור התובענה כייצוגית. ההליך מצוי בבירור הבקשה לאישור התובענה כייצוגית.	11.5 מיליון ש"ח.

באור 38 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

1. התחייבויות תלויות (המשך)

ב. הליכים ייצוגיים - בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות אשר אושרו כייצוגיות (המשך)

מס'	תאריך וערכאה ¹	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים ²	הקבוצה ³	פרטים	סכום התביעה ⁴
36	2/2020	מבוטח בפוליסת ביטוח חיים נ' החברה	עניינה של התובענה בטענה כי החברה העלתה את דמי הניהול למבקש מעבר לשיעור שהוסכם עמו, באופן חד- צדדי, ומבלי שביקשה וקיבלה הסכמה להעלאה זו. בין אם מדובר בתקלה או בשיטת מצליח על החברה להשיב את שיעור דמי הניהול שנגבו ביתר על ידה. במסגרת הבקשה ציין, המבקש, כי בקשה לאישור בגין פרקטיקה זהה תלויה ועומדת כנגד חברת ביטוח אחרת, אשר במסגרתה הוגש לאישור בית הדין הסכם פשרה בו התחייבה אותה חברת ביטוח להשיב את שיעור דמי הניהול של חברי הקבוצה לשיעור שהוסכם עימם במקור וכן להשיב לחברי הקבוצה סך של 67.5% מסך דמי הניהול שנגבו על ידה ביתר.	כל לקוחות החברה בפוליסות ביטוח מנהלים, אשר נגבו מהם דמי ניהול בשיעור הגבוה מהשיעור הנקוב בפוליסה ו/או בדף פרטי הביטוח ו/או בניגוד להוראות הממונה על הביטוח במשרד האוצר (או כל רשות מוסכמת רלוונטית אחרת) ו/או בניגוד לחוק חוזה ביטוח (או כל הוראת דין רלוונטית אחרת).	טרם הוגשה תגובה לבקשת האישור	לא הוערך על ידי המבקש.
37	3/2020	מועצה ישראלית לצרכנות נ' החברה	עניינה של התובענה בטענה כי החברה אינה מחשבת את סכום הקצבה המשולמת למבוטח, כולה או חלקה, על פי מקדם המרה המובטח בנספח המצורף לפוליסה ו/או בהתאמה לו, אשר נמכר לבעלי פוליסת ביטוח מנהלים הונית, ומכוחו ניתן להמיר את סכום הביטוח ההוני בקצבה (גימלא) ששיעורה מובטח לפי מקדם קצבה. התובעת טוענת, כי מגדל מאפשרת את המרת סכום הביטוח ההוני לפי מקדם הקצבה שבנספח הנ"ל אך ורק ביחס לחלק קטן מצבירת המבוטח, ואילו ביחס למרבית הכספים היא ממירה על פי מקדם המרה חדש שלא בא זכרו בנספח – מקדם המקצף את קצבתו של המבוטח.	כל מי שהתקשר עם החברה בהסכם להבטחת קצבה בנספח לפוליסת ביטוח מנהלים הוני (תהא כותרתו אשר תהא) שקיבל בפועל ו/או עתיד לקבל מהחברה סכום קצבה שחלקה ו/או כולה מחושב לפי מקדם הגבוה מזה הנקוב בנספח (לרבות נגזרותיו של אותו מקדם הנקוב בנספח).	טרם הוגשה תגובה לבקשת האישור	לכל הפחות עשרות מיליוני ש"ח.

יצוין, כי תביעה זו הוגשה לאחר שתביעה באותו עניין הסתיימה בבקשת הסתלקות של המבקש ובהחלטת בית המשפט ביום 13 במרס 2020 על מחיקת התביעה והבקשה לאישור התובענה כייצוגית. ראה לעניין זה תובענה מס' 9 בסעיף ג' לבאור זה להלן.

באור 38 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

1. התחייבויות תלויות (המשך)

ג. הליכים ייצוגיים שהסתיימו במהלך תקופת הדיווח ועד לתאריך פרסום הדוח

מס'	תאריך וערכאה	הצדדים	עיקרי התביעה	סכום	פירוט
1	8/2017 בית הדין האזורי לעבודה - ת"א	מבוטח נ' החברה	סירובה של החברה להגיש תביעת חוב לביטוח לאומי בגין הפרשים של הפרשות של חסכון פנסיוני במצב של מעסיק בהליכי פירוק. הסעדים העיקריים הנתבעים: (א) סעד הצהרתי ולפיו במצב של פירוק המעסיק החברה חייבת להגיש תביעת חוב כאמור עד למועד חיסול החברה (שלאחריו לא ניתן להגיש עוד תביעת חוב), היא תפצה את העובד בגובה התשלומים לפי תביעת החוב, (ב) צו עשה המורה לחברה לשנות נהליה ולהגיש תביעת חוב בגין זכויות פנסיונית שלא שולמו, ככל שהחברות טרם חוסלו וכן לפרסם נוהל שיעגן את חובת הגשת תביעת החוב בהתאם לדין המהותי במצב של מעסיק בפירוק, (ג) צו עשה המורה לחברה לפנות למבוטחיה בעת שחברה נכנסת להליכי פירוק בהתאם לנתוני הכ"ר, על מנת שניתן יהיה לבחון את הפרשות ואם הן מלאות וכן (ד) סעד כספי - פיצוי לכל חברי הקבוצה אשר מעסיקיהם חוסלו בגובה הפרשות הפנסיוניות שלא נתבעו באמצעות הוכחות החוב.	לא הוערך.	ביום 10 ביולי 2018 אושרה הסתלקות התובעים בתיק. תוך הפחתת שכר הטרחה והגמול עליו המליצו הצדדים. בגין הפחתה זו הגיש המבקש ערעור לביה"ד הארצי לעבודה. ביום 4 במרס 2019 ניתן פסק דין על ידי ביה"ד הארצי לעבודה, לפיו הערעור נמחק, לבקשת המערער, ובהסכמת החברה, ללא צו להוצאות.
2	11/2017 מחוזי - מרכז	תנועת ויצו - הסתדרות עולמית לנשים ציוניות נ' החברה וחברות ביטוח נוספות	גביית פרמיית ביטוח הכוללת "תוספת סיכון", הנובעת מאופי עבודתם של המבוטחים וזאת למרות העובדה שהמבוטחים כלל אינם עובדים במועד שבו נרכש הכיסוי הביטוחי וגם כאשר המבוטחים הספיקו לעבוד בעבודה אשר הצדיקה גביית פרמיה גבוהה יותר.	אינו ניתן להערכה.	ביום 17 בפברואר 2019 אישר בית המשפט הסתלקות התובע מהבקשה ודחה את התביעה ללא צו הוצאות.
3	9/1999 מחוזי - מרכז	מבוטח ביטוח חיים נ' החברה	שימוש בלוח תמותה מיושן לקביעת הפרמיה בביטוח חיים, שאינו מותאם לתוחלת החיים. הסעדים המבוקשים כוללים בקשה להצהרה כי המבקש זכאי לבטל את הסכמי הביטוח ו/או זכאי לקבל סעדים הנובעים מהפרת חוזה.	לא הוערך.	ביום 17 ביוני 2019 התקיים דיון בערעור בבית המשפט העליון. בהתאם להמלצת בית המשפט משך המבקש את הערעור ובהתאם ניתן פסק דין הדוחה את הערעור. בכך באו התובענה ובקשת האישור על סיומן.
4	5/2017 מחוזי - מרכז	מבוטחים ביטוח רכב לעובדי המדינה נ' החברה וחברות ביטוח נוספות	טענה לפיה הנתבעות, גבו ממבוטחים בביטוח רכב לעובדי מדינה, פרמיית ביטוח הממלכת סיכון גבוה יותר שאינו רלבנטי לתובעים ולחברי הקבוצה, וזאת תוך הפרה של הוראות סעיפים 55 ו-58 לחוק הפיקוח (איסור תיאור מטעה ואיסור פגיעה), הפרת חובה חקוקה, הפרת הוראות חוק החוזים לרבות הפרת חובת תם הלב בשלב המשא ומתן ובשלב החוזה ועשיית עושר ולא במשפט. הסעדים העיקריים הנתבעים: ליתן צו המורה לנתבעות להשיב על שאלונים ו/או לגלות בפני התובעים את כל המידע שיש בידם בקשר לגודל הקבוצה ושיעור הנזק שנגרם לה; להתיר לתובעים לתקן את כתב התובענה באופן של עדכון הנתונים המספריים והסכומים המתאימים כפי שיגולו על ידי הנתבעות; לפסוק לטובת חברי הקבוצה את סכום התובענה המהווה אומדן של שיעור הנזק שנגרם לחברי הקבוצה; וליתן צו המחייב את הנתבעות לשנות את הדרך בה הן נוהגות.	כ-155 מיליון ש"ח כנגד כל הנתבעות יחד.	ביום 26 במאי 2019 הוגשה על ידי הצדדים הודעה מוסכמת לבית המשפט, לפיה הצדדים מקבלים את המלצתו לסיום ההליך בהסתלקות ומותירים לשיקול דעתו את קביעת גובה הגמול ושכר הטרחה למבקשים. ביום 7 ביולי 2019 ניתן פסק דין המאשר את בקשת ההסתלקות, מוחק את בקשת האישור ודוחה את תביעתם האישית של המבקשים.

באור 38 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

1. התחייבויות תלויות (המשך)

ג. הליכים ייצוגיים שהסתיימו במהלך תקופת הדיווח ועד לתאריך פרסום הדוח (המשך)

מס'	תאריך וערכאה	הצדדים	עיקרי התביעה	סכום	פירוט
5	1/2016 מחוזי - מרכז	עמיתה הפנסיה נ' מגדל מקפת וחברות מנהלות אחרות	טענה בקשר עם החזקת אגרות חוב בדירוג אשראי נמוך בחריגה מהשיעור שהיה מותר בהתאם למגבלות ההשקעה, אשר חלו עליהן על פי תקנה 2ד41 לתקנות מס הכנסה (כללים לאישור וניהול קופות גמל) (להלן: "תקנות קופות הגמל") במועדים הרלבנטיים לתובענה, וגבייה של דמי ניהול בגין חריגות אלו בניגוד להוראות תקנות קופות הגמל. הסעדים הנתבעים הינם בין היתר: השבה של דמי הניהול שנגבו על ידי המשיבות במקרה של חריגה מתקנות קופות הגמל, כפי שהיו בתוקף באותו המועד, פיצוי בגין הנזק שנגרם לחברי הקבוצה עקב החריגה הנתבעת מתקנות קופות הגמל וכל סעד אחר לטובת הקבוצה, כולה או חלקה, או לטובת הציבור, הנראה לביהמ"ש נכון וצודק בנסיבות העניין.	לא הוערך על ידי התובע.	ביום 26 בספטמבר 2019 הודיעה המבקשת לבית הדין, כי היא מקבלת את המלצת לסיים את ההליך בדרך של הסתלקות, כך שבקשת האישור תימחק ותביעתה האישית תידחה. בקשת ההסתלקות אושרה על ידי בית הדין ביום 26 בספטמבר וניתן לה תוקף של פסק דין.
6	2/2018 מחוזי - תל אביב - יפו	עמיתים גופים מוסדיים ביניהם מגדל מקפת נ' הגופים המוסדיים	טענה כי הגופים המוסדיים גובים מעמיתים אשר נטלו מהם הלוואות מהחברות המנהלות תשלום בגין דמי טיפול/דמי גבייה/דמי תפעול/עמלה/עמלת פירעון מוקדם בקשר עם העמדת הלוואות ו/או עריכת מסמכי הלוואות ו/או גביית תשלומי פירעון הלוואות ו/או ניהול הלוואות. הסעד הנתבע הינו השבת כל סכומי העמלות שנגבו על ידי הגופים המוסדיים, במהלך תקופת שבע השנים שקדמו למועד הגשת התביעה וכן מתן צו עשה או פסק דין הצהרתי המורה כי הנתבעות אינן רשאיות לגבות לכיסן את העמלות נשוא התובענה.	10 מיליון ש"ח.	הצדדים הסכימו לפנות להליך גישור המתנהל בתובענה מס' 20 בסעיף זה לעיל. ביום 13 בספטמבר 2019 הגישה המבקשת בקשת הסתלקות מבקשת האישור ודחיית תביעתה האישית. הבקשה הוגשה בהסכמת מגדל מקפת וביום 18 בספטמבר 2019, ניתן לה תוקף של פסק דין.
7	5/2018 מחוזי - מרכז	מבוטחת נ' החברה	טענה כי בפועלה של הנתבעת במסגרת בסילוק תביעות ביטוח בגין אובדן או גניבה של כבודה בביטוח נסיעות לחו"ל, פועלת הנתבעת שלא כדין ככל שהיא דוחה את הכיסוי עקב העדר אישור של הגשת תלונה במשטרה לגבי האובדן/הגניבה. הסעדים הנתבעים כוללים תשלום כל התביעות שנדחו עקב העדר אישור תלונה במשטרה, הצהרה כי הנתבעת הפרה את הוראות הדין והוראות הפוליסה, צו עשה המורה לנתבעת לפעול בהתאם לדין והפוליסה, השבה מלאה של כל הסכומים שנתבעו לפי פוליסת הביטוח ותביעתם נדחתה שלא כדין ופיצויים על נזק ממוני ושאינו ממוני מכוח דיני הנזיקין, הגנת הצרכן, חוק חזרה ביטוח, חוק החוזים וחוק החוזים (תרופות בשל הפרת חוזה).	לא ידוע במדויק. אומדן של 3 מיליון ש"ח.	טרם הגשת תגובה לבקשה לאישור התובענה כייצוגית, נוהל משא ומתן עם המבקשת, בסיומו הושג הסדר פשרה ביחס לפיצוי חברי הקבוצה בכפוף לתנאים שנקבעו בהסדר. ההסדר הוגש ביום 29 בנובמבר 2018 לאישור בית המשפט ולאחר שתוקן בהתאם להוראות בית המשפט בדיון שהתקיים בעניין ולאחר שהיועץ המשפטי לממשלה והממונה הודיעו כי הם אינם מתנגדים להסכם הפשרה, ביום 29 באוקטובר 2019 אושר ההסדר וניתן לו תוקף של פסק דין.

באור 38 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

1. התחייבויות תלויות (המשך)

ג. הליכים ייצוגיים שהסתיימו במהלך תקופת הדיווח ועד לתאריך פרסום הדוח (המשך)

מס'	תאריך וערכאה	הצדדים	עיקרי התביעה	סכום	פירוט
8	4/2008 בי"ד אזורי לעבודה, י-ם	מבוטחות בביטוח חיים נ' החברה וחברות ביטוח נוספות	הענקת גמלה חודשית לנשים בהגיען לגיל פרישה בסכום נמוך מהגמלה החודשית לגברים בעלי נתונים זהים, בנימוק כי תוחלת החיים של נשים גבוהה יותר. זאת, כאשר הפרמיה הנגבית מנשים בגין ביטוח ריסק מוות הינה בשיעור זהה לזאת שנגבית מגברים למרות ששיעורי התמותה של נשים נמוכים יותר. במסגרת הסעדים התבקש סעד הצהרתי של ביהמ"ש כי ההפליה האמורה הינה פסולה וכי תינתן למבוטחות הזכות לבחור בין החלופות הבאות: (א) השוואת מקדמי הגמלה לאלו הנהוגים לגברים. (ב) הפחתה של סכומי הריסק שנגבו והעמדתם על סכומי הריסק הראויים למבוטחת אישה.	מאות מיליוני ש"ח.	ביום 17 באוגוסט 2014 אישר בית הדין האזורי לעבודה את התובענה כייצוגית. ביום 2 בדצמבר 2014 הוגשה על ידי החברה ויתר הנתבעות בקשת רשות ערעור על החלטה לבית הדין הארצי לעבודה אשר נעתר לבקשה ביום 3 בדצמבר 2019 ניתן פסק דין על ידי בית הדין הארצי לעבודה, אשר קיבל את הערעור על החלטת בית הדין האזורי לעבודה, ובכך ביטל את החלטתו ודחה את בקשת האישור
9	7/2017 בית הדין האזורי לעבודה, ת"א	מבוטח בביטוח מנהלים נ' החברה	טענה לפיה החברה אינה מחשבת את סכום הקצבה המשולמת למבוטח, כולה או חלקה, על פי מקדם המרה הנקוב בנספח המצורף לפוליסת ביטוח מנהלים הונית ו/או בהתאמה לו. נטען כי החברה מאפשרת את המרת סכום הביטוח ההוני לפי מקדם הקצבה שבנספח הנ"ל אך ורק ביחס להפרשות המעביד לתגמולים, ואילו ביחס ליתר הכספים שבפוליסה מאפשרת את המרת סכום הביטוח ההוני לפי מקדם קצבה נחות. הסעדים המבוקשים הינם: (א) (א) להורות לחברה לשלם לכל עמית החבר בקבוצה, אשר קיבל קצבה שחושבה או שחלקה חושב לפי מקדמים גבוהים מאלו המפורטים בנספח ו/או מן המקדמים הנגזרים מאלה הנקובים בנספח, פיצוי בגובה ההפרש בין הקיצבה ששולמה לו בפועל לבין הקיצבה שצריכה הייתה להיות משולמת לו אילו חושבה כולה לפי המקדמים הנקובים בנספח ו/או בהתאמה להם (בהתאם לגיל המבוטח במועד ההמרה), והכל בתוספת ריבית והפרשי הצמדה כדון. (ב) לצוות על החברה לחשב ולשלם לעמיתים חברי הקבוצה, מכאן ולהבא את הקצבה במלואה, לפי המקדמים המפורטים ו/או המותאמים למקדמים הנקובים בנספח.	לא הוערך על ידי התובע.	ביום 31 באוקטובר 2019 הגיש המבקש בקשה להסתלקות חד צדדית מבקשת האישור, תוך שנטען בבקשה כי באי כוח המבקש מחפשים תובע חלופי להגשת התובענה מחדש. החברה הגישה את התנגדותה לבקשת ההסתלקות ובקשה כי תינתן בבקשה החלטה לגופה לאור השלב המתקדם בו הוגשה הבקשה. ביום 13 במרס 2020 ניתן פסק הדין המאשר את בקשת הסתלקות של התובע, ובכך הביא לסיימה של בקשת האישור, תוך שהוא מחייב את המבקש בהוצאות לטובת החברה.

באור 38 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

1. התחייבויות תלויות (המשך)

ד. הליכים משפטיים אחרים

להלן מתוארות תובענות מהותיות אחרות, סכום התביעות מוצג נכון למועד הגשתן.

מס'	תאריך וערכאה	הצדדים	עיקרי התביעה	סכום	פירוט
1	1/2018 מחוזי - מרכז	התעשייה האווירית לישראל בע"מ נ' פלתורס סוכנויות ביטוח בע"מ (חברה נינה של החברה, "פלתורס") וכנגד נתבעות נוספות	<p>תביעה לתשלום יתרת תגמולי הביטוח בקשר עם אובדנו המוחלט של הלוויין "עמוס 6" (להלן: "הלוויין") בתוספת ריבית מרבית לפי סעיף 28א לחוק חוזה הביטוח (להלן: "הריבית"). על פי הנתען בתובענה, המבטחים בפוליסת טרום השיגור של הלוויין (הנתבעים אף הם בתביעה) חבים כלפי התעשייה האווירית לישראל במלוא יתרת תגמולי הביטוח שטרם שולמו על ידיהם בתוספת הריבית. עוד נטען בתובענה, כי פלתורס וחברת Marsh Ltd. (להלן: "מארש"), אשר על פי הנתען בתובענה שימשו בהתאמה, כסוכן ביטוח וכברוקר בקשר עם פוליסת טרום השיגור כאמור, הפרו את חובותיהן כלפי התעשייה האווירית וחבות אף הן במלוא יתרת תגמולי הביטוח, בנוסף ו/או לחילופין לחבות המבטחים.</p> <p>עיקר עילות התביעה הנתענות כלפי פלתורס במסגרת התובענה הן: הפרת חוזה, הפרת חובת תום הלב, הפרת חובות סוכן ביטוח והתרשלות.</p> <p>בעקבות הסכם פשרה שנחתם בין תע"א לבין פלתורס והמבטחים (להלן: "הסכם הפשרה"), ביום 11 בדצמבר 2019 הגישה תע"א תביעה מתוקנת כנגד מארש בלבד לתשלום הפשרה בין תגמולי הביטוח להם הייתה זכאית תע"א לבין סכום הפשרה ששולם ("התביעה המתוקנת"). ביום 23 בפברואר 2020 הגישה מארש הודעת צד שלישי כנגד המבטחים ופלתורס.</p> <p>לטענת מארש, המבטחים חבים בתשלום מלוא תגמולי הביטוח, שכן הניסוי שגרם לאבן הלוויין לא היה בגדר החמרה מהותית בסיכון שהצדיק תשלום פרמיה נוספת; ולחלופין - פלתורס אחראית לתשלום בשל הפרת חובותיה כסוכנת הביטוח של תע"א ובשל ההסכם בין מארש לבין פלתורס לפיו פלתורס אחראית לייעוץ לתע"א.</p>	<p>סכום התביעה (כולל הריבית) הועמד על סך של כ 303 מיליון ש"ח. יחד עם זאת, על פי המצוין בתובענה, על המבטחים לשלם לתעשייה האווירית סכום נוסף של 21 מיליון דולר, בתמורה להגשת התובענה נגד כלל הצדדים המעורבים (לרבות פלתורס ומארש).</p> <p>על פי דיווחיה של התעשייה האווירית, הסכום האמור אכן שולם לה על ידי המבטחים בחודש מרס 2018, והוא אמור להיות מנוכה מסכום התביעה, כך שזה צפוי לעמוד על כ 231 מיליון ש"ח.</p> <p>סכום התביעה המתוקנת ובהתאם - הסכום הנתבע במסגרת הודעת צד שלישי מטעם מארש - הועמד על סך של כ-55.5 מיליון ש"ח</p>	<p>הוגשו כתבי הגנה בתיק: תע"א הגישה כתב תשובה. מארש הגישה הודעת צד ג' כנגד המבטחים ופלתורס ובמסגרתה היא עותרת לחיוב של מי מאלו, היה ותמצא חייבת בתשלום לתעשייה האווירית. (להלן: "הודעת צד ג"). הוגש כתב הגנה להודעת צד ג'. מארש הגישה כתב תשובה. במסגרת המגעים שניהלו הצדדים בניסיון להביא לסיום ההליך בפשרה, ביום 26 בספטמבר 2019 חתמו חלק מהצדדים להליך, התעשייה האווירית המבטחים ופלתורס, ללא מארש, על הסכם פשרה. הסכם הפשרה אושר וניתן לו תוקף של פסק דין על ידי בית המשפט. כמו כן, במועד זה חתמו התעשייה האווירית ופלתורס על הסכם לפיו יהיה על התעשייה האווירית לשפות את פלתורס בגין הוצאות משפט ככל שמארש תמשיך בהליכי הודעה לצד שלישי נגד פלתורס. בעקבות חתימת הסכם הפשרה, הגישו פלתורס והמבטחים בקשות לסילוק על הסף של הודעת צד ג' שמארש הגישה כנגדם, בקשות הסילוק טרם הוכרעו.</p>

באור 38 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

1. התחייבויות תלויות (המשך)

ד. הליכים משפטיים אחרים (המשך)

מס'	תאריך וערכאה	הצדדים	עיקרי התביעה	סכום	פירוט
2	10/2018 מחוזי מרכז	דירות יוקרה בע"מ נ' החברה מגדל מקפת קרנות וקופות גמל מגדל אחזקות נדל"ן ופל-בית המגן בע"מ	טענה לאי עמידה בהתחייבות חוזית וגרימת נזקים לתובעת בקניון הזהב בראשון לציון אשר בו מחזיקות החברה ומגדל מקפת בשיעור של 75% בשותפות עם דירות יוקרה המחזיקים 25% ומעניקים שירותי ניהול בקשר סיכול פרויקט "גולדן מרקט" בקניון. קדמה לתביעה זו תביעה שהוגשה ע"י דירות יוקרה לצוים הצהרתיים בקשר לשוק האוכל אשר בסופה בית המשפט נתן החלטה ביום 3 במאי 2018 על מחיקה וחיוב הוצאות המבקשת בסך 7,500 ש"ח.	800 מיליון ש"ח.	הוגש כתב הגנה ביום 29 בינואר 2019. הצדדים מצויים בהליכים המקדמיים בתיק. ביום 27 בנובמבר 2019 הגישה החברה תביעה כספית נגד התובעת דירות יוקרה בסך של כ-60 מיליון ש"ח. לשיטת החברה, דירות יוקרה הפרה את התחייבויותיה מכח מערכת ההסכמית שבין הצדדים, עת לא מימשה את מלוא הזכויות המוגדלות שאושרו לה, וממילא לא הקימה, בנתה והשכירה את קומה מינוס 1 בקניון כקומת מסחר טיפוסית, על פי היתר הבנייה שאושר עוד בשנת 2015, עד שזה פקע. בהתאם, לטענת מגדל, כספי השקעה שאמורים היו להיות מושקעים על ידי מגדל בקניון - לא הושקעו והתשואה בגינם, העולה כדי סכום התביעה, לא הונבה. בטענה כי התובעת הפרה את התחייבויותיה באופן שבו ניהלה פרויקט גולדן מרקט בקניון ובכל גרמה להפסד תשואה. כמו כן, החברה הגישה בקשה לאיחוד הדיון עם התובענה שתלויה ועומדת נגד החברה.

באור 38 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

1. התחייבויות תלויות (המשך)

ה. סיכום נתוני תביעות משפטיות

(1) להלן טבלה מסכמת של הסכומים הנתבעים במסגרת בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות, תובענות שאושרו כתביעה ייצוגית ותביעות מהותיות אחרות, כפי שצוינו על ידי התובעים בכתבי הטענות אשר הוגשו מטעמם. מובהר כי הסכום הנתבע אינו מהווה בהכרח כימות של סכום החשיפה המוערכת על ידי החברה ו/או חברות מאוחדות, שכן המדובר בהערכות מטעם התובעים אשר דינן להתברר במסגרת ההליך המשפטי. עוד מובהר כי הטבלה להלן אינה כוללת הליכים שהסתיימו.

סוג	כמות תביעות	הסכום הנתבע באלפי ש"ח ⁽¹⁾
תובענות שאושרו כתביעות ייצוגיות⁽²⁾	5	1,693,532
צוין סכום המתייחס לקבוצה	3	1,468,532
התביעה מתייחסת למספר חברות ולא יוחס סכום ספציפי לקבוצה	1	225,000
לא צוין סכום התביעה	1	-
בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות⁽³⁾	35	8,698,933
צוין סכום המתייחס לקבוצה ⁽⁴⁾	19	5,066,933
התביעה מתייחסת למספר חברות ולא יוחס סכום ספציפי לקבוצה	4	3,632,000
לא צוין סכום התביעה	12	-
תביעות מהותיות אחרות	2	1,102,900
צוין סכום המתייחס לקבוצה	2	1,102,900

- (1) כל הסכומים באלפי ש"ח ובקירוב, למועד הגשת הבקשות או התובענות לפי העניין.
- (2) כולל תובענה בה לא צויין סכום תביעה מדויק (תביעה מס' 2 בטבלה בסעיף ב' לעיל), שם הוערך סכום התביעה במאות מיליוני ש"ח מבלי שנגקב בסכום תביעה.
- (3) מקום בו צויין סכום המתייחס לקבוצה, הובא בחשבון הסכום המתייחס לקבוצה ולא הסכום המתייחס לכלל הנתבעות.
- (4) כולל תובענה בה לא צויין סכום תביעה מדויק וניתנה הערכה בלתי מחייבת של כ-9.5 מיליון ש"ח (תביעה מס' 17 בסעיף ב' לעיל).
- (2) סכום הפרשה הכולל בגין התובענות הייצוגיות ותביעות מהותיות אחרות, שהוגשו כנגד הקבוצה כמפורט בטבלה המסכמת בסעיף 1 לעיל מסתכם בכ-149 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2018 כ-125 מיליון ש"ח).
- (3) סך כל הפרשות הכולל בגין כל ההליכים כנגד הקבוצה, לרבות תובענות ייצוגיות ותביעות מהותיות אחרות, לרבות בגין הליכים כמפורט בסעיף ו' להלן, הינן כ-178 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2018 כ-203 מיליון ש"ח).

באור 38 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

1. התחייבויות תלויות (המשך)

1. הליכים משפטיים נוספים והליכים אחרים, הוראות פיקוח על הביטוח, אירועים והתפתחויות שיש בגינם חשיפה כנגד החברה ו/או חברות מאוחדות שלה

להלן מתוארים הליכים משפטיים נוספים ואחרים המתנהלים כנגד החברה ו/או החברות המאוחדות:

(1) בחודש יולי 2017 קיבלה החברה הודעה מחברה מנהלת שאיננה בבעלות החברה (להלן: "הנתבעת"), אודות כתב תביעה שהוגש בחודש אוקטובר 2016 נגד הנתבעת לביהמ"ש המחוזי בתל-אביב בת"צ 35374-10-16 ע"י בניו של מנוח שהינם מוטבים של המנוח בקופת גמל שמנהלת ע"י הנתבעת (להלן: "התובעים"). יחד עם התובענה הוגשה נגד הנתבעת בקשה לאישור התובענה כייצוגית על פי חוק תובענות ייצוגיות. בהודעה הנ"ל ציינה הנתבעת כי עניינה של התובענה הוא בביטוח חיים קבוצתי אשר רכשה הנתבעת (וקודמותיה) עבור עמיתיה. עוד ציינה הנתבעת בהודעה הנ"ל, כי התובעים טוענים בבקשת האישור, בין השאר, כי הנתבעת (וקודמותיה), הפרה את חובותיה על-פי דין, ונמנעה מלשלוח הודעות למוטביו או ליורשיו של עמית שנפטר אודות קיומה של פוליסת ביטוח חיים וזכאותו לקבלת תגמולים מכח אותה פוליסה, כך שבסופו של יום חלה התיישנות על התביעה הביטוחית. בנוסף, מציינת הנתבעת, כי התובעים טוענים בבקשת האישור, כי היה על הנתבעת לפעול באופן אקטיבי לצורך קבלת כספי ביטוח החיים, להתריע בפני המוטבים או היורשים כי קיימת תקופת התיישנות מקוצרת על-פי הדין לצורך הגשת תביעה ביטוחית, ואף להגיש תביעה על-מנת לקבל את תגמולי הביטוח עבור אותם מוטבים/יורשים, אשר יוחזקו בחשבון העמית. כמו כן, טענה הנתבעת בהודעה הנ"ל כי היא אינה מרוויחה מקיומה של פוליסת ביטוח חיים קבוצתי לעמיתיה, וכי תשלומי הפרמיה שמשלמים העמיתים מועברים לחברת הביטוח במלואם; ועל-כן הגורם היחיד שהתעשר, לטענתה, כתוצאה מאי תשלום תגמולי ביטוח של פוליסת ביטוח חיים למוטבי או יורשי העמית (ככל שהיו מקרים כאלה) היא החברה המבטחת (ובין היתר החברה). כן הנתבעת ציינה בהודעתה, כי היא שומרת על טענותיה וזכויותיה כלפי החברה ככל שהתביעה תתקבל (להלן: "ההודעה").

במהלך השנים בהם ביטחה החברה את חברי קופת הגמל של הנתבעת, שילמה החברה תגמולי ביטוח ישירות לנתבעת בגין כל המבוטחים אשר נפטרו ובגינם הוגשה תביעה על ידי הנתבעת. מאחר והנתבעת היתה בעלת הפוליסה אין באפשרות החברה להעריך האם יש מבוטחים נוספים אשר יתכן והיו זכאים לקבלת תגמולי ביטוח טרם חלוף תקופת ההתיישנות. עד למועד פרסום דוח זה לא הוגשה דרישת תשלום כלשהי כנגד החברה בקשר עם הנטען בהודעה.

(2) לענין שומות מס לשנים 2011 ו-2012 בסוגיית החבות במס רווח בגין דיבידנד מחברות מוחזקות ששורשר לחברה במהלך הרבעון, אימץ בית המשפט המחוזי בפסק דינו את עמדת רשות המסים. החברה שילמה את חבות המס הנגזרת. על פסיקה זו הגישה החברה במהלך חודש דצמבר 2019 ערעור לבית המשפט העליון.

לענין שומות מס לשנים 2013-2015 בגין אותה סוגיה הגישה החברה במהלך חודש פברואר 2020 ערעור לבית המשפט המחוזי בתל אביב.

לפרטים נוספים ראה באור 2.ד.21.

(3) החברה ו/או החברות המאוחדות חשופות לתביעות או לטענות נוספות בעילות שונות, שאינן תביעות לכיסוי ביטוחי של מקרה ביטוח על פי הפוליסה שהופקה על ידי החברה, מצד לקוחות, לקוחות בעבר וכן צדדים שלישיים שונים, מזה סכום מצטבר בגין תביעות שהוגשו בסך של כ-125 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2018 כ-165 מיליון ש"ח) וזאת מעבר לחשיפות הכלליות המתוארות בבאור זה ובכללן בסעיף 4.ו-5.ו לבאור זה.

(4) הממונה, מפרסם מעת לעת, ניירות עמדה, עקרונות לניסוח תוכניות ביטוח, מסמכי נהגים ראויים ולא ראויים וכיוצא באלה מסמכים או טיוטות מסמכים הרלבנטיים לתחומי פעילותה של הקבוצה אשר יכול ויש להם השפעה על זכויות מבוטחים ו/או עמיתים ויכול ויש בהם ליצור חשיפה לקבוצה במקרים מסוימים הן ביחס לתקופת פעילותה קודם לכניסת אותם מסמכים לתוקף והן ביחס לעתיד.

לא ניתן לצפות מראש האם ובאיזו מידה חשופים המבטחים לטענות בקשר ו/או בעקבות הוראות אלו אשר אפשר שיעלו בין היתר, באמצעות המנגנון הדיוני הקבוע בחוק תובענות ייצוגיות. לעיתים יכולה להיות השלכה מסוג זה גם לחוזרים שהממונה מפרסם ואשר ברגיל תחולתם העתידית.

כנגד הקבוצה מוגשות, מעת לעת, תלונות, לרבות תלונות לממונה ביחס לזכויות מבוטחים ו/או עמיתים על פי תוכניות ביטוח ו/או קרנות ו/או הדין. תלונות אלו מטופלות באופן שוטף על ידי אגף תלונות הציבור בקבוצה. לעיתים הכרעות (או טיוטות הכרעה) של הממונה בתלונות אלו, ניתנות באופן רחבי ביחס לקבוצת מבוטחים.

כמו כן, עורך הממונה, מעת לעת, לרבות בעקבות תלונות מבוטחים, ביקורות מטעמו בגופים המוסדיים בקבוצה ו/או מעביר אליהם בקשות לקבלת נתונים, בנושאים שונים של ניהול הגופים המוסדיים, ניהול זכויות מבוטחים ועמיתים בהם וכן ביקורות ליישום הוראות הרגולציה ו/או הטמעת לקחי ביקורות קודמים, בהן בין היתר, מתקבלות דרישות להכנסת שינויים במוצרים השונים, מתן הנחיות לביצוע החזרים ו/או הנחיות ו/או הוראות בקשר לתיקון ליקויים או ביצוע פעולות המבוצעות על-ידי הגופים המוסדיים, לרבות החזר כספים לעמיתים ולמבוטחים. בהתאם לממצאי ביקורות אלו נתונים המועברים, לעיתים מטיל הממונה עיצומים כספיים בהתאם לחוק סמכויות האכיפה.

באור 38 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

1. התחייבויות תלויות (המשך)

1. הליכים משפטיים נוספים והליכים אחרים, הוראות פיקוח על הביטוח, אירועים והתפתחויות שיש בגינם חשיפה כנגד החברה ו/או חברות מאוחדות שלה (המשך)

(5) קיימת חשיפה כללית אשר לא ניתן להעריכה ו/או לכמתה, הנובעת, בין היתר, ממורכבותם של השירותים הניתנים על ידי הקבוצה למבוטחיה. מורכבות הסדרים אלו צופנת בחובה, בין היתר, פוטנציאל לטענות פרשנות ואחרות, עקב פערי מידע בין הקבוצה לבין הצדדים השלישיים לחוזה הביטוח, הנוגעות לשורה ארוכה של תנאים מסחריים ורגולטורים. חשיפה זו באה לידי ביטוי בעיקר ביחס למוצרי החסכון הפנסיוני והביטוח ארוך טווח, לרבות ביטוח בריאות, בהם פועלת הקבוצה, בהיותם מאופיינים באורח חיים ממושך ובמורכבות גבוהה, במיוחד לאור ההסדרים התחיקתיים השונים הן בתחום ניהול המוצרים והן בתחום המיסוי, לרבות בנושאי קביעת תעריפים, תשלומי הפקדות על-ידי מעסיקים ומבוטחים, פיצולם ושייכותם לרכיבי הפוליסות השונים, ניהול ההשקעות, מעמדו התעסוקתי של המבוטח, תשלומי ההפקדות שלו ועוד. יצוין, כי תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (תשלומים לקופת גמל), התשע"ד-2014 ("תקנות התשלומים"), אשר נכנסו לתוקף בהדרגה החל מיום 1 פברואר 2016 נועדו להקל על מורכבות זו, באמצעות הסדרה של זרימת מידע ממוכנת בין כלל הגורמים המעורבים לעניין אופן ביצוע ההפקדות ושייכותם למרכיבי חשבון קופת הגמל, לרבות לעניין המיסוי. יחד עם זאת, יישומן של תקנות התשלומים הינו הליך מורכב אשר יש בו, בטווח הקצר, כדי ליצור קשיים תפעוליים, לרבות הגדלת הוצאות התפעול והמיכון עקב כך.

בהקשר זה יצוין, כי ביום 23 במאי 2019 התקבל בחברה דוח ביקורת מטעם הממונה בנושא תשלומים לקופת גמל, זאת בהמשך לביקורת שבוצעה על ידו בחברה בתקופה שבין יולי 2017 ליולי 2018. הדוח עוסק במספר ליקויים הנוגעים בעיקרם לאופן יישומן של תקנות התשלומים ואופן קליטת הכספים בפוליסות ביטוח מנהלים במערכות החברה. החברה העבירה לממונה תכנית עבודה לתיקון הליקויים שהוצגו בדוח ומיישמת בהתאם תכנית זו.

עוד יצוין, כי מוצרי הקבוצה אשר מנהלים על פני שנים בהם מתרחשים שינויים במדיניות, ברגולציה ובמגמות הדין, לרבות בפסיקת בתי המשפט. שינויים אלו מיושמים על ידי מערכות מיכוניות העוברות שינויים והתאמות באופן תדיר. מורכבות שינויים אלו והחלת השינויים לגבי מספר רב של שנים, יוצרת חשיפה תפעולית מוגברת. קבלת פרשנות חדשה לאמור בפוליסות ביטוח ובמוצרים פנסיונים ארוכי טווח יש לעיתים בכדי להשפיע על הרווחיות העתידית של הקבוצה בגין התיק הקיים, זאת בנוסף לחשיפה הגלומה בדרישות לפיצוי ללקוחות אלו פעילות העבר. לא ניתן לצפות מראש את סוגי הטענות שיועלו בתחום זה ואת החשיפה הנובעת מטענות אלו ואחרות בקשר עם חוזה הביטוח המועלות, בין היתר, באמצעות המנגנון הדיוני הקבוע בחוק תובענות ייצוגיות.

כמו כן, תחום הביטוח בו עוסקות חברות הקבוצה הינו עתיר פרטים ונסיבות, ואשר קיים בו סיכון אינהרנטי שלא ניתן לכימות להתרחשות של טעות או שורה של טעויות מיכוניות או טעויות אנוש, הן בתהליכי עבודה מובנים והן במסגרת טיפול פרטני בלקוח, ואשר עלולות להיות להן תוצאות רחבות היקף הן ביחס להיקף התחולה למספר רב של לקוחות או מקרים והן ביחס להיקף הכספי הרלבנטי בהתייחס ללקוח בודד. הגופים המוסדיים בקבוצה מטפלים, באופן שוטף, בטיוב זכויות מבוטחים, בכל הקשור לניהול המוצרים בגופים המוסדיים, בהתאם לפערים המתגלים מעת לעת.

החברה וחברות מאוחדות חשופות לתביעות וטענות במישור דיני החוזים וקיום התחייבויות ביטוחיות במסגרת הפוליסה, ייעוץ לקוי, הפרת חובת נאמנות, ניגוד עניינים, חובת זהירות, רשלנות במסגרת אחריות מקצועית של הגופים המקצועיים בקבוצה לרבות סוכנויות הקבוצה וכיוצ"ב טענות הקשורות בשירותים הניתנים על ידי חברות הקבוצה וכן מעת לעת מתקיימים נסיבות ואירועים המעלים חשש לטענות מסוג האמור. הקבוצה רוכשת פוליסות לכיסוי אחריות מקצועית, לרבות כנדרש על פי ההסדר התחיקתי, ובעת הצורך היא מדווחת לפוליסה או פוליסות אלו לצורך כיסוי חבות שמקורה באחריות מקצועית וניתנת להגנה ברכישת ביטוח. סכומי החשיפה האפשרית עולים על סכומי הכיסוי ואין וודאות בדבר קבלת כיסוי בפועל בעת קרות מקרה ביטוח.

לעניין חשיפות כלליות נוספות, ראה באור 36.א.

באור 38 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

2. התקשרויות

א. לפרטים בדבר רכישת תיק תביעות שנרכש בביטוח כללי, באור 37.ה.3.

ב. התחייבויות להשקעה ומתן אשראי

(1) סכום יתרת ההתחייבות להשקעות נוספות של החברה בקרנות השקעה ליום 31 בדצמבר 2019 הינו כ-8,637 מיליון ש"ח, מתוכם סך של כ-7,151 מיליון ש"ח בגין חוזים תלויי תשואה (בשנת 2018 כ-8,371 מיליון ש"ח, מתוכם סך של כ-7,035 מיליון ש"ח בגין חוזים תלויי תשואה).

(2) סכום יתרת ההתחייבויות להשקעות נוספות של החברה בתאגידים שנרכשו ליום 31 בדצמבר 2019 הינו כ-12 מיליון ש"ח, מתוכם סך של כ-12 מיליון ש"ח בגין חוזים תלויי תשואה (בשנת 2018 כ-4 מיליון ש"ח, מתוכם סך של כ-4 מיליון ש"ח בגין חוזים תלויי תשואה).

(3) סכום יתרת ההתחייבויות של החברה להעמיד אשראי, לפי דרישה, ליום 31 בדצמבר 2019 הינו כ-2,043 מיליון ש"ח, מתוכם סך של כ-1,781 מיליון ש"ח בגין חוזים תלויי תשואה (בשנת 2018 כ-1,353 מיליון ש"ח, מתוכם סך של כ-1,151 מיליון ש"ח בגין חוזים תלויי תשואה).

ג. התקשרויות לרכישת נכסי נדל"ן

סכום יתרת ההתחייבות של החברה להשקעות בנדל"ן ליום 31 בדצמבר 2019 הינו כ-319 מיליון ש"ח, מתוכם סך של כ-235 מיליון ש"ח בגין חוזים תלויים תשואה (שנת 2018 כ-66 מיליון ש"ח מתוכם סך של כ-54 מיליון ש"ח בגין חוזים תלויי תשואה). חלק מהסכומים הנ"ל מתבסס על מנגנון התחשבות שנקבע בהסכם.

ד. כתבי שיפוי וויתור לנושאי משרה

(1) כתבי שיפוי שניתנו עד שנת 2006

(א) החברה מסרה כתבי שיפוי לנושאי משרה בחברות מוחזקות ובתאגידים אחרים בהם הם מכהנים מתוקף היותם נושאי משרה בחברה המאוחדת וכן למספר עובדים בקבוצה, לפיהם תשפה אותם מגדל, בהיקף, בנסיבות ובסייגים שפורטו בכתבי השיפוי, בגין חבות כספית שתוטל עליהם בשל פעולות שיעשו בתוקף היותם נושאי משרה בתאגידים האמורים, או בגין פעולות שפורטו בכתבי השיפוי.

(ב) החברה מסרה כתבי וויתור לנושאי משרה בחברות מוחזקות ובתאגידים אחרים בהם הם מכהנים מתוקף היותם נושאי משרה במגדל ובחברות בנות של מגדל, לפיהם ויתרה החברה בנסיבות ובסייגים שפורטו בכתבי הוויתור, על תביעות נגד נושאי המשרה בקשר עם כל פעולה ו/או מחדל שיעשו כנושאי משרה בתאגידים האמורים.

(ג) החברה מסרה כתבי שיפוי לנושאי משרה במגדל, בחברות בנות של מגדל ובחברות המוחזקות, לפיהם ישפו אותם, בהיקף, בנסיבות ובסייגים שפורטו בכתבי השיפוי, בגין חבות כספית שתוטל עליהם בקשר עם העניינים הבאים:

(1) תשקיף החברה משנת 1996.

(2) חובות שיחולו על החברה ו/או החברות בקבוצת מגדל בגין היות החברה חברה שמניויתיה מוחזקות בידי הציבור ורשומות למסחר בבורסה ובלבד שההתחייבות לשיפוי תחול אך ורק על חבויות הנובעות מפעולות שבוצעו בתקופה של עד שנה מתאריך התשקיף.

באור 38 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

2. התקשרויות (המשך)

ד. כתבי שיפוי וויתור לנושאי משרה (המשך)

(1) כתבי שיפוי שניתנו עד שנת 2006 (המשך)

(ד) החברה מסרה כתבי ויתור והתחייבות לדחיית תביעות לנושאי משרה בתאגידים המשתייכים לקבוצת מגדל לפיהם ויתרה, בנסיבות ובסייגים שפורטו בכתבי הוויתור וההתחייבות על תביעות כנגד נושאי המשרה בקשר עם כל פעולה ו/או מחדל שייעשו על ידם כנושאי משרה בכל אחד מהתאגידים, לרבות פעולה בקשר עם התחומים המפורטים להלן:

(1) תשקיף החברה משנת 1996.

(2) החובות שיחולו על התאגיד בקשר עם היות החברה חברה שמניויתיה מוחזקות בידי הציבור או רשומות למסחר בבורסה.

כן התחייבה החברה, בנסיבות ובסייגים שפורטו בכתבי הוויתור וההתחייבות, לגרום לדחייה של כל תביעה שתגיש כנגד התאגידים או איזה מהם אם כתוצאה מתביעה כאמור ייתבעו נושאי המשרה על ידי מי מהתאגידים בתביעה אשר לא תדחה על הסף.

(2) כתבי פטור ושיפוי שניתנו בשנת 2006

בחודש נובמבר 2006 אישרה אסיפה כללית מיוחדת של החברה מתן התחייבות לפטור והתחייבות לשיפוי של נושאי משרה בחברה.

בהתאם לכך הודיעה החברה לנושאי המשרה בה כדלקמן:

התחייבות לפטור - החברה פוטרת את נושאי המשרה בחברה מכל אחריות כלפיה החברה עד כמה שהדבר מותר על-פי דין, לכל נזק שנגרם ו/או ייגרם לה אם נגרם ו/או ייגרם עקב הפרת חובת הזהירות אותם חבים נושאי המשרה כלפיה בפעולתם בתום לב בתוקף היותם נושאי משרה בחברה ו/או לפי בקשתה כנושאי משרה בחברה אחרת מקבוצת מגדל ו/או כנציגיה של החברה ולבקשתה בתאגיד אחר שהחברה מחזיקה בו בזכויות, במישרין או בעקיפין, או בעלת ענין בה (להלן - "החברה האחרת") כמפורט בכתב הפטור והשיפוי שנמסר לנושאי המשרה.

התחייבות לשיפוי - החברה מתחייבת מראש לשפות את נושאי המשרה בחברה לרבות נושאי משרה בחברה האחרת בהתאם לנוסח כתב הפטור והשיפוי שנמסר לנושאי המשרה. בהתאם לכתב השיפוי ובכפוף להוראות הדין החברה תתחייב לשפות את נושאי המשרה בשל כל חבות או הוצאה כמפורט בכתב השיפוי שתוטלנה עליהם או שיוציאו עקב פעולות שעשו (לרבות פעולות לפני תאריך כתב השיפוי) ו/או שיעשו בתוקף היותם נושאי משרה בחברה ו/או בחברה האחרת ובלבד שהפעולות קשורות, במישרין או בעקיפין, לאחד או יותר מסוגי האירועים המפורטים בתוספת לכתב השיפוי ובלבד שסכום השיפוי המירבי של השיפוי בגין סעיף 2.1.1 לכתב השיפוי הכולל והמצטבר שתשלם החברה לכל נושאי המשרה במצטבר על-פי כל כתבי השיפוי שהוצאו ו/או יוצאו על-ידי החברה לא יעלה על סכום מצטבר השווה ל-25% מהונה העצמי של החברה (במאוחד) על-פי הדוחות הכספיים השנתיים המאוחדים האחרונים של החברה לפני מתן השיפוי בפועל וזאת לכל אחד מנושאי המשרה וכולם ביחד, למקרה בודד ובמצטבר וזאת בנוסף לסכומים שיתקבלו מחברת ביטוח, אם יתקבלו, במסגרת ביטוח שרכשה החברה.

(3) קציבת פטור מאחריות והתחייבות לשיפוי שניתנו בשנת 2011

בחודש נובמבר 2011 החליטה ועדת הביקורת של החברה לקצוב עד ליום 30 בנובמבר 2020 את תקופת האירועים במהלכה יחולו הסדרי הפטור והשיפוי הקיימים בחברה, ככל שלא יוחלפו בהסדרים אחרים, וכן כתבי פטור או שיפוי שיינתנו מעת לעת על ידי החברה על פי הסדרי הפטור והשיפוי הקיימים בחברה, ביחס לנושאי משרה בחברה שבעל השליטה בחברה עשוי להיחשב כבעל עניין אישי במתן כתבי פטור והשיפוי להם, המכהנים או שיכהנו מעת לעת ראה דוח מידי שפרסמה החברה ביום 29 בנובמבר 2011, אסמכתא מספר 2011-01-344328.

באור 38 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

2. התקשרויות (המשך)

ד. כתבי שיפוי וויתור לנושאי משרה (המשך)

4) כתבי שיפוי מעודכנים שניתנו בשנת 2012

(א) התחייבות לשיפוי מראש בגין חבות כספית שהוטלה על נושא המשרה לתשלום לנפגעים מן ההפרה בהליך מנהלי וכן הוצאות שהוציא נושא משרה בקשר עם הליך מנהלי שהתנהל בעניינו, לרבות הוצאות התדיינות סבירות, ובכלל זה שכר טרחת עורך דין, הכל בהתאם לכניסתו לתוקף של חוק האכיפה המנהלית ותיקונו של חוק ניירות ערך, תשכ"ח-1968 ("חוק ניירות ערך") ובהתאם לחוק הגברת האכיפה בשוק ההון (תיקוני חקיקה) תשע"א-2011.

(ב) סכום השיפוי המרבי שישולם לנושאי משרה בקבוצת מגדל בכללותה, במסגרת כל כתבי השיפוי שהוצאו ויוצאו מעת לעת, לא השתנה, אלא שתוקן כי הוא לא יעלה על סכום השווה ל-25% מהונה העצמי של החברה (במאוחד) לפי הדוחות הכספיים האחרונים שפרסמה החברה לפני מועד השיפוי בפועל (חלף שיקבע לפי הדוחות השנתיים האחרונים שפרסמה החברה לפני מועד השיפוי בפועל).

(ג) ניתנה הבהרה כי ההתחייבות לשיפוי חלה גם לגבי תפקידים אחרים בהם יישא בעל כתב השיפוי בתאגידי קבוצת מגדל/או בתאגיד אחר בו הוא מכהן מטעם קבוצת מגדל.

(ד) ניתנה הבהרה כי ההתחייבות לשיפוי חלה הן לגבי אירוע שהתקיים בישראל והן לגבי אירוע שהתקיים מחוץ לישראל.

כמו כן, לאור התפתחויות שחלו בסביבה העסקית בה פועלת החברה וברגולציה החלה עליה, עודכנה רשימת האירועים בגינם רשאית החברה לתת התחייבות לשיפוי, כך שתכלול, בין היתר, התייחסות לאירועים הבאים: ניהול סיכונים, מדיניות השקעות, הליכי ובקורות SOX, עריכת דוחות כספיים ודוחות אחרים וניהול כספי לקוחות.

הוראות כתבי השיפוי המעודכנים יחולו, בכפוף להוראות כל דין, גם ביחס לפעולות שנעשו עובר לתיקונם.

הענקת כתבי שיפוי מעודכנים לנושאי משרה בחברה, שבעל השליטה בחברה עשוי להיחשב כבעל עניין אישי בהענקת כתבי שיפוי להם וכפי שימונו מעת לעת ("נושאי משרה מסויימים"). כתבי השיפוי המעודכנים שיוענקו לנושאי המשרה המסויימים זהים לכתבי השיפוי שיוענקו לדירקטורים והינם בנוסח שצורף. הוראות כתבי השיפוי המעודכנים שיוענקו לנושאי המשרה המסויימים יחולו, בכפוף להוראות כל דין, גם ביחס לפעולות שנעשו עובר לתיקונם.

לפרטים נוספים אודות כתבי שיפוי אלו, ראה דוח מידי שפרסמה החברה ביום 28 בדצמבר 2011, אסמכתא מספר 01-378141-2011, דוח מידי מיום 2 בפברואר 2012, אסמכתא מספר 01-2012-032109, ודוח מידי מיום 7 בפברואר 2012, אסמכתא מספר 01-2012-036555.

5) כתבי שיפוי וכתבי פטור שניתנו בשנת 2016

בחודש דצמבר 2016 אישרה אסיפה כללית מיוחדת של החברה מתן כתבי שיפוי גם לנושאי משרה שהם בעל השליטה וקרובו וכן מתן כתבי פטור לנושאי משרה ולדירקטורים, לרבות נושאי משרה שהם בעל השליטה או קרובו. לפרטים נוספים ראו דיווח מידי של החברה מיום 22 בדצמבר 2016 בדבר זימון אסיפה כללית (דוח משלים) שעל סדר יומה, בין היתר, אישור מתן כתבי השיפוי והפטור, אסמכתא מספר 01-142339-2016 וכן דיווח מידי של החברה בדבר תוצאות האסיפה מיום 1 בינואר 2017, אסמכתא מספר 01-000333-2017.

6) ביטוח נושאי משרה

(א) ביום 28 בנובמבר 2019 אישר דירקטוריון החברה, לאחר שהתקבל אישור ועדת התגמול של החברה ביום 21 בנובמבר 2019, לאשר הארכת תקופת הפוליסה לביטוח אחריות דירקטורים ונושאי משרה בקבוצה, אשר עתידה הייתה להסתיים ביום 30 בנובמבר 2019 לתקופה של 45 ימים נוספים עד ליום 14 בינואר 2020 ללא שינוי בתנאי הפוליסה.

(ב) ביום 30 בדצמבר 2019 אישר דירקטוריון החברה, לאחר שהתקבל אישור ועדת התגמול של החברה ביום 17 בדצמבר 2019 חידוש פוליסת ביטוח אחריות נושאי משרה ודירקטורים בקבוצה, לרבות עבור בעל השליטה וקרוביו המכהנים כנושאי משרה בקבוצה, מנכ"ל החברה ונושאי משרה המכהנים במגדל שוקי הון (1965) בע"מ ובחברות בשליטת מגדל שוקי הון (1965) בע"מ ובחברות בשליטת מגדל שוקי הון (1965) בע"מ, חברה בת בבעלות ובשליטה מלאה של החברה. הביטוח יחודש לתקופה של שניים עשר (12) חודשים, החל מיום 15 בינואר 2020, בהיקף כסיו של 120 מיליון דולר. לפרטים ראו דיווח מידי של החברה מיום 31 בדצמבר 2019, אסמכתא מספר 01-116205-2019.

באור 38 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

2. התקשרויות (המשך)

ה. חכירות בהן הקבוצה היא המחכירה בחכירה תפעולית

הקבוצה מחכירה נכסי נדל"ן להשקעה לגופים חיצוניים. הסכמי החכירה הם לתקופה ממוצעת של 3 עד 7 שנים. בדרך כלל יש לחוברים אופציה להארכת תקופת השכירות בתנאים שנקבעו בהסכם.

להלן דמי החכירה המינימליים העתידיים להתקבל בגין חוזי חכירה שאינם ניתנים לביטול (לא כולל תקופת אופציה):

ליום 31 בדצמבר 2019	
אלפי ש"ח	
452,649	שנה ראשונה
415,356	שנה שנייה
346,804	שנה שלישית
257,809	שנה רביעית
170,802	שנה חמישית
1,054,652	שנה שישית ואילך
<u>2,698,072</u>	

במהלך השנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019 הכירה הקבוצה בסך של כ-2,178 אלפי ש"ח כהכנסה בדוח רווח והפסד בגין דמי שכירות מותנים (בשנים 2018 ו-2017 סך של כ-1,923 אלפי ש"ח וכ-2,021 אלפי ש"ח בהתאמה).

לפרטים נוספים בדבר ההכנסות שהוכרו בגין נדל"ן להשקעה, ראה באורים 8 ו-26.

באור 39 - אירועים מהותיים לאחר תקופת הדיווח

א. בעקבות ההתפרצות של נגיף הקורונה (COVID-19), מסוף 2019, והתפשטות למדינות רבות בעולם, חלה ירידה חדה בהיקפי הפעילות הכלכלית והוכרזו מגבלות על תנועה ותעסוקה באזורים רבים בעולם ובישראל.

בתקופה שלאחר מועד הדוח ועד לפרסומו, חלו ירידות חדות בשווקים הפיננסיים, שהשפיעו לרעה על תיק הנוסטרו של החברה וכן על תיק ההשקעות של הפוליסות המשתתפות ברווחים אשר להם השפעה על המרווח הפיננסי ועל דמי הניהול להם זכאית החברה ממבטוחיה.

ירידת הערך בתיק ההשקעות הסחיר, שאינו מוחזק כנגד התחייבויות תלויות תשואה, מתאריך הדוח הכספי ועד סמוך לאישורו, מוערכת בסך של כ-800 מיליון ש"ח לפני מס. כמו כן, צפויה ירידת ערך בתיק הלא סחיר, אשר בשל זה החברה לא יכולה לאמוד את היקפה.

בסמוך למועד פרסום הדוחות הכספיים סך הנכסים המנוהלים ע"י החברה של החסכונות במסגרת פוליסות תלויות תשואה, בקרנות הפנסיה ובמגזר הגמל שבניהולה ירד בכ-25 מיליארד ש"ח, דבר המשקף ירידה של כ-11% לעומת סוף שנת 2019. בהתאם לכך, צפויה ירידה משמעותית בדמי הניהול מנכסים (למעט דמי ניהול המשתנים כמתואר בהלן).

לאור תשואה ריאלית שלילית שנרשמה בפוליסות ביטוח החיים המשתתפות ברווחים ששווקו עד שנת 2004, החברה לא רשמה דמי ניהול משתנים מתחילת שנת 2020, אלא דמי ניהול קבועים בלבד. כל עוד לא תושג תשואה ריאלית חיובית שתכסה את הפסדי ההשקעות שנצברו לחובת המבטוחים, לא תוכל החברה לגבות דמי ניהול משתנים. נכון למועד הסמוך לפרסום הדוחות הכספיים, אומדן דמי הניהול שלא יגבו בשל התשואה הריאלית השלילית עד להשגת תשואה חיובית מצטברת, הסתכם בכ-1,300 מיליון ש"ח לפני מס.

בשל התנדויות החדה בשווקים הפיננסיים ובעקום הריבית, השפעות אלו כל אחת וכולן יחד, המפורטות לעיל, עשויות לקטון או לגדול משמעותית בהתאם להתפתחויות בשוק ההון ובעקום הריבית חסרת הסיכון.

יודגש כי האמור לעיל מבוסס על המידע המצוי בידי החברה בסמוך למועד החתימה על הדוחות הכספיים וכי נתונים אלה הינם חלקיים בלבד ואינם כוללים רכיבים אחרים של הכנסות (הפסדים) מהשקעות ואת השפעת יתר פעילויות הקבוצה על ההון העצמי, והשפעות האמור על נכסי החברה.

החברה מעריכה בשלב זה, בהתבסס על המידע המצוי בידיה בסמוך למועד אישור הדוחות הכספיים, כי לאירועים הנוכחיים ולמגמת הירידות החדות בשווקים בארץ ובעולם אם תימשך, עלולה להיות השפעה מהותית על תוצאותיה העסקיות בטווח הקצר.

עוד יודגש, כי היות שמדובר במכלול אירועים אשר אינם בשליטת החברה, אין לחברה יכולת לאמוד את היקף ההשפעה הכוללת המצרפית של אירועים אלו על החברה בטווח הבינוני והארוך (ראה גם באור 14.ד).

ב. בחודש מרס 2020, פרסם הממונה טיוטת תיקון להוראות החוזר המאוחד לעניין הוראות ליישום משטר כושר פירעון כלכלי של חברת ביטוח מבוסס Solvency II ("חוזר הסולבנסי"). על רקע האמור, בכוונת הממונה לפעול להתאמת הוראות המעבר שנקבעו בחוזר הסולבנסי לאלו שנקבעו בדירקטיבה ולהגדיל את הפריסה בעתודות מוצרי ביטוח ארוכי טווח אשר נמכרו בעבר.

על בסיס הערכה ראשונית שערכה החברה, שאינה סקורה ואינה מבוקרת, ליישום טיוטת מתווה ההון הרגולטורי השפעה לטובה על יחס כושר הפירעון של החברה, כאשר בהתאם לה יחס כושר הפירעון של החברה אילו חושב מחדש ליום 30 ביוני 2019 על בסיס פריסת ההתחייבויות עד לשנת 2032, היה גבוה משמעותית מ-120%.

יובהר כי נכון למועד זה, טיוטת מתווה ההון העדכנית טרם נכנסה לתוקף, והיא כפופה בין היתר, להשלמת ההליך הנדרש מול ועדת הכספים, בהתאם לחוק ולפרסום חוזר מחייב.

לפרטים נוספים ראה באור 14.

ג. בחודש מרס 2020, פרסם הממונה טיוטת תיקון להוראות החוזר המאוחד לעניין מדידת התחייבויות - בדיקת נאותות העתודה (להלן - "הטייטה"). החברה לומדת את הוראות טיוטת החוזר, כאשר להערכת החברה ככל שהטייטה תתגבש לכדי חוזר מחייב, צפוי קיטון של כ-0.9 מיליארד ש"ח בהתחייבויות הביטוחיות בביטוח חיים. הקיטון האמור בהתחייבויות הביטוחיות, יטופל בדוח הכספי של הרבעון הראשון לשנת 2020 כשינוי מדיניות חשבונאית בדרך של יישום למפרע. מנגד לתיקון זה כשלעצמו, צפויה השפעה משמעותית לרעה על יחס כושר הפירעון של החברה תחת משטר כושר הפירעון הקיים. אך יחד עם זאת, תחת טיוטת מתווה ההון הרגולטורי החדש ועל בסיס פריסת התחייבויות עד לשנת 2032, לא צפויה השפעה מהותית. לפרטים נוספים ראה באור 36ב(4).

קוסט פורר גבאי את קסירר
 דרך מנחם בגין 144 א'
 תל-אביב, 6492102
 טל. +972 3 623 2525
 פקס +972 3 562 2555
 ey.com

סומך חייקין
 מגדל המילניום KPMG
 רחוב הארבעה 17, תא דואר 609
 תל אביב 6100601
 03 684 8000

לכבוד

בעלי המניות של מגדל חברה לביטוח בע"מ

א.ג.,

הנדון: דוח מיוחד של רואה החשבון המבקר על מידע כספי נפרד לפי דרישת הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) התשמ"א-1981

ביקרנו את המידע הכספי הנפרד המובא לפי דרישת הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) התשמ"א-1981 של מגדל חברה לביטוח בע"מ (להלן - "החברה") לימים 31 בדצמבר 2019 ו-2018 ולכל אחת משלוש השנים שהאחרונה שבהן הסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019 ואשר נכלל כנספח לדוחות הכספיים של החברה לשנת 2019 (מעמוד 3-194 (כולל) עד עמוד 3-205 (כולל)). המידע הכספי הנפרד הינו באחריות הדירקטוריון וההנהלה של החברה. אחריותנו היא לחוות דעה על המידע הכספי הנפרד בהתבסס על ביקורתנו.

לא ביקרנו את הדוחות הכספיים של חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני, אשר ההשקעה בהן הינה כ- 12,189 אלפי ש"ח וכ- 351,304 אלפי ש"ח לימים 31 בדצמבר 2019 ו-2018 בהתאמה, וחלקה של הקבוצה בהפסדיהן הינו כ- 397 אלפי ש"ח בשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019, וברווחיהן כ- 23,481 אלפי ש"ח וכ- 39,723 אלפי ש"ח בשנים שהסתיימו ביום 31 בדצמבר 2018 וביום 31 בדצמבר 2017, בהתאמה. הדוחות הכספיים של אותן חברות בוקרו על ידי רואי חשבון אחרים שדוחותיהם הומצאו לנו וחוות דעתנו, ככל שהיא מתייחסת לסכומים אלה שנכללו בגין אותן חברות, מבוססת על דוחות רואי החשבון האחרים.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל. על פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצע במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון שאין במידע הכספי הנפרד הצגה מוטעית מהותית. ביקורת כוללת בדיקה מדגמית של ראיות התומכות בסכומים ובפרטים הכלולים במידע הכספי הנפרד. ביקורת כוללת גם בחינה של הכללים החשבונאיים שישומו בעריכת המידע הכספי הנפרד ושל האומדנים המשמעותיים שנעשו על ידי הדירקטוריון וההנהלה של החברה וכן הערכת נאותות ההצגה של המידע הכספי הנפרד. אנו סבורים שביקורתנו ודוחות רואי החשבון האחרים מספקים בסיס נאות לחוות דעתנו.

לדעתנו, בהתבסס על ביקורתנו ועל הדוחות של רואי החשבון האחרים, המידע הכספי הנפרד ערוך, מכל הבחינות המהותיות, בהתאם לדרישות שנקבעו על ידי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון בחוזר ביטוח 4-1-2011, על עדכוניו.

קוסט פורר גבאי את קסירר
 רואי חשבון

מבקרים משותפים

סומך חייקין
 רואי חשבון

תל אביב,
 26 במרס 2020

תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של החברה ("סולו") לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח

להלן נתונים כספיים תמציתיים על בסיס הדוחות הכספיים הנפרדים של החברה (להלן - "דוחות סולו"), הערוכים לפי תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS), ועל פי העקרונות החשבונאיים שפורטו בבאור 2 לדוחות הכספיים המאוחדים, למעט העניינים הבאים:

- א. מדידת ההשקעות בחברות מוחזקות המחושבת על בסיס אקוויטי.
- ב. זכויות במקרקעין כוללות גם זכויות במקרקעין המוחזקות באמצעות חברה מוחזקת שהחזקת זכויות אלה הוא עיסוקה היחיד.

דוחות על המצב הכספי

ליום 31 בדצמבר		
2018	2019	
אלפי ש"ח		<u>נכסים</u>
420,060	444,191	נכסים בלתי מוחשיים
-	27,420	נכסי מיסים נדחים
1,890,611	1,909,456	הוצאות רכישה נדחות
469,792	888,290	רכוש קבוע
1,170,031	974,284	השקעות בחברות כלולות
6,230,525	6,899,180	נדל"ן להשקעה עבור חוזים תלויי תשואה
868,752	1,059,510	נדל"ן להשקעה - אחר
999,443	1,037,881	נכסי ביטוח משנה
241,198	237,402	נכסי מסים שוטפים
1,712,382	1,140,554	חייבים ויתרות חובה
735,878	714,038	פרמיות לגביה
86,245,691	98,208,830	השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה
		השקעות פיננסיות אחרות:
		נכסי חוב סחירים
		נכסי חוב שאינם סחירים
		מניות
		אחרות
39,360,328	40,207,967	סך הכל השקעות פיננסיות אחרות
10,564,992	13,983,926	מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה
2,441,124	3,041,839	מזומנים ושווי מזומנים - אחרים
206,065	-	נכסים המוחזקים למכירה
<u>153,556,872</u>	<u>170,774,768</u>	סך הכל נכסים
<u>104,799,754</u>	<u>120,216,470</u>	סך כל השקעות עבור חוזים תלויי תשואה בחברת ביטוח מאוחדת

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים המאוחדים.

תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של החברה ("סולו") לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח (המשך)

דוחות על המצב הכספי (המשך)

ליום 31 בדצמבר		
2018	2019	
אלפי ש"ח		הון והתחייבויות
		הון
512,345	512,345	הון מניות ופרמיה
117,353	886,399	קרנות הון
4,949,523	3,953,613	עודפים
5,579,221	5,352,357	סך הכל הון
		התחייבויות
35,666,483	38,621,130	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
103,413,383	119,392,874	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה
210,903 ^(*)	158,184	התחייבויות בגין מסים נדחים
300,937	278,432	התחייבויות בשל הטבות לעובדים, נטו
61,851 ^(*)	13,810	התחייבויות בגין מסים שוטפים
1,821,061	1,830,359	זכאים ויתרות זכות
6,503,033	5,127,622	התחייבויות פיננסיות
147,977,651	165,422,411	סך הכל ההתחייבויות
153,556,872	170,774,768	סך הכל ההון והתחייבויות

^(*) סווג מחדש, לפרטים נוספים ראה באור 2.ד

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים המאוחדים.

יוסי בן ברוך ראש חטיבת פיננסים	רן עוז מנכ"ל	ניר גלעד יו"ר הדירקטוריון	26 במרס 2020 תאריך אישור הדוחות הכספיים
-----------------------------------	-----------------	------------------------------	--

תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של החברה ("סולו") לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח (המשך)

דוחות רווח והפסד

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2017	2018	2019	
אלפי ש"ח			
12,622,168	13,382,300	13,709,274	פרמיות שהורווחו ברוטו
769,593	734,310	754,829	פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה
11,852,575	12,647,990	12,954,445	פרמיות שהורווחו בשייר
9,554,720	1,355,771	14,923,148	רווחים מהשקעות נטו, והכנסות מימון
1,622,628	1,008,683	1,950,037	הכנסות מדמי ניהול
164,464	176,964	147,538	הכנסות מעמלות
2,220	4,615	90,087	הכנסות אחרות
<u>23,196,607</u>	<u>15,194,023</u>	<u>30,065,255</u>	סך הכל ההכנסות
20,782,073	12,340,959	28,855,153	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו
411,019	329,431	395,037	חלקם של מבטחי המשנה בשינוי בהתחייבויות ותשלומים בגין חוזי ביטוח
20,371,054	12,011,528	28,460,116	שינוי בהתחייבויות ותשלומים בגין חוזי ביטוח בשייר
1,544,006	1,646,973	1,686,725	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
684,606	685,475	733,653	הוצאות הנהלה וכלליות
9,955	8,480	8,774	הוצאות אחרות
128,290	173,246	171,672	הוצאות מימון
<u>22,737,911</u>	<u>14,525,702</u>	<u>31,060,940</u>	סך הכל ההוצאות
88,494	75,010	49,252	חלק ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
547,190	743,331	(946,433)	רווח (הפסד) לפני מיסים על ההכנסה
170,470	197,065	(305,935)	מיסים על הכנסה
<u>376,720</u>	<u>546,266</u>	<u>(640,498)</u>	רווח (הפסד) לתקופה

תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של החברה ("סולו") לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח (המשך)

דוחות רווח כולל

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2017	2018	2019
אלפי ש"ח		

376,720	546,266	(640,498)
---------	---------	-----------

רווח (הפסד) לתקופה

רווח (הפסד) כולל אחר

פריטי רווח (הפסד) כולל אחר שלאחר ההכרה לראשונה במסגרת הרווח הכולל הועברו או יועברו לרווח והפסד

591,301	(401,692)	1,074,837
(278,788)	(346,546)	(547,293)
68,183	76,981	62,171
3,241	(4,456)	7,445
(1,672)	1,493	(1,595)
(128,381)	229,504	(201,628)
570	(509)	545
254,454	(445,225)	394,482

שינוי נטו בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים זמינים למכירה שנזקף לרווח כולל אחר

שינוי נטו בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים זמינים למכירה שהועבר לרווח והפסד

הפסד מירידת ערך של נכסים פיננסיים זמינים למכירה שהועבר לרווח והפסד

חלק הקבוצה ברווח (הפסד) כולל אחר של חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני

הפרשי תרגום מטבע חוץ בגין פעילויות חוץ

השפעת המס על נכסים פיננסיים זמינים למכירה

השפעת המס על רכיבים אחרים של רווח כולל אחר

סה"כ רווח (הפסד) כולל אחר לתקופה שלאחר ההכרה לראשונה במסגרת הרווח הכולל הועבר או יועבר לרווח והפסד, נטו ממס

פריטי רווח (הפסד) כולל אחר שלא יועברו לרווח והפסד

(14,485)	6,116	(6,254)
510	642	82,557
-	-	377,390
4,952	(2,091)	(84,541)
(9,023)	4,667	369,152
245,431	(440,558)	763,634
622,151	105,708	123,136

רווח (הפסד) אקטוארי בגין תכנית ההטבה מוגדרת חלק הקבוצה ברווח (הפסד) כולל אחר של חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי

הערכה מחדש בגין שערוך רכוש קבוע שהועבר לנדל"ן להשקעה השפעת המס

סה"כ רווח (הפסד) כולל אחר לתקופה שלא יועברו לרווח והפסד, נטו ממס

סה"כ רווח (הפסד) כולל אחר, נטו

סה"כ רווח כולל לתקופה

תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של החברה ("סולו") לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח (המשך)

דוחות על השינויים בהון

מיוחס לבעלי המניות החברה								
סה"כ	יתרת עודפים	הערכה מחדש	קרנות הון				הון מניות ופרמיה	
			תרגום של פעילויות חוץ אלפי ש"ח	נכסים זמינים למכירה	עסקה עם בעל שליטה	חלוקת מניות הטבה		
5,579,221	4,949,523	3,352	(173)	39,736	21,368	53,070	512,345	יתרה ליום 1 בינואר 2019
(640,498)	(640,498)	-	-	-	-	-	-	הפסד לתקופה
763,634	(5,412)	374,564	(1,050)	395,532	-	-	-	רווח (הפסד) כולל אחר, נטו ממס
123,136	(645,910)	374,564	(1,050)	395,532	-	-	-	סך הכל רווח (הפסד) כולל
(350,000)	(350,000)	-	-	-	-	-	-	דיבידנד ששולם
<u>5,352,357</u>	<u>3,953,613</u>	<u>377,916</u>	<u>(1,223)</u>	<u>435,268</u>	<u>21,368</u>	<u>53,070</u>	<u>512,345</u>	יתרה ליום 31 בדצמבר 2019

מיוחס לבעלי המניות החברה								
סה"כ	יתרת עודפים	הערכה מחדש	קרנות הון				הון מניות ופרמיה	
			תרגום של פעילויות חוץ אלפי ש"ח	נכסים זמינים למכירה	עסקה עם בעל שליטה	חלוקת מניות הטבה		
5,473,513	4,398,590	3,352	(1,157)	485,945	21,368	53,070	512,345	יתרה ליום 1 בינואר 2018
546,266	546,266	-	-	-	-	-	-	רווח לתקופה
(440,558)	4,667	-	984	(446,209)	-	-	-	רווח (הפסד) כולל אחר, נטו ממס
105,708	550,933	-	984	(446,209)	-	-	-	סך הכל רווח (הפסד) כולל
<u>5,579,221</u>	<u>4,949,523</u>	<u>3,352</u>	<u>(173)</u>	<u>39,736</u>	<u>21,368</u>	<u>53,070</u>	<u>512,345</u>	יתרה ליום 31 בדצמבר 2018

מיוחס לבעלי המניות החברה								
סה"כ	יתרת עודפים	הערכה מחדש	קרנות הון				הון מניות ופרמיה	
			תרגום של פעילויות חוץ אלפי ש"ח	נכסים זמינים למכירה	עסקה עם בעל שליטה	חלוקת מניות הטבה		
4,851,362	4,030,893	3,352	(55)	230,389	21,368	53,070	512,345	יתרה ליום 1 בינואר 2017
376,720	376,720	-	-	-	-	-	-	רווח לתקופה
245,431	(9,023)	-	(1,102)	255,556	-	-	-	רווח (הפסד) כולל אחר, נטו ממס
622,151	367,697	-	(1,102)	255,556	-	-	-	סך הכל רווח (הפסד) כולל
<u>5,473,513</u>	<u>4,398,590</u>	<u>3,352</u>	<u>(1,157)</u>	<u>485,945</u>	<u>21,368</u>	<u>53,070</u>	<u>512,345</u>	יתרה ליום 31 בדצמבר 2017

תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של החברה ("סולו") לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח (המשך)

מגזרי פעילות סולו

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019

סך הכל	התאמות וקיזוזים	לא מיוחס למגזרי פעילות	מגזרי פעילות אחרים אלפי ש"ח	ביטוח כללי	בריאות	ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח	
13,709,274	-	-	-	2,333,452	1,610,868	9,764,954	פרמיות שהורווחו ברוטו
754,829	-	-	-	462,604	94,472	197,753	פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה
12,954,445	-	-	-	1,870,848	1,516,396	9,567,201	פרמיות שהורווחו בשייר
14,923,148	(19,082)	394,185	-	191,862	363,470	13,992,713	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
1,950,037	-	-	-	-	-	1,950,037	הכנסות מדמי ניהול
147,538	-	-	-	83,798	575	63,165	הכנסות מעמלות
90,087	-	50,393	-	727	-	38,967	הכנסות אחרות
30,065,255	(19,082)	444,578	-	2,147,235	1,880,441	25,612,083	סך הכל הכנסות
28,855,153	-	-	-	1,587,085	1,877,528	25,390,540	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו
395,037	-	-	-	219,181	93,725	82,131	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
28,460,116	-	-	-	1,367,904	1,783,803	25,308,409	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
1,686,725	-	-	-	448,911	478,127	759,687	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
733,653	-	56,945	-	60,832	84,713	531,163	הוצאות הנהלה וכלליות
8,774	-	1,767	-	7,007	-	-	הוצאות אחרות
171,672	(19,082)	173,203	-	1,319	699	15,533	הוצאות מימון
31,060,940	(19,082)	231,915	-	1,885,973	2,347,342	26,614,792	סך הכל הוצאות
49,252	-	10,966	8,008	(633)	-	30,911	חלק ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
(946,433)	-	223,629	8,008	260,629	(466,901)	(971,798)	רווח (הפסד) לפני מסים על הכנסה
1,049,258	-	478,254	(1,083)	143,188	29,072	399,827	רווח (הפסד) כולל אחר לפני מסים על הכנסה
102,825	-	701,883	6,925	403,817	(437,829)	(571,971)	סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לתקופה לפני מסים על הכנסה

תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של החברה ("סולו") לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח (המשך)

מגזרי פעילות סולו (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017

סך הכל	התאמות וקיזוזים	לא מיוחס למגזרי פעילות	מגזרי פעילות אחרים אלפי ש"ח	ביטוח כללי	בריאות	ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח	
13,382,300	-	-	-	2,407,721	1,486,789	9,487,790	פרמיות שהורווחו ברוטו
734,310	-	-	-	451,258	87,412	195,640	פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה
12,647,990	-	-	-	1,956,463	1,399,377	9,292,150	פרמיות שהורווחו בשייר
1,355,771	(15,723)	152,688	-	130,824	27,780	1,060,202	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
1,008,683	-	-	-	-	-	1,008,683	הכנסות מדמי ניהול
176,964	-	-	-	78,190	15,783	82,991	הכנסות מעמלות
4,615	-	2,845	-	1,770	-	-	הכנסות אחרות
15,194,023	(15,723)	155,533	-	2,167,247	1,442,940	11,444,026	סך הכל הכנסות
12,340,959	-	-	-	1,687,164	921,608	9,732,187	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו
329,431	-	-	-	201,207	51,312	76,912	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
12,011,528	-	-	-	1,485,957	870,296	9,655,275	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
1,646,973	-	-	-	479,095	433,240	734,638	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
685,475	-	32,705	-	54,025	76,388	522,357	הוצאות הנהלה וכלליות
8,480	-	-	-	8,480	-	-	הוצאות אחרות
173,246	(15,723)	170,433	-	4,445	401	13,690	הוצאות (הכנסות) מימון
14,525,702	(15,723)	203,138	-	2,032,002	1,380,325	10,925,960	סך הכל הוצאות
75,010	-	14,122	31,670	564	-	28,654	חלק ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
743,331	-	(33,483)	31,670	135,809	62,615	546,720	רווח (הפסד) לפני מסים על הכנסה
(667,462)	-	(219,958)	605	(141,840)	(34,053)	(272,216)	רווח (הפסד) כולל אחר לפני מסים על הכנסה
75,869	-	(253,441)	32,275	(6,031)	28,562	274,504	סך כל הרווח (הפסד) הכולל לתקופה לפני מסים על הכנסה

תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של החברה ("סולו") לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח (המשך)

מגזרי פעילות סולו (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016

סך הכל	התאמות וקיזוזים	לא מיוחס למגזרי פעילות	מגזרי פעילות אחרים אלפי ש"ח	ביטוח כללי	בריאות	ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח	
12,622,168	-	-	-	2,380,841	1,325,697	8,915,630	פרמיות שהורווחו ברוטו
769,593	-	-	-	482,625	114,348	172,620	פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה
11,852,575	-	-	-	1,898,216	1,211,349	8,743,010	פרמיות שהורווחו בשייר
9,554,720	(14,131)	171,795	-	138,366	210,420	9,048,270	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
1,622,628	-	-	-	-	-	1,622,628	הכנסות מדמי ניהול
164,464	-	-	-	74,967	27,980	61,517	הכנסות מעמלות
2,220	-	651	-	1,569	-	-	הכנסות אחרות
23,196,607	(14,131)	172,446	-	2,113,118	1,449,749	19,475,425	סך הכל הכנסות
20,782,073	-	-	-	1,826,649	1,019,380	17,936,044	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו
411,019	-	-	-	254,131	78,004	78,884	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
20,371,054	-	-	-	1,572,518	941,376	17,857,160	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
1,544,006	-	-	-	464,199	385,485	694,322	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
684,606	-	35,820	-	50,713	75,926	522,147	הוצאות הנהלה וכלליות
9,955	-	-	-	9,955	-	-	הוצאות אחרות
128,290	(14,131)	130,836	-	(2,383)	327	13,641	הוצאות מימון
22,737,911	(14,131)	166,656	-	2,095,002	1,403,114	19,087,270	סך הכל הוצאות
88,494	-	22,022	35,453	882	-	30,137	חלק ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
547,190	-	27,812	35,453	18,998	46,635	418,292	רווח לפני מסים על הכנסה
368,290	-	138,174	485	88,113	10,552	130,966	רווח כולל אחר לפני מסים על הכנסה
915,480	-	165,986	35,938	107,111	57,187	549,258	סך כל הרווח הכולל לתקופה לפני מסים על הכנסה

תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של החברה ("סולו") לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח (המשך)

נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח כללי - סולו

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019					
סה"כ	ענפי חביות (אחרים)*	ענפי רכוש (אחרים)* אלפי ש"ח	רכב רכוש	רכב חובה	
2,331,008	376,500	633,942	835,639	484,927	פרמיות ברוטו
465,383	117,616	331,953	6,127	9,687	פרמיות ביטוח משנה
1,865,625	258,884	301,989	829,512	475,240	פרמיות בשייר
5,223	(10,245)	13	24,238	(8,783)	שינוי ביתרת פרמיה שטרם הורווחה, בשייר
1,870,848	248,639	302,002	853,750	466,457	פרמיות שהורווחו בשייר
191,862	67,018	7,835	20,465	96,544	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
83,798	17,781	66,017	-	-	הכנסות מעמלות
727	252	34	77	364	הכנסות אחרות
2,147,235	333,690	375,888	874,292	563,365	סך הכל הכנסות
1,587,085	269,182	283,340	575,697	458,866	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
219,181	61,178	143,172	2,725	12,106	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
1,367,904	208,004	140,168	572,972	446,760	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר
448,911	78,298	162,798	160,848	46,967	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
60,832	13,743	15,503	17,142	14,444	הוצאות הנהלה וכלליות
7,007	972	1,133	3,116	1,786	הוצאות אחרות
1,319	906	(1,181)	318	1,276	הוצאות (הכנסות) מימון
1,885,973	301,923	318,421	754,396	511,233	סך הכל הוצאות
(633)	(220)	(30)	(67)	(316)	חלק בהפסדי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
260,629	31,547	57,437	119,829	51,816	רווח לפני מסים על ההכנסה
143,188	49,681	6,775	15,140	71,592	רווח כולל אחר לפני מסים על הכנסה
403,817	81,228	64,212	134,969	123,408	סך כל הרווח הכולל לתקופה לפני מסים על הכנסה
5,189,354	1,911,964	589,436	496,532	2,191,422	התחייבויות בגין חוזי ביטוח, ברוטו ליום 31 בדצמבר 2019
4,333,359	1,502,485	242,642	494,794	2,093,438	התחייבויות בגין חוזי ביטוח, בשייר ליום 31 בדצמבר 2019

* ענפי רכוש ואחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח מקיף דירות, מקיף בתי עסק, מטענים בהובלה וביטוח הנדסי אשר הפעילות בגינם מהווה כ-97% מסך הפרמיות בענפים אלו.

ענפי חביות אחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח אחריות מעבידים, אחריות צד שלישי ואחריות מקצועית אשר הפעילות בגינם מהווה כ-86% מסך הפרמיות בענפים אלו.

תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של החברה ("סולו") לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח (המשך)

נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח כללי - סולו (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018					
סה"כ	ענפי חביונות אחרים*	ענפי רכוש ואחרים* אלפי ש"ח	רכב רכוש	רכב חובה	
2,402,129	340,911	624,043	930,429	506,746	פרמיות ברוטו
457,085	115,254	324,785	5,824	11,222	פרמיות ביטוח משנה
1,945,044	225,657	299,258	924,605	495,524	פרמיות בשייר
11,419	8,940	210	(10,245)	12,514	שינוי ביתרת פרמיה שטרם הורווחה, בשייר
1,956,463	234,597	299,468	914,360	508,038	פרמיות שהורווחו בשייר
130,824	44,044	8,982	14,012	63,786	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
78,190	14,051	64,047	92	-	הכנסות מעמלות
1,770	609	85	193	883	הכנסות אחרות
2,167,247	293,301	372,582	928,657	572,707	סך הכל הכנסות
1,687,164	307,624	246,982	635,044	497,514	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
201,207	86,113	111,323	2,386	1,385	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
1,485,957	221,511	135,659	632,658	496,129	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר
479,095	72,199	160,311	186,934	59,651	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
54,025	11,336	13,219	16,364	13,106	הוצאות הנהלה וכלליות
8,480	984	1,303	4,032	2,161	הוצאות אחרות
4,445	552	2,920	199	774	הוצאות מימון
2,032,002	306,582	313,412	840,187	571,821	סך הכל הוצאות
564	194	27	62	281	חלק ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
135,809	(13,087)	59,197	88,532	1,167	רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
(141,840)	(48,813)	(6,802)	(15,503)	(70,722)	הפסד כולל אחר לפני מסים על הכנסה
(6,031)	(61,900)	52,395	73,029	(69,555)	סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לתקופה לפני מסים על הכנסה
5,165,036	1,852,765	560,178	541,788	2,210,305	התחייבויות בגין חוזי ביטוח, ברוטו ליום 31 בדצמבר 2018
4,323,720	1,465,186	238,068	539,869	2,080,597	התחייבויות בגין חוזי ביטוח, בשייר ליום 31 בדצמבר 2018

* ענפי רכוש ואחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח מקיף דירות, מקיף בתי עסק, מטענים בהובלה וביטוח הנדסי אשר הפעילות בגינם מהווה כ-97% מסך הפרמיות בענפים אלו.

ענפי חביונות אחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח אחריות מעבידים, אחריות צד שלישי ואחריות מקצועית אשר הפעילות בגינם מהווה כ-86% מסך הפרמיות בענפים אלו.

תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של החברה ("סולו") לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח (המשך)

נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח כללי - סולו (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017					
סה"כ	ענפי חביות אחרים [*]	ענפי רכוש ואחרים [*] אלפי ש"ח	רכב רכוש	רכב חובה	
2,202,009	350,667	678,869	743,904	428,569	פרמיות ברוטו
506,940	108,490	379,985	7,268	11,197	פרמיות ביטוח משנה
1,695,069	242,177	298,884	736,636	417,372	פרמיות בשייר
203,147	(18,079)	(6,364)	143,300	84,290	שינוי ביתרת פרמיה שטרם הורווחה, בשייר
1,898,216	224,098	292,520	879,936	501,662	פרמיות שהורווחו בשייר
138,366	48,422	4,133	18,316	67,495	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
74,967	11,050	63,620	297	-	הכנסות מעמלות
1,569	536	83	203	747	הכנסות אחרות
2,113,118	284,106	360,356	898,752	569,904	סך הכל הכנסות
1,826,649	278,497	303,358	671,636	573,158	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
254,131	53,248	181,356	2,916	16,611	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
1,572,518	225,249	122,002	668,720	556,547	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר
464,199	65,500	163,837	174,728	60,134	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
50,713	11,073	13,219	13,604	12,817	הוצאות הנהלה וכלליות
9,955	1,405	1,736	4,275	2,539	הוצאות אחרות
(2,383)	369	(3,405)	145	508	הוצאות (הכנסות) מימון
2,095,002	303,596	297,389	861,472	632,545	סך הכל הוצאות
882	301	47	114	420	חלק ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
18,998	(19,189)	63,014	37,394	(62,221)	רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
88,113	30,083	4,718	11,376	41,936	רווח כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
107,111	10,894	67,732	48,770	(20,285)	סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לתקופה לפני מסים על ההכנסה
5,061,442	1,754,555	598,066	522,229	2,186,592	התחייבויות בגין חוזי ביטוח, ברוטו ליום 31 בדצמבר 2017
4,181,985	1,435,461	228,875	519,145	1,998,504	התחייבויות בגין חוזי ביטוח, בשייר ליום 31 בדצמבר 2017

^{*} ענפי רכוש ואחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח מקיף דירות, מקיף בתי עסק, מטענים בהובלה וביטוח הנדסי אשר הפעילות בגינם מהווה כ-97% מסך הפרמיות בענפים אלו.

ענפי חביות אחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח אחריות מעבידים, אחריות צד שלישי ואחריות מקצועית אשר הפעילות בגינם מהווה כ-87% מסך הפרמיות בענפים אלו.

תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של החברה ("סולו") לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח (המשך)

התקשרויות, הלוואות, השקעות ועסקאות מהותיות של החברה עם חברות בקבוצה

1. לעניין השקעות בחברות מוחזקות ראה באור 7 - השקעה בחברות מוחזקות בדוחות הכספיים המאוחדים.
2. הקצאת העלויות וההתחשבות בין החברה למגדל מקפת קרנות פנסיה וקופות גמל בע"מ ("מקפת") בגין השירותים המשותפים נעשית בהתאם למודל הקצאת הוצאות המשקף את הוצאות הנהלה וכלליות בפועל בגין פעילות הפנסיה והגמל בחברה המשויות למקפת ("מודל הקצאת ההוצאות"). מודל הקצאת ההוצאות מתבסס על פרמטרים כלכליים וביניהם, בין היתר, שיעור המכירות החדשות של מקפת מתוך מכירות קבוצת מגדל בתחום החסכון ארוך טווח והבריאות; היקפי הפעילויות במחלקות התפעול ובמוקד שירות לקוחות; יחס הפרמיות/דמי גמולים; הערכות מנהלים בקשר עם תשומות זמן עבודה בפועל ועוד. סך השתתפות מקפת בהוצאות בשנים 2019, 2018 ו-2017 מסתכם בכ-211,846 אלפי ש"ח, בכ-195,243 אלפי ש"ח ובכ-199,246 אלפי ש"ח, בהתאמה.
3. על פי הסכם בין החברה לבין מקפת, החברה מעניקה למקפת שירותי מחשוב - העמדת מערך מחשוב שכולל את מערכות המחשב המשרתות את קבוצת מגדל וכן ניהול ותפעול מערכות המחשב של מקפת המנוהלות בחברה ("שירותי המחשוב"). סך התשלומים ששילמה מקפת בגין שירותי המחשוב בשנים 2019, 2018 ו-2017 מסתכם בכ-19,605 אלפי ש"ח, בכ-14,239 אלפי ש"ח ובכ-14,274 אלפי ש"ח, בהתאמה.
4. על פי הסכם בין החברה לבין מקפת, שירותי ניהול ההשקעות של מקפת וכן תיק הנוסטרו שלה ניתנים על ידי תחום השקעות ותחום האשראי של החברה בתמורה לשיעור קבוע משווי הנכסים המנוהלים (לעניין זה לא נלקחים בחשבון אחזקות באג"ח מיועדות ("שירותי השקעות"). עובדי תחומי השקעות ואשראי מועסקים בהעסקה משותפת על ידי החברה ומקפת. סך התשלומים ששילמה מקפת בגין שירותי ההשקעות בשנים 2019, 2018 ו-2017 מסתכם בכ-19,291 אלפי ש"ח, בכ-17,275 אלפי ש"ח ובכ-15,726 אלפי ש"ח, בהתאמה.
5. החל משנת 2016 מנהלת מקפת קופת גמל וקרן השתלמות מסוג קופה בניהול אישי. בהתאם לכללים, העמית רשאי לבחור מנהל השקעות מטעמו. חלק מהעמיתים בחרו כמנהל השקעות בחברת מגדל ניהול תיקי השקעות (1998) בע"מ (להלן "מגדל ניהול תיקי השקעות") שהינה חברת בת של מגדל שוקי הון. בהתאם להוראות הרגולציה, נדרשת מקפת לגבות דמי ניהול מהעמית ולהעבירם למנהל השקעות. סך התשלומים ששילמה מקפת למגדל ניהול תיקי השקעות בשנים 2019 ו-2018 מסתכם בכ-6 אלפי ש"ח ובכ-3 אלפי ש"ח, בהתאמה.
6. בין החברה לבין חברה מוחזקת באיחוד מלא, יוזמה קרן פנסיה לעצמאיים בע"מ ("יוזמה") נחתם בשנת 2007, הסכם תפעול לשנתיים, המתחדש מדי שנה החל משנת 2009, לפיו החברה מעניקה ליוזמה את כל שירותי התפעול והגבייה, הכספים והעמלות, ההשקעות ושירותי המחשוב בתמורה לתשלום דמי ניהול. סך התשלומים ששילמה יוזמה לחברה בגין השירותים האמורים מסתכם בשנים 2019, 2018 ו-2017 בכ-12,642 אלפי ש"ח, בכ-12,230 אלפי ש"ח ובכ-12,025 אלפי ש"ח, בהתאמה.
7. החברה מחזיקה באיחוד מלא ובחברות כלולות הפועלות כסוכנויות ביטוח ("סוכנויות הביטוח"). סוכנויות הביטוח משווקות, בין היתר, את מוצרי החברה ומוצרי מוחזקות מוסדיות. סוכנויות הביטוח העיקריות מפורטות בבאור 7 בדוחות הכספיים המאוחדים - השקעה בחברות מוחזקות. החברה משלמת במהלך העסקים הרגיל לסוכנויות הביטוח עמלות בגין מכירת מוצרי ביטוח ומוצרים פנסיוניים עבור החברה ועבור מוחזקות מוסדיות שהחברה מעניקה להן שירותי מכירות. סך כל העמלות ששילמה החברה בגין מכירת המוצרים בשנים 2019, 2018 ו-2017 מסתכם בכ-152,402 אלפי ש"ח, בכ-157,705 אלפי ש"ח ובכ-168,658 אלפי ש"ח, בהתאמה.
8. בחודש נובמבר 2012 נתנה החברה לשגיאה יוגב סוכנויות ביטוח (1988) בע"מ הלוואה בסך של כ-2,200 אלפי ש"ח. ההלוואה צמודה למדד, נשאה ריבית שנתית של 4.5% ונפרעה בתשלומים רבעוניים. ההלוואה נפרעה במהלך שנת 2017.
9. לעניין הלוואה שנתנה חברה בת של החברה, מגדל אחזקות נדל"ן בע"מ, לחברה כלולה, קניון רמת אביב בע"מ, ראה באור 2.ז.37 לדוחות הכספיים המאוחדים.
10. לעניין הלוואות שנתנה החברה לחברות כלולות בחו"ל, ראה באורים 4.ז.37. לדוחות הכספיים המאוחדים.
11. בשנת 2012 נחתם הסכם שכירות בין אחזקות נדל"ן לבין חברה בבעלות מלאה של החברה, מבטח סיימון סוכנויות לביטוח בע"מ ("מבטח סיימון"). בהתאם להסכם, מושכר למבטח סיימון חלק מבניין לתקופת שכירות בת 10 שנים החל מחודש יוני 2012. דמי השכירות בגין שנים 2019, 2018 ו-2017 הסתכמו לסך של כ-7,663 אלפי ש"ח, כ-7,645 אלפי ש"ח וכ-7,527 אלפי ש"ח, בהתאמה.

תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של החברה ("סולו") לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח (המשך)

התקשרויות, הלוואות, השקעות ועסקאות מהותיות של החברה עם חברות בקבוצה (המשך)

12. בשנת 2013 נחתם הסכם שכירות בין אחזקות נדל"ן לבין חברה בבעלות מלאה של החברה, שגיא יוגב סוכנויות ביטוח (1988) בע"מ ("שגיא יוגב"). בהתאם להסכם, מושכר לשגיא יוגב חלק מבניין לתקופת שכירות בת 10 שנים החל מחודש ספטמבר 2012. דמי השכירות בגין השנים 2019, 2018 ו-2017 הסתכמו לסך של כ-1,962 אלפי ש"ח, כ-1,938 אלפי ש"ח וכ-1,898 אלפי ש"ח, בהתאמה.
13. בחודש נובמבר 2015 נחתם הסכם שכירות בין אחזקות נדל"ן לבין חברה בבעלות מלאה של החברה, איחוד רשת סוכנויות ביטוח בע"מ ("איחוד רשת סוכנויות"). בהתאם להסכם, מושכר לאיחוד חלק מבניין לתקופת שכירות בת 5 שנים החל מחודש יוני 2015. דמי השכירות בגין השנים 2019, 2018 ו-2017 הסתכמו לסך של כ-8 אלפי ש"ח, כ-8 אלפי ש"ח וכ-259 אלפי ש"ח, בהתאמה.
14. בשנת 2017 שילמה החברה לפלתורס ברמן סוכנות לביטוח בע"מ ("פלתורס ברמן"), חברה בת של החברה, כ-960 אלפי ש"ח בגין דמי פינוי בנכס ששכרה מהחברה. פלתורס ברמן, נדרשה לסיים את תקופת השכירות בנכס המושכר טרם סיום המועד החוזי וזאת תוך תשלום עלויות עבודות התאמה במושכר החדש שיאותר על ידי פלתורס ברמן כך שתשלום זה יחשב כדמי פינוי המושכר לפלתורס ברמן.
15. בבעלות החברה נכסי נדל"ן שונים. בחלק מנכסי הנדל"ן האמורים נעשה שימוש עצמי וחלק מנכסי הנדל"ן מושכרים לשימוש חברות הקבוצה, לרבות חברות שאינן בבעלות מלאה של החברה, בסכומים שאינם מהותיים.
16. בחודש דצמבר 2019 נתנה החברה למגדל אחזקות וניהול סוכנויות ביטוח בע"מ הלוואה בסך של כ-70,000 אלפי ש"ח. הלוואה נשאה ריבית שנתית בשיעור של 2.56% (שיתעדכן בהתאם לשיעור הריבית שתיקבע לעניין תקנות מס הכנסה). הלוואה והריבית הצמודה יעמדו לפירעון עד ולא יאוחר מיום 24 בדצמבר 2024. באותו מועד נתנה מגדל אחזקות וניהול סוכנויות ביטוח בע"מ למבטח סיימון סוכנויות ביטוח בע"מ הלוואה בסך של כ-70,000 אלפי ש"ח באותם תנאים.
17. בחודש דצמבר 2019 הנפיקה מגדל אחזקות וניהול סוכנויות ביטוח בע"מ לחברה שטר הון בסך של כ-50,000 אלפי ש"ח לפירעון בדצמבר 2024. שטר ההון אינו צמוד ואינו נושא ריבית.
18. בשנת 2012 ביצעה חברה בת של החברה, מגדל ביטוח גיוס הון בע"מ, שתי הנפקות פרטיות של אגרות חוב (סדרה א' וסדרה ב') למשקיעים מוסדיים. תמורת ההנפקות הופקדה בחברה ומשמשת לה כהון משני מורכב. בשנת 2015 ביצעה מגדל ביטוח גיוס הון בע"מ שתי הנפקות של אגרות חוב (סדרה ג' וסדרה ד') בבורסה לניירות ערך בתל-אביב. תמורת ההנפקות הופקדו בחברה. תמורת ההנפקות מאגרות חוב מסדרה ג' משמשות לחברה כהון משני מורכב ותמורת ההנפקות מאגרות חוב מסדרה ד' משמשות לחברה כהון שלישי מורכב. בשנת 2016 ביצעה מגדל ביטוח גיוס הון בע"מ הנפקה של אגרות חוב (סדרה ה') בבורסה לניירות ערך בתל אביב. תמורת ההנפקה הופקדה בחברה ומשמשת לה כהון משני מורכב. בשנת 2017 ביצעה מגדל ביטוח גיוס הון בע"מ הנפקה של אגרות חוב (סדרה ו') בבורסה לניירות ערך בתל אביב. התמורה מההנפקה הופקדה ונרשמה בדוחות הכספיים ביום 1 בינואר 2018 בחברה ומשמשת לה כהון רובד 2. בשנת 2018 ביצעה מגדל ביטוח גיוס הון בע"מ הנפקה של אגרות חוב (סדרה ז') בבורסה לניירות ערך בתל אביב. תמורת ההנפקות מאגרות החוב (סדרה ו' וסדרה ז') הופקדו בחברה ומשמשת לה כהון רובד 2. ביום 31 בדצמבר 2018 וביום 3 בינואר 2019 בוצע פדיון מוקדם מלא בהתאם לתנאיהן של אגרות חוב סדרה ב' וסדרה א', בהתאמה. בשנת 2019 ביצעה מגדל ביטוח גיוס הון בע"מ הנפקה בדרך של הרחבה של אגרות חוב (סדרה ו') בבורסה לניירות ערך בתל אביב. תמורת ההנפקה מאגרות החוב (הרחבה סדרה ו') הופקדו בחברה ומשמשת לה כהון רובד 2.

לעניין זה ראה באור 24.ה לדוחות הכספיים המאוחדים.

17. להלן פירוט יתרות נוספות עם חברות מוחזקות

ליום 31 בדצמבר	
2018	2019
אלפי ש"ח	

5,781	-
(66,181)	(64,979)

יתרות חובה
יתרות זכות

א. נכסי חוב סחירים

ליום 31 בדצמבר				
עלות מופחתת		ערך בספרים		
2018	2019	2018	2019	
אלפי ש"ח				
7,004,946	7,529,985	6,892,312	7,828,188	אגרות חוב ממשלתיות - זמינות למכירה
4,185,598	3,070,414	4,120,796	3,233,042	נכסי חוב אחרים שאינם ניתנים להמרה - זמינים למכירה ^(*)
343,462	770,589	332,113	789,327	שאינם ניתנים להמרה - מוצגים בשווי הוגן דרך רווח או הפסד ^(*)
-	-	-	-	ניתנים להמרה שיועדו לשווי הוגן דרך רווח והפסד בעת ההכרה לראשונה
11,534,006	11,370,988	11,345,221	11,850,557	סך הכל נכסי חוב סחירים
		37,971	18,812	ירידות ערך שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)

^(*) סווג מחדש, לפרטים נוספים ראה באור 2.ד.

ב. מניות

ליום 31 בדצמבר				
עלות ^(*)		ערך בספרים		
2018	2019	2018	2019	
אלפי ש"ח				
-	-	-	-	סחירות
-	-	-	-	מוצגות בשווי הוגן דרך רווח או הפסד שיועדו בעת ההכרה לראשונה
714,356	366,879	808,792	441,835	מוחזקות למסחר
714,356	366,879	808,792	441,835	זמינות למכירה
				סך הכל מניות סחירות
-	-	-	-	שאינן סחירות
38,181	37,266	74,860	68,887	מוצגות בשווי הוגן דרך רווח או הפסד שיועדו בעת ההכרה לראשונה
38,181	37,266	74,860	68,887	זמינות למכירה
				סך הכל מניות שאינן סחירות
752,537	404,145	883,652	510,722	סך הכל מניות
		108,481	105,180	ירידות ערך שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)

^(*) בניכוי הפרשות לירידות ערך.

ג. השקעות פיננסיות אחרות

השקעות פיננסיות אחרות כוללות בעיקר השקעות בקרנות סל, תעודות השתתפות בקרנות נאמנות, קרנות גידור, קרנות השקעה, נגזרים פיננסיים, חוזים עתידיים, אופציות ומוצרים מובנים.

ליום 31 בדצמבר				
עלות ^א		ערך בספרים		
2018	2019	2018	2019	
אלפי ש"ח				
193,912	-	199,893	-	<u>סחירות</u>
1,412,017	1,020,638	1,425,368	1,078,042	מוצגות בשווי הוגן דרך רווח והפסד
12,048	13,541	34,393	9,486	זמינות למכירה
1,617,977	1,034,179	1,659,654	1,087,528	מכשירים נגזרים
				סך הכל השקעות פיננסיות סחירות
49,468	75,379	47,031	76,483	<u>שאינן סחירות</u>
896,426	1,350,668	1,000,769	1,389,423	מוצגות בשווי הוגן דרך רווח והפסד
19,466	18,328	55,359	55,470	זמינות למכירה
965,360	1,444,375	1,103,159	1,521,376	מכשירים נגזרים
2,583,337	2,478,554	2,762,813	2,608,904	סך הכל השקעות פיננסיות שאינן סחירות
		375,155	433,990	סך הכל השקעות פיננסיות אחרות
				ירידות ערך שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)
				(* בניכוי הפרשות לירידות ערך.)

קוסט פורר גבאי את קסירר
דרך מנחם בגין 144 א'
תל-אביב, 6492102
טל. +972 3 623 2525
פקס +972 3 562 2555
ey.com

סומך חייקין
מגדל המילניום KPMG
רחוב הארבעה 17, תא דואר 609
תל אביב 6100601
03 684 8000

26 במרס 2020

לכבוד
הדירקטוריון של
מגדל חברה לביטוח בע"מ ("החברה")
אפעל 4, קריית אריה, פתח תקווה

נכבדנו,

הנדון: מכתב הסכמה בקשר לתשקיף מדף של מגדל ביטוח גיוס הון בע"מ ("מגדל גיוס הון") מחודש אוגוסט 2016 (להלן: "תשקיף המדף") אשר תוקפו הוארך ביום 13 באוגוסט 2018, עד ליום 18 לאוגוסט 2019

- הננו להודיעכם כי אנו מסכימים להכללה (לרבות בדרך של הפניה), של הדוחות שלנו המפורטים להלן בקשר לתשקיף המדף שבנידון:
- (1) דוח רואה החשבון המבקר מיום 26 במרס 2020 על הדוחות הכספיים המאוחדים של החברה לימים 31 בדצמבר 2019 ו-2018 ולכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019.
 - (2) דוח רואה החשבון המבקר מיום 26 במרס 2020 על בקרה פנימית על דיווח כספי של החברה ליום 31 בדצמבר 2019.
 - (3) דוח מיוחד של רואי החשבון המבקרים מיום 26 במרס 2020 על מידע כספי נפרד לפי דרישת על הביטוח בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) התשמ"א - 1981, לימים 31 בדצמבר 2019 ו- 2018 לכל אחת משלוש השנים שהאחרונה שבהן הסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019.

קוסט פורר גבאי את קסירר
רואי חשבון

מבקרים משותפים

סומך חייקין
רואי חשבון

פרטים נוספים על התאגיד

**פרק 5 - תיאור פרטים נוספים על המבטח
תוכן עניינים**

2	רשימת השקעות בחברות-בת ובחברות כלולות לתאריך המאזן	תקנה 11:
8	שינויים בהשקעות בחברות-בת ובחברות כלולות בתקופת הדוח	תקנה 12:
9	הכנסות של חברות בנות וכלולות והכנסות התאגיד מהן לתאריך המאזן באלפי ש"ח	תקנה 13:
11	רשימת קבוצות של יתרות הלוואות שניתנו לתאריך המאזן, אם מתן הלוואות היה אחד מעיסוקיו העיקריים של המבטח	תקנה 14:
11	מסחר בבורסה – ניירות ערך שנרשמו למסחר - מועדי הפסקת מסחר וסיבותיה	תקנה 20:
12	תגמולים לבעלי עניין ולנושאי משרה בכירה	תקנה 21:
16	השליטה במבטח	תקנה 21 א':
16	עסקאות עם בעל שליטה או שלבעל שליטה יש בהן עניין אישי	תקנה 22:
17	מניות וניירות ערך אחרים המוחזקים על ידי בעלי עניין ונושאי משרה בכירה במבטח, בחברה בת או בחברה כלולה סמוך ככל האפשר לתאריך הדו"ח (למיטב ידיעת המבטח)	תקנה 24:
17	הון רשום, הון מונפק וניירות ערך המירים של המבטח	תקנה 24 א':
17	מרשם בעלי המניות של המבטח	תקנה 24 ב':
17	מען רשום של המבטח	תקנה 25 א':
18	הדירקטורים של המבטח למועד 26.3.2020	תקנה 26:
24	נושאי משרה בכירה של המבטח למועד 26.3.2020	תקנה 26 א':
31	מורשה חתימה של המבטח	תקנה 26 ב':
31	רואי החשבון של המבטח	תקנה 27:
31	שינוי בתזכיר או בתקנות של המבטח	תקנה 28:
31	המלצות והחלטות הדירקטורים	תקנה 29:
32	החלטות המבטח	תקנה 29 א':

תקנה 11: רשימת השקעות בחברות ובחברות כלולות לתאריך המאזן¹

שם התאגיד	מניות רגילות בנות 1 ש"ח	סוג מניה אחר	מספר מניות מסוג אחר	סה"כ ע.ב.	ערך בדוח הכספי הנפרד	יתרת הלוואות, אגרות חוב ושטרי הון	שיעור ההחזקה מההון המונפק באחוזים		
							בני"ע מניה 1 ש"ח	בני"ע מניה מסוג אחר	בהון
מגדל מקפת קרנות פנסיה וקופות גמל בע"מ	2,034			2,034	796,678	--		100	100
מגדל ביטוח גיוס הון בע"מ		רג' 0.1 ש"ח	1,000	10	--	--	100	100	100
מגדל אחזקות וניהול סוכנויות ביטוח בע"מ	² 810			² 810	8,608	³ 115,338		100	100
מבטח סימון סוכנויות לביטוח בע"מ ⁹	10,000			10,000	17,612	⁴ 70,010		100	100
אמיר אלוני סוכנות לביטוח חיים (1994) בע"מ ⁵	300			300	1,343	--	75	75	75
אלי ארליך שירותי ביטוח (1999) בע"מ ⁵	2,000			2,000	3,643	--	100	100	100
מקפת שירותים פיננסים- סוכנות לביטוח (1998) בע"מ ⁵	⁶ 1,000			⁶ 1,000	7,947	--	100	100	100

¹ הנתונים ביחס לחברות בנות וכלולות המופיעים בדוח התקופתי נוגעים לתאגידים פעילים בלבד ליום 31 בדצמבר 2019 אשר אינם נסחרים בבורסה לניירות ערך בתל אביב בע"מ (להלן: "הבורסה").

² כולל חמש מניות המוחזקות בידי חברות בנות של החברה ומניה אחת המוחזקת בידי מגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ (להלן: "מגדל אחזקות").

³ היתרה מורכבת משטר הון שהונפק לחברה בסך 50,000 אל"ש אינו צמוד למדד ואינו נושא ריבית לפירעון לא לפני דצמבר 2024, שטר הון הוון בשיעור של 1.98% יתרתו ליום 31 בדצמבר 2019 לאחר היוון

⁴ 45,328 אל"ש"ח ומיתרת הלוואה בסך 70,010 אל"ש"ח שניתנה ע"י החברה אינה צמודה למדד ונושאת ריבית בשיעור של 2.56% לפירעון לא לפני דצמבר 2024.

⁴ היתרה מורכבת מהלוואה בסך 70,010 אל"ש"ח שניתנה ע"י מגדל אחזקות וניהול סוכנויות ביטוח בע"מ, חברת בת של החברה (להלן: "מגדל סוכנויות") אינה צמודה למדד ונושאת ריבית בשיעור של 2.56% לפירעון לא לפני דצמבר 2024.

⁵ בספרי מבטח סימון סוכנויות לביטוח בע"מ (להלן: "מבטח סימון").

⁶ כולל 450 מניות של 1 ש"ח המוחזקות על ידי פרוליין אקסקלוסיב בע"מ, חברה בת של מבטח סימון.

שם התאגיד	מניות רגילות בנות 1 ש"ח	סוג מניה אחר	מספר מניות מסוג אחר	סה"כ ע.ג.	ערך בדוח הכספי הנפרד	יתרת הלוואות, אגרות חוב ושטרי הון	שיעור ההחזקה מההון המונפק באחוזים		
							בני"ע מניה 1 ש"ח	בני"ע מניה מסוג אחר	בהון
בהצבעה ובסמכות למנות דירקטורים									
סוכנויות פלתורס ביטוח בע"מ ⁹	רג' 0.01 ש"ח		18,760,002	187,600.02	20,952	715 ⁷	73.28	73.28	73.28
פלתורס ברמן סוכנות לביטוח בע"מ ⁸	יסוד 0.0001 ש"ח רג' 0.0001 ש"ח		100 50,900	5.1	1,683	--	73.28	73.28	73.28
פלתורס יהלומים סוכנות לביטוח כללי וימי בע"מ ⁸	רג' 0.1 ש"ח		1,000	100	2,154	--	73.28	73.28	73.28
פלתורס מוניציפליית סוכנות לביטוח כללי בע"מ ⁸		50		50	53	--	36.635	36.635	36.635
שגיא יוגב סוכנויות ביטוח (1988) בע"מ ⁹	רווחים 1 ש"ח		2,000	3,722	18,294	--	100	100	100

⁷ היתרה מורכבת משטר הון צמית שהונפק למגדל סוכנויות.

⁸ בספרי סוכנויות פלתורס ביטוח בע"מ, חברת בת של מגדל סוכנויות (להלן: "פלתורס").

שם התאגיד	מניות רגילות בנות 1 ש"ח	סוג מניה אחר	מספר מניות מסוג אחר	סה"כ ע.נ.	ערך בדוח הכספי הנפרד	יתרת הלוואות, אגרות חוב ושטרי הון		שיעור ההחזקה מההון המונפק באחוזים		
						באלש"ח	באלש"ח	בני"ע מניה 1 ש"ח	בני"ע מניה מסוג אחר	בהון
אורלן סוכנות לביטוח (1994) בע"מ ⁹	200			200	19,494	--		100		100
סתיו-אורלן סוכנות לביטוח פנסיוני (2012) בע"מ ¹⁰	500			500	495	--		50		50
אחוד רשת סוכנויות ביטוח בע"מ ⁹	רג' 0.001 ש"ח		11,500,000	11,500	19,634	--		100		100
שחם סוכנויות ביטוח (1977) בע"מ ⁹	12 3,492	מ' בכורה א' 0.1 ש"ח	831	3,575.1	2,857	13 5,014	46.629	100		100
איזבל עודה-שחם סוכנות לביטוח ¹⁴	--	--	--	--	2,036	--		70		70
שיא-אל סוכנות לביטוח (1995) בע"מ ¹⁴	154			154	1,232	--		100		100

⁹ בספרי מגדל סוכנויות .

¹⁰ בספרי אורלן סוכנות לביטוח (1994) בע"מ, חברה בת של מגדל סוכנויות (להלן: "אורלן").

¹¹ כולל מניה אחת המוחזקת בידי החברה.

¹² לא כולל 36 מניות בנות 1 ש"ח ו-49 מניות בנות 0.1 ש"ח המוחזקות בידי שחם סוכנויות ביטוח (1977) בע"מ, חברה בת של מגדל סוכנויות (להלן: "שחם").

¹³ היתרה מורכבת משטרי הון שהונפקו למגדל סוכנויות בסך כולל של 5,250 אלש"ח לא צמודים למדד ולא נושאים ריבית, יתרתם הכוללת ליום 31 בדצמבר 2019 לאחר היוון הינה 5,014 אלש"ח כמפורט להלן;

ערך נקוב שטר הון באלש"ח	מועד פירעון	ריבית היוון	יתרת שטר הון ליום 31.12.19 באלש"ח
2,250	12/2020	3.37%	2,177
3,000	12/2022	1.90%	2,837
סה"כ: 5,250			סה"כ: 5,014

שם התאגיד	מניות רגילות בנות 1 ש"ח	סוג מניה אחר	מספר מניות מסוג אחר	סה"כ ע.ג. בש"ח	ערך בדוח הכספי הנפרד		יתרת הלואות, אגרות חוב ושטרי הון	שיעור ההחזקה מההון המונפק באחוזים		
					באלש"ח	באלש"ח		בני"ע מניה 1 ש"ח	בני"ע מניה מסוג אחר	בהון
סופר משה סוכנות לביטוח בע"מ ¹⁴ (1997)	55			55	707	--		35	35	35
יזמה קרן פנסיה לעצמאים בע"מ	9,200,000			9,200,000	11,114	--		100	100	100
מגדל אחזקות נדל"ן בע"מ	רג' 0.0001 ש"ח	15	61,660,406	15 6,166.04	1,066,814	16	135,000	100	100	100
נכסי המגן בע"מ	6,090,837			6,090,837	327,664	--		100	100	100
פל בית המגן בע"מ ¹⁷	11 14,066,596			11 14,066,596	268,647	--		100	100	100

¹⁴ בספרי שחם.¹⁵ כולל מניה אחת בידי מגדל ניהול תביעות בע"מ, חברה בת של החברה (ראה הערת שוליים 24 להלן).¹⁶ היתרה מורכבת משטרי הון שהונפקו לחברה בסך כולל של 135,000 אלש"ח לא צמודים למדד ולא נושאים ריבית אשר טרם נקבעו להם מועדי פירעון.¹⁷ בספרי נכסי המגן בע"מ, חברה בת של החברה.

שיעור ההחזקה מההון המונפק באחוזים			יתרת הלואות, אגרות חוב ושטרי הון	ערך בדוח הכספי הנפרד	סה"כ ע.ג.	מספר מניות מסוג אחר	סוג מניה אחר	מניות רגילות בנות 1 ש"ח	שם התאגיד
בהצבעה ובסמכות למנות דירקטורים	בהון	בני"ע מניה מסוג אחר	בני"ע מניה 1 ש"ח	באלש"ח	באלש"ח	בש"ח			
100	100		100	--	130,200	¹⁸ 485,057		¹⁸ 485,057	מגדל אשכול פיננסים בע"מ
100	100		100	²¹ 47,322	3,102	²⁰ 100		²⁰ 100	מגדל שרותי מימון בע"מ ¹⁹
100	100		100	--	8,539	100		100	מגדל ליסינג בע"מ ¹⁹

¹⁸ כולל מניה אחת המוחזקת בידי מגדל סוכנויות.

¹⁹ בספרי מגדל אשכול.

²⁰ כולל שתי מניות המוחזקות בידי החברה.

²¹ היתרה מורכבת מהלוואה שניתנה ע"י מגדל אשכול אינה צמודה למדד ונושאת ריבית בשיעור של 2.56% וטרם נקבע לה מועדי פירעון.

שם התאגיד	מניות רגילות בנות 1 ש"ח	סוג מניה אחר	מספר מניות מסוג אחר	סה"כ ע.ג. בש"ח	ערך בדוח הכספי הנפרד באלש"ח	יתרת הלוואות, אגרות חוב ושטרי הון באלש"ח	שיעור ההחזקה מההון המונפק באחוזים		
							בני"ע מניה 1 ש"ח	בני"ע מניה מסוג אחר	בהון
מגדל טכנולוגיות בע"מ ²²	רג' 0.001 ש"ח		²³ 101	²³ 0.101	--	--	100	100	100
מגדל ניהול תביעות בע"מ ²⁴	רג' 0.001 ש"ח		²⁵ 2,000	²⁵ 2	--	--	100	100	100
דטה קאר ישראל בע"מ	1 ש"ח סוג א' 1 ש"ח סוג ב' 1 ש"ח סוג ג'		10,000 10,000 10,000	30,000	3,997	--	100	100	100

²² מגדל טכנולוגיות בע"מ הינה חברה בת בבעלות מלאה של החברה שכל פעילותה הינה עבור החברה ובמימונה המלא. הפעילות נרשמת בספרי החברה ונכללת בדוחות הכספיים שלה.

²³ כולל שלוש מניות בידי חברות נכדות של החברה.

²⁴ מגדל תביעות בע"מ הינה חברת בת בבעלות מלאה של החברה, פועלת ומתקשרת בשמה, וכל פעילותה הינה עבור החברה ובמימונה המלא ונכללת בדוחות הכספיים של החברה.

²⁵ כולל מניה אחת בידי מגדל אחזקות נדל"ן בע"מ, חברת בת של החברה (להלן: "אחזקות נדל"ן").

תקנה 12: שינויים בהשקעות בחברות-בת ובחברות כלולות בתקופת הדוח

עלות/תמורה באלש"ח	סה"כ מניות	סוג המניה	שם התאגיד	מהות השינוי	תאריך השינוי
---	10,200	מ"ר א' 0.001 ש"ח	שחם וינשטיין (נתניה) סוכנות לביטוח בע"מ	חיסול ומיזוג (בספרי שחם סוכנויות ביטוח (1997) בע"מ)	4.8.2019
---	9,800	מ"ר ב' 0.001 ש"ח	שחם וינשטיין (נתניה) סוכנות לביטוח בע"מ	חיסול ומיזוג (בספרי שחם סוכנויות ביטוח (1997) בע"מ)	4.8.2019
425,000	965,579	רג' 0.0001 ש"ח	קניון רמת אביב בע"מ	מכירה (בספרי מגדל אחזקות נדל"ן בע"מ)	25.12.19

תקנה 13: הכנסות של חברות בנות וכלולות והכנסות התאגיד מהן לתאריך המאזן באלפי ש"ח

שם התאגיד	רווח (הפסד) לתקופה ²⁶	רווח (הפסד) כולל אחר לתקופה ²⁶	סה"כ רווח (הפסד) כולל לתקופה ²⁶	דיבידנד	דמי ניהול	ריבית נומינלית	מועד תשלום הריבית
מגדל מקפת קרנות פנסיה וקופות גמל בע"מ	25,772	6,986	32,758	--	--	--	--
מגדל ביטוח גיוס הון בע"מ	--	--	--	--	--	--	--
מגדל אחזקות וניהול סוכנויות ביטוח בע"מ	46,159	(2,366)	43,793	194,300 ²⁷	--	10 ³⁶	שנתי
מבטח סימון סוכנויות לביטוח בע"מ	34,790	(198)	34,592	120,000 ²⁸	518 ³¹	10 ³¹	שנתי
אמיר אלוני סוכנות לביטוח חיים (1994) בע"מ	1,185	(152)	1,033	1,875 ²⁹	--	--	--
אלי ארליך שירותי ביטוח (1999) בע"מ	1,121	(26)	1,095	3,200 ²⁹	--	--	--
מקפת שירותים פיננסיים סוכנות לביטוח (1998) בע"מ	531	--	531	2,700 ²⁹	1,643 ³⁰	--	--
סוכנויות פלתורס ביטוח בע"מ	7,847	(375)	7,472	16,122 ²⁸	94 ³¹	--	--
פלתורס ברמן סוכנות לביטוח בע"מ	333	--	333	800 ³²	482 ³³	--	--
פלתורס יהלומים סוכנות לביטוח כללי יומי בע"מ	762	--	762	--	150 ³³	--	--
פלתורס מוניציפלית סוכנות לביטוח כללי בע"מ	6	--	6	--	420 ³³	--	--
שגיא יוגב סוכנויות ביטוח (1988) בע"מ	238	(51)	187	2,000 ²⁸	71 ³¹	--	--
אורלן סוכנות לביטוח (1994) בע"מ	2,115	(76)	2,039	--	25 ²⁸	--	--
סתי-אורלן סוכנות לביטוח פנסיוני (2012) בע"מ	623	--	623	300 ³⁴	--	--	--
אחוד רשת סוכנויות ביטוח בע"מ	1,536	168	1,704	10,750 ²⁸	15 ³¹	--	--
שחם סוכנויות ביטוח (1977) בע"מ	(1,624)	(651)	(2,275)	--	93 ³¹	--	--
איזבל עודה-שחם סוכנות לביטוח	101	--	101	--	--	--	--
שיא-אל סוכנות לביטוח (1995) בע"מ	55	--	55	--	300 ³⁵	--	--
סופר משה סוכנות לביטוח (1997) בע"מ	574	--	574	--	--	--	--
יוזמה קרן פנסיה לעצמאים בע"מ	192	246	438	--	12,642 ³⁶	--	--

²⁶ משקף את רווחי (הפסדי) התאגיד במלואם ולא כוללים הפחתות הפרשים מקוריים ורווחים שטרם מומשו בגין עסקאות בינחברתיות.
²⁷ התקבל בחברה.
²⁸ התקבל במגדל סוכנויות.
²⁹ התקבל במבטח סימון.
³⁰ נרשם במבטח סימון.
³¹ נרשם במגדל סוכנויות.
³² התקבל בפלתורס.
³³ נרשם בפלתורס.
³⁴ התקבל באורלן.
³⁵ נרשם בשחם.

שם התאגיד	רווח (הפסד) לתקופה ²⁶	רווח (הפסד) כולל אחר לתקופה ²⁶	סה"כ רווח (הפסד) כולל לתקופה ²⁶	דיבידנד	דמי ניהול	ריבית נומינלית	מועד תשלום הריבית
מגדל אחזקות נדל"ן בע"מ	157,791	232,409	390,200	²⁷ 353,000	--	³⁶ 132	חודשי
נכסי המגן בע"מ	9,243	--	9,243	²⁷ 47,000	--	--	--
פל בית המגן בע"מ	9,245	59,015	68,260	³⁷ 47,000	--	--	--
מגדל אשכול פיננסים בע"מ	623	--	623	--	--	³⁶ 347	חודשי
מגדל שירותי מימון בע"מ	36	--	36	--	--	³⁸ 561	חודשי
מגדל ליסינג בע"מ	(59)	--	(59)	--	--	--	--
מגדל טכנולוגיות בע"מ	--	--	--	--	--	--	--
מגדל ניהול תביעות בע"מ	--	--	--	--	--	--	--
דטה קאר ישראל בע"מ	2,151	--	2,151	²⁷ 6,500	--	--	--

³⁶ נרשם בחברה.
³⁷ התקבל בנכסי המגן.
³⁸ נרשם במגדל אשכול.

תקנה 14: רשימת קבוצות של יתרות הלוואות שניתנו לתאריך המאזן, אם מתן הלוואות היה אחד מעיסוקי העיקריים של המבטח

החברה אינה מעניקה הלוואות כעיסוק עיקרי.

תקנה 20: מסחר בבורסה – ניירות ערך שנרשמו למסחר - מועדי הפסקת מסחר וסיבותיה

לא רלבנטי

תקנה 21: תגמולים לבעלי עניין ולנושאי משרה בכירה

להלן פירוט התגמולים (באלפי ש"ח) ששילמה החברה או תאגידים אחרים בשליטתה, ושל כל ההתחייבויות לתשלומים שקיבלו על עצמן בש"ח (לא כולל מס שכר ומע"מ), כפי שהוכרו בדוחות הכספיים של החברה לשנת 2019 לכל אחד מחמשת מקבלי התגמולים הגבוהים ביותר מבין נושאי המשרה הבכירה בחברה או בתאגידים בשליטתה וכן לבעלי עניין בחברה:

שם	תפקיד	היקף משרה בקבוצה	שיעור החזקה בהון מגדל אחזקות באחוזים (**)	תגמולים בעבור שירותים								תגמולים אחרים			
				שכר (*)	מענק	תשלום מבוסס מניות	דמי ניהול	דמי יעוץ	עמלה	אחר	ריבית	דמי שכירות	אחר	סה"כ ³⁹	
דורון ספיר	מנכ"ל החברה ומנכ"ל מגדל אחזקות לשעבר ⁴¹	100%	0.0027%	2,832	--	--	--	--	--	--	--	--	2,832	--	95%
יוסף סירוטה	מנהל חטיבת חסכון ארוך טווח ובריאות ⁴²	100%	--	2,578 ⁴³	--	--	--	--	--	--	--	--	2,578	--	100%
ניר גלעד	יו"ר דירקטוריון החברה ומנכ"ל מגדל אחזקות ⁴⁴	90%	--	2,125	--	--	--	--	--	--	--	--	2,125	--	95%
מלי שאול	מנכ"לית מבטח סימון	100%	--	1,424	600	--	--	--	--	--	--	--	2,024	--	100%
יוסי בן ברוך	מנהל חטיבת הפיננסים ומנהל כספים של מגדל אחזקות	100%	--	1,896 ⁴⁵	--	--	--	--	--	--	--	--	1,896	--	91%
רן עוז	מנכ"ל החברה ⁴⁶	100%	--	1,036	--	--	--	--	--	--	--	--	1,036	--	100%

³⁹ בהתאם לחלק המיוחס לחברה ולחברות בשליטתה.

⁴⁰ השיעור הינו אחוז ההקצאה התקני כפי שנקבע. האחוז בפועל יכול להיות שונה כתוצאה מחלקיות תקופה ייחוס ספציפי וכדומה.

⁴¹ יחסי עובד מעביד עם מר ספיר הסתיימו ביום 1 בינואר 2020, בתום תקופת ההודעה המוקדמת.

⁴² יחסי עובד מעביד עם מר סירוטה הסתיימו ביום 25 בדצמבר 2019, בתום תקופת ההודעה המוקדמת.

⁴³ רכיב השכר כולל מענק שנתי מובטח, שאינו מבוסס ביצועי החברה, בגובה שתי כפולות השכר החודשי ובסך כולל של 220 אלפי ש"ח וכן מענק הסתגלות, כמפורט בסעיף 2 להלן.

⁴⁴ מר גלעד החל את כהונתו בחברה ביום 1 במרץ 2019.

⁴⁵ רכיב השכר כולל מענק שנתי מובטח, שאינו מבוסס ביצועי החברה, בגובה שתי כפולות השכר החודשי ובסך כולל של 200 אלפי ש"ח.

⁴⁶ מר עוז החל את כהונתו בחברה ביום 1 בספטמבר 2019.

להלן הערות והסברים כללים לכוכביות המופיעות בטבלאות שלעיל:

תאור	נושא	כוכבית
רכיב השכר כולל מענק ו/או תשלום המחויב על פי הסכם שאינו תלוי יעדים ו/או שיקול דעת וכן כולל הפרשות סוציאליות ותנאים נלווים. רכיב השכר עשוי לכלול מענק כגון מענק הסתגלות או מענק התמדה, המשקף את ההוצאה שהוכרה בשנת הדוח בהתאם לכללי החשבונאות וכמפורט להלן. ככל שרלבנטי לנושא המשרה, השכר כולל גם דמי ניהול המשתלמים לנושא המשרה.	שכר	(*)
ציון שיעורי ההחזקה הינם בהון המניות של מגדל אחזקות ולא בחברה (שכן החברה הינה חברה פרטית מלאה בשליטת מגדל אחזקות).	שיעור החזקה בהון המניות	(**)
הרכיב הקבוע (השכר) כולל גם הפרשות סוציאליות ותנאים נלווים (כהגדרתם להלן) שחלקם קבועים בחוקי העבודה (רכיבים כגון חסכון פנסיוני, ביטוח לאובדן כושר עבודה, הפרשות לפיצויים, ימי חופשה, מחלה, הבראה וכו'), חלקם נובעים מנהגים המקובלים בשוק העבודה (כמו חסכון בקרן השתלמות וכו"ב) וחלקם נועדו להשלים את השכר החודשי ולהשיב הוצאות, כגון אש"ל טלפון וכו'. התנאים הנלווים עשויים לכלול, בין היתר, חופשה שנתית, ימי מחלה, ודמי הבראה, רכב (בעין או בשווי, לפי העניין) והחזר הוצאות רכב, החזקות טלפון, פעילות רווחה, בדיקות סקר וכו'.	הפרשות סוציאליות ותנאים נלווים	
בהתאם למדיניות תגמול גופים מוסדיים זכאים נושאי המשרה הכפופים למדיניות התגמול, במקרה של סיום העסקה למעט במקרה של פיטורין בנסיבות המאפשרות אי תשלום פיצויים ולמעט במקרה שתנאי העסקתו כוללים הסדר לפי סעיף 14 לחוק פיצוי פיטורים, תשכ"ג-1963, לפיצויים בגובה 100% של השכר החודשי האחרון לכל שנת עבודה, או לסך הכספים הצבורים בקופת התגמולים בגין ההפרשות לפיצויים, לפי הגבוה. ביחס לנושאי המשרה בחברות בת שאינם גופים מוסדיים - הסדר לפי סעיף 14 לחוק פיצוי פיטורים, תשכ"ג-1963.	פיצוי פיטורין בסיום העסקה	

פרטים נוספים בקשר עם מקבלי התגמולים:

- (1) **מר דורון ספיר**
לפרטים בדבר הגמול המשולם למר דורון ספיר ראה באור 37.ט.א.ג) לדוחות הכספיים המאוחדים של החברה.
- (2) **מר יוסף סירוטה**
מר יוסף סירוטה כיהן כמנהל חטיבת חסכון ארוך טווח ובריאות בחברה מיום 2 באוקטובר 2018. יחסי עובד מעביד עם מר סירוטה הסתיימו ביום 25 בדצמבר 2019, בתום תקופת ההודעה המוקדמת. במהלך תקופת כהונתו, מר סירוטה היה זכאי לשכר חודשי, הפרשות סוציאליות, תנאים נלווים כמקובל ופיצויי פיטורין על פי דין והכל בהתאם למדיניות התגמול של החברה. כמו כן מר סירוטה זכאי למענק הסתגלות בגובה של תשעה חודשי שכר, אשר ישולם בכפוף לתנאים ולמועדים הקבועים במדיניות התגמול לנושאי משרה בגופים המוסדיים בקבוצת מגדל ולנושאי משרה בחברה. בהתאם השכר המתואר בטבלה כולל סך של כ- 662 אלפי ש"ח מענק ההסתגלות (הסכום האמור משקף את חלק המענק אשר שולם בפועל, וכן את הפרשה בגין יתרת התשלומים הנדחים).
- (3) **מר ניר גלעד**
לפרטים בדבר הגמול המשולם למר ניר גלעד ראה באור 37.ט.א.ג) לדוחות הכספיים המאוחדים של החברה.
- (4) **גב' מלי שאול**
גברת מלי שאול מכהנת כמנכ"לית מבטח סימון סוכנויות לביטוח בע"מ, החל מיום 1 ביולי 2015. גב' שאול זכאית לשכר חודשי, להפרשות סוציאליות ותנאים נלווים. גב' שאול זכאית למענק שנתי מובטח, שאינו מבוסס ביצועי החברה בגובה שתי כפולות השכר החודשי ובסך כולל של כ-170 אלפי ש"ח ("המענק המובטח").

למניעת כפל מענקים יובהר כי במקרה שסכום המענק השנתי לו תהיה זכאית גב' שאול יהיה גבוה מסכום המענק השנתי המובטח, יהיה המענק השנתי בגובה הפער בין סכום המענק השנתי המובטח לסכום המענק השנתי. המענק שנרשם בשנת 2019 עבור גב' שאול בסך של 600 אלפי ש"ח כולל גם את המענק המובטח האמור לעיל והוא נרשם על בסיס אומדן בלבד, והמענק שישולם בפועל עשוי להשתנות וכן הוא כפוף לאישור המוסדות המוסמכים של החברה.

ההסכם הינו לתקופה בלתי קצובה כאשר כל צד רשאי להביאו לידי סיום בהודעה מוקדמת בת 90 ימים.

מר יוסי בן ברוך (5)

מר יוסי בן ברוך מכהן כמשנה למנכ"ל ומנהל חטיבת פיננסים של החברה, וכמנהל הכספים של מגדל אחזקות החל מיום 1 באוקטובר 2018. כמו כן מר בן ברוך מכהן כדירקטור וכחבר ועדת הביקורת של מגדל שוקי הון החל מיום 1 בינואר 2019. עד ליום 31 באוגוסט 2018 כיהן מר בן ברוך כמנכ"ל מגדל שוקי הון.

מר בן ברוך זכאי לשכר חודשי, הפרשות סוציאליות, תנאים נלווים כמקובל ופיצויי פיטורין על פי דין, והכל בהתאם למדיניות התגמול של החברה. החברה אינה מחויבת בתשלום כלשהו של פיצויי פיטורין ביחס לתקופת עבודתו של מר בן ברוך במגדל שוקי הון, במסגרתה חל הסדר סעיף 14 לחוק פיצויי פיטורים, תשכ"ג-1963.

בכל מקרה של סיום ההסכם יהיה מר בן ברוך זכאי למענק הסתגלות בגובה של תשעה חודשי שכר. מענק ההסתגלות ישולם בכפוף לתנאים ולמועדים הקבועים במדיניות התגמול לנושאי משרה בגופים המוסדיים בקבוצת מגדל ולנושאי משרה בחברה. הסכם ההעסקה הינו לתקופה בלתי קצובה כאשר כל צד רשאי להביאו לידי סיום בהודעה מוקדמת בת 90 יום.

רן עוז (6)

לפרטים בדבר הגמול המשולם למר רן עוז ראה באור 37.ט.ב.4) לדוחות הכספיים המאוחדים של החברה.

גמול דירקטורים

הגמול הכולל ששולם לדירקטורים המכהנים בחברה בתקופת הדוח המקבילים את גמולם לפי תקנות החברות (כללים בדבר גמול והוצאות לדירקטור חיצוני תש"ס-2000), המכהנים, חלקם, גם כדירקטורים בחברות אחרות בשליטת החברה, עבור כהונתם בדירקטוריונים ובוועדות הדירקטוריון השונות, הסתכם לסך של כ- 1,364 אלפי ש"ח. הגמול אינו כולל את תגמולו של מר ניר גלעד המכהן כיו"ר הדירקטוריון והמפורט בסעיף (3) מעלה וכן אינו כולל את תגמולו של מר עודד שריג, אשר כיהן כיו"ר הדירקטוריון עד ליום 1 במרץ 2019 ואשר תגמולו מתואר בבאור 37.ט.ב.4) לדוחות הכספיים המאוחדים של החברה. יצוין, כי מר שלמה אליהו, בעל השליטה בחברה, מכהן כדירקטור בחברה, ובהתאם להודעתו מיום 24 בפברואר 2014 הוא אינו מקבל גמול בגין כהונתו זו. לפרטים ראה באור 37.ה לדוחות הכספיים המאוחדים של החברה.

תקנה 21א': השליטה במבטח

למיטב ידיעת החברה, נכון למועד עריכת הדוח, מגדל אחזקות הינה בעלת השליטה בחברה. למיטב ידיעת החברה, נכון למועד דוח זה, אליהו הנפקות מחזיקה ב-68.46% מהון המונפק והנפרע של מגדל אחזקות. מר שלמה אלוהו הינו בעל השליטה הסופי במגדל אחזקות כפי שיתואר להלן.

אליהו הנפקות הינה חברה בבעלות מלאה של אליהו 1959. למיטב ידיעת החברה בעלי המניות של אליהו 1959 הינם: מר שלמה אליהו המחזיק ב-25.14% מההון ו-98% ממניות ההנהלה. גב' חיה אליהו, המחזיקה ב-0.02% מההון ו-2% ממניות ההנהלה, שלמה אליהו אחזקות בע"מ, המחזיקה ב-61.7% מההון. אחים אליהו חברה לנאמנות והשקעות בע"מ, המחזיקה ב-13.14% מההון. בעלי המניות של החברה שלמה אליהו אחזקות בע"מ הינם מר שלמה אליהו המחזיק ב-83.31% וגב' חיה אליהו המחזיקה ב-16.69%.

בעלת המניות היחידה בחברת אחים אליהו חברה לנאמנות והשקעות בע"מ, הינה שלמה אליהו אחזקות בע"מ שהמחזיקים בה הינם שלמה אליהו וגב' חיה אליהו כמפורט לעיל.

תקנה 22: עסקאות עם בעל שליטה או שלבעל שליטה יש בהן עניין אישי

1. לפירוט אודות המחזיקים במניות החברה ראה תקנה 21א' לעיל. בנוסף להיותו של מר שלמה אליהו בעל עניין אישי בעסקאות של החברה (לרבות חברות מוחזקות) עם קרוביו (כמפורט בבאור 38 לדוחות הכספיים המאוחדים). נכול למועד דוח זה, מר שלמה אליהו נחשב כבעל עניין אישי בעסקאות עם בנק אגוד לישראל בע"מ.
2. בהתאם להוראות סעיף 117(ב1) לחוק החברות, במהלך שנת 2014 קבעו ועדות הביקורת של החברה ושל חברות הבת שלה הליכים אשר על החברה ו/או חברות הבת שלה לקיים, לפי העניין, בטרם תתקשרנה בעסקאות עם בעל השליטה או בעסקאות בהן יש לבעל השליטה עניין אישי, כאמור בסעיף 270(4) או 270(4א) לחוק החברות, אף אם אינן עסקאות חריגות, בתלות לפי סוג העסקה הנבחנת, ובכלל זה, בין היתר: רכישת שירותים על ידי החברה ו/או חברות בנות, מכירת ביטוח או מוצרים אחרים של הקבוצה, שיבוב ו/או חלוקת אחריות בין מבטחים, השתתפות בקונסורציום אשראי ותנאי כהונה והעסקה.
- לצורך אישור ההתקשרות, תוצגנה תוצאות ההליך לוועדת הביקורת או - במקרה של התקשרות במסגרת ניהול כספי עמיתים - לוועדת ההשקעות הרלוונטית ולוועדת הביקורת. בנוסף, נקבע כי במידה ולא יתקיים אחד מההליכים כאמור לעיל, תובא ההתקשרות לדיון בפני ועדת הביקורת אשר תקבע את ההליך הספציפי אותו יש לקיים בקשר עם אישור אותה ההתקשרות.
3. לפרטים אודות עסקאות עם בעל השליטה בחברה או שלבעל השליטה בחברה היה עניין אישי באישורן, אשר החברה ו/או חברות בנות שלה התקשרו בהן בתקופת הדוח או במועד מאוחר לסוף שנת הדוח ועד למועד פרסום דוח זה או שאושרו קודם לכן והינן בתוקף בתקופת הדוח (ראה באור 38 לדוחות הכספיים המאוחדים).

תקנה 24: מניות וני"ע אחרים המוחזקים ע"י בעלי ענין ונושאי משרה בכירה במבטח, בחברה בת או בחברה קשורה סמוך ככל האפשר לתאריך הדו"ח (למיטב ידיעת המבטח)

א. במבטח

שם בעל הענין	מס' ת.ז. / מס' חברה	מניות ע"נ 1 ש"ח מוחזקות ביום 26.3.2020	מניות ע.נ. 0.1 ש"ח מוחזקות ביום 26.3.2020	שיעור ההחזקות בהון , בהצבעה ובסמכות למנות דירקטורים	שיעור החזקה בדילול מלא
מגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ ⁴⁷	52-002998-4	185,389,304	9,773,357	100	100

ב. בחברות בנות וכלולות

לפרטים אודות חברות בנות וכלולות ראה תקנה 11 ו-13 בפרק זה, פרטים נוספים על התאגיד.

ג. מניות רדומות וניירות ערך הניתנים להמרה או למימוש

אין.

תקנה 24 א': הון רשום, הון מונפק וניירות ערך המירים של המבטח

<u>הון רשום ביום 26.3.2020</u>	<u>הון מונפק ביום 26.3.2020</u>
200,000,000 ש"ח	186,366,639.7 ש"ח
מחולק ל- 198,938,420 מניות רגילות בנות 1 ש"ח ו- 10,615,800 מניות רגילות בנות 0.1 ש"ח	מחולק ל- 185,389,304 מניות רגילות בנות 1 ש"ח ו- 9,773,357 מניות רגילות בנות 0.1 ש"ח

תקנה 24 ב': מרשם בעלי המניות של התאגיד

שם בעל המניות	כמות מניות מסוג רווח 1 ש"ח	כמות מניות מסוג 0.1 ש"ח
מגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ	185,389,178	9,773,357
מגדל חברה לביטוח בע"מ	21	
מגדל אשכול פיננסים בע"מ	21	
מגדל אחזקות וניהול סוכנויות ביטוח בע"מ	21	
מגדל אחזקות נדל"ן בע"מ	21	
מגדל ניהול תביעות בע"מ	21	
מגדל טכנולוגיות בע"מ	21	

תקנה 25 א': מען רשום של התאגיד

המען הרשום של התאגיד, רח' אפעל 4, קרית אריה, פתח תקווה 4951229, ת.ד. 3063, פתח תקווה 49130 טלפון מס' 076-8868962, פקס מס' 03-9238988 כתובת דואר אלקטרוני, migdalhold@migdal.co.il

⁴⁷ מגדל אחזקות היא חברה ציבורית, שמניותיה נסחרות בבורסה

האחזקה במניות המבטח כוללת מאה וחמש מניות בנות 1 ש"ח המוחזקות בידי חברות בנות של המבטח ועשרים ואחת מניות בנות 1 ש"ח המוחזקות על ידי המבטח.

תקנה 26: הדירקטורים של המבטח

שם נושא המשרה	ניר גלעד, יו"ר הדירקטוריון	שלמה אליהו
מס' הזיהוי:	54707808	43661602
תאריך לידה:	6.4.1957	18.1.1936
מענו להמצאת כתבי בי-דין:	הרב ניסים 9, תל אביב	הדסה 6, תל-אביב
הנתיבות שלו:	ישראלית	ישראלית
חברות בוועדות הדירקטוריון:	ועדת ניהול סיכונים	יו"ר ועדת ניהול סיכונים, יו"ר ועדת תרומות
דח"צ או דירקטור בלתי תלוי:	לא	לא
דירקטור בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית: ⁴⁸	כן	בעל יכולת לקרוא ולהבין דוחות כספיים
האם הוא עובד של המבטח, חברה בת, חברה קשורה או של בעל עניין:	לא	יו"ר שלמה אליהו אחזקות בע"מ, חברה קשורה למבטח
התאריך בו החלה כהונתו כדירקטור:	1.3.2019	29.10.2012
השכלתו והתעסקותו בחמש השנים האחרונות ופירוט התאגידים שבהם הוא משמש דירקטור:	בוגר בכלכלה וסטטיסטיקה (הפקולטה לחקלאות ברחובות), מוסמך מנהל עסקים (אוניברסיטת בר אילן), AMP בניהול (אוניברסיטת הרווארד ארה"ב). מנכ"ל מגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ (החל מ-10.10.2019), יו"ר דירקטוריון מגדל ביטוח גיוס הון בע"מ. דירקטור במגדל אחזקות וניהול סוכנויות לביטוח בע"מ, דירקטור בעמותת עתידים ובמרכז הבינתחומי, בעלים ויו"ר אגמנר פרויקטים בע"מ, כיהן כיו"ר דירקטוריון מגדל מקפת קרנות פנסיה וקופות גמל בע"מ ויזמה קרן פנסיה לעצמאים בע"מ פברואר 2020 כיהן כיו"ר דירקטוריון במגדל בריאות ואיכות חיים בע"מ עד ינואר 2020 וכיו"ר דירקטוריון כ"ל עד אוגוסט 2016, נשיא ומנכ"ל החברה לישראל עד ספטמבר 2016, דירקטור בבתי זיקוק לנפט עד ספטמבר 2017.	יו"ר מגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ, מגדל אחזקות וניהול סוכנויות לביטוח בע"מ, מבטח סיימון סוכנויות לביטוח בע"מ, שלמה אליהו אחזקות בע"מ וחברות בנות, אליהו 1959 בע"מ ואליהו הנפקות בע"מ. דירקטור, יזם ובעלים בפרויקט גן העיר בע"מ וחברות בנות ובעל מניות בבנק איגוד. דירקטור במגדל ביטוח וגיוס הון בע"מ.
האם הוא בן משפחה של בעל עניין אחר במבטח:	לא	כן, אביו של מר ישראל אליהו, יו"ר דירקטוריון מגדל שוקי הון (1965) בע"מ ויו"ר ועדת השקעות נוסטרו של החברה.

⁴⁸ כאמור בתקנה 2(3) לתקנות הפיקוח על שירותים פיננסים (ביטוח) (דירקטוריון וועדותיו), התשס"ז-2007 (להלן: "תקנות הדירקטוריון וועדותיו").

תקנה 26: הדירקטורים של התאגיד

שם נושא המשרה	מירב בן כנען הלר	רונית בודו ⁴⁹
מס' הזיהוי:	029641883	023925811
תאריך לידה:	19.9.1972	19.9.1968
מענו להמצאת כתבי בי-דין:	בן צבי שמעון 38, גבעתיים	פעמוני יוסף 6, תל אביב
הנתיבות שלו:	ישראלית	ישראלית
חברותו בוועדות הדירקטוריון:	י"ר הועדה לבחינת דוחות כספיים, חברת ועדת ביקורת, וועדת ניהול סיכונים וועדת תגמול מוסדיים קבוצתית	י"ר ועדת ביקורת, חברת ועדת ניהול סיכונים, הועדה לבחינת הדוחות הכספיים, ועדת תגמול מוסדיים קבוצתית, ועדת אסטרטגיית מחשוב, סייבר ומידע, וועדת איתור.
דח"צ או דירקטור בלתי תלוי:	כן	כן
דירקטור בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית: ⁴⁸	כן	כן
דח"צ בעל מומחיות מוכחת בתחום הביטוח:	לא	כן
האם הוא עובד של המבטח, חברה בת, חברה קשורה או של בעל עניין:	לא	לא
התאריך בו החלה כהונתו כדירקטור:	26.4.2017	5.9.2016
השכלתו והתעסקותו בחמש השנים האחרונות ופירוט התאגידים שבהם הוא משמש דירקטור:	בוגרת מנהל עסקים, התמחות בחשבונאות (המכללה למנהל), רואת חשבון חברה בלשכת רואי חשבון בישראל. דח"צית, י"ר הועדה לבחינת דוחות כספיים, חברת ועדת תגמול ו-ועדת ביקורת במגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ. מכהנת כדב"ת בבורסה לניירות ערך בתל אביב בע"מ ("הבורסה") במסלקת הבורסה ובמסלקת מעו"ף בע"מ. בעלים, דירקטורית ומנכ"לית באם.בי.סי שירותים פיננסים בע"מ. דח"צית במי גבעתיים מפעלי מים וביוב בע"מ, דיברגון שותף כללי 1 בע"מ, הלמן אלדובי התחדשות עירונית שותפות מוגבלת, חברת וועדת סיווג של רשות החברות הממשלתיות, י"ר תלמה ילין (בהתנדבות), עוסקת במתן ייעוץ מימוני לחברות שונות. כיהנה כסמנכ"לית כספים ופיתוח עסקי, באלון חברת הדלק לישראל בע"מ עד לחודש ינואר 2017 וכסמנכ"לית בחברת מידרוג בע"מ עד יולי 2015 וכדח"צית באירונאוטיקס בע"מ עד אוגוסט 2019.	בוגרת במנהל עסקים התמחות בחשבונאות ומימון (המכללה למנהל) מוסמכת במנהל עסקים, התמחות במימון (המכללה למנהל), רואת חשבון, בעלת כשירות לרישיון יועצת השקעות (למעט התמחות). חברה בנבחרת הדירקטורים בחברות ממשלתיות (2017). דח"צית במלם-תים בע"מ. כיהנה כדח"צית, י"ר ועדת ביקורת, חברת הועדה לבחינת דוחות כספיים וועדת תגמול במגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ עד לספטמבר 2019. כיהנה כמנהלת המחלקה המקצועית בחטיבת החשבונאי הראשי בבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ עד אוגוסט 2016.
האם הוא בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד:	לא	לא

⁴⁹ הדב"תית גב' רונית בודו הינה בעלת מומחיות מוכחת ומובהקת בתחום הביטוח כאמור בסעיף 13(3)(א) בחוזר דירקטוריון גוף מוסדי שפרסם הממונה כל רשות שוק ההון ביטוח וחסכון ביום 26 באוגוסט 2018

תקנה 26: הדירקטורים של התאגיד

שם נושא המשרה	עזריאל מוסקוביץ	ד"ר גבריאל פיקר
מס' הזיהוי:	058508839	000540302
תאריך לידה:	23.3.1964	30.1.1950
מענו להמצאת כתבי בי-דין:	ברקת 26, מודיעין/רעות	ויצמן 73, תל אביב
הנתינת שלו:	ישראלית	ישראלית
חברותו בוועדות הדירקטוריון:	יור ועדת אסטרטגיית מחשוב, סייבר ומידע	ועדת ביקורת
דח"צ או דירקטור בלתי תלוי:	לא	לא
דירקטור בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית: ⁴⁸	לא	לא
דח"צ בעל מומחיות מוכחת בתחום הביטוח:	לא	לא
האם הוא עובד של המבטח, חברה בת, חברה קשורה או של בעל עניין:	לא	לא
התאריך בו החלה כהונתו כדירקטור:	23.5.2018	21.11.2013
השכלתו והתעסקותו בחמש השנים האחרונות ופירוט התאגידים שבהם הוא משמש דירקטור:	בוגר הנדסת אוירונאוטיקה (טכניון חיפה), תואר שני במנהל עסקים (Polytechnic University, NY סניף ישראל), לימודי אסטרטגיה ויחב"ל (US Army War Collage). דירקטור במגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ. מכהן כמנכ"ל בחברת ווייב גארד טכנולוגיות בע"מ וכחבר בוועדה המייעצת של חברת Odix.	רופא שיניים, D.M.D (האוניברסיטה העברית והמרכז הרפואי "הדסה" ירושלים). משמש כיועץ ביטוחי בריאות ושיניים - רופא אמון. דירקטור וחבר ועדת ביקורת במגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ, דירקטור באליהו 1959 בע"מ, ICC ישראל, הדרך ה-13 בע"מ וקרן פיקר.
האם הוא בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד:	לא	לא

תקנה 26: הדירקטורים של התאגיד

שם נושא המשרה	אריה מינטקביץ	מישאל וקנין
מס' הזיהוי:	000129320	028690592
תאריך לידה:	28.9.1942	25.6.1971
מענו להמצאת כתבי בי-דין:	אבשלום חביב 3, תל אביב	בארי 56,רחובות
הנתיבות שלו:	ישראלית	ישראלית
חברותו בוועדות הדירקטוריון:	חבר ועדת אסטרטגיית מחשוב, סייבר ומידע ו- ועדת איתור	יו"ר ועדת איתור, וועדת תגמול גופים מוסדיים, חבר הוועדה לבחינת הדוחות הכספיים, ועדת ביקורת, ועדת ניהול סיכונים ו-ועדת מחשוב, סייבר ואסטרטגיה.
דח"צ או דירקטור בלתי תלוי:	לא	כן
דירקטור בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית: ⁴⁸	כן	כן
דח"צ בעל מומחיות מוכחת בתחום הביטוח:	לא	לא
האם הוא עובד של המבטח, חברה בת, חברה קשורה או של בעל עניין:	לא	לא
התאריך בו החלה כהונתו כדירקטור:	20.1.2019	24.3.2019
השכלתו והתעסקותו בחמש השנים האחרונות ופירוט התאגידים שבהם הוא משמש דירקטור:	בוגר במדעי המדינה (האוניברסיטה העברית), בוגר במשפטים (האוניברסיטה העברית), חבר לשכת עורכי הדין. מכהן כיו"ר א. מינטקביץ יעוץ בע"מ. דירקטור וחבר ועדת תגמול והוועדה לבחינת הדוחות הכספיים במגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ, דירקטור וחבר בוועדת איתור במגדל מקפת קרנות פנסיה וקופות גמל בע"מ וביוזמה קרן פנסיה לעצמאים בע"מ. כיהן כיו"ר אר.די.סי. רפא"ל חברה לפיתוח בע"מ עד אוקטובר 2018, כסגן יו"ר קבוצת אי.די.בי. אחזקות בע"מ, כיו"ר דירקטוריון קבוצת א. דורי בע"מ עד ינואר 2016, כדירקטור בחברות Roson Europe N.V. ו-א. דורי תשתיות אנרגיה בע"מ עד ינואר 2016.	בוגר כלכלה ומדעי המדינה (אוניברסיטת בר אילן), מוסמך במשפטים (אוניברסיטת בר אילן), מוסמך במינהל עסקים (אוניברסיטת בר אילן) יזם, יועץ עצמאי ודירקטור בחברות ציבוריות. דירקטור במגדל מקפת קרנות פנסיה וקופות גמל בע"מ וביוזמה קרן פנסיה לעצמאים בע"מ. מכהן חבר ה-Advisory Board של Random Forest קרן הון סיכון פרטית המתמחה בתחום הבינה המלאכותית, דח"צ בערד השקעות ופיתוח תעשייה בע"מ, י.פ. מטעי הדר ישראל בע"מ
האם הוא בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד:	לא	לא

תקנה 26: הדירקטורים של התאגיד

שם נושא המשרה	חיים רמון
מס' הזיהוי:	008699993
תאריך לידה:	10.04.1950
מענו להמצאת כתבי בי-דין:	הפרחים 11, רמת השרון
הנתינות שלו:	ישראלית
חברותו בוועדות הדירקטוריון:	לא
דח"צ או דירקטור בלתי תלוי:	לא
דירקטור בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית: ⁴⁸	כן
דח"צ בעל מומחיות מוכחת בתחום הביטוח:	לא
האם הוא עובד של המבטח, חברה בת, חברה קשורה או של בעל עניין:	לא
התאריך בו החלה כהונתו כדירקטור:	02.10.2019
השכלתו והתעסקותו בחמש השנים האחרונות ופירוט התאגידים שבהם הוא משמש דירקטור:	בוגר במשפטים (אוניברסיטת תל אביב), חבר לשכת עורכי הדין. דירקטור במגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ. יו"ר דירקטוריון ובעל מניות בשי מדיקל (ת.ה.ש.) בע"מ. כיהן כדירקטור בביטוח ישיר השקעות פיננסים בע"מ ובמימון ישיר מקבוצת ישיר (2006) בע"מ עד 30.09.2019; במפעלים פטרוכימיים בישראל בע"מ עד שנת 2017.
האם הוא בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד:	לא

דירקטורים שתקופת כהונתם הסתיימה במהלך תקופת הדו"ח ובתקופה שלאחריה עד למועד הדו"ח ולכן לא הובאו פרטים אודותם:

שם	ת.ז.	תחילת כהונה	סיום כהונה
עודד שריג	053547451	1.4.2018	1.3.2019
אברהם ביגר	006668552	27.9.2017	12.3.2019

תקנה 26א': נושאי משרה בכירה של התאגיד⁵⁰

שם נושא המשרה	רן עוז	יוסי בן ברוך
מס' ת.ז.	022832588	027922996
תאריך לידה:	13.12.1966	25.11.1970
התפקיד שהוא ממלא במבטח:	מנכ"ל של החברה	מנהל חטיבת פיננסים של החברה
התפקיד שהוא ממלא בחברה בת של המבטח, בחברה קשורה של המבטח, או בבעל עניין בו:	יו"ר דירקטוריון מגדל מקפת קרנות פנסיה וקופות גמל בע"מ ויוזמה קרן פנסיה לעצמאים בע"מ	מנהל כספים של מגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ, מגדל ביטוח וגיוס הון בע"מ, מנהל כספים ודירקטור במגדל אחזקות וניהול סוכנויות בע"מ ובמגדל בריאות ואיכות חיים בע"מ, יו"ר דירקטוריון מגדל אשכול פיננסים בע"מ, במגדל שירותי מימון בע"מ ובמגדל לסינג בע"מ, דירקטור במגדל ניהול תביעות בע"מ, מגדל אחזקות נדל"ן בע"מ, נכסי המגן בע"מ, פל בית המגן בע"מ, מגדל טכנולוגיות, בי-וול פתרונות לאיכות חיים בע"מ, דירקטור וחבר ועדת ביקורת במגדל שוקי הון (1965) בע"מ.
האם הוא בעל עניין במבטח או בן משפחה של נושא משרה בכירה או של בעל עניין:	לא	לא
השכלתו וניסיונו העסקי בחמש השנים האחרונות:	בוגר בכלכלה וחשבונאות (האוניברסיטה העברית בירושלים), מוסמך בכלכלה ומינהל עסקים (האוניברסיטה העברית בירושלים), בעל רישיון ראיית חשבון. כיהן כיו"ר דירקטוריון מגדל בריאות ואיכות חיים בע"מ עד 23.3.2020, יו"ר דירקטוריון כאל עד 15.08.2019, יו"ר דירקטוריון דיסקונט קפיטל עד 15.08.2019, סמנכ"ל בכיר חטיבת שווקים פיננסים בבנק דיסקונט עד 2018. מכהן כדירקטור בג'קדה בע"מ. יו"ר ועדת הביקורת (בהתנדבות) של חוג ידידי מרכז רפואי שיבא תל השומר.	בוגר משפטים וחשבונאות (אוניברסיטת ת"א), מוסמך במנהל עסקים - התמחות במימון (אוניברסיטת ת"א), בעל רישיון עו"ד ורו"ח, בעל כשירות לרישיון מנהל תיקים (למעט התמחות). שימש כמנכ"ל מגדל שוקי הון (1965) בע"מ עד אוגוסט 2018, יו"ר דירקטוריון מגדל קרנות נאמנות בע"מ עד ינואר 2019, מגדל חיתום וקידום עסקים בע"מ עד ספטמבר 2018, מגדל שוקי הון (שירותי ניהול) בע"מ, ניהול תיקים, אם.סי.אם. השקעות אלטרנטיביות בע"מ עד אוגוסט 2018.
התאריך בו החלה כהונתו:	01.09.2019	01.10.2018

⁵⁰ מאז 2010 מסווגת הקבוצה כ"נושאי משרה" על פי חוק החברות, את מנהליה בחברה ובגופים המוסדיים בקבוצה מנהלים אשר נושאים בתואר "סמנכ"ל" ואשר הינם כפופים ישירות למנכ"ל. כמו כן, נכללים במסגרת הסיווג מנהלים אשר ממלאים תפקידים אשר על פי מהותם ותוכנם, לרבות ביחס לגופים מוסדיים בחברות מאוחדות על פי ההסדר התחיקתי החל עליהם, תפקידים המחייבים כפיפות למנכ"ל או שיש לגביהם הוראות רגולציה המעידות על היותם בתפקיד אשר מהבחינה המהותית הינם "נושאי משרה". לעומת זאת, מנהלים הנושאים תואר "סמנכ"ל" אך אינם כפופים בפועל למנכ"ל ותפקידם מבחינת תכנון ומהותו אינו תואם את התואר אותו הוא נושא, אינם נכללים בגדר מי שהחברה רואה בו "נושא משרה" על פי חוק החברות, וזאת לאור בחינה של התוכן והמהות שנלווים לסוגי התפקידים שבהם מכהנים המנהלים. לסיווג האמור לא הייתה השלכה על המנהלים הנכללים בגדר "נושאי משרה בכירה של התאגיד" כפי שהם מפורטים בתקנה זו.

תקנה 26א': נושאי משרה בכירה של התאגיד

שם נושא המשרה	אילנה בר	טלי כסיף	תמי אוחנה קול
מס' ת.ז.	22190839	54677836	037666948
תאריך לידה:	7.11.1965	13.2.1957	26.9.1975
התפקיד שהוא ממלא במבטח:	יועצת משפטית, מנהלת סיכונים משפטיים וממונה על האכיפה של החברה	מזכירת החברה	מנהלת חטיבת טכנולוגיות של החברה
התפקיד שהוא ממלא בחברה בת של המבטח, בחברה קשורה של המבטח, או בבעל עניין בו:	יועצת משפטית, מנהלת סיכונים משפטיים וממונה על האכיפה של חברה וחברות נוספות בקבוצת הביטוח מגדל	מזכירת החברה של מגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ, של מגדל בריאות ואיכות חיים בע"מ וחברות נוספות בקבוצת הביטוח מגדל	מנהלת חטיבת טכנולוגיות של מגדל מקפת קרנות פנסיה וקופות גמל בע"מ ושל יוזמה קרן פנסיה לעצמאיים בע"מ
האם הוא בעל עניין במבטח או בן משפחה של נושא משרה בכירה או של בעל עניין:	לא	לא	לא
השכלתו וניסיונו העסקי בחמש השנים האחרונות:	בוגרת במשפטים (אוניברסיטת בר-אילן), מוסמכת במשפטים (אוניברסיטת הרווארד, ארה"ב), עורכת דין.	בוגרת במשפטים (אוניברסיטת תל-אביב), עורכת דין.	לימודי B.A במערכות תוכנה ומידע (המכללה האקדמית ספיר) והשתלמות בקורסים אקדמאים נוספים מתחום הכלכלה. כיהנה כמנהלת תחום ביטוח חיים ובריאות בחטיבת הטכנולוגיות של החברה עד לאוגוסט 2017.
התאריך בו החלה כהונתו:	5.9.1999	1.12.1990	1.9.2017

תקנה 26א': נושאי משרה בכירה של התאגיד

שם נושא המשרה	אסף שהם	ליאור רביב	תמיר סולומון
מס' ת.ז.	013306832	032833683	025047176
תאריך לידה:	28.7.1969	7.10.1978	13.3.1973
התפקיד שהוא ממלא במבטח:	מנהל חטיבת השקעות של החברה	מנהל חטיבת הלקוחות וערוצי ההפצה של החברה	מבקר פנים של החברה
התפקיד שהוא ממלא בחברה בת של המבטח, בחברה קשורה של המבטח, או בבעל עניין בו:	דירקטור במגדל אחזקות נדל"ן בע"מ, נכסי המגן בע"מ, פל בית המגן בע"מ, מגדל אשכול פיננסים בע"מ, מגדל שירותי מימון בע"מ, מגדל ליסינג בע"מ, ואשמורת תיכונה בע"מ.	מנהל חטיבת הלקוחות וערוצי ההפצה של מגדל מקפת קרנות פנסיה וקופות גמל בע"מ ושל יוזמה קרן פנסיה בע"מ לעצמאיים	מבקר פנים של מגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ ושל מגדל ביטוח וגיוס הון בע"מ
האם הוא בעל עניין במבטח או בן משפחה של נושא משרה בכירה או של בעל עניין:	לא	לא	לא
השכלתו וניסיונו העסקי בחמש השנים האחרונות:	בוגר כלכלה ומדעי המדינה (אוניברסיטת ת"א), מוסמך מנהל עסקים (אוניברסיטת ת"א).	בוגר הנדסה תעשייה וניהול התמחות במסלולי - ניהול ומערכות מידע והנדסת אנוש (אוניברסיטת תל-אביב). כיהן כסמנכ"ל, מנהל מערך התפעול והשירות של החברה עד אוגוסט 2017.	בוגר בכלכלה וניהול (המכללה למנהל) במנהל עסקים (הקריה האקדמית). מבקר פנימי מוסמך, (לשכת המבקרים הפנימיים ישראל), חבר ב IIA ישראל וב-ISACA, כיהן כסמנכ"ל ביקורת פנים, מבקר פנים ראשי של מגדל שוקי הון (1965) בע"מ והחברות הבנות עד אפריל 2019.
התאריך בו החלה כהונתו:	30.3.2014	1.9.2017	25.1.2019

תקנה 26א': נושאי משרה בכירה של התאגיד

שם נושא המשרה	ערן צימרמן	ענת ליכטיג-אחיעז	מיכל גור כגן
מס' ת.ז.	024485146	032954349	038648655
תאריך לידה:	30.7.1969	05.06.1978	3.3.1976
התפקיד שהוא ממלא במבטח:	מנהל אסטרטגיה ופיתוח עסקי של החברה	מנהלת המטה של החברה	מנהלת הסיכונים של החברה
התפקיד שהוא ממלא בחברה בת של המבטח, בחברה קשורה של המבטח, או בבעל עניין בו:	לא	לא ממונה על השירות ואחראית המשכיות עסקית במגדל מקפת קרנות פנסיה וקופות גמל בע"מ ויוזמה קרן פנסיה לעצמאיים בע"מ	מנהלת הסיכונים של מגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ, מגדל מקפת קרנות פנסיה וקופות גמל בע"מ ויוזמה קרן פנסיה לעצמאיים בע"מ
האם הוא בעל עניין במבטח או בן משפחה של נושא משרה בכירה או של בעל עניין:	לא	לא	לא
השכלתו וניסיונו העסקי בחמש השנים האחרונות:	בוגר בהיסטוריה כללית (אוניברסיטת תל אביב), מוסמך בכלכלה-תואר מחקרי (אוניברסיטת תל אביב), MBA, INSEAD, בית ספר לעסקים, פונטנבלו, צרפת. שימש כיועץ עצמאי בנושאי אסטרטגיה, ניהול סיכונים ומימון עבור מספר בנקים גדולים, חברות כרטיסי אשראי ועוד עד 2019. כיהן כמנהל מחלקת ניהול הון וכמנהל יחידת האסטרטגיה בנק הפועלים עד 2017.	בוגרת משפטים וכלכלה (אוניברסיטת תל אביב), בעלת רישיון משווק/יועץ פנסיוני, רשות שוק ההון בישראל. כיהנה כמנהלת ענף בקרה וניהול סיכונים, מנהלת מוצר OTC בבנק דיסקונט עד 2019, מנכ"לית דיסקונט מנפיקים עד 2016, דירקטורית בדיסקונט מנפיקים עד 2019.	בוגרת כלכלה (מכללת עמק יזרעאל), מוסמכת מנהל עסקים (אוניברסיטת ת"א). שמשה מנהלת עד יוני S&P תחום מוסדות פיננסים ב- מעלות 2016.
התאריך בו החלה כהונתו:	2.10.2019	10.11.2019	25.7.2016

תקנה 26א': נושאי משרה בכירה של התאגיד

שם נושא המשרה	אסף מיזן	נטע איכר	אברהם שמאי
מס' ת.ז.	025434861	022931356	024317463
תאריך לידה:	19.06.1973	8.5.1967	10.1.1969
התפקיד שהוא ממלא במבטח:	אקטואר ראשי של החברה	מנהלת תחום ביטוח כללי וביטוח משנה של החברה	מנהל תחום תביעות כללי של החברה
התפקיד שהוא ממלא בחברה בת של המבטח, בחברה קשורה של המבטח, או בבעל עניין בו:	אין	לא	לא
האם הוא בעל עניין במבטח או בן משפחה של נושא משרה בכירה או של בעל עניין:	לא	לא	לא
השכלתו וניסיונו העסקי בחמש השנים האחרונות:	בוגר אקטואריה וסטטיסטיקה (אוניברסיטת ויטס ביוהנסבורג, דרום אפריקה), FIA באקטואריה (Institute of Actuaries), חבר מלא באגודת האקטוארים הבריטית ובאגודת האקטוארים הישראלית. כיהן כאקטואר בכיר חא"ט בחברה עד 31.08.2019; מייסד, אקטואר ואחראי תחום דאטה בעתידות תוכנה בע"מ עד יולי 2019.	בוגרת במשפטים (מכללת קרית אונו), מוסמכת במשפטים (אוניברסיטת בר אילן), לימודי ביטוח כללי במכללה לביטוח. כיהנה כמנהלת מרחב מג"ל וביטוח משנה של החברה עד אוגוסט 2017.	בוגר במשפטים, (המכללה למנהל), עורך דין מוסמך במנהל עסקים (המכללה למנהל)
התאריך בו החלה כהונתו:	01.09.2019	1.2.2017	1.2.2015

תקנה 26א': נושאי משרה בכירה של התאגיד

שם נושא המשרה	עמית אורון	סיגל קליינשטרן
מס' ת.ז.	028669158	023624810
תאריך לידה:	9.8.1971	13.03.1968
התפקיד שהוא ממלא במבטח:	מנהל חטיבת חסכון ארוך טווח של החברה	מנהלת תחום משאבי אנוש של החברה
התפקיד שהוא ממלא בחברה בת של המבטח, בחברה קשורה של המבטח, או בבעל עניין בו:	יו"ר דירקטוריון מגדל בריאות ואיכות חיים בע"מ	מנהלת תחום משאבי אנוש של מגדל מקפת קרנות פנסיה וקופות גמל בע"מ ושל יוזמה קרן פנסיה לעצמאיים בע"מ
האם הוא בעל עניין במבטח או בן משפחה של נושא משרה בכירה או של בעל עניין:	לא	לא
השכלתו וניסיונו העסקי בחמש השנים האחרונות:	בוגר בחשבונאות וכלכלה (אוניברסיטת בר אילן), מוסמך במנהל עסקים, התמחות במימון (אוניברסיטת תל-אביב), רואה חשבון. כיהן כמנהל מערך תפעול חא"ט ובריאות של החברה עד דצמבר 2019. ולפני כן כמנהל פיתוח עסקי בחטיבת הלקוחות עד ספטמבר 2017, כיהן כסמנכ"ל גמל ופנסיה וכסגן מנהל אגף חא"ט באילון חברה לביטוח בע"מ עד 2016.	בוגרת ריפוי בעיסוק (אוניברסיטת תל אביב, הפקולטה לרפואה), מוסמכת התנהגות ארגונית (אוניברסיטת תל אביב, הפקולטה למנהל עסקים). כיהנה כמנהלת תחום משאבי אנוש, בכפיפות למנהל המטה, עד אוקטובר 2019.
התאריך בו החלה כהונתו:	2.10.2019	01.11.2019

נושאי משרה בכירה שתקופת כהונתם הסתיימה במהלך תקופת הדוח ובתקופה שלאחריה עד למועד הדוח:

שם	ת.ז.	תחילת כהונה	סיום כהונה
מיכל לשם, מבקרת פנים	27862721	1.2.2014	24.1.2019
דורון ספיר, מנכ"ל החברה	05661468	1.6.2018	1.7.2019
לייבוש אולמן, אקטואר ראשי	016020752	1.12.2006	31.8.2019
יוסי סירוטה, מנהל חטיבת חסכון ארוך טווח, בריאות ואקטואריה	319214573	2.10.2018	1.10.2019
אסף אשכנזי, ראש מטה, מנהל אכיפה	038290698	24.2.2014	1.11.2019

תקנה 26ב': מורשה חתימה של התאגיד

למבטח אין מורשי חתימה עצמאיים.

תקנה 27: רואי החשבון של התאגיד

סומך חייקין, רואי חשבון, מגדל המילניום KPMG רח' הארבעה 17, תא דואר 609. תל-אביב 6100601

קוסט פורר גבאי את קסירר רואי חשבון, מגדל מידטאון, דרך מנחם בגין 144א' תל-אביב 6492102

תקנה 28: שינוי בתזכיר או בתקנות של התאגיד

במהלך תקופת הדוח לא חל שינוי בתקנון החברה.

תקנה 29: המלצות והחלטות הדירקטורים

(א) המלצות הדירקטורים בפני האסיפה הכללית והחלטותיהם שאינן טעונות אישור האסיפה הכללית בדבר: (לענין המלצות הדירקטוריון בפני האסיפה הכללית ראה פירוט החלטות אסיפה כללית מיוחדת בסעיף קטן (ג) להלן).

1. תשלום דיבידנד (סופי וביניים) וחלוקת מניות הטבה: יש

ביום 30.6.2019 אישר דירקטוריון החברה חלוקת דיבידנד בסך של 350 מלש"ח וזאת לאחר שהדירקטוריון בחן את עמידת החברה במבחן הרווח ובמבחן יכולת הפירעון, ואת עמידת החברה בתנאי מדרגות הסף לעניין חלוקת רווחים על פי מדיניות ניהול ההון של החברה.

2. שינויים בהון הרשום או המונפק של המבטח: אין

3. שינוי תזכיר או תקנון של המבטח: אין.

4. פדיון מניות: אין.

5. פדיון מוקדם של אגרות חוב: אין.

6. עסקה שאינה בהתאם לתנאי השוק בין המבטח ובעל ענין בו: אין.

(ב) החלטות אסיפה כללית בעניינים המפורטים לעיל שנתקבלו שלא בהתאם להמלצות הדירקטוריון: אין

(ג) החלטות אסיפה כללית מיוחדת:

21.1.2019 - לאשר חידוש התקשרות בפוליסת ביטוח אחריות דירקטורים ונושאי משרה במגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ המתייחסת לחברה ולכל החברות הבנות והנכדות שלה (להלן בפסקה זו: "הקבוצה"), לנושאי משרה בקבוצה, לרבות עבור בעל השליטה וקרוביו המכהנים כנושאי משרה בקבוצה, מנכ"ל החברה ונושאי משרה המכהנים במגדל שוקי הון (1965) בע"מ ובחברות בשליטת מגדל שוקי הון (1965) בע"מ, חברה בת בבעלות ובשליטה מלאות של מגדל אחזקות ("הפוליסה"). הפוליסה חודשה לתקופה של שניים עשר (12) חודשים, החל מיום 1 בדצמבר 2018, בגבולות אחריות של 120 מיליון דולר למקרה ובסך הכל לתקופת הביטוח ובתמורה לפרמיה שנתית של החברה שלא תעלה על 187,925 דולר ("ההתקשרות"). ההתקשרות עומדת במדיניות התגמול של החברה שאושרה באסיפה הכללית של החברה. למעט תקופת הביטוח, תנאי הביטוח הינם ללא שינוי מהפוליסה הקודמת לביטוח אחריות נושאי משרה ודירקטורים בקבוצה שהסתיימה.

- לאשר חידוש פוליסה משולבת עם שלושה פרקי כיסוי: נאמנות עובדים, פשעי מחשב ואחריות מקצועית לתקופה של שניים עשר (12) חודשים, החל מיום 1 בדצמבר 2018, בגבולות אחריות בסך 200 מלש"ח לאירוע ו-400 מלש"ח בסה"כ לתקופת הביטוח. סך פרמיית ההשתתפות של החברה בגין פוליסת נאמנות ופשעי מחשב הינה

תקנה 29: המלצות והחלטות הדירקטורים

338,056 ש"ח . סך פרמיית ההשתתפות של החברה בגין פוליסת אחריות מקצועית הינה 1,554,744 ש"ח.

- לאשר את חלוקת הפרמיה בביטוחי הקבוצה ל-2018-2019 בין החברות בקבוצה.

28.3.2019 לאשר את תנאי כהונתו של מר ניר גלעד כיו"ר דירקטוריון החברה החל מיום 1 במרץ 2019.

7.10.2019 לאשר את מינויו של מר חיים רמון כדירקטור בחברה. המינוי בתוקף החל מיום 2 באוקטובר 2019.

7.10.2019 לאשר את המשך כהונתה של גב' רונית בודו כדירקטורית בלתי תלויה לשתי תקופות רצופות נוספות של 3 שנים, כל אחת, ובלבד שסך הכהונה שלה בקבוצה לא תעלה על 9 שנים.

תקנה 29 א' : החלטות המבטח

1. אישור פעולות לפי סעיף 255 לחוק החברות: אין

2. פעולה לפי סעיף 254(א) לחוק החברות אשר לא אושרה: אין

3. עסקאות חריגות הטעונות אישורים מיוחדים לפי סעיף 270 (1) לחוק החברות: אין

4. פטור, ביטוח או התחייבות לשיפוי לנושא משרה שבתוקף בתאריך הדוח:

1) כתבי שיפוי שניתנו עד שנת 2006

א. החברה מסרה כתבי וויתור לנושאי משרה בחברות מוחזקות ובתאגידים אחרים בהם הם מכהנים מתוקף היותם נושאי משרה בחברה ובחברות הבנות שלה, לפיהם ויתרה החברה בנסיבות ובסייגים שפורטו בכתבי הויתור, על תביעות נגד נושאי המשרה בקשר עם כל פעולה ו/או מחדל שיעשו כנושאי משרה בתאגידים האמורים

ב. החברה מסרה כתבי שיפוי לנושאי משרה בחברה, בחברות בנות שלה ובחברות המוחזקות, לפיהם ישפו אותם, בהיקף, בנסיבות ובסייגים שפורטו בכתבי השיפוי, בגין חבות כספית שתוטל עליהם בקשר עם העניינים הבאים:

(1) תשקיף החברה משנת 1996.

(2) חובות שיחולו על מגדל אחזקות ו/או החברות בקבוצת מגדל בגין היות מגדל אחזקות חברה שמנייתיה מוחזקות בידי הציבור ורשומות למסחר בבורסה ובלבד שההתחייבות לשיפוי תחול אך ורק על חבויות הנובעות מפעולות שבוצעו בתקופה של עד שנה מתאריך התשקיף.

ג. החברה מסרה כתבי וויתור והתחייבות לדחיית תביעות לנושאי משרה בתאגידים המשתייכים לקבוצת מגדל לפיהם ויתרה, בנסיבות ובסייגים שפורטו בכתבי הויתור וההתחייבות על תביעות כנגד נושאי המשרה בקשר עם כל פעולה ו/או מחדל שיעשו על ידם כנושאי משרה בכל אחד מהתאגידים, לרבות פעולה בקשר עם התחומים המפורטים להלן:

(1) תשקיף החברה משנת 1996.

(2) החובות שיחולו על התאגיד בקשר עם היות מגדל אחזקות חברה שמנייתיה מוחזקות בידי הציבור או רשומות למסחר בבורסה.

כן התחייבה החברה, בנסיבות ובסייגים שפורטו בכתבי הויתור וההתחייבות, לגרום לדחייה של כל תביעה שתגיש כנגד התאגידים או איזה מהם אם כתוצאה מתביעה כאמור ייתבעו נושאי המשרה על ידי מי מהתאגידים בתביעה אשר לא תדחה על הסף.

2) כתבי פטור ושיפוי שניתנו בשנת 2007

בחדש ינואר 2007 אישרה אסיפה כללית מיוחדת של החברה מתן התחייבות לפטור והתחייבות לשיפוי של נושאי משרה בחברה.

תקנה 29 א' : החלטות המבטח

בהתאם לכך הודיעה החברה לנושאי המשרה בה כדלקמן:

התחייבות לפטור – החברה פוטרת את נושאי המשרה בחברה מכל אחריות כלפיה עד כמה שהדבר מותר על-פי דין, לכל נזק שנגרם ו/או ייגרם לה אם נגרם ו/או ייגרם עקב הפרת חובת הזהירות אותם חבים נושאי המשרה כלפיה בפעולתם בתום לב בתוקף היותם נושאי משרה בחברה ו/או לפי בקשתה לנושאי משרה בחברה אחרת מקבוצת מגדל ו/או כנציגה של החברה ולבקשתה בתאגיד אחר שהחברה מחזיקה בו בזכויות, במישרין או בעקיפין, או בעלת ענין בה (להלן - "החברה האחרת") כמפורט בכתב הפטור והשיפוי שנמסר לנושאי המשרה.

התחייבות לשיפוי - החברה מתחייבת מראש לשפות את נושאי המשרה בחברה לרבות נושאי משרה בחברה האחרת בהתאם לנוסח כתב הפטור והשיפוי שנמסר לנושאי המשרה. בהתאם לכתב השיפוי ובכפוף להוראות הדין החברה מתחייבת לשפות את נושאי המשרה בשל כל חבות או הוצאה כמפורט בכתב השיפוי שתוטלנה עליהם או שיוציאו עקב פעולות שעשו (לרבות פעולות לפני תאריך כתב השיפוי) ו/או שיעשו בתוקף היותם נושאי משרה בחברה ו/או בחברה האחרת ובלבד שהפעולות קשורות, במישרין או בעקיפין, לאחד או יותר מסוגי האירועים המפורטים בתוספת לכתב השיפוי ובלבד שסכום השיפוי המרבי של השיפוי בגין סעיף 2.1.1 לכתב השיפוי הכולל והמצטבר שתשלם החברה לכל נושאי המשרה במצטבר על-פי כל כתבי השיפוי שהוצאו ו/או יוצאו על-ידי החברה לא יעלה על סכום מצטבר השווה ל-25% מהונה העצמי של החברה (במאוחד) על-פי הדוחות הכספיים השנתיים המאוחדים האחרונים של החברה לפני מתן השיפוי בפועל וזאת לכל אחד מנושאי המשרה וכולם ביחד, למקרה בודד ובמצטבר וזאת בנוסף לסכומים שיתקבלו מחברת ביטוח, אם יתקבלו, במסגרת ביטוח שרכשה החברה.

3) קציבת פטור מאחריות והתחייבות לשיפוי שניתנו בשנת 2011

בחודש נובמבר 2011 החליטה ועדת הביקורת של החברה לקצוב עד 30 בנובמבר 2020 את תקופת האירועים במהלכה יחולו הסדרי הפטור והשיפוי הקיימים בחברה, ככל שלא יוחלפו בהסדרים אחרים, וכן כתבי פטור או שיפוי שיינתנו מעת לעת על ידי החברה על פי הסדרי הפטור והשיפוי הקיימים בחברה, ביחס לנושאי משרה בחברה שבעל השליטה בחברה עשוי להיחשב כבעל ענין אישי במתן כתבי הפטור והשיפוי להם, המכהנים או שיכהנו מעת לעת. לפרטים ראה דיווח מיידי שפרסמה מגדל אחזקות ביום 29 בנובמבר 2011 (אסמכתא 2011-01-344328).

4) כתבי שיפוי מעודכנים שניתנו בשנת 2012

בחודש פברואר 2012, אישרה אסיפה כללית מיוחדת של החברה הענקת כתבי שיפוי מעודכנים לנושאי משרה בחברה, שבעל השליטה בחברה עשוי להיחשב כבעל ענין אישי בהענקת כתבי שיפוי להם וכפי שימונו מעת לעת ("נושאי משרה מסויימים") ולדירקטורים בחברה. כתבי השיפוי המעודכנים שיוענקו לנושאי המשרה המסויימים זהים לכתבי השיפוי שיוענקו לדירקטורים והינם בנוסח שצורף לדיווחים המיידים שפרסמה מגדל אחזקות בעניינם, המפורטים להלן. הוראות כתבי השיפוי המעודכנים שיוענקו לנושאי המשרה המסויימים יחולו, בכפוף להוראות כל דין, גם ביחס לפעולות שנעשו עובר לתיקונם. בין יתר ההוראות המצויות בכתבי השיפוי נכללות:

- א. התחייבות לשיפוי מראש בגין חבות כספית שהוטלה על נושא המשרה ו/או הדירקטור לתשלום לנפגעים מן ההפרה בהליך מנהלי וכן הוצאות שהוציא נושא משרה ו/או הדירקטור בקשר עם הליך מנהלי שהתנהל בעניינו, לרבות הוצאות התדיינות סבירות, ובכלל זה שכר טרחת עורך דין, הכל בהתאם לכניסתו לתוקף של חוק האכיפה המנהלית ותיקונו של חוק ניירות ערך, תשכ"ח – 1968 ("חוק ניירות ערך") ובהתאם לחוק הגברת האכיפה בשוק ההון (תיקוני חקיקה) תשע"א – 2011.
- ב. סכום השיפוי המרבי שישולם לנושאי משרה ו/או דירקטורים בקבוצת מגדל בכללותה, במסגרת כל כתבי השיפוי שהוצאו ויוציאו מעת לעת, לא השתנה, אלא שתוקן כי הוא לא יעלה על סכום השווה ל-25% מהונה העצמי של החברה (במאוחד) לפי הדוחות הכספיים האחרונים שפרסמה החברה לפני מועד השיפוי בפועל (חלף שיקבע לפי הדוחות השנתיים האחרונים שפרסמה החברה לפני מועד השיפוי בפועל).
- ג. ניתנה הבהרה כי התחייבות לשיפוי חלה גם לגבי תפקידים אחרים בהם יישא בעל כתב השיפוי בתאגידי קבוצת מגדל ו/או בתאגיד אחר בו הוא מכהן מטעם קבוצת מגדל.
- ד. ניתנה הבהרה כי ההתחייבות לשיפוי חלה הן לגבי אירוע שהתקיים בישראל והן לגבי אירוע שהתקיים מחוץ לישראל.

כמו כן, לאור התפתחויות שחלו בסביבה העסקית בה פעלה באותה שעה החברה וברגולציה אשר חלה עליה, עודכנה רשימת האירועים בגינם רשאית החברה לתת התחייבות לשיפוי, כך שתכלול, בין היתר, התייחסות לאירועים הבאים: ניהול סיכונים, מדיניות השקעות, הליכי ובקורת SOX, עריכת דוחות כספיים ודוחות אחרים וניהול כספי לקוחות.

לפרטים נוספים אודות כתבי שיפוי אלו, ראה דיווח מיידי שפרסמה מגדל אחזקות ביום 28 בדצמבר 2011 (אסמכתא 2011-01-378141), דיווח מיידי מיום 2 בפברואר 2012 (אסמכתא 012-01-032109) ודוח מיידי מיום 7 בפברואר 2012 (אסמכתא 2012-01-036555).

5) כתבי שיפוי וכתבי פטור שניתנו בשנת 2016 (כתבי השיפוי הינם בנוסח זהה לכתבי השיפוי שניתנו בשנת 2012)

בחודש דצמבר 2016 אישרה אסיפה כללית מיוחדת של החברה מתן כתבי שיפוי גם לנושאי משרה שהם בעל השליטה

תקנה 29 א' : החלטות המבטח

וקרובו וכן מתן כתבי פטור לנושאי משרה ולדירקטורים, לרבות נושאי משרה שהם בעל השליטה או קרובו. לפרטים נוספים ראו דיווח מידי שפרסמה מגדל אחזקות ביום 22 בדצמבר 2016 בדבר זימון אסיפה כללית (דוח משלים) שעל סדר יומה, בין היתר, אישור מתן כתבי השיפוי והפטור (אסמכתא: 2016-01-142339) וכן דיווח מידי שפרסמה מגדל אחזקות בדבר תוצאות האסיפה מיום 1 בינואר 2017 (אסמכתא: 2017-01-000333).

(6) ביטוח נושאי משרה

- א. ביום 28 בנובמבר 2019 אישר דירקטוריון החברה לאחר שהתקבל אישור ועדת התגמול של החברה ביום 21 בנובמבר 2019, לאשר הארכת הפוליסה לביטוח אחריות דירקטורים ונושאי משרה של החברה ובכל החברות הבנות והנכדות שלה (להלן: "הקבוצה") ופוליסת נאמנות עובדים, פשעי מחשב ואחריות מקצועית אשר עתידות היו להסתיים ביום 30 בנובמבר 2019 לתקופה של 45 ימים נוספים עד ליום 14 בינואר 2020 ללא שינוי בתנאי הפוליסות.
- ב. ביום 30 בדצמבר 2019 אישר דירקטוריון החברה, לאחר שהתקבל אישור ועדת הביקורת של החברה ביום 17 בדצמבר 2019, חידוש התקשרות בפוליסת ביטוח אחריות דירקטורים ונושאי משרה בקבוצה, לנושאי משרה בקבוצה, לרבות עבור בעל השליטה וקרוביו המכהנים לנושאי משרה בקבוצה, מנכ"ל החברה ונושאי משרה המכהנים במגדל שוקי הון (1965) בע"מ ובחברות בשליטת מגדל שוקי הון (1965) בע"מ, חברה בת בבעלות ובשליטה מלאות של החברה. הביטוח יחודש לתקופה של שנים עשר (12) חודשים, החל מיום 15 בינואר 2019, בגבולות אחריות של 120 מיליון דולר למקרה ובסך הכל לתקופת הביטוח ובתמורה לפרמיה שלא תעלה על 680 אלפי דולר. לפרטים ראו דיווח מידי של מגדל אחזקות ביטוח ופיננסים מיום 31 בדצמבר 2019 (אסמכתא: 2019-01-116205).

מגדל חברה לביטוח בע"מ**שמות החותמים ותפקידם:**

רן עוז
מנהל כללי

ניר גלעד
יו"ר הדירקטוריון

תאריך: 26.3.2020

נספחים

מגדל חברה לביטוח בע"מ

26 במרס 2020

הצהרת אקטואר ביטוח חייםפרק א' - זהות האקטואר

נתבקשתי על ידי מגדל חברה לביטוח בע"מ (להלן - המבטח) להעריך את ההפרשות המפורטות בפרק ב' להלן בביטוח חיים עבור הדוחות הכספיים של המבטח (להלן - ההפרשות) ליום 31/12/2019, כפי שמפורט להלן. אני שכיר של המבטח ומשמש אקטואר ממונה של המבטח מאז 1/09/2019. אינני בעל עניין במבטח או בן משפחה של בעל עניין במבטח.

פרק ב' - היקף חוות הדעת האקטוארית1. היקף חוות הדעת האקטוארית

- א. לצורך חישוב ההפרשות של המבטח, הסתמכתי על נתונים אשר הומצאו לי על ידי המבטח. בקשותי לקבלת מידע ונתונים נענו בצורה מספקת לצורך הערכת ההפרשות לצורכי הדוחות הכספיים. בחנתי את סבירות והלימות הנתונים ובכלל זה השווייתי את הנתונים האמורים לנתוני השנה אליה מתייחס הדוח ולנתוני השנים הקודמות.
- ב. במידת הצורך הסתמכתי בהערכתי גם על נתונים שהתקבלו ממקורות מהימנים אחרים. בחנתי את מידת התאמת הנתונים והרלוונטיות שלהם.
- ג. ההנחות האקטואריות ששימשו אותי בעבודתי, וכן השיטות להערכת ההפרשות המפורטות להלן נקבעו על ידי, לפי מיטב שיפוטי המקצועי, וזאת בכפוף להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים בסעיף 1 לפרק ג' להלן.
- ד. לצורך חישוב השייר ביקשתי מהגורמים המוסמכים על ביטוח משנה של המבטח מידע בדבר הסדרי ביטוח המשנה של המבטח, יכולת גביית התביעות ובעיות במדיניות התשלום של מבטחי המשנה. בחנתי על סמך המידע שנמסר לי את ההשלכות וההשפעות של הסדרי ביטוח המשנה על ההפרשות.
- ה. בחוות דעתי נלקחו בחשבון גם העניינים הבאים:
- ההפרשה שחושבה בגין ביטוחים משותפים בנייהול חברות ביטוח ישראליות אחרות, היא החלק היחסי של ההפרשה שחושבה על ידי אקטואר ביטוח החיים בחברה המובילה, ובכלל זה תיק ביטוח החיים של הסנה החברה הישראלית לביטוח, שנרכשה במשותף ע"י החברה וע"י כלל חברה לביטוח, בגין הפוליסות המנוהלות בידי כלל חברה לביטוח.

2. נתונים המצורפים לפסקת חוות הדעת האקטוארית

- א. בנספח להלן מפורטים סכומי ההפרשות, באלפי ש"ח, הן ברמת הברוטו והן ברמת השייר, כדלהלן:
- (1) הפרשה לתביעות תלויות (תביעות שאירעו אך טרם שולמו במלואן, בין אם אושרו ובין אם לאו, למעט תביעות המשולמות כקצבאות כגון: סיעודי, אי כושר עבודה והכנסה למשפחה), כולל הפרשה לתביעות שעליהן המבטח טרם קיבל דיווח, [Reserve for unpaid losses (incurred but unpaid claims) and the reserve for incurred but not reported claims (IBNR)].
- (2) הפרשה להוצאות עקיפות ליישוב התביעות, (Reserve for unpaid unallocated loss adjustment expenses).
- (3) הפרשה (עתודה) הנובעת מתנאי חוזה הביטוח בביטוח חיים בנפרד, לרבות -
- (א) עתודה לתכנית עם צבירה;
- (ב) הפרשה הנדרשת כאשר חלק מהפרמיה הנגבית בשנים המוקדמות של החוזה מיועדת למתן כיסוי עתידי במועד מאוחר יותר, כגון: הפרשה בגין פרמיה קבועה, ברות ביטוח והמשכיות;
- (4) חלק העתודה בגין תביעות בתשלום, לרבות תביעות המשולמות כקצבאות כגון: סיעודי, אי כושר עבודה והכנסה למשפחה.
- (5) השלמה הנובעת מבדיקת נאותות העתודה (LAT) בגין פוליסות ביטוח חיים מבטיחות תשואה ופוליסות ביטוח סיעודי.
- (6) אחר - הפרשות נוספות לפי הוראות המפקח: השלמת העתודה לפוליסות גמלא על פי סעיף 1.1.2.d של שער 5, חלק 2, פרק 1 לקודקס הרגולציה.
- ב. השפעת השינויים המפורטים להלן על ההפרשות, באלפי ש"ח, הן ברמת הברוטו והן ברמת השייר -

מגדל חברה לביטוח בע"מ

- (1) עבור פוליסות שנכנסו לתוקף לאחר תום תקופת הדוח הכספי השנתי האחרון - סכום ההתאמה של הפרשות, אשר נובע מההבדלים בין הנחות בסיס הפרמיה לבין הנחות בסיס ההפרשה - לא נדרשה התאמה כזאת.
- (2) עבור פוליסות שנכנסו לתוקף לפני הדוח הכספי השנתי האחרון - סכום ההתאמה של הפרשות, אשר נובע משינויים בהנחות, בשיטות או ברמת הפרמיה הצפויה להיגבות, ומתיקונים אחרים: העתודה המשלימה לגמלאות ועודות LAT.

פרק ג' - חוות הדעת

אני מצהיר ומאשר כי בענף ביטוח חיים:

1. הערכתי את הפרשות המבטח המפורטות בפרק ב' בהתאם להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים להלן, והכול כתוקפם ביום הדוח הכספי:
- א. הוראות חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981;
- ב. הוראות והנחיות הממונה על שוק ההון;
- ג. כללים אקטואריים מקובלים.
2. לאחר שבחנתי את הנתונים המוזכרים בפרק ב', הגעתי לידי מסקנה כי הנתונים סבירים ומספקים, וכי ניתן להסתמך עליהם לצורך הערכתי.
3. ההנחות והשיטות להערכת הפרשות נקבעו על ידי, לפי מיטב שיקול דעתי המקצועי ובהתאם להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים לעיל.
4. ההפרשות המפורטות בפרק ב', מהוות לפי מיטב ידיעתי והערכתי עתודה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח בגין חבותו הנובעת מחוזי ביטוח חיים, כתוקפם ביום הדוח הכספי.

פרק ד' - הערות והבהרות

1. פרטים אודות סוגי העתודות ועדכון נכללים בביאורים לדוחות הכספיים. ראה ביאור 37 ב.3. (ב) לדוחות הכספיים ליום 31.12.2019.
2. לא חלו שינויים מהותיים בהנחות ובשיטות האקטואריות בהשוואה להערכה האקטוארית השנתית הקודמת, למעט האמור בסעיף 2.ב.2 לעיל.

<u>26 במרס 2020</u>	<u>אקטואר ממונה ביטוח חיים</u>	<u>דניאל כצמן</u>	
תאריך	תפקיד	שם האקטואר	חתימה

מצ"ב: טופס 12א: תביעות תלויות ועתודה - ברוטו

טופס 12ב: תביעות תלויות ועתודה - בשייר

טופס 12א' תביעות תלויות, עתודה ועתודה לסיכונים יוצאים מן הכלל - ברוטו
 שם החברה: מגדל חב' לביטוח בע"מ
 (באלפי ש"ח)

31.12.2019

ליום:

כיסויים (אחרים 1)	סיעודי		אכ"ע	סיכון מוות טהור או מרכיב סיכון מוות בפוליסה		חסכון טהור או מרכיב החיסכון (בפוליסות (עדיף, מסלול)		חסכון וסיכון מוות (קלאסי, מסורתי)		סה"כ	
	קבוצתי	פרט		קבוצתי	פרט	מבטיח תשואה	משתתף	מבטיח תשואה	משתתף		
65,320	4,261	73,437	343,494	15,676	164,315	1,466,537	992,915	292,851	723,418	4,142,224	1 תביעות תלויות
126	17,825	3,632,090	1,981,781	4,889	96,254	111,761,184	24,951,659	1,108,690	4,334,268	147,888,766	2 עתודה (סה"כ שורות 1א2 עד 6)
100	0	0	9,467	0	219	254,050	15,939,103	4,685	2,233,632	18,441,256	1א2 פוליסות הכוללות מרכיב חסכון (לרבות נספחים) לפי מועד הנפקת הפוליסה:
25	0	0	59,414	0	1,404	61,307,173	786	892,934	0	62,261,736	2א2 פוליסות שהונפקו עד שנת 1990
0	0	0	5,576	0	774	41,119,796	111,761	2,813	0	41,240,720	פוליסות שהונפקו בין השנים 1991-2003
125	0	0	74,457	0	2,397	102,681,019	16,051,650	900,432	2,233,632	121,943,712	פוליסות שהונפקו לאחר שנת 2004
1	2,439	2,732,091	33,643	4,889	93,857	0	0	0	0	2,866,920	3א2 סה"כ (1א2 עד 3א2)
0	15,386	232,941	1,873,681	0	0	6,841,558	5,032,568	178,393	1,871,682	16,046,209	ב2 פוליסות שאינן כוללות מרכיב חסכון
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3 חלק העתודה בגין תביעות בתשלום
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4 השתתפות ברווחים
0	0	667,058	0	0	0	0	929,629	0	0	1,596,687	5 השלמה הנובעת מבדיקת נאותות העתודה
0	0	0	0	0	0	2,238,607	2,937,812	29,865	228,954	5,435,238	6 אחר
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	7 עתודה לסיכונים יוצאים מן הכלל

(1) כיסויים אחרים, לרבות: נכויות, כפל תאונה ונד'

0	0	0	0	0	0	823,316	589,523	4,212	98,360	1,515,411	שינויים בהנחות	1ב8
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	שינויים בשיטות	2ב8
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	השפעת התאמת עסקים קיימים	3ב8
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	הבדלים בגובה הפרמיה	4ב8
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	שינויים אחרים	

טופס 12ב' תביעות תלויות, עתודה ועתודה לסיכונים יוצאים מן הכלל - בשייר
 שם החברה: מגדל חב' לביטוח בע"מ
 (באלפי ש"ח)

31.12.2019

ליום:

כיסויים (אחרים 1)	סיעודי		אכ"ע	סיכון מוות טהור או מרכיב סיכון מוות בפוליסה		חסכון טהור או מרכיב החיסכון (בפוליסות (עדיף, מסלול)		חסכון וסיכון מוות (קלאסי, מסורתי)		סה"כ	
	קבוצתי	פרט		קבוצתי	פרט	משתתף	מבטיח תשואה	משתתף	מבטיח תשואה		
6	5ב	5א	4	3ב	3א	2ב	2א	1ב	1א		
64,402	4,261	59,228	335,067	15,676	151,799	1,466,538	992,915	292,835	723,307	4,106,028	1 תביעות תלויות
126	17,825	3,625,272	1,980,466	4,889	96,254	111,758,227	24,858,459	1,108,690	4,334,268	147,784,476	2 עתודה (סה"כ שורות 1א עד 6)
100	0	0	8,965	0	219	251,655	15,875,969	4,685	2,233,632	18,375,225	1א2 פוליסות שהונפקו עד שנת 1990 הכוללות מרכיב חסכון (לרבות נספחים) לפי מועד הנפקת הפוליסה:
25	0	0	58,797	0	1,404	61,307,173	786	892,934	0	62,261,119	2א2 פוליסות שהונפקו בין השנים 1991-2003
0	0	0	5,533	0	774	41,119,796	111,761	2,813	0	41,240,677	3א2 פוליסות שהונפקו לאחר שנת 2004
125	0	0	73,295	0	2,397	102,678,624	15,988,516	900,432	2,233,632	121,877,021	4א2 סה"כ (1א2 עד 3א2)
1	2,439	2,732,091	33,490	4,889	93,857	0	0	0	0	2,866,767	ב2 פוליסות שאינן כוללות מרכיב חסכון
0	15,386	226,123	1,873,681	0	0	6,841,006	5,014,686	178,393	1,871,682	16,020,957	3 חלק העתודה בגין תביעות בתשלום
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4 השתתפות ברווחים
0	0	667,058	0	0	0	0	929,629	0	0	1,596,687	5 השלמה הנובעת מבדיקת נאותות העתודה
0	0	0	0	0	0	2,238,597	2,925,628	29,865	228,954	5,423,044	6 אחר
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	7 עתודה לסיכונים יוצאים מן הכלל

(1) כיסויים אחרים, לרבות: נכויות, כפל תאונה ונד'

0	0	0	0	0	0	823,316	589,523	4,212	98,360	1,515,411	1ב8 שינויים בהנחות	השפעת התאמת הפרשות בגין עסקים קיימים
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2ב8 שינויים בשיטות	
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3ב8 הבדלים בגובה הפרמיה	
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4ב8 שינויים אחרים	

מגדל חברה לביטוח בע"מ

26 במרס 2020

הצהרת האקטואר בענפי ביטוח כלליפרק א' - זהות האקטואר

נתבקשתי על ידי מגדל חברה לביטוח בע"מ להעריך את הפרשות המפורטות בפרק ב' להלן בענפי ביטוח כללי, עבור הדוחות הכספיים של מגדל חברה לביטוח בע"מ (להלן "מגדל" או "המבטח") ליום 31.12.2019, כפי שמפורט להלן.

אני מכהנת כאקטוארית ממונה של ביטוח כללי במגדל מיום 1 באפריל 2017.

אין לי קשרים עסקיים עם המבטח, או עם בעל עניין של המבטח או עם בן משפחה של בעל עניין של המבטח או עם חברה קשורה למבטח ואני עובדת כשכירה אצל המבטח.

פרק ב' - היקף חוות הדעת האקטוארית1. היקף חוות הדעת האקטוארית

1. לצורך חישוב הפרשות של המבטח, הסתמכתי על נתונים אשר הומצאו לי על ידי המבטח. בקשותי לקבלת מידע ונתונים נענו בצורה מספקת לצורך הערכת הפרשות לצרכי הדוחות הכספיים. בחנתי את סבירות והלימות הנתונים ובכלל זה השווייתי את הנתונים האמורים לנתוני השנה אליה מתייחס הדוח ולנתוני השנים הקודמות.
2. במידת הצורך הסתמכתי בהערכתי גם על נתונים שהתקבלו ממקורות מהימנים אחרים. בחנתי את מידת התאמת הנתונים והרלוונטיות שלהם.
3. ההנחות האקטואריות ששימשו אותי בעבודתי, וכן השיטות להערכת הפרשות המפורטות בסעיף 2 להלן נקבעו על ידי, לפי מיטב שיפטי המקצועי, וזאת בכפוף להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים בסעיף 1 לפרק ג' להלן.
4. לצורך חישוב השייר, ביקשתי מהגורמים המוסמכים על ביטוח משנה בקבוצת מגדל מידע בדבר הסדרי ביטוח המשנה של המבטח, יכולת גביית התביעות ובעיות במדיניות התשלום של מבטחי המשנה. בחנתי על סמך המידע שנמסר לי את ההשלכות וההשפעות של הסדרי ביטוח המשנה על הפרשות.
5. בחוות דעתי נלקחו בחשבון גם העניינים הבאים:
 - א. הפרשה שחושבה בגין הסדר ביטוח שיורי (להלן ה"פול") בוצעה תוך התבססות על החישוב שבוצע ע"י אקטואר ה"פול".
 - ב. הפרשה שחושבה עבור ביטוחים משותפים אחרים נעשתה תוך התייחסות למידע שהתקבל מהחברה המובילה. הפרשה זו אינה מהותית.
 - ג. מגדל משמשת כמבטחת משנה בעסקים רב לאומיים אשר לא משפיעים באופן מהותי על השייר.
 - ד. לא נלקח בחשבון העדר מתאם בין הענפים השונים לצורך הפחתת סך הפרשה הכוללת בגין תביעות תלויות עבור כל הענפים הכלולים בהערכתי.

מגדל חברה לביטוח בע"מ

2. נתונים המצורפים להיקף חוות הדעת האקטוארית

ליום 31 בדצמבר 2019			
אלפי ש"ח			
ברוטו	שייר	תביעות תלויות	
		ענפים שאינם מקובצים (סטטיסטיים):	(2 א 1 א)
1,824,033	1,882,949	רכב חובה	
521,652	530,996	חבות מעבידים	
604,523	827,719	צד שלישי	
173,857	257,309	אחריות מקצועית	
60,783	79,638	חבות המוצר	
197,595	197,640	רכב רכוש	
59,540	64,976	דירות	
3,441,983	3,841,227	סה"כ ענפים שאינם מקובצים (סטטיסטיים)	
29,161	282,707	סה"כ ענפים מקובצים (לא סטטיסטיים וצירוף תיק תביעות)	
3,471,144	4,123,934	סה"כ ענפים	(2 א 1 ב)
92,805	92,805	הוצאות עקיפות	(2 א 2)
		הפער בין העתודה לסיכונים שטרם חלפו לבין פרמיה שטרם הורווחה בניכוי הוצאות רכישה נדחות:	(3 א 2)
27,503	לא נדרש להצהיר	רכב חובה	
-	לא נדרש להצהיר	רכב רכוש	
-	לא נדרש להצהיר	מקיף דירות	
3,591,452	4,216,739	סה"כ התחייבויות ביטוחיות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי המחושבות לפי הערכה אקטוארית	

הערות -

1. ההפרשות המפורטות לעיל כוללות את ההפרשות המחושבות בגין הסדר ביטוח שיורי ("הפול")
2. העתודה לסיכונים שטרם חלפו כוללת גם את המרכיבים הבאים:
 - א. עלות הסיכון הביטוחי;
 - ב. מרווח לחוסר הוודאות הנלווה לסיכון (כהגדרתו בנייר העמדה);
 - ג. העלות ליישוב תביעות וההוצאות הנלוות לביטוחים אלה.
3. ענפים שלא נכללו בהערכה האקטוארית; ענפים מקובצים (לא סטטיסטיים), כוללים ענפי מקיף לבתי עסק, ביטוח הנדסי ביטוח קבלנים, ביטוח ימי, ביטוח תעופתי וביטוח סחורות בהעברה וכן, הערכת התביעות התלויות בגין תיק תביעות ביטוח כללי שנרכש בשנת 2016 ונרשם על פי הערכת מחלקת תביעות. השפעת צירוף התביעות שנרכשו בשייר אינה מהותית (ראה ביאור 2.ה.38).
4. בענפי חבויות (חבות מעבידים, צד שלישי, אחריות מקצועית וחבות המוצר), הסכומים הנם בגין תביעות תלויות והפער בין העתודה לסיכונים שטרם חלפו לבין פרמיה שטרם הורווחה בניכוי הוצאות רכישה (ככל שקיים).

מגדל חברה לביטוח בע"מ

פרק ג' - חוות הדעת

אני מצהירה ומאשרת כי בענפים הבאים: רכב חובה, חבות מעבידים, צד ג', אחריות מקצועית, חבות המוצר, רכב רכוש ומקיף דירות:

1. הערכתי את הפרשות המבטח המפורטות בפרק ב' בהתאם להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים להלן, והכול כתוקפם ביום הדוח הכספי:
 - א. הוראות חוק הפיקוח על עסקי ביטוח, התשמ"א - 1981 והתקנות לפיו;
 - ב. הוראות והנחיות הממונה על שוק ההון;
 - ג. עמדת הממונה בנושא חישוב עתודות בביטוח כללי;
 - ד. כללים אקטוארים מקובלים.
2. לאחר שבחנתי את הנתונים המוזכרים בפרק ב', הגעתי לידי מסקנה כי הנתונים סבירים ומספקים, וכי ניתן להסתמך עליהם לצורך הערכתי.
3. ההנחות והשיטות להערכת ההפרשות נקבעו על ידי, לפי מיטב שיקול דעתי המקצועי ובהתאם להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים לעיל.
4. ההפרשות המפורטות בפרק ב' סעיף 1.א.2) בגין הענפים שאינם מקובצים (סטטיסטיים): רכב חובה, חבות מעבידים, צד ג', אחריות מקצועית, חבות המוצר, רכב רכוש ודירות, מהוות לפי מיטב ידיעתי והערכתי עתודה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח בגין התביעות התלויות, המוגדרות לעיל, בכל ענף שפורט בנפרד, כתוקפם ביום הדוח הכספי.
5. סך ההפרשות המפורטות בפרק ב' סעיף 1.א.2) מהוות לפי מיטב ידיעתי והערכתי עתודה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח בגין התביעות התלויות בענפים המקובצים (סטטיסטיים) ושאינם מקובצים (לא סטטיסטיים) בכללותם כתוקפם ביום הדוח הכספי.
6. ההפרשה המפורטת בפרק ב' סעיף 2.א.2) מהווה לפי מיטב ידיעתי והערכתי עתודה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח, בגין הוצאות עקיפות ליישוב התביעות בגין כל הענפים בהם עוסקת החברה בביטוח כללי, כתוקפם ביום הדוח הכספי.
7. ההפרשות המפורטות בפרק ב' סעיף 3.א.2), מהוות לפי מיטב ידיעתי והערכתי עתודה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח, בגין הפער בין הסיכונים שטרם חלפו והפרמיה שטרם הרווחה ברמת השיר (ככל שקיים) בענפים שפורטו, כתוקפם ביום הדוח הכספי.

פרק ד' - הערות, הבהרות

1. ההערכה האקטוארית מבוססת על אומדנים סטטיסטיים הכוללים מרכיב של אי וודאות, ומבוססים על הנחות שונות, אשר לא בהכרח יתממשו. ההנחות בשימוש בתחזית האקטוארית משפיעות על התוצאה הסופית של ההפרשה. לכן, עלות התביעות בפועל עשויה להיות גבוהה או נמוכה יותר מהאומדן הסטטיסטי. הנחות שנקבעו בעבר עשויות להשתנות בהתאם למידע חדש שיתקבל בעתיד בעקבות, בין השאר, פסיקות ותקדימים בבתי משפט שלא ניתן לחזות אותם מראש, שינויים בגורמים חברתיים וסביבתיים. במקרים כאלה תביעות תלויות ישתנו בהתאם לשינוי בהנחות ובתוצאות בפועל, וההפרשים שנוצרו בשנת הדוח יכללו בדוח עסקי הביטוח הכללי. בנוסף קיימת אי הוודאות נוספת הגלומה שבשימוש במודלים התואמים את עקרונות הנוהג המיטבי אשר משולב בהם מידה ניכרת של שיקול דעת.
2. החל מיום 31 בדצמבר 2015 החברה מיישמת את עמדת הממונה בקשר לנוהג המיטבי לחישוב עתודות ביטוח בביטוח כללי¹. העתודות מחושבות כ"עתודה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח" לפי הפירוש כי קיים סיכוי סביר למדי ("fairly likely") שההתחייבות הביטוחית שנקבעה תספיק לכיסוי התחייבויות המבטח. בהקשר זה נקבע לגבי תביעות תלויות בענפי חובה וחבויות כי הבחינה של "סיכוי סביר למדי" תכונן לאומדן הסתברות של 75% לפחות. מרווח הביטוח לוקח בחשבון הן את הסיכון הרנדומלי, אשר ניתן לאמוד אותו בשיטות סטטיסטיות, והן סיכונים סיסטמיים שבשל אופיים נדרש שימוש בשיטות אמידה איכותיות המשלבות מידה ניכרת של שיקול דעת. לאור העובדה כי ההערכה על בסיס הנוהג המיטבי בוצעה לראשונה במאזן דצמבר 2015, יש לציין כי החברה ממשיכה לבחון דרכים לשיפור הערכות רכיבי המודל, בהתייחס בין השאר לפרקטיקות שמתגבשות בשוק ולידע והניסיון שנצבר ויצברו בשנים הקרובות.
3. כאמור, החברה בוחנת את נאותות ההתחייבויות בביטוח כללי על פי עקרונות הנוהג המיטבי. בעקבות בחינה זו אימצה החברה את עקרונות הנוהג המיטבי בענפים צד שלישי וחבות מעבידים ובהתאם לכך החברה מהוונת את תשלומי התביעות העתידיים בענפים אלו לפי עקום ריבית חסרת סיכון תוך התאמתו לאופיין הבלתי נזיל של ההתחייבויות הביטוחיות ובהתחשב באופן שיערוך הנכסים העומדים כנגד התחייבויות אלו. בשאר הענפים החברה מהוונת בשיעור היוון ריאלי של 0%.

¹ חוזר 2015-1-1; עמדת ממונה – נוהג מיטבי לחישוב עתודות ביטוח בביטוח כללי לצורך דיווח כספי 6-7

מגדל חברה לביטוח בע"מ

4. בחודש מרס 2016 פורסמו המלצות ועדה בין משרדית בראשות השופט ד"ר אליהו וינוגרד ז"ל לעניין עדכון תוחלת החיים ושיעור הריבית לצורך היוון הקצבה השנתית של המוסד לביטוח לאומי, אשר קבע את מקדם ההיוון על 2% במקום 3%, וכן נקבע מנגנון לעדכון שיעור ריבית ההיוון בעתיד. התיקון נכנס לתוקף בחודש אוקטובר 2017 והוא חל בפועל על תביעות המל"ל.

בחודש פברואר 2018, במסגרת דיון בנושא זה בבית המשפט העליון, לאחר שנטען בדיון כי יש להפחית את שיעור ריבית ההיוון של הפיצויים לניזוק, עד ל-1%, הובאה בפני בית המשפט עמדת היועץ המשפטי לממשלה בקשר עם התקנות האמורות, בה צוין, בין היתר, כי השיקולים שנלקחו בחשבון במסגרת תיקון התקנות, אינם בהכרח מלוא השיקולים שיש לשקול לעניין שיעור ריבית ההיוון בפיצוי נזיקי, אלא רחבים יותר. כמו כן צוין היועץ כי הוחלט על הקמת ועדה בין משרדית אשר תבחן את הנושא ("ועדת קמיניץ"). בהתאם לכך, דחה בית המשפט העליון את הכרעתו בנושא למועד מאוחר יותר.

בחודש יוני 2019 פרסמה ועדת קמיניץ את טיוטת מסקנותיה. עיקר המלצות הוועדה הינן -

- לא לחייב או לתמרץ תשלום עתי בידי המזיק או חברת הביטוח אשר נכנסת בנעליו.
- מעת שהוחלט כי לא יהיה חיוב לפיצוי עתי, ברי כי רוב תשלומי הפיצויים ימשיכו להינתן בסכום מהוון. לאור האמור, סבורה הוועדה כי יש לראות את הניזוק כניזוק סביר, המשקיע את הפיצוי באפיק השקעה שבסיכון נמוך, ומשכך, מוצע לקבוע שיעור ריבית היוון אחיד של 3%.
- עוד החליטה הוועדה על קביעת "רצועת ניוד" כשהריבית שנבחרה, לפי שיטת ההיוון האחד, קרי 3%, תהא באמצעה. בחינת החריגה תתבצע אחת לשנתיים. באמצעות עריכת השוואה בין ריבית ההיוון ובין התשואה המתקבלת מהשקעה באג"ח קונצרני AA לתקופה של 25 שנים. אם במשך חצי השנה האחרונה שלפני נקודת הבחינה תחרוג התשואה הממוצעת ביותר מאחוז לכאן או לכאן. החשב הכללי יהיה רשאי להחליט על עדכון שיעור ריבית ההיוון.

בחודש אוגוסט 2019 ניתן על ידי בית המשפט העליון פסק דין בנושא. במסגרתו נדחה הערעור לגבי הצורך להתאים את שיעור ריבית ההיוון בפיצוי נזיקין ולהשאיר את הריבית בשיעור של 3%, שבעקבותיו שוחררה ההפרשה בגין מסקנות ועדת וינוגרד בענפים אחריות מעבידים, חבות המוצר ואחריות מקצועית. בענפים רכב חובה וצד שלישי, כל עוד לא תוקנו תקנות הביטוח הלאומי החברה מעמידה הפרשה בגין דרישות שיבוב המל"ל על בסיס הריבית הנמוכה.

האומדן להפרשה מבוסס על הנחות שונות ואלמנטים רבים של שיקול דעת, את חלקם קשה לאמוד בייחוד לאור העובדה שהם אינם סטטיסטיים ולכן לא בהכרח יתממשו. ההנחות בשימוש בתחזית האקטוארית משפיעות על התוצאה הסופית, לכן עלות התביעות בפועל עשויה להיות גבוהה או נמוכה יותר מהאומדן האקטוארי.

5. בחודש מרץ 2018 תוקן חוק ההסדרים לשנת 2019, בין היתר תוקן חוק הביטוח הלאומי ונקבע במסגרתו הסדר שיבוב חדש חלף ההסדר הקבוע בסעיף 328 לחוק הביטוח הלאומי. הסדר השיבוב החדש עתיד להיות כולל בין המל"ל לחברות הביטוח, אשר במסגרתו יועבר למל"ל אפריורית, מדי שנה, סכום קבוע מחברות הביטוח המיועד לכיסוי חבותן בהתאם לשיעור המוצע בחוק. ככל שהסדר השיבוב החדש יכנס לתוקף, תבטול זכות השיבוב הפרטנית הקיימת למל"ל מול חברות הביטוח. ככל שהסדר השיבוב החדש יהפוך לרשמי ומחייב, הוא יחול על כל תאונות הדרכים שיקרו מעת כניסתו לתוקף של התיקון. ביחס לתאונות שאירעו בתקופה שבין 1 בינואר 2014 ועד למועד כניסת התיקון לתוקף, ושלגביהן לא הוגשה תביעה או דרישה מצד המל"ל, ייקבעו התקנות גם את הסכום החד פעמי שעל חברות הביטוח להעביר למל"ל.

בחודש יוני 2019 פורסמה טיוטת התקנות הכוללת את הדרישה המעודכנת להעברת שיעור קבוע מדמי הביטוח בענף רכב חובה החל ב-1 בינואר 2019 וכמו כן דרישה לתשלום רטרואקטיבי עבור השנים 2014-2018. יצוין כי בקשר עם טיוטה זו התקיים הליך שימוע וטרם פורסמה טיוטה מעודכנת לאחריו.

חשוב לבדגיש כי בסעיף התביעות התלויות בענף רכב חובה מגולמת הפרשה לשיבובי ביטוח לאומי הערכת החברה, באם תתקבל הטיוטה כלשונה ההשפעה על תוצאות החברה לא צפויה להיות מהותית.

6. לא היו שינויים מהותיים בשיטות האקטואריות בהשוואה להערכה האקטוארית השנתית הקודמת.

7. בענף תאונות אישיות מבוצע תחשיב אקטוארי של התביעות התלויות, הפרשה זו מופיעה בהצהרה של אקטואר בריאות.

8. בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח החברה בחנה אפשרות חישוב הפרשות אקטואריות גם בענפים: מקיף לבתי עסק, ביטוח הנדסי ביטוח קבלנים, ביטוח ימי, ביטוח תעופתי וביטוח סחורות בהעברה, וכן ענף נסיעות לחו"ל. עקב העדר מובהקות סטטיסטית, לא יושם מודל אקטוארי בענפים אלו.

רוני גינור

F.I.L.A.A

אקטוארית ממונה ביטוח כללי

26 במרס 2020

תאריך	תפקיד	שם האקטואר	חתימה
-------	-------	------------	-------

מגדל חברה לביטוח בע"מ

הצהרת אקטואר ביטוח בריאות**פרק א' - זהות האקטואר**

נתבקשתי על ידי מגדל חברה לביטוח בע"מ (להלן - המבטח) להעריך את ההפרשות המפורטות בפרק ב' להלן בביטוח בריאות עבור הדוחות הכספיים של המבטח (להלן - ההפרשות) מגדל חברה לביטוח בע"מ ליום 31 בדצמבר 2019, כפי שמפורט להלן. אני עובד שכיר של החברה. אינני בעל עניין במבטח או בן משפחה של בעל עניין במבטח. התמניתי לתפקיד כאקטואר ממונה ביטוח בריאות בתאריך 18.7.2013.

פרק ב' - היקף חוות הדעת האקטוארית**1. פסקת היקף חוות הדעת אקטוארית**

- א. לצורך חישוב ההפרשות של המבטח, הסתמכתי על נתונים אשר הומצאו לי על ידי המבטח. בקשותיי לקבלת מידע ונתונים נענו בצורה מספקת לצורך הערכת ההפרשות לצורכי הדוחות הכספיים. בחנתי את סבירות והלימות הנתונים ובכלל זה השוויתי את הנתונים האמורים לנתוני השנה אליה מתייחס הדוח ולנתוני השנים הקודמות.
- ב. במידת הצורך הסתמכתי בהערכתי גם על נתונים שהתקבלו ממקורות מהימנים אחרים. בחנתי את מידת התאמת הנתונים והרלוונטיות שלהם.
- ג. ההנחות האקטואריות ששימשו אותי בעבודתי, וכן השיטות להערכת ההפרשות המפורטות להלן נקבעו על ידי, לפי מיטב שיפוטי המקצועי, וזאת בכפוף להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים בסעיף 1 לפרק ג' להלן.
- ד. לצורך חישוב השיר ביקשתי מהגורמים המוסמכים על ביטוח משנה של המבטח מידע בדבר הסדרי ביטוח המשנה של המבטח, יכולת גביית התביעות ובעיות במדיניות התשלום של מבטחי המשנה. בחנתי על סמך המידע שנמסר לי את ההשלכות וההשפעות של הסדרי ביטוח המשנה על ההפרשות.
- ה. אין לחברה עסקים נכנסים ו/או ביטוחים משותפים בכל הנוגע לדוח זה.

מגדל חברה לביטוח בע"מ

2. נתוני הערכה לסכום העתודות

א. להלן פירוט סכומי הפרשות באלפי ש"ח:

סה"כ	ביטוחי קולקטיבים		ביטוחי פרט		תיאור
	תאונות אישיות**	עסקי בריאות המדווחים במגזר בריאות (כולל נסיעות לחו"ל)*	תאונות אישיות**	עסקי בריאות המדווחים במגזר בריאות (כולל נסיעות לחו"ל)*	
					ברוטו
322,708	7,545	54,277	97,489	163,397	תביעות תלויות (כולל IBNR)
11,953	266	3,970	2,818	4,899	הוצאות עקיפות
629,232	821	2,169	105,715	520,527	תנאי חוזה הביטוח
963,893	8,632	60,416	206,022	688,823	סה"כ ברוטו
					שייר
281,326	7,529	54,277	97,479	122,041	תביעות תלויות (כולל IBNR)
11,953	266	3,970	2,818	4,899	הוצאות עקיפות
629,232	821	2,169	105,715	520,527	תנאי חוזה הביטוח
922,511	8,616	60,416	206,012	647,467	סה"כ שייר

* עתודות עסקי נסיעות לחו"ל נקבעו על ידי אקטואר ממונה ביטוח כללי. ראה להלן פרק ד' סעיף 1.1.
 ** עתודות עסקי תאונות אישיות לזמן ארוך נקבעו על ידי אקטואר ממונה ביטוח בריאות. סעיף "תנאי חוזה הביטוח" כולל הפרשה לתביעות נכות תעסוקתית בתשלום על סך 12.9 מלש"ח בביטוחי פרט ו-0.8 מלש"ח בביטוחי קולקטיבים. עתודות עסקי תאונות אישיות לזמן קצר נקבעו על ידי אקטואר ממונה ביטוח כללי. ראה להלן פרק ד' סעיף 1.1.

ב. השפעת שינויים על הפרשות

- פוליסות שנכנסו לתוקף לאחר תום תקופת הדוח הכספי השנתי האחרון - סכום ההתאמה של הפרשות אשר נובע מההבדלים בין הנחות בסיס הפרמיה לבין הנחות בסיס הפרשה: אין.
- פוליסות שנכנסו לתוקף לפני הדוח הכספי השנתי האחרון - סכום ההתאמה של הפרשות אשר נובע משינויים בהנחות, בשיטות או ברמת הפרמיה הצפויה להגבות ומתיקונים אחרים ברוטו ושייר: אין.

פרק ג' - חוות הדעת

אני מצהיר ומאשר כי בתת ענפי ביטוח הבריאות הבאים:

- הוצאות רפואיות
- מחלות קשות
- שיניים
- תאונות אישיות לטווח ארוך
- אחר

